ΜΟΛΙΕΡΟΥ

ΑΡΙΣΤΑ ΕΡΓΑ

ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΘΕΝΤΑ

ὑπὸ

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΔΟΥ ΣΚΥΛΙΣΣΗ

ΚΩΜΩΔΙΩΝ

ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ
ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

μετ' εἰκόνος τοῦ Μολιέρου καὶ πανομοιοτύπου ἐπιστολῆς
Α. Κοραῆ.

ΕΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ
Τύποις τοῦ Αὐστριακοῦ Λόϋδ
1871.

ΜΟΛΙΕΡΟΥ

ΑΡΙΣΤΑ ΕΡΓΑ



MOLIÈRE.

Κύριε Κοκκινάκη,

Τὸν Ταρτοῦφον συνοδευμένον μὲ τὴν ἐπιστολήν σου ἔλαβα, καὶ σ' εὐχαριστῶ. Περὶ αὐτοῦ ἄλλα βιβλία δὲν μὲ ἦλθαν ἀπὸ μέρους σου· καὶ ἐπειδὴ παρέπεσαν καὶ ἄλλων ἀποστήματα διὰ τὰς περιστάσεις, πιθανὸν ὅτι ἔπαθαν καὶ τὰ ἰδικά σου τὴν αὐτὴν τύχην.

Ἡ μετάφρασις εἶναι καλὴ, ὄχι ὅμως χωρὶς σφάλματα. Νὰ τὰ σημειώσω, ὡς ἐπιθυμεῖς, δὲν μὲ συγχωροῦν δὲν ἔχει παρὰ νὰ ταχύνῃ τὴν μακαρίαν ἐποχὴν ἐκείνην. μελαγχολίαν ἀρθριτικὴν νόσον. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν.

5 Σεπτεμβρίου, 1816

Α. Κοραῆς.

ΜΟΛΙΕΡΟΥ

ΑΡΙΣΤΑ ΕΡΓΑ

ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΘΕΝΤΑ

ὑπὸ

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΔΟΥ ΣΚΥΛΙΣΣΗ

ΚΩΜΩΔΙΩΝ

ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ
ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

μετὰ εἰκόνος τοῦ Μολιέρου καὶ πανομοιοτύπου ἐπιστολῆς
Α. Κοραῆ.

ΕΝ ΤΕΡΓΕΣΤῌ
Τύποις τοῦ Αὐστριακοῦ Λόϋδ
1871.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

'Από τοῦ 1851, ἐκδίδων τὸν Ταρτοῦφον (ὃν σήμερον, οὐσιωδῶς ἐπιδιωρθωμένον, συνεκδίδω μετὰ τοῦ Μισανθρώπου καὶ τοῦ Φιλαργύρου,[1]) ὑπισχνούμην βιογραφίαν τοῦ Γάλλου ποιητοῦ αὐτῶν, ἐάν ποτε κατώρθουν νὰ ἐξελληνίσω καὶ τὸν Μισάνθρωπον. Τοῦτο λοιπὸν ἐκπληρῶ σήμερον διὰ βραχέων.

Μέχρι πρὸ μικροῦ, ἐνομίζετο ὅτι ὁ Μολιέρος ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1620· ἀλλ' ἀνακαλυφθέντος ἐπ' ἐσχάτων τοῦ ἐπισήμου ἐγγράφου τῆς βαπτίσεως αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς φῶς ὅτι, γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις ἐκ πατρὸς Ἰωάννου Ποκελίνου (Poquelin) καὶ μητρὸς Μαρίας Κρεσσὲ (Cressé), ἔλαβε τὸ βάπτισμα τὴν (3) 15 ἰανουαρίου 1622.

Παιδίον ἔτι, ὁ Μολιέρος ἐμαθήτευσεν ἐν τῷ ἐκεῖ Γυμνασίῳ de Clermont (τῷ ἔπειτα Collége Louis-le-Grand), διευθυνομένῳ ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν, φέρων τὸ ὄνομα Jean-Baptiste Poquelin. Ἦτο δὲ ὁ πατήρ του στρωματοποιὸς (tapissier) τὸ ἐπάγγελμα, ἀλλὰ διέπρεπεν ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ, ὡς φαίνεται, ἐπειδὴ ἔφερε τίτλον στρωματοποιοῦ τοῦ βασιλέως.

Ὁ υἱὸς, καίτοι δὲν ἠγάπα τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς, προωρίσθη εἰς αὐτὴν κατ' ἀρχάς· καὶ ὡς ἐξῆλθε λοιπὸν τοῦ Γυμνασίου, εἰσήχθη ὡς θαλαμηπόλος εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ τότε βασιλεύοντος Λοδοβίκου τοῦ

---

[1]) Ὁ Φιλάργυρος ἐξελληνίσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Κ. Οἰκονόμου, τοῦ σοφοῦ, ἐν ἔτει 1816, καὶ ἡ μετάφρασις ἐκείνη ἔτυχεν ἐπαίνων· ἀλλὰ κατήντησε καθυστεροῦσα εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς, ὡς ὥδευσεν ἡ γλῶσσα, μετ' αὐτῆς δὲ καὶ τὰ ἤθη.

ΙΓ', χρέη ἔχων νὰ στρώνῃ τὴν κλίνην τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τὸ πρωΐ, καὶ νὰ προετοιμάζῃ αὐτὴν καθ' ἑσπέραν· λειτουργία αὕτη ἐπίφθονος εἰς πολλοὺς, καὶ ἀνωτέρας τῆς τῶν Ποκελίνων κοινωνικῆς τάξεως.

Ἄγνωστον τίνος ἕνεκα παρῄτησε τὴν θέσιν ταύτην ὁ νέος Ποκελῖνος, καὶ πῶς μετά τινα ἔτη ἔδωκεν ἐν Αὐρηλίᾳ (Orléans) ἐξετάσεις εἰς τὰ νομικά· ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι, ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους, ἐσχημάτισε μετὰ φίλων σκηνικὴν ἑταιρίαν, ὅτι συνέστησε μετ' αὐτῶν θέατρον ἐπονομαζόμενον Ἐπιφανὲς (Illustre Théâtre), ὅπου συνέῤῥεε πλῆθος πολὺ διὰ προσκλητηρίων, καὶ ὅτι, θαῤῥυνθεὶς ἐκ τούτου, ἀπεφάσισε νὰ δίδῃ παραστάσεις ἀντὶ ἀργυρίου· ἐξ οὗ καὶ κατέστη ἐξ ἐπαγγέλματος ἠθοποιός. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς ἰδέας ἐκείνου τοῦ καιροῦ, σωζομένας παρ' ἡμῖν ἔτι καὶ σήμερον, οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἠθοποιοὶ ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῆς κοινωνίας ὡς ἀποσυνάγωγοι, ὁ νέος Ἰωάννης Ποκελῖνος, ἵνα μὴ ζημιώσῃ τὸ ὄνομα τοῦ οἴκου του, μετωνομάσθη Μολιέρης, ἢ Μολιέρος (Molière).

Περιήρχετο δ' ἔκτοτε τὰς γαλλικὰς ἐπαρχίας, διευθυντὴς καὶ κορυφαῖος θεατρικῆς συνοδίας· καὶ συνέγραφε μὲν αὐτὸς πολλὰ τῶν δραμάτων ἅτινα ἐδίδασκε μετὰ τῶν συνεταίρων, ἀλλὰ τὰ πρῶτα ἐκεῖνα δὲν ἀναφέρονται, καθὸ ἐλάσσονα μνείας, μόλις δ' ἐν ἔτει 1653 ἐξέδωκεν ἐν Λουγδούνῳ τὴν πρώτην ἀξίαν λόγου τινὸς κωμῳδίαν (l'Étourdi), ἥτις περιεποίησεν εἰς αὐτὸν φήμην, ὥστε καὶ νὰ θεωρῆται τὸ θέατρον αὐτοῦ ὡς τὸ ἄριστον πάντων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Γαλλίας, ἐνῷ ἐν Παρισίοις ἐτιμῶντο ὡς πρωτεύοντα ἄλλα θέατρα. Σύγχρονός τις τοῦ Μολιέρου ἔγραφε τότε περὶ αὐτοῦ ὅτι «ἦτο κωμικὸς ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν· ὅτι τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ἐλάλουν, καὶ τὸ βῆμα, καὶ τὸ μειδίαμα, καὶ ἡ ῥιπὴ τοῦ βλέμματος, καὶ ἡ κίνησις τῆς κεφαλῆς, λέγοντα εἰς τὸν θεατὴν ἐν μιᾷ στιγμῇ πλείονα, ἢ ὅσα ὅλην ὥραν ὁ δεινότατος τῶν ῥητόρων.» Ταῦτα δὲ μέχρις οὗ κατώρθωσε διὰ παλαιοῦ τινος συμμαθητοῦ, χώραν ἔχοντος εἰς τὴν Αὐλὴν (τοῦ prince de Conti), νὰ παρουσιασθῇ, ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους, εἰς τὴν βασιλομήτορα καὶ εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως, καὶ δι' αὐτῶν νὰ λάβῃ ἄδειαν τοῦ νὰ δίδῃ παραστάσεις θεατρικὰς ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Λούβρου. Ἤρεσε δὲ πολὺ εἰς τὸν βασιλέα, ἑπομένως καὶ εἰς τοὺς αὐλικούς· καὶ τότε συνέθεσε τὰς Κυράτσας (les Précieuses ridicules), κωμῳδίαν ἥτις πολὺ τὸν ἀνύψωσε. «Θάῤῥει, Μολιέρε! ἰδοὺ ὄντως καλὴ κωμῳδία!» ἀνέκραξε πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν θεατῶν γέρων τις.

Ἀκολούθως, ἔγραψε καὶ ἐδίδαξεν ἑτέρας δύο (Sganarelle καὶ le Cocu imaginaire), καὶ μετ' αὐτὰς πάλιν δύο, πρὸς ψυχαγωγίαν ἰδίως τῆς αὐλῆς (Don Garcie de Navarre καὶ l'École des Maris). Ἀλλὰ τὸν μέγιστον κρότον ἐπροξένησεν ἡ σατυρικὴ πρὸς τὰ ἤθη κωμῳδία, οἱ Δυσάρεστοι (les Facheux), ἣν ἐξέδωκεν ἐν ἔτει 1661. Ἕκαστος εἶδεν

ἐν αὐτῇ τὴν εἰκόνα τοῦ πλησίον, ὡς βραδύτερον ἐν τῷ Μισανθρώπῳ, καὶ τόσον πλῆθος συνέῤῥεεν εἰς τὴν παράστασιν αὐτῆς, ὥςτε ἐδιδάσκετο δὶς τῆς ἡμέρας. Τοῦ δὲ βασιλέως ἡ εὔνοια πρὸς τὸν μέγαν κωμῳδοποιὸν ὁσημέραι ἐπετείνετο.

Τὸ ἀκόλουθον ἔτος, ὁ Μολιέρος ἐνυμφεύθη μίαν τῶν ἠθοποιῶν τῆς συνοδίας του, τὴν νεωτάτην πασῶν καὶ θελκτικωτάτην, ἂν ὄχι ὡραιοτάτην, Ἀρμάνδην καλουμένην (Armande Béjart). Ταύτην, ὡς εἰκάζεται, χαρακτηρίζει ἐν τῇ ἑπομένῃ περικοπῇ μιᾶς τῶν κωμῳδιῶν, ἃς ἔγραψε μετὰ ταῦτα (le Bourgeois gentilhomme), λέγων, — «Ὄμματα ἔχει μικρὰ, ἀλλὰ καταφλέγουν. Στόμα μέγα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ στόμα, πηγὴ γλυκασμῶν, οἵτινες ἐξ οὐδενὸς ἄλλου στόματος ἐκβλύζουσιν. Εὐμήκης δὲν εἶναι, ἀλλ' ἔχει τὸ ἀνάστημα εὐσταλὲς καὶ χαριτωμένον. Ἐπιτηδεύεται νωχελές τι ὅταν λαλῇ ἢ κινῆται, ἀλλ' ἔχει τι ἐν τούτοις ἐράσμιον, ὡς καὶ ἡ λαλιά της, εἰσδύουσα ἐντὸς τῶν καρδιῶν. Τέλος, ἔχει τὸ πνεῦμα λεπτὸν καὶ ἀβρότατον· ἡ συναναστροφή της μαγεύει· καίτοι δὲ εἶναι ὑπὲρ πᾶσαν ἴσως ἄλλην γυναῖκα φαντασιόπληκτος, εἰς τὰς ὡραίας τὰ πάντα πρέπουν καὶ ἐκ τῶν ὡραίων τὰ πάντα ὑποφέρονται.»

Φεῦ! τὰ πάντα ὄχι. Νυμφευομένη τὸν Μολιέρον, ἡ Ἀρμάνδη ἐνόμισεν ὅτι ἔτυχε βασιλικῆς τύχης· καὶ ἀληθῶς, ἡ τύχη αὕτη πρὸς αὐτὴν ἦτο ἀνέλπιστος. Ὁ Μολιέρος διέπρεπεν ἐν τοῖς γράμμασιν ὅσον οὐδεὶς τότε. Ἡ Ἀρμάνδη εὗρε καὶ πλοῦτον παρ' αὐτῷ, ὡς καὶ δόξαν. Καὶ ὑπερεῖχε μὲν αὐτῆς ὁ σύζυγος πολὺ κατὰ τὴν ἡλικίαν, ὄχι ὅμως καὶ τόσον, ὥςτε νὰ τὴν ἦναι δυσάρεστος. Ὁ Μολιέρος, εὔμορφος μὲν δὲν ἦτο, ἀλλ' ἔφερε τὸν τύπον τῆς μεγαλοφυΐας ἡ ἀῤῥενωπὴ αὐτοῦ μορφή· πάντες δ' ἐπῄνουν αὐτὸν ἐπὶ τιμιότητι, κοσμιότητι τρόπων καὶ γενναιότητι. Τέλος, ἠγάπα τὴν γυναῖκά του περιπαθῶς. Καὶ ὅμως ὑπῆρξε δυστυχέστατος ἐξ αὐτῆς. Ἐζήλευε, καὶ εἶχε δικαίας πρὸς τοῦτο ἀφορμὰς, μὴ εὑρὼν ἐν αὐτῇ οὔτε πίστιν, οὐδ' ὑπακοὴν, οὔτε ἀγάπην, οὔτε σέβας τὸ προσῆκον. Καὶ μετὰ θάνατον δὲ τοῦ ἀνδρὸς, ἡ χήρα ἠτίμασε τὸ εὐκλεὲς αὐτοῦ ὄνομα, νυμφευθεῖσα ἀναξίως ἄσημόν τινα ἠθοποιόν.

Τὰς κωμῳδίας, Σχολεῖον τῶν Γυναικῶν καὶ Δὸν Ζουάννον (École des Femmes, Don Juan) ὁ Μολιέρος ἐξέφερε μετὰ τὸν γάμον αὐτοῦ. Ὁ Δὸν Ζουάννος θεωρεῖται ὡς μία τῶν ἀρίστων, μάλιστα δὲ ὡς ἀφετηρία νέα τῆς γαλλικῆς σκηνῆς· μετὰ δὲ ταύτας, τὸν Ταρτοῦφον (1664) καὶ τὸν Μισάνθρωπον.

Ἔπειτα δὲ ἐξέδωκε καὶ ἄλλας κωμῳδίας, εἰς γέλωτα ἁπλῶς ἀποβλέψας· τοιαῦται δὲ εἶναι, ὁ Ἀκούσιος Ἰατρὸς (le Médecin malgré lui), Mélicerte (μετριώτατον ἔργον), ὁ Ἀμφιτρύων (Amphitryon), Georges Dandin, Monsieur de Pourceaugnac, les Amants magnifiques, le

Bourgeois gentilhomme, les Fourberies de Scapin, la Comtesse d'Escarbagnas, ἔργα πάντα ταῦτα πλήρη ἅλατος, ἂν ὄχι καὶ ἐκ τῶν ἐξαιρέτων αὐτοῦ· ἀλλ' ἀνυψώθη ἐκ νέου ἐκδόσας ἐν τῷ μεταξὺ τὸν Φιλάργυρον, πρώτην αὐτοῦ πεζὴν κωμῳδίαν, εἰκόνα ἀνθρώπου αὐτοκτονοῦντος ἐν τῇ μανίᾳ ἥτις καλεῖται φιλαργυρία, τρομερὰν διὰ τὴν ζωηρότητα αὐτῆς. Ἡ κωμῳδία Λόγιαι Γυναῖκες (les Femmes savantes), ποιηθεῖσα μετὰ ταῦτα, θεωρεῖται ὡς ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ. Τὸ ὕστατον αὐτοῦ ἔργον εἶναι ὁ Κατὰ φαντασίαν Ἀσθενής (le Malade imaginaire).

Ὅτε ἐξέδωκε τὸν Κατὰ φαντασίαν Ἀσθενῆ, ὁ Μολιέρος ἦτο πεντηκοντούτης· ἔπασχε δὲ ἤδη κατὰ τὸ στῆθος ἐκ τοῦ πολυχρονίου κόπου τῆς ἀπαγγελίας, ἀλλ' ἐξηκολούθει νὰ διδάσκῃ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τὰ δυσκολώτατα τῶν προσώπων. Ἡ Ἀκαδημία τῷ προσέφερε τὴν πρώτην καθέδραν ἥτις θὰ ἔμενε κενὴ ἐν αὐτῇ, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ παύσῃ ἀναβαίνων ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὡς παρήνουν αὐτὸν καὶ πάντες οἱ φίλοι. « Θὰ σκοτωθῇς » ἔλεγεν εἰς αὐτὸν ὁ σατυρικὸς ποιητὴς Βουαλῶ, στενὸς αὐτοῦ φίλος. Ἀλλ' αὐτὸς ἐκώφευε πρὸς πάντας.

Τὴν (5) 17 φεβρουαρίου 1673, ᾐσθάνθη ὁ Μολιέρος ὅτι ἠσθένει βαρέως. Κατ' ἐκείνην τὴν ἑσπέραν, ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ἡ τετάρτη παράστασις τοῦ Κατὰ φαντασίαν Ἀσθενοῦς. Πολλοὶ ἀπέτρεπον αὐτὸν τοῦ νὰ διδάξῃ. — « Ἀδύνατον, ἀπεκρίνετο· πεντήκοντα πτωχοὶ ἠθοποιοὶ περιμένουν ἐξ ἐμοῦ νὰ ζήσωσιν· αὐτοὶ τί θὰ γίνωσιν, ἐὰν ἐγὼ δὲν διδάξω;... Μόνον, ἂς ἑτοιμασθῶσι διὰ τὴν τετάρτην ὥραν, προσέθεσε μετά τινας στιγμάς, ἐπειδὴ βραδύτερον δὲν ἐγγυῶμαι ἐμαυτόν. » Ἀνέβη τέλος τὴν σκηνὴν ἀπηυδηκώς· προφέρων δὲ τὴν ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ἐκείνῃ λατινικὴν λέξιν juro (ὀμνύω), κατελήφθη ὑπὸ σφοδροῦ σπασμοῦ, ὃν προσεπάθησε νὰ τρέψῃ εἰς μειδίαμα. Μετὰ τὴν παράστασιν, ἤχθη οἴκαδε κατεχόμενος ὑπὸ δεινοῦ βηχός, καθ' ὃν καὶ ἐξέπνευσε, μετὰ μίαν σχεδὸν ὥραν ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ θεάτρου, ἄγων τὸ πεντηκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας.

Τὸ ἱερατεῖον, μνησικακῆσαν ἐκ τοῦ Ταρτούφου, ἠρνεῖτο τὴν ἐκκλησιαστικὴν κηδείαν εἰς τὸ λείψανον· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Λοδοβῖκος ὁ ΙΔ', εἰς ὃν προσέτρεξε μετὰ κλαυθμῶν ἡ χήρα τοῦ τεθνεῶτος, ἐνετείλατο εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον νὰ διατάξῃ τὴν θρησκευτικὴν ταφήν, ἥτις καὶ ἐγένετο μέν, ἀλλὰ διὰ νυκτὸς καὶ ἄνευ πομπῆς. Ἄπειρος ὅμως λαὸς συνώδευσε τὸ φέρετρον μέχρι τοῦ μνήματος.

Ὁ Μολιέρος ἠγαπᾶτο καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν ἐπιφανῶν λογίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καίτοι συκοφαντούμενος ὑπό τινων ὑποδεεστέρων. Ὁ Λαφονταῖνος τὸν συνανεστρέφετο ἐν οἰκειότητι. Ὁ τραγικὸς Ῥακίνας, νεώτερος τοῦ Μολιέρου κατὰ δεκαοκτὼ ἔτη, ἔτυχεν ὑπ' αὐτοῦ σπουδαίας ὑποστηρίξεως κατὰ τὰ πρῶτα δοκίμια. Ὁ Βουαλῶ, ἐρωτηθεὶς ποτε ὑπὸ Λοδοβίκου

τοῦ ΙΔ', — Τίς τῶν λογίων τιμᾷ ὑπὲρ πάντας τὴν βασιλείαν μου, καθ' ὑμᾶς; — Ὁ Μολιέρος, μεγαλειότατε. — Δὲν θὰ τὸ ἐπίστευον, εἶπεν ὁ βασιλεύς· ἀλλ' ὑμεῖς εἴσθε ἁρμοδιώτερος ἐμοῦ κριτὴς ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Καὶ ὄντως, ἀπέκτησε μὲν ἡ Εὐρώπη τραγικοὺς ποιητὰς ἀνωτέρους τῶν Γάλλων, ὡς κωμικὸς ὅμως, ὁ Μολιέρος εἶναι ἀπαράμιλλος καὶ μέχρι σήμερον.

Ἂν δὲν ἐποίει τὸν **Ταρτοῦφον**, ὑπερτεροῦντα κατὰ τὴν δραματικὴν τέχνην πᾶσαν ἄλλην αὐτοῦ κωμῳδίαν, ὁ **Μισάνθρωπος** θὰ ἦτο ἡ ἀρίστη πασῶν, κατὰ τοὺς κριτικούς. Εἶναι δὲ ὁ **Μισάνθρωπος** ζῶσα διαμαρτύρησις ἀνδρὸς χρηστοῦ, ἀσχάλλοντος κατὰ τῶν ἀτασθαλιῶν τῆς κοινωνίας. Ἐκ ταύτης ἀληθῶς τῆς κωμῳδίας, μᾶλλον ἢ ἐκ παντὸς ἄλλου δραματικοῦ ποιήματος, ἐννοεῖ τις διατί οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὸ ῥῆμα **διδάσκω**, ἀντὶ τοῦ **παίζω**, προκειμένου λόγου περὶ παραστάσεως δράματος ἐπὶ σκηνῆς. Αἱ ἄλλαι κωμῳδίαι τοῦ Μολιέρου κινοῦσιν ἀνθηρότερον γέλωτα· ὁ **Μισάνθρωπος** συγκόπτει αἰφνιδίως τὸν γέλωτα τοῦτον, ἀποκαλύπτων τὰ ἠθικὰ ἕλκη ἡμῶν τε καὶ τοῦ πλησίον ἡμῶν. Καὶ πολλοὶ μὲν εἶπον, ὅτι ὁ Χαρίδημος εἶναι τὸ χρηστότερον τῶν προσώπων τῆς κωμῳδίας ταύτης, ὁ δὲ Παλαίμων, ὅτι καθίσταται γελοῖος ἐκ τῶν ὑπερβολῶν αὐτοῦ· ἄλλοι ὅμως ὀρθότερον ἀντιπαρετήρησαν, ὅτι γελοῖαι παρίστανται μόνον αἱ ὑπερβολαὶ τοῦ Παλαίμονος, ὄχι δὲ καὶ αὐτὸς, ἔχων κατὰ πάντα δίκαιον κατὰ βάθος· ἔχει δίκαιον κατὰ τῶν δικαστῶν, δίκαιον κατὰ τοῦ Χαριδήμου, ἀποστρεφόμενος τὰ πλαστὰ φιλοφρονήματα, δίκαιον κατὰ τοῦ Καλλίου ἐν τῇ περὶ τῶν στίχων αὐτοῦ κρίσει, δίκαιον κατὰ τῆς Ἀσπασίας, καταμεμφόμενος τὴν ἐρωτοτροπίαν καὶ ἀστασίαν αὐτῆς. Καὶ πανταχοῦ μὲν ἡττᾶται αὐτὸς, ἀλλ' ἐντεῦθεν ὁ τοῦ δραματικοῦ θρίαμβος· ὅταν δὲ καὶ ἡ Ἀσπασία αὐτὴ τὸν ἐγκαταλίπῃ, τὸ ἔσχατον καὶ πάντων ἀλγεινότατον τραῦμα τοῦτο ἐπιτείνει τῆς εἰκόνος τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ **Μισάνθρωπος** εἶναι αὐτὸς ὁ Μολιέρος. Διδάσκων ἀπὸ τῆς σκηνῆς τὴν εὐγενῆ καὶ γενναίαν ψυχὴν τοῦ Παλαίμονος, τὴν ἡρωϊκὴν καὶ μεθ' ὅλας τὰς παρεκτροπὰς ψυχὴν ταύτην, ἀντιπαλαίουσαν πρὸς τὴν κουφότητα καὶ τὴν ἀπιστίαν γυναικός τινος ἐρωτιώσης πρὸς πάντας τοὺς περὶ αὐτὴν, ὁ Μολιέρος διηγεῖτο τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἱστορίαν· ἤνοιγε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καρδίαν. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, διετέλει εἰς διάστασιν πρὸς τὴν Ἀρμάνδην, ἣν ἠγάπα μὲν πάντοτε περιπαθῶς, ἔβλεπε δὲ μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου, ὅπου ἡ μὲν Ἀρμάνδη ἐδίδασκε τὸ πρόσωπον τῆς Ἀσπασίας, αὐτὸς δὲ τὸ τοῦ Παλαίμονος. Καὶ ὅταν λοιπὸν ἡ Ἀσπασία ἔλεγε πρὸς τὸν Παλαίμονα,

. . . . Ἔχεις, ἔχεις δίκαιον πολὺ νὰ μὲ μισήσῃς.
Μίσει με· στέργω.

εἰς τὴν Ἀρμάνδην, εἰς αὐτὴν ταύτην ὁ Μολιέρος ἀπεκρίνετο·

Κ' εὔκολον, προδότις, εἶναι τοῦτο;
Δύναμαι τόσου ἔρωτος νὰ κατισχύσω οὕτω;
Καὶ θέλων δέ, ὡς θέλω, ναί, φρικτὰ νὰ σὲ μισήσω,
τὴν ἀνυπότακτον αὐτὴν καρδίαν πῶς νὰ πείσω; [1])

Μεταδίδω τὸν Μολιέρον εἰς τὸ ἔθνος μου ὡς τὸν ἐνόησα, ὄχι ὡς τὸν ἀνέγνων· ὡς τὸν ἐνωτίσθην, ὄχι ὡς τὸν ἤκουσα· καὶ μεταδίδω αὐτὸν τοιοῦτον, μετὰ πεποιθήσεως ὅτι καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀναγνόντων αὐτὸν γαλλιστὶ θὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἐξέφυγέ τι εἰς αὐτούς, τὸ ὁποῖον εὑρίσκουσιν ἐν τῷ ἐξελληνισθέντι.

Ἐν πᾶσιν, ἡ τελεία γνῶσις ἔχει βαθυτέρας τινὸς μελέτης χρείαν. Πολλὰ πράγματα κατ' ἐπιφάνειαν ἁπλούστατα ἐξηλέγχθησαν ὡς περιέχοντα ὅλον κόσμον, ὁπόταν λάβῃ τις ἀνὰ χεῖρας τὸ μικροσκόπιον τῆς δευτέρας ἐπιστασίας καὶ προσοχῆς. Καὶ οὗτος παίζει ὄργανόν τι μουσικὸν ἐλευθέρως, ὡς ἐκεῖνος· καὶ οὗτος ἀκροᾶται ἐπιτερπῶς ὡς ἐκεῖνος μέλους τινός· καὶ οὗτος ὡς ἐκεῖνος θαυμάζει ἀρίστην τινὰ εἰκόνα· καὶ οὗτος ἀνέγνω ποιητήν τινα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, κ' ἐκεῖνος ὡσαύτως ἀνέγνω· — διαφέρει ὅμως καὶ μουσουργὸς μουσουργοῦ, ἀναντιῤῥήτως, καὶ ἀκροατὴς ἀκροατοῦ, καὶ θεατὴς θεατοῦ, καὶ ἀναγνώστης ἀναγνώστου. Πλεῖστοι τιμῶσι καὶ γεραίρουσι τὸν Ὅμηρον, τὸν Πραξιτέλην, τὸν Ἰκτῖνον, τὸν Ῥαφαὴλ, ὄχι ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τῆς χάριτος καὶ τελειότητος τῶν ἔργων αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ σιδηρᾶς καὶ ἀξιοσεβάστου παραδόσεως. Προσεπάθησα νὰ καταλάβωσιν οἱ ὁμόγλωσσοί μου τὸν Μολιέρον ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως· καὶ δὲν μετέφρασα λοιπὸν, ἀλλ' ἐξελλήνισα, ἵνα ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἀνέγνωσαν τὰς κωμῳδίας αὐτοῦ γαλλιστί, εὕρωσιν ἐν τῇ διερμηνεύσει χάριν τινὰ λόγου, ἢ πνεῦμά τι ἐννοίας, τὸ ὁποῖον παρέτρεξαν ἐν τῷ κειμένῳ. Ἄλλως τε, ὅσον καὶ ἂν συνοικειωθῇ τις μετὰ ξένης γλώσσης, ἐνόσῳ ἡ ἰδία γλῶσσα πρωτεύει ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ, διὰ τῆς ἰδίας γλώσσης πίπτει ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις ὁ ἠθικὸς μάλιστα κόσμος. Ἐγὼ αὐτὸς εἶδον τὰ πρόσωπα τῶν κωμῳδιῶν τοῦ Μολιέρου ἀληθέστερα, ἀφοῦ τὰ ἐνέδυσα ἑλληνικὸν φόρεμα, καὶ τοῖς ἔδωσα ἐγχώριον χρῶμα. Τὰ ἀλλοδαπὰ ἐξηγοῦνται, ἀλλὰ τὰ ἡμεδαπὰ καὶ ἐμφοροῦνται.

---

[1]) . . . . Vous avez sujet de me haïr;
Faites-le; j'y consens.
— Hé! le puis-je, traîtresse?
Puis-je ainsi triompher de toute ma tendresse?
Et quoique avec ardeur je veuille vous haïr,
Trouvé-je un cœur en moi tout prêt à m'obéir?

Τοῦτο παρετήρησα κατὰ τὴν τελευταίαν περιοδίαν μου εἰς πολλὰς πόλεις ὑπὸ ὁμογενῶν κατοικουμένας, ἔνθα ἀπήγγειλον περικοπὰς ἐκ τοῦ **Μισανθρώπου**. Πανταχοῦ, ὅταν ἤκουον οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἠρχόμην ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐμπορικῶν ἀσχολιῶν αὐτῶν, ἵνα προσκαλέσω εἰς ἀνάγνωσμα ἀποσπασμάτων μιᾶς τῶν κωμῳδιῶν τοῦ Μολιέρου, τῆς σοβαροτέρας μάλιστα, ἔβλεπον αὐτοὺς μᾶλλον φιλόφρονας ἢ προθύμους. Σπάνιοι ἦσαν οἱ ἀπεκδεχόμενοι ἐκ τοιούτου πράγματος τέρψιν ἀξίαν, ὄχι τῆς δαπάνης, — δαπάνη τις δὲν ἀπῃτεῖτο, — ἀλλὰ τοῦ κόπου τοῦ νὰ προσέλθωσιν ὡς ἀκροαταί. Πολλοὶ ἐτίμων τὴν πρόσκλησίν μου ἐκ περιεργείας, ἄλλοι, εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ἐκ φιλοπατρίας, ἕτεροι δὲ ἐκ φιλοφροσύνης. Ὅσοι ἐξέλαβον ὅτι, ἰδοὺ λογιώτατός τις ἔμελλε ν' ἀνοίξῃ τὰ αὐτοῦ τετράδια, καὶ διὰ μονοτόνου φωνῆς νὰ φέρῃ τοὺς ἀκροατὰς εἰς νυσταγμὸν ἀπὸ ἀκηδίας, δυσκόλως συνεκινοῦντο ὑπὸ τῶν προσκλήσεών μου, — καὶ ἐνδομύχως ἐγὼ αὐτοὺς ἐδικαίουν. Ἐκ δὲ τῶν ὅσοι ἀνέγνωσαν τὸν Μολιέρον ἐν τῷ κειμένῳ, ὀλίγιστοι ἐπίστευον ὅτι θὰ ἐτέρποντο καὶ ἐκ τῆς μεταφράσεως. Οὐδαμοῦ ἔλειψαν οἱ λέγοντες ὑπερηφάνως, — Τὸν ἀνέγνωσα γαλλιστί.

Ἦσαν προλήψεις, αἵτινες εὐτυχῶς διελύοντο ἐκ πρώτης ἀφετηρίας. Εὐθὺς ἀπὸ τῶν πρώτων στίχων, μοὶ ἐχαρίζετο ἡ προσοχή· ὄχι μόνον ἡ προερχομένη ἐκ φυσικῆς περιεργείας ἐν ἀρχῇ παντὸς λόγου, ἢ ἡ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῆς κοσμιότητος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη ἐκείνη, ἡ σχετίζουσα ἀποῤῥήτως τὴν ψυχὴν τοῦ λαλοῦντος μετὰ τῶν ψυχῶν τῶν ἀκροωμένων, καὶ σημαίνουσα, — Λέγε, δύνασαι. — Λέγε, δὲν εἶσαι ὀχληρός. — Λέγε, τέρπομαι.

Καὶ τοῦτο μέχρι τοῦ τελευταίου ἀποσπάσματος. Καὶ ἄνθρωποι ὅλως εἰς τὸ ἐμπόριον ἐκδεδομένοι, ὡμολόγουν ἐπὶ τέλους, ὅτι ἰδοὺ καὶ ἄλλαι ψυχαγωγίαι εὐγενέστεραι τῶν συνήθων.

Ἀναμφιβόλως, καὶ ἡ ἀπαγγελία συντείνει εἰς τοῦτο πολύ. Τὸ ἄριστον τῶν ἀναγνωσμάτων, ἀπαγγελλόμενον μονοτόνως, φέρει τοὺς ἀκροωμένους εἰς ὀλεθρίαν ἀνυπομονησίαν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπαγγέλλειν εἶναι τέχνη, ὄχι ὡς πᾶς τις νομίζει εὔκολος. Πολλοὶ φρονοῦσιν, ὅτι στρογγυλοῦντες τὸ στόμα καὶ προφέροντες πάντα τὰ φωνήεντα διὰ τῆς θύρας τοῦ ὄμικρον ὕψιλον ΟΥ, δίδουσιν ἡρωϊκόν τινα στόμφον, πάνδημόν τινα ἀνάτασιν εἰς τὰς προφερομένας λέξεις, καὶ ὅτι ἐνδυναμοῦσιν οὕτω τοὺς λόγους. Προφέρουσι πνοὴ ὡς ἂν προέφερον βροντὴ, καὶ προφέρουσιν ἀγάπη μετὰ φθόγγου ἰδίου εἰς ὀργήν. Βεβαίως, ὑπάρχουσι λέξεις πολλαὶ ἀπαιτοῦσαι ἔντασιν καὶ κόμπον, ἀλλ' εἶναι καὶ ἄλλαι πλεῖσται ἀπαιτοῦσαι βραχύτητα καὶ ἡμερότητα. Ἔχει δὲ πᾶσα γλῶσσα καὶ λέξεις ἀπαγγελλομένας διαφόρως, κατὰ τὴν περίστασιν. Ἡ σχετλιαστικὴ λέξις ἄθλιος, παραδείγματος χάριν, εἰς τὴν κλητικὴν πτῶσιν, ἄλλως πως εἶναι ἀνάγκη νὰ προφέρηται ἐπὶ καταφρονήσεως, καὶ ἄλλως πως ἐπὶ ἐλέους, καὶ ἄλλως πως ἐπὶ

ἐπιπλήξεως· καὶ πάλιν δὲ ταῦτα ἐπιδέχονται ὑποχρώσεις λεπτοτέρας. Ἔχομεν τὴν φύσιν μέγαν διδάσκαλον, ὀλίγιστοι ὅμως ἐνθυμοῦνται νὰ μὴ ἐκτρέπωνται ἐξ αὐτῆς ἀπαγγέλλοντες. Εἰς τὴν κωμῳδίαν τοῦτο εἶναι ἀπαρέγκλιτος κανὼν, ὡς ἐννοεῖ ἕκαστος· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τραγῳδίαν, εἰς τὸ δρᾶμα, εἰς τὸν πανηγυρικὸν, εἰς τὸν ἐπιτάφιον, εἰς πᾶσαν ἀγόρευσιν σπουδαίαν, εἶναι οὐχ ἧττον ἀνάγκη νὰ τηρῶνται τῆς φύσεως οἱ ὅροι, αἱ δὲ τροπαὶ τῆς φωνῆς ἐπὶ τὸ σοβαρὸν, ἢ θρηνῶδες, ἢ ὀργίλον, ἢ μετὰ σκληρότητος εἰρωνικὸν, νὰ ἀληθεύωσι πάντοτε. Ἀδίδακτος ἀπαγγελίας οὐδεὶς ἔπρεπε ν' ἀναβαίνῃ, ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς, — τοῦτο ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, — ἀλλ' οὔτε ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἢ βήματος οἱουδήποτε· ἐνῷ παρ' ἡμῖν, οἵτινες, ἀπειρίας ἕνεκα μέχρι τοῦδε, τὰ πάντα νομίζομεν εὐχερῆ καὶ ἀνάξια διδασκαλίας, ἠθοποιοὶ ἀδίδακτοι ὁλωςδιόλου χειροκροτοῦνται ὡς ἄξιοι καὶ ἄριστοι ὑπὸ τοῦ μηδεμίαν πεῖραν, θεατρικὴν τοὐλάχιστον, ἔχοντος δημοσίου, φθείροντος οὕτως αὐτοὺς, καὶ φθειρομένου ὑπ' αὐτῶν. Πολλὰ προϊόντα βιομηχανικὰ θὰ στείλῃ ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, πρὶν ἢ ἐξαγάγῃ καὶ ἠθοποιοὺς ἀξίους χειροκροτήσεων καὶ ὄχι συριγμάτων. Δι' ἄλλους τινὰς λόγους, ἂς στέλλῃ αὐτοὺς καὶ τοιούτους· — ἀλλ' οὐδόλως πρὸς τὴν γελῶσαν Δύσιν.

Ἐὰν ὁ Ἕλλην ἠθοποιὸς ἐγίνωσκε ν' ἀπαγγέλλῃ, διδάσκων ἀπὸ σκηνῆς τὸν **Μισάνθρωπον** ἢ τὸν **Ταρτοῦφον**, πολλάκις θὰ ἔφερε τὸν ἀκροατὴν εἰς ἀμφιβολίαν, ἂν ἀπηγγέλλοντο στίχοι ἔμμετροι καὶ ὁμοιοτέλευτοι, ἢ λόγος πεζός. Ὡς βλέπομεν ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ πανομοιοτύπῳ ἐπιστολῇ τοῦ Κοραῆ πρὸς τὸν Κοκκινάκην, ὁ σοφὸς ἐκεῖνος συνεβούλευε νὰ μεταφρασθῶσιν αἱ δύο αὗται κωμῳδίαι εἰς πεζὸν λόγον· ἀλλ' ἐξ ὀλίγων τινῶν στίχων, οὓς ἐπειράθη νὰ συνθέσῃ ἐπιδιορθῶν τοὺς τοῦ Κοκκινάκη, προδίδεται ὡς μὴ κεκτημένος μουσικὴν ἀκοὴν, καὶ ἑπομένως ἀναρμόδιος κριτὴς ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Τῳόντι, ὁ Κοκκινάκης εἶχε γράψει ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ μεταφρασθέντι Ταρτούφῳ·

> Χθὲς μᾶς ἔσχισ' ὁ ἀχρεῖος ἓν χειρόμακτρον λεπτὸν,
> ἐπειδὴ σ' ἄνθη ἁγίων τὸ εὑρῆκε τειλικτόν.

ὁ δὲ Κοραῆς, ὑποβάλλων εἰς τὸν μεταφραστὴν ὅτι κακῶς ἔγραψεν ἄνθη ἁγίων, ἀντὶ τῶν λέξεων une Fleur des Saints, δι' ὧν ὁ Μολιέρος ἐνόει Συναξάριον τι, ἤτοι συλλογὴν βίων Ἁγίων, γνωστὴν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐπιδιορθοῖ τοὺς μνησθέντας δύο στίχους ὡς ἑπομένως·

> Χθὲς μοῦ ἔσχισ' ὁ πανοῦργος τὸ μανδῆλιν μὲ θυμὸν,
> διότ' εἰς Ἁγίων Βίους τὸ εὑρῆκε τυλικτόν. [1])

---

[1]) Ἴδε ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει τὰ πρὸς ταῦτα ἀντιστοιχοῦντα, ἐν σελίδι 134, στίχ. 12—15.

Καὶ κατωτέρω δὲ, ἀποδοκιμάζων δύο ἄλλους στίχους τοῦ Κοκκινάκη, ἀντικαθιστᾷ τοὺς ἑξῆς, ὡσαύτως κακορρύθμους·

> Τὸν φιλεῖ, τὸν ἀγκαλιάζει· οὐδ' εὑρίσκεται κἀνεὶς
> ἐρωμένης, ὡς νομίζω, τόσον θερμὸς ἐραστής. ¹)

Οὕτως ἀτελῶς ἀντιλαμβανόμενος τοῦ ῥυθμοῦ ὁ σεπτὸς ἀνὴρ ἐκεῖνος, δικαίως ἀπεστρέφετο τὴν μετρικήν. Περὶ δὲ τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ἀληθῶς πολὺ θὰ εὐηργέτει τὸ καθ' ἡμᾶς δημόσιον τοὺς ποιητὰς, ἂν ἀπήλλαττεν αὐτοὺς τοῦ προσθέτου κόπου τούτου· ἀλλ' ἐνόσῳ κατακηλεῖται ὑπὸ ταύτης τῆς σειρῆνος, ὅσοι τῶν ποιητῶν ἐπιθυμοῦν νὰ εὐαρεστῶσιν εἰς αὐτὸ, εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ὑπείκωσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κατὰ τὸν Κοραῆν βαρβάρου ῥίμας.

Ἡ ὁμοιοκαταληξία εἶναι βάρβαρος· ἀλλ' οὕτως εἶναι βάρβαρος καὶ ἡ σημερινὴ γλῶσσα, καὶ ἡ σημερινὴ προφορὰ, καὶ ἡ σημερινὴ ἡμῶν ἐνδυμασία, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ μουσικὴ, τὰ πάντα. Ἀλλ' ὄχι· ἐνόσῳ ὁμιλοῦμεν ὡς ὁμιλοῦμεν, καὶ προφέρομεν ὡς προφέρομεν, ἥ τε μετρικὴ ἡ παροῦσα καὶ ἡ ὁμοιοκαταληξία φαίνονται τῆς καθωμιλημένης ἰδιότητες ἀναφαίρετοι. Ἡ μὲν μετρικὴ ἔχει ῥυθμὸν, θέλγητρον τὸ ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ μὴ ἐκτιμῶσιν ὅσοι οὔτε τὸ τῆς μουσικῆς· ἡ δὲ ὁμοιοκαταληξία εἶναί τι παίγνιον ἠχητικὸν, ὅσον ἀπρόοπτον, τόσον καὶ εὐάρεστον εἰς τὴν ἀκοήν. Δοκίμασον νὰ τηρήσῃς τὸν ῥυθμὸν, ἐξαλείφων τὴν ὁμοιοκαταληξίαν· παραδείγματος χάριν, τοὺς στίχους τούτους·

> Μὴ, τὴν ὁποίαν μ' ἔδωσες ζωὴν αὐτὴν, θελήσῃς
> ζωὴν δακρύων, στεναγμῶν ζωὴν νὰ καταστήσῃς,

μετάβαλε οὕτω·

> Μὴ, τὴν ὁποίαν μ' ἔδωσες ζωὴν αὐτὴν, θελήσῃς
> νὰ καταστήσῃς στεναγμῶν ζωὴν, ζωὴν δακρύων.

αἱ αὐταὶ λέξεις, ὁ αὐτὸς ῥυθμὸς, πλὴν . . . ἔλειψέ τι. — Τί; τὸ ὁμοιοτέλευτον, καὶ μετ' αὐτοῦ χάρις τις ἐκ περισσοῦ τέρπουσα τὸν ἀκροατήν. Τοῦτο εἶναι ἀναντίῤῥητον. Ἀλλ' ὁ καλῶς ἀπαγγέλλων, ὁ ἐπιτήδειος ἠθοποιὸς, δύναται καὶ τοῦ ῥυθμοῦ τὰς μονοτονίας νὰ ἐξάλείφῃ, καὶ τὰς ὁμοιοκαταληξίας νὰ καθιστᾷ ἀνεπαισθήτους, ὁσάκις ὁ λόγος δὲν πρέπει νὰ καταφανῇ προβαίνων κατὰ δίστιχα· τοῦθ' ὅπερ ἐπιτυγχάνεται διὰ μεταβιβασμῶν φωνῆς, διὰ τονώσεων ἢ χαλασμῶν, διὰ βραδυλογίας ἢ κατασπεύσεως τῶν λέξεων.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ὤφειλε νὰ λάβῃ σπουδαίαν φροντίδα περὶ μορφώσεως σκηνικῶν ἐπιτηδείων, καὶ ἐν γένει θεάτρου

¹) Ἴδε σελίδα 133, στίχ. 15, 16.

ἐθνικοῦ· ἀλλὰ πῶς νὰ ἐπιμεληθῇ τούτων, ὅτε ἀμελοῦνται ἄλλα μᾶλλον κατεπείγοντα! Εἰς ἐκεῖνο τὸ Κράτος πέπρωται, μετὰ τὴν μεγάλην καὶ θαυματουργὸν αὐταπάρνησιν τοῦ 1821, μόνα τὰ ἰδιωτικὰ ἔργα νὰ συντηρῶνται καὶ νὰ προκόπτωσι· λοιπὸν καὶ οἱ εἰσπηδῶντες εἰς τὰ κοινὰ φροντίζουσι περὶ τῶν ἰδίων. Τί ἀποφέρει τὸ ὑπούργημα; τοῦτο παρ' αὐτοῖς πρωτεύει· τί ὅμως ἀπεκδέχεται τὸ δημόσιον ἐκ τοῦ ὑπουργήματος; τοῦτο δευτερεύει παρ' αὐτοῖς. Τὸ πρωτεῦον ἀπαλείφει εὐσυνειδήτως τὸ δευτερεῦον, καὶ οὕτω στρέφεται ὁ τροχός. Περὶ δὲ τῆς ἐκλογῆς τῶν προσώπων, — Ναί, ὁ δεῖνα εἶναι ἱκανὸς ἢ ἁρμόδιος, ὁ ἄλλος ὅμως εἶναι ἰδικός μας (ἀρετὴ πολύτιμος διὰ τὰ κοινά), ἢ εἶναι οἰκογενειάρχης (προτέρημα γονιμοποιοῦν τὴν πατρίδα), καὶ ὁ ἰδικός μας, καὶ ὁ οἰκογενειάρχης ὑποσκελίζουσι τὸν ἱκανὸν καὶ ἁρμόδιον.

Ποτὲ δὲν κατῴκησα εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα· τὰς Ἀθήνας εἶδον πάντοτε παροδικῶς· ἀπὸ δὲ τοῦ 1858, οὐδόλως· ἐάν τι ἐκ τῶν προσώπων τοῦ ἐξελληνισθέντος Μισανθρώπου ὁμοιάζῃ ἄλλῳ τινί, ζῶντι ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἐκείνῃ, βεβαιῶ τὸν ἀναγνώστην ὅτι δὲν ἔχω περὶ τούτου εἴδησιν· ἀλλ' ἐὰν ἐν γένει ὁ Μισάνθρωπός μου ἀντικατοπτρίζῃ τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πιστῶς, ὁμολογῶ ὅτι τοιαύτην ἰδέαν ἐσχηματίσαμεν οἱ ἔξω Ἕλληνες, ἐξ ὧν μανθάνομεν καθεκάστην περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι, ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἐρχομένων ὁμογενῶν. Διαφέρομεν τοῦ Παλαίμονος κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ νὰ μισήσωμεν ὡς αὐτός· ἀλλὰ πονοῦμεν· ἀλλ' ἀναγκαζόμεθα ν' ἀναβάλλωμεν τὴν ἄλλως ποθεινοτάτην σύναξιν ἡμῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο ἔδαφος, ὅπου καταντᾷ τις ἕως σήμερον νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι «ἄμεινον δουλεύειν ἐπιεικῶς, ἢ ἐλευθεριάζειν ἀναισχύντως» — κατὰ τὸν Πολύαινον.

Αὔγουστος, 1871.

ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ἐρώμενος τῆς Ἀσπασίας.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, φίλος τοῦ Παλαίμωνος.

ΚΑΛΛΙΑΣ, ἐρώμενος τῆς Ἀσπασίας.

ΑΣΠΑΣΙΑ, ἐρωμένη τοῦ Παλαίμωνος.

ΕΛΛΗ, ἐξαδέλφη τῆς Ἀσπασίας.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ, φίλη τῆς Ἀσπασίας.

ΦΟΡΚΥΣ, κόμης Ἑπτανήσιος.

ΣΤΕΝΙΟΣ, τουρκοπρίγκηψ.

ΧΡΥΣΗ, θεράπαινα τῆς Ἀσπασίας.

ΘΑΝΕΛΗΣ, κοσμήτωρ τῆς Λέσχης.

ΚΟΣΜΑΣ, ὑπηρέτης τοῦ Παλαίμωνος.

Η σκηνὴ ὑποτίθεται ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Ἀσπασίας.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τ' εἶναι; τί ἔχεις;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αφες με, ἄφες μ' ἐν ἡσυχίᾳ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αλλ' ὄχι, θέλω νὰ εἰπῇς, τίς ἰδιοτροπία...;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αφες με, λέγω· κ' ὕπαγε καὶ κρύψου.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αλλὰ τόση
πάλιν χολή! Πᾶς ἄνθρωπος ἀκούει πρὶν θυμώσῃ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εγὼ λοιπὸν τ' ἀνάπαλιν· θέλω νὰ μὴν ἀκούω,
καὶ νὰ θυμώνω.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Εννοῶ ὅτι ἀέρα κρούω,
τῆς αἰφνιδίας σου ὀργῆς ζητῶν νὰ γίνῃ δήλη
καὶ εἰς ἐμὲ ἡ ἀφορμή· καὶ ὅμως, καθὸ φίλοι...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τίς! ἐγὼ φίλος σου; — ἐὰν μ' ἔχῃς γραμμένον οὕτω,
νὰ μ' ἐξαλείψῃς πάραυτα. Ναὶ, ἐπηγγέλθην τοῦτο·
ἀλλ' ὅμως, ἀφοῦ σήμερον σὲ εἶδον ὡς ἐφάνης,
διὰ παντὸς ἀφίσταμαι τῆς μέχρι τοῦδε πλάνης,
μηδένα θέλων εἰς ψυχὰς διεφθαρμένας τόπον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τόσον λοιπὸν εἶμ' ἔνοχος! Λάβε, νὰ ζῇς, τὸν κόπον,
Παλαίμων, νὰ ἐξηγηθῇς, τοιοῦτον πῶς μὲ κρίνεις;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σὲ λέγω, τρέξε νὰ ταφῇς ἁπλῶς ὑπὸ αἰσχύνης. —
Εἶδες ἐκεῖ διαγωγήν! ἂν δικαιολογῆται!
καὶ ἄν τις ἀσκανδάλιστος, τίμιος ὢν, κρατῆται!
Σὲ βλέπω, — κατακόπτεσαι γλυκύτατ' ἀσμενίζων
ἕνα πολίτην καθ' ὁδόν· μυρίας τερετίζων
φιλοφρονήσεις πρὸς αὐτόν· — τί ὅρκους προθυμίας!
τί προσφορὰς μὲ ἀκκισμούς! τί ἐκτενεῖς θωπείας! —
καὶ ἀκολούθως σ' ἐρωτῶ, τίς οὗτος; καὶ δὲν εἶσαι
βέβαιος τ' ὄνομα αὐτοῦ καλῶς ἂν ἐνθυμῆσαι.
Εὐθὺς τὴν ζέσιν ἔκοψες ἀνταποχαιρετίσας. —
Τίς οὗτος; — Ἀδιάφορος, εἶπες τὸν ὦμον σείσας.
Αὐτὰ ἐγὼ ἀνάξια καὶ ἄνανδρα νομίζω·
ὡς προδοσίαν τῆς ψυχῆς αἰσχρὰν χαρακτηρίζω,
κ' ἐάν ποτε, μὴ γένοιτο! εἰς ταῦτ' ἀναγκαζόμην,
ἀμέσως ἐκ τῆς λύπης μου θὰ ἀπηγχονιζόμην.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τὸ κατ' ἐμὲ, ὡς ἄξιον ἀγχόνης τι δὲν βλέπω,
καὶ δι' αὐτὸ νὰ κρεμασθῶ — συγχώρει ν' ἀμφιῤῥέπω.
Τὸν βρόχον τῆς κρεμάθρας μου κρατῶν ἐκ τῆς χειρός σου,
παρακαλῶ τὴν χάριν σου λοιπὸν — — ἐξιλεώσου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οὐαὶ, τῶν ἀναλάτων σου ἀστεϊσμῶν!

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Σπουδαίως
λοιπόν·— πῶς θέλεις ἕκαστος νὰ πράττῃ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἀκεραίως,
ὡς τίμιος. Νὰ τίθεται εἰκὼν εἰλικρινείας.
Νὰ ἦναι πᾶσα λέξις του φωνὴ ἐκ τῆς καρδίας.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Περιχαρῶς προσέρχεται καὶ σὲ ἀσπάζεταί τις·—
νὰ μὴ τὸν ἀσπασθῇς καὶ σύ; — Τὰ χείλη σου προθέτεις,
τὰς προσφοράς του δέχεσαι τ' αὐτὰ ἀντιπροσφέρων,
καὶ τὰς φιλοφρονήσεις του ἀνταποδίδεις χαίρων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αἴ, καὶ δὲν εἶν' ἐλεειναὶ αἱ μέθοδοί σου αὗται;
Τὰς πιθηκίζουν τοῦ συρμοῦ οἱ τόσοι μυιοχάφται,
ἀλλὰ τὰς ἀποστρέφομαι. Μισῶ τὰς ὑποκλίσεις
τῶν ὅσοι διαῤῥήγνυνται εἰς διαμαρτυρήσεις,
θρυπτόμενοι, συγκλώμενοι, ἀγκαλικῶς φιλοῦντες,
διὰ κενῶν εὐφημιῶν ἀλλήλους πλημμυροῦντες,
πρὸς πάντας ἀποτείνοντες τοὺς λόγους τοὺς καλλίστους,
κ' ἴσα τιμῶντες καὶ χρηστοὺς, καὶ ἀχαρακτηρίστους.
Τί ὄφελος, — ὀμνύων σε φιλίαν, ζῆλον, πίστιν,
νὰ σὲ παρέχῃ τις τιμὴν, θωπείαν ὅσην πλείστην,
νὰ σ' ἐπαινῇ καὶ ἀνθηροὺς στεφάνους νὰ σὲ πλέκῃ,
ἂν εἰς τυχόν τι κνώδαλον πράττῃ τ' αὐτὰ παρέχει;
Ὀλίγον ἔχων τὴν ψυχὴν διαπρεπῶς κειμένην,
δὲν θέλει τις ὑπόληψιν ὡς οὕτω δωρουμένην.
Ἀλλὰ κ' ἡ ἔξοχος αὐτὴ, ἂν αἰφνιδίως γίνῃ
κοινὴ εἰς ἀπαξάπαντας, ἐλάχιστα σεμνύνει.

Πᾶσα τιμή, προτίμησιν ἂν δὲν ὑποδεικνύῃ,
τιμᾷ φρονεῖς; — Τῆς ἀρετῆς τὴν αἴγλην διαλύει.
Σὺ ὅμως, ἀφοῦ δίδεσαι εἰς ὅ,τι αἱ ἡμέραι,
αὗτ' ἐν αἷς ζῶμεν, ἔχουσι ψευδὲς καὶ νόθον, — ἔῤῥε!
Ἔῤῥε, δὲν εἶσ' ἐκ τῶν ἐμῶν. Καθὼς αὐτὴν πλατεῖαν,
κ' ἐπίσης ὅλους θάλπουσαν, δὲν ἀγαπῶ καρδίαν.
Ποθῶ νὰ διακρίνωμαι· κ' εἰς λόγους μετρημένους,
δὲν θέλω φίλον — τὸν κοινὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ἀλλ' ὅστις ἐν τῷ κόσμῳ ζῇ, ἀνάγκη ν' ἀποδίδῃ
τρόπους τινὰς χαρίεντας, νενομισμένους ἤδη.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ὄχι, σὲ λέγω· μέμφομαι, μισῶ ἐκ τῶν ἐγκάτων
τὸ ἄτιμον ἐμπόριον αὐτῶν τῶν προσχημάτων.
Θέλω νὰ ἦναι ἄνθρωπος καθεὶς, καὶ, ὡς σὲ εἶπον,
οἱ λόγοι του νὰ φέρωσι τὸν τῆς ψυχῆς του τύπον·
αὐτὸς νὰ ὁμιλῇ· αὐτὸς, καὶ ὄχι προσωπεῖον
προσαγορεύσεων κενῶν, τὸ φρόνημα κωλῦον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ἡ ἄκρα εἰλικρίνεια αὐτὴ, ἂν ἐξετάσῃς,
θὰ ἦτο καὶ ἀνάρμοστος εἰς πλείστας περιστάσεις,
καὶ γελοιώδης ἐνταυτῷ. — Πρόσεξε· μὴ ταράττου,
δεινὲ φανερολόγε μου. Πρέπει τὸ φρόνημά του
νὰ κρύπτῃ τις ἐνίοτε. Νομίζεις, συγχωρεῖται
νὰ λέγῃ τις πρὸς ἕκαστον τὸ τί διανοεῖται
περὶ αὐτοῦ; Μισεῖ τινα ἢ τὸν γελᾷ· — νὰ τρέχῃ
καὶ ν' ἀναφέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ πρᾶγμα καθὼς ἔχει;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Πῶς! θὰ συνεβούλευες τὴν γραῖαν Θωμαΐδα

ν' ἀφήσῃ τὸ ψιμύθιον καὶ τὴν θετὴν φακίδα,
ὡς σκανδαλώδη εἰς αὐτῆς τὴν ἡλικίαν πλέον;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πῶς ὄχι;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Σύ; — Θὰ ἔλεγες ποτὲ εἰς τὸν Ματθαῖον,
ὅτ' εἶναι λίαν φορτικὸς, βαρὺς καυχηματίας,
ἀναμασσῶν τὰ ἆθλά του καὶ τὰς πατραγαθίας;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Βεβαίως.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αστεΐζεσαι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οὐδόλως, κ' ἐνθυμοῦ το· —
δὲν θὰ φεισθῶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπου κατὰ τοῦτο.
Απέκαμ' ἀνεκφώνητον τὴν κρίσιν νὰ φυλάττω.
Πᾶν ὅ,τι βλέπω, τὴν χολὴν μοῦ φέρει ἄνω κάτω.
Αδημονῶ, κ' εἰς στοχασμοὺς βυθίζομαι ὀργίλους,
βλέπων νὰ ζῶσ' οἱ ἄνθρωποι ὡς ζῶσι πρὸς ἀλλήλους.
Οπου στραφῶ, χαμαίζηλον εὑρίσκω κολακείαν,
φρικτὴν ἰδιοτέλειαν, ἀπάτην, ἀδικίαν· —
δὲν ὑποφέρω τοῦ λοιποῦ· ἀγανακτῶ εἰς τρόπον,
ὥστε ἐχθρὸς νὰ κηρυχθῶ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Γελῶ, διότ' ὑπερβολὴ μὲ φαίνεται ἀγρία
αὐτή σου ἡ φιλόσοφος ὀργὴ καὶ δυσθυμία·
καὶ βλέπω ὅτι παίζομεν, σὺ, τὸ τοῦ Ἡρακλείτου
στυγνὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, κ' ἐγὼ, τοῦ Δημοκρίτου,
τὸ . . .

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αφες τὰς συγκρίσεις σου αὐτὰς, τὰς τετριμμένας.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Καὶ σὺ τὰς δογκιχωτικὰς νὰ μεταβάλῃς φρένας.
Δὲν ἀλλοιοῦται διὰ σοῦ ὁ κόσμος, μή σε μέλῃ.—
Ἀφοῦ δὲ εἰλικρίνειαν ἡ ὄρεξίς σου θέλει,
σὲ λέγω ἀνυπόκριτος αὐτή σου ὅτ' ἡ νόσος,
ὅπου φανῇς, κωμῴδημα ἀπέβη· καὶ ὁ τόσος
θυμός σου, κ' ἡ δυσμένεια πρὸς τὰ παρόντα ἤθη,
μὲ γέλωτας καὶ καγχασμοὺς πολλάκις ἱστορήθη.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί; — τοῦτο ἤθελα κ' ἐγώ. Χαίρω, μεγάλως χαίρω!
Καλὸν σημεῖον· μὲ γελοῦν.— Τοσοῦτον τοὺς ἐχθαίρω
ὅλους κοινῶς, ὥστε πολύ, πολὺ θὰ ἐλυπούμην,
ἂν ὑπ' αὐτῶν ὡς φρόνιμος ποτὲ ἐθεωρούμην.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Μεγάλως ἀπεχθάνεσαι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δὲν ἔχω ἄκραν πρὸς αὐτήν, ὡς συμπεραίνεις, κλίσιν.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Κ' ἐντὸς αὐτῆς τῆς φοβερᾶς τοῦ μίσους σου χοάνης,
ἀνεξαιρέτως τοὺς πτωχοὺς θνητοὺς περιλαμβάνεις
ὅλους; Ἀλλ' ἔτι σώζονται κ' εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ολους ἐν γέν' εἰς τῶν νεκρῶν τοὺς στέλλω τὸν κευθμῶνα·
τοὺς μέν, διότ' εἶναι κακοί, καὶ βλάπτουν ὡς τοιοῦτοι·
τοὺς δέ, διότ' εἰς τοὺς κακοὺς χαρίζονται καὶ οὗτοι, [1])
ἀντὶ νὰ τρέφουν πρὸς αὐτοὺς τὸ μῖσος ζῶν, γενναῖον,
ὁποῖον εἰς τὰς ἀγαθὰς ψυχὰς εἶν' ἀναγκαῖον
ἡ μοχθηρία νὰ κινῇ.— Ἰδού· μακρὰν μὴ τρέχῃς,
τὸ ἐνεστὸς τῆς δίκης μου παράδειγμ' ἀφοῦ ἔχεις.—
Τοὺς βλέπεις πῶς προσφέρονται πρὸς τὸν ἀντίδικόν μου,

ἔν' ἀλιτήριον ἐκεῖ, ἐνῷ τὸ δίκαιόν μου
φωνάζει. Ὅλοι γενικῶς τί εἶναι τὸν γνωρίζουν
ὑπὸ τὸ προσωπεῖόν του, καὶ ὅλ' ὑπογογγύζουν.
Εκεῖναί του αἱ ὕπουλοι τῶν ὀφθαλμῶν κυκλήσεις,
ἐκείνη ἡ ἠπία του φωνή, αἱ ὑποκλίσεις,
οὐδένα πλέον ἀπατοῦν. Εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι
μὲ τίνα μέσα, ὁ αἰσχρὸς, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ
εἰς τὴν παροῦσαν θέσιν του, ἣν βλέπουσα ὁποία,
ἐρυθριᾷ ἡ ἀρετὴ καὶ φρίττει ἡ ἀξία·
καὶ ὅμως, ἐνῷ ὄπισθεν τὰ χείριστα τὸν δίδουν
ἐπίθετα, τὸν προσκυνοῦν κατ' ὄψιν ἂν τὸν ἴδουν. —
Εἶναι ἀχρεῖος, ἄτιμος, κακοῦργος! — Ναὶ, σὲ λέγει
ὁ κόσμος ὅλος σύμφωνος· κ' ἐν τούτοις, πᾶσα στέγη
τὸν δέχεται· χωρεῖ παντοῦ· οἱ πλεῖστοι καὶ αἱ πλεῖσται
τὸν δίδουν χεῖρα, μειδιοῦν, παντοῦ « ὁρίστ' ὁρίστε! »
κ' ἢ θέσις, ἢ ὑπούργημα ἐὰν ἀνθρώπου χρήζῃ,
τὸν ἱκανὸν καὶ τίμιον αὐτὸς παραγκωνίζει. —
Αὐτὸ, τὸ νὰ προσφέρεται αἰδὼς πρὸς τὴν κακίαν,
μὲ προξενεῖ ἐντύπωσιν ἀφόρητον, καιρίαν,
καὶ μ' ἔρχονται ἐνίοτε ὁρμαὶ, εἰς τὰς ἐρήμους
τὰς σχέσεις ὅλων τῶν θνητῶν νὰ φύγ' ὡς θανασίμους.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ω, ἀδελφὲ, νὰ τήκεσαι ἀνερευνῶν τὰ ἤθη!
Πῶς, ἀσθενὴς ὁ ἄνθρωπος ἂν φύσει ἐγεννήθη,
τὸν θέλεις αὐστηρότατον εἰς ὅ,τι λέγ' ἢ πράττει;
Εἰς ὅλα συγκατάβασιν ὀφείλομεν κατά τι.
Ημέρου ἀρετῆς τινος εἶν' ἐν τῷ κόσμῳ χρεία.
Καὶ ἡ πολλὴ δὲ φρόνησις εἶναι μομφῆς ἀξία.
Πᾶν ἄκρον φεύγ' ἡ ἐντελὴς σοφία· αὕτη θέλει
τὸ « μηδὲν ἄγαν », κ' ἑαυτὴν ἐν τούτῳ περιστέλλει.
Αν τὰς ἀρχαίας ἀρετὰς μὲ φέρῃς ὡς κανόνα,

τραχεῖαι καὶ ἀντίξοοι πρὸς τοῦτον τὸν αἰῶνα.
Μὴ παντελείους τοὺς θνητοὺς ἐπιζητῇς ματαίως·
ἄλλα τὰ ἤθη σήμερον, — κ' ἤμεθα δοῦλοι τέως.
Πρέπει καθεὶς νὰ κάμπτεται ὡς οἱ καιροὶ καμφθῶσι.
Μωρὸς τὸν κόσμον ὁ ζητῶν αὐτὸς νὰ διορθώσῃ.
Κ' ἐγὼ πολλὰ παρατηρῶ τὰ ἔχοντ' ἀνωμάλως,
καὶ λέγω εὐρυθμότερα ὅτι θὰ ἦσαν ἄλλως.
Τὰ βλέπω εἰς πᾶν βῆμά μου· ἀλλ' ἂν δὲν μένω ξένος,
τοὐλάχιστον δὲν φαίνομαι, ὡς σὺ, ἠρεθισμένος. —
Σκέπτομαι ὅτ' οἱ ἄνθρωποι τοιοῦτοι εἶν' ἐν γένει,
καὶ συνειθίζω τὴν ψυχὴν εἰς τὸ νὰ ὑπομένῃ
τὰ τῶν ἀνθρώπων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ φρονεῖς τὴν φοβερὰν αὐτήν σου
ἀπάθειαν . . . ;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Φιλόσοφον, ὅσον καὶ τὴν χολήν σου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πῶς δύναταί τις ἀπαθῶς τὰ πάντα νὰ παρίδῃ!
Υπόθες ὅτι φίλος τις ἐξαίφνης σὲ προδίδει·
ἢ ὅτι μηχανᾶταί τις τὸ κτῆμά σου ν' ἁρπάσῃ·
ἤ, τ' ὄνομά σου δυσφημῶν, ζητεῖ νὰ σ' ἀτιμάσῃ· —
ἀόργητος θὰ ἔμενες; ἁπλῶς θὰ ἐμειδίας;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ναὶ, ἐπειδὴ αὐτὰς ἐγὼ ἐν γένει τὰς κακίας
εὑρίσκω ὅλας συμφυεῖς τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει·
ὥστε, ὁσάκις τ' ὄμμα μου συμβαίνει ν' ἀπαντήσῃ
πανοῦργόν τινα ἄνθρωπον, ἄδικον ἢ ἀχρεῖον,
δὲν δυσφορῶ πλειότερον ἢ βλέπων τι θηρίον
ἐμπρός μου ἐπικίνδυνον· — κακοποιοὺς πιθήκους,
καὶ γῦπας αἱματοχαρεῖς, καὶ λυσσαλέους λύκους.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Νά μέ προδίδουν δηλαδή, ή νά μέ καταχλέπτουν,
κ' ἐγὼ τὸ πᾶν ν' ἀνέχωμαι, τὸ πᾶν, ὡς ἂν ἠβλέπτουν! —
Εὐχαριστῶ. — Ἀπόκρισιν, σὲ βεβαιῶ, δὲν θέλεις.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Νά σιωπᾷς θὰ ἔκαμνες καλά, καὶ νὰ ἠμέλεις
πρὸ πάντων πάσης ὕβρεως πρὸς τὸν ἀντίδικόν σου,
φροντίζων τι πλειότερον διὰ τὸ δίκαιόν σου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τί νὰ φροντίσω δι' αὐτό; ὁ νόμος ἂς φροντίσῃ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Καὶ ποῖος εἰς τοὺς δικαστὰς λοιπὸν θὰ ὁμιλήσῃ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πῶς, ποῖος! — ἡ συνείδησις καὶ ἡ δικαιοσύνη.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Δὲν θὰ ἐπισκεφθῇς τινα τῶν δικαστῶν, πρὶν κρίνῃ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οχι· πρὶν κρίνῃ, διατί; Ἔχει ἀμφίβολόν τι
τὸ δίκαιόν μου, ἀδελφέ; ἢ βλέπεις ἄδικόν τι;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Οχι ποσῶς· ἀλλὰ κινεῖ τὸ ἐναντίον μέρος
τὸν πάντα λίθον, ἤκουσα· καὶ...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Λόγοι τοῦ ἀέρος.
Εχω, — δὲν ἔχω δίκαιον; — Ἂς στοχασθοῦν.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τελείαν
μὴ δίδε πίστιν. —

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δὲν ζητῶ χάριν ἐγὼ κἀμμίαν.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αἴ! ἰσχυρὸν ἀντίπαλον ἔχεις ἀπέναντί σου,
καὶ δύναται, ῥᾳδιουργῶν, ἐξαίφνης... Συλλογίσου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἃς κάμῃ· ἀδιάφορον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τὴν χάνεις.—

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἃς τὴν χάσω·
θὰ ἦν' ἀστεῖον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Παίζεις;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί· ποθῶ νὰ δοκιμάσω
ἂν προχωροῦν οἱ ἄνθρωποι εἰς τόσον μοχθηρίας,
ὥστε νὰ πράξουν ἀναιδῶς, διὰ στρεψοδικίας,
τρανὸν τοιοῦτο ἄδικον ἐνώπιον τοῦ κόσμου.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τί ἄνθρωπος!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Μὲ κίνδυνον καὶ τῆς ὑπάρξεώς μου,
αὐτὴν τὴν δίκην ἤθελον νὰ ἔχανα, καὶ μόνον
διὰ τὴν ὡραιότητα τοῦ πράγματος.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Μὲ πόνον
σὲ βλέπω ταῦτα λέγοντα, πλὴν ἄλλοι θὰ ἐγέλων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Κακὸς ψυχρὸς ὁ γέλως των, καὶ ἂς γελᾷ ὁ θέλων.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τὴν αὐστηρὰν εὐθύτητα ἣν ἀπαιτεῖς ἐν πᾶσι,
πολ' ἤθελα νὰ μ' ἔλεγες ἐὰν, ἐν περιστάσει,

καθὼς εὑρίσκεται εἰς σέ, ὁμοίως τὴν εὑρίσκεις,
ἐδῶ, κ' εἰς κάποιαν ψυχὴν, — μαντεύεις... ἀποθνήσκεις!
Τοῦτο θαυμάζω· πῶς ἐνῷ παφλάζεις ἀφρισμένος
πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αὐτὸ κατηραμένον γένος,
καὶ ἀποτροπιάζεσαι τὰ πάντα μὲ τὸ στόμα,
λαμβάνεις ὅμως ἐξ αὐτοῦ ὅ,τι σοῦ θέλγει τ' ὄμμα!
Τὸ δὲ παραδοξότερον μ' ἐφάν' ἡ ἐκλογή σου· —
ἡ Ἕλλη, κόρ' εἰλικρινὴς τφόντι, ὡς ἐξίσου
καὶ ἡ σεμνὴ Μελίβοια, ζητοῦν παντοιοτρόπως
νὰ σὲ φανοῦν ἐράσμιαι· σὺ ὅμως, οὐκ οἶδ' ὅπως,
τὰς βλέπεις ἀδιάφορος, προχθὲς ὡς παρετήρουν,
ἐνῷ σὲ ἠχμαλώτευσαν καὶ ἕρμαιον σὲ σύρουν
τὰ δόλια τὰ θέλγητρα τῆς χήρας Ἀσπασίας.
Τὸ φιλοσκῶμμον πνεῦμ' αὐτῆς, τὰς ἐρωτοτροπίας,
βλέπεις ἐν τούτοις συνῳδὰ πρὸς τὰ παρόντα ἤθη,
ἅτινα τόσον μέμφεσαι· — πῶς κατεδυσωπήθη
ἡ πρὸς αὐτὰ ἀγρία σου ὀργή, ἐνῷ ἀκμαῖα
τὰ συγκατέχει αὔτη σου ἡ προσφιλὴς ὡραία;
Τὰ ἤλλαξεν ὁ ἔρως σου, τὸ πᾶν εἰς χάριν τρέπων,
ἢ νὰ τὰ βλέπῃς ἔπαυσες; ἢ παραβλέπεις βλέπων;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ποσῶς τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς τῆς νέας χήρας
ὁ ἔρως δὲν ἀπέκρυψεν· ἂν θέλῃς δ' ἐκ τῆς πείρας
πρῶτος ἐγὼ, ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν, τὰ διακρίνω·
τὰ ἐξελέγχω δ' ἐνταυτῷ κ' ἐμπρός της· μὴ τ' ἀφίνω; —
πλὴν, τὴν ἀδυναμίαν μου ὁμολογῶ· — ἰσχύει
καὶ μετ' αὐτῶν, ἡ γόησσα, οὐχ ἧττον νὰ μ' ἑλκύῃ.
Ματαίως τὰ παρατηρῶ, τὰ μέμφομαι ἐν θλίψει· —
μ' ἐμπνέει πάντοτ' ἔρωτα, τὰ κρύψ' ἢ δὲν τὰ κρύψῃ.
Ὑπερνικᾷ ἡ χάρις της. — Εἶμαι λοιπὸν ἐν γνώσει·
πλὴν πέποιθα ὁ ἔρως μου ὅτι θὰ τὴν μορφώσῃ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶν' εὔκολον, καθὼς βροντᾷ καὶ βρέχει. —
Ἀλλ' ὅτι σὲ ἀνταγαπᾷ ἐπείσθης;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Λόγον ἔχει!
Θὰ τὴν ἠγάπων ἄλλως πως;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ἀλλ' ἂν ἀμφιβολίαν
δὲν ἔχῃς, ὅτι σὺ κρατεῖς πρὸ πάντων τὴν καρδίαν,
τὸ πλῆθος τῶν ἀντεραστῶν πῶς τόσον νὰ σὲ μέλῃ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σπουδαίως ὅταν ἀγαπᾷ, καθεὶς τὸ ὅλον θέλει.
Καὶ περὶ τούτου μάλιστα ἔρχομαι, πρὸ τῶν ἄλλων,
νὰ ὁμιλήσω εἰς αὐτήν.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αν μὲ πιστεύῃς, μᾶλλον
τῆς ἐξαδέλφης της ἐγώ, τῆς Ἕλλης θὰ ἠρώμην, —
ἂν πρὸς αὐτὴν εὐπρόσδεκτος ποτὲ ἐνομιζόμην.
Αὐτῆς, αὐτῆς ὁ χαρακτὴρ μομφὴν δὲν ἐπιτρέπει· —
νέα μὲ κρίσιν, σ' ἐκτιμᾷ, καὶ ἀληθῶς σὲ πρέπει.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί, αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ νοῦς μὲ λέγει καθ' ἑκάστην,
ἀλλὰ τὸν νοῦν δὲν δέχεται ὁ ἔρως ὡς δυνάστην.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Παλαίμων! εἴθε νὰ ψευσθῶ, ἀλλὰ ἡ ἐρασμία
αὐτή σου . . .

ΣΚΗΝΗ Β'

ΚΑΛΛΙΑΣ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΚΑΛΛΙΑΣ, πρὸς τὸν Παλαίμονα.

Κάτω, ἔμαθον μὲν ὅτ' ἡ 'Ασπασία
μετὰ τῆς Ἕλλης σήμερον ἐξῆλθαν· — ὅτι λείπουν
πρὸς ἀγοράς· — ἀλλ' ἔσπευσαν συγχρόνως νὰ μὲ εἴπουν
ὅτ' εἶσθ' ἐπάνω· καὶ στιγμὴν λοιπὸν χωρὶς νὰ χάσω,
ἀνέβην, θέλων πρὸ πολλοῦ θερμῶς νὰ σᾶς ἐκφράσω
τὴν ἔξοχόν μου πρὸς ὑμᾶς ὑπόληψιν, τὸν ζῆλον
ὅπως πιστὸν καὶ γνήσιον μὲ θεωρῆτε φίλον.
Εγὼ, πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἀξίαν, μετ' ἐκθύμου
προσφέρομαι φιλότητος· — τοιαύτ' εἶν' ἡ ψυχή μου,
κ' ἐλπίζω ἀποῤῥίψιμος νὰ μὴ φανῇ τελείως
φίλος τοσοῦτον ἔνθερμος, — κ' οἷος ἐγὼ ἰδίως.

Τοῦ Καλλίου λαλοῦντος, ὁ Παλαίμων φαίνεται περίσκεπτος καὶ ὡς μὴ ἀκούων· μόλις δὲ συνέρχεται ἐκ τῆς περισκέψεως μετὰ τὰς ἑπομένας λέξεις·

Pardon, ἠκούσετε; Πρὸς σᾶς τὸν λόγον ἀποτείνω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α! πρὸς ἐμέ;

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Ναὶ, μάλιστα· — ἢ μήπως σᾶς βαρύνω;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οὐδόλως· ἀλλ' ἐξέλαβον τὸ ἄκουσμα ὡς ξένον,
τοσαύτην πρός με, κύριε, τιμὴν μὴ περιμένων.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Αὐτήν μου τὴν ὑπόληψιν, πῶς βλέπων ἀπορεῖτε;
σεῖς παρὰ πάντων δύνασθε ὁμοίαν ν' ἀπαιτῆτε.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Κύριε...

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Καί, σᾶς βεβαιῶ, οὐδεὶς τῶν κυβερνώντων
τῶν ὑμετέρων εὐμοιρεῖ ὑπερφυῶν προσόντων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Κύριε...

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Παρ' ἐμοὶ κριτῇ, οὐδὲ ἐκ τῶν λογίων
ὑπερτερεῖ τὰς γνώσεις σας κἀνείς· εἶσθε μουσεῖον!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Κύριε...

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Αν σᾶς ψεύδωμαι, νὰ μὴ χαρῶ τὸ φῶς μου! —
Enfin, πρὸς ἐπισφράγισιν παντὸς αἰσθήματός μου,
θερμῶς νὰ σᾶς ἀγκαλισθῶ καὶ ν' ἀσπασθῶ δεχθῆτε,
ὥστε μετὰ τῶν φίλων σας νὰ μὲ καταριθμῆτε.
Δότε λοιπὸν τὴν χεῖρά σας, καὶ φειδωλὸς μὴν εἶσθε
φιλίας τόσον τιμαλφοῦς. — Διστάζετε;... 'Αρνεῖσθε!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Κύριε, μὲ τιμᾶτε μὲν πολύ, τῇ ἀληθείᾳ,
ἀλλ' ἀπαιτεῖ μυστήριον μικρόν τι κ' ἡ φιλία.
Τ' ὄνομ' αὐτῆς σμικρύνεται, πάσχει καθ' ἕνα τρόπον
βεβήλωσιν, τιθέμενον ψιλῶς εἰς πάντα τόπον.
Ταύτην τὴν ἕνωσιν γεννᾷ ἡ ἐκλογὴ κ' ἡ γνῶσις·
ἀλλ' ἔτ' ἡμεῖς δὲν ἔχομεν αὐτὰς τὰς προδηλώσεις,
κ' ἐνδέχεται νὰ τύχωμεν τοιούτων χαρακτήρων,
ὥστε, ἀπὸ γνωστῶν ἁπλῶς, νὰ γίνωμέν τι χεῖρον.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Ορθότατον! — Πῶς φαίνεσθε συνέσεως ταμεῖον!
Ναί, τώρα μᾶλλον σᾶς τιμῶ· εἴπετε λόγον θεῖον.
Τὸν χρόνον ἀναμένοντες λοιπὸν νὰ ἐπινεύσῃ,

ἐν τούτοις στοχαζόμεθα καὶ ἂν σᾶς χρησιμεύσῃ
ἡ πίστις, ἣν ἀπέκτησα ἐν τῇ Αὐλῇ ἐσχάτως.
Ο βασιλεὺς, — vous comprenez, — μὲ εὐνοεῖ. Τὸ Κράτος
ἔχει ἀνάγκην λειτουργῶν, οἷος ὑμεῖς ἐξόχων.
Επαρασημοστόλισαν ἀρτίως ἕνα λόχον· —
θέλετε ἴσως τὸν σταυρόν;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τὸν ἔχουν τινὲς ῥῦποι,
μεθ' ὧν δὲν θέλω νὰ ταχθῶ. — Εὐχαριστῶ· ἂς λείπῃ.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Εχετε κἄπως δίκαιον. Εἰς ὅ,τι μὲ φρονεῖτε,
enfin, κατά τι χρήσιμον, ἀρκεῖ νὰ μὲ εἰπῆτε.
Αλλὰ θὰ μ' ἐπιτρέψετε, ὡς ἀπαρχὴν φιλίας,
καὶ πρὸς τὰ φῶτά σας τιμῆς τεκμήριον βαθείας,
μίαν ᾠδήν μου πρόσφατον νὰ σᾶς προαναγνώσω,
θέλων, καλὴ ἂν σᾶς φανῇ, εἰς τύπον νὰ τὴν δώσω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δὲν εἶμαι ἐπιτήδειος νὰ κρίνω, κύριέ μου,
ἐπὶ τοιούτων.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Πῶς αὐτό!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εχω, πιστεύσατέ μου,
ὄχι μικρὸν ἐλάττωμα· εἶμαι ὑπὲρ τὸ δέον
εἰλικρινής.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Tant mieux! Αὐτὸ κ' ἐγὼ ποθῶν, τυχαίων,
καταλαμβάνετε, κριτῶν δὲν ἐκζητῶ τὴν γνώμην,
ἀλλὰ ἐκτίθεμαι εἰς σᾶς. Πολὺ θὰ ἐθλιβόμην,
ἂν ἤγουν μ' ἐπροδίδετε κρύπτων τὸ φρόνημά σας.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αφοῦ λοιπὸν τὸ θέλετε, — εἰς τὰς διαταγάς σας.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

«Ὠδή.» Ὠδὴν τ' ὠνόμασα. «Ἐλπίς.» Αὐτό, πρὸς μίαν
ἐξ ἧς μ' ἐδόθη κἄποια ἐλπίς... τινὰ Κυρίαν. —
«Ἐλπίς.» Οἱ στίχοι, βέβαια, δὲν εἶναι... ὠγκωμένοι,
ἀλλά, καταλαμβάνετε... μὲ πάθος γεγραμμένοι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Βλέπομεν.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Τοῦτο ἀγνοῶ· — τὸ ὕφος ἂν ἀρκούντως
ἦν' ἀφελές, — τοῦ θέματος τοιοῦτο ἀπαιτοῦντος,
κ' ἡ ἐκλογὴ τῶν λέξεων ἂν σᾶς εὐαρεστήσῃ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Βλέπομεν· — ἀναγνώσατε.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

«Ὠδή.» — Κ' ἐν συνειδήσει
σᾶς βεβαιῶ, τὴν ἔγραψα ἐν ἡμισείᾳ ὥρᾳ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οὐδὲν σημαίνει ὁ καιρὸς εἰς τοῦτο. Λοιπόν, τώρα.

ΚΑΛΛΙΑΣ, *ἀναγινώσκων.*

Η ἐλπὶς ἀνακουφίζει, τοῦτο εἶναι ἀληθές,
κ' ἐκδιώκει ἀθυμίας πρὸς καιρὸν τὸ ἐπαχθές.
Δυστυχία πλήν, ἂν εἶχε τοῦτο μόνον τὸ καλόν,
καὶ δὲν ἔφερε κατόπιν ἄλλο τι, ἧττον ψιλόν.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Εὖγε! καλλίστη ἡ ἀρχή. Τῳόντι, σᾶς συγχαίρω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, *κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Χαρίδημον.*

Καλλίστη φαίνεται εἰς σέ; Αὐτὰ δὲν ὑποφέρω.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Συμπαθὴς ὅτι ἐφάνης πρὸς ἐμέ, ὁμολογῶ·
ἀλλ' ἀνηλεὴς νὰ ἦσο μᾶλλον ἤθελα ἐγώ,

ἂν ὡς μόνον δώρημά σου νὰ μὲ δίδῃς μελετᾷς
τὴν ἐλπίδα, κ' αἰωνίως δι' αὐτῆς νὰ μ' ἀπατᾷς.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ωραῖον! Χριστοπούλειον! μεστὸν αὐτὸ χαρίτων!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Χαρίδημον.

Α, κόλαξ! λέγε κάλλιον ἀηδιῶν ἀῤῥήτων.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Οὕτως, ἂν νὰ περιμένω χρεωστῶ διὰ παντὸς,
ζῶν εἰπέ με νὰ κατέλθω εἰς τὸν τάφον μου ἐντός.
Σπεῦσε, δός μ' ἓν δεῖγμα, ὅτι ἀληθῶς μὲ συμπονεῖς·
αἰωνίως νὰ ἐλπίζῃ, ἀπελπίζεται κἀνείς.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Πολὺ καλὸς ἐπίλογος! Καταστροφὴ μὲ πάθος.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, κατ' ἰδίαν.

Ομοίως νὰ καταστραφῇς εἰς τὸ τοῦ πόντου βάθος!

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Εγὼ, σπανίως ἤκουσα εὔροιαν τόσην στίχων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, καθ' ἑαυτόν.

Οὐαί!

ΚΑΛΛΙΑΣ, πρὸς τὸν Χαρίδημον.

Μὲ κολακεύετε πολύ. 'Εγὼ ἀπεῖχον...

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Οὐδόλως κολακεύω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Χαρίδημον.

Ναὶ, προδότα· τί δὲ πράττεις;

ΚΑΛΛΙΑΣ, πρὸς τὸν Παλαίμωνα.

Σεῖς ὅμως, ἐνθυμούμενος τῆς ὁριστικωτάτης
συνθήκης μεταξὺ ἡμῶν τοὺς ὅρους, χρεωστεῖτε
τώρα λοιπὸν εἰλικρινῶς καὶ νὰ ἀποφανθῆτε.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Η ὕλη αὕτη πάντοτε ἀκροσφαλὴς μ' ἐφάνη,
διότι πᾶς τις ἔμμουσος ὅτ' εἶναι ἐκλαμβάνει·
ἀλλ' εἶπον ποτὲ πρός τινα, — δὲν λέγω τ' ὄνομά του, —
παρατηρήσας ἔμμετρα τινὰ σκευάσματά του,
ὅτι καθείς, ὅπου κληθῇ, πρέπει ἐκεῖ νὰ μένῃ.
Η Μοῦσα τῆς ποιήσεως ἐμπαίζει παιζομένη,
καὶ, ἂν τὸν χαρακτῆρά του δὲν θέλῃ τις νὰ βλάψῃ,
πρέπει ν' ἀπέχῃ τῆς κακῆς φαγούρας τοῦ νὰ γράψῃ.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Μὴ θέλετέ πως, κύριε, νὰ μὲ εἰπῆτε οὕτω,
ὅτι κ' ἐγὼ δὲν ἔπρεπε...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οχι, δὲν λέγω τοῦτο·
ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον ἔλεγον, ὁποία ἡ ἀπάτη
τινῶν προχείρων ποιητῶν, ὡς καὶ ὁποίαν πράττει
αὐτοχειρίαν ἠθικὴν ὁ βρίθων μὲν ἀξίας
κατ' ἄλλα, κατὰ τοῦτο δὲ ἀστεῖος τολμητίας.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Εἰς τὴν ᾠδήν μου βλέπετε ἄχαρι τι, καὶ ἴσως...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δὲν λέγω τοῦτο, ἀλλ' ἁπλῶς, ὅπως συλλάβῃ μῖσος
πρὸς τὸ ποιεῖν, ὑπέδειξα καὶ οἷα ἰταμότης
εἶν' ἐν τῷ τύπῳ, παρ' ἡμῖν, καὶ οἷα μετριότης.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Εμὲ ἂν ἠθελήσετε, διὰ πλαγίου βέλους...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αὐτὸ δὲν λέγω· — ἀλλὰ σὲ, γεννάδα, ἐπὶ τέλους,
τίς πειρασμὸς σὲ προσωθεῖ νὰ στιχουργῇς, — τὸν εἶπον,
ὡς καὶ νὰ δίδῃς ἔπειτα τοὺς στίχους σου εἰς τύπον;

Κ' ἐάν τις, ὁπωςδήποτε, συγγνώμης ἐπηξίου
τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς γράφοντας πρὸς πορισμὸν τοῦ βίου,
σέ, πῶς θὰ ἐδικαίωνε; — Ἄκουσε τὸ καλόν σου,
κ' εἰς ἀριθμοὺς λογιστικοὺς στρέψε τὸν κάλαμόν σου.
Μὴ τὸ δυσδαῖμον ὄνομα, τὸ δημοσιογράφου,
παρ' ἰδιοτελοῦς τινος ζητήσῃς τυπογράφου,
ἀλλ' εἰς τὸ σὸν ἀρκέσθητι, — ὄνομ' ἀνδρὸς ἐντίμου·
ὄχι γελοίου ποιητοῦ, γραφέως κακωνύμου. —
Αὐτὰ τὸν εἶπον, προσπαθῶν ὥστε νὰ μ' ἐννοήσῃ.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Καθὼς καὶ σᾶς ἐννόησα. — Ἀλλ' ἐν τ' ὑποδειχθείσῃ
ᾠδῇ μου, τί εὑρίσκετε λοιπὸν ἀποῤῥιπτέον;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εἰλικρινῶς, εἶναι καλὴ διὰ ... Δὲν λέγω πλέον. —
Πολὺ ἀχρεῖα πρότυπα ἐλάβετε ὡς βάσεις.
Οὐδ' ἀποῤῥέουν φυσικαὶ αἱ πλεῖσταί σας ἐκφράσεις.
Τί εἶν' αὐτό;

κ' ἐκδιώκει ἀθυμίας πρὸς καιρὸν τὸ ἐπαχθές.

Η τοῦτο·

καὶ δὲν ἔφερε κατόπιν ἄλλο τι, ἧττον φιλόν.

Η καὶ τὸ πρῶτον·

Η ἐλπὶς ἀνακουφίζει, τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Εν τῷ συνόλῳ βλέπεις τι πεζόν, βεβιασμένον,
καὶ πλατυσμῶν ἀνάπλεων, κ' ἐπιτετηδευμένον.
Οὕτω, καλέ μου κύριε, δὲν ὁμιλεῖ ἡ φύσις.
Χρειάζεται μὲν τέχνη τις, πρὸ πάντων ὅμως κρίσις·
κ' ηὐμοίρουν οἱ πατέρες μας αὐτῆς, ἂν καὶ χυδαῖοι.
Παρατηρήσατε αὐτό, ὁποίαν χάριν πνέει!

Νἄταν ἡ θάλασσα ὑαλί,
νὰ 'κύλουμνα λεμόνι·

νὰ 'χτύπουμνα τὸν ἀγαπῶ,
'ποῦ κάθται 'ς τὸ τιμόνι! —

Ἀδόμενον τὸ ἤκουσα ποτὲ εἰς Κυδωνίας· —
μοῦ μένει ἀνεξάλειπτον ἀπὸ τῆς διανοίας.
Τὴν γλῶσσαν δὲν ἀνέχομαι, ἀλλ' ἡ εἰκὼν μαγεύει·
ἔχει γαλήνην, ἥλιον· εἰς πάθος ἀληθεύει.
Τὰς λέξεις, 'Ανακρέοντος περίβαλε χιτῶνα,
τὸν τετριμμένον ἀφαιρῶν, καὶ κρίνε τὴν εἰκόνα·

Νἄταν ἡ θάλασσα ὑαλὶ,
νὰ 'κύλουμνα λεμόνι·
νὰ 'χτύπουμνα τὸν ἀγαπῶ,
'ποῦ κάθται 'ς τὸ τιμόνι! —

ἡ Αἰολὶς ἀκέραιος, κ' αἱ σαπφικαί της κόραι,
κ' εἰς θάλασσαν ὡς κάτοπτρον αὐλακοτόμοι πρῶραι.
Οχι αὐτὰ τ' ἀνάλατα, κακῶς μεταπλασμένα
τῆς γαλλικῆς galanterie. — 'Αλλ' ἔτι στίχον ἕνα· —

'Πάρε μαχαῖρι δίκοπο,
καὶ χτύπα τὴν καρδιά μου·
καὶ κύτταξε μὴν πληγωθῆς,
ἰατ' εἶσ' ἐκεῖ, κυρά μου.

Τοιαύτη ἀναδίδεται τοῦ πάθους ἡ γνησία
φωνή· —

Πρὸς τὸν Χαρίδημον γελῶντα.

καὶ γέλα, κύριε· ὡς πρὸς αὐτὰ, μυρία
κομψοπρεπῆ λυρίσματα σημερινὰ, τὰ βράζω!

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Εγὼ, αὐτοὺς τοὺς στίχους μου καλοὺς τοὺς ὀνομάζω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σεῖς, ἔχετε τοὺς λόγους σας τοιούτους νὰ φρονῆτε
τοὺς στίχους σας, ἀλλὰ κ' ἐγὼ νὰ ἔχω συγχωρεῖται
ἀνεξαρτήτους ἀπ' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Αρκεῖ ὅτι τοὺς ἔκρινε πᾶς ἄλλος μετ' ἐπαίνου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Νὰ κρύπτω τὴν ἰδέαν μου δὲν κατορθῶ, ὡς ἄλλοι.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Τόσον λοιπόν, νομίζετε, ἡ κρίσις σας δὲν σφάλλει;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πιστεύω, δὲν θὰ ἔσφαλλε τοὺς στίχους ἂν ἐπῄνει.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Διστάζω ἂν εἰς τοῦ κοινοῦ τὴν πλάστιγγα βαρύνῃ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αλλοτε, νὰ ζυγίζετε λοιπόν, ἀναμφιβόλως,
εἰς τὸ καντάρι τῶν Μουσῶν, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δόλος.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Πολ' ἤθελα νὰ ἔβλεπα καὶ τῆς ὑφῆς σας στίχους
ἐπὶ ὁμοίου θέματος, ἧττον αὐτῶν ἀτύχους.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Κ' ἐγὼ τοιούτους, δυστυχῶς, θὰ ἔγραφον ἀθλίους·
πλὴν δὲν θὰ τοὺς ἐνόμιζον ποτὲ φωτὸς ἀξίους.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Τὴν δοκησισοφίαν σας λοιπόν, νὰ τὴν χαρῆτε.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εξ ἄλλων, ὄχι ἐξ ἐμοῦ, θυμίαμα ζητεῖτε.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Αλλά, μικρέ μου κύριε, μὴ τόσον πάλιν τόνον.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οχι, μεγάλε κύριε, τὸν πρέποντα καὶ μόνον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ἐπεμβαίνων μεταξὺ αὐτῶν.

Αἴ, κύριοι! ἀρκεῖ, ἀρκεῖ· — μὴ τούτων περαιτέρω.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Ομολογ' ὅτι ἔπταισα ἐγὼ, — καὶ σᾶς προσφέρω
λοιπὸν, αὐθέντα, ὅλον μου τὸ σέβας. — Προσκυνῶ σας.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Χαίρετε, κύριε· — κ' ἐγὼ ὑποκλινέστατός σας.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αἴ! βλέπεις τώρα; ἡ πολλὴ αὐτ' εἰλικρίνειά σου,
τίς οἶδε πάλιν τί κακὸν ἐπάγεται! Στοχάσου·
νά· — δωρεὰν ἀπέκτησες ἐχθρὸν καὶ τὸν Καλλίαν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Μὴ μ' ὁμιλῇς.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αλλὰ...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Μὲ σὲ δὲν θέλω κοινωνίαν.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Εγὼ, τί λέγω;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αφες με.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Παλαίμων, ἀμφιβάλλεις...;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δὲν θέλω τί ν' ἀκούσω.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Πλὴν...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πάλιν;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αλλά προσβάλλεις...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Νά 'πάρ' ή όργή! — Πρόσεξε, μή μέ ακολουθήσης.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Παίζεις; — Ἄ! δέν σέ παραιτῶ. 'Αλλ' ἄκουσε, νά ζήσης!...

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΑΣΠΑΣΙΑ.

Η Ἀσπασία, ἐλθοῦσα ἔξωθεν, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς της τὴν θολίαν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ θέλεις δὲ νὰ σ' ἐκφρασθῶ ἐν πάσ' εἰλικρινείᾳ;
Οἱ τρόποι καθ' οὓς φέρεσαι μὲ θλίβουν, Ἀσπασία·
κ' ἐκ τούτων ἡ καρδία μου, πικρίας πληρουμένη,
τῆς μεταξύ μας ῥήξεως τὴν ὥραν προσημαίνει.
Τὴν βλέπω ἀνυπέρθετον, ἢ βράδιον, ἢ θᾶττον. —
Ἂν σὲ ὡμίλουν ἄλλως πως, κακῶς θὰ σὲ ἠπάτων.
Ὑπόσχεσιν ἂν σ' ἔδιδα περὶ τοῦ ἐναντίου,
ἄκων θὰ τὴν παρέβαινα.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ὦ, τοῦ φρικτοῦ θηρίου!
Λοιπὸν σὲ ὑπεξέκαιε μικρά τις πάλιν ἔρις,
καὶ μέχρι τῆς οἰκίας μου ἐζήτεις νὰ μὲ φέρῃς;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σπουδαίως· — πίστευσον ἐμὲ τὸν ἀκραιφνῶς ἐρῶντα·
ἔχεις πολὺ εὐπρόσιτον ψυχὴν πρὸς τὸν τυχόντα.
Αὐτ' οἱ περιπολοῦντές σε, οἱ ἐρασταὶ οἱ τόσοι,
ἀπέχουν τὴν καρδίαν μου τοῦ νὰ χαροποιῶσι.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καὶ εἰς ἐμὲ τῶν ἐραστῶν προσάπτεις τὴν αἰτίαν;
Τί πταίω, ἂν οἱ ἄνθρωποι μ' εὑρίσκουν ἐρασμίαν;
Ερχονται, μ' ἐπισκέπτονται, λέγουν τὸ ἕν, τὸ ἄλλο·
θέλεις νὰ λάβω τὸ ῥαβδὶ, καὶ νὰ τοὺς ἀποβάλλω;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οχι, — ῥαβδὶ δὲν ἐννοῶ, ἀλλὰ καρδίαν ἧττον
ῥεμβώδη, εὐεπίδεκτον τινῶν τρυφεροτήτων.
Τὸ κάλλος ἕλκει φυσικῶς, — σύμφημι· πλὴν, συνήθως,
τοὺς ἑλκομένους προσκολλᾷ πρὸς σὲ κ' ἓν ἄλλο ἦθος
τῶν ὀφθαλμῶν σου στερκτικὸν, οὗτινος ἡ γλυκύτης
περαίνει ὅ,τι ἤρχισε τοῦ κάλλους ὁ μαγνήτης.
Η ὑπερήδουσα ἐλπὶς, ἣν οὕτω διεγείρεις,
τοὺς συναθροίζει πέριξ σου αὐταρεσκείας πλήρεις·
ἐνῷ, ἂν περιώριζες τὸ θάῤῥος των ὀλίγον,
ἀλλοῦ τοὺς ἀναστεναγμοὺς ἀθρόοι θὰ μετῆγον.
Ηθελα δὲ νὰ μ' ἔλεγες, αὐτὸς ὁ Στένιός σου,
τί ἔχων πλεονέκτημα κατέστη ἀρεστός σου;
Πρὸς τοῦτον μετὰ χάριτος προσφέρεσ' ἐξαιρέτου·
μὲ λέγεις τίνες ἆρά γε αἱ ἄκραι ἀρεταί του;
Τὸ τοῦ μικροῦ δακτύλου του μακρὸν ἐκεῖν' ὀνῦχι,
νὰ φαντασθῶ ὅτι νεφροὺς, καρδίας κατατρύχει;
Τῆς γυναικώδους κόμης του ἡ μέσορος χωρίστρα
μὴ ἔξοχόν τ' ὑπόσχεται; — Εἶναι καλὴ σφυρίστρα.
Η τὸ πισσῶδες καὶ ὀξὺ ὡς σύρμα ἐκ μετάλλου
μουστάκι του σὲ φαίνεται ἀνδρὸς ἐμπειροκάλου;
Τῆς περιττῆς διόπτρας του τὸ προπετὲς τιτρώσκει;
Τὸ χρυσοκέφαλον ῥαβδὶ, μεθ' οὗ σφυρίζων βόσκει;
Η τῆς φωνῆς του τὸ ἰσχνὸν, ἢ τοῦ γελᾷν ὁ τρόπος
εὑρίσκουν τῆς καρδίας σου τὰ ἀσθενῆ ἀκόπως;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ησύχει, καὶ ἀπόβαλε τοιαύτην ὑποψίαν.
Τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας μου σὲ λέγω τὴν αἰτίαν. —
Γινώσκεις ποῦ ἡ δίκη μου ἐσχάτως ἀνετέθη...
Ο Στένιος καὶ δύναται, καὶ φίλους μ' ὑπεσχέθη.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Η δίκη σου! — καὶ χάσε την, ὅσον καὶ ἂν σὲ θλίψῃ,
τοιοῦτος φορτικώτατος μνηστὴρ διὰ νὰ λείψῃ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τὸν κόσμον ὅλον καταντᾷς, ὡς βλέπω, νὰ ζηλεύῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τὸν κόσμον ὅλον, ναί· ἀφοῦ σὺ ὅλους θεραπεύεις.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Αἴ, ναί· τὰς θεραπείας μου πρὸς ὅλους ἐπεκτείνω.
Αν ἕνα μόνον ἐξ αὐτῶν μ' ἔβλεπες νὰ προκρίνω,
θὰ εἶχες μᾶλλον δίκαιον ἀνήσυχος νὰ ᾖσαι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ζηλεύω, εἶπες· — λέγε με, ἐὰν εὐαρεστῆσαι,
τί ἔχω περισσότερον ἐγὼ παρὰ τοὺς ἄλλους;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τί; — ὅτ' ὑπερηκόντισες τοσούτους ἀντιπάλους,
καὶ ἀγαπᾶσαι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πόθεν δὲ νὰ σοῦ πιστεύσω τοῦτο;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εκ τῆς ὁμολογίας μου. Ἢ πῶς θὰ ἐδηλοῦτο
κατ' ἄλλον τρόπον ἡ ψυχὴ τῆς γυναικός, ἐρῶσα,
πρὸς ἕνα ἄνδρα ἔντιμον, ἐντίμως;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

'Ξεύρεις τόσα! —
Πῶς θὰ μὲ πείσῃς εὐτυχὴς ἐγὼ ὅτ' εἶμαι μόνος;
Οτι κ' εἰς ἄλλους τὸ αὐτὸ δὲν βεβαιοῖς συγχρόνως;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ω! τώρα σᾶς εὐχαριστῶ. Ὡραῖα μὲ τιμᾶτε.
Αβρὰ τοιαύτη ἔκφρασις σπανίως ἀπαντᾶται. —
Λοιπὸν, αὐτοῦ τοῦ δισταγμοῦ διὰ ν' ἀπαλλαχθῆτε,
τῶν ὅσα προανέφερα τ' ἀντίθετα δεχθῆτε,
ὥστε κἀνεὶς εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴ σᾶς ἀπατήσῃ,
ἢ σεῖς αὐτός. Τοῦτο, φρονῶ, θὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ ν' ἀγαπῶ! — νὰ σ' ἀγαπῶ, φεῦ! καὶ τοιαύτην οὖσαν.
Ω! τὴν πτωχὴν καρδίαν μου, τὴν οὕτω ναυαγοῦσαν,
ἐκ τῶν χειρῶν σου ἄν ποτε ἀνέκτων ἐλευθέραν,
χαρὰν δὲν θὰ ἐγίνωσκον αὐτῆς μεγαλητέραν.
Δὲν σὲ τὸ κρύπτω· προσπαθῶ νὰ θραύσω τὰ δεσμά μου,
ἀλλ' ἕως τώρ' ἀδύνατον. Εἶσαι τὰ Τάρταρά μου.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Πραγματικῶς, μὲ ἀγαπᾷς καθὼς οὐδείς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Απείρως.
Ποτέ τις δὲν ἠγάπησε τοσοῦτον διαπύρως.
Μαρτύρομ' ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ κάτω· —
ἂς εἴπῃ τις τῶν ἐραστῶν ἂν ἔπραξεν ὡς πράττω.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εἶσαι μεθόδου ἀληθῶς σπανίας· ἴσως μόνης· —
σὺ ἀγαπᾷς τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν μαλώνῃς.
Ο ἔρως σου ἐκρήγνυται εἰς λόγους δυσαρέστους.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναὶ, ὁ μουρμούρης ἔρως μου χωρεῖ κατ' ἀναπαίστους. —
Ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἀπὸ σοῦ νὰ λάβῃ ἄλλας ἕξεις.
Λοιπὸν, ψυχὴ, — ἂς παύσωμεν ἐδῶ τὰς διενέξεις,
καὶ ἐπὶ τίνων βάσεων ἂς ἴδωμεν εὐθέτων...

ΣΚΗΝΗ Β'

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΧΡΥΣΗ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τ' εἶναι;

ΧΡΥΣΗ.

Ο χόντες· — ν' ἀναβῇ;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ναί· εἶμ' ἐδῶ, εἰπέ τον.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἀδύνατον νὰ σ' εἴπῃ τις τρεῖς λέξεις κατὰ μόνας.
Εὐθὺς, πρὸς ὅλους πρόθυμος, ἀνοίγεις τοὺς πυλῶνας,
— Ὁρίσατε! Οὐδὲ στιγμὴν δὲν εἰμπορεῖς νὰ λείπῃς;
Οτι δὲν εἶσαι οἴκαδε, συστέλλεσαι νὰ εἴπῃς;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Θέλεις νὰ ἔχω, ἀδελφὲ, κατόπιν ἱστορίαν;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ οἱ πρὸς τοῦτον τρόποι σου μὲ φέρουν ὀχληρίαν.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ο κόντες εἶναι ἄνθρωπος φρικτός·— ἂν καταλάβῃ
ὅτι τὸν βλέπ' ὡς φορτικὸν, νὰ λέγῃ δὲν θὰ παύῃ
ὅ,τι καὶ ἂν τὸν καταβῇ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ ἔστω· τί σε μέλει;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Μὲ μέλει· ὁπωςδήποτε, εἶναι κ' ἐκ τῶν ἐν τέλει.
Χωρεῖ παντοῦ, εἰς τὴν Αὐλὴν, ἀλλοῦ. — Εἶν' ἐξ ἐκείνων
τῶν φυγοπόνων καὶ ἀργῶν, ἂν ἀγαπᾷς, κηφήνων,
ἀλλ' ἱκανῶν καὶ παίζοντες τὸν λάκκον σου νὰ σκάψουν.
Αὐτοὶ ποτὲ δὲν ὠφελοῦν, ἀλλ' εἰμποροῦν νὰ βλάψουν·
καὶ μὲ τοιούτους φωνασκοὺς δὲν μὲ συμφέρ' ἡ μάχη,
οὐδ' ἄγγελος ὑπὲρ ἐμοῦ ἐὰν ὑπερεμάχει.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Παρατηρῶ, κακεντρεχεῖς, αὐθάδεις, ἀναγώγους,
τοὺς πάντας νὰ ἀνέχεσαι πάντοτ' εὑρίσκεις λόγους.
Κ' ἐνῷ φοβεῖσαι ἐξ αὐτῶν, μὴ...

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΧΡΥΣΗ.

ΧΡΥΣΗ.

Ερχεται, κυρία,
μαζῇ κι' ὁ πρίγκηψ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, *κινούμενος πρὸς ἀναχώρησιν.*

Λάβε!

ΑΣΠΑΣΙΑ, *ἐμποδίζουσα τὸν Παλαίμωνα.*

Ποῦ; ποῦ τρέχεις; Τίς ἡ βία;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Θὰ φύγω.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Δὲν ἐντρέπεσαι; — Θὰ μείνῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τί νὰ πράξω;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Θὰ μείνῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α! δὲν εἰμπορῶ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τὸ θέλω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Θὰ νυστάξω,
ν' ἀκούω πάλιν τὰ οἰκτρὰ χαριεντίσματά των.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τὸ θέλω, ναί· τὸ θέλω, ναί. — Ἰδὲ ἕνα Πιλάτον!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἀδύνατον.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Πολὺ καλά· αἶ, φῦγε· σ' ἀπολύω.

ΣΚΗΝΗ Ε΄

ΕΛΛΗ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ΦΟΡΚΥΣ, ΣΤΕΝΙΟΣ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΧΡΥΣΗ.

ΕΛΛΗ, πρὸς τὴν Ἀσπασίαν.

Ο κόντες μὲ τὸν πρίγκηπα· — κατόπιν μου κ' οἱ δύο.
Εἰδοποιήθης;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ναί. — Χρυσῆ! καθίσματα δι' ὅλους.

Ἡ Χρυσῆ δίδει καθίσματα καὶ ἀπέρχεται· ἡ δὲ Ἀσπασία πλησιάζει πρὸς τὸν Παλαίμωνα.

Ω! δὲν ἀπῆλθες;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εἰς αὐτοὺς ἐμπρός, τοὺς τιτλοπόλους,
θὰ προκαλέσω παρὰ σοῦ ἐξήγησιν, ἂν κλίνῃς
ὑπὲρ ἐκείνων ἢ ἐμοῦ, καὶ μένω.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Δὲν ἀφίνεις!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α! πρέπει νὰ ἐξηγηθῇς ῥητῶς.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ανοησία!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σὲ λέγω, πρέπει σήμερον ἀφεύκτως, Ἀσπασία!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Σιώπα.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Μὲ συγχωρεῖς· δὲν εἶν' αὐτὸ φρονίμου...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α! θὰ ἐκλέξῃς σήμερον· ἀρχ' ἡ ὑπομονή μου.

ΦΟΡΚΥΣ.

Χά! χά! χά! χά! Νὰ ξεψυχᾷ κἀνεὶς ἀπὸ τὰ γέλοια.
Εἰς τὸ παλάτι σήμερον εἴχαμεν τὸν Τριβέλια. —
Ο καταχακορίζικος! Δὲν ἔχει ἕνα φίλον,
νὰ τὸν εἰπῇ πῶς φέρονται; Ἔβλεπες ἕνα στῦλον
καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεώς του.
Εγέλασαν! — ἐγέλασαν κ' οἱ ὑπηρέτ' ἐμπρός του.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Πολὺ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μετέχει τῆς ἀρκούδας.
Θαῤῥεῖς ὅτ' ἦλθ' ἐκ τοῦ βουνοῦ καὶ τρώγ' εἰσέτι φλούδας.
Πατεῖ, σκουντᾷ... Οἱ ἄνθρωποι ἀφοῦ τὸν συνειθίσουν,
ἐκλείπει. 'Αναφαίνεται; — 'Αρκούδα μου, ποῦ ἦσουν;

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Τῳόντι· ἀλλ' ἂν θέλετε ἀνθρώπους ἀλλοκότους,
ὁ Φάβας, ὁ πολύσοφος, δὲν εἶν' ἀπὸ τοὺς πρώτους;
Τρεῖς ὥρας εἰς τὸν ἥλιον, ἐπὶ τοῦ tilbury μου,
μ' ἐκράτησε νὰ μ' ἐξηγῇ τὸν λίβα τῆς ἐρήμου.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τί φλύαρος παράδοξος! Σὲ λέγει αἰωνίως,
καὶ τί σὲ εἶπε σκέπτεσαι, καὶ νόημα τελείως.
Προσέχεις· — Τώρα θὰ εἰπῇ τι ἄξιον· — πλανᾶσαι,
καὶ μόνον βασανίζεσαι μὴ βλέπῃ πῶς χασμᾶσαι.

ΕΛΛΗ, πρὸς τὸν Χαρίδημον.

Καλὴν ἀρχὴν ἐκάμαμεν, καὶ κατὰ τοῦ πλησίον
δὲν ἀμοιροῦμεν εὐφυῶν, παρατηρῶ, σχολίων.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Αλλ' ὁ Λαθούρης φαίνεται ν' ἀπέκτησε μεγάλην...

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ολόκληρος μυστήριον καὶ γνῶσις αὐτὸς πάλιν.
Περνῶν ἀπὸ τὸ πλάγι σου, μόλις σὲ βλέπει· τρέχει· —
ἔχει τὰς ἀσχολίας του, καὶ πειρασμὸν δὲν ἔχει.
Εἰς ὅ,τ' εἰπῇ καὶ μορφασμὸν ἀνάλογον ἁρμόζει.
Χειρονομῶν σὲ ἀπειλεῖ, σὲ προσωθεῖ, σὲ σώζει.
Σὲ ὁμιλεῖ, καὶ ἔξαφνα σὲ νεύει, — ἤγουν «κλίνε·»
σὲ λέγει τι ὡς μυστικὸν, καὶ τίποτε δὲν εἶναι.
Πρᾶγμα μηδὲν, τὸ ἱστορεῖ ὡς θαῦμα· κ' ἐνθυμήσου,
τὸ καλημέρα του αὐτὸ, τὸ λέγ' εἰς τὸ αὐτί σου.

ΦΟΡΚΥΣ.

Ωραῖα! — Κι' ὁ 'Εσκὶ Δουνιᾶς;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εκεῖνος πάλιν ἄλλα.
Νὰ λέγῃ μόνον ἄφες τον λόγια παχυά, μεγάλα· —
ἡ πριγκηπέσσα μάμμη του, ὁ κόντες ὁ γαμβρός του,
ὁ πρίγκηψ ὁ προστάτης του καὶ ὁ ἀνάδοχός του!
Χωριὰ ἐδῶ, φλουριὰ ἐκεῖ, τὰ εἰσοδήματά του,
οἱ σκύλοι του, τὰ ἄλογα καὶ τὰ στοιχήματά του!
Απαίδευτος, κατάδικος τῆς μητρικῆς του γλώσσης,
καὶ κύπτων εἰς τῆς γαλλικῆς συχνὰ τὰς μαστιγώσεις,
σὲ ὁμιλεῖ εἰς ἑνικόν, ἰδών σε κατὰ πρῶτον,
μὲ ἀξιώσεις αὐθαδῶν χυδαϊκῶν ἐρώτων.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Μὲ τὴν Εὐτέρπην, ἤκουσα, ἔχει πολλὴν φιλίαν.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ω, καὶ αὐτῆς τὴν ἀτερπῆ ξηρὰν συνομιλίαν!
Οσάκις ἡ ταλαίπωρος ἔλθ' εἰς ἐπίσκεψίν μου,
μὲ βάλλ' εἰς τὰ μαρτύρια. Τρυπῶ τὴν κεφαλήν μου
ζητοῦσα τί νὰ τὴν εἰπῶ, καὶ πάντοτε ἀφίνει
τὸν λόγον ν' ἀπονεκρωθῇ, ἢ στεῖρος ν' ἀπομείνῃ.
Τὴν ἠλιθίαν της σιγὴν ματαίως ἐκταράττεις
μὲ ὅσα κοινὰ πράγματα προχείρως ἀπαντᾷ τις· —
τὰ τοῦ καιροῦ, καλοῦ, κακοῦ, τοῦ καύσονος, τοῦ ψύχους· —
ἀλλ' ἐξαντλοῦνται τάχιστα, καὶ — βλέπομεν τοὺς τοίχους.
Καὶ ὅμως τὴν ἐπίσκεψιν ἀκόμη παρατείνει.
Ποῦ τοῦτο τὸ ἀφόρητον νὰ αἰσθανθῇ ἐκείνη!
Χασμᾶσαι εἴκοσι φοράς· κλεί'ς καὶ τὸ ἕνα 'μάτι· —
ἔχει φωνὴν ἢ κίνησιν τὸ ξύλο τὸ κομμάτι;

ΦΟΡΚΥΣ.

Πῶς θεωρεῖς τὸν Παταχλᾶ;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Φριχτὸς οἰημματίας!
Ασχὸς ἀνοικονόμητος, καὶ γέμων φιλαυτίας.
Εμπρὸς εἰς τὴν ἀξίαν του, τῶν κυβερνώντων πρᾶξις
κάμμία δὲν εὐαρεστεῖ, καὶ ἂν τὰ πάντ' ἀλλάξῃς.
Οσάκις οἱοςδήποτε μισθὸς παραχωρῆται,
ἡ θέσις, ἡ βαθμὸς, φρονεῖ αὐτὸς πῶς ἀδικεῖται.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Ο Μίμας πῶς σὲ φαίνεται, αὐτὸς ὁ νέος Μίμας,
ὅπου συχνάζουν σήμερον οἱ ἐγκριτώτεροί μας;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Η ἀρετὴ τοῦ Μίμαντος εἶναι ὁ μάγειρός του,
κ' αἱ ἐπισκέψεις γίνονται περὶ τὰ τῆς γαστρός του.

ΕΛΛΗ.

Θρυλλοῦνται τῆς τραπέζης του τὰ ἐκλεκτὰ, τῳόντι.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ναὶ, ἀλλ' ἂς μὴν ἐγλύκυνε τῶν φίλων του τ' ὀδόντι! —
Καχόν τι ὅμως φαγητὸν, ὡς ἡ εὐήθειά του,
χαλᾷ, κατ' ἐμὴν ὄρεξιν, ὅλα τὰ γεύματά του.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Μεγάλως ὑπολήπτονται τὸν θεῖόν του Μυρτίλον·
σὺ τί φρονεῖς περὶ αὐτοῦ;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Αὐτὸν δὰ ἔχω φίλον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Μὲ φαίνετ' ἐμβριθὴς ἀνὴρ, κ' ἐντίμου χαρακτῆρος.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Δίδ' εἰς τοὺς λόγους του πολὺ, ἐγὼ νομίζω, κῦρος.
Ως ἐκ καθέδρας ὁμιλεῖ, καὶ κατὰ πάντα τρόπον
εἰσάγει χαριεντισμοὺς, προδίδοντας τὸν κόπον.
Αφότου ἔδοξεν αὐτῷ σοφὸς νὰ θεωρῆται,
δὲν τὸν ἀρέσκει τίποτε· δυσκόλως δυσωπεῖται.
Εἰς πᾶν βιβλίον σφάλματα ζητεῖ ν' ἀνακαλύπτῃ.
Φρονεῖ ὅτι ὁ λόγιος ὁ ἐπαινῶν ἐκπίπτει·
ὅτ' εἶναί τις εὐπαίδευτος ἂν λάθος τι εὑρίσκῃ. —
Θαυμάζουν, λέγει, οἱ μωροὶ, καθὼς κ' οἱ νεανίσκοι.
Οὐδὲν ἐγκρίνων ἐκ τῶν νῦν δημοσιευομένων,
οἰκτείρει ὅλα, μειδιῶν μὲ ἦθος ἐπηρμένον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Μὲ τὸν Τοάφην συνεχῶς τοὺς βλέπω. Παντοῦ μόνοι· —
τὸ τουρκικὸν ἐπώνυμον αὐτοῦ δὲν διορθόνει;
Δὲν τὸν φωτίζει μέλλοντα ν' ἀφήσ' εἰς τοὺς ἐκγόνους
σφραγῖδα ὑποφαίνουσαν δουλόφρονας προγόνους;
Τοὐλάχιστον, μετά τινα αἰῶνα, θὰ εἰκάζουν
αὐτοὺς ὡς ἐξ 'Οθωμανῶν. 'Αλλὰ ἂς μεταφράζουν.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τοάφης! νέον ὄνομα, καὶ νέαι ἀξιώσεις.
Τὸν πλοῦτον τώρα προσκυνεῖ κ' εὐγένεια καὶ γνῶσις.
Ο πλοῦτος καὶ ὁ ἥλιος τί πρᾶγμα δὲν στολίζουν,
ἀφοῦ καὶ εἰς τὰ ἔντομα τὴν λάμψιν των δανείζουν!
Αλλ' ὅταν λάβῃ πλούσιος χυδαῖος ἐκ χυδαίων
ἀριστοκράτου οἴησιν, γελοῦν κ' αἱ χῆνες πλέον.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Εἶσαι καὶ ὄντως ἔξοχος νὰ ζωγραφῇς εἰκόνας!

ΦΟΡΚΥΣ.

Η φύσις κ' ἡ ἀλήθεια καθ' ὅλους τοὺς κανόνας!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εμπρός, ἐμπρός, ὦ βέλτιστοι! Θερίζετε τριβόλους,
καὶ οὐδενὸς μὴ φείδεσθε· — μὲ τὴν σειράν των ὅλους.
Τί μόνον; ἄν τις ἐξ αὐτῶν ἐμπρός σας τώρα τύχῃ,
μὴ μείνετε ὡς ἄφωνοι· μὴ κάτωχροι ὡς τοῖχοι.
Τὴν χεῖρα μὴ τὸν δώσετε, μηδὲ τὸν ἀσπασθῆτε.
Μὴ «δοῦλος ταπεινότατος» προσκλίνοντες εἰπῆτε.

ΦΟΡΚΥΣ.

Ημεῖς τί πταίομεν; Ἐὰν ἐγγίζεσαι κατά τι,
τὴν Ἀσπασίαν μάλονε, ἥτις τὸ πᾶν ταράττει.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ο ἐπιδοκιμαστικὸς καὶ ἕτοιμός σας γέλως
πταίει πολὺ, ὡς παρορμῶν τὸ σκωπτικόν της βέλος.
Αὐτὸ τῆς κολακείας σας τὸ καταφάσκον νεῦμα
ἀναπτεροῖ τὸ φυσικὸν σατυρικόν της πνεῦμα.
Σεῖς πταίετ', — ἄν δὲν ἔβλεπεν ὅτι χειροκροτεῖται,
τρυφὴν εἰς τὸ καταλαλεῖν δὲν εὕρισκ', ἐννοεῖται.
Τοὺς κόλακας ὀφείλομεν νὰ ἐνοχοποιῶμεν
ὡς παραιτίους τῶν κακῶν καθ' ὧν καταβοῶμεν.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αλλ' ὑπὲρ ὧν ἐσκώψαμεν πῶς τὴν φωνὴν ὑψόνεις,
ἐνῷ καὶ σὺ τὰς πράξεις των, φρονῶ, δὲν δικαιόνεις;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καὶ πότε ἡ ἀντίῤῥησις αὐτοῦ τοῦ φίλου λείπει;
Πῶς θέλεις νὰ παραδεχθῇ ὅ,τι πᾶς ἄλλος εἴπῃ;
καὶ πῶς παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ μὴ ἀναῤῥιπίσῃ
τὸ πνεῦμα τὸ ἀντίλογον, ἀφοῦ τὸ ἔχει φύσει;
Ποτὲ δὲν τὸν εὐαρεστεῖ τὸ φρόνημα τῶν ἄλλων.
Πρέπει τὴν γνώμην ν' ἀσπασθῇ τὴν ἐναντίαν μᾶλλον,

νομίζων ὅτι ἄνθρωπος κοινὸς θὰ ἐφρονεῖτο,
ὁμόγνωμος μετά τινος ἐὰν ἐθεωρεῖτο.
Τοῦ ἀντιλέγειν ἡ τιμὴ τοσοῦτον τὸν ἡδύνει,
ὥςτε αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ τὰ ὅπλα κατευθύνει,
τὸ ἴδιόν του φρόνημα συχνότατα προσβάλλων,
ἐξαίφνης ἂν τὸ ἔβλεπε καὶ εἰς τὸ στόμα ἄλλων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τάνυσε τώρα κατ' ἐμοῦ τὸ τόξον τῆς σατύρας,
ὅλους γελῶντας ὑπὲρ σοῦ ὡς ἔχεις ἐπὶ θύρας.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Οὐχ ἧττον εἶναι ἀληθὲς, εἰς ὅ,τι ἂν ἀκούσῃς,
ζητεῖς ὡς ἐκ συστήματος τὰς γνώμας ν' ἀντικρούσῃς.
Ὡς σὺ αὐτὸς ὁμολογεῖς, πεσὼν εἰς δυσθυμίαν,
οὐδ' ἔπαινον ἀνέχεσαι, οὐδὲ μομφὴν κἀμμίαν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Διότι δίκαιον ποτὲ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν,
ἀλλ' αἰωνίως ἀφορμὰς δυσθυμιῶν παρέχουν·
κ' εἰς ὅλα τοὺς παρατηρῶ, δεσπότας κ' ὑπηρέτας,
ἢ κατηγόρους τολμηροὺς, ἢ φαύλους ἐπαινέτας.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καὶ ὅμως...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ὅμως, — θάνατον διὰ τὸ θάῤῥος δός με,
ἀλλ' ἀγαπᾷς τέρψεις τινὰς ἀνυποφόρους πρός με·
καὶ βλέπω μετὰ θλίψεως ἐδῶ, τοὺς ἔγγιστά σου,
τὸ μέγα ὑποτρέφοντας αὐτὸ ἐλάττωμά σου.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Τῆς Ἀσπασίας, κατ' ἐμὲ, ἐλάττωμα εἰσέτι
δὲν εἶδα· ἢ τοὐλάχιστον δὲν μ' ἔπληξε ποτέ τι.

ΦΟΡΚΥΣ.

Κάλλη καὶ θέλγητρ' ἂν εἰπῇς, τὴν κεφαλήν μου κλίνω·
ἀλλ' ἐλαττώματα, — κἀνὲν ἐγὼ δὲν διακρίνω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εγὼ τὰ βλέπω ὅλα! Ναί, ἐγὼ δὲν κρύπτω· λέγω· —
καί, ὡς γινώσκει, δι' αὐτὰ φροντίζω νὰ τὴν ψέγω.
Πλεῖστ' ἀγαπῶν τις, ἥκιστα νὰ κολακεύῃ πρέπει.
Αγνὴ ἀγάπη, τίποτε μεμπτὸν δὲν παραβλέπει.
Τὸ κατ' ἐμέ, θ' ἀπέβαλλον ὡς ἐραστὰς ἀχρείους,
τοὺς εἰς τὰς φαντασίας μου αὐτὰς ὑποχειρίους·
τοὺς δουλικῶς ὑπείκοντας εἰς ὅ,τι ἀρεστόν μου,
καὶ μόνον θυμιάζοντας τ' ὡραῖον εἴδωλόν μου.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Σέ, φίλε μου, ἂν ἤκουαν οἱ ἐρασταί, ὀφείλουν
τὰς γλυκερὰς ἐκφράσεις των εἰς κόρακας νὰ στείλουν·
καὶ ὅταν ἔρωτα βαθὺν αἰσθάνωνται, ν' ἀρχίζουν,
τίς πλέον, τὴν ὡραίαν των μὲ ὕβρεις νὰ στολίζουν.

ΦΟΡΚΥΣ.

Επάνω, κάτω, τὸ αὐτὸ ὡς κάμνουν καὶ οἱ γάττοι· —
Μιάου! — Ἄου! — Φφ! καὶ φφ! — κ' εἰς ἄλλο σκαλοπάτι.

ΕΛΛΗ.

Αὐτὴν ὁ ἔρως δὲν κρατεῖ συνήθως τὴν πορείαν.
Τὴν ἐκλογήν του θεωρῶν πᾶς ἐραστὴς τελείαν,
εἰς τὴν καλήν του τίποτε ἐπίμεμπτον δὲν βλέπει,
ἀλλ' ὅλην τὴν ὑπερυμνεῖ μ' ἐνθουσιώδη ἔπη.
Τὰ ἀτελῆ, ὡς ἐντελῆ ἐνώπιόν του θέτων,
πληθὺν εὑρίσκ' ὑπὲρ αὐτῶν εὐφήμων ἐπιθέτων. —
Ο ἀγαπῶν ὠχράν τινα, κρινόλευκον τὴν πλάττει.
Η μαύρη εἶναι πρὸς αὐτὸν μελίχρους, γλυκυτάτη.
Ισχνή, ξηρὰ περγαμηνή, — κυπάρισσος καὶ αὖρα.

Πολύσαρκος, — ἀρχοντική· σουλτάνα· κάλλη γαῦρα!
Η ῥυπαρὰ ἐπάνω της, ἡ κακοκτενισμένη, —
ὡραία ἀτημέλητος, δὲν θέλει οὔτε κτένι.
Η γιγαντώδης ὑψηλή, — θεὰ νεφελογείτων.
Η νάνη τὸ ἀνάστημα, — ἐπιτομὴ χαρίτων.
Επειτα, ἡ ἀγέρωχος, — βασιλικὴ τὸ νεῦμα.
Η βλὰξ, — καλὴ καὶ ἀφελής· ἡ πονηρά, — μὲ πνεῦμα!
Η ἄφωνος ὡς ἄλαλος, — σεμνή, συνεσταλμένη·
ἡ λάλος, ἡ ἀδόλεσχος, — καλόκαρδ' ἡ καϋμένη!
Καὶ οὕτω, καθὼς βλέπομεν πληθὺν παραδειγμάτων,
ἀρέσκουν τ' ἀγαπώμενα κ' ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εγ' ὅμως λέγω πάντοτε...

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Αὐτὴ ἡ ὁμιλία
ἂς παύσῃ πλέον, φίλε μου· καὶ ἐπειδ' εἶν' εὐδία,
προτείνω νὰ ἐξέλθωμεν ὀλίγον εἰς τὸν κῆπον. —
Πῶς! φεύγετε σεῖς, κύριοι;

ΣΤΕΝΙΟΣ καὶ ΦΟΡΚΥΣ.

Αλλ' ὄχι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, *κατ' ἰδίαν πρὸς τὴν Ἀσπασίαν.*

Δὲν σὲ εἶπον; —
Η ἀναχώρησις αὐτῶν, βλέπω, πολὺ σὲ μέλει!

Πρὸς τὸν Στένιον καὶ τὸν Φόρκυν.

Αναχωρεῖτε, κύριοι, καθεὶς ὁπόταν θέλῃ·
ἐγὼ θὰ μείνω ἔπειτα. — Ὁρίσατε· προβῆτε.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Εγώ, — ἡ εὐγενία της ἐκτὸς ἂν ἐνοχλῆται, —
δὲν ἔχω ποῦ νὰ πορευθῶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

ΦΟΡΚΥΣ.

Αλλ' οὔτ' ἐμὲ ἐπείγει τι. Κ' ἐγὼ πρὸ τῆς ἑσπέρας
δὲν ἔχω εἰς τ' ἀνάκτορα τινὰ ὑπηρεσίαν.

ΑΣΠΑΣΙΑ, πρὸς τὸν Παλαίμωνα.

Πιστεύω, ἀστεΐζεσαι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αστεϊσμῶν αἰτίαν
δὲν ἔχω. Ἂν σεῖς θέλετε εὐθὺς ν' ἀναχωρήσω...

ΣΚΗΝΗ Ϛ'

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΕΛΛΗ, ΦΟΡΚΥΣ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ΣΤΕΝΙΟΣ, ΧΡΥΣΗ.

ΧΡΥΣΗ, πρὸς τὸν Παλαίμωνα.

Ηλθ' ἔξω ἕνας, κύριε, κ' εἶπε νὰ σᾶς ζητήσω.
Σᾶς θέλει δι' ὑπόθεσιν βιαστικήν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εἰπέ τον,
βιαστικὴν ὑπόθεσιν δὲν ἔχω.

ΑΣΠΑΣΙΑ, πρὸς τὸν Παλαίμωνα.

Αλλ' ἰδέ τον.
Η ὕπαγε κ' ἐρώτησε τί-εἶναι, ἤ, ἂν θέλῃς,
ἂς ἔμβῃ· — πῶς;

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΕΛΛΗ, ΦΟΡΚΥΣ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ΣΤΕΝΙΟΣ, ΘΑΝΕΛΗΣ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, προχωρῶν πρὸς τὸν Θανέλην.

Ὁ κοσμητὴς τῆς Λέσχης, ὁ Θανέλης. —
Τ' εἶναι, Θανέλη;

ΘΑΝΕΛΗΣ.

Κύριε, τρεῖς λέξεις ἔχω μόνον...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Λοιπὸν εἰπέ τας. — Περιττὸν νὰ χαμηλώσῃς τόνον.

ΘΑΝΕΛΗΣ.

Συνῆλθαν διὰ σύσκεψιν τινὰ τῆς Λέσχης μέλη,
καὶ σᾶς καλοῦν νὰ ἔλθετε.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, πρὸς τὸν Χαρίδημον.

Ἡ Λέσχη τί μὲ θέλει;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τὰ κωμικὰ μεταξὺ σοῦ, φρονῶ, καὶ τοῦ Καλλίου.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τί κωμικά; τί;...

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Πρόκειται περὶ ποιηματίου,
τ' ὁποῖον ὁ Καλλίας σου ἀνέγνω εἰς τὸν φίλον,
ἐπερωτῶν τὴν γνώμην του. Μὲ τὸν συνήθη ζῆλον
τῆς φανερολογίας του πάλιν αὐτὸς, ὁ δαίμων,
τοὺς στίχους κατεδίκασε πικρῶς.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Α! ά, Παλαίμων!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δυσκόλως εἰς τὸν ἐμετὸν κατώρθωσα ν᾽ ἀνθέξω.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αὐτὸ συνέβη τὸ πρωΐ, ἐδῶ· σὺ ἦσο ἔξω.
Δυσηρεστήθη τρομερὰ ἐκ τούτου ὁ Καλλίας,
κ᾽ ὑπόθεσιν τὸ ἔχαμεν, εἰκάζω, ἐκ μωρίας.
Τώρα, καλοῦνται φιλικῶς νὰ συνδιαλλαχθῶσιν,
ὅπως τὸ πρᾶγμα μὴ προβῇ εἰς ῥῆξιν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ιδὲ γνῶσιν!
Εκὼν, ἀέκων δηλαδὴ νὰ εἴπω τι ὡραῖον!

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ομως, ἀφοῦ σὲ προσκαλοῦν, νὰ ὑπακούσῃς δέον.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τοιαύτην μίαν ἔριδα, πῶς θὰ τὴν συμβιβάσουν;
Οἱ ἐν τῇ Λέσχῃ, δύνανται νὰ μὲ καταδικάσουν
εἰς τὸ νὰ μὲ φανοῦν καλοὶ οἱ στίχοι τοῦ Καλλίου;
Θὰ εἴπ᾽ ὅ,τ᾽ εἶπον καὶ ἐδῶ· θὰ λέγω διὰ βίου, —
οἱ στίχοι του μὲ φαίνονται κακοί.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ιδὲ, μὴ τύχῃ
καὶ τὸ σκληρύνῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αδελφὴ, εἶναι ἀχρεῖοι στίχοι!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καλά· σὺ μαλακώτερος φανοῦ, καὶ — τίς ἡ χρεία;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ακού'ς! — Καὶ, τέλος, τ᾽ εἶν᾽ αὐτὴ ἡ ἱεροκρισία;
Δὲν ἀναιρῶ τὴν γνώμην μου.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ελθὲ, καὶ πλέον βλέπεις.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Νὰ μεταβάλω φρόνημα ἐκεῖ μὴ μὲ προτρέπῃς.
Ο πάπας ἂν μ' ἐκήρυττε μὲ τὸ ἀλάνθαστόν του
ὡς σφάλλοντα, θὰ ἔλεγα νὰ κάμῃ τὸν σταυρόν του.
Οἱ στίχοι εἶναι ἄθλιοι, κ' ἕως νὰ γίνω κόνις,
θὰ λέγ', ὁ γράφων ὡς αὐτοὺς εἶν' ἔνοχος ἀγχόνης.

Πρὸς τὸν Στένιον καὶ τὸν Φόρχυν, γελῶντας.

Γελᾶτε, βλέπω, κύριοι· δὲν ἤλπιζον ἀστεῖος
νὰ ἦμην τόσον!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ὕπαγε· βραδύνεις αἰωνίως. —
Σὲ περιμένουν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἀλλ' εὐθὺς θὰ ἐπιστρέψ' ὀπίσω,
ἐκείνην τὴν ὑπόθεσιν μὲ σὲ νὰ εὐκρινήσω.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΣΤΕΝΙΟΣ, ΦΟΡΚΥΣ.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Φίλτατε κόντε, πάντοτε περιχαρῆ σὲ εἶδα.
Γελᾷς εἰς ὅλα· φαίνεσαι μὴ ἐννοῶν φροντίδα· —
θὰ σ' ἐρωτήσω, ἂν πολλοὺς βλαστολογῇς θριάμβους,
ἢ τέρπεσ' ἐξ ἀπατηλοῦ τῶν ὀφθαλμῶν σου θάμβους;

ΦΟΡΚΥΣ.

Εγώ; κ' εἰς τί νὰ λυπηθῶ; ἂν ἔχω ὅ,τι θέλω.
Φορῶ, καθὼς παρατηρεῖς, πλαγίως τὸ καπέλλο·
πλούσιος, νέος, εὐειδής· τὸ πνεῦμα δὲν μοῦ λείπει·
μὲ βλέπεις πῶς ἐνδύομαι· — ὅλα μου εἶναι τύποι.
Χωρὶς σπουδὴν, — εἰξεύρεις πῶς σπουδάζουν 'ς τὸ Παρίσι
ὅσους ἡ τύχ' ἠθέλησεν εἰς πλούτη νὰ γεννήσῃ· —
χωρὶς σπουδὴν, εἰς κάθε τι 'ποῦ τύχῃ ὁμιλία,
καὶ συζητῶ ἐξαίρετα, καὶ λέγ' ὅτ' εἶναι χρεία.
Εἶμαι εἰς ὅλα δεξιός· 'σὰν ἄγγελος χορεύω,
'σὰν πετεινὸς ξιφομαχῶ, 'σὰν πειρασμὸς ἱππεύω.
Εχω τὸ ἦθος de bon ton· τὸ δέρμα 'σὰν ἀτλάζι·

λαμπρὸν ἀνάστημα· λευκὰ τὰ 'δόντια 'ςὰν χαλάζι· —
εἶμαι καὶ κόντες.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Δι' αὐτὸ διόλου δὲν φθονεῖσαι.

ΦΟΡΚΥΣ.

Τῆς Βενετίας εἶμαι· πῶς!

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Α! Ἰταλὸς ἂν ἦσαι. —

ΦΟΡΚΥΣ.

Πλὴν τότε, καὶ σὺ, πρίγκηπα, ποῦ ἔχεις πριγκηπάτο;
Αν κόντες ἐγὼ λέγωμαι, ὄνειδος τὶ δὲν πράττω·
ὁ τίτλος ὅμως πρίγκηπος, εἰς Ἕλληνα, τὸν καίει· —
βέης ἐκ τουρκοκόλακος, καὶ πρίγκηψ ἀπὸ βέη. [2])

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Ομολογῶ ὁ τίτλος μου ὅτι στερεῖται κλέους,
καὶ ὅτι μόνους δι' αὐτοῦ γελῶ τοὺς Εὐρωπαίους.
Αν ξένος τις ὠνόμαζε ποτὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα
τὴν ἀγκινάραν ἀνανᾶν, βανάναν τὴν ἰσχάδα,
ἡ ἀγκινάρα πάντοτε θὰ ἦτον ἀγκινάρα,
καὶ ἡ ἰσχὰς... τὰ σῦκά μας, ἀναμφιβόλως. — Ἄρα,
ἢ τὰ μὲ τίτλους πρόσωπα μᾶς εἶναι ὅλως ξένα,
ἢ ταῦτα τὰ τιτλάρια κακῶς ἐφηρμοσμένα.
Πλὴν μὴ δὲν πάσχεις τὸ αὐτὸ καὶ σὺ, ὁ φραγκισμένος;
Υπόθες· τὴν πατρίδα σου, τὴν κυριεύει ξένος. —
Ολ' οἱ φιλότιμοι μισοῦν τὴν ξένην δεσποτείαν·
οὔτ' ὑπομένουν θάνατον, εἱρκτὴν ἢ ἐξορίαν. —
Οἱ ἀφιλότιμοι, δηλοῦν δουλοπρεπεῖς ἐφέσεις·
οὗτοι κοσμοῦνται μὲ βαθμοὺς, μὲ τίτλους καὶ μὲ θέσεις.
Τώρα, εἰπέ· εἶναι τιμὴ, ἢ μᾶλλον ἀτιμία
ὁ τίτλος, ὃν σ' ἐχάρισεν ἡ μαύρη Βενετία;

Μία ἀράχνη τῆς εἱρκτῆς τῶν ἀδουλώτων δούλων
εἶν' εὔσημον λαμπρότερον τοιούτων χρυσοβούλλων.

ΦΟΡΚΥΣ.

Αν ἤμεθα δ' ἐξ Ἰταλῶν, ὡς μέτοικοι ἐλθόντες;

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Παύετε ὄντες Ἰταλοί, παύετε χόνται ὄντες. —
Καὶ ταῦτα μὲν πασίγνωστα, καί, εἰς τοὺς ἡμετέρους,
μόλις θαμβόνουν σήμερον τινὰς ἀμαθεστέρους.
Τὰ ἄλλα θέλω νὰ ἰδῶ πλεονεκτήματά σου.

ΦΟΡΚΥΣ.

Τί ἄλλα θέλεις νὰ ἰδῇς; Εἰπὲ καὶ ἰδικά σου. —
Θαυμάζεις τὸ χειρόκτι μου· εἶδες τὴν κάμερή μου·
τὴν πανοπλίαν μου καλὰ ζηλεύεις· τὸ σκυλί μου;...
chic! — Αἱ γυναῖκες μ' ἀγαποῦν ὅλαι, καὶ ὅπου 'πάγω
εἶμαι δεκτός, — εἶμαι γαμβρός, μὲ προσκαλοῦν νὰ φάγω. —
Θαῤῥῶ λοιπὸν ὅτ' εἰμπορεῖ χάνεὶς μ' αὐτὸν τὸν τρόπον
νὰ ἦν' αὐτάρεσκος, κ' ἐδῶ, κ' εἰς κάθε ἄλλον τόπον.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Ναί, ἀλλ' ἂν εὕρισκες ἀλλοῦ εὐκόλους καταχτήσεις,
πῶς ἔρχεσαι ἀνωφελῶς ἐδῶ νὰ χυνηγήσῃς;

ΦΟΡΚΥΣ.

Ανωφελῶς; Μὲ συγχωρεῖς· δὲν εἶμαι ἀπ' ἐκείνους,
οἵτινες πᾶν καὶ χάνονται εἰς στεναγμοὺς καὶ θρήνους.
Οἱ ἐρασταὶ οἱ πρόστυχοι, οἱ στραβοστολισμένοι,
διὰ τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ αὐτοὶ προωρισμένοι,
παντοῦ τὴν ὡραιότητα ἀνηλεῆ εὑρίσκουν,
καὶ εἰς τοὺς πόδας της θρηνοῦν, στενάζουν, ἀποθνήσκουν.
Αὐτοὶ μὲ μακροχρόνιον ζητοῦν ἐργολαβίαν
πᾶν ὅ,τ' εἰς τὴν ὀλίγην των δὲν δίδεται ἀξίαν·

ἀλλ' ἄνθρωποι ὡσὰν ἐμὲ, χωρὶς ν' ἀνταμειφθῶσι
δὲν λέγουν ἄχ· δὲν ἀγαποῦν ἐπὶ ἁπλῇ πιστώσει.
Τιμᾷ ὁ ἔρως μου; τιμᾷ· ὡς πρὸς αὐτὸ δὲν σφάλλω· —
ὅλα λοιπὸν τὰ ἔξοδα ἐγὼ νὰ καταβάλω;
Οσον ἂν ἦναι σπάνια τὰ κάλλη τῆς ὡραίας,
ἂν τὴν προκρίνω, ἀπαιτῶ προκρίσεις ἀμοιβαίας·
σταθμὰ αὐτὴ, σταθμὰ ἐγώ· φυλάττει καὶ φυλάττω·
ἂν βάλῃ, βάλλω· εἰδεμὴ, ἐγὼ δὲν μένω κάτω.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Λοιπὸν φρονεῖς, ὅτι κ' ἐδῶ πλησίστια τὰ ἔχεις;

ΦΟΡΚΥΣ.

Τοιοῦτό τι στοχάζομαι.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Πολὺ, νομίζω, τρέχεις.
Εδῶ πλανᾶσαι, κόντε μου· τυφλώττεις, πίστευσέ με.

ΦΟΡΚΥΣ.

Αἴ, τὸ λοιπὸν πλανῶμαι, ναί· τυφλώττω· — οἴκτειρέ με.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Πόθεν ἐξάγεις εὐτυχὴς ὅτ' εἶσαι, ὡς νομίζεις;

ΦΟΡΚΥΣ.

Πλανῶμαι.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Τὴν πεποίθησιν αὐτὴν εἰς τί στηρίζεις;

ΦΟΡΚΥΣ.

Τυφλώττω.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Εχεις βέβαιον ἆρά γ' ἐνδόσιμόν τι;

ΦΟΡΚΥΣ.

Λανθάνομαι, σὲ λέγω· — ὤ!

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Ελαβες ἴδιόν τι
τεκμήριον προκρίσεως παρὰ τῆς 'Ασπασίας;

ΦΟΡΚΥΣ.

Οχι· τὴν βλέπω πρὸς ἐμὲ ψυχρὰν, ἀπ' ἐναντίας.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ.

ΦΟΡΚΥΣ.

Μὲ βλέπει 'ςὰν κατάρα.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Αλλ' ἄφες τοὺς ἀστεϊσμούς. — Εἰπέ με· ποίαν ἄρα
ἐλπίδα δύνασ' ἐξ αὐτῆς νὰ ἔλαβες;

ΦΟΡΚΥΣ.

Νὰ, πάλιν!
ἀφοῦ σὲ λέγω, ἀδελφὲ, παρατηρῶ μεγάλην
ἀποστροφὴν ἐκ μέρους της, ὅσην πρὸς σὲ φιλίαν, —
καὶ κατ' αὐτὰς θὰ κρεμασθῶ ἀπὸ ἀπελπισίαν!

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Ακουσε, κόντε· εἰς ἡμᾶς συμφέρει, σὲ ὀμνύω,
μίαν συνθήκην φιλικὴν νὰ κάμωμεν οἱ δύο· —
ἐκεῖνος ὅςτις δυνηθῇ σημεῖόν τι νὰ φέρῃ
τρανὸν, ὅτι τὴν πρόκρισιν τῆς 'Ασπασίας χαίρει,
νὰ γνωρισθῇ ὡς νικητὴς ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου,
κ' αἱ ἐπισκέψεις ἔκτοτε νὰ παύσωσι τοῦ ἄλλου.
Τὸ δέχεσαι;

ΦΟΡΚΥΣ.

Τὸ δέχομαι, κ' ἐξ ὅλης μου καρδίας.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Τὴν χεῖρά σου.

ΦΟΡΚΥΣ.

Ιδού ή χείρ, — σφραγίς τῆς συμφωνίας.
Αλλά σιώπα...

ΣΚΗΝΗ Β′

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΦΟΡΚΥΣ, ΣΤΕΝΙΟΣ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εἶσθ' ἐδῶ ἀκόμη!

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Φεῦ! ἀκόμη.
Αν ἦν' ἐδῶ πανίσχυροι τῆς ἕλξεως οἱ νόμοι!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ηχουσ' ἁμάξ' εἰς τὴν αὐλήν. — 'Επίσκεψις κάμμία.
Ποῖος νὰ ἦναι ἆρά γε;

ΣΚΗΝΗ Γ′

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΦΟΡΚΥΣ, ΣΤΕΝΙΟΣ, ΧΡΥΣΗ.

ΧΡΥΣΗ.

Κυρία! ἡ κυρία
Μελίβοια.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Μελίβοια; τίς φοῦρνος θὰ χαλάσῃ!

ΧΡΥΣΗ.

Μὲ τὴν κυρία Ἕλλη μας ἐστάθη.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ας κοπιάσῃ.

Ἡ Χρυσῆ ἀπέρχεται.

Τί νὰ μὲ θέλῃ ἡ γυνὴ αὐτή!

ΦΟΡΚΥΣ.

Αὐτ' ἡ κυρία
ὡς φοβερὰ ψευδόσεμνος φημίζεται.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Οσία
τὸ ἦθος, — ἀλλὰ τὴν ψυχὴν, ἡ πεπονηρευμένη,
εἰς τὰ τοῦ κόσμου ῥέπουσα καὶ παραδεδομένη,
παντοιοτρόπως προσπαθεῖ, τὸ πᾶν ἀνακατώνει,
ν' ἀγρεύσῃ λάβρακά τινα, καὶ δὲν τὸ κατορθόνει.
Οταν ἀκούῃ ἄλλη τις ὅτι πολὺ ζητεῖται,
ἢ κόσμον ὅτι δέχεται, φθονεῖ! Παραπονεῖται· —
αὐτὸς τί κόσμος! τί αἰὼν τυφλότητος ἐσχάτης,
νὰ παραβλέπῃ οὕτω πως τὰ προτερήματά της!
Εἰς τὴν οἰκίαν της φρικτὴ ὑπάρχει μοναξία·
— Ἄ! εἶν' ἀπόδειξις τιμῆς· φιλήσυχος οἰκία! —
Μὲ τ' ἀσθενῆ της θέλγητρα κἀνένα δὲν ἑλκύει·
— Ἄ! δὲν ἑλκύει, ἐπειδὴ εἰς τὴν αἰδῶ τὰ θύει! —
Ναὶ, κ' ἐν τοσούτῳ τὸν ζητεῖ ἐξαίρετα ἡ φίλη.
Μάλιστα τὸν Παλαίμωνα πολυειδῶς κωτίλλει.
Τὴν κλέπτω, λέγει, ἐπειδὴ τῆς ἀμελεῖ τὰ κάλλη,
κ' ἐπισκεπτόμενος ἐμὲ τὴν χάριν της προσβάλλει.
Εμπρός μου ὁπωςδήποτε τὸν φθόνον τιθασεύει·
ἀλλ' ὁπουδήποτ' εὑρεθῇ ὑπούλως μὲ τοξεύει.
Τοιαύτη ἦγουν ἀλοιφὴ, χρυσαλοιφὴ τῳόντι,
οὐδ' ἐν τῷ νῦν ἠκούσθη τις, οὐδ' ἐν τῷ παρελθόντι.
Αφοῦ . . .

ΣΚΗΝΗ Δ′

ΜΕΛΙΒΟΙΑ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΣΤΕΝΙΟΣ, ΦΟΡΚΥΣ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καλῶς ὁρίσετε!! Πῶς ἦτον! Καὶ πῶς ἦτον;
Αὐτό δα εἶν' εὐτύχημα ἐκ τῶν ἀπροσδοκήτων!
Σᾶς βεβαιῶ ὅτ' ἤρχισα ν' ἀνησυχῶ. — Πῶς εἶσθε;

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Ηκουσα κάτι διὰ σᾶς, κ' εὐθὺς —

Ἰδοῦσα ὅτι ἡ Ἀσπασία ἔσυρε κάθισμα δι' αὐτήν.

Μὴν ἐνοχλεῖσθε · —
ἐνόμισα ὡς χρέος μου νὰ σᾶς τὸ ἀναφέρω.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ω, τί καλὰ ἐκάμετε! Ὦ, πόσον, πόσον χαίρω!

Ὁ Στένιος καὶ ὁ Φόρκυς ἀναχωροῦσι γελῶντες.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Εγκαίρως ἀνεχώρησαν, καὶ τοὺς εὐχαριστοῦμεν.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καὶ δὲν καθήμεθα;

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Ορθαὶ ἐπίσης ὁμιλοῦμεν. —
Οἱ φίλοι διακρίνονται, κυρία, ἂν ἀξίζουν,
ἐπὶ πραγμάτων ἅτινα πρὸ πάντων μᾶς ἐγγίζουν·
καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶναί τι νὰ μᾶς πονῇ καιρίως,
ὅσον τὸ πρᾶγμα τῶν ἠθῶν, — τὸ τῆς τιμῆς ἰδίως, —
ἀκούσασά τι ἀφορῶν εἰς τὴν ὑπόληψίν σας,

νὰ ἔλθω ἀπεφάσισα πρὸς εἰδοποίησίν σας.
Χθὲς, εἴς τινα ὁμήγυριν ἀνθρώπων καθὼς πρέπει,
ἔγινε λόγος διὰ σᾶς, — καθ' ὅσον ἀποβλέπει
εἰς τὴν συνήθη σας ζωὴν, τὴν δίαιταν καὶ τ' ἄλλα.
Ημην κ' ἐγὼ, πλὴν, δυστυχῶς, ἐγκώμια μεγάλα
ἂν ἔλεγα ὅτ' ἤκουσα ἐκεῖ, θὰ ἐψευδόμην.
Καθ' ὅλον τὸν διάλογον κρυφὰ ἐδαγκανόμην.
Τῶν ἐπισκεπτομένων σας ἀνδρῶν αὐτὸ τὸ πλῆθος,
τῶν τρόπων τὸ φιλάρεσκον, τὸ εὐχερές σας ἦθος,
καὶ αἱ διαδιδόμεναι ἐκ τούτων ὅλων φῆμαι,
τοσοῦτον κατεκρίθησαν, ὥστε νὰ φρίξω εἶμαι!
Εγὼ, ὡς συμπεραίνετε, ἀντὶ νὰ σιωπήσω,
πᾶν ὅ,τ' ἠμπόρουν ἔκαμα νὰ σᾶς ὑπερασπίσω.
Τοὺς εἶπα, ὅτι ἔκριναν ἐκ τῆς ἐπιφανείας,
καὶ ὅτι, ἂν μ' ἐπίστευαν, εἶσθε ἁγνῆς καρδίας· —
ἀλλ' εἶναι πράγματά τινα, ὡς ἴσως ἐννοεῖτε,
ποσῶς μὴ δικαιούμενα, ὅ,τι καὶ ἂν εἰπῆτε.
Ωστ' ἐξ ἀνάγκης ἔμεινα κ' ἐγὼ συμφωνοτάτη,
ὅτι αἱ σχέσεις σας αὐτὴ σᾶς ἀδικοῦν κατά τι·
ὅτι παρέχουν ἀφορμὰς εἰς δυσαρέστους μύθους,
ὡς ὄψεώς τινος κακῆς, ἢ μᾶλλον ἀσυνήθους,
καὶ ὅτ' ἠδύνασθε, ἐὰν πανουργοτέρα ἦσθε,
τ' αὐτὰ νὰ πράττετε, χωρὶς καὶ νὰ κατηγορῆσθε.
Δὲν ἐννοῶ ὅτ' ἡ τιμὴ παθαίνει κατὰ βάθος· —
μὴ γένοιτο! ὡς πρὸς αὐτὸ, ὤ! ἔχουν μέγα λάθος· —
εὐκόλως πλὴν εἰς τὰς σκιὰς πιστεύουν τῆς κακίας,
καὶ ἂς γινώσκῃ τις ζωὴν ὅτι βιοῖ ὁσίας. —
Κυρία μου, σᾶς θεωρῶ ὡς ἔχουσαν καὶ κρίσιν
πολλὴν, καὶ, βεβαιότατα, δικαιοσύνην ἴσην,
ὥστ' ἐκτιμῶσα τὴν θερμὴν ὑπὲρ ὑμῶν σπουδήν μου,
νὰ μὴ παρεξηγήσετε αὐτὴν τὴν εἴδησίν μου.

Τί λέγετε, κυρία μου! Νὰ τὴν παρεξηγήσω!
μάλιστα θέλω ἐκτενῶς νὰ σᾶς εὐχαριστήσω.
Πῶς! σεῖς μὲ μεταδίδετε αὐτὰς τὰς ἀγγελίας,
εἰς ἔνδειξιν, ὡς εἴπετε, ἀληθινῆς φιλίας·
αὐτ' εἶναι χάρις, ἣν εὐθὺς διὰ ν' ἀνταποδώσω,
ὡσαύτως πᾶν ὅ,τ' ἤκουσα θὰ σᾶς ἀνακοινώσω.
Διότι ἔχω πάμπολλα κ' ἐγὼ πρὸς εἴδησίν σας
ᾀδόμενα, ἐγγίζοντα οὐχ ἧττον τὴν τιμήν σας. —
Εἰς συναναστροφήν τινα προχθὲς εὑρισκομένη,
ὅπου καὶ ἔγκριτοι πολλοὶ παρῆσαν συνηγμένοι,
νὰ λέγουν περὶ τῶν ἠθῶν τοὺς ἤκουσα παντοῖα,
καὶ τέλος δὲ καὶ διὰ σᾶς ἠνοίχθη ὁμιλία.
Εἷς τῶν λαλούντων, εἴρων τις, σεμνὴν σᾶς εἶπε νέαν.
Βλέπω τοὺς ἄλλους καὶ γελοῦν! — Δὲν ἔχετε ἰδέαν
πόσον αὐτὸ, κυρία μου, πολὺ μ' ἐκακοφάνη! —
διότι εἶσθε φίλη μου· αὐτὸ δὲν μὲ λανθάνει. —
Τὸ σοβαρόν σας πρόσχημα, ὡς προσπεποιημένον,
οἱ συνεχεῖς οἱ λόγοι σας περὶ ξετσιπωμένων,
τ' ἀέννασ περὶ τιμῆς κ' αἰδοῦς καυχήματά σας,
καὶ τὰ πρὸς ὅλους οἰκτιρμὸν δηλοῦντα βλέμματά σας·
οἱ μορφασμοί σας κ' αἱ κραυγαὶ, σκιὰν κακῆς ἐννοίας
ἐάν τι διφορούμενον παρέχῃ ἐξ ἀγνοίας·
αἱ ἐντολαί σας αἱ συχναὶ, καὶ αἱ παρεξηγήσεις
εἰς πράγματ' ἀθωότατα, καὶ αἱ δριμεῖαι κρίσεις,
εἰλικρινῶς ἂν θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ, κυρία,
μεγάλως κατεκρίθησαν κοινῇ ὁμολογίᾳ.
Τί χρησιμεύει, ἔλεγαν, τοῦ ἤθους ἡ σεμνότης,
ἂν ἀντιφάσκῃ πρὸς αὐτὴν πᾶσ' ἄλλη ἰδιότης;
Εἰς ὄρθρους κ' εἰς ἑσπερινοὺς νὰ τρέχῃ εἶναι μόνη,
ἀλλὰ τοὺς ὑπηρέτας της κτυπᾷ, καὶ δὲν πληρόνει.

Νηστεύει καὶ προσεύχεται, προσέχει κ' εἰς τὸ λάδι·
ἀλλὰ ψιμυθιόνεται καὶ βάλλει κοκκινάδι.
Οπόταν τι ἀσκέπαστον ἴδῃ τῶν ἀγαλμάτων,
ὡς ἀποστρέφει τ' ὄμμα της, ζητεῖ τὰ πρότυπά των. —
Εγὼ πολὺ ὡμίλησα ὑπὲρ ὑμῶν, κυρία·
εἶπα ὅτ' ἦσαν ὅλ' αὐτὰ ἁπλῆ συκοφαντία·
ἀλλ' ἐξηγέρθησαν εὐθὺς τὸ στόμα μου νὰ κλείσουν·
ὅτι καλὰ θὰ κάμετε, ἐζήτουν νὰ μὲ πείσουν,
ἂν ἧττον ἐφροντίζετε πῶς ἔχουν τὰ τῶν ἄλλων,
καὶ διὰ τὰ ὑμέτερα ἐμεριμνᾶτε μᾶλλον·
ὅτι ὀφείλει ἕκαστος, πρὶν ἄλλους κατακρίνῃ,
τοῦ ἑαυτοῦ του αὐστηρὸς ἐξεταστὴς νὰ γίνῃ·
σταθμίζων δὲ ἂν λείπωνται ἢ ὑστεροῦν οἱ ἄλλοι,
σταθμὰ παραδειγματικῆς ζωῆς νὰ καταβάλλῃ·
καὶ ὅτι πάλιν κάλλιον πολὺ, ἐπ' ἀμφιβόλων,
ν' ἀφίνῃ τὴν ἐξέλεγξιν εἰς τὸν Κριτὴν τῶν ὅλων. —
Κυρία μου, σᾶς θεωρῶ ὡς ἔχουσαν καὶ κρίσιν
πολλὴν, καὶ βεβαιότατα δικαιοσύνην ἴσην,
ὥστ' ἐκτιμῶσα τὴν θερμὴν ὑπὲρ ὑμῶν σπουδήν μου,
νὰ μὴ παρεξηγήσετε αὐτὴν τὴν εἴδησίν μου.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Πολλὰ κἀνεὶς ἐπιτιμῶν ὑπόκειται ν' ἀκούσῃ,
ἀλλ' ὡς αὐτὸ περίχυμα δὲν μ' εἶχεν ἔτι λούσει·
κ' ἐκ τῆς δριμύτητος αὐτῆς τῶν λόγων σας, κυρά μου,
βλέπ' ὅτι σᾶς ἐπείραξεν ἡ εἰλικρίνειά μου.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εξ ἐναντίας· κ' ἕκαστος θὰ εἶχε νὰ κερδήσῃ,
ἂν τὰ τοιαῦτ' ἀγγέλματα ἐβάλλοντο ἐν χρήσει
ἀμοιβαδὸν, κυρία μου. Μόνον μικρὰ πιστότης,
κ' εὐθὺς θ' ἀπεσκεδάζετο ἡ φοβερὰ τυφλότης

εἰς ἣν εὑρίσκετ' ἕκαστος περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του.
Αν θέλετε, ἀπόκειται εἰς σᾶς τὴν τοῦ τοιούτου
νὰ ἐξακολουθήσωμεν καλοῦ ἐπιχαρπίαν. —
Μὲ ζῆλον θὰ προσέχωμεν, χωρὶς ἀργοπορίαν
ἀλλήλαις ν' ἀναγγέλλωμεν ὅ,τι καὶ ἂν θρυλλῆται·
σεῖς δι' ἐμὲ, καὶ διὰ σᾶς ἐγώ. — Πῶς; Συμφωνεῖτε;

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Ω! διὰ σᾶς, κυρία μου, καὶ τ' εἰμποροῦν νὰ εἴπουν!
Εμὲ, ἐμὲ ἂν μέμφωνται, τὰ αἴτια δὲν λείπουν.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ακούσετε, κυρία μου. — Καθ' ἕνα τινὰ λόγον,
τὰ πάντα ἐπιδέχονται καὶ ἔπαινον, καὶ ψόγον.
Κατὰ τὴν ἡλικίαν του ἢ ὄρεξίν του κρίνων,
ἕκαστος ἔχει δίκαιον, γεραίρων ἢ εὐθύνων.
Υπάρχει μία ἐποχὴ τῆς ἐρωτοτροπίας,
καὶ ἄλλη, ὡς γινώσκετε, ἡ τῆς σεμνοτυφίας,
ἣν ἕνεκα πολιτικῆς πρέπ' ἡ γυνὴ νὰ λάβῃ,
ὅταν ἰδῇ τῶν χρόνων της τὸ ἄνθος ὅτι παύει.
Σκεπάζει οὕτω συμφορὰς πολλὰς, καὶ τρέχει πέραν. —
Δὲν λέγ' ὅτ' εἰς τὰ ἴχνη σας κ' ἐγώ τινα ἡμέραν
δὲν θὰ προβῶ· — παρέρχονται τὰ ἔτη! — λέγω μόνον,
κάμμία δὲν σεμνοτυφοῖ εἴκοσι μόλις χρόνων.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Φρικτὰ τὴν ἡλικίαν σας μοῦ κωδωνοκροτεῖτε.
Εἰς ἀσθενὲς προτέρημα ἐπαίρεσθε, νὰ ζῆτε!
Αν ἄλλαι ἔχουν ἧττονα τῆς ὑμετέρας δρόσον,
μὴ πρὸς μικρὰν διαφορὰν μεγαλαυχῆτε τόσον·
μὴ τόσον! — Μὲ προσβάλλετε τωόντι παραδόξως,
καὶ ἀπορῶ, κυρία μου, πόθεν τὸ τόσον ὄξος!

Αλλὰ καὶ σεῖς, κυρία μου, λοιπὸν, ἂν ἀγαπᾶτε,
πῶς ὅπου ἂν εὑρίσκεσθε μὲ κατασφενδονᾶτε;
Εμὲ διὰ τὰς θλίψεις σας λοιπὸν θὰ αἰτιᾶσθε;
Τί πρὸς τὸν κόσμον δύναμαι, ἀφοῦ δὲν ἐκτιμᾶσθε;
Εγὼ, ἂν βάλλω ἔρωτα τυφλὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους,
καὶ νὰ προσφέρουν ἔρχωνται μὲ χρηστοήθεις τρόπους
πᾶν ὅ,τι σεῖς ἠθέλετε νὰ μὲ ἀφῄρουν, πταίω;
Πῶς δὲν ἐμπνέετε καὶ σεῖς ὅ,τι ἐγὼ ἐμπνέω;
Τὸ στάδιον ἐλεύθερον· ἀλλ' ἂν, τυχὸν, σᾶς λείπῃ
μαγνήτης, πῶς νὰ κάμωμεν; — Εἶναι τῳόντι λύπη.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Τὴν πλησμονὴν τῶν ἐραστῶν αὐτὴν, δι' ἣν καυχᾶσθε,
ἂν ἄλλος τις νομίζετε ὅτι φθονεῖ, πλανᾶσθε.
Γινώσκομεν πῶς δύναται νὰ ἔχῃ ὅσους θέλῃ
πᾶσα γυνὴ τὴν σήμερον, ἂν ἄλλο δὲν τὴν μέλῃ.
Οὔτε θὰ πείσετέ τινα, ὅτι αὐτὸ τὸ πλῆθος,
τῶν ἀρετῶν σας ἔρχεται νὰ θεαθῇ τὸ βρῖθος.
Φρονεῖτε, θὰ πιστεύσῃ τις, ὡς ὅλα τώρα τρέχουν,
ὅτι σκοποὺς οἱ λάτραι σας ἁπλῶς ἐντίμους ἔχουν;
Ο κόσμος δὲν τυφλόνεται ἀπὸ κενὰς προφάσεις·
καὶ ὅλων διακρίνονται τῶν σχέσεων αἱ τάσεις.
Εἶδα γυναῖκας ἱκανὰς καιρίως νὰ πληγώνουν,
χωρὶς ποσῶς πλησίον των οἱ λάτραι νὰ σκηνώνουν· —
σημεῖον τοῦτο πρόδηλον, ὅτι ἀνδρῶν φιλίαι
δὲν ἀποκτῶνται δωρεάν· — χρειάζονται θυσίαι· —
ὅτι διὰ τὰ μαῦρά μας τὰ 'μάτια δὲν στενάζουν,
καὶ ὅτι εἰς ἀντίτιμον βαρὺ πειθαναγκάζουν.
Μὴ ἄρα ἐναβρύνεσθε, δεδοξασμένης δίκην,
διὰ τοιαύτην ἀσθενῆ καὶ ζημιώδη νίκην.
Εὰν τὰς τῶν βλεμμάτων σας ἐφθόνουν κατακτήσεις,

τὰ βλέμματά μας τὸ αὐτὸ ἠδύναντο ἐπίσης.
Νὰ μὴ φεισθῇ τις ἑαυτῆς ἀρκεῖ ν' ἀποφασίσῃ,
κ' ἔχει βεβαίως ἐραστὰς ὁπόσους ἂν θελήσῃ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ἀλλ' ἀποκτήσετε λοιπόν, νὰ σᾶς ἰδῶ, κυρία.
Καθὼς ὑμεῖς γινώσκετε, φανῆτε ἐρασμία·
καὶ ἄνευ...

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Σᾶς παρακαλῶ, ἀρκεῖ· θὰ ἐπροχώρει
τὸ πνεῦμα καὶ τῶν δύο μας πολὺ μακράν, καὶ ὅροι
πρέπουν εἰς ὅλα. — Δυστυχῶς, δὲν ἦλθε τ' ὄχημά μου,
εἰ δ' ἄλλως, θὰ προσέφερα ὑμῖν τὰ ταπεινά μου
προσαγορεύματα.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Αὐτὸ παντάπασι, κυρία,
δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἐνοχλῇ. Δὲν βλέπω τίς ἡ βία·
καὶ διὰ νὰ περάσετε τὴν ὥραν σας μὲ τρόπον
εὐάρεστον, εἰς ἕτερον παραχωρῶ τὸν τόπον.
Ὁ κύριος ἐπέρχεται τῳόντι ἐπικαίρως
ν' ἀναπληρώσῃ κάλλιον τὸ ἰδικόν μου μέρος.

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Παλαίμων, σὲ παρακαλῶ· — ἔχω νὰ γράψω μίαν
ἐπιστολὴν ἐπείγουσαν. Μεῖνε μὲ τὴν κυρίαν·
ὥστε, κατά τι ἄγροικος ἐὰν τὴν ἐφαινόμην,
εὐκόλως οὕτω, πέποιθα, θὰ ἔχω τὴν συγγνώμην.

ΣΚΗΝΗ ϛ′

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Εως νὰ ἔλθῃ τ' ὄχημα καὶ νὰ ἀναχωρήσω,
ἐπιθυμεῖ, ὡς εἴδετε, νὰ σᾶς παρεμποδίσω.
Μεγάλως τὴν εὐχαριστῶ, διότι μὲ ἀφίνει
μὲ μίαν συναστροφὴν, ἥτις παντοῦ ἡδύνει. —
Οἱ ἄνδρες οἱ ἐξαίρετοι, ἐν γένει μὲν τιμῶνται
ὡς σπάνιοι τὴν σήμερον, καθὼς καὶ ἀγαπῶνται,
ἰδίως πλὴν, οὐκ οἶδα πῶς, τὰ προτερήματά σας
ἑλκύουν τὴν καρδίαν μου πρὸς τὰ συμφέροντά σας,
καὶ τὴν ἀδημονίαν μου εἶναι τῶν ἀδυνάτων
νὰ σᾶς ἐκφράσω, βλέπουσα — σᾶς ἔξω τῶν πραγμάτων.
Δικαίως πρέπει, κύριε, πολὺ ν' ἀγανακτῆτε,
διότι ἡ ἀξία σας τοσοῦτον ἀδικεῖται.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εγὼ, κυρία; ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω ἀξιώσεις.
Ποῦ εἶν' αἱ ἀπαιτούμεναι πολιτικαί μου γνώσεις;
Η κατὰ τί διέπρεψα; ἢ τίνα δημοσίαν,
σᾶς ἐρωτῶ, προσέφερον ποτὲ ὑπηρεσίαν;

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Εἶσθε υἱὸς ἀγωνιστοῦ ἱστορικοῦ, ἐνδόξου...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ ὢ τοῦ κατορθώματος λοιπὸν τοῦ παραδόξου!
Αν ἄρα ᾠκοδόμησε ποτέ τι ὁ πατήρ μου,
πρέπει αὐτὸ, πρὸς χάριν του, νὰ καταλύσ' ἡ χείρ μου;

Δὲν τὸ νομίζω δίκαιον· ἀλλ' οὔτε πίστιν ἔχων
εἰς τὰς δυνάμεις μου πολλήν, διατελῶ ἀπέχων.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Καὶ μήπως μόν' οἱ ἄξιοι καὶ οἱ εὐδοκιμοῦντες
καθίσταντ' ἐν τοῖς πράγμασιν, ἢ τρέχουν σπουδαρχοῦντες;
Βλέπομεν. — Σεῖς τοὐλάχιστον . . .

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί, τοῦτο λέγει πᾶς τις,
καὶ ὁσημέραι ἡ πατρὶς ἐκπίπτει τῆς φορᾶς της.
Λέγων, « ἐγὼ τοὐλάχιστον », οὐδεὶς καταλαμβάνει,
ὅτι νὰ ἔχῃ ἀγαθὴν τὴν πρόθεσιν δὲν φθάνει,
ἀλλ' ὅτι βλάπτει καὶ αὐτός, καθὼς οἱ μητραλοῖαι
τοῦ δοξαρίου κάνθαροι, ἢ τῶν κοινῶν Λαμίαι.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

« Ἀρχὴ τὸν ἄνδρα δείκνυσι » · κατὰ τὸ σύστημά σας,
πῶς θὰ φανοῦν οἱ ἔχοντες τὴν ἱκανότητά σας;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αὐτὴν τὴν ἱκανότητα, ἀφοῦ ἐγὼ δὲν εἶδον,
τίς νὰ τὴν ἴδῃ θέλετε; Ἐπὶ κενῶν ἐλπίδων,
ὅτ' ἱκανότης ἐν ἐμοὶ ὑπάρχει, νὰ τολμήσω
τοῦ ἔθνους τὰ συμφέροντα, τὸ ἔθνος ν' ἀδικήσω;
Οςτις καλῶς παρατηρεῖ ἐν τίνι δυσμενείᾳ
τὰ πρῶτα ἡμῶν βήματα ἐτάζ' ἡ Ἑσπερία·
ὅςτις καλῶς αἰσθάνεται τὰς γενικὰς εὐθύνας
τῶν λαμβανόντων τμῆμά τι ἀρχῆς εἰς τὰς Ἀθήνας·
ὅςτις τὰ ἔξω, τὰ ἐντός, ποῦ φέροντ' ἐννοήσῃ,
πρέπει, πρὶν ἔλθῃ εἰς ἀρχήν, πολὺ νὰ μελετήσῃ.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Δὲν ἀμφιβάλλω· ἀλλὰ σεῖς ἂν μετριοφρονῆτε,
πᾶς ἄλλος τὴν ἀξίαν σας περὶ πολλοῦ ποιεῖται,

κ' εἰς δύο χθὲς σημαντικὰ παρευρεθεῖσα μέρη,
ἤκουσα ὅλον θίασον ἀνδρῶν νὰ σᾶς ἐξαίρῃ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τὴν σήμερον, κυρία μου, τὰ ἤθη ὡς προβαίνουν,
ὁ ἔπαινος καὶ ἡ μομφὴ οὐδὲν σχεδὸν σημαίνουν.
Κατὰ τὰ πάθη ἕκαστος ἢ τὰ συμφέροντά του,
ὁ μὲν σὲ δίδει στέφανον, ὁ δ' ὄστρακον θανάτου.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Πλὴν καὶ ὁ τύπος...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τίποτε, συντάκτην ἀφοῦ οἶδα
τὸν ὑπηρέτην μου Κοσμᾶν! — Γράφ' εἰς ἐφημερίδα,
καὶ μ' ἐπαινεῖ, ὁ ἄθλιος σπουδάρχης· κ' ἤδη ἄλλοι
μοῦ τὸν ἐκάθισαν ἐμπρός, ὡς ἂν τὸν εἶχε βάλει
νὰ γράψῃ ὁ αὐθέντης του· καὶ τόσην εἶδε βίαν,
ὥστε προσῆλθεν ἐξ ἐμοῦ ζητῶν ἐπικουρίαν· —
Αὐθέντη, θ' ἀπαντήσωμεν, μὲ λέγει· μᾶς τὰς βρέχουν! —
Τὸν ἔστειλα τὰ σέλινα νὰ μάθῃ πόσον ἔχουν.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Γινώσκω τί χρειάζεσθε διὰ ν' ἀναδειχθῆτε.
Αν ἐθελήμων εἰς αὐτὸ ὀλίγον τι φανῆτε,
αἱ μηχαναὶ εἶν' ἕτοιμαι νὰ κινηθοῦν εὐσκόπως,
καὶ οὐδ' ὑποσκελίζομεν· — εἶναι κενὸς ὁ τόπος.
Εἰς σᾶς ἡ θέσις πρεσβευτοῦ θὰ ἦτον ἁρμοδία.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αὐτὴ θὰ ἦτον εἰς ἐμέ, ἀλλ' εἰς αὐτὴν, κυρία,
δὲν εἶμ' ἐγὼ ἁρμόδιος. Πολὺ τοῦ διπλωμάτου
ἀπέχων, εἶμαι ἄνθρωπος νοὸς φανερωτάτου.
Τὸ μέγα μου προτέρημα γινώσκετε· — τὴν σκάφην
νὰ λέγω σκάφην. Ἐκ παιδὸς τοιοῦτος ἀνετράφην.
Τῶν ἀναγκαίων ἀρετῶν λοιπὸν ἐστερημένος,

πρὸ πάντων δὲ ἀλωπεχῆς, καὶ εἰς τοὺς δόλους ξένος
τῶν ἀμφιλόγων χρησμῳδῶν τοῦ ἤξεις καὶ ἀφήξεις,
ὁποίας ἱκανότητος παρέχω ἀποδείξεις;
Αν δὲν γινώσκω ὁμιλῶν νὰ παίζω τοὺς ἀνθρώπους,
ποῦ θὰ φανῶ εὐδόκιμος, ἢ εἰς ἀγρίους τόπους;
Εκεῖ ἂν ἐνεργήσετε τῳόντι νὰ μὲ στείλουν,
τρισάσμενος καὶ χεῖράς σας, καὶ πόδας θὰ ἐφίλουν.
Οςτις τῶν δώρων ἀμοιρεῖ τῆς νύμφης Κρυψινοίας,
νὰ ζήσῃ εἶν' ἐπάναγκες μακρὰν τῆς κοινωνίας·
ἐκεῖ τοὺς θῶας ἀπαντᾷ τοὐλάχιστον ἐντρίχους,
κ' ἐκεῖ τοῦ δεῖνος ἄρχοντος δὲν ἐπαινεῖ τοὺς στίχους.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Αὐτὰ λοιπὸν, ἂν θέλετε, ἂς μείνουν κατὰ μέρος·
ἓν ἄλλο ὅμως μὲ λυπεῖ, — ὁ ἀτυχής σας ἔρως.
Εἰλικρινῶς ἀφήσετε νὰ σᾶς ὁμολογήσω· —
δὲν δύναμαι τὴν κλίσιν σας αὐτὴν νὰ ἐννοήσω.
Πῶς μία ἀναξία σας τῶν πόθων σας νὰ τύχῃ,
ἐνῷ σᾶς πρέπει ἀληθῶς προσφορωτέρα τύχη!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Η περὶ ἧς μὲ ὁμιλοῦν τὰ εὐφραδῆ σας χείλη,
ἐσκέφθητε, κυρία μου, ὅτι σᾶς εἶναι φίλη;

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Ναὶ, ἀλλὰ δὲν ἀνέχομαι· — θὰ ἦτον ἀσπλαγχνία,
ἂν νὰ σᾶς γίνῃ ἄφηνα τοσαύτη ἀδικία·
διότι φίλος μου καὶ σεῖς. —

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναὶ, δὲν σᾶς ἀντιλέγω,
ἀλλ' ἀπορῶ . . .

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Προδίδεσθε. — Μόνον αὐτὸ σᾶς λέγω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τωόντι, ἕνα ἐραστὴν τοιαῦται ἀγγελίαι
ὑποχρεοῦν, καὶ ἐξ αὐτῶν γνωρίζοντ' αἱ φιλίαι.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Εστ' ὅσον θέλῃ φίλη μου· ἀλλὰ καὶ ἀδελφή μου, —
εἶν' ἀναξία τὴν ψυχὴν ἑνὸς ἀξιοτίμου·
ἀνδρὸς. νὰ ἔχ' ὑπόδουλον, ἐνῷ τὸν διαβόσκει.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ενδέχεται. — Τῶν καρδιῶν τὰ βάθη τίς γινώσκει; —
Πλὴν μᾶλλον θὰ μ' ἐσώζετε, τοιαύτην ὑποψίαν
ἂν δὲν μοῦ ἐνεβάλλετε πικρὰν εἰς τὴν καρδίαν.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Ηγνόουν ὅτ' ἠθέλετε νὰ ᾖσθε εἰς ἀπάτην.
Τώρ' ἂν στοχάζεσθε, σιγῶ, — σιγὴν εὐκολωτάτην.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οχ', εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα, τὸ χείριστον, κυρία,
εἶναι, καθὼς γινώσκετε, μικρὰ ἀμφιβολία.
Αφοῦ ἀποφασίσῃ τις τοιαῦτα νὰ δηλώσῃ,
πρέπει συγχρόνως καὶ τρανὴν ἀπόδειξιν νὰ δώσῃ.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Δὲν λείπει· — ἀλλ' ἂν θέλετε, τὴν χεῖρα δόσετέ με,
καὶ μέχρι τῆς οἰκίας μου συμπαραπέμψετέ με.
Εχω ἀπόδειξιν ἐκεῖ νὰ σᾶς καθυποβάλω
πιστὴν τῆς ἀπιστίας της· — ἀπτήν. Δὲν λέγω ἄλλο. —
Κ' ἐκεῖ, ἂν δὲν συλλάβετε πρὸς ὅλας ἡμᾶς μῖσος,
ἴσως θὰ εὕρετ' ἐνταυτῷ παραμυθίαν· — ἴσως.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΕΛΛΗ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Οχι, δὲν εἶδον πώποτε ψυχὴν ἀκαμπτοτέραν· —
καὶ οὔτε συνδιαλλαγὴν αὐτῆς δυσκολωτέραν.
Παντοίως προσεπάθησαν τὸ ζήτημα νὰ στρέψουν·
δὲν ἴσχυσαν τὴν γνώμην του ποσῶς νὰ μετατρέψουν.
Αλλ' ἦτο κ' ἡ διένεξις παράδοξος, κ' οἱ φίλοι
οὐδέποτ' ἔτυχον κριταὶ ἐν παρομοίᾳ ὕλῃ.
« Οχι, τοὺς ἔλεγεν· ἐγὼ ὅ,τ' εἶπον, αὐτὸ εἶναι,
» κἂν ὅλαι ἐπανίσταντο αἱ λόγιαι Ἀθῆναι.
» Εγὼ εἰς τί τὸν ὕβρισα; Ἂν ἀμοιρῇ βαρβίτου,
» ἂν δὲν ἐπλάσθη ποιητής, μὴ πάσχει ἡ τιμή του;
» Καὶ τί τὸν μέλ' ἡ γνώμη μου; — ἢ μήπως δὲν συνέβη
» νὰ στιχουργῇ τις ἄθλια, κ' εἰς ἄλλα ν' ἀριστεύῃ;
» Μὴ στιχουργοῦσα ἡ τιμή, μὴ ἄρα ζημιοῦται;
» Οτ' εἶναι ἄνθρωπος χρηστός, οὐδεὶς ἐναντιοῦται·
» ὅτ' εἶναι ἀξιόλογος, φιλότιμος, ἀνδρεῖος,
» δὲν λέγω ὄχι· — ποιητὴς μὲ φαίνεται ἀχρεῖος.
» Χορεύει ὡραιότατα· λαμπρότατα ἱππεύει·

» γινώσκω ὅτι εἰς πολλὰ ὁ ἄνθρωπος πρωτεύει·
» ἀλλὰ περὶ τῶν στίχων του, δὲν εἶδον χειροτέρους·
» καὶ ἂν δὲν κατορθώνῃ τις νὰ γράψῃ καλλιτέρους,
» ἂς προτιμᾷ νὰ κάθηται ἡσύχως εἰς τ' αὐγά του,
» ἐκτὸς ἂν τὸν ἠνάγκαζον ἐπὶ ποινῇ θανάτου.»
Τέλος, μὲ κόπον ἄπειρον νὰ εἴπῃ συγκατέβη, —
καίτοι οὐχ ἧττον ὑπ' αὐτὸ ἐλάνθανεν ἡ χλεύη,
« — Λυποῦμαι τόσον δύσκολος ὅτ' εἶμαι, κύριέ μου,
» καί, διὰ τὴν ἀγάπην σας, πολύ, πιστεύσατέ μου,
» ἐπόθουν νὰ μ' ἐφαίνετο ἀρίστη ἡ ᾠδή σας.» —
Καὶ τότε πλέον ἕκαστος ἡμῶν, ἀνασκιρτήσας,
εἶπε, — « Καλά· ἀρκεῖ, ἀρκεῖ! » — καὶ οἱ παρόντες ὅσοι,
γελῶντες, τοὺς ἐβάλαμεν ἀλλήλους ν' ἀσπασθῶσι.

ΕΛΛΗ.

Τῳόντ' εἶναι παράδοξος τοὺς τρόπους· ὅμως ἔχει
αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ψυχήν, ἥτις πολλῶν ἐξέχει.
Η ἄκρα εἰλικρίνεια, εἰς ἣν ἐξολισθαίνει,
ἡρωϊκόν τι κ' εὐγενὲς καθ' ἑαυτὴν σημαίνει.
Εἶναι σπανία ἀρετὴ εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα,
κ' ἤθελα ταύτην ἕκαστος νὰ εἶχεν ὡς κανόνα.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἐγὼ καθόσον ἐξετάζω,
τὴν κλίσιν τῆς καρδίας του δὲν ἐξηγῶ. Θαυμάζω,
τοιοῦτος, ὡς τὸν ἔπλασεν ἡ δαιμονία φύσις,
πῶς νὰ ἐνδώσ' ἠδύνατο εἰς ἔρωτος παθήσεις!
Τὸ δὲ πρὸ πάντων ἄπορον μ' ἐφάν' ἡ ἐκλογή του.
Πῶς πρὸς τὴν ἐξαδέλφην σου νὰ κλίνῃ ἡ ψυχή του!

ΕΛΛΗ.

Αὐτὸ ὁπόταν σκέπτωμαι κ' ἐγώ, φρονῶ ὡς λῆρον
ὅτι τὸν ἔρωτα γεννᾷ ταυτότης χαρακτήρων.

Τοὐλάχιστον, ὡς βλέπομεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου,
παράγονται συμπάθειαι καὶ ἐξ ἀντικειμένου.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αὐτὴ νὰ τὸν ἀνταγαπᾷ πιστεύεις ἐντοσούτῳ;

ΕΛΛΗ.

Δὲν εἶναι τόσον εὔκολον νὰ κρίνῃ τις εἰς τοῦτο.
Πῶς δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι μὲ τὰ σωστά της
τὸν ἀγαπᾷ, ἐνῷ σαφῶς τ' εἶναι τὸ αἴσθημά της,
τί λέγει ἡ καρδία της, τὸ ἀγνοεῖ κ' ἐκείνη;
Αὐτὴ πολλάκις ἀγαπᾷ, καὶ δὲν τὸ διακρίνει·
καὶ ἄλλοτε, ἐνῷ φρονεῖ ὅτι βεβαίως πλέον
ἠγάπησεν, εἶναι καπνὸς, καὶ τίποτε σπουδαῖον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Φοβοῦμαι μὴ ὁ φίλος μας, καθὼς ἐξετρελάθη,
παρὰ τῆς ἐξαδέλφης σου ἔχει πολλὰ νὰ πάθῃ.
Αν ἤκουε τὴν γνώμην μου, — ἂν εἶχε τὴν ψυχήν μου, —
πρὸς σὲ θὰ μετεστρέφετο, κατὰ τὴν συμβουλήν μου,
ὡς βλέπει μάλιστα εἰς σὲ ψυχὴν συμπαθεστέραν·
καὶ ἐκλογὴν θὰ ἔκαμνε πολὺ φρονιμωτέραν.

ΕΛΛΗ.

Τὸ κατ' ἐμὲ, θὰ σ' ἐκφρασθῶ ἐν πάσ' εἰλικρινείᾳ·
— κ' εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀληθῶς, δὲν πρέπ' ὑποκρισία. —
Αὐτὸς ἐκείνην ἀγαπᾷ, καὶ νὰ ἐπιπροσθήσω
δὲν θέλω εἰς τὴν κλίσιν του. Ἐγὼ θὰ προσπαθήσω,
ὅσον ἀπόκειτ' ἐν ἐμοὶ, — διότι τὸν λυποῦμαι, —
νὰ τοὺς ἑνώσω μάλιστα, καὶ τοῦτο προαιροῦμαι.
Ἀλλ' ὅμως, ἂν ἐπέπρωτο ν' ἀπέβαινον εἰς μάτην
οἱ πόθοι του, φερόμενοι πρὸς τὴν αὐτοῦ φιλτάτην, —
ἄν τινα ἄλλον δηλαδὴ ἐκείνη ἐπροτίμα,

καὶ ὁ Παλαίμων πρὸς ἐμὲ μετέστρεφε τὸ βῆμα,
οὐδόλως θὰ ἠμπόδιζε τὸ ἀποτύχημά του
νὰ μὲ φανῇ εὐπρόσδεκτος εὐθὺς ἡ προσφορά του.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Κ' ἐγὼ ὁμοίως· — πρὸς αὐτὸν δὲν θέλω, βεβαιώσου,
ποσῶς νὰ γίνω πρόσκομμα τῆς ἀγαθότητός σου· —
κ' ἐρώτησέ τον μάλιστα, ἂν θέλῃς, ὡς πρὸς τοῦτο,
νὰ σ' εἴπῃ τί τὸν ἔλεγον. — 'Αλλ' ἂν ἐτελειοῦτο
αἰσίως ὁ ὑμέναιος αὐτῶν, καὶ οὐδεμία
ἐκ τούτου ἀπελείπετο ἡμῖν ἀμφιβολία,
γίνωσκε ὅτι ὄλβιος θνητὸς θὰ ἐφρονούμην,
δεκτὸς ἐπίσης ὑπὸ σοῦ ἂν τότ' ἐθεωρούμην.

ΕΛΛΗ.

Παίζεις, Χαρίδημε;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Εγώ; — μὴ γένοιτο! οὐδόλως.
Ἀπὸ καρδίας ὁμιλῶ, καὶ ὁμιλῶ ἀδόλως.
Δοθήτω ἡ περίστασις ἐκείνη ἡ αἰσία,
καὶ βλέπεις τίς ἡ μόνη μου ἀνυπομονησία.

ΣΚΗΝΗ Β'

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΕΛΛΗ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ω! τοῦτο πλέον πρόῤῥιζον τὴν σταθερότητά μου
ἀνέτρεψε. Γενοῦ, γενοῦ ἡ ἐκδικήτριά μου!

ΕΛΛΗ.

Τί λέγεις; Πῶς! τί ἔπαθες; Εἰπὲ τί ἔχεις;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εχω
ὅ,τι, καὶ φανταζόμενος, μόλις νὰ ζῶ ἀντέχω.
Αν τὰ στοιχεῖα κατ' ἐμοῦ ἐλύοντο ἀθρόα,
ὡς πρὸς αὐτό μου τὸ δεινὸν θ' ἀπέβαινον ἀθῶα. —
Τετέλεσται . . . Ὁ ἔρως μου . . . Καὶ ἡ φωνὴ ἐκλείπει.

ΕΛΛΗ.

Ποῖον δεινόν ; . . . Παράδοξον ! πόθεν ἡ τόση λύπη ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τίς μετὰ τόσων ἔλεγεν ὡραίων χαρισμάτων
νὰ συνοικοῦν φαυλότητες ψυχῶν χαμερπεστάτων !

ΕΛΛΗ.

Πλὴν πάλιν · — ποῖον ἐννοεῖς ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εχάθην ! ἠφανίσθην !
Τὸ πᾶν, τὸ πᾶν ἀπώλετο ! Αὐτὴ ἐφ' ἧς ἐρείσθην, —
ἡ 'Ασπασία . . . ἔλεγες ποτέ ; — ἡ 'Ασπασία
μὲ ἀπατᾷ ! Μὲ ἀπατᾷ, αὐτόχρημα δολία !

ΕΛΛΗ.

Αλλ' ἔχεις τι ἐνδόσιμον, ὥστε νὰ τὸ πιστεύσῃς ;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Νὰ βάλῃς βάσιν εἰς ἁπλῆν ὑπόνοιαν μὴ σπεύσῃς.
Γινώσκω τὸ φιλύποπτον ἐγὼ ἰδίωμά σου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σὺ νὰ φροντίζῃς, κύριε, διὰ τὰ πράγματά σου.

Πρὸς τὴν Ἕλλην.

Περὶ τῆς προδοσίας της δὲν μένει δισταγμός τις.
Τὴν φέρω εἰς τὸν κόλπον μου γραπτὴν διὰ χειρός της.
Επιστολὴ ὁλόγραφος αὐτῆς πρὸς τὸν Καλλίαν

διατρανοῖ τὸ αἶσχός της, κ' ἐμοῦ τὴν δυστυχίαν. —
Πρὸς τὸν Καλλίαν, περὶ οὗ ἐσχάτην εἶχον γνώμην,
καὶ παντὸς ἄλλου ἥκιστα αὐτὸν ὑπωπτευόμην!

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αλλὰ κατ' ἐπιφάνειαν ἓν ἔγγραφον μὴ κρίνε·
καθὼς παρίστατ' ἔνοχον συμβαίνει νὰ μὴν ἦναι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σὲ εἶπον ἤδη· — ἄφες με λοιπὸν, παρακαλῶ σε,
καὶ εἰς τὰς ὑποθέσεις σου τὴν προσοχήν σου δόσε.

ΕΛΛΗ.

Μὴ παροξύνου, ἄκουσε. Αὐτὴν τὴν ὕβριν ἥτις...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τώρα ἀπόκειται εἰς σὲ ἡ ἀντιπροσβολή της.
Εἰς σὲ προσφεύγω· σὺ γενοῦ ἀπαλλαγὴ καρδίας,
ἣν ἀναξίως ἔπαιξαν, ἐνέπλησαν πικρίας.
Βλέπεις τί κάμνει ἡ κακὴ ἐκείνη συγγενής σου. —
Εκδίκησέ με. Βέβαια, φρίττεις καὶ σὺ ἐξίσου
πρὸ τῆς ἀχαριστίας της· λοιπὸν, ἐκδίκησέ με.

ΕΛΛΗ.

Εγὼ νὰ σ' ἐκδικήσω; Πῶς;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ιδού· — ἀξίωσέ με
τὴν δεξιάν μου νὰ δεχθῇς, εἰς τόπον τῆς ἀπίστου,
ὥστ' ἐκδικούμενος αὐτὴν, — ὦ πράγματος ἡδίστου! —
νὰ τὴν παιδεύω, μ' ἔνθερμον ἐπὶ ζωῆς καρδίαν
προσφέρων σε καὶ ἔρωτος καὶ σεβασμοῦ λατρείαν.

ΕΛΛΗ.

Σὲ συλλυποῦμαι, ἀληθῶς, ὡς πάσχεις, καὶ ἡ ἔρις
ἂν εἶχε βάσιν, ἔστεργα εἰς ὅ,τι μὲ προσφέρεις·

ἀλλ' ἴσως μέγα τὸ κακὸν δὲν εἶναι ὡς σ' ἐφάνη,
καὶ παύσῃς ὢν φιλέκδικος, ἂν ἔλθ' εἰς φῶς ἡ πλάνη.
Η ὕβρις ἀπὸ προσφιλῆ ὅταν προέλθῃ κάλλη,
σχέδια κάμνει τις πολλά· — εἰς πρᾶξιν δὲν τὰ βάλλει.
Μάτην ἐκ λόγων ἰσχυρῶν ἡ ῥῆξις δικαιοῦται· —
ἀγαπωμένη ἔνοχος ταχέως ἀθωοῦται.
Εὐκόλως ἐξαλείφονται αἱ ἐξ αὐτῆς ὀδύναι,
καὶ — οἱ θυμοὶ τῶν ἐραστῶν γνωρίζομεν τί εἶναι.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οὐδέποτε, οὐδέποτε. Ἡ ὕβρις εἶναι τόση,
ὥστε οὐδὲν θὰ δυνηθῇ νὰ μᾶς συμφιλιώσῃ.
Εμμένω ἀμετάτρεπτος, καὶ θέλω ἀγοραῖον
καὶ ἄτιμον νὰ μ' ἔλεγον, ἂν τὴν ἐτίμων πλέον.
Ἰδοὺ αὐτή. — Ἡ θέα της μὲ συνταράττει ὅλον.
Θὰ ἐξελέγξω στυγερῶς τὸν ἔσχατόν της δόλον,
νὰ τὴν ἀφήσω ἄφωνον, οἰκτρὰν, κατῃσχυμένην,
καὶ νὰ σὲ φέρω ἔπειτα ψυχὴν ἀπηλλαγμένην
ἀφ' ὅλων τῶν ἀπατηλῶν καὶ πλάνων της χαρίτων.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, καθ' ἑαυτόν.

Θεέ! τῶν ὁρμημάτων μου, ἐδῶ, τῶν ἀκρατήτων
θὰ κατισχύσω ἆρά γε;

ΑΣΠΑΣΙΑ, καθ' ἑαυτήν.

Ω! ὤ! —

Πρὸς τὸν Παλαίμωνα.

Τί ἔχεις, κ' εἶσαι
τεταραγμένος;... Σιωπᾷς; — Καλά! δὲν ἐξηγεῖσαι;
Ο ἐκ βαθέων στεναγμὸς αὐτός σου τί σημαίνει;
Καὶ τί δηλοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ ἐξηγριωμένοι;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οτι πᾶν ὅ,τι δύναται φρικῶδες νὰ συλλάβῃ
ὁ νοῦς ἀνθρώπου, — ἔκπληξιν νὰ διεγείρῃ παύει,
κ' εἶναι μηδὲν ὡς πρὸς αὐτὰς τὰς δολιότητάς σου.
Οτι οὐδὲν ἡ κόλασις ἔχει ὁμοίωμά σου,
τοῦ Ἑωσφόρου γέννημα καὶ τῆς κακῆς μου τύχης!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εἰς λόγους εἶσαι τρυφερὸς, — ὅταν τοὺς ἐπιτύχῃς!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α! μὴ γελᾷς· ἀστεϊσμῶν αὐτὴ στιγμὴ δὲν εἶναι.
Η μᾶλλον, ἐρυθρίασε καὶ τὸν αὐχένα κλίνε.
Κρατῶ τῆς προδοσίας σου βεβαίας ἀποδείξεις. —
Ιδοὺ τῆς ἀνησύχου μου ψυχῆς λοιπὸν αἱ νύξεις
πῶς ἐξηγοῦνται σήμερον. Αὐτὸ προῃσθανόμην,
ὅταν ὡς ἄφρων ὑπὸ σοῦ πολλάκις ἠλεγχόμην,
ζητῶν τῆς δυστυχίας μου τὸ σῶμα ἀεννάως
εἰς τῶν δυσδιαγνώστων μου ὑποψιῶν τὸ χάος.
Αν καὶ παντέχνως κρύπτεσαι κ' ἐξόχως προσποιεῖσαι,
ἔχυσε φῶς τὸ ἄστρον μου, κ' ἐγνώρισα τί εἶσαι.
Μὴ δὲ νομίσῃς, φάρμακον τοιοῦτο ἐνῷ πίνω,
τὴν ὕβριν ἀνεκδίκητος ὅτι θὰ ὑπομείνω. —
Γινώσκω ὅτι ἔφεσις δὲν ὑποφέρει νόμον·
ὅτι ὁ ἔρως πανταχοῦ γεννᾶται αὐτογνώμων.
Οὐδείς ποτε εἰσήλασε βιαίως εἰς καρδίαν,
κ' εἶν' ἐλευθέρα ἐντελῶς πᾶσα ψυχὴ, ὁποίαν

ἂν θέλῃ ἄλλην νικητὴν αὐτῆς νὰ καταστήσῃ.
Δὲν ἤθελον ἐκπικρανθῆ, οὐδὲ ἀγανακτήσει,
ἂν μὲ ἀπήλπιζες εὐθύς. Δικαίωμα δὲν εἶχον,
εἰμὴ νὰ λέγ', ὅτι κ' ἐγὼ εἷς εἶμ' ἐκ τῶν ἀτύχων.
Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν λατρείαν μου πλαστὴ σου τρυφερότης,
ἰδοὺ ἡ προδοσία σου· ἰδοὺ ἡ δολιότης,
δι' ἣν κατέστης ἔνοχος ἐσχάτης τιμωρίας· —
καὶ δι' αὐτὴν ἀγανακτῶ μέχρι τυφλῆς μανίας.
Ω! ναί, φοβοῦ· τὸ πᾶν φοβοῦ. Μετὰ τοιοῦτο τραῦμα,
μ' ἔφερες ἔξω ἐμαυτοῦ. Ἡ ὕβρις σου ὡς καῦμα
μ' ἐξάπτει. Δὲν ὁρίζομαι· ὑπὸ ὀργῆς νικῶμαι,
καὶ τί νὰ πράξω δύναμαι οὐδόλως ἐγγυῶμαι.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Παρακαλῶ· — καὶ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ ὁ λόγος ποῖος;
Εἰπέ με, μήπως ἔχασες τὰς φρένας αἰφνιδίως;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί, δυστυχῶς, τὰς ἔχασα ὁπότε, μ' ἕν μου βλέμμα
πρὸς σέ, κατεφαρμάκευσα τῶν σπλάγχνων μου τὸ αἷμα,
καὶ ἤλπισα νὰ εὑρεθῇ ῥανὶς εἰλικρινείας
εἰς τούτων τῶν προδοτικῶν θελγήτρων τὰς μαγείας.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τί προδοσίαν ἐννοεῖς;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Διπρόσωπε! — Συμφώνει
ὅτ' εἰς τὸ ὑποκρίνεσθαι τωόντι εἶσαι μόνη,
ἀφοῦ κρατῶ ἀπόδειξιν ἁπτὴν τῆς ἐνοχῆς σου. —
Ῥίψε τὸ βλέμμα σου ἐδῶ... Εἶναι αὐτὸ γραφή σου;
Ὁμολογεῖς ὡς γνήσιον τὸν χαρακτῆρα τοῦτον;...
Τί ἔχεις ν' ἀπολογηθῇς πρὸς μάρτυρα τοιοῦτον;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καὶ δι' αὐτὸ τὸ φρόκαλον ὁ νοῦς σου θορυβεῖται;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.
Τὸ βλέπεις, κ' ἐρυθήματος ἡ ὄψις σου στερεῖται;

ΑΣΠΑΣΙΑ.
Ο λόγος ποῖος, δηλαδὴ, τοῦ νὰ ἐρυθριάσω;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.
Μετὰ τὴν πονηρίαν σου τὸ θράσος ἂς θαυμάσω! —
Η τὸ ἀρνεῖσαι ἐπειδὴ ὑπογραφὴν δὲν φέρει;

ΑΣΠΑΣΙΑ.
Καὶ διατί νὰ ἀρνηθῶ τὸ γράμμα μου; Ἂς χαίρῃ!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.
Ας χαίρῃ!

ΑΣΠΑΣΙΑ.
Ναὶ, χαιρέτω. Πῶς!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.
Επ' αὐτοφώρῳ κεῖσαι
ἐξ ὅσων γράφεις ἔνοχος, καὶ οὔτε συγκινεῖσαι;

ΑΣΠΑΣΙΑ.
Εἶσ' ἕνας ἰδιότροπος τρανὸς, τῇ ἀληθείᾳ!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.
Πῶς! ὡς μηδὲν σὲ φαίνεται τοιαύτη μαρτυρία; —
Πρὸς τὸν Καλλίαν ὁ γλυκὺς λόγος· αὐτὸς ποῦ τείνει;
Δὲν μ' ἐξυβρίζει προφανῶς, καὶ δὲν σὲ καταισχύνει;

ΑΣΠΑΣΙΑ.
Πρὸς τὸν Καλλίαν! — Ἀλλ' αὐτὸ τὸ γράμμα, τὸ κλεμμένον,
ποῖος σὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτ' εἶν' ἐπεσταλμένον;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.
Ποῖος; ὁ δόσας με αὐτὸ, οὐδόλως ἀμφιβάλλων
ὅτι ἐγράφη πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ἔστω καὶ πρὸς ἄλλον· —

ἐκ τούτου ἐλαφρύνεται ἡ ἐνοχή σου μήπως;
ἢ ἧττον τὴν καρδίαν μου ἐπλήγωσες ἀλύπως;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καὶ ἂν πρὸς μίαν φίλην μου τὸ γράμμ' αὐτὸ ἐστάλη,
πῶς τὸ εὑρίσκεις ἔνοχον; ἢ πόθεν σὲ προσβάλλει;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α! τώρα τὸ ἐπέτυχες. Ὡραῖον ὑπὲρ φύσιν!
Αὐτὴν δὲν ἐπερίμενα, ὁμολογῶ, τὴν λύσιν.
Πρὸς μίαν φίλην σου! Αὐτό! — Τολμᾷς εἰς σοφιστείας
νὰ καταφεύγῃς χαμερπεῖς τοιαύτας καὶ ἀθλίας!
Καὶ τόσον δὲ φρονεῖς τυφλὸν τὸ πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων! —
Εὗρε νὰ ἴδω· εὗρε, πῶς; Πῶς; κατὰ ποῖον τρόπον
τοιοῦτο ψεῦδος πρόδηλον ὑποστηρίζεις; — Τοῦτο...
ὡς πρὸς γυναῖκα, λέγε με, πῶς θὰ ἐδικαιοῦτο;
Προσπάθησε αὐτὰς ἐδῶ τὰς φλογερὰς σου φράσεις
νὰ ἑρμηνεύσῃς ὡς ἁπλῆς φιλίας παραστάσεις. —
Ακουσ' ἐδῶ... 'Αλλ' ἄκουσε λοιπόν. —

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Δὲν ἔχω χρείαν.
Αστεῖος πλέον καταντᾷς. Τίς σ' ἔδωσ' ἐξουσίαν
τοιαῦτα κατὰ πρόσωπον νὰ μοῦ ἐξονειδίζῃς;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οχι, — χωρὶς θυμοῦ εἰπέ. Αὐτὸ ἐδῶ... νομίζεις
ὅτι, καθὼς τὸ ἐξηγεῖς, εὐλόγως δικαιοῦται;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Δὲν θέλω· ὄχι, τίποτε δὲν ἐξηγῶ. Καὶ οὔτε
μὲ μέλει ὅπως ἀγαπᾷς τὰ πάντ' ἂν ἐξηγήσῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Παρακαλῶ σε· δεῖξέ με, καὶ θὰ μ' εὐχαριστήσῃς,
αὐτὸ... ἂν ἐφαρμόζεται εἰς γυναικὸς φιλίαν.

Οχι, καθὼς ἐπίστευσες, εἶναι πρὸς τὸν Καλλίαν. —
Μὲ ἀγαπᾷ, τὸν ἀγαπῶ, μελαγχολ' ὅταν λείπῃ,
τιμῶ τὸν χαρακτῆρά του, θαυμάζω ὅ,τι εἴπῃ,
μὲ καταθέλγ' ἡ Μοῦσά του, ὡς μελῳδικωτάτη,
κ' εἰς ὅ,τι ἄλλο ἀγαπᾷς εἰμὶ συμφωνοτάτη. —
Εχεις νὰ εἴπῃς πλέον τι; Ὡς τώρα τὰ γνωρίζεις,
οὐδὲ ζαλίζου τοῦ λοιποῦ, οὐδὲ νὰ μὲ ζαλίζῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, καθ' ἑαυτόν.

Σκληρότερόν τι ἄν ποτε, Θεέ, ἐπενοήθη!
Αν οὕτως ἄλλη ἐπὶ γῆς καρδία ἠδικήθη!
Ενῷ ἐγὼ σπαράττομαι, ἡ μοῖρά μου ἀπῄτει,
τοῦ σπαραγμοῦ ἡ αἴτιος, αὐτὴ νὰ μ' ἐπιπλήττῃ!
Τὰς ὑποψίας μου κεντᾷ, τὰ ἄλγη παροξύνει,
πιστεύοντα ὡς ἀληθῆ τὰ πάντα μὲ ἀφίνει, —
καὶ ὅμως ἡ καρδία μου, εἰσέτι τεθελγμένη,
δουλοπρεπῶς, ἡ ἄνανδρος, εἰς τὰ δεσμά της μένει!
Ποῦ θέλησις, ποῦ δύναμις νὰ τὴν καταφρονήσῃ,
καὶ τὴν ἀχαριστίαν της νὰ ὑπερακοντίσῃ!

Πρὸς τὴν Ἀσπασίαν.

Α! πῶς μεταχειρίζεσαι, δολία, τεχνηέντως
ἀδυναμίαν δυστυχοῦς εἰς σὲ παραδοθέντος!
καὶ πῶς τὴν στρέφεις κατ' αὐτοῦ, κ' ἐπικαρποῦσαι μόνον
τὸ ἔργον τῶν ὀμμάτων σου αὐτῶν, τῶν δολοφόνων! —
Αρνήθητι τοὐλάχιστον τὸ πταῖσμα ἐξ οὗ φρίττω.
Παῦσε, μὴ πλέον προσποιοῦ ἀληθινὸν ὅτ' ἦτο.
Παράστησε τὸ γράμμ' αὐτό, εἰ δυνατόν, ἀθῶον.
Ως βλέπεις, ἔχεις βοηθὸν τὸν ἔρωτά μου σῶον. —
Προσπάθησε νὰ μὲ φανῇς πιστή, νὰ προσπαθήσω
κ' ἐγώ, τὸ ἀπὸ μέρους μου, πιστὴν νὰ σὲ νομίσω.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εἶσαι θεότρελος! Πολὺ, ζηλοτυπῶν, πλανᾶσαι.
Δὲν ἤξιζες νὰ σ' ἀγαπᾷ κἀνεὶς ὡς ἀγαπᾶσαι.
Τίς ἡ ἀνάγκη, — θέλησε αὐτὸ νὰ ἐννοήσῃς, —
τοῦ νὰ κατέλθω διὰ σὲ εἰς τόσας ὑποκρίσεις;
Δὲν βλέπω ἤγουν διατί, ἂν ἔκλινα πρὸς ἄλλον,
ἀντὶ νὰ σὲ τὸ ἔλεγα, θὰ ἐσιώπων μᾶλλον.
Εγὼ πρὸς σὲ ἐξέφρασα τὸ αἴσθημά μου ὅλον,
καὶ ὄχι διὰ φράσεων, νομίζω, ἀμφιβόλων·
λοιπὸν, κατὰ τῶν δισταγμῶν καὶ τῶν ὑποψιῶν σου,
ὁ λόγος μου βαρύτητος στερεῖτ' ἐνώπιόν σου;
Αὐτὸν κρατεῖς ἐχέγγυον, καὶ πάλιν ἀμφιβάλλεις;
Δὲν βλέπεις ὅτι δυσπιστῶν ἀτόπως μὲ προσβάλλεις;
Γινώσκεις πόσον ἡ ψυχὴ τῆς γυναικὸς αἰδεῖται
τὴν κλίσιν ἣν αἰσθάνεται νὰ ἐξομολογῆται. —
Γινώσκεις ὅτι ἡ τιμὴ αὐτῆς ἀπαγορεύει
τὰ χείλη νὰ προφέρωσιν ὅ,τ' ἡ καρδία νεύει. —
Αλλ' ἐξ ἐμοῦ τὰ ἤκουσες. 'Εγὼ σὲ ἐξηγήθην.
Λοιπὸν ἐκεῖνα ὡς μηδὲν ἀφίνεις εἰς τὴν λήθην; —
Κ' ἔπειτα θέλεις ἐνταὐτῷ νὰ μὴν ἀγανακτήσω;
Α! ἔπρεπεν εἰς τὴν πυρὰν ἐγὼ νὰ σὲ ἀφήσω
τῶν φλογερῶν ὑποψιῶν, καθὼς συκοφαντοῦμαι,
νὰ καταλάβῃς, ἄδικος ψυχὴ, πῶς ἐκδικοῦμαι.
Εἶμαι καλὴ, — ἀνόητος. Πολλή μου ἡ ἁπλότης,
ἔτ' εἰς ἐμὲ νὰ σώζεται πρὸς σέ τις ἀγαθότης!
Αλλοῦ νὰ στρέψω ἔπρεπε τὴν προσοχὴν σπουδαίως,
καὶ τότε νὰ μεμψιμοιρῇς τοὐλάχιστον δικαίως.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Α! πονηρά· — τὴν ἄκραν μου πρὸς σὲ ἀδυναμίαν
γινώσκουσα, μὲ ἀπατᾷς, χωρὶς ἀμφιβολίαν,
ἔτι καὶ τώρα δι' αὐτῶν τῶν πλάνων γλυκυτήτων,

πλὴν δέχομαι τὴν τύχην μου, τοιαύτη ἀφοῦ ἦτον,
καὶ ὅλος ἀνατίθεμαι εἰς τὴν πιστότητά σου.
Θέλω νὰ ἴδω, ὁ τρελὸς, ὁ δυστυχὴς, — φαντάσου!
νὰ ἴδω μέχρι τέρματος, ψυχὴν ἂν ἔχῃς τόσης
κακίας ἐπιδεκτικὴν, ὥστε νὰ μὲ προδώσῃς.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Οχι, σὺ δὲν μὲ ἀγαπᾷς ὡς πρέπει ν' ἀγαπᾷ τις.
Διόλου δὲν μὲ ἀγαπᾶς, διόλ...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ω τῆς ἀπάτης!
Ποῖον συνέλαβ' ἔρωτα πρὸς σὲ αὐτὸ τὸ στῆθος
ἀσύγκριτον, θὰ φαντασθῇς. — Θὰ σὲ φανῇ ὡς μῦθος,
ὅτι, ποθῶν ν' ἀναδειχθῇ τὸ ὕψος του, ὁρμῶμαι
πολλάκις, ὁ ταλαίπωρος, καὶ νὰ σὲ καταρῶμαι.
Ναὶ, — νὰ κατήντας ἔρημος κ' ἐγκαταλελειμμένη·
πρὸς ὅλους νὰ ἐφαίνεσο χαρίτων στερημένη·
νὰ ἐγεννᾶσο ἐκ μικρῶν γονέων καὶ ἀσήμων·
νὰ ἦσο ἀπροστάτευτος, ἀνέστιος, ἀκτήμων· —
καὶ τότε, μόνος διὰ σὲ τὸ πᾶν νὰ θυσιάσω·
τῆς τύχης τ' ἀδικήματα ἐγὼ ν' ἀνασκευάσω,
ἐγὼ τὴν δόξαν, τὴν χαρὰν νὰ αἰσθανθῶ τοῦ κόσμου,
τὰ πάντα βλέπων σ' ἔχουσαν ἀπὸ τοῦ ἔρωτός μου.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τρόπος αὐτὸς ἀλλόκοτος τοῦ θέλειν τὸ καλόν μου!
Μὴ γένοιτ' ὁπωςδήποτε, ἐκ περιστάσεών μου...
Δέξου τὸν κύριον Κοσμᾶ... Τί μοῦτρα, ὁ καϋμένος!

ΣΚΗΝΗ Δ′

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΚΟΣΜΑΣ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τ' εἶναι αὐτ' ἡ κατάστασις; — καὶ πῶς θορυβημένος;

ΚΟΣΜΑΣ.

Αὐθέντη...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τί;

ΚΟΣΜΑΣ.

Μυστήρια μᾶς τρέχουν τοῦ διαβόλου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τί λές;

ΚΟΣΜΑΣ.

Αἱ ὑποθέσεις μας δὲν πᾶν καλὰ διόλου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πῶς;

ΚΟΣΜΑΣ.

Φανερὰ νὰ σοῦ τὰ 'πῶ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί, γρήγορα· ὁμίλει.

ΚΟΣΜΑΣ.

Μὴν τύχῃ κ' εἶν' ἐδῶ κἀνείς;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αστεῖον! Εἶναι φίλη
ἡ εὐγενία της· — εἰπέ.

ΚΟΣΜΑΣ.

Αὐθέντη, νὰ κοπιάσῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ποῦ;

ΚΟΣΜΑΣ.

Νὰ κοπιάσῃς ἀπ' ἐδῶ, στιγμὴν χωρὶς νὰ χάσῃς.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ διατί;

ΚΟΣΜΑΣ.

Τὸ διατὶ — σοῦ λέγω. Ἔλα· χάμε.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἀλλ' ἡ αἰτία;

ΚΟΣΜΑΣ.

Γρήγορα χαιρέτισε, καὶ πᾶμε.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αλλὰ θὰ μὲ εἰπῇς, μωρὲ, πρὸς τί ἡ τόση βία;

ΚΟΣΜΑΣ.

Σοῦ λέγω νὰ 'παγαίνωμεν· αὐτ' εἶναι ἡ αἰτία.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ἁρπάζων μίαν τῶν καθεδρῶν.

Αν ἄλλως δὲν ἐξηγηθῇς, τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ θ' ἁρπάσω,
εἰς τὰ ξερά σου καύκαλα ἐπάνω νὰ τὸ σπάσω!

ΚΟΣΜΑΣ.

Ορίστε· — Ἕνας μὲ ῥαβδὶ καὶ μὲ τὴν φουστανέλλα, —
τοιοῦτος ἕνας ἄνθρωπος, κλητὴρ, — τὸν λὲν Βαρέλα· —
ἦλθ' ἕως εἰς τὸ μαγειρειὸ μ' ἕνα χαρτὶ 'ς τὸ χέρι,
καὶ μᾶς τὸ ἄφησεν ἐκεῖ. Θαῤῥῶ πως ν' ἀναφέρῃ
περὶ τῆς δίκης τίποτε· ἐγ' ὅμως δὲν τὰ 'βγάζω,
ἰατὶ εἶν' ἀπ' τὰ γράμματα ἐκεῖνα ποῦ τρομάζω·
ἐκεῖνα τὰ μαγγούρικα· — 'ςὰν ἕνα ου τὸ ἄλφα,
τὸ λάμβδα τους 'ςὰν ἕνα φι, κ' ὑπογραφὴ — πεντάλφα.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καλά· καὶ μὲ τὴν βίαν σου αὐτὸ τί σχέσιν ἔχει;
ἢ μήπως εἶδες τὸ χαρτὶ, κ' εἶχε βαλθῇ νὰ τρέχῃ;

ΚΟΣΜΑΣ.

Ακόμη έχω νά σοῦ 'πῶ, πῶς μετὰ μίαν ὥρα
ἦλθ' ἕνας ἄλλος. — Κἄμποσαις φοραῖς τὸν εἶδα τώρα
αὐτὸν νὰ σ' ἐπισκέπτεται, καὶ μάλιστα ἐσχάτως. —
Ηλθε λοιπὸν κι' αὐτὸς ἐκεῖ, νὰ σὲ ζητῇ, τρεχάτος.
Σὰν ἤκουσε πῶς ἔλειπες, ἠρώτησε μὴ σφάλλω,
καί, μ' ἕνα τρόπο μυστικό, μοῦ εἶπε, δίχως ἄλλο
νὰ σοῦ εἰπῶ... Στᾶ νὰ ἰδῇς πῶς εἶπε τ' ὄνομά του...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ας λείπῃ τώρα τ' ὄνομα· εἰπὲ τὰ μυστικά του.

ΚΟΣΜΑΣ.

Εἶν' ἕνας, τέλος, φίλος σου, — μὴν τὰ πολυγυρεύῃς, —
κ' εἶπε νὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ, διότι κινδυνεύεις
νὰ σὲ συλλάβουν.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πῶς αὐτό! Δὲν σ' ἐξηγήθη;

ΚΟΣΜΑΣ.

Οχι·
μόνον χαρτὶ μοῦ 'ζήτησε καὶ τὴν μελανοδόχη,
κ' ἐκάθησ' εὐθὺς κ' ἔγραψε αὐτὸ ποῦ θὰ σοῦ δώσω.
Εδῶ θὰ λέγῃ. —

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δός μ' εὐθύς.

ΚΟΣΜΑΣ, ψηλαφῶν ἐν τῷ κόλπῳ του.

Στάσου νὰ τὸ τετοιώσω.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τί ἆρα ὑποκρύπτεται αὐτοῦ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ο,τι γινώσκεις
γινώσκω. Τώρα θὰ ἰδῶ τί ἔτρεξε.

ΚΟΣΜΑΣ, καθ' ἑαυτὸν, καὶ εἰσέτι ἐρευνῶν.

Ποῦ βόσκεις!...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Μωρὲ, ἀκόμη ψηλαφεῖς; Ἔπεσε 'ς τὰ βρακιά σου;

ΚΟΣΜΑΣ.

Οχι, μόν' 'ξεύρεις; — τ' ἄφησα ἐπάνω 'ς τὰ χαρτιά σου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Τὸ ζῶον! Τόσον μ' ἔρχεται...

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Αἴ, τώρα μὴ ὀργίζου·
τρέξε νὰ μάθῃς τ' εἶν' αὐτὸ τὸ αἴνιγμα.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, πρὸς τὸν Κοσμᾶν.

Κρημνίζου! —

Πρὸς τὴν Ἀσπασίαν.

Δὲν θέλ' ἡ τύχη κατ' αὐτὴν, ὡς βλέπω, τὴν ἡμέραν
νὰ λάβω συνδιάλεξιν μὲ σὲ ἐκτενεστέραν·
ἀλλ' ὅπως τὴν κακίαν της ὁ ἔρως ματαιώσῃ,
ὑπόμεινε νὰ μὲ δεχθῇς ἐκ νέου, πρὶν νυκτώσῃ.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σὲ λέγω, ἀπεφάσισα ἀμεταθέτως πλέον.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Νὰ μὴ τὸ κάμῃς· — τὸ κακὸν, ναὶ, εἶναι μὲν σπουδαῖον,
ἀλλὰ νὰ θέλῃς δι' αὐτὸ...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ολαι αὐταὶ αἱ κρίσεις
εἶναι διόλου μάταιαι· — δὲν θὰ μὲ μεταπείσῃς.
Νὰ φύγω θέλω τοῦ λοιποῦ τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων.
Φαυλότης κυνοπρόσωπος ἐλύμανε τὸν τόπον.
Εἶδες ἐκεῖ! — ἀντίδικος, καθ' οὗ κοινῇ τῇ γνώμῃ
ὁ κόσμος ἀπεφαίνετο, καὶ ἡ αἰδὼς, κ' οἱ νόμοι,
τὸν πάντα λίθον ἐπειδὴ ἐκίνει ἀσυστόλως,
ἐγὼ δ' ἐν τῷ δικαίῳ μου ἀνεπαυόμην ὅλως,
αὐτὸς νὰ λάβῃ ἔξαφνα, ὁ μοχθηρὸς, τὴν νίκην!
Εἶχον πᾶν δίκαιον ἐγὼ, καὶ ἔχασα τὴν δίκην. —
Καὶ θριαμβεύει σήμερον ἀπέναντί μου, ποῖος;

εἰς, οὗτινος πασίγνωστος ὁ σκανδαλώδης βίος. —
Νὰ θύουν τὴν χρηστότητα εἰς τὴν ῥᾳδιουργίαν!
Καὶ εὗρε σφαγιάσας με καλὴν τροπολογίαν.
Αφοῦ ἐν ὑπουλότητι καὶ ψεύδει διαπρέπει,
καὶ δίκαια καὶ νόμιμα λοιπὸν ἂς ἀνατρέπῃ.
Κ' ἐνῷ καθὼς τὴν ἤθελεν ἀπόφασιν λαμβάνει,
μόνον αὐτ' ἡ ζημία μου, ἀκούεις, δὲν τὸν φθάνει,
ἀλλὰ συγχρόνως δίδ' εἰς φῶς ἀχρεῖόν τι βιβλίον,
αὐθάδη ἕνα λίβελλον ἀρχῶν πανολεθρίων,
οὗτινος κ' ἡ ἀνάγνωσις αὐτὴ εἶναι μεμπτέα,
καὶ τούτου μὲ συκοφαντεῖ ὡς δῆθεν συγγραφέα. —
Καὶ ὁ Καλλίας — ἐννοεῖς — δραττόμενος ἐν γνώσει
τῆς μυσαρᾶς διαβολῆς, σπεύδει νὰ τὴν πιστώσῃ·
ναὶ, ὁ Καλλίας, ὁ ἀνδρὸς ἐντίμου φήμην ἔχων,
καὶ χώραν εἰς τ' ἀνάκτορα, ἐμὲ δὲ κατατρέχων,
διότι, — τί τὸν ἔκαμον; — εἰλικρινῶς τὸν εἶπον,
ὅτι ἐκεῖν' οἱ στίχοι του δὲν ἦσαν διὰ τύπον.
Καὶ τοῦτο, ἀφοῦ πρότερον μὲ εἶχε βασανίσει
ν' ἀποφανθῶ περὶ αὐτῶν ἐν ἐλευθέρᾳ κρίσει.
Διότι δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν ἀποτυφλώσω,
— αὐτὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν συγχρόνως νὰ προδώσω, —
τώρα μοῦ ἔγινεν ἐχθρὸς θανάσιμος, συμπράττων
εὐθύνας φαντασιωδῶν νὰ δώσω ἐγκλημάτων!
Θὰ ἔχῃ πάθος κατ' ἐμοῦ καθ' ὅλην τὴν ζωήν του,
ὅτι δὲν εὗρον, δυστυχῶς, ὡραίαν τὴν ᾠδήν του!
Καὶ ὅλοι, ὅλ' οἱ ἄνθρωποι εἶναι τοιοῦτοι. Ὅλους,
ὅλους ἡ δόξα καθιστᾷ τοιούτους διαβόλους!
Ιδοὺ ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ δικαιοσύνη,
ἣν ἔχει νὰ ἐλπίσῃ τις, ἂν μεταξύ των μείνῃ. —
Μακρὰν λοιπὸν τοῦ φοβεροῦ τῶν θλίψεων χαλκείου,
αὐτοῦ τοῦ δάσους τῶν ληστῶν, τοῦ ἀνθρωποσφαγείου.

Αφοῦ ὡς λῦκοι ἀληθεῖς ἄλλοι πρὸς ἄλλους ζῆτε,
διὰ παντὸς, παγκάκιστοι, μακράν μου σπαραχθῆτε!

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ελπίζω εἰς τὸ σχέδιον αὐτὸ νὰ μὴ ἐμμείνῃς.
Δὲν εἶναι τόσ' ἡ συμφορὰ, ὡς σὺ τὴν μεγαλύνεις.
Η κατὰ σοῦ διαβολὴ τοῦ ἀντιδίκου, πρῶτον,
μὴ πιστευθεῖσα, ἔπεσε· καὶ, μετ' αὐτὸν τὸν κρότον,
ἐνδέχεται ὁ κύριος αὐτὸς κακῶς νὰ πάθῃ,
καὶ ὡς ψευδοκατήγορον ὁ κόσμος ἂν τὸν μάθῃ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αὐτόν; — τὸν μέλει τίποτε τί λέγουν αἱ 'Αθῆναι;
Αδειαν ἔχει φανερὸς φαυλόβιος νὰ ἦναι.
Η ἡ ὑπόληψις αὐτοῦ, νομίζεις, θὰ ἐκπέσῃ;
Αὔριον θὰ τὸν ἴδωμεν ἐν καλλιτέρᾳ θέσει.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αλλ' εἶδες ὅτι, μ' ὅλ' αὐτὰ, ἡ καταμήνυσίς του
ἀμέσως ἐναυάγησεν, ὡς ἀναξιοπίστου·
ὥστε ἐντεῦθεν τίποτε δὲν ἔχεις νὰ φοβῆσαι.
Εντὸς δὲ τοῦ δικαίου σου ἀναμφιβόλως εἶσαι,
νὰ κάμῃς τώρα ἔφεσιν τῆς γενομένης δίκης,
καὶ ἴσως ἡ ἀπόφασις...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Απέχω.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Καὶ ὑπείκεις;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Υπείκω, ναί. Μὴ γένοιτο νὰ τὴν ἐφεσιβάλω
τοιαύτην των ἀπόφασιν. Θέλω νὰ τὴν προβάλλω
δεῖγμα τρανὸν, ἐπίσημον, τῆς καθ' ἡμᾶς κακίας

εἰς τὰς μελλούσας γενεάς. Εἰκοσακισχιλίας
δραχμὰς θὰ χάσω, ἀλλ' ἀντὶ εἰκοσακισχιλίων
δραχμῶν, δικαίωμ' ἀποκτῶ καθ' ὅλον μου τὸν βίον,
ν' ἀστράπτω, νὰ βροντοκοπῶ κατὰ τῆς ἀνομίας
τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ πάσης κοινωνίας.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ναί, ἀλλὰ τέλος...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αδελφέ, τί τέλος, καὶ τί τέλος!
Δὲν βλέπεις ὅτι καταντᾷ ἡ ἔνστασίς σου γέλως;
Τώρα, ἐνώπιον ἐμοῦ, καὶ θὰ ἐπιχειρήσῃς
ὅσα φρικώδη πράττονται νὰ δικαιολογήσῃς;

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Οχι, καθ' ὅλα συμφωνῶ, τοὺς λόγους σου γεραίρων.
Παντοῦ λανθάνει δόλος τις ἢ εὐτελὲς συμφέρον.
Η πονηρία σήμερον ἐν πᾶσιν ὑπερβάλλει,
καὶ ἔπρεπεν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἦσαν ὄντως ἄλλοι·
ἀλλά, διότι βλέπομεν πολλάκις ἀδικίας,
πρέπει λοιπὸν νὰ φεύγωμεν μακρὰν τῆς κοινωνίας;
Αἱ δυσανάσχετοι αὐταὶ κακίαι τῶν ἀνθρώπων
παρέχουν, ὡς ἐγὼ φρονῶ, τὸν μόνον ἴσως τρόπον
νὰ βάλλ' εἰς πρᾶξιν ἕκαστος ἡμῶν τὴν ἀρετήν του
καὶ τὴν φιλοσοφίαν του καθ' ὅλην τὴν ζωήν του.
Τῆς ἀρετῆς εἶναι αὐτὴ ἡ λαμπροτέρα χρῆσις.
Αλλως, ἂν ὅλ' οἱ ἄνθρωποι ἦσαν χρηστοὶ ἐπίσης,
ἂν ἦσαν ὅλ' εἰλικρινεῖς καὶ τοῦ δικαίου μύσται,
ἀνωφελεῖς θ' ἀπέβαινον τῶν ἀρετῶν αἱ πλεῖσται.
Η πῶς θὰ ἐφηρμόζοντο, ἀφοῦ δὲν χρησιμεύουν
εἰς τὸ ν' ἀντέχωμεν καλῶς, ἂν ἄδικοι παιδεύουν;
Καὶ ὡς οἱ ἀνδρειότεροι ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σοφώτατ' ἀποφαίνεσαι τῳόντι, κύριέ μου,
καὶ ἀφθονεῖς ᾀείποτε συμπερασμῶν σπουδαίων,
ἀλλ' ἀποβαίνουν ὅλα σου αὐτὰ εἰς μάτην πλέον.
Συμφέρει ἐγὼ μάλιστα εὐθὺς ν' ἀναχωρήσω. —
Αδυνατῶν τὴν γλῶσσάν μου ἀρκούντως νὰ κρατήσω,
οὔτ' ἐγγυῶμαι μήποτε, ὁ σκώληξ ὡς μὲ τρώγει,
πρὸς νέα πάλιν πράγματα δριμεῖς μοῦ φύγουν λόγοι.
Παῦσε λοιπὸν τὴν περιττὴν αὐτὴν ἀντιλογίαν.
Θὰ περιμείνω μόνος μου ἐδῶ τὴν 'Ασπασίαν.
Ν' ἀποφανθῇ ὁριστικῶς ἰδοὺ ἐπέστ' ἡ ὥρα.
Αν ἀληθῶς μὲ ἀγαπᾷ, θὰ καταλάβω τώρα.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Αν εἰς τῆς Ἕλλης ἤθελες νὰ ἀναβῇς ὀλίγον,
ἕως νὰ ἔλθῃ;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αφες με, διότι θὰ διῆγον
ἐνώπιόν της σκυθρωπὸς, ὡς συγκεκινημένος.
Ὕπαγε σύ· ἐπιθυμῶ νὰ μείνω κεκρυμμένος
μὲ τὴν μελαγχολίαν μου εἰς τὴν γωνίαν ταύτην.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ωραία συναναστροφὴ μὲ σύντροφον τοιαύτην!
Τώρα εὐθὺς θὰ καταβῶ λοιπὸν μετὰ τῆς Ἕλλης.

ΣΚΗΝΗ Β′

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΚΑΛΛΙΑΣ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Ωστε εἰς σὲ ἀπόκειται νὰ στοχασθῇς, ἂν θέλῃς
ἰσόβιος καὶ λάτρης σου νὰ γίνω καὶ δεσμώτης.
Πρὸς τοῦτο μὲ χρειάζεται τελεία βεβαιότης·
ἀλλ' ἀμφιῤῥέπεις πάντοτε. Ἂν ὄντως κατὰ βάθος
σὲ κάμπτει τὸ διάπυρον ἐρωτικόν μου πάθος,
μίαν ἀπόδειξιν ζητῶ· — μ' ἓν βῆμά σου γενναῖον
νὰ κόψῃς τοῦ Παλαίμονος [3]) πᾶσαν ἐλπίδα πλέον.
C' est tout. — Εἰς τὴν ἀγάπην μου θυσίαν πρόσφερέ τον,
νὰ παύσῃ ἀπὸ σήμερον ἐδῶ τὸν πόδα θέτων.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Τὸ αἴτιον τῆς κατ' αὐτοῦ ὀργῆς σου ὅμως ποῖον;
Σὺ τὸν ἐπῄνεις πάντοτε, ὡς ἕνα τῶν σπανίων
ἀνδρῶν· πῶς;...

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Εἶναι περιτταὶ αὐταὶ αἱ ἐξηγήσεις.
Πρὸς ποῖον κλίνεις πρόκειται ἐδῶ ν' ἀποφασίσῃς.
Εἶσ' ἐλευθέρα· ἔκλεξε τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον.
Απόφασιν, ἀπόφασιν· — νὰ παύσω ἀμφιβάλλων.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, *ἐξερχόμενος ἐκ τῆς γωνίας.*

Πολὺ καλὰ ὁ κύριος σὲ λέγει, νὰ ἐκλέξῃς.
Κ' ἐγὼ αὐτὸ παρακαλῶ μὲ τὰς αὐτάς του λέξεις,
ἐλθὼν ἐδῶ ἐπίτηδες, κ' ἐπιθυμῶν ἐπίσης,
ἂν μ' ἀγαπᾷς, ἐκ δείγματος βεβαίου νὰ μὲ πείσῃς.

Τοῦ λόγου τοῦ ὁριστικοῦ ἡ ὥρα κατεπείγει,
καὶ πλέον τῶν ἀναβολῶν ἡ προθεσμία λήγει.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Mon cher, νὰ εἶσθε βέβαιος, κυρίαν τὴν ἀφίνω,
ποσῶς μὴ θέλων πρόσκομμα τῆς τύχης σας νὰ γίνω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Μουσιού, νὰ εἶσθε βέβαιος, συμμετοχὴν κἀμμίαν
ὅτι δὲν θέλω μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν καρδίαν.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Αν θέλῃ, ἂν ἐπιθυμῇ λοιπὸν νὰ σᾶς προκρίνῃ...

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αν κατ' ἐλάχιστον πρὸς σᾶς, καθὼς φρονεῖτε, κλίνῃ...

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Ομνύω ὅτι τοῦ λοιποῦ τὴν θέσιν μου σᾶς δίδω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ομνύω πλέον πώποτε νὰ μὴ τὴν ἐπανίδω.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Εἰπὲ λοιπὸν ἐλεύθερα, ἀπὸ τοὺς δύο ποῖον;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Εἰπὲ ἀφόβως· ναί, οὐδὲν ὑπάρχει τὸ κωλῦον.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Απλῶς ἐκφράσου· franchement· ποῦ κλίνει ἡ ψυχή σου;

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Απλῶς τὸν ἕνα πρόκρινε, τὸν ἄλλον ἀπαρνήσου.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Πῶς! εἰς τοιαύτην ἐκλογήν, καὶ δυσκολίαν βλέπεις!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Πῶς! ἀμφιταλαντεύεσαι! Ἀκόμη ἀμφιῤῥέπεις!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Παρακαλῶ σας, κύριοι, ἀλλά, — μὲ συγχωρεῖτε,
αὐτὰ δὲν εἶναι πράγματα... παρωνυχίδες μήτε.
Τὴν ἔχω τὴν ἀπόφασιν εἰς ποῖον ἐκ τῶν δύο
ἡ δεξιά μου θὰ δοθῇ· τὴν ἔχω, σᾶς ὀμνύω,
καὶ μεταξὺ τῶν δύο σας, χωρὶς ἀμφιβολίαν,
ἡ ἐκλογὴ ἂν πρόκηται, δὲν βλέπω δυσκολίαν.
Αλλ' εἶναι μόνον δύσκολον ἐδῶ νὰ τὴν ἐκφράσω.
Σᾶς βάλλω εἰς τὴν θέσιν μου· — πῶς οὕτως, ὅπως φθάσω,
καὶ πῶς, παρόντος τοῦ ἑνός, νὰ εἴπω εἰς τὸν ἄλλον,
— εἰς τοῦτον ἀπαρέσκομαι καὶ προτιμῶ σὲ μᾶλλον! —
Εφρόνουν ὅτι φαίνεται ψυχή τις πόθεν κλίνει,
χωρὶς νὰ ἦν' ἐπάναγκες καὶ χεῖρα νὰ ἐκτείνῃ·
καὶ ὅτι δείγματά τινα, ἰδίως πρὸς τὸν ἕνα,
δηλοῦν ὅτι ὁ ἕτερος βαδίζ' εἰς τὰ χαμένα.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Οχι, σαφῶς νὰ ἐκφρασθῇς. Τίς ἐξ ἡμῶν ἐῤῥέτω;
Εγὼ τὸ στέργω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ναί, κ' ἐγὼ τὸ ἀπαιτῶ. Εἰπέ το·
ἐκβρόντησέ το πάραυτα, εὐθὺς νὰ γίν' ἡ κρίσις.
Ολους πανούργως προσπαθεῖς νὰ τοὺς διατηρήσῃς·
νὰ παρατείνῃς πλὴν αὐτὸ ματαίως ὀνειρώττεις.
Πρέπει νὰ παύσ' ἡ παιδιὰ καὶ ἡ ἀβεβαιότης·
ἄλλως, ἂν δὲν ἐξηγηθῇς, ἐγὼ θὰ ἐξηγήσω
τὴν σιωπὴν ὡς ἄρνησιν, ὡς ἂν ἐμὲ ἠρνεῖσο,
καὶ πλέον, περὶ τῆς χρηστῆς αὐτῆς διαγωγῆς σου,
τί φρόνημα διὰ παντὸς θὰ ἔχω, συλλογίσου!

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Σᾶς εἶμ' εὐγνώμων, κύριε, ν' ἀδημονῆτε οὕτω.
Κ' ἐγὼ τὴν λέγω τὰ αὐτά. Πρέπει νὰ παύσῃ τοῦτο.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Πλὴν καταντᾷ ἀφόρητος αὐτὴ ἡ τυραννία.
Πῶς σᾶς κατέβη ἔξαφνα τοιαύτη φαντασία!
Σᾶς εἶπα τί τὸ αἴτιον νὰ μὴ σᾶς ἐξηγοῦμαι. —
Ιδοὺ ἡ Ἕλλη· ὡς κριτὴν αὐτὴν ἐπικαλοῦμαι.

ΣΚΗΝΗ Γ′

ΕΛΛΗ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΚΑΛΛΙΑΣ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καλέ, δὲν βλέπεις, ἀδελφή, ἐδῶ πῶς μὲ σταυρόνουν
αὐτοὶ οἱ δύο ἄνθρωποι, ὡς ἂν προεσυμφώνουν!
Θέλουν κ' οἱ δύο, καὶ καλά, νὰ εἴπω παῤῥησίᾳ
εἰς ποῖον ἡ καρδία μου παρέχει τὰ πρωτεῖα.
Ν' ἀποφασίσω δηλαδή, παρόντων καὶ τῶν δύο,
ποῖον ἀσμένως προτιμῶ, ἢ ποῖον ἀπολύω.
Τὰ πράγματ' αὐτὰ γίνονται ποτὲ τοιουτοτρόπως;

ΕΛΛΗ.

Εμὲ ἂν ἔβαλλες κριτήν, θὰ ἔπραττες ἀτόπως·
διότι, ὡς μ' ἐγνώρισες ἐπὶ πολλῶν πραγμάτων,
ἀνήκω εἰς τοὺς λέγοντας σαφῶς τὸ φρόνημά των.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Ανωφελῶς ἀνθίστασαι· ἄφες τὰς πλάστιγγάς σου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Δὲν κατορθόνεις τίποτε μὲ τὰς ὑπεκφυγάς σου.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Εἰπέ· — στιγμὴ πρὸς σιωπὴν δὲν εἶναι ἡ παροῦσα.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καλά· ἐξακολούθησε τὴν σιωπὴν τηροῦσα.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Μία σου λέξις μὲ ἀρκεῖ, νὰ παύσῃ ὅλ' ἡ ἔρις.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Σιώπα, καὶ σὲ ἐννοῶ ἂν λέξιν δὲν προφέρῃς.

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΜΕΛΙΒΟΙΑ, ΑΣΠΑΣΙΑ, ΕΛΛΗ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ, ΦΟΡΚΥΣ, ΣΤΕΝΙΟΣ, ΚΑΛΛΙΑΣ.

ΦΟΡΚΥΣ, πρὸς τὴν 'Ασπασίαν.

Ερχόμεθα, κυρία μου, διὰ νὰ μᾶς εἰπῆτε,
μικράν τιν' ἀπορίαν μας σεῖς πῶς τὴν ἐξηγεῖτε;

ΣΤΕΝΙΟΣ, πρὸς τὸν Καλλίαν καὶ Παλαίμονα.

Ενδιαφέρουν, κύριοι, κ' εἰς σᾶς αἱ ἐξηγήσεις.
Εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐνέχεσθε ἐπίσης.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ, πρὸς τὴν 'Ασπασίαν.

Η παρουσία μου πολὺ ἂν σᾶς φανῇ, κυρία,
παράδοξος, — οἱ κύριοι αὐτ' εἶναι ἡ αἰτία.
Ηλθαν κ' οἱ δύο εἰς ἐμὲ, καταγαναχτησμένοι,
ὅτι σχεδὸν ἀπίστευτον ἓν πρᾶγμα τοὺς συμβαίνει.
Γινώσκουσα τὴν εὐγενῆ ψυχήν σας κατὰ βάθος,
τοὺς εἶπα ἤδη κάποιον ὅτι θὰ τρέχῃ λάθος,
ἂν καὶ κατέχουν προφανεῖς τῳόντι ἀποδείξεις.
Κ' ἔγινε μὲν καὶ μεταξὺ ἡμῶν μικρά τις ῥῆξις,
ἀλλ' ὅμως εἰς τὸ αἴσθημα τὸ φιλικὸν ἐνδίδω,

καθὸ ἐπικρατέστερον, καὶ ἦλθα νὰ σᾶς ἴδω
ἐκπλύνουσαν τὴν ἄτοπον αὐτὴν συκοφαντίαν.

ΦΟΡΚΥΣ.

Ναὶ, βλέπομεν, κυρία μου, ἐὰν ἀπολογίαν
θὰ εὕρετε ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ γράμματός σας.
Εστάλη πρὸς τὸν πρίγκηπα, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐμπρός σας.

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Καὶ πρὸς τὸν κόντ' ἐγράψετε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄλλο.

ΦΟΡΚΥΣ, πρὸς τὸν Καλλίαν καὶ Παλαίμονα.

Οἱ χαρακτῆρες, κύριοι, αὐτοὶ, δὲν ἀμφιβάλλω
ὅτι κ' εἰς σᾶς γνωστότατοι θὰ ἦναι. Ἡ κυρία
βεβαίως ἐδαψίλευσε κ' εἰς σᾶς πολλὰ σημεῖα
τῆς καλλιγράφου της χειρὸς δι' ἁρμοδίου τρόπου,
τοῦτ' ὅμως ν' ἀναγνώσωμεν εἶν' ἄξιον τοῦ κόπου.

« Παράδοξος εἶσαι, ἀληθῶς, μεμφόμενος τὴν φαιδρότητα τοῦ
» χαρακτῆρός μου, καὶ λέγων ὅτι, ὅταν σὺ δὲν ἦσαι παρὼν, τότε
» μᾶλλον καθίσταμαι εὐθυμοτέρα. Δὲν γίνεται μεγαλητέρα ταύτης
» ἀδικία· καὶ ἂν δὲν ἔλθῃς πάραυτα νὰ μοῦ ζητήσῃς συγγνώμην
» διὰ τὴν προσβολήν σου ταύτην, δὲν θὰ τὴν συγχωρήσω ἐπὶ ζωῆς.
» Καὶ περὶ μὲν τοῦ μακρολέλεκα, τοῦ ταγματάρχου σου .... »

Επρεπε τώρα καὶ αὐτὸς ἐδῶ νὰ ἦτο.

« Καὶ περὶ μὲν τοῦ μακρολέλεκα, τοῦ ταγματάρχου σου,
» ἐξ οὗ ἄρχεσαι παραπονούμενος, οὔτε τὸν συλλογίζομαι· ἀφότου
» μάλιστα τὸν εἶδα νὰ ἦναι σκυμμένος εἰς τὸ χεῖλος ἑνὸς πηγαδιοῦ,
» τρία τέταρτα τῆς ὥρας, καὶ νὰ πτύῃ εἰς τὸ νερὸν, διὰ νὰ βλέπῃ
» τοὺς ἐντὸς αὐτοῦ σχηματιζομένους κύκλους, ἔχασα πᾶσαν καλὴν
» ἰδέαν περὶ αὐτοῦ. Περὶ δὲ τοῦ κοντιδίου .... »

Αὐτὸς, χωρὶς νὰ καυχηθῶ, κύριοι, εἶμ' ἐγώ.

« Περὶ δὲ τοῦ κοντιδίου, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεις ὅτι, χθὲς,
» ἐκράτει τόσην ὥραν τὴν χεῖρά μου, μάθε ὅτι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς

» μου δὲν ὑπάρχει τι εὐτελέστερον τοῦ ὅλου του. Ὅλη ἡ ἀξία τοῦ
» μείρακος τούτου συνίσταται εἰς τὸ νὰ ξιφομαχῇ μὲ ἀνικανωτέρους
» του. Περὶ δὲ τοῦ μελανείμονος ἀνδρὸς . . . . »

Πρὸς τὸν Παλαίμονα.

Μάζευε τώρα, κύριε, καὶ σύ.

« Περὶ δὲ τοῦ μελανείμονος ἀνδρὸς, μὲ διασκεδάζει μὲν » αὐτὸς ἐνίοτε μὲ τοὺς ἀποτόμους λόγους του καὶ τὰς μισανθρωπικὰς » ἰδέας, πολλάκις ὅμως καθίσταται ἀφόρητος ὀχληρός. Τέλος δὲ, » περὶ τοῦ λευκοῦ λαιμοδέτου . . . . »

Πρὸς τὸν Καλλίαν.

Ἰδοὺ καὶ τὸ κομβόδεμα τὸ ἰδικόν σας.

« Τέλος δὲ, περὶ τοῦ λευκοῦ λαιμοδέτου, αὐτοῦ τοῦ κατ' » ἐπιτήδευσιν εὐφυοῦς, τοῦ ἀηδῶς γαλλίζοντος, τοῦ ποιητοῦ καὶ » ἐναντίον τῆς γνώμης ὅλων, ποτὲ δὲν κατώρθωσα νὰ προσέξω εἰς » ὅ,τι ἂν ἀνοίξῃ τὸ στόμα του νὰ μὲ εἴπῃ · διότι καὶ ὁ πεζός του » λόγος μὲ βαρύνει καθὼς οἱ στίχοι του. Ὥστε βλέπεις ὅτι πόῤῥω » ἀπέχω τοῦ νὰ τέρπωμαι πάντοτε, καθὼς φρονεῖς. Τοὐναντίον, » ὅπου ἂν εὑρεθῶ ἄνευ σοῦ, αἰσθάνομαι ὅτι μοῦ λείπει τι · καὶ » τὸ αἰσθάνομαι ὑπὲρ ὅσον ἤθελα, διότι, πρὸς ἐμὲ, ἡ παρουσία » τῶν ἐρασμίων εἶναι τὸ μόνον καὶ ἐξαίρετον ἄρτυμα πάσης » συναναστροφῆς. »

ΣΤΕΝΙΟΣ.

Τώρα κ' ἐγώ. — Τὸ γράμμ' αὐτὸ ἐστάλη πρὸς τὸν κόντε.

« Μὲ λέγεις περὶ τοῦ Στενίου · ἂν καὶ φέρεται τῳόντι πρὸς » ἐμὲ γλυκερῶς μέχρι φόρτου, εἶναι ὁ ἔσχατος τῶν ἀνθρώπων ὧν » τὸν ἔρωτα θ' ἀπεφάσιζα νὰ προσδεχθῶ. Κ' ἐκεῖνος εἶναι ἀστειότατος » ὅταν νομίζῃ ὅτι ἀγαπᾶται, καὶ σὺ ὅταν φρονῇς ὅτι δὲν ἀγαπᾶσαι. » Ἀντάλλαξε τὸ φρόνημά σου μὲ τὸ φρόνημα ἐκείνου, ἂν θέλῃς » νὰ ἦσαι δίκαιος, καὶ ἔρχου ὅσον συχνότατα νὰ σὲ βλέπω, — νὰ » μὲ βοηθῇς εἰς τὸ νὰ ὑπομένω τὰς ἀνιαρὰς λατρείας του. »

Ὡραῖα ἠθελήσετε νὰ χαρακτηρισθῆτε,
κυρία μου · κ' εἰξεύρετε ἡ πρᾶξις πῶς καλεῖται.

Αρκεῖ. — Ἀλλ' ἄγωμεν λοιπὸν, μ' ἐνθουσιώδη ἔπη
νὰ σᾶς ἐξεικονίσωμεν παντοῦ καθὼς σᾶς πρέπει.

ΦΟΡΚΥΣ.

Εἶχα πολλὰ νὰ σὲ εἰπῶ, πικρὰ νὰ τὸ πληρώσῃς,
ἀλλ' οὔτε κἂν σὲ θεωρῶ ἀξίαν ὀργῆς τόσης.
Θ' ἀκούσῃς, τὰ κοντίδια, ὅταν ἁπλῶς θελήσουν,
ποῖαι ψυχαὶ εἶν' ἕτοιμαι νὰ τὰ παρηγορήσουν.

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΕΛΛΗ, ΜΕΛΙΒΟΙΑ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΚΑΛΛΙΑΣ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΚΑΛΛΙΑΣ.

Α! οὕτω μὲ διέσυρες λοιπὸν καὶ κατεγέλας,
ἐνῷ συγχρόνως μ' ἔγραφες ἀγγέλους καὶ νεφέλας!
Ὡς βλέπω, τὴν καρδίαν σου ὑπέσχεσο ἀσμένως
εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον ἀνεξαιρέτως γένος.
Εὖγε! καλὰ μ' ἐνέπαιξες. Ἀλλ' ὁ ψευδής σου ἔρως
οὐχ ἧττον μ' εὐηργέτησεν ἐξελεγχθεὶς ἐγκαίρως.
Κ' ἐσώθην τώρα, συνελθὼν ἐξ ὀλεθρίας πλάνης,
καὶ σ' ἐκδικοῦμαι ἱκανῶς, γινώσκων ὅ,τι χάνεις.

Πρὸς τὸν Παλαίμονα.

Πρὸς τὴν κυρίαν, mon ami, ἂν ἔτι συμπαθῆτε,
τώρ' ἀκωλύτως δύνασθε νὰ τὴν κουκουλωθῆτε.

ΣΚΗΝΗ Ϛ'

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΕΛΛΗ, ΜΕΛΙΒΟΙΑ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ, πρὸς τὴν Ἀσπασίαν.

Νὰ σιωπήσω ἤθελα, πλὴν κράζουν καὶ οἱ λίθοι.
Αὐτὰ δὲν εἶναι πράγματα, κυρία, χρηστοήθη·
καί, ὡς παρετηρήσετε, οὐδ' ἔχουν καλὰ τέλη.
Ὑπομονὴ ὡς πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἄλλους· δὲν μὲ μέλει·

Δεικνύουσα τὸν Παλαίμονα.

ἀλλ' ἔτι καὶ τὸν κύριον, ἕν' ἄνθρωπον τοιοῦτον,
καθ' ὅλα ἀξιότιμον, τὰς γνώσεις τηλικοῦτον,
καὶ ὅςτις σᾶς ἐλάτρευεν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ,
ἐμέλλετε...!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Ἀλλ' ἄφετε, παρακαλῶ, κυρία,
ἐγὼ τὰς ὑποθέσεις μου νὰ θεωρήσω μόνος.
Εἶν' ἡ φροντίς σας περιττή, κ' εἰς μάτην ἐπιπόνως
σᾶς βλέπει ἡ καρδία μου ἀντιλαμβανομένην
τῆς ἔριδός της. Ἄφετε αὐτὴν ἀδικουμένην,
καὶ ὁ τοσοῦτος ζῆλός σας ὑπὲρ αὐτῆς ἂς λείψῃ· —
οὐδ' εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ σᾶς τὸν ἀνταμείψῃ.
Αν, χάριν ἐκδικήσεως, σκοπόν, κυρία, εἶχον
νὰ κάμω ἄλλην ἐκλογήν, εἰς σᾶς δὲν θὰ προσεῖχον.

ΜΕΛΙΒΟΙΑ.

Ω! θὰ ἐβλέπαμεν κ' εἰς σᾶς ἂν θὰ προσεῖχον ἄλλοι,
καὶ ἄν, πρὸς τόσον σπάνιον ἀπόκτημα, μεγάλη
θὰ ἐγεννᾶτο ἅμιλλα! — Πολὺ μεγαλαυχεῖτε

καὶ λίαν κολακεύεσθε ἂν, κύριε, φρονῆτε,
ὅσ' ἀποῤῥίπτει σκύβαλα ἡ εὐγενὴς κυρία,
ὅτ' εἶναι τόσης προσοχῆς ἀξία πραγματεία.
Παρακαλῶ, ἐξέλθετε αὐτῆς σας τῆς ἀπάτης.
Σᾶς πρέπουν ἄλλα πράγματα. Ἐκείνων ἰχνηλάτης
λοιπὸν, ἀναστενάζετε πλησίον της εἰσέτι,
καὶ, τέλος, στεφανώματα καλά. — Πολλὰ τὰ ἔτη!

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΕΛΛΗ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, πρὸς τὴν Ἀσπασίαν.

Λοιπόν! — ἐγὼ ἐσίγησα, μεθ' ὅλα καὶ μεθ' ὅσα,
ἀφήσας πᾶσα πρὸ ἐμοῦ νὰ ὁμιλήσῃ γλῶσσα.
Αρκούντως ἄρα τῆς ὀργῆς κατίσχυσα καὶ λύπης,
καὶ τώρα δύναμαι . . . ;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ω! ναί· εἰπὲ πᾶν ὅ,τι εἴπῃς.
Εχεις πᾶν δίκαιον ἂν σὺ ἐκπικρανθῇς, Παλαῖμον·
ἂν σὺ μ' ἐλέγξῃς ἀφειδῶς, σὺ, ὁ καλός μου δαίμων.
Ομολογῶ τὸ πταῖσμά μου, καὶ, πλήρης μετανοίας,
δὲν καταφεύγω εἰς κενὰς πρὸς σὲ ἀπολογίας.
Τῶν ἄλλων κατεφρόνησα πᾶσαν ὀργὴν ἢ φθόνον,
πλὴν συντριβὴν αἰσθάνομαι — — ἐνώπιόν σου μόνον.
Εἶν' εὔλογος καὶ δίκαιος ὁ πρὸς ἐμὲ θυμός σου.
Γινώσκω πόσον ἔνοχος παρίσταμαι ἐμπρός σου.
Εκ πάντων ὅ,τ' ἠπίστησα πρὸς σὲ θὰ ἐννοήσῃς,

καὶ ἔχεις, ἔχεις δίκαιον πολὺ νὰ μὲ μισήσῃς.
Μίσει με, στέργω.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Κ' εὔχολον, προδότις, εἶναι τοῦτο;
Δύναμαι τόσου ἔρωτος νὰ κατισχύσω οὕτω;
Καὶ θέλων δέ, ὡς θέλω, ναί, φρικτὰ νὰ σὲ μισήσω,
τὴν ἀνυπότακτον αὐτὴν καρδίαν πῶς νὰ πείσω;

Πρὸς τὴν Ἕλλην καὶ τὸν Χαρίδημον.

Βλέπετε σεῖς τί δύναται ἀγάπη ἀναξία,
καὶ ἡ ἀδυναμία μου σεῖς μαρτυρεῖτε ποία· —
ἀλλ' ἔτι περιμείνετε τὸ τέλος τῶν πραγμάτων.
Θὰ μὲ ἰδῆτε νὰ προβῶ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων·
νὰ δείξω ὅτι φρόνιμοι καλούμεθ' ἀναξίως,
καὶ ἄνθρωπος ὁ ἄνθρωπος ὅτ' εἶναι αἰωνίως.

Πρὸς τὴν Ἀσπασίαν.

Ναί, θέλω ὅ,τι ἔπραξες οἰκτρὸν νὰ λησμονήσω.
Εν τῇ ψυχῇ μου ὅλα σου νὰ δικαιολογήσω,
ὡς ἐπηρείας τοῦ καιροῦ καὶ τῆς νεότητός σου·
ὡς ἀτονίας συγγνωστὰς ἐπὶ παγκοίνου νόσου· —
ἀρκεῖ, ὡς ἀπεφάσισα νὰ φύγω τοὺς ἀνθρώπους,
νὰ ἔλθῃς ἐξοπίσω μου στεῤῥόγνωμος, στεῤῥόπους,
καὶ εἰς τὴν ἐρημίαν μου, ὅπου ἐγὼ ἐκλέξω,
νὰ κατοικήσῃς μετ' ἐμοῦ, μακρὰν τοῦ κόσμου, ἔξω.
Οὕτως, ἂν φύγῃς πάραυτα, θὰ καταδυσωπήσῃς
δι' ὅσα καὶ ἂν ἔπραξες τὰς τῶν ἀνθρώπων κρίσεις,
καὶ οὕτω μόνον δύναμαι, μετὰ τοιαύτην ζάλην,
μετὰ τοιοῦτο σκάνδαλον, νὰ γίνω σὸς καὶ πάλιν.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Εἰς τόπον ἐκεῖ ἔρημον, — πρὶν ζήσω, πρὶν γηράσω, —
ὄνειρα τόσα τῆς ζωῆς νὰ τὰ ἐνταφιάσω!

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Καὶ τί σε μέλ' ἡ στέρησις τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου;
Εἀν συνεμερίζεσο τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτός μου,
τί θὰ ἐπόθει πλήρωμα ἡ πλήρης σου καρδία;

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Καρδίαν εἰκοσαετῆ πτοεῖ ἡ μοναξία. —
Οὐδ' ἀρκετὸν αἰσθάνομαι εἰς τὴν ψυχήν μου σθένος,
ὥστε νὰ δώσω ὡς αὐτὴν ὑπόσχεσιν ἀσμένως.
Νὰ μᾶς συνάψ' ὑμέναιος ἐὰν εὐηρεστεῖσο,
θὰ εἶχα τὴν διάθεσιν νὰ τὸ ἀποφασίσω·
ἀλλ' ἐν 'Αθήναις . . .

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Οὐδαμῶς· ὤ! τώρα σ' ἀπεστράφην.
Τώρα δὲν ζῶ πλησίον σου, οὐδὲ εἰς τὴν 'Ανάφην. [1])
Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σου, αὐτὸ μοῦ λύει τὸν ἱμάντα.
Αφοῦ δὲν βλέπεις πῶς παντοῦ θὰ εὕρισκες τὰ πάντα,
σὺ εἰς ἐμὲ, καθὼς ἐγὼ εἰς σὲ, τὰ πάντα, —

Ἡ 'Ασπασία κινεῖται πρὸς ἀναχώρησιν, ὁ δὲ Παλαίμων τὴν ἐμποδίζει ἐκ τῆς χειρός.

Στάσου! —

'Αποβαλὼν τὴν χεῖρά της.

Συνέτριψα διὰ παντὸς τ' ἀνάξια δεσμά σου!

ΣΚΗΝΗ Η′

ΕΛΛΗ, ΠΑΛΑΙΜΩΝ, ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ, πρὸς τὴν Ἕλλην.

Ελλη μου, σμῆνος ἀρετῶν τὸ κάλλος σου λαμπρύνει·
πρὸ πάντων εἰλικρίνεια, σπανία σωφροσύνη.
Σὲ ἡ ψυχή μου πρὸ πολλοῦ περὶ πολλοῦ ποιεῖται·
ἀλλ' ἄφες τὴν ὑπόληψιν αὐτῆς νὰ συντηρῆται
διὰ παντὸς ἀμείωτος πρὸς σέ, μὴ δεχομένη
καρδίαν ἥτις ἔπεσεν οἰκτρῶς ἀπεῤῥιμμένη.
Εἶμαι ἀνάξιος τιμῆς τοιαύτης. Ἐστοχάσθην
πρίν, ὅτι ἤμην· ἀλλ' ἰδοὺ βλέπ' ὅτι δὲν ἐπλάσθην
διὰ τὸν κάλλιστον αὐτὸν δεσμόν, καὶ ἑπομένως
δὲν θέλω, ὁ ἀπόβλητος καὶ τεταπεινωμένος,
νὰ σὲ προτείνω . . .

ΕΛΛΗ.

Τίποτε, Παλαῖμόν μου, ἡσύχει·
ἂν σὺ δὲν ἦσο δυστυχής, οὐδεὶς θὰ ἐδυστύχει.
Βλέπεις ἐδῶ τὸν φίλον σου· — ἐὰν τὸν παρεκάλουν
τὴν δεξιάν μου νὰ δεχθῇ . . . νομίζω, θὰ ἐλάλουν
εἰς τὴν καρδίαν του. —

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Τιμὴ καὶ ἄῤῥητος χαρά μου!
Γινώσκεις· ἦσο πάντοτε τ' ὀνειροπόλημά μου.

ΠΑΛΑΙΜΩΝ.

Αγαλλιᾶσθε! Ζήσετε ὀλβίως συμβιοῦντες·
ἀγήρατον τὸ αἴσθημα τὸ νῦν διατηροῦντες!

Εγὼ δ' ἐκ πάντων προδοθεὶς, ἀδικηθεὶς, μογήσας,
φεύγω, αὐτὸ τὸ βάραθρον τῶν κακιῶν λακτίσας,
νὰ εὕρω ἴσως ἐπὶ γῆς παράβυστόν τι μέρος,
ὅπου νὰ ζῇ τις τίμιος θὰ δύνατ' ἐλευθέρως.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ.

Ελθὲ κατόπιν, Ἕλλη μου, τὸν φίλον παντὶ σθένει
ἐλθὲ νὰ μεταπείσωμεν κ' οἱ δύο ἡνωμένοι.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ἐν τῇ

ΚΩΜΩΔΙᾼ ΤΟΥ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΥ

---

[1]) — Σελὶς 8.

Ολους ἐν γέν' εἰς τῶν νεκρῶν τοὺς στέλλω τὸν κευθμῶνα·
τοὺς μὲν, διότ' εἶναι κακοὶ, καὶ βλάπτουν ὡς τοιοῦτοι·
τοὺς δὲ, διότ' εἰς τοὺς κακοὺς χαρίζονται καὶ οὗτοι,
ἀντὶ νὰ τρέφουν πρὸς αὐτοὺς τὸ μῖσος ζῶν, κ.τ.λ.

Ὁ Μολιέρος ἠρύσθη τὴν ἰδέαν ταύτην ἐξ ἀρχαίου ἀποφθέγματος, τοῦ ἑπομένου· «Τίμων ὁ μισάνθρωπος, ἐρωτηθεὶς διατί πάντας ἀνθρώπους μισεῖ, εἶπε· — Διότι τοὺς μὲν πονηροὺς εὐλόγως μισῶ, τοὺς δὲ λοιποὺς ὅτι οὐ μισοῦσι τοὺς πονηρούς.»

[2]) — Σελὶς 47.

Ὁ στίχος οὗτος, χρείας τυχούσης, δύναται ν' ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ ἑπομένου·

διότ' εἶναι μετάφρασις κακὴ τοῦ τίτλου βέη.

Ἡ τοιαύτη μετάφρασις εἶναι ὄντως κακή. Ἐστέλλοντό ποτε ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ὡς κυβερνῆται (βέηδες) εἰς τὰς Παριστρίους Ἡγεμονίας Ἕλληνες, καθὼς ἔτι καὶ σήμερον στέλλονται τοιοῦτοι εἰς τὴν νῆσον Σάμον· οὗτος πέρυσιν, ἕτερος ἐφέτος, ἢ μετὰ δύο ἔτη ἢ τρία. Ὅλοι ἐξ ἰδιωτῶν. Οὐδεὶς ὡς ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλείου ἢ τοῦ Παλαιολόγου, ἀλλ' ὡς ἀπολαύων τῆς τελείας πίστεως τῆς ἀρχῆς ἥτις διώριζεν αὐτούς. Οὕτω, πλεῖστοι ἀφανεῖς ἄνθρωποι ἀνέβησαν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο. Ἐὰν λοιπὸν οἱ ἔκγονοι τῶν ἐκγόνων αὐτῶν ἐτήρουν διὰ παντὸς τὸν τίτλον, ὅστις

ἐδίδετο εἰς τοὺς προπάτορας ἐκ τοῦ ἀνατιθεμένου αὐτοῖς ὑπουργήματος ἐκείνου, καὶ τοῦτον μεταπεφρασμένον εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴ διαφέρῃ τοῦ τίτλου ὃν φέρουσιν οἱ βασιλόπαιδες (σαχζαδέδες) τῆς Εὐρώπης, μίαν ἡμέραν, ἡ καθ' ἡμᾶς κοινωνία θὰ ἔπληθεν οἰκογενειῶν, ἐχουσῶν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀξιώσεις ἀρίςης καταγωγῆς, καίτοι οὐδ' ἐκ τῶν Ὁμηριδῶν θὰ κατήγοντο, ὡς εἴδομεν, οὐδ' ἐκ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ἢ ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν, οὐδ' ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας ἀγωνιςῶν. Μόνον ἐκ τῶν τριῶν τούτων πηγῶν ἠδύνατο ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Ἔθνει νὰ ἐξαχθῇ γενεαλογία ἀριστοκρατική, ἐὰν ὑπῆρχέ ποτε ἀριστοκρατῶν χρεία ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς πολιτείας, καὶ μόνον τὰ ἐξ αὐτῶν ἐπώνυμα σεβόμεθα, ἔτι καὶ ὅταν βλέπωμεν εἴς τινα τούτων προστεθειμένον τὸν παράδοξον τίτλον πρίγκηπος, ἢ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον, τὸν ἰταλικὸν, κόμητος· σεβόμεθα αὐτὰ, ὄχι ΔΙΑ τοὺς τίτλους τούτους, ἀλλὰ ΚΑΙΤΟΙ προσλαμβάνοντα τοὺς τίτλους τούτους ἐξ ἀδυναμίας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, πρὸς τὸ παρὸν ἀποβαινούσης μόνον εἰς φενακισμὸν τῶν Φράγκων.

[3]) — Σελὶς 88.

Ἡ γενικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος τούτου κατὰ λάθος ἐτυπώθη ἐν τῇ παρούσῃ κωμῳδίᾳ μέχρι τοῦδε διὰ τοῦ ω (τοῦ Παλαίμωνος, τὸν Παλαίμωνα, ὦ Παλαίμων) ἀντὶ διὰ τοῦ ο (τοῦ Παλαίμονος, τὸν Παλαίμονα, ὦ Παλαῖμον).

[4]) — Σελὶς 99.

Ἀνάφη, νησίδιον τοῦ Αἰγαίου, πλησίον τῆς νήσου Θήρας κείμενον· ἔχει δὲ καὶ κατοίκους ὀλίγους.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ

8

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΑΡΤΟΥΦΟΥ

(1851)

«ΛΙΑ, ἀφίνουσα τὸ παράθυρον.

» Δὲν ἦλθε, καὶ λεπτὴ βροχὴ μὲ τὴν ἡμέραν πίπτει.
» Ομίχλη τὸ Κατάστενον ἀρχίζει νὰ καλύπτῃ.
» Τὰ δίζευγα, τὰ τρίζευγα μὲ τάχος ἀλκυόνων
» ἐπέρασαν, ἐπέρασαν... ἐκεῖνο μένει μόνον!

» Ισταται σύννους πρὸ τραπέζης, ὅπου εὑρίσκονται ἐντὸς δοχείου ἄνθη, τὰ ὁποῖα ἐπιψαύει.

» Τί λαμπρὰ ἄνθη!

» Μετά τινα σιγήν.

» Η Σταμποὺλ, καὶ τί καλὸν δὲν ἔχει!
» Μὲ μῦρα εὐωδέστατα ὁ οὐρανὸς τὴν βρέχει,
» καὶ μὲ νερὰ κρυστάλλινα ἐκπλύνει τὰ σφυρά της
» ἀένναος ὁ Βόσπορος. Εἰς τὰ παλάτιά της,
» οἱ μαργαρῖται οἱ βαρεῖς τῆς 'Ινδοστὰν, οἱ λίθοι
» οἱ τιμαλφεῖς τῆς Φρεγκιστὰν, καταχοσμοῦν τὰ στήθη
» ἐκείνων τῶν Χανουμισσῶν, ἐκείνων τῶν Οὐρίδων,
» τῶν ἐκ τοῦ γένους τῶν μακρῶν καὶ μαύρων βλεφαρίδων.
» Ημέρας διαδέχονται ἡμέραι, μῆνας μῆνες,
» καὶ τὰς χρυσᾶς κιγκλίδας των ὀλίγαι μὲν ἀκτῖνες
» διαπεροῦν, ἀλλ' ἱκαναί· — μὴ θέλουν πλειοτέρας

» τὰ νυσταλέα ὄμματα τῶν ἡδονῶν; — Εἰς χέρας
» καπνίζει ἐλεφάντινον γλυκὺ ἀλόης ξύλον,
» κ' εἰς κλίνην ἀπὸ μαλακὰ πτερὰ στρουθοκαμήλων
» καθεύδ' ἡ ἡδυπάθεια...»

— Σᾶς παρακαλῶ... Λοιπὸν εἶναι δρᾶμα αὐτό;

— Δρᾶμα, κυρία μου, τοῦ εἴδους τῶν τοῦ Βίκτωρος Οὔγου καὶ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, τῶν Γάλλων. Ἐπιγράφεται Πεμπὲ Χασέ, ἢ ἡ Θυγάτηρ τοῦ Μουσταφᾶ Δ'.

— Αὐτοσχέδιον;

— Ὡς φαίνεται.

— Καὶ τίς τὸ ἐξεπόνησε;

— Εἶναι ἀνώνυμος· ὑπεσημείωσε μόνον τρεῖς ἀστερίσκους, καὶ ὑπ' αὐτοὺς ἐσκεπάσθη· βέβαιος ὅτι, ἂν ἀξίζῃ τὸν κόπον, θέλουν τὸν ἐκκαλύψει ἀναποφεύκτως, εἰδεμή...

— Τοὐλάχιστον δὲν θέλει πάθει τὸ τῶν ἀνυπομόνων ἐκείνων, οἵτινες ἐκθέτουσι τὸ ὄνομά των εἰς τὰ πρῶτα αὐτῶν δοκίμια, διὰ νὰ μετανοῶσιν ἔπειτα.

— Κατ' ἐμέ, κυρία μου, πᾶν δρᾶμα αὐτοσχέδιον, ἐκδιδόμενον σήμερον εἰς τὸ ἔθνος μας, καὶ ἴσως διὰ πολὺν ἔτι καιρὸν ἐκδοθησόμενον, θέλει εἶσθαι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον δοκίμιον·

. . . . . . δεινὸν δ' ἐστὶν ἡ μὴ 'μπειρία.

διότι μὲ μόνην μίαν καρδίαν αἰσθανομένην τὸ καλόν, καὶ μ' ἕνα δεξιὸν νοῦν, δὲν δύναταί τις νὰ δημιουργήσῃ, δρᾶμα μάλιστα, ὅπερ ἐστί, κατὰ τοὺς κριτικούς, πάντων τῶν ποιημάτων τὸ ἐντελέστατον. Ἐξεδόθησαν δράματα πρωτότυπα παρ' ἡμῖν· ἀλλ' εἶναι, ἢ κενὰ καὶ μόνον πομπώδη εἰς λέξεις, ἀνεπιτήδεια δὲ πρὸς παράστασιν, ἢ βρύοντα λυρικῶν παρεκβάσεων, εἰς πολλὰς τῶν ὁποίων εὑρίσκει τις μὲν ἀληθῶς καὶ χάριν πολλήν, καὶ ὕψος, ἀλλὰ τί πρὸς τὸ δρᾶμα; Εἰς τὸ δρᾶμα ἀπαιτεῖται δρᾶσις ἀδιάκοπος, εἰκόνες σύντονοι, χαρακτῆρες ἀναμφήριστοι, ἰδέαι μεσταί, ἀλληλουχία περιπετειῶν βαθμηδὸν σπουδαιοτέρων. Ὄχι λύρα· εἰς τὴν λύραν ὅταν καταφεύγῃ ὁ δραματοποιός, δὲν διασκευάζει δρᾶμα πλέον, ἀλλὰ μελόδραμα. Ἡ λύρα εἰς τὸν δραματοποιόν, κατ'

ἐμὴν γνώμην, πάντως προδίδει ἀδυναμίαν, σπάνιν οὐσίας. Οἱ χοροὶ τῶν ἀρχαίων δραμάτων, τεμάχια λυρικά, ἦσαν τὸ περίσσευμα τροποντινὰ τῆς ὕλης τοῦ δραματοποιοῦ, καὶ ὄχι μέρος αὐτῆς ἀναγκαῖον· ἦσαν παραπλήρωμα τῆς ἀναπαύσεως τοῦ δράματος, ἰδίως μάλιστα καλούμενον μελοποιΐα, λαμβανόμενον δὲ ὡς ἥδυσμα, ἵνα συγκιρνᾶται διὰ τοῦ μέλους τὸ ἐκ τοῦ δράματος κατηφές, καὶ παραμυθῶνται οἱ θεαταί· — ἀπαράλλακτον μὲ τὸ λεγόμενον διάλειμμα (entr'acte) τῶν νεωτέρων. Ἡ δραματοποιΐα εἶναι τέχνη δυσχερής· ἰδιαιτέρα τέχνη. Διὰ νὰ γράψωμεν δράματα, ἔχομεν χρείαν θεάτρου, ἔχομεν χρείαν καθηγητῶν σοφῶν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, ἔχομεν χρείαν ἐμπειρίας, καί, τέλος πάντων, δημοσίου μεμορφωμένην ἔχοντος δραματικὴν κρίσιν. [1])

— Ἀλλὰ πῶς θέλετε νὰ ἔχωμεν θέατρον, ἢ νὰ μορφωθῇ δραματικὴ κρίσις εἰς τὸ δημόσιον, ἂν πρῶτον δὲν συγγράψωσιν οἱ ἡμέτεροι;

— Οἱ ἡμέτεροι θέλουν μεταφράσει, καὶ ὄχι συγγράψει. Η δὲν συμπεριλαμβάνεται, νομίζετε, καὶ τὸ δραματικὸν μέρος τῶν γνώσεων τῶν Εὐρωπαίων εἰς τὴν μετακένωσιν, περὶ ἧς ἔλεγεν ὁ γλυκύτατος καὶ πατρικώτατος ἐκεῖνος Κοραῆς; [2]) Ἐπαναλαμβάνω ὅτι, διὰ νὰ σχηματισθῇ τὸ

---

[1]) Μὴ λησμονήσῃ ὁ ἀναγινώσκων, ὅτι ταῦτα ἐγράφησαν ἐν ἔτει 1851. Ἀλλ' ἀκολούθως ἐξεδόθησαν ἀξιόλογα ἔργα πρωτότυπα, τιμήσαντα τὴν νεοελληνικὴν δραματοποιΐαν· τοῦ Κουτρούλη ὁ Γάμος, ὑπὸ Ἀ. Ρ. Ῥαγκαβῆ, καὶ ἡ Μαρία Δοξαπατρῆ, οἱ Κυψελίδαι, καὶ ἡ Μερόπη, ὑπὸ Δ. Βερναρδάκη· ἔργα ταῦτα ἐν πολλοῖς ἁμιλλώμενα πρὸς τὰ ὁμοίου εἴδους θαυμαστὰ τῆς Ἑσπερίας.

[2]) «Γείτονες τῆς φωτισμένης Εὐρώπης, καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς κατοικοῦντες εἰς αὐτήν, ἔπρεπεν, ἂν δὲν λανθάνωμαι, ν' ἀφήσωμεν τὰς ἰδέας τῆς κεφαλῆς ἡμῶν νὰ ὡριμάσωσι μὲ πλειοτέραν σκέψιν καὶ σπουδήν, καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ μετακενόνωμεν εἰς τοῦ ἔθνους τὰς κεφαλάς, τὰς ὡρισμένας ἰδέας τῶν φωτισμένων ἐθνῶν. Δύο ἐνταυτῷ καλὰ ἤθελε προξενήσειν ἡ τοιαύτη μέθοδος· καὶ τοῦ ἔθνους τὴν παιδείαν ἤθελε ταχύνειν, καὶ τοὺς μετακενόνοντας τὴν σοφίαν εἰς αὐτό, γρηγορώτερα φέρειν εἰς κατάστασιν νὰ μὴν ἔχωσι σχεδὸν χρείαν μετακενώσεως, ἀλλ' αὐτοὶ αὐτόθεν νὰ διδάσκωσι τὸ ἔθνος ...

θέατρον παρ' ἡμῖν, δὲν θέλουν συγγράψει, ἀλλὰ μεταφράσει οἱ ἡμέτεροι τὰ ἄριστα τῶν εὐρωπαϊκῶν, ἢ καὶ ἀρχαιοελληνικῶν δραμάτων, ὡς ἐπράχθη εἰς τὴν Πρωσσίαν πρό τινων ἐτῶν· δράματα δὲ λέγων, ἐννοῶ καὶ τραγῳδίας, καὶ κωμῳδίας, καὶ τὰ ἐκ τραγικοῦ καὶ κωμικοῦ ἐκεῖνα σύμμικτα, τὰ κυρίως ἀποκαλούμενα ὑπὸ τῶν γάλλων δράματα, πάντως διαφέροντα τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λεγομένων σατυρικῶν.

— Πολὺ καλά· ὁ Κοραῆς ἐσυμβούλευσε νὰ μεταχενόνωμεν, ἀλλ' ἕως ἕνα καιρόν· τώρα μετεφράσαμεν ἀρκετά· ἕως πότε θέλομεν μεταφράζει;

— Ολίγιστα ἀξιόλογα μετεφράσθησαν, ἀπὸ ἐμπείρους μεταφραστὰς τοὐλάχιστον. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ δραμάτων, ποῦ εἶναι αἱ ἄξιαι μεταφράσεις τοῦ Σακεσπήρου, τοῦ Σχιλλέρου, τοῦ 'Αλφιέρου, τοῦ Μολιέρου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ 'Αριστοφάνους; [1]) Ποῦ εἶναι ὁ Ἄμλητος, ὁ Φιέσκης, ὁ Φίλιππος, ὁ Ταρτοῦφος; Τὰ δύο τελευταῖα, καθὼς καὶ ἄλλα διάφορα, ἀληθῶς, μετεφράσθησαν· ἀλλ' ὅτε ἡ γλῶσσα ἦτον ὅλως πτωχή, ἢ ὑπὸ μεταφραστῶν πρωτοπείρων. [2]) Μετεφράσθησαν, ὀλίγον ὅμως ἐξετιμήθησαν.

» Εἶναι ἀσυλλογισία, ὅταν αὐτοὶ ἡμεῖς οἱ νομιζόμενοι Λόγιοι τοῦ γένους ἔχωμεν ἀκόμη χρείαν Λογικῆς, νὰ δαπανῶμεν τὸν καιρὸν καὶ νὰ κοιλιοπονῶμεν βουνά, διὰ νὰ δείξωμεν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ποντικόν τινα γελοῖον, δυνάμενοι νὰ μεταχενόνωμεν εὐκόλως εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἰδέας φωτισμένων ἀνδρῶν ἀξιολόγους... Ἂς προσμείνωμεν ἀκόμη μικρόν· θέλει ἐλθεῖν καὶ ὁ ἰδικός μας καιρὸς νὰ λαμβάνωσι καὶ παρ' ἡμῶν ἰδέας τὰ ἄλλα ἔθνη· ἀλλὰ θέλει ἐλθεῖν, ἂν ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁποίαν λέγω μέθοδον· εἰδὲ μή, θέλομεν γυρίζειν πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον περικλεισμένοι, τυφλοὶ τυφλοὺς ὁδηγοῦντες καὶ πλανώμενοι μ' αὐτούς. » (Συλλογὴ Προλεγομένων Κοραῆ, σελὶς 564, 565.)

[1]) Αἱ Νεφέλαι μετεφράσθησαν εἰς τὸ γαλλικόν, καὶ ἐπαίχθησαν μετ' ἐπιτυχίας εἰς τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον τοῦ 'Ωδείου, ὡς καὶ ἡ Αντιγόνη, εἰς τοὺς χοροὺς τῆς ὁποίας εἶχεν ἐφαρμόσει ἤχους καταλλήλους ὁ μελογράφος Μενδελσῶν, ἐν ἔτει 1844.

[2]) Η ὑπὸ τοῦ γέροντος Ρ. 'Ραγκαβῆ ἔμμετρος μετάφρασις τινῶν ἐκ τῶν περιωνυμοτέρων τραγῳδιῶν τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, τῆς Ζαΐρας, τοῦ Κίννα, κ.τ.λ., εἶναι μὲν ἀξιόλογος, τὸ μέτρον ὅμως ἐκεῖνο δὲν ἀπέβη ποτὲ κατάλληλον εἰς τραγῳδίαν.

— Ν' ἀφήσωμεν λοιπὸν τὴν ἐθνικὴν ὕλην, καὶ νὰ ἠδυνώμεθα ἐξ ἀλλοτρίων πραγμάτων;

— Τὴν ἐθνικὴν ὕλην δὲν τὴν χάνομεν· θέλομεν τὴν πλάσει ἀκολούθως, διὰ νὰ πλασθῇ ἐπαξίως. Οὔτε γενναῖον εἶναι νὰ ὑποδεικνύωμεν ἔργα πρωτοπείρων χειρῶν εἰς ἔθνος ἄπειρον. Δὲν λέγω δὲ νὰ μὴ γράφωσι καὶ αὐτοσχέδια οἱ ἡμέτεροι· ἐξ ἐναντίας, ἂς γυμνάζωνται· ἀλλ' εἰς τὸ θέατρον δὲν πρέπει νὰ διδάσκωνται ἄλλα παρὰ τὰ καλῶς μεταπεφρασμένα, ἅτινα ὀφείλουν πρῶτα νὰ σχηματίσωσι τὴν περὶ ἧς προεῖπον δημοσίαν κρίσιν, καὶ νὰ καθοδηγήσωσι τοὺς αὐτοσχεδίους μας.

— Ηθέλετε νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς μεταφράσεις καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναδειχθέντες ὅτι πράττουσί τι ἴδιον, καὶ τέως παρ' ἡμῖν διακριθέντες;

— Ομολογῶ τὴν ἀξίαν των, καὶ ἐγὼ πρῶτος τοὺς τιμῶ· ἀλλ' ὡσαύτως νομίζω, ὅτι ἂν οὗτοι κατέβαλλον τὰς δυνάμεις εἰς μεταγλώττισιν τελείων ποιημάτων ξένων, παρέχοντες ἡμῖν μεταφράσεις ἐφαμίλλους τῶν πρωτοτύπων, ἤθελον μᾶλλον εὐεργετήσει τὸ ἔθνος, περιποιήσει δὲ καὶ εἰς ἑαυτοὺς κλέος ἀνώτερον τοῦ τὸ ὁποῖον φιλοτίμως θηρεύουσι δι' ἰδίων συγγραφῶν. Καὶ τὸν Ὅμηρον αὐτὸν ἠδύναντο νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν καθομιλουμένην μὲ τὰς αὐτὰς ἴσως τοῦ πρωτοτύπου χάριτας. Σᾶς φαίνεται τοῦτο ἀδύνατον; Δὲν φαντάζεσθε τί θαύματα κατορθοῖ μεταφραστής, αἰσθανόμενος ἐνδομύχως, πνέων, ὡς εἰπεῖν, τὸν συγγραφέα του. Τὴν Ἰλιάδα μετέφρασαν εἰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς διαλέκτους πολλάκις· καὶ ἐθαυμάσθη δὲ ὑπὸ τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης ἴσα μὲ τὸν στίχον,

Βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης

ὁ τοῦ γερμανοῦ Voss

Schweigend ging er am Ufer des weit-aufrauschenden Meeres.

ὅστις εἶναι ἡ μετάφρασις αὐτοῦ τοῦ στίχου, καθὼς καὶ οἱ ἑξῆς τοῦ γάλλου Rochefort·

Dans sa douleur muette il détourne ses pas
Vers les bords où la mer se brise avec fracas.

Απαιτεῖται κόπος μέγας, βέβαια, καὶ χρόνος· ἀλλὰ δὲν γνωρίζω δυσκολίαν, τὴν ὁποίαν ἕως τέλους νὰ μὴ ὑπερνικᾷ ἡ ἐπιμονὴ μεταφραστοῦ εὐπαιδεύτου καὶ νοήμονος.

Καὶ αὗται μὲν εἶναι αἱ σκέψεις ὑφ' ὧν περιεπολήθη ὁ μεταφραστὴς τῆς ἀναχεῖρας κωμῳδίας, ὅτε ἐβουλεύθη τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ δὲ Ταρτοῦφος δὲν μετεφράσθη σήμερον διότι εἶδεν ὁ μεταφραστὴς ἀνάγκην τινὰ κατεπείγουσαν νὰ θεατρίσῃ τοὺς καθ' ἡμᾶς ὑποκριτάς, ὡς προέθετο ὁ Μολιέρος διὰ τοὺς περὶ αὐτόν, ἀσυγκρίτως κινδυνωδεστέρους, ὅτε πρὸ δύο σχεδὸν αἰώνων συνέγραψε ταύτην τὴν κωμῳδίαν· ἀλλ' ἁπλῶς ἐφιλοτιμήθη νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν ὁμιλοῦμεν, τὸ τοῦ Ἀριστοφάνους τῶν Γάλλων ἀριστούργημα. Διὰ νὰ ἐννοηθῇ δὲ αὐτὸ καὶ νὰ ἐκτιμηθῇ ἐπαξίως, ὤφειλε νὰ μεταπλασθῇ κατὰ τὰ ἤθη καὶ πράγματα τῶν τόπων ὅπου λαλεῖται ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ὁποίαν μετεφράσθη.

Ο ἀοίδιμος Κοραῆς, εἰς τὰ προλεγόμενα αὐτοῦ, τὰ εἰς τὸ Α τῆς Ἰλιάδος (ἔκδοσις Βολισσία, ͵αωια', σελὶς λ'), ἀναφέρων δύο στίχους ἐκ τοῦ Ταρτούφου, [1]) προσθέτει εἰς

---

[1]) Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς τῆς α' πράξεως, ς' σκηνῆς τῆς κωμῳδίας ταύτης·

> **D'autant plus dangereux dans leur âpre colère,**
> **Qu'ils prennent contre nous des armes qu'on révère.**

τοὺς ὁποίους αὐτὸς ὁ Κοραῆς, ὅστις δὲν ἦτο παντελῶς στιχουργὸς ἐπιτήδειος, ἠδύνετο ὅμως εἰς τὰ στιχουργημένα, ὡς φαίνεται πολλαχοῦ ἐν τοῖς ἔργοις του, μετέφρασεν ὡς ἑπομένως·

> Τόσον πλέον κινδυνώδη καὶ φαρμακερὰν χολήν,
> ὅσον πλέον εἰς τὰ ὅπλα χρεωστοῦμεν συστολήν.

Τούτους ἀκολούθως μετέφρασεν ἐκ δευτέρου ὁ Κοκκινάκης·

> . . . . τὴν ἀγρίαν των χολήν,
> τόσον πλέον κινδυνώδη, ὅσον εἶναι σεβαστὰ
> πρὸς ἡμᾶς τὰ τούτων ὅπλα, καθὸ θεῖα καὶ σεπτά.

ὑποσημείωσιν, ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦτο « ἐσυνέργησε πολὺ νὰ
» ἐλευθερώσῃ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τοὺς ὑποκριτὰς τῆς δεκάτης
» ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἐμπόδισε νὰ γεννηθῶσι
» νέοι ἄλλοι διάδοχοι τῶν πρώτων, ἐπειδὴ τὸ πλασμένον
» κύριον ὄνομα Ταρτοῦφος ἐνίκησε νὰ γένῃ προσηγορικὸν,
» καὶ ὡς συνώνυμον τοῦ Ὑποκριτὴς νὰ καταχωρισθῇ εἰς
» τῆς Ἀκαδημίας τὸ Λεξικόν. Ὄχι μικροτέραν ὠφέλειαν ἤ-
» θελε προξενήσειν εἰς τὸ γένος, ἂν τὸ μετέφραζέ τις, ἂς
» ἦναι καὶ εἰς τὸ πεζὸν τῆς γλώσσης ἡμῶν. »

Η εὐχὴ αὔτη τοῦ Κοραῆ εἶχεν εὕρει ἠχὼ εἰς τὴν ἀγαθὴν καρδίαν τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Κοκκινάκη, ἑνὸς τῶν συντακτῶν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ, ἀξιολόγου περιοδικοῦ, κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἐκδιδομένου.

Αρχὴν ποιούμενος τοῦ μακροῦ καὶ ἐμβριθεστάτου προλόγου, τὸν ὁποῖον προτάττει εἰς τὸν Ταρτοῦφον, μεταπεφρασμένον ὑπ' αὐτοῦ, ὁ Κοκκινάκης ἀναφέρει πῶς, ὅταν ἀνέγνωσε τὴν ἀνωτέρω ὑποσημείωσιν, συνέλαβεν εὐθὺς καὶ τὴν ἰδέαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐν αὐτῇ εὐχήν· πῶς ἔπειτα, συλλογισθεὶς ὡριμώτερον, ἀνέβαλε τὴν ἀπόφασιν, καὶ πῶς τέλος ἐνέδωκεν εἰς τὴν προτροπὴν φίλου τινός. Προσθέτει δὲ τὰ ἑπόμενα·

« Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν προλεγομένων τούτων ἴδετε, φίλοι Ἕλληνες, ποῖα αἴτια μ' ἐνεθάῤῥυναν νὰ μεταφράσω τὴν παροῦσαν κωμῳδίαν· ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὸ ὠνειρεύθην ὅτι θέλω κατορθώσει μετάφρασιν ἀξίαν τοιούτου πονήματος· πρῶτον μὲν, διότι τὴν ἔκαμα πάλιν διὰ στίχων· καὶ ὅστις ποτὲ ἐπεχειρίσθη στιχουργίαν ἀπὸ ξένης τινὸς διαλέκτου εἰς τὴν μητρικήν του, βεβαιότατα ᾐσθάνθη πόσον δύσκολον εἶναι τὸ ἐπιχείρημα, ἐὰν θέλῃ νὰ κάμῃ ἀκίβδηλον μετάφρασιν, διὰ νὰ μὴν ἀδικήσῃ τὸν συγγραφέα· δεύτερον δὲ, διότι εἶναι φύσει ἀδύνατον, ὁ μεταφραστὴς τοῦ πλέον ταπεινοῦ πονήματος νὰ μεταφέρῃ καταλλήλως καὶ προσφυῶς ὅλους τοὺς ἰδιωτισμοὺς καὶ τὰς χάριτας τινὸς ξένης γλώσσης εἰς τὴν ἰδικήν του· ἀλλ' ἀναγκάζεται πολλάκις νὰ μεταχειρίζηται τὰ ὡς ἔγγιστα διὰ παραφράσεων καὶ περιφράσεων καὶ ἄλλων διαφόρων τῆς συντάξεως περιπλοκῶν, διὰ νὰ πλησιάσῃ τὴν φύσιν τοῦ πρωτοτύπου. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ὑποπέσω καὶ ἐγὼ εἰς τὰς αὐτὰς δυσκολίας. Ἐφιλοτιμήθην ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ ἀντικρύσω στίχον πρὸς στίχον· ἀλλὰ πολλάκις τὸ ὀλιγοσύλλαβον τῶν γαλλικῶν λέξεων,

ἀντικείμενον εἰς τὸ πολυσύλλαβον τῶν ἑλληνικῶν, μ' ἐβίασε νὰ μεταφράσω ἕνα καὶ μόνον στίχον τοῦ πρωτοτύπου μὲ δύο ἑλληνικούς· [1]) πολλὰ δὲ σπανίως μ' ἠνάγκασε τὸ ὀλιγοσύλλαβον τῶν ἑλληνικῶν νὰ γεμίσω τὸν μὲ τὸν γαλλικὸν κατ' ἀναλογίαν σύμμετρον στίχον μου μὲ προςθήκην λέξεων ἢ ὁλοκλήρων νοημάτων, ὡς ἔγγιστα προσφυῶν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ συγγραφέως.» κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Καὶ ἐκεῖνος μὲν εἰργάσθη μετ' εὐλαβείας, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, αἰσθανόμενος τὸ βαρὺ τοῦ ἔργου· ὁ δὲ ἐπιχειρήσας τὴν ἀναχεῖρας μετάφρασιν, οὔτε ἐνθυμούμενος ἂν ὁ Κοραῆς ηὐχήθη που τὴν μετάφρασιν τοῦ Ταρτούφου, οὔτε γνωρίζων, εἰμὴ ἐξ ἀκοῆς, ὅτι ὁ Ταρτοῦφος καὶ ἄλλοτε μετεφράσθη ἐμμέτρως, ἀνέλαβε τὸ ἔργον.

Ηρεύνα μίαν ἡμέραν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του μετά τινος λογίου Γάλλου, ζητήσαντος βιβλίον τι παρ' αὐτοῦ πρὸς ἀνάγνωσιν. Ἔτυχε πρόχειρος ὁ Μολιέρος, καί, γενομένου λόγου περὶ τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ τούτου, — Πῶς σὺ δὲν μεταφράζεις ἐμμέτρως τὸν Ταρτοῦφον; — ἠρώτησε τὸν μεταφραστὴν ὁ ξένος.

Τόσον ἤρκεσεν· ἀμέσως καὶ ἡ καρδία ἐξήγειρε διὰ παλμοῦ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν πρότασιν. Εἶδεν ἐνώπιον αὐτοῦ ποταμόν, πλατὺν τφόντι, ἀλλὰ τὸν ἐφάνη γαλήνιος πλησίον τῆς ὄχθης καὶ ἀβαθής. Εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν, καὶ ἐπροχώρησεν εὐτόλμως καὶ μετ' ἐμπιστοσύνης, ὅτε παρετήρησεν ὅτι ὁ ποταμὸς ἐλάμβανε βάθος, τὸ δὲ ρεῖθρον παρίστατο ὁρμητικώτερον.

— Τί μὲ λέγεις; ἠρώτησε τὸν δόσαντα τὴν ἰδέαν τῆς μεταφράσεως, ἀφοῦ ἔφερεν εἰς τέλος τὴν πρώτην πρᾶξιν.

— Καλά, καλά· ἐμπρός!

Ο μεταφραστὴς προέβη μετὰ ἔρωτος εἰς τὸ ἀριστούργημα ὃ εἶχεν ὑπ' ὄψιν, καὶ ὁ ἔρως ἔδωσε τόλμην.

Οταν εὑρίσκετο περὶ τὸ τέλος τῆς τετάρτης πράξεως, περιῆλθεν εἰς χεῖράς του ἓν ἀντίτυπον, καὶ τοῦτο κολοβόν, τῆς μεταφράσεως τοῦ Κοκκινάκη. Ἀνέγνω τὸν πρόλογον,

---

[1]) Εἰς τὸ γαλλικὸν κείμενον ἀπαντῶνται στίχοι 1960· εἰς δὲ τὴν μετάφρασιν τοῦ μακαρίτου Κοκκινάκη, 2110.

εἶδε τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεχεν· ὅτι ὑπῆρχον βόθροι πολλοί· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ στραφῇ ὀπίσω. Ἀνθρώπινοι ἀδυναμίαι εὐκατανόητοι! ἐφιλοτιμήθη μάλιστα παραδόξως. Καὶ προέβη λοιπὸν μέχρι τοῦ τέλους, « ἐπὶ τῇ τύχῃ γενόμενος πᾶς. »

Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ὅτι ὁ σημερινὸς μεταφραστὴς εἶχε καὶ ἐφόδια πλειότερα τῶν τοῦ πρὸ πέντε καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἐπιχειρήσαντος τὸ αὐτὸ ἔργον. Ἡ γλῶσσα ἔκτοτε προήχθη, τὰ ἤθη τοῦ καθ' ἡμᾶς δημοσίου ἀνεπτύχθησαν· περιπλέον δὲ, οὗτος μετεχειρίσθη εἰς τὴν στιχουργίαν τὸν τετράμετρον ἰαμβικὸν βραχυκατάληκτον, λεκτικώτερον, νομίζομεν, εἰς κωμῳδίαν, καὶ φυσικώτερον τοῦ καταληκτικοῦ τετραμέτρου, ὃν μετεχειρίσθη ἐκεῖνος, σατυρικωτέρου μὲν ἴσως, ἀλλὰ καὶ μονοτονωτέρου, καὶ ὄχι ποσῶς ἐπιτηδείου εἰς κωμῳδίαν, πάλιν λέγομεν, ὅπου ἀπαντῶνται καὶ αἰσθήματα σπουδαῖα.

Εν παράδειγμα ἐκ τῆς παλαιᾶς μεταφράσεως·

Πάτερ μου! ἂν ἀγαπᾶτε τὸν γνωρίζοντα Θεὸν
τῆς καρδίας μου τὰ βάθη, κ' ἂν εὑρίσκεταί τι ὃν
νὰ κινήσῃ τὴν ψυχήν σας, εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
πάτερ μου, σᾶς ἐξορκίζω! κάμετέ το 'πιταυτοῦ,
παραβλέποντες ὀλίγον τὴν πατρῴαν σας ἰσχὺν,
μὴν βιάζοντες καθόλου τῆς καρδιᾶς μου τὴν εὐχήν.
Μὴ μὲ τὸν σκληρόν σας νόμον μ' ἀναγκάζητ' ἐνταυτῷ
καὶ νὰ μέμφωμαι τὸν Πλάστην δι' ὅ,τι σᾶς χρεωστῶ.
Τὴν ζωὴν δὲ, τὴν ὁποίαν μὲ ἐδώκατε ἐσεῖς,
μὴ τὴν κάμετε, ὦ πάτερ, δυστυχῆ εἰς τὸ ἑξῆς.
Αν ἡ γλυκυτάτ' ἐλπίς μου ἴδω νὰ ματαιωθῇ,
καὶ νὰ μ' ἀρνηθῇ 'ψυχή σας, ὅ,τι ἡ ἐμὴ ποθεῖ,
ἀλλὰ κἂν παρακαλῶ σας, πάτερ μου, γονυπετῶς,
μὴ ζητῆτε ν' ἀγαπήσω, ὅςτις μ' εἶναι μισητός·
καὶ μή με στενοχωρῆτε τέλος εἰς ἀπελπισμὸν
μὲ τὸν ὅλου τοῦ πατρῴου κράτους σας φοβερισμόν.

Παράβαλε πρὸς τὴν ἀναχεῖρας μετάφρασιν. — Πρᾶξις δ', σκηνὴ γ'.

Αλλ' ἂν τὸ ἀναχεῖρας πόνημα τύχῃ τῆς λευκῆς ψήφου τοῦ δημοσίου, εἰς οὐδὲν ἴσως θέλει χρεωστεῖσθαι ἡ ψῆφος αὕτη, ὅσον εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς μεταφράσεως. Τῳόντι· διὰ νὰ προξενηθῶσιν εἰς τὸ περὶ ἡμᾶς δημόσιον αἱ αὐταὶ ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας ὁ Μολιέρος ἀφῆκεν εἰς τὸ περὶ αὐτὸν, ἔπρεπε νὰ ὑποδειχθῶσιν, ὄχι αἱ αὐταὶ εἰκόνες, ἀλλ' ἄλλαι ἀνάλογοι, φυλάττουσαι αὐστηρῶς τὸ αὐτὸ τοῦ πρωτοτύπου σχῆμα. Ἐπὶ τούτῳ καὶ μόνῳ τῷ ὅρῳ ἠδύνατο νὰ καταστηθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ συγγραφέως καταληπτή. Ἑπομένως, καθὼς μετέβαλεν ὁ μεταφραστὴς τὰ ὀνόματα, οὕτως ἤλλαξε καὶ τοὺς τόπους, ἤμειψε δὲ καὶ τοὺς τρόπους τῶν ἠθῶν, καθάπερ ἐν τῷ δράματι ἀπαιτεῖ τὸ εἰκὸς, ὅπερ ἐστὶ τὸ πιθανὸν καὶ ἡ τῆς τῶν πραγμάτων συστάσεως ἀνάγκη. Ἄλλως νὰ μεταφρασθῇ κωμῳδία εἶναι ἀδύνατον.

Δυστυχῶς, ὁ μακαρίτης Κοκκινάκης ἐτήρησε τὴν χώραν τοῦ πρωτοτύπου, ὡς καὶ τὰς ἀλλοτρίας συνηθείας, καίτοι μεταβαλὼν τὰ ὀνόματα· καὶ ὅταν ἐκεῖνος ἀπήντησεν ἐν τῷ κειμένῳ τοὺς στίχους·

Non, il faut qu'une fille obéisse à son père,
Voulût-il lui donner un singe pour époux.
Votre sort est fort beau: de quoi vous plaignez-vous?
Vous irez par le coche en sa petite ville,
Qu'en oncles et cousins vous trouverez fertile,
Et vous vous plairez fort à les entretenir;
D'abord chez le beau monde on vous fera venir.
Vous irez visiter, pour votre bien-venue,
Madame la baillive et madame l'élue,
Qui d'un siége pliant vous feront honorer.
Là, dans le carnaval, vous pourrez espérer
Le bal et la grand'bande, à savoir deux musettes,
Et par fois Fagotin et les marionettes.

Οταν, λέγομεν, ὁ Κοκκινάκης ἀπήντησε τοὺς στίχους τούτους, ἰδοὺ πῶς ἠθέλησε νὰ τοὺς μεταφράσῃ·

Οχ', εἰς τὸν πατέρα πρέπει νὰ μὴν ἦσαι ἀπειθής.
Κ' ἂν μὲ πίθηκον θελήσῃ ὁ πατὴρ νὰ ἑνωθῇς,

εἶναι τύχη. Τί δὲ ἔχεις καὶ νὰ παραπονεθῇς;
Φεύγετε μ' ἀμάξ' οἱ δύω εἰς μίαν χώραν του μικρήν,
ὅπου θείους κ' ἐξαδέλφους σωρηδὸν θέλεις εὑρεῖν.
Τὸ νὰ γίνησ' ἡ τρυφή των θέλεις τὸ εὑρεῖν τερπνόν.
Παρευθὺς θέλουν σὲ φέρει 'ς τὸν χορὸν τῶν εὐγενῶν,
ἔπειτα εἰς τῆς κυρίας Βαϊλλίβας καὶ 'Ελοῦς, [1])
χάριν ἐπισκέψεώς των, κ' ὕστερον 'ς ἄλλους πολλούς.
Κατὰ δὲ τὰς ἀποκρέας βλέπεις καὶ χορούς ἐκεῖ,
καὶ μεγάλας συνῳδίας, ὅπου χάρις κατοικεῖ.
Δύω σάλπιγγες σημαίνουν, καί ποτε ὁ Φαγοτὶν
καὶ οἱ νευροσπάσται παίζουν εἰς αὐτὴν τὴν ἑορτήν.

Αλλὰ χάνεται οὕτω πως τὸ ἅλας, ἡ εἰρωνία ἥτις διαλάμπει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ. Διὰ τοῦτο, ὁ τὴν ἀναχεῖρας μετάφρασιν ἐπιχειρήσας, ἀποσκιρτῶν ὁσάκις ἀπήντα στίχους ὡς τοὺς ἀνωτέρω, ἐγχώριον ἔχοντας χάριν ἢ σημασίαν, κατέφευγε μᾶλλον εἰς τὰ ἀντιστοιχοῦντα ἐν τῷ ἔθνει ἡμῶν πράγματα, θέλων νὰ αἰσθανθῶσι καλῶς οἱ περὶ αὐτὸν ΤΙ ΕΙΠΕΝ ὁ Μολιέρος. 'Ο Μολιέρος εἶπε, νομίζομεν, διὰ τῶν ἀνωτέρω στίχων, ὅ,τι ἀπαντᾶται ἐν τῇ β' πράξει, γ' σκηνῇ.

Καὶ πάλιν λέγομεν· ἡ μετάφρασις ἄλλως πως ἤθελεν εἶσθαι ἄσκοπος, ψυχρά, ἀπίθανος.

Αλλ' ἆρά γε ἤθελεν εἶσθαι πιστή;

Αμφιβάλλομεν. Διότι, πότε εἶναι πιστὴ μία μετάφρασις; ὅταν μόνον εἰς τὰς λέξεις τοῦ κειμένου προσκολληθῇ ὁ μεταφραστής, τὴν δὲ χάριν αὐτοῦ, οὔτε τὸ πνεῦμα δὲν ἀποδώσῃ, ἢ ὅταν συντρίψῃ μὲν τὴν πέδην τῶν λέξεων, θηρεύσῃ δὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν χάριν τοῦ κειμένου; Καὶ εἰς τίνα ἤθελε δόσει τὸν ἀσπασμὸν αὐτοῦ ὁ συγγραφεύς; Εἰς τὸν μεταφράσοντα αὐτὸν κατὰ λέξιν μετὰ φόβου, ἢ εἰς τὸν μεταφράσοντα αὐτὸν κατὰ πνεῦμα μετ' ἀγάπης;

Ταύτην μετεχειρίσθη τὴν ἐλευθερίαν καὶ ὁ μεταφράσας τὸν Φιλάργυρον, ἄλλην κωμῳδίαν τοῦ Μολιέρου, ταύτην

---

[1]) Ο ἀγαθὸς Κοκκινάκης ἐξηγεῖ δι' ὑποσημειώσεων τὴν σημασίαν τῶν γαλλικῶν τούτων ἐπιθέτων. Εἰς τὸ βιβλίον, βεβαίως, ἐξηγοῦνται δι' ὑποσημειώσεων, ἀλλ' εἰς τὸ θέατρον;

δὲ πεζήν, μετενεγκὼν αὐτὴν εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἤθη. Ὅλοι γινώσκουσι τὸν Ἐξηνταβελόνην· ὁ Ἐξηνταβελόνης κατέστη οἰκεῖος εἰς τοὺς Ἕλληνας, διότι ἔλαβεν ἐθνικὸν σχῆμα ὡς καὶ ὄνομα.

Καὶ ὁ τὴν ἀναχεῖρας μετάφρασιν ἐκπονήσας ἤθελεν ὡσαύτως μεταβάλει τὸ ὄνομα Ταρτοῦφος εἰς ἄλλο τι οἰκειότερον, ἂν δὲν ἦτο ἤδη γνωστὸν παρ' ἡμῖν· ὁ Κοκκινάκης τὸ διετήρησε, καὶ ἀνεφέρετο παρ' ἡμῖν οὕτως ἔχον, ὁσάκις ἐγίνετο λόγος περὶ ὑποκριτοῦ τινος, ὥστε τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον ἤκουε Ταρτοῦφος, καὶ σχεδὸν εἶχεν ἰδέαν περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐπιθέτου. Διετηρήθη λοιπὸν καὶ εἰς τὴν παροῦσαν μετάφρασιν ἀναλλοίωτον. [1])

Εἰς πολλὰ μέρη, διὰ ν' ἀντικαταστήσῃ ὁ μεταφραστὴς οἰκειότερα πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔθνος πράγματα καὶ σχήματα, καὶ οὕτω νὰ δοθῇ εἰς τὸ δρᾶμα ἡ ἀπαιτουμένη πιθανότης, ἐξετράπη τοῦ πρωτοτύπου· ὡς εἰς τὴν πέμπτην πρᾶξιν, ὅπου εἰσάγεται τὸ πρόσωπον τοῦ κὺρ Καλογνώμου (ἐν τῷ

---

[1]) Διηγοῦνται ὅτι ὁ Μολιέρος, πρὶν ἔτι τελειώσῃ τὴν κωμῳδίαν ταύτην, ἠπόρει τί ὄνομα νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἥρωα αὐτῆς· ὅτε μίαν τῶν ἡμερῶν, παρευρεθεὶς εἰς μέρος ὅπου ἦσαν συνδιαλεγόμενοι, ὁ ἐν Παρισίοις Νούντιος, ἢ ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα, μετὰ δύο ἄλλων κληρικῶν, τῶν ὁποίων τὸ ψευδόσεμνον ἦθος ἐσπούδαζεν ὁ Μολιέρος κατοπτεύων, ὡς αὐτὸ ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ ὁποῖον προὐτίθετο νὰ ζωγραφήσῃ, εἶδέ τινα πωλοῦντα ὕδνα. Τὰ ὕδνα ταῦτα, γαλλιστὶ λεγόμενα τροῦφα (truffes), εἶναι βολβοί τινες ὑπόσκληροι καὶ μελανοί, ὡς τὰ γεώμηλα, πολυζήτητοι εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ τὰς τραπέζας τῶν τρυφηλῶν· ἐπειδὴ ὀνθυλευόμενα ἐξ αὐτῶν τὰ κρέατα, ὡς παρ' ἡμῖν ἐνίοτε ἐκ καστάνων, μεταδίδουσι καὶ ὀσμήν τινα λίαν εὐάρεστον καὶ ὀρεκτικήν. Ὁ πωλητὴς τῶν ὕδνων ἐπλησίασε μετὰ τοῦ ἐμπορεύματός του πρὸς τοὺς ἁγίους πατέρας, ὅτε εἷς ἐξ αὐτῶν, λαλῶν ὀλίγα ἰταλικά, ἅμα ὡς ἤκουσε τὴν λέξιν τροῦφα, καὶ ἔῤῥιψε πρὸς αὐτὰ τὸ βλέμμα, ἀφήσας τὴν ὁποίαν ἐτήρει εὐλαβῆ σιωπὴν πρὸς τὸν Νούντιον, καὶ ἐνασχοληθεὶς νὰ ἐκλέξῃ τὰ ὡραιότερα, ἔκραξεν ἰταλιστὶ γελοίως πῶς, «Ταρτόφφαλι, Ταρτόφφαλι, σινιὸρ Νούντιο! (ὕδνα, ὕδνα, κύριε Νούντιε!) Ὁ Μολιέρος, ὅστις παρετήρει ὅπου ἂν εὑρίσκετο τὰ πάντα μετὰ προσοχῆς, ἔλαβεν ἐκ τῆς ἐπιφωνήσεως ταύτης τὴν ἰδέαν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἥρωα τῆς κωμῳδίας του τὸ ὄνομα Ταρτοῦφος. Κατ' ἄλλους δὲ πάλιν, ὁ Μολιέρος ἐσχημάτισε τὸ ὄνομα Ταρτοῦφος ἐκ τῶν γερμανικῶν λέξεων der Teufel, σημαινουσῶν, ὁ Διάβολος.

κειμένῳ M. Loyal), καὶ τὸ τοῦ γραμματέως τῶν πατριαρχείων. Ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα τὰ πρόσωπα φυλάττουσιν, ὡς οἷόν τε, τὰς αὐτὰς ἀναλογίας μετὰ τῶν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ.

Επρόσεξεν ὁ μεταφραστὴς τέλος πάντων νὰ κολάσῃ φράσεις τινὰς τοῦ Γάλλου συγγραφέως τοῦ ιζ' αἰῶνος ἐπὶ τὸ σεμνότερον, χρεωστῶν τοῦτο καὶ εἰς ἑαυτόν, καὶ εἰς τὸ δημόσιον πρὸς ὃ ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ.

Οὗτος λοιπὸν ὁ Ταρτοῦφος, ἡ ἀρίστη τῶν κωμῳδιῶν τοῦ Μολιέρου, ἣν οἱ κριτικοὶ θέλουν ἀθάνατον, καὶ ἥτις τῳόντι ἐστερέωσε τὴν τοῦ ποιητοῦ αὐτῆς δόξαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τὸν ἐπροξένησε κατὰ τὴν ἐμφάνισίν της ἐχθρούς. [1])

Τὴν ἑσπέραν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ διδαχθῇ ὁ Ταρτοῦφος τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ὁ ἄβαξ τοῦ θεάτρου, αἱ στοαί, τὰ θεωρεῖα, ἐνεπλήσθησαν θεατῶν, ὁρμηθέντων ὑπὸ τῆς μεγίστης περιεργείας. Μεγάλαι τῆς πρωτευούσης τῆς Γαλλίας δέσποιναι μόλις εὕρισκον τόπον νὰ καθήσωσιν εἰς τὰς ἐσχάτας θέσεις. Ἐνῷ δὲ ἀνυπομόνως περιέμενε τὸ πλῆθος τὴν ἄρσιν τοῦ καταπετάσματος, ἦλθεν ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς προσταγή, ἀπαγορεύουσα τὴν παράστασιν.

Λέγεται, ὅτι ὁ Μολιέρος παρουσιάσθη τότε εἰς τοὺς θεατάς, καὶ τολμήσας εἶπε πρὸς αὐτούς· «Κύριοι, ἐφρονοῦμεν » ὅτι σήμερον ἠθέλομεν ἀξιωθῇ τῆς τιμῆς νὰ σᾶς δώσωμεν » τὴν δευτέραν παράστασιν τοῦ Ταρτούφου· ἀλλ' ὁ κύριος » Πρόεδρος τῆς Βουλῆς δὲν θέλει νὰ ΤΟΝ παίξωσι. (ne » veut pas qu'on Le joue.) »

Εν τοῖς προλεγομένοις εἰς τὸν Ταρτοῦφον, ὁ Μολιέρος, ἀναφέρων περὶ τῆς καταδρομῆς ἥτις ἠγέρθη κατὰ τῆς κωμῳδίας ταύτης, λέγει τὰ ἑπόμενα·

«Πάντες οἱ ὑποκριταὶ ἐξηγριώθησαν, ἐπειδὴ τοῖς ἐφάνη παράδοξον ὅτι ἐτόλμησα νὰ περιπαίξω τοὺς μορφασμούς των. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι

---

[1]) Αἱ μὲν τρεῖς πρῶται πράξεις τοῦ Ταρτούφου ἐδιδάχθησαν κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἐν Βερσαλλίαις, τὴν 12 μαΐου 1664· ὅλη δὲ ἡ κωμῳδία ἐπαίχθη τὴν 29 νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἔπειτα ἐμποδίσθη. Δὲν ἐπανελήφθη δέ, εἰμὴ τὴν 9 νοεμβρίου 1665, εἰς ἓν τῶν ἐν Ῥιγκίῳ (Rinci) βασιλικῶν μεγάρων.

ἐπρόσεξαν νὰ μὴ καταμεμφθῶσι τὴν κωμῳδίαν μου ὁπόθεν αὕτη τοὺς ἐτίτρωσκε· διότι δὲν τοῖς ἐσύμφερε τοῦτο· ἀλλά, κατὰ τὴν καλὴν αὐτῶν συνήθειαν, παρέστησαν ὅτι ὁ Ταρτοῦφος καθάπτεται τῶν συμφερόντων τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ καθάπτεται τῶν συμφερόντων αὐτῶν καὶ μόνων. Ὁ Ταρτοῦφος λοιπὸν εἶναι, κατ' αὐτούς, δρᾶμα γέμον κακοηθείας ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους, δρᾶμα ἄξιον τοῦ πυρός, διότι πᾶσα συλλαβὴ ἐν αὐτῷ εἶναι βλασφημία. Εἰς μάτην καθυπέβαλα τὴν κωμῳδίαν μου εἰς τὴν πεφωτισμένην κρίσιν πολλῶν φίλων, εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κόσμου. Αἱ μεταβολαὶ τὰς ὁποίας ἠδυνήθην νὰ ἐπιφέρω, ἡ γνώμη τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἐδιδάχθη, ἡ ἔγκρισις τῶν βασιλοπαίδων καὶ τῶν ὑπουργῶν, ἡ ἐπιδοκιμασία τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων, θεωρούντων αὐτὴν ὡς ἐπωφελῆ μάλιστα, ὅλα ταῦτα εἰς μάτην ἀπέβησαν. . . . .

» Πᾶς ὅστις λάβῃ τὸν κόπον νὰ ἐξετάσῃ εὐσυνειδήτως τὴν κωμῳδίαν μου, βεβαίως θὰ ἴδῃ ἐν αὐτῇ ὅτι πανταχοῦ ἡ πρόθεσίς μου εἶναι ἀνεπίληπτος, καὶ ὅτι πόῤῥω ἀπέχω τοῦ νὰ ἐμπαίξω πράγματα πρὸς τὰ ὁποῖα ὀφείλεται πᾶν σέβας· ὅτι ἔγραψα μετὰ πάσης περισκέψεως, ὡς ἀπῄτει τὸ ἀκροσφαλὲς τῆς ὕλης, καὶ ὅτι κατέβαλα ὅσην ἠδυνάμην τέχνην καὶ προσοχήν, πρὸς τὸ νὰ διακριθῇ ἐναργῶς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑποκριτοῦ, τοῦ προσώπου τοῦ γνησίου εὐλαβοῦς. Δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ προέταξα δύο ὅλας πράξεις, προπαρασκευάσας ἐν αὐταῖς τὴν εἴσοδον τοῦ ἀλιτηρίου μου. Οὔτε στιγμὴν αὐτὸς δὲν ἀφίνει τὸν θεατὴν ἀμφίῤῥοπον περὶ τοῦ χαρακτῆρός του· εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς γνωρίζεται ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν ἅτινα τὸν δίδω· ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους δὲν προφέρει λέξιν, οὔτε σχῆμα κάμνει, χωρὶς νὰ διακρίνῃ ὁ θεατὴς τὸν φαῦλον ἄνθρωπον, καὶ χωρὶς νὰ ἀντιπαραθέσῃ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον ἀληθῆ ἐνάρετον, τὸν ὁποῖον ἀντέταξα πρὸς αὐτόν. [1])

» Αν τῆς κωμῳδίας ἴδιον ἦναι τὸ νὰ διορθοῖ τὰς τῶν ἀνθρώπων κακίας, δὲν βλέπω διὰ ποῖον λόγον θέλουσί τινας αὐτῶν προνομιούχους.

---

[1]) Ο Μολιέρος ἐδῶ ἐννοεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ Νικάνδρου, περὶ τοῦ ὁποίου Γάλλος τις κριτικὸς ἐξέφερε τὴν ἑπομένην κρίσιν· « Θαῤῥούντως δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὅσα λέγει ὁ Νίκανδρος, ἐν οἷς ἡ γνησία καὶ πεφωτισμένη ἀρετὴ ἀντιτάσσεται πρὸς τὴν μωρὰν εὐλάβειαν τοῦ Λεσβίκη, εἶναι, ἂν ὀλίγας τινὰς ἐξαιρέσῃς φράσεις, ἡ ἰσχυροτέρα διδαχή, τὴν ὁποίαν ἔχομεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας· καὶ ἴσως μάλιστα οἱ λόγοι οὗτοι ἠρέθισαν πολὺ μᾶλλον τοὺς ἀνικάνους νὰ λαλῶσιν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τόσον ἐξόχως, ὅσον ὁ Μολιέρος ἀπὸ τῆς σκηνῆς. »

Η ὑποκρισία μάλιστα εἶναι κακία ἔχουσα συνεπείας κινδυνωδεστέρας πάσης ἄλλης· βλέπομεν δὲ ὅτι τὸ θέατρον πατάσσει τὰς κακίας, ὡς οὐδεμία φιλοσοφικὴ ἢ ῥητορικὴ δύναμις. Τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν τῷόντι σωφρονίζει ὅσον ὁ καθρέπτης τῶν ἰδίων ἐλαττωμάτων. Μεγάλως κολάζεται ἡ κακία, ὅταν ἐκθέσῃ τις αὐτὴν εἰς τὸν δημόσιον γέλωτα· διότι τὴν μὲν ἐπιτίμησιν εὐκόλως ἀνέχεταί τις, τὸν δ' ἐμπαιγμὸν ὄχι· κακὸς νὰ λέγηται στέργει, ἀλλὰ γελοῖος οὐδέποτε.

» Μὲ ἤλεγξαν, ὅτι εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀπατεῶνός μου ἔβαλον ἱεροὺς λόγους. Πλὴν πῶς ἄλλως ἠδυνάμην νὰ παραστήσω καλῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὑποκριτοῦ;... — Ἀλλ' εἰς τὴν τετάρτην πρᾶξιν, οὗτος ἐπαγγέλλεται ἠθικήν τινα λυμαίνουσαν τὰς ψυχάς. — Ἀλλ' ἡ ἠθικὴ αὕτη δὲν εἶναι παρὰ πᾶσι τετριμμένον τι καὶ κοινόν; Παριστᾷ τι νέον ἐν τῇ κωμῳδίᾳ μου; Πράγματα ἅτινα ἐν γένει ὁ κόσμος ἀποπτύει, δύνανται ποτὲ νὰ φανῶσιν ἀξιομίμητα, ἢ ν' ἀποβῶσι κινδυνώδη, ἐπειδὴ τὰ ἀνεβίβασα ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἢ ν' ἀποκτήσωσί τι κῦρος ἀπὸ τοῦ στόματος ἑνὸς λυμεῶνος; Τοιοῦτος φόβος εἶναι πάντη ἀνυπόστατος· καὶ ὀφείλουν, ἢ νὰ ἐγκρίνωσι τὴν κωμῳδίαν τοῦ Ταρτούφου, ἢ πᾶσαν ἐν γένει κωμῳδίαν ν' ἀποκηρύξωσι. »

Οκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ νὰ διδάσκηται ὁ Ταρτοῦφος εἰς τὰ θέατρα, ἐπαίχθη ἐνώπιον τῆς Αὐλῆς ἄλλη τις κωμῳδία, ἐπιγραφομένη Scaramouche Hermite· ἐξερχόμενος δὲ τοῦ θεάματος ὁ βασιλεὺς, εἶπεν εἴς τινα τῶν περὶ αὐτόν· « Διατί ἄρά γε οἱ τοσοῦτον σκανδαλιζόμενοι ἐκ τοῦ Ταρτούφου δὲν λέγουν τίποτε κατὰ τῆς νέας ταύτης κωμῳδίας; » — « Διότι, βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ ἐρωτηθεὶς, αὕτη μὲν ἐμπαίζει τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὴν θρησκείαν, διὰ τὰ ὁποῖα οὐδόλως φροντίζουν οὗτοι οἱ κύριοι· ἡ δὲ τοῦ Μολιέρου ἐμπαίζει αὐτούς· τοῦθ' ὅπερ δὲν ἀνέχονται. »

Εν Σμύρνῃ, ὀκτώβριος 1851.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, μήτηρ Λεσβίκη.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, σύζυγος Καλλιόπης, ἐκ δευτέρων γάμων.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, σύζυγος τοῦ Λεσβίκη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, υἱὸς τοῦ Λεσβίκη } ἐκ τῶν πρώτων γάμων.

ΕΛΕΝΗ, θυγάτηρ τοῦ Λεσβίκη } ἐκ τῶν πρώτων γάμων.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, μνηστὴρ τῆς Ἑλένης.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ἀδελφὸς τῆς Καλλιόπης.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, ὑποκριτής. [1])

ΔΡΟΣΗ, ψυχοκόρη τοῦ Λεσβίκη.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ, μουχτάρης (ἐπιτηρητὴς) τῆς συνοικίας.

ΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ τῶν Πατριαρχείων.

ΛΟΞΗ, θεραπαινὶς τῆς κοκόνας Σουλτανιῶς.

Η σκηνὴ ὑποτίθεται ἐν Φαναρίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Λεσβίκη.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΕΛΕΝΗ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ, ΛΟΞΗ.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Πᾶμε, Λοξή· πᾶμ', ἀπ' αὐτοὺς νὰ φύγω, νὰ γλυττώσω.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Σταθῆτε· τὸ φακιόλι σας... Νὰ σᾶς τὸ διορθώσω.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Εὐχαριστῶ σας, νύμφη μου· ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, νὰ ζῆτε!
Εἶναι, ψυχή μου, περιττὸν νὰ καταχουρασθῆτε.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Εξ ἐναντίας, χρέος μας. 'Αλλ' ὅμως, τὴν αἰτίαν
δὲν βλέπω τοῦ νὰ φεύγετε μὲ τόσην πάλιν βίαν.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ψυχή μου, διὰ χάσιμον ἐγὼ δὲν ἔχω φρένας.
Εδῶ τὸν μεγαλήτερον δὲν τὸν ψηφᾶ κανένας·
καὶ ποῦ φωνή, ἀπόκρισιν νὰ δίδ' εἰς τόσας γλώσσας!
Εγὼ δὲν εἶδα σπητικὸ ὡςὰν τὸ σπητικό σας·

Βαβυλωνία· ἀρχινᾷς τοὺς δείχνεις τὴν ἡμέρα, —
καλήτερα κοπάνιζε εἰς τὸ γουδὶ ἀέρα.

ΔΡΟΣΗ.

Εν τούτοις...

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Σὺ νὰ σιωπᾷς· σὺ εἶσαι ψυχοκόρη·
κ' ἐνῷ σ' ἐπῆραν ὀρφανή, παντοῦ μοῦ βάλλεις πλώρη·
εἰς ὅλα θ' ἀνακατωθῇς, νὰ 'πῇς καὶ τὰ 'δικά σου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Αλλὰ...

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Σιώπαινε καὶ σύ· ἀκού'ς; κ' εἶμαι γιαγιά σου·
ἀνόητε! ποῦ μοῦ πετᾷς 'ςὰν ἕνα σαμιαμῦθι.
Νὰ ἡ καλὴ ἀνατροφή! Νὰ τοῦ συρμοῦ τὰ ἤθη!
Καλὰ ἐγὼ τὰ 'πρόλεγα ἐκείνου τοῦ πατρός σου·
— «Παιδί μου, δρόμον ἄσχημον ἐπῆρεν ὁ υἱός σου,
» καὶ θὰ σοῦ φέρῃ ταραχαὶς πολλαὶς εἰς τὸ κεφάλι.»

ΕΛΕΝΗ.

Ακούσετε, γιαγιάκα μου· νομίζω...

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Νὰ κ' ἡ ἄλλη·
ἀμή! ἡ ἀδελφίτσα του! Τ' ἀθῶο θὰ μοῦ κάμῃ!
Τί δαίμονας καὶ σὺ κρυφός! Τὸ σιγανὸ ποτάμι
φοβοῦ ὡς φοβερώτερο, μᾶς λέγ' ἡ παροιμία.
Σὲ 'ξεύρομεν, σὲ 'ξεύρομεν, ὁσία μου Μαρία!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Οχι, μητέρα· δηλαδή...

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Νύμφη μου, μὴ πρὸς βάρος,
σὲ ὅμως βλέπουν ὅλοι τους, καὶ 'παίρνουν τόσον θάῤῥος·

ἐνῷ καθείς των ἔπρεπε παράδειγμα νὰ σ' ἔχῃ·
ὄχ', ηὗρε μάνδρα ἀνοικτὴ, καὶ τρέχει ὅπως τρέχει.
Εξοδα μόνον· ὅλη σου φροντὶς εἶν' ἐδῶ μέσα,
νὰ 'ξεύρῃς νὰ ἐνδύνεσαι ὡς μία πριγκηπέσσα.
Ποῦ εἶν' ἐκείν' ἡ μάνα των, ν' ἁγιάσῃ ἡ ψυχή της!
Τί ἄνθρωπος στοχαστικὸς ἐκείν' ἡ μακαρίτις! —
Γυναῖκα ποῦ 'ς τὸν ἄνδρα της μόνον ζητεῖ ν' ἀρέσῃ,
δὲν ἔχει χρείαν τόσ' αὐτὰ... καὶ μόδαις νὰ φορέσῃ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αλλὰ, κυρά μου, σᾶς ζητῶ...

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ω! ἄρχον ἀδελφέ της,
κ' ἐγὼ, κ' ἡ σκούφια μου σχεδὸν, ἂν πιάνουν αἱ εὐχαί της,
σᾶς ἀγαποῦμεν, κορωνὶς χρυσῆ τοῦ κεφαλιοῦ μου,
ὅμως, ἂν ἤμουν ἄνδρας της εἰς τόπον τοῦ υἱοῦ μου,
πολὺ, πολὺ, νὰ 'ξεύρετε, θὰ σᾶς παρακαλοῦσα,
ποτὲ 'ς τὴν πατητῆρα μου νὰ μὴ σᾶς ἀπαντοῦσα.
Τὰ ὅσα τοὺς διδάσκετε, αὐτὰ τὰ 'ξεσχισμένα,
δὲν πρέπουν, λογιώτατε, εἰς σπήτια τιμημένα.
Σᾶς ὁμιλῶ ἐλεύθερα, ἀλλ' ἔχω σύστημά μου
νὰ ἦναι κ' εἰς τὰ χείλη μου ὅ,τ' εἶναι 'ς τὴν καρδιά μου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Α! ναί· ὁ κὺρ Ταρτοῦφός σας εἶναι ὁ μόνος πλέον!
Ο κὺρ Μανίκας. [2])

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Μάτια μου, τὸ στόμα σου τ' ὡραῖον!
Ναὶ, 'ςὰν νὰ τὸ ἠξεύρετε· ἄνθρωπος εἶν' ἐκεῖνος·
θεοσεβὴς, ἐνάρετος, σωστός.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Αὐτὸ τὸ κτῆνος;

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ο κὺρ Ταρτοῦφος! ἄθλιε, θὰ ἦτον εὐτυχία,
ἂν ἐδῶ μέσ' ἀκούουνταν ὅσα σᾶς λέγει θεῖα.
Αν ἤξευρες, παληόπαιδο καὶ σὺ, πῶς μὲ θυμόνεις,
νὰ κάθεσαι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖ νὰ τὸν σταυρώνῃς
μὲ τὰς ἀντιλογίας σου!

ΑΛΕΞΑΚΔΡΟΣ.

Αἶ, αἶ, μὴ περαιτέρω!
Οχι, ν' ἀκούω θέλετε, καὶ νὰ τὸν ὑποφέρω,
ἕνα ἐκεῖ ὑποκριτὴν, καθὼς ἐνεθρονίσθη
ἐδῶ ὡς ἄλλος κύριος, καὶ πλέον ἐθεσπίσθη,
ἂν ἡ παναγριότης του τὴν ἄδειαν δὲν δώσῃ,
ποτὲ νὰ μὴ γελάσωμεν, ποτέ.

ΔΡΟΣΗ.

Ας μὴν τὸ σώσῃ!
Εκείνου τὴν διάθεσιν ἂν ἤκουε κἀνένας,
πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε τὰς χεῖράς του δεμένας,
διότι, ἀναπόφευκτα, εὐθὺς καθὼς τὰς λύσῃ,
ὅ,τι ἂν κάμ' εἶναι κακόν· — τὸ πονηρὸν ποιήσει!
Αφοῦ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τὰ πάντα κατακρίνει.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Τὰ ἀξιοκατάκριτα.

ΔΡΟΣΗ.

Τίποτε δὲν ἀφίνει.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ποθεῖ τὴν σωτηρίαν σας τὴν ψυχικὴν ἐκεῖνος.
Σᾶς νουθετεῖ, ποῦ ὅλοι σας εἶσθ' ἐδῶ μέσα θρῆνος.
Αν δὲν τὸν ἠγαπήσετε, θὰ ὄψεται ὁ υἱός μου,
ποῦ τόσον τὸ ἠμέλησε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πατὴρ, οὐδὲ θεός μου,
νὰ σᾶς εἰπῶ, γιαγιάκα μου, δὲν θὰ τὸ κατορθώσῃ,
μίαν ἀγάπην μέσα μου δυναστικῶς νὰ χώσῃ.

ΔΡΟΣΗ, γελῶσα.

Χά! χά! χά! χά!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, ἐμπαίζουσα τὴν Δροσήν.

Χά! χά! χά! χά!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Εἰλικρινῶς σᾶς λέγω·
πρὸς τὸ παρὸν μὲν σιωπῶ, παρατηρῶ, συλλέγω·
ὅμως φουσκόνω πρὸ πολλοῦ· προβλέπω μίαν ῥῆξιν
κατὰ τοῦ κὺρ Ταρτούφου σας, καὶ ἰδοὺ σᾶς δίδω νύξιν.

ΔΡΟΣΗ.

Πραγματικῶς· ἤγουν αὐτὸ, τῳόντι, σκανδαλίζει·
ἕνας ἀγνώριστος ἐκεῖ, νὰ 'βγῇ νὰ μᾶς ὁρίζῃ.
Ψωριάρης, ποῦ σὰν ἦλθ' ἐδῶ 'βρωμοῦσαν ἡ ποδιαίς του·
ποῦ δυὸ παράδαις ἤξιζε, δὲν ἤξιζ' ὁ τσουμπές του·—
ταὶς τρύπιαις ταὶς χουντούραις του ταὶς ἔχω 'ς τὸ ταβάνι·
νὰ γίνῃ τώρ' αὐθέντης μας, καὶ μ' ὅλους νὰ τὰ βάνῃ!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Πτωχὴ, χαρὰ 'ς τὴν μοῖρά σας αὐτὸς ἂν ἠμποροῦσε
ἐδῶ νὰ εἰσακούετο, καὶ νὰ σᾶς 'κυβερνοῦσε!

ΔΡΟΣΗ.

Σεῖς τὸν θαῤῥεῖτε ἅγιον, κ' εἶν' ὅλος ἁμαρτία
ἐκεῖνος ὅπου βλέπετε, ἀλλ' ἡ ὑποκρισία...

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Γλωσσοῦ!

ΔΡΟΣΗ.

Αν 'πῆτε μάλιστα διὰ τὸν 'Ιακουμὴ του·
αὐτὸν τὸν ὑπηρέτη του, αὐτὸν τὸν μαθητή του!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Διὰ τὸν ὑπηρέτη του, τί εἶναι δὲν γνωρίζω·
ἐγὼ διὰ τὸν ἴδιον ἐκεῖνον σᾶς ὁρίζω,
ποῦ ὅλοι τὸν ἐχθρεύεσθε, καὶ ὅλοι τὸν μισεῖτε,
διότι ταὶς ἀλήθειαις σας ν' ἀκοῦτε δὲν 'μπορεῖτε.
Ο ἄνθρωπος ὀργίζεται κατὰ τῆς ἁμαρτίας.
Σᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἄνω βασιλείας.

ΔΡΟΣΗ.

Ναί· πῶς λοιπόν, ὅταν ἐδῶ ἰδῇ κἀνένα ξένον,
γίνεται πρό τινος καιροῦ 'ςὰν τὸν δαιμονισμένον;
Τί ἤγουν; μία ἔντιμος ἐπίσκεψις τί ἔχει;
Εδῶ ὅπου τὰ λέγομεν, νὰ σᾶς εἰπῶ τί τρέχει;
Εγὼ θαῤῥῶ, — ὄχι θαῤῥῶ, ἀλλ' εἶναι καὶ τῳόντι· —

Δεικνύουσα τὴν Καλλιόπην.

διὰ τὴν εὐγενίαν της πῶς τοῦ πονεῖ τ' ὀδόντι,
καὶ δι' αὐτὸ ὅποιον ἰδῇ, ὁ φίλος, τὸν ζηλεύει.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Μέτρα καλά...

ΔΡΟΣΗ.

Ζηλεύει, ναί.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Λὲς ὅ,τι σοῦ κατέβη.
Μήγαρ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος σᾶς κατακρίνει μόνος;
ὁ κόσμος, ἔξω, δὲν ἀκού'ς τί λέγει ὁμοφώνως;
Τί εἶν' αὐτός; 'Επίσκεψις. — Τί εἶν' ἐκεῖνος; Σχέσις. —
Ο ἄλλος τ' εἶναι; Τρίβολος· — ὁ κύριος Ψωρέσης,
ὁ ντὲ μονσιοὺ Περίγελως... Καὶ ποῦ! καὶ ποῦ ἀκόμη!
Καΐκια ἀδιάκοπα ἀπὸ τὸ Σταυροδρόμι,
χορευτικαὶς ὑπόκλισαις μὲ δεκαπέντε χάτια...
καὶ βέβαια, οἱ γείτονες ἔχουν αὐτιὰ καὶ 'μάτια.

Εγὼ πιστεύω, τίποτε δὲν τρέχει κατὰ βάθος·
τὸν κόσμον ὅμως πεῖσέ τον ὅτι θὰ ἔχῃ λάθος.
Εἶναι κακὸν νὰ ὁμιλοῦν.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αλλά, μὲ συγχωρῆτε,
ἄν, δυστυχῶς, νὰ φλυαρῇ καθεὶς εὐαρεστῆται,
μήπως ἡμεῖς θὰ δέσωμεν τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων;
Θὰ ἦτο πλέον, μὰ τὸ ναί, τὸ ἄκρον τῶν ἀτόπων,
κυρά μου, ἂν τοὺς φίλους του καθεὶς τοὺς καλλιτέρους
παρῄτει, χαριζόμενος εἰς δέκα ἀβελτέρους.
Αλλ' ἂν καὶ ἀπεφάσιζε νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ,
φρονεῖτε ὅτι ἤθελαν κἂν τότε σιωπήσει;
Οἱ φιλολοίδοροι ποτὲ θὰ παύσουν τοῦ νὰ λέγουν;
Ποῖος προσέχει εἰς αὐτούς; — Μᾶς ψέγουν. Ἂς μᾶς ψέγουν.
Ημεῖς μὲ ἀθωότητα νὰ ζῶμεν κ' εὐκοσμίαν,
κ' ἐχέτωσαν οἱ λέγοντες καλὴν ἐλευθερίαν.

ΔΡΟΣΗ.

Καὶ ποῖος βλέπει τι κακὸν εἰς τὴν διαγωγήν μας;
Κάμμία μας γειτόνισσα; Θαῤῥῶ, τὴν πλαγινήν μας
μὲ τὸν κοντοροβίθη της τὸν ἄνδρα ἐννοεῖτε.
Αν ἦν' αὐτοί, ἀλλοίμονον! ἐλᾶτε καὶ νὰ διῆτε!
Οἱ μᾶλλον ἐπονείδιστοι καταλαλοῦν οἱ πρῶτοι·
προσέχουν βῆμα νὰ ἰδοῦν τοῦ Κώστα ἢ τοῦ Φώτη,
διὰ νὰ τρέξουν μὲ χαραὶς νὰ τὸ διαλαλήσουν·
καὶ ἄφες πλέον εἰς αὐτοὺς νὰ σὲ τὸ χρωματίσουν.
— « Τοῦτο κ' ἐκεῖνο εἴδαμεν! Αὐτὸς κ' ἐκείνη ἦτον,
» καὶ ἔκαμαν, καὶ ἔδειξαν, νὰ φρίξῃ τις μαζῇ των! » —
Ελπίζουν, ἴσως εὑρεθῇ κάμμία ὁμοιότης
μὲ ταὶς 'δικαίς των ταὶς πομπαίς, — ματαία ἀθλιότης! —
καί, τὴν κοινὴν κατάκρισιν οἱ καταφορτωμένοι,
θαῤῥοῦν πῶς ἐλαφρόνονται, ἂν πέσῃ μοιρασμένη.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Τί τώρα κάθεσαι καὶ λὲς τ' ἀνέμου κολοκύθια!
Ποτὲ δὲν θὰ δικαιωθῇς μ' αὐτὰ τὰ παραμύθια.
Η Σεβαστίτσα τοῦ 'Ιαννιοῦ, γυναῖκα σεβασμία·
μία γυναῖκα τοῦ Θεοῦ, τὸ 'ξεύρετε· ἁγία·—
ἀπὸ ἀνθρώπους ἤκουσα, διόλου οὔτ' ἐκείνη
αὐτὰ τὰ σύρτα φέρτα σας, κυρά μου, δὲν ἐγκρίνει.

ΔΡΟΣΗ.

Ω! εὔμορφον παράδειγμα· ἡ Σεβαστίτσα! Εἶδες!
ἀφοῦ αἱ τῆς νεότητος ἐπέταξαν ἐλπίδες.
Ναί, δὲν ἀρνοῦμαι, εὐλαβὴς καὶ ἐναρετωτάτη·
πλὴν πότε; ἀφοῦ 'γήρασε· τότε λοιπὸν 'ςπολλάτη.
Ενόσῳ λάτρας εὕρισκε, καὶ εἶχε κἄποια χάρι,
πολὺ καλὰ τὰ κάλλη της κι' αὐτὴ τὰ κατεχάρη·
πλὴν βλέπουσα τὴν λάμψιν της σιμὰ νὰ τὰ πρυμνίσῃ,
τὸν κόσμον ποῦ τὴν παραιτεῖ βιάζεται ν' ἀφήσῃ,
καί, ἤγουν ἀπὸ ἀρετήν, νὰ σπάσῃ πλέον θέλει
τῆς παλαιᾶς φαρέτρας της τὰ ἠμβλυμμένα βέλη.
Πολὺ καλὰ γνωρίζομεν αὐτὰς τὰς μετανοίας.
Πικρὸν θὰ ἦναι, βέβαια, εἰς μερικὰς κυρίας,
νὰ βλέπουν πῶς λειποτακτοῦν οἱ λάτραι, ἕνας, ἕνας,
πουλιὰ τὸ χιόνι φεύγοντα πρὸς χώρας ἀνθισμένας,
καί, εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτήν, παρηγοροῦνται,
σεμνὴν πρὸς τὰ ἐγκόσμια ὀργὴν ἂν προσποιοῦνται.
Τὰ μέμφονται, πλὴν μέμφονται μὲ λύσσαν κρατημένην.
Εκείνην λέγουν ἀναιδῆ, αὐτὴν ξετσιπωμένην,
ὄχι ἀπὸ συναίσθησιν αἰδοῦς, ἀλλ' ἀπὸ φθόνον·
— ἄχ! πῶς νὰ λάμπῃ, πῶς ν' ἀνθῇ αὐτὴ κ' ἐκείνη μόνον,
ἐνῷ τῆς εὐγενίας των ἐμάρανε τὴν φύσιν
τῆς ἡλικίας ἡ πνοή, φεῦ! μετὰ τόσην χρῆσιν!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, πρὸς τὴν Καλλιόπην.

Σὺ ἄκουέ τα, νύμφη μου, καὶ 'παῖρνε σημειώσεις·
ἐπάνω τώρα εἰς αὐτὰ τὸ πεῦχί σου νὰ στρώσῃς.
Αὐτὰ σ' ἀρέσουν, βέβαια, ἀφοῦ ἐδῶ, ἐμπρός σου,
μᾶς τὰ διαβάζει κ' ἡ Δροσή. Τοὺς σταλαγμοὺς τῆς δρόσου
αὐτῆς ἂς καταπίνωμεν λοιπὸν, κι' ἂς σιωποῦμεν.

Πρὸς τὴν Δροσήν.

Εἰπὲ ἀκόμη κἄμποσα· εἰπέ μας, νὰ ἰδοῦμεν,
θ' ἀφήσῃς κ' εἰς ἡμᾶς καιρόν;

ΔΡΟΣΗ.

Ὁρίστε· λέτε, λέτε.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ας ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός!

ΔΡΟΣΗ.

Τῳόντι· νὰ μᾶς κλαῖτε!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Εκεῖνο ποῦ θὰ σᾶς εἰπῶ δηλοῖ, πῶς ὁ υἱός μου
ἔκαμε τὸν ὀρθότερον συλλογισμὸν τοῦ κόσμου·
ἐξ οὐρανοῦ 'φωτίσθηκε, καὶ εἶδε πῶς συμφέρει
τοιοῦτον ἕνα ἄνθρωπον 'ς τὸ σπῆτί του νὰ φέρῃ.
Αὐτὸς εἶν' ἕνας ἄγγελος· εὐχὴ Θεοῦ τὸν στέλλει.
Πλὴν, λέτε, ἂν κολάζεσθε, ἐκεῖνον τί τὸν μέλει;
Ποσῶς δὲν θὰ τὸν ἔμελεν, ἂν δὲν σᾶς ἀγαποῦσε.
Σᾶς ἀγαπᾷ, καὶ ἤθελε νὰ σᾶς οἰκοδομοῦσε.
Αὐτοὶ οἱ φράγκικοι χοροὶ, τὰ φλάουτα, αἱ σχέσεις,
φῶς φανερὸν, τοῦ πειρασμοῦ εἶν' ὅλα ἐφευρέσεις.
Κἀνένα λόγον δὲν ἀκού'ς περὶ θεογνωσίας·
τί μόνον; χάκκανα πολλὰ, τραγούδια, φλυαρίας·
χ' ἐν τούτοις ὁ πλησίον σου μαζεύει ἐξοπίσω
ὅσα σαρόν' ἡ φροχαλιά... Ἔχω νὰ σᾶς ὁρίσω·—

χάνένας ἤγουν τίμιος αὐτὰ δὲν τὰ σηκόνει.
Βάλσι, ἀκού'ς, νὰ γίνωνται γυναῖκες, ἄνδρες, σκόνη·
τὴν τυφλομυῖα, τὸν κρυφτὸ, μπερλίναις, δακτυλίδια,
πιασίματα, σκουντήματα, κουρέμματα, ψαλίδια!
'Ντροπή· πά! — Μ' ἔλεγε προχθὲς κι' ὁ Ἅγιος Λυδίας,
— δὲν 'ξεύρω πῶς τὸ ἔφερε σειρὰ τῆς ὁμιλίας...

Δεικνύουσα τὸν Νίκανδρον.

Η εὐγενία του γελᾷ. — Γελοῦν εἰς τὸ σπητάλι·
ἐκεῖ γελοῦν. — Πλὴν κάθημαι νὰ σπάνω τὸ κεφάλι!

Πρὸς τὴν Καλλιόπην.

Τὴν ἄδειάν σας, νύμφη μου, τοῦ νὰ σᾶς προσκυνήσω,
καὶ πλέον τὸ κατῶφλί σας ἂν ἄλλοτε πατήσω,
ἴσως θὰ ᾖν' ὁ αὔγουστος ποῦ θὰ φορέσουν γούναις.

Ραπίζουσα τὴν Λοξήν.

Εμπρὸς, μωρή! βρῶμα καὶ σὺ, ποῦ χάσκεις ταὶς κουρούναις!
Τώρα σοῦ πιάνω τὸ αὐτὶ καὶ σοῦ τὸ ξεῤῥιζόνω!
Εμπρός· νὰ φύγω ἀπ' ἐδῶ!

ΣΚΗΝΗ Β'

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Εγὼ, σὲ βεβαιόνω,
δὲν τὴν προπέμπω, μήποτε χονδρότερα μὲ λούσῃ.
Ω τὴν καλὴν γερόντισσαν!

ΔΡΟΣΗ.

Πῶς εἴπετε; Ν' ἀκούσῃ
ὅτι, σπουδαίως δηλαδὴ, τὴν ἔχετε ὡς γραῖαν,
πώ! πώ!...

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αλλά περίεργον 'ς αυτήν λοιπόν την νέαν,
πόσον εξάπτετ' εύκολα, ή δυστυχής, και πόσον
διά τον κυρ Ταρτούφόν της...

ΔΡΟΣΗ.

Αυτή δεν είναι τόσον·
σεις τον υιόν της έπρεπε να τύχη να ιδήτε.
Αυτά τί είναι; τίποτε. Μ' εκείνον θ' απορήτε.
Να βλέπετ' ένα άνθρωπον με σώας εκεί φρένας,
όςτις εφάν' εις τα κοινά από τους πρώτους ένας,
να κουρουνιάση! — Έγινε μωρός σχεδόν, αφότου
αυτός ό τρισκατάρατος εμβήκε 'ς το μυαλό του.
Τον ονομάζει αδελφόν· τον λαχταρ' ή ψυχή του
ώς πλέον παρά σύζυγον, μητέρα ή παιδί του.
Φρονών αυτόν ώς άνθρωπον αγνόν και δίχως δόλον,
τον έχει κλειδοκράτορα των μυστικών του όλων.
Τον αγκαλιάζει, τον φιλεί! — Τους έβλεπα γελώσα·
προς ερωμένην, μα το ναι, πολλά θα ήταν τόσα.
Εις το φαγί καθήμεθα· — χωρίς αμφιβολίαν,
θα δώσ' εις τον Ταρτούφόν του την πρωτοκαθεδρίαν.
Θα βλέπη το πινάκι του και θα παραφυλάττη·
— πρέπ' εις εκείνον να δοθή το εκλεκτό κομμάτι.
Αν το νομίση μέτριον, ευθύς τον λέγει, — « Στέκα·
» στέκα, καλέ μου! » — Και χαρά, πώς τρώγ' ίσα με δέκα!
Σας λέγω, κάτι πράγματα! Κατήντησε μανία
ή προς αυτόν τον άνθρωπον σπουδή του και φιλία.
Τον έκαμεν εις όλα του το δεξιόν του χέρι· —
τί ό Ταρτούφος θα είπη. Παντού τον αναφέρει·
τας ελαχίστας πράξεις του εξαίρει και θαυμάζει,
και θεωρεί τους λόγους του χρησμούς, και τους δοξάζει.
Κ' εκείνος, ό παμπόνηρος, γνωρίζων ποίον βάρος

ἀπέκτησεν ἐπάνω του, λαμβάνει κάθε θάῤῥος.
Προσέχει μόνον πάντοτε αὐτὸν νὰ πασαλείφῃ,
— διότι καὶ ποσότητας χρηματικὰς τοῦ γλύφει,
μὲ πρόφασιν ὅτι χωλούς, τυφλοὺς θὰ ἐλεήσῃ, —
κ' ἡμᾶς τοὺς ἄλλους, καὶ καλὰ νὰ μᾶς ἐξουθενίσῃ.
Αφοῦ καὶ ἕνα κνώδαλον, ποῦ ἔχει ὑπηρέτην,
πολλάκις ὡςὰν ἄλογον μὲ ὠρθωμένην χαίτην,
μὲ σκοῦφον 'ὡς τὰ φρύδια του, τὰ εὐφλογιοκομμένα,
ἐμβαίν' εἰς τοὺς κοιτῶνάς μας μὲ 'μάτια γουρλωμένα·
ἁρπάζει ταὶς πομμάδαις μας, κουτάκι δὲν ἀφίνει,
νερὸν εἰς τ' ἀμουλάκια μας, πᾶν ὅ,τ' ἰδῇ, τὸ χύνει,
καί, φαντασθῆτε! — τὴν προχθές, εὑρίσκει δυὸ κορῶναις
ἀπὸ λουλούδια τεχνητὰ ἐπάνω 'ς ταὶς εἰκόναις· —
ταὶς εἶχαν βάλ' εἰς τὸν χορὸ τοῦ Ῥώσσου, ταὶς προάλλαις· —
ταὶς 'παίρνει, ταὶς σουρομαδεῖ. Κακό! βρυσιαὶς μεγάλαις·
πῶς, καὶ καλά, δὲν ἔχομεν φόβον Θεοῦ διόλου,
κ' εἰς τ' ἅγια κρεμάζομεν στολίδια τοῦ διαβόλου.
Εἴδετε σεῖς!

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΕΛΕΝΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Α! Νίκανδρε, κατὰ καλήν σου μοῖραν
δὲν τὴν συνώδευσες καὶ σὺ ἕως τὴν ἔξω θύραν.
Ολόκληρον ἐξάψαλμον ἀκόμη διεξῆλθε. —
Νά, ὁ Λεσβίκης.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Τί μὲ λές! ὁ σύζυγός σου; ἦλθε;

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ναί, ὅμως θὰ ἐβράχηκε, καθὼς καταλαμβάνω,
καὶ ἀναβαίνω κάλλιον νὰ τὸν δεχθῶ ἐπάνω·
ἴσως θ' ἀλλάξῃ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Πιθανόν. — Ἐγὼ ὀλίγον μένω,
νὰ μάθω πῶς ἐπέρασε, καὶ ἔπειτα 'παγαίνω.

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, πρὸς τὸν Νίκανδρον.

Ανάφερέ τον τίποτε, νὰ ζῇς, ὑπὲρ τοῦ γάμου
τῆς ἀδελφῆς μου· ἐπειδή, καθ' ἓν προαίσθημά μου,
αὐτὸς ὁ ἀλιτήριος Ταρτοῦφος ἐμποδίζει,
καὶ διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ μᾶς τὰ χλωθογυρίζει·
ἐνῷ, καθὼς καὶ ἄλλοτε σ' ἐξέφρασα ἐν μέρει,
αὐτὸς ὁ γάμος εἰς ἐμὲ καὶ ἄλλως πως συμφέρει.
Τῳόντι, ἂν τὸν Στέφανον δὲν 'πάρ' ἡ ἀδελφή μου,
οἱ πρὸς τὴν ἐξαδέλφην του καὶ πόθοι καὶ σκοποί μου
θὰ ἐναυάγουν . . .

ΔΡΟΣΗ.

Σιωπή· — ἐμβαίνει.

ΣΚΗΝΗ Ε΄

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὸν Νίκανδρον.

Καλημέρα.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ω! ἔφθασες καθ' ἣν στιγμὴν 'κινοῦσα διὰ Πέρα. [3])
Πῶς ἔχεις εὕρει τὸ Νησί; [4]) εἶναι τερπνὴ ἡ φύσις;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Δροσή!

Πρὸς τὸν Νίκανδρον.

Ολίγον, Νίκανδρε, περίμεινε, νὰ ζήσῃς·
νὰ λείψῃ πρῶτον ἡ φροντὶς ἥτις μὲ ἀπησχόλει.

Πρὸς τὴν Δροσήν.

Τί κάμνετε; πῶς 'πέρασαν; πῶς εἶναι ἐδῶ ὅλοι;
Τί ἔγινε; τί ἔτρεξεν αὐτὰς τὰς δυὸ ἡμέρας;

ΔΡΟΣΗ.

Προχθὲς, ἀφοῦ ἐφύγετε, ἐκεῖ πρὸς τὸ ἑσπέρας,
τὴν ἦλθε, τὴν ταλαίπωρον κυρίαν Καλλιόπην,
κεφαλαλγία δυνατὴ, καὶ πυρετὸς κατόπιν
τόσον σφοδρὸς...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καλά· καὶ ὁ... Ταρτοῦφος;

ΔΡΟΣΗ.

Ο Ταρτοῦφος
χονδραίνει, ποῦ ἐστένευσε ὁ νυκτικός του σκοῦφος.
Τὴν ὄψιν ῥοδοκόκκινος· τὰ χείλη του κοράλλι.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ο καϋμένος!

ΔΡΟΣΗ.

Η πτωχή, 'ς τὸ στόμα της νὰ βάλῃ
διαμάντι δὲν ἠθέλησε τὸ βράδ' εἰς τὸ τραπέζι.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καὶ ὁ Ταρτοῦφος;

ΔΡΟΣΗ.

Τίποτε· αὐτὰ τὰ περιπαίζει.
Εκάθησ' ἐκεῖ μόνος του χ' ἐδείπνησεν ἐμπρός της,
χ' ἐνῷ καθείς μας ἔτρεχε νὰ γίνῃ ἰατρός της,
αὐτὸς, κινῶν τὴν κεφαλὴν, καὶ λέγων «Τρέξτε παῖδες!»
ἔφαγεν ἕνα ἀστακὸν καὶ δώδεκα κεφτέδαις.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ο καϋμένος!

ΔΡΟΣΗ.

Τὸ πρωΐ, τὴν ὄψιν της, τὸ βλέμμα
ἅμα ἰδὼν ὁ ἰατρὸς, ἀμέσως εἶπεν, — αἷμα!
Τφόντ' ἡ σωτηρία της ἦτον αὐτὸ καὶ μόνον·
εὐθὺς ἐπηκολούθησεν ἀπαλλαγὴ τῶν πόνων.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καὶ ὁ Ταρτοῦφος;

ΔΡΟΣΗ.

Η χαρὰ τὸν ἐπανῆλθε τόση,
ὥστ' ὁ καϋμένος καὶ αὐτὸς, διὰ ν' ἀναπληρώσῃ
τὸ αἷμα ὅσον ἔχασεν ἡ οἰκοδέσποινά του,
'μισὴ ὀκκὰ ἐστράγγισε κρασὶ 'ς τὸ πρόγευμά του.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ο καϋμένος!

ΔΡΟΣΗ.

Μάλιστα· — θὰ σᾶς εἰπῶ, χ' οἱ δυό των
εἶναι λοιπὸν πολὺ καλὰ, καὶ τρέχω ἐγὼ πρῶτον

εἰς τὴν κυρίαν νὰ εἰπῶ, πρὸς ἀγαλλίασίν της,
πόσην χαρὰν ἐλάβετε διὰ τὴν ἴασίν της.

ΣΚΗΝΗ ϛ′

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ἀλλ' ἀδελφέ! ἆ ἀδελφέ! ἆ τσελεπῆ [5]) Λεσβίκη!
τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ κατήντησε τῳόντι καταδίκη.
Δὲν ἔχω, βεβαιότατα, σκοπὸν νὰ σὲ ὀργίσω·
ἀλλὰ τολμῶ, ὡς ἀδελφός, νὰ σὲ παρατηρήσω,
ὅτι ἐμπρός σου σὲ γελᾷ καὶ ἡ Δροσὴ ἀκόμη.
Καὶ δὲν τὴν δίδω ἄδικον. Τί ἐσφαλμένη γνώμη!
Ἂν γίνετ' ἕνας ἄνθρωπος εἰς τόσον νὰ σ' ἑλκύσῃ,
ὥστε πᾶν ἄλλο αἴσθημα εἰς σὲ νὰ μηδενίσῃ!
Κ' ἐνῷ ἐπρωτοφόρεσε 'ς τὸ σπῆτί σου γελέκι,
νὰ δίδῃς τόσην εἰς αὐτὸν...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αὐτοῦ καὶ μὴ παρέκει.
Α! Νίκανδρε, τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν σὺ δὲν γνωρίζεις.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ἀφοῦ ἡ εὐγενία σου τὸ θέλεις καὶ τ' ὁρίζεις,
δὲν τὸν γνωρίζω, πιθανόν· ἐξ ὧν πλὴν ἕως τώρα...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ἀφοῦ τὸν μάθῃς, θὰ εἰπῇς, — εὐλογημέν' ἡ ὥρα!
Αὐτὸς εἶν' ἕνας ἄνθρωπος... τί ἄνθρωπος! φαντάσου· —
ἂν βάλῃς εἰς τὰ ἴχνη του τὰ διαβήματά σου,
θὰ αἰσθανθῇς ἀπόλαυσιν, γαλήνην βαθυτάτην,

καὶ τὰ τοῦ κόσμου, σκύβαλα θὰ σὲ φανοῦν, κ' εἰς μάτην.
Ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸν ἤκουσα, ἐγ' ὅλος μετετράπην.
Δὲν ἔχω, δὲν αἰσθάνομαι πρὸς τίποτε ἀγάπην·
ναί, τόσον τὴν ἀπέσπασεν ἀπ' ὅλα τὴν ψυχήν μου,
ὥςτε γυναῖκα, τέκνα μου, μητέρα, ἀδελφήν μου,
νεκρὰ καὶ ἂν τὰ ἔβλεπα, ἐμπρός μου ἁπλωμένα,
τὴν σήμερον δὲν ἤθελα θλιβῇ διὰ κἀνένα.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Φιλάνθρωπα αἰσθήματα σ' ἐνέπνευσε, καὶ ὄντως!
Βεβαίως τῶν δυνάμεων δὲν εἶναι τοῦ τυχόντος.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τί; — πλὴν νὰ ἦσουν ἤθελα ὅταν τὸν εἶδα πρῶτον·
καὶ σὺ θὰ τὸν διέκρινες ἐκ τῶν περιεστώτων,
καὶ θὰ τὸν κατησπάζεσο εὐθὺς ἀπὸ καρδίας.
Τὸν πρωτοεῖδα, φίλε μου, ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας·
— συνέπεσε νὰ ἔχωμεν στασίδι ἕνα πλάγι· —
τὸν εἶδα, καὶ τὸ πνεῦμά μου τωόντι ἐξεπλάγη,
ὅταν ἐμβῆκεν ἥσυχα, καὶ βλέψας πρὸς τὸ πλῆθος
μὲ μισοκάκου εὐλαβοῦς ἀγριωπόν τι ἦθος,
προσεῖπεν, « Εἰσελεύσομαι! » κ' ἔκαμε τὸν σταυρόν του, —
ἕνα σταυρὸν ποῦ ἤγγιζεν εἰς τ' ἄκρα τῶν ποδῶν του!
Ἐλθὼν εἰς τὸ στασίδι του, μὲ εἶχε χαιρετίσει,
χωρὶς ποσῶς τὸ στόμα του τὴν προσευχὴν ν' ἀφήσῃ·
ἀλλὰ τὸ κομβολόγι του ἀνέτως ἐκτυλίξας,
καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὄμματα καὶ χείλη του ἀνοίξας,
τοῦ ψάλτου ἠκολούθησε τοὺς λόγους καὶ τὸ μέλος,
καὶ ὅλοι αὐτὸν ἔβλεπαν, κ' ἠρώτων εἰς τὸ τέλος. —
Τὸν εἶδα μίαν, δύο, τρεῖς. Μετὰ τὴν λειτουργίαν,
μ' ἐπρόσφερεν ἀντίδωρον μὲ μίαν θυμηδίαν!
Εἶχε καὶ ἕνα παραϋιόν· — ἔστεκ' ἐκεῖ σιμά του,

καθ' ὅλα μιμητὴς αὐτοῦ, καὶ ἤθους σεμνοτάτου· —
κρυφίως, ὁ αὐθέντης του, τὸν ἐρωτῶ, τίς ἦτο,
καὶ ἐννοῶ ὁ ἄνθρωπος ὅτι θὰ ἐστερεῖτο.
Νὰ σὲ εἰπῶ, τὸν ἔδιδα, ἀλλ' ὄχι ἐλευθέρως·
νὰ μ' ἐπιστρέψῃ πάντοτε ἐπέμενε ἓν μέρος·
« Πολὺ μὲ εἶναι, » μ' ἔλεγε· « τὸ ἥμισυ, νὰ ζῆτε!
» ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος αὐτοῦ τοῦ οἴκτου μήτε· »
ἀλλ' εἰς τὸ ἀμετάτρεπτον τῆς διαθέσεώς μου,
ἐστρέφετο κ' ἐμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχούς, ἐμπρός μου.
Νὰ μὴ σὲ τὰ πολυλογῶ, 'ς τὸ σπῆτι τὸν ἐπῆρα,
κ' ἔκτοτε, φίλε μου, θαῤῥεῖς χρυσῆ μὲ ἦλθε μοῖρα·
μαλόν' εἰς κάθε ἄτοπον, προσέχ' εἰς τὴν τιμήν μου,
ἐπέχ' εἰς τὴν γυναῖκά μου τὴν ἐπιτήρησίν μου,
ἀμέσως μὲ εἰδοποιεῖ, ἐὰν κάνεὶς τὴν νεύῃ,
καὶ τριπλασίως παρ' ἐμὲ, σὲ βεβαιῶ, ζηλεύει.
Πλὴν πόσον εἶναι ἄκακος, κατάλαβε ἐκ τούτου·
αὐτὸς ὡς ἁμαρτήματα μετρᾷ ἐντὸς τοῦ νοῦ του
καί τινας πράξεις μας ἁπλᾶς, αὐτὰς τὰς κοινοτέρας· —
ἤγουν, προχθὲς, ἐθλίβετο δι' ὅλης τῆς ἡμέρας,
διότι, προσευχόμενος, εἶχε συλλάβει ψύλλον,
καὶ τὸν τσακίσει μὲ θυμόν. — Τοιοῦτον ἔχω φίλον!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ἀλλ' ἀδελφὲ, 'τρελάθηκες, καθὼς καταλαμβάνω.
Τί ἄραις, μάραις, πράγματα ἀνήκουστα μανθάνω!
Ἢ μήπως ἀστεΐζεσαι; Καλὲ, μὲ τὰ σωστά σου . . .;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Μὲ τὰ σωστά μου· ὄχι τί; τὰ φιλοσοφικά σου;
Ἐγὼ σὲ λέγω, Νίκανδρε, αὐταὶς ταὶς ἀθεΐαις,
αὐτά σου τὰ καΐρικὰ καὶ ταὶς φαρμασονίαις,
νὰ τὰ ἀφήσῃς· εἰδεμὴ, ἐκεραυνοβολήθης!

Ιδοὺ καὶ τῶν ὁμοίων σου οἱ λόγοι οἱ συνήθεις·
ὡσὰν αὐτοὺς πᾶς ἄνθρωπος τυφλὸς νὰ ἦναι πρέπει,
καὶ ἄθεος κηρύττεται καλῶς ἂν διαβλέπῃ.
Αν τὰ κενὰ προσχήματα μέμφεται ὡς γελοῖα,
δὲν ἔχει πίστιν· ἔχασε τὸ σέβας πρὸς τὰ θεῖα.
Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν πτοοῦν ἐμὲ, ἂν τὰ ἐντός μου
καλῶς γινώσκῃ ὁ Θεὸς, κ' ἰδοὺ ὁ στοχασμός μου·—
Καθὼς ὑπάρχουν παρ' ἡμῖν ψευδεῖς τινες ἀνδρεῖοι,
ὑπάρχουν καὶ ψευδευλαβεῖς, ὑποκριταὶ ἀχρεῖοι·
καὶ, ὡς συνήθως τὸν πολὺν ἐπὶ τῆς μάχης κρότον
τὸν κάμνουν, ὄχ' οἱ ἀληθῶς ἀνδρεῖοι ἐκ τῶν πρώτων,
ὁμοίως καὶ οἱ εὐλαβεῖς οἱ γνήσιοι, δὲν εἶναι
οἱ φέροντες τὸ πρόσχημα διὰ τὸ θεαθῆναι.
Ηγουν δὲν κάμνεις, ἀδελφὲ, διάκρισιν κἀμμίαν
σὺ, βλέπων τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ὑποκρισίαν;
Πρὸς ἀμφοτέρας τὴν αὐτὴν προσφέρεις ἀλουργίδα;
Καθὼς τιμᾷς τὸ πρόσωπον τιμᾷς τὴν προσωπίδα;
Συγχέεις τὴν ἐπίδειξιν μετὰ τῆς ἀληθείας,
καὶ τὴν ἀκεραιότητα μετὰ τῆς πονηρίας;
Ισα τιμᾷς μίαν σκιὰν μ' ἓν ὂν ἐμψυχωμένον,
κ' ἴσα μ' ἓν νόμισμα καλὸν τὸ παραχαραγμένον;
Γίνωσκε τοῦτο, φίλε μου· οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων
κατὰ παράδοξόν τινα εἶναι πλασμένοι τρόπον·
κἀνεὶς ἐντὸς τῆς φύσεως τῆς ἀληθοῦς δὲν μένει·
— στενὴ αὐτὴ τοὺς φαίνεται καὶ περιωρισμένη·—
ὑπερπηδοῦν λοιπὸν αὐτὴν εἰς πάντα χαρακτῆρα,
προβαίνουν εἰς ὑπερβολὰς, καὶ, ὀλεθρίᾳ μοίρᾳ,
αὐτὰ τὰ εὐγενέστατα πολλάκις τῶν πραγμάτων
φθείρουν, ἐλαύνοντες αὐτὰ ὑπὲρ τὰ ὅριά των.—
Τοῦτο σὲ λέγω· πρόσεξε, καὶ πρᾶξε ἐσκεμμένως.

Ω! εἶσαι μέγας· τί θὰ 'πῇ! δάσκαλος! προκομμένος!
Ολ' ἡ σοφία τοῦ παντὸς εἰς σὲ κατέβη πλέον.
Εἶσαι ὁ Σόλων· πῶς τὸν λέν; ἢ ὁ σοφὸς ὁ Λέων.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Σοφὸς δὲν εἶμαι, ἀδελφέ· διδάσκαλος δὲν εἶμαι,
οὐδ' ἀποῤῥέουν ἐξ ἐμοῦ αἱ γνώσεις κ' ἐπιστῆμαι,
ἀλλ' ἔχω τὸν ἀρκοῦντα νοῦν, νὰ βλέπω τ' εἶν' ἐκεῖνο,
καὶ τὸ ψευδὲς τοῦ ἀληθοῦς σαφῶς νὰ διακρίνω.
Αν μ' ἐρωτᾷς, τοὺς εὐλαβεῖς κ' ἐγὼ τιμῶ μεγάλως·
γνησία ἡ εὐλάβεια, μὲ φαίνεται ὡς ἄλλος
ἡρωϊσμός, ἀνώτερος ἐκείνου τῶν ἡρώων·
εἶν' εὐγενὴς καὶ ὑψηλός, ἀλλὰ τὸν θέλω σῶον·
εἰ δ' ἄλλως, ἀπεχθέστερον οὐδὲν τοῦ τεχνασμένου
θείου σου ζήλου, τοῦ ψευδοῦς κ' ἐψιμυθιωμένου·
ὡς οὔτε μυσαρότερον οὐδὲν αὐτῶν τῶν ὄντων,
τῶν φανερῶς μὲν εὐλαβῶν, κρυφίως δ' ἐμπαιζόντων
πᾶν ἱερὸν καὶ ὅσιον. Ψυχαὶ πεπωρωμέναι,
εἰς τὴν ἰδιοτέλειαν καθυποτεταγμέναι,
κατέστησαν ἐμπόρευμα καὶ βιομηχανίαν
τὸ σέβας καὶ τὰ χρέη μας, τὰ πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν.
Μὲ ζῆλον, ὄχι τὸν κοινόν, τὴν τύχην κυνηγοῦντες
διὰ τοῦ δρόμου τ' οὐρανοῦ, καὶ τέλος δὲ πλουτοῦντες,
τρυφοῦν αὐτοί, κροτοῦν, βροντοῦν, ὑποσκελίζουν ἄλλους,
ῥᾳδιουργοῦν ὡς δαίμονες διὰ βαθμοὺς μεγάλους,
τοὺς φθάνουν, ἐναβρύνονται, τὸν Μαμωνᾶ δοξάζουν,
κ' εὐκόλως μὲ τὰ τέλη των τὰ θεῖα συμβιβάζουν.
Παμπόνηροι, φιλέκδικοι, οὐδ' ἐλεοῦν οὐδόλως·
ἂν θ' ἀφανίσουν ἄνθρωπον, σκεπάζουν ἀσυστόλως
μὲ τὸ συμφέρον τοῦ Θεοῦ πᾶσαν ἐχθρότητά των·
τοσοῦτον φοβερώτεροι ἐν τῇ καταφορᾷ των,

καθ' ὅσον ὅπλα καθ' ἡμῶν κρατοῦν ἡγιασμένα,
ἐγκεκριμένα πάντοτε καὶ δεδικαιωμένα.
Διὰ τὰ πάθη των κτυποῦν καὶ κατακερματίζουν,
καὶ τοὺς ἐχθρούς των ὡς ἐχθροὺς τῆς Πίστεως φημίζουν.
Τοιούτων γέμ' ὑποκριτῶν 'Ανατολὴ καὶ Δύσις. —
Εχομεν ὅμως κ' εὐλαβεῖς ἀληθινοὺς ἐπίσης·
ἰδὲ τὸν Θεοφύλακτον· ἰδὲ τὸν Πλατωνίδην,
τὸν Δῆμον, τὸν Πολύδωρον, τὸν Σώστην, τὸν Κρηνίδην·
ναί, οὗτοι δικαιότατα παρ' ἅπασι τιμῶνται,
ὡς πράττοντες τὴν ἀρετήν, ὄχ' ἵνα τὸ καυχῶνται.
Καὶ οὐδ' ἐλαύνουσιν αὐτοὶ πρὸς τοῦ Θεοῦ τὰ τέλη
μὲ ζῆλον περισσότερον παρ' ὅσον αὐτὸς θέλει.
Απέχουν ῥᾳδιουργιῶν, ἐκ τῶν ἐκτὸς δὲν κρίνουν,
καὶ πρὸς τὴν ἐπιείκειαν καλοκἀγάθως κλίνουν.
Αντὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας νὰ βλέπουν μὲ κακίαν,
αὐτοὺς οἰκτείροντες, μισοῦν ἁπλῶς τὴν ἁμαρτίαν.
Πᾶν ἔργον, πᾶσαν πρᾶξίν μας ἐν γένει δὲν κακίζουν· —
μάλιστα τοῦτο ἐπειδὴ ὡς τῦφον τὸ νομίζουν,
οὐδόλως ἐπαγγέλλονται αὐτοὶ τοὺς διδασκάλους·
καὶ τὴν τῶν λόγων ἔπαρσιν ἀφίνοντες εἰς ἄλλους,
φεῦ! οἵτινες διδάσκουν μέν, ἀλλ' εἰς τὴν πρᾶξιν ῥέγχουν,
αὐτοὶ διὰ τῶν ἔργων των τὰ ἔργα μας ἐλέγχουν.
Ιδοὺ οἱ ἄνδρες μου· ἰδοὺ οἱ ζωντανοὶ κανόνες
τῆς ἀρετῆς· αἱ ἄξιαι μιμήσεως εἰκόνες.
Τοιοῦτος, ὁμολόγησε, ὁ φίλος σου δὲν εἶναι.
Σὲ φαίνετ' ἐξωτερικῶς, τὸ βάθος ὅμως κρίνε.
Φυλάξου· κρύπτει ἔγκατα, φοβοῦμαι, ἰοβόλα.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Λοιπόν, κὺρ γυναικάδελφε, τὰ εἶπες ὅλα;

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ολα.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, *απερχόμενος.*

Σᾶς εἶμαι δοῦλος ταπεινός.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Σὲ φέρω ὀχληρίαν.

Ας ἦναι· ἂς ἀφήσωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν. —
Γνωρίζεις ὅτι ἔλαβε τὸν λόγον τῆς τιμῆς σου,
νὰ νυμφευθῇ ὁ Στέφανος, νομίζω, τὸ παιδί σου.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ναί.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Καὶ προσδιωρίσετε ἡμέραν πρὸς τοῖς ἄλλοις.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αἶ, ναῖσχε.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Διατί λοιπὸν τὸν γάμον ἀναβάλλεις;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τίς οἶδε!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Λέγω, μὴ τυχὸν μετήλλαξεν ἡ κλίσις;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ισως.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Καὶ τὴν ὑπόσχεσιν; πῶς! θὰ τὴν ἀθετήσῃς;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Δὲν λέγω τοῦτο.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Πρόσκομμα κἀνὲν δὲν ἐμποδίζει.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καθεὶς πρὸς τὸ καλλίτερον τοῦ τέκνου του φροντίζει.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Νὰ μὴ τὰ τριγυρίζωμεν· ὁ Στέφανος μὲ στέλλει,
καὶ γνώμην ἂν μετέβαλες ῥητῶς ν' ἀκούσῃ θέλει.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ας ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Τί νὰ τὸν λέγω τώρα;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τὸν λέγεις ὅ,τι ἀγαπᾷς.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αλλὰ ἰδοὺ ἡ ὥρα
νὰ μὲ εἰπῇς τὸ τί φρονεῖς. Τί μελετᾷς;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ πράξω
ὅ,τ' εἶναι θέλημα Θεοῦ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Θὰ σκάσω! Θὰ φωνάξω!
Εταξες εἰς τὸν Στέφανον τὴν κόρην σου νὰ δώσῃς·
θὰ μείνῃς εἰς τὸν λόγον σου, ἢ θὰ τὸν ἀκυρώσῃς;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πολλὰ τὰ ἔτη.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, μόνος.

Θὰ δοθῇ ὁ ἀῤῥαβὼν ὀπίσω.—
Ας τρέξω εἰς τὸν Στέφανον, νὰ τὸν εἰδοποιήσω.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΕΛΕΝΗ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ελέγκω!

ΕΛΕΝΗ.

Τί, πατέρα μου;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ελα, καὶ κἄτι ἔχω
ἰδιαιτέρως νὰ σὲ ’πῶ.

ΕΛΕΝΗ.

Πρὸς τὸν Λεσβίκην, παρατηροῦντα ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς δωματίου.

Τί εἶν’ ἐκεῖ;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Προσέχω,
μὴ τύχῃ μέσα ἔξαφνα κἀνεὶς καὶ ἀκροᾶται.
Αὐτὸ τὸ δῶμ’ ἀσφάλειαν πολλὴν δὲν ἐγγυᾶται,
ἀλλὰ... ἡ ὥρα ἡ καλή. — Νὰ ἔχῃς τὴν εὐχήν μου,
Ελέγκω, εἶδα πάντοτε μὲ εὐχαρίστησίν μου
τὴν ἄκραν σου εὐπείθειαν, τὸν πρᾶόν σου τὸν τρόπον,
διὸ καὶ εἰς τὰ σπλάγχνα μου κατέχεις μέγαν τόπον.

ΕΛΕΝΗ.

Πατέρα, σᾶς εὐχαριστῶ· τὸ βλέπω· τὸ γνωρίζω.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εὖγέ σου, κόρη μου· καλά. Ὅμως, καθὼς πασχίζω
διὰ τὴν εὐτυχίαν σου, ὁμοίως ἔχεις χρέος
καὶ σὺ νὰ μὲ εὐχαριστῇς καθ' ὅλα, — ἀμοιβαίως.

ΕΛΕΝΗ.

Τὴν πᾶσάν μου προσπάθειαν εἰς τοῦτο καταβάλλω.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πολὺ καλά· ἐξαίρετα! Κ' ἐγὼ δὲν ἀμφιβάλλω. —
Τί λὲς διὰ τὸν ξένον μας, τὸν κὺρ Ταρτοῦφον;

ΕΛΕΝΗ.

Ποῖος;
ἐγώ;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ναί· — πρόσεξε καλά, ν' ἀποκριθῇς ἀξίως.

ΕΛΕΝΗ.

Εγὼ . . . ἐγώ, πατέρα μου, ἀκούω σεῖς τί λέτε,
καί, βέβαια, τί θὰ εἰπῶ; λέγω πᾶν ὅ,τι θέτε.

ΣΚΗΝΗ Β'

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΕΛΕΝΗ, ΔΡΟΣΗ.

Η Δροσὴ εἰσέρχεται λαθραίως, καὶ ἵσταται ὄπισθεν τοῦ Λεσβίκη ἀπαρατήρητος.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ωραῖα! — Λοιπόν, κόρη μου, εἰπέ με ταὐτοχρόνως,
ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁ σπάνιος, ὁ μόνος,

καὶ σὲ ἀρέσει, χ' ἐνταὐτῷ εἶναι τῆς κλίσεώς σου,
ἀφοῦ ἐγὼ τὸν ἔκλεξα, νὰ γίνῃ σύζυγός σου.

ΕΛΕΝΗ.

Α!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τ' εἶναι;

ΕΛΕΝΗ.

Τί ὡρίσετε;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Θὰ ἦσ' εὐτυχεστέρα.

ΕΛΕΝΗ.

Μὲ ποῖον;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πῶς;

ΕΛΕΝΗ.

Τίς, θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ, πατέρα,
ὅτι μ' ἀρέσει, χ' ἐνταὐτῷ εἶναι τῆς κλίσεώς μου,
ἀφοῦ σεῖς τὸν ἐκλέξετε, νὰ γίνῃ σύζυγός μου;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ο χὺρ Ταρτοῦφος.

ΕΛΕΝΗ.

Ψεύματα, πατέρα! σᾶς ὀμνύω,
οὔτε ζεστὸ ὁ ἄνθρωπος μὲ κάμνει, οὔτε κρύο.
Μὲ εἶναί τι ἀνύπαρκτον.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Δὲν μὲ καταλαμβάνεις. —
Εγὼ τὸ θέλω τάχατε· — πῶς 'ὡς ἐκεῖ δὲν φθάνεις!
Τ' ἀνύπαρκτα, ὑπαρχτικὰ ἐγὼ νὰ γίνουν θέλω.

ΕΛΕΝΗ.

Σεῖς θέλετε, πατέρα μου...;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ναὶ, ναὶ, σὲ παραγγέλλω.
Ελέγκω μου, νὰ θεωρῇς τὸν κὺρ Ταρτοῦφον πλέον
ὡς ἄξιον μνηστῆρά σου, διότι, τελευταῖον,
ἐγὼ . . .

Παρατηρήσας τὴν Δροσήν.

Τί κάμνεις σὺ ἐκεῖ; Πολλή, τῇ ἀληθείᾳ,
ἡ τόση περιέργεια καὶ ἀδιακρισία!

ΔΡΟΣΗ.

Τί! — καλ' ἐγὼ τὸ ἤξευρα αὐτὸ, καὶ σᾶς προσθέτω
ὅτ' εἶναι ἔξω πάγκοινον σχεδόν· ἀλλ' ὑποθέτω,
κάμμία θὰ τὸ ἔβγαλε, ποῦ ἔπιασε μετάξι. 6)

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πῶς! τόσον εἶν' ἀπίστευτον ἤγουν;

ΔΡΟΣΗ.

Θεὸς φυλάξοι!
Αφοῦ καὶ σᾶς τὸν ἴδιον κἀνεὶς δὲν θὰ πιστεύσῃ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Οταν ἐμπράκτως τὸ ἰδῇς, κυρά μου, ν' ἀληθεύσῃ,
τί θὰ εἰπῇς;

ΔΡΟΣΗ.

Ναὶ, κόκκινα.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τὸ βλέπεις.

ΔΡΟΣΗ.

Παραμύθια.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, *πρὸς τὴν Ἑλένην.*

Ο,τι σὲ εἶπα, κόρη μου, πίστευσε, εἶν' ἀλήθεια.

ΔΡΟΣΗ.

Ελέγκω, ἀστεΐζεται.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σὲ λέγω...

ΔΡΟΣΗ.

Ω, νὰ ζῆτε!
κἀνένα δὲν θὰ πείσετε, καὶ ματαιοπονεῖτε.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πλὴν, τέλος πάντων, διάβολε...

ΔΡΟΣΗ.

Λοιπὸν ἂς σᾶς πιστεύσω.
Λοιπὸν νοσοῦν αἱ φρένες σας, καὶ ἂς τὰς ἰατρεύσω. —
Ακούεις! νὰ συνέλαβε παραλογίαν τόσην,
τοιοῦτος ἕνας ἄνθρωπος ἐκεῖ! Μὲ ποίαν γνῶσιν
ζητεῖτε...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ακουσε, νὰ ζῇς! παραπολὺν ἀέρα
βλέπω καὶ πρό τινος καιροῦ λαμβάνεις ἐδῶ πέρα.

ΔΡΟΣΗ.

Αλλ' ὄχι, μὴ θυμόνετε· συλλογισθῆτε μᾶλλον,
ἂν εἰς αὐτὸ δὲν θὰ λυθοῦν. κ' αἱ γλῶσσαι τῶν ἀλάλων.
Δὲν εἶναι ἡ Ἑλέγκω μας ποσῶς, — μὲ συγχωρεῖτε, —
διὰ νὰ γίνῃ παπαδιά. Ὡς ποίαν τὴν φρονεῖτε;
Καὶ, τέλος, ποῖον ὄφελος θὰ ἔχετε ἐκ τούτου,
εἰς πεῖσμα τῶν χαρίτων της καὶ τοῦ καλοῦ της πλούτου,
νὰ κάμετ' ἕνα ζήτουλα γαμβρόν;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πτωχὸς ἂν ἦναι, —

Πρὸς τὴν Ἑλένην.

ἐκ τούτου μᾶλλον, κόρη μου, τὴν ἀρετήν του κρίνε.
Εἶχε λαμπρὰν κατάστασιν· ἀλλ' ὁ εὐλογημένος,
εἰς τὰ οὐράνια καλὰ καθὸ προσηλωμένος,

ἠμέλησε τὰ γήϊνα· δὲν ἔλαβε φροντίδα,
κ' οἱ ξένοι τὸν κατέφαγαν. Ἀλλ' ἔχω τὴν ἐλπίδα,
ἂν τώρα μὲ τὸ μέσον μου τοὺς ἅρπαγας ἐνάξῃ,
πολλὰ ἐκ τῶν πραγμάτων του ἐκ νέου νὰ συνάξῃ.
Σημείωσ', ἔχει κτήματα πολὺ προσοδοφόρα,
κ' εἶν' ἀπὸ γένος ἄνθρωπος, αὐτὸς ποῦ βλέπεις τώρα.

ΔΡΟΣΗ.

Τὸ λέγει· καὶ, νὰ σᾶς εἰπῶ, εἰς εὐλαβεῖς ἀνθρώπους,
αὐτὰς τὰς ματαιότητας τὰς βλέπω 'ςὰν ἀτόπους.
Πᾶς ὅςτις βίον ἅγιον ποθεῖ νὰ διαιτᾶται,
τελείως εἰς τὸ γένος του δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται·
τῆς εὐλαβείας ἀδελφὴ ἡ ταπεινοφροσύνη,
αὐτὴν τὴν λάμψιν ἀπαθῶς εἰς ἄλλους τὴν ἀφίνει.
Ἀλλ' εἶναι ἀδιάφορον· ἂς λείπῃ καὶ τὸ γένος·
ἂς ἴδωμεν καθ' ἑαυτὸν τί εἶν' αὐτὸς ὁ ξένος.
Καλὲ, ἐσυλλογίσθητε ποσῶς τὰς συνεπείας,
τὰς ἀπὸ τὸ ἀνάρμοστον τοιαύτης ὑπανδρείας;
Εσκέφθητε, ἂν μ' ἔρωτα ν' ἀντασπασθῇ ἠμπόρει
τοιοῦτον ἕνα ἄνθρωπον τοιαύτη μία κόρη;
Τὸ ἐφαντάσθητε αὐτὸ χωρὶς, — εἰς τὴν ζωήν σας!
ἀνιαρόν τι αἴσθημα νὰ πλήξῃ τὴν ψυχήν σας;
Προσέχετε, προσέχετε· ἐάν ποτε συνέβη
τὰ χρέη της φιλότιμος γυνή τις νὰ παρέβη,
καὶ ἐξετάσθῃ ἀκριβῶς, προῆλθεν ὁ κρημνός της
ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα κυρίως τοῦ ἀνδρός της. [7])
Ναὶ, οὔτε εἰς τὴν ἠθικὴν, θὰ σᾶς εἰπῶ, συμφέρει,
ἕνας πατὴρ τὴν κόρην του εἰς ἄνδρα νὰ προσφέρῃ,
ὅπου αὐτὴ βδελύττεται. Αὐτὸς ὁ παρὰ φύσιν
πατὴρ θὰ ἦν' ὑπεύθυνος εἰς τὴν ἐπάνω κρίσιν,
καὶ ὄχι ἄλλος.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τὴν ἀκού'ς; εἶδες ἐκεῖ τί γλῶσσα;
Μᾶς δίδει καὶ μαθήματα.

ΔΡΟΣΗ.

Νὰ 'παίρνετε κάμπόσα,
καλὰ ποῦ θὰ ἐκάμνετε!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὴν Ἑλένην.

Παιδί μου, ὡς πατήρ σου,
σὲ εἶπα ποῖος τοῦ λοιποῦ θὰ ἦναι ὁ μνηστήρ σου.
Ναί, εἶχα εἰς τὸν Στέφανον τὸν λόγον μου δοσμένον,
ἀλλὰ τὸν λέγουν, κόρη μου, πολὺ προσκολλημένον
εἰς τὰ χαρτιά, κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ, εἰς ἄλλας ἀσωτείας· —
οὔτε πατεῖ τὸ ἔδαφος ποτὲ τῆς ἐκκλησίας.

ΔΡΟΣΗ.

'Σ τὸ μέρος ὅπου στέκεσθε τὸν θέλετε νὰ στέκῃ;
ἢ πρέπει, ὅταν ἔρχεται, νὰ σᾶς τραβᾷ τουφέκι,
διὰ νὰ τὸν κυττάξετε, καθὼς πολλοὶ 'παγαίνουν
ἁπλῶς διὰ νὰ φαίνωνται; Ἐκεῖνοι σᾶς τρελαίνουν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Δὲν ἔχω χρείαν ἀπὸ σὲ νὰ μάθω ὅ,τι τρέχει.

Πρὸς τὴν Ἑλένην.

Ο ἄλλος ὅμως, κόρη μου, ὁ ἄλλος, — καθὼς ἔχει
τὴν εὐλογίαν τ' οὐρανοῦ, σὲ φέρει ἕνα πλοῦτον,
σὲ βεβαιῶ, δυσεύρετον εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον.
Ω, θὰ ἰδῇς πλησίον του πόσον καλὰ θὰ ζήσῃς!
πόσας θὰ εὕρῃς χάριτας, ὡς καὶ τρυφὰς ἐπίσης!
Θὰ ἦσθε ἀδιάκοπα 'ςὰν δύο περιστέρια·
'ςὰν δύο ἄκακα παιδιά, ποῦ ἦλθαν εἰς τὰ χέρια.
Ποτὲ σπουδαίας ἔριδας· βροντὴ δὲν θὰ τὸν κόπτῃ,
καὶ θὰ τὸν κάμνῃς ὅ,τι θές.

ΔΡΟΣΗ.

Ναὶ, ναὶ, θὰ τὸν προκόπτῃ. [8])

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τί ἀναισχύντως ὁμιλεῖς;

ΔΡΟΣΗ.

Τί εἶπα;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ ζαρώνῃς,
καὶ ὅπου δὲν σὲ ἔσπειραν, ἐκεῖ νὰ μὴ φυτρώνῃς.

ΔΡΟΣΗ.

Διότι τὸ συμφέρον σας ἐγὼ σᾶς λέγω, σφάλλω;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Δὲν θέλω τὸ συμφέρον μου· κοντὸς ψαλμός·— τί ἄλλο;

ΔΡΟΣΗ.

Αν δὲν σᾶς ἀγαποῦσέ τις...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ μ' ἀγαποῦν δὲν θέλω·
'ςπολλάτη· τὴν ἀγάπη σου εἰς κόρακας τὴν στέλλω.

ΔΡΟΣΗ.

Εγ' ὅμως θὰ σᾶς ἀγαπῶ, καὶ σεῖς ἂν δὲν τὸ θέτε.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πά!

ΔΡΟΣΗ.

Οχι, τί! θὰ γίνωμεν τοῦ καθενὸς ἱκέται;
Εγὼ νὰ ταπεινώνεσθε πονῶ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Θὰ σιωπήσῃς;

ΔΡΟΣΗ.

Θὰ σιωπήσω, ἀλλ' αὐτὰς τὰς λέγουν συνειδήσεις.
Δὲν 'παίρνει τὴν Ἑλέγκω μας ὁ κὺρ χανδηλανάφτης·
θὰ γίνω μέγα πρόσκομμα μιᾶς σφαγῆς τοιαύτης.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σιώπαινε, βρὲ ὄχενδρα, ποῦ ἔχεις μία γλῶσσα...

ΔΡΟΣΗ.

Θυμόνετε, κ' εἶσθ' εὐλαβής. Καὶ ποῦ λοιπὸν τὰ τόσα!...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ἀφοῦ μοῦ φέρεις τὴν χολήν, διαβόλισσ', ἄνω, κάτω!
Σιώπαινε! σιώπαινε! ἐγὼ σὲ διατάττω.

ΔΡΟΣΗ.

Αἴ, ἔστω· ἐσιώπησα· ἀλλ' ὅμως τ' εἶν' ἡ γλῶσσα,
ἀφοῦ ἐγὼ θὰ σκέπτωμαι τ' αὐτὰ καὶ σιωπῶσα;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ σκέπτεσ' ἕως νὰ σοῦ 'βγῇ ἀπ' τὰ μυαλὰ τρυπάνι,
πλὴν πρόσεξε μὴν ὁμιλεῖς, διότι... Τόσον φθάνει. —

Πρὸς τὴν Ἑλένην.

Ὡρίμως ἀπεφάσισα, καὶ θέλω νὰ μὴ χάσω
τὴν εὐκαιρίαν, κόρη μου, αὐτήν.

ΔΡΟΣΗ, *κατ' ἰδίαν.*

Ἐγὼ θὰ σκάσω,
ποῦ δὲν 'μπορῶ νὰ ὁμιλῶ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Χωρίς, τῇ ἀληθείᾳ,
νὰ ὁμοιάζῃ τοὺς κομψοὺς ἐκείνους, τὰ νιννία,
ποῦ σειοῦνται, καὶ λιγύζονται, καὶ γίνονται κουλοῦρι,
ὁ κὺρ Ταρτοῦφος ἔχει τι...

ΔΡΟΣΗ, κατ' ἰδίαν.

Ω! ναί, ὡραία μούρη!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ωςτ' ἂν θελήσῃς ἔπειτα ν' ἀφήσῃ τοὺς τσουμπέδαις
καὶ νὰ φορέσῃ φράγκικα...

ΔΡΟΣΗ, κατ' ἰδίαν.

Θὰ διοῦν οἱ σουαρέδες!!!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τέλος, κάμμίαν εἰς αὐτὸν καὶ ἂν δὲν εὕρῃς χάριν
διὰ τὰ προτερήματα τ' ἄλλα του...

ΔΡΟΣΗ, κατ' ἰδίαν.

Τὸν ψωριάρην!

Ο Λεσβίκης στρέφεται πρὸς τὴν Δροσὴν, καὶ, ἐσταυρωμένας ἔχων τὰς χεῖρας, τὴν ἀκούει καὶ βλέπει λέγουσαν.

Αν ἤμην εἰς τὴν θέσιν της, νὰ μὲ ὑποχρεώσουν,
τοιοῦτον ἕνα ἄθλιον ὡς ἄνδρα νὰ μὲ δώσουν,
καὶ τί δὲν θὰ τὸν ἔπαιζα μετὰ τὸ πανηγῦρι,
αὐτόν μου τὸν ταλαίπωρο, τὸν μαῦρο 'νοικοκύρη!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Δροσή, σὲ 'παίρν' ὁ διάβολος!

ΔΡΟΣΗ.

Καὶ ποῖος σᾶς πειράζει;

Σᾶς λέγω τίποτε;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Λοιπὸν, τὸ στόμα σου τί βράζει;

ΔΡΟΣΗ.

Αἴ! μοναχή μου ὁμιλῶ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καλά. —

Καθ' ἑαυτόν.

Θὰ προσπαθήσω
ἓν ράπισμα 'ξανάστροφον νὰ τὴν ἐκσφενδονήσω,
νὰ τὴν φανῇ ὁ οὐρανὸς σφονδῦλι.

Λαμβάνει θέσιν ὅπως ραπίσῃ τὴν Δροσήν· ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν θυγατέρα, στρέφεται ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τὴν ψυχοκόρην, ἥτις ἵσταται παρέκει ἄφωνος.

Ναί· σὲ λέγω,
παιδί μου . . . ὅτι σύζυγος . . . καθὼς σὲ τὸν . . . ἐκλέγω . . .

Πρὸς τὴν Δροσήν.

Πῶς μοναχὴ δὲν ὁμιλεῖς;

ΔΡΟΣΗ.

Δὲν ἔχω ἄλλο πλέον.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εἰπὲ ἀκόμη τίποτε.

ΔΡΟΣΗ.

Σᾶς εἶπα τελευταῖον.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καὶ βέβαια· ἐννόησες ὅτι θὰ σὲ τὴν φέξω.

ΔΡΟΣΗ.

Ναί, ηὗρετε!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὴν Ἑλένην.

Σύ, χόρη μου, μὴ βλέπῃς τοὺς ἀπ' ἔξω.
Κἀνείς των δὲν σὲ ἀγαπᾷ, καθὼς ἐγώ, μὲ πόνον·
εἰς τὴν καλήν μου ἐκλογὴν νὰ ὑπακούσῃς μόνον.

ΔΡΟΣΗ, φεύγουσα δρομαίως.

Καὶ δὲν θὰ σᾶς τὸν ἔπαιρνα, τὸν κὺρ Ψωρομανώλην!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ραπίσας εἰς τὸν ἀέρα.

Σιμά σου ἔχεις, χόρη μου, μίαν καχὴν πανώλην,
μὲ τὴν ὁποίαν, μὰ τὸ ναί, εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ζήσω

μὲ φαίνεται ἀδύνατον, χωρὶς νὰ ἁμαρτήσω. —
Μ' ἐσύγχισεν, ὁ διάβολος, εἰς τὴν σειρὰν ἐπάνω
τοῦ λόγου μου, κ' ἐξέρχομαι ὀλίγον ν' ἀνασάνω.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΕΛΕΝΗ, ΔΡΟΣΗ.

ΔΡΟΣΗ.

Αλλὰ σ' ἐκόπη ἡ φωνὴ λοιπὸν, θὰ σ' ἐρωτήσω,
καὶ ἄφησες τὸ μέρος σου ἐγὼ νὰ παραστήσω;
Σὲ ῥίπτουν εἰς τὰ σκύβαλα, καὶ σὺ τὸ ὑποφέρεις,
χωρὶς κἂν παρατήρησιν μικρὰν νὰ ἐπιφέρῃς;

ΕΛΕΝΗ.

Απέναντι ἑνὸς πατρὸς δεσπότου, τί νὰ γίνῃ;

ΔΡΟΣΗ.

Ο,τ' εἶναι χρεία. Φρόνιμα ἡ κόρη ἀντιτείνει.

ΕΛΕΝΗ.

Πῶς!

ΔΡΟΣΗ.

Εἶναι πρᾶγμ' ἀτίθασον, εἰπέ τον, ἡ καρδία,
καὶ δὲν τὴν κλίνει προσταγὴ, ἀλλ' οὔτε ἐξουσία.
Δὲν στέργει ὅποιον ἀγαποῦν, ἀλλ' ὅποιον ἀγαπήσῃ.
— Τὰ λέγεις ὁλοστρόγγυλα, διὰ νὰ σ' ἐννοήσῃ. —
Τοῦ βίου σου τὸν σύντροφον, τὸν θέλεις ἀρεστόν σου,
διότι σὺ νυμφεύεσαι διὰ τὸν ἑαυτόν σου.
Αν βρίθῃ ὁ Ταρτοῦφός του χαρίτων δυσευρέτων,
ἐκεῖνος νὰ τὸν νυμφευθῇ, φιλτάτη μου, εἰπέ τον.

ΕΛΕΝΗ.

Γνωρίζεις, εἶναι πάντοτε πατὴρ, καὶ δὲν ᾿παγαίνει
τὸ στόμα νὰ τὸν λέγῃ τις . . .

ΔΡΟΣΗ.

Αλλά, εὐλογημένη,
μνηστήρ σου εἶν᾿ ὁ Στέφανος; Τὸν ἀγαπᾷς, νομίζω;
Η μήπως δὲν τὸν ἀγαπᾷς; Εἰπέ με, νὰ γνωρίζω.

ΕΛΕΝΗ.

Τί λόγος!

ΔΡΟΣΗ.

Οχι, σ᾿ ἐρωτῶ.

ΕΛΕΝΗ.

Αστεία καὶ σὺ εἶσαι!
Σήμερον πρῶτον δι᾿ αὐτὸ ὡς νὰ πληροφορῆσαι.

ΔΡΟΣΗ.

Τὸ νὰ τὸ λέγῃς δὲν ἀρκεῖ, ἀγαπητή μου φίλη·
διαφωνοῦν ἐνίοτε μὲ τὴν ψυχὴν τὰ χείλη. —
Τὸν ἀγαπᾷς λοιπόν;

ΕΛΕΝΗ.

Ναί! ναί! ναί!

ΔΡΟΣΗ.

Θέλω νὰ μὲ πείσῃς. —
Καὶ, κατὰ τὰ φαινόμενα, σὲ ἀγαπᾷ ἐπίσης.

ΕΛΕΝΗ.

Πιστεύω.

ΔΡΟΣΗ.

Καὶ ἀμφότεροι διακαῶς ποθεῖτε
νὰ ἑνωθῆτε, βέβαια, εἰς τέλος;

ΕΛΕΝΗ.

Εννοεῖται.

ΔΡΟΣΗ.

Αἲ, ἐννοεῖται. — Ἂν λοιπὸν σὲ δώσουν εἰς τὸν ἄλλον;

ΕΛΕΝΗ.

Διὰ τῆς βίας; Θάνατον θὰ προτιμήσω μᾶλλον.

ΔΡΟΣΗ.

Ω! εὖγέ σου! καταφυγὴ λαμπρά, τῇ ἀληθείᾳ!
Εγὼ δὲν εἶχα τὴν σκεφθῇ. Ὡραία σωτηρία.
Θάνατον! — Γίνομαι σκυλί, ν' ἀκούω τὰ τοιαῦτα.

ΕΛΕΝΗ.

Ολον θυμόνεις. Ὤφειλες εἰς τὰ δεινά μου ταῦτα
ψυχῆς νὰ ἦσαι συμπαθοῦς, καὶ ὄχι ὀξυχόλου.

ΔΡΟΣΗ.

Τοὺς ὅσους λέγουν ἄνοστα δὲν συμπαθῶ καθόλου.
Δὲν ἀγαπῶ τὸν ἄνθρωπον νὰ κάμπτεται ἀκαίρως.

ΕΛΕΝΗ.

Αλλ' ἀφοῦ εἶμ' ἐκ φύσεως δειλή;

ΔΡΟΣΗ.

Ναί, ἀλλ' ὁ ἔρως
θέλει ψυχὴν ἀδίστακτον.

ΕΛΕΝΗ.

Καὶ μήπως, ἀδελφή μου,
στιγμὴν διὰ τὸν Στέφανον διστάζ' ἡ ἰδική μου;
Νὰ εὕρῃ τὸν πατέρα μου ἐκεῖνος ἔχει χρέος.

ΔΡΟΣΗ.

Αλλ' εἶναι καὶ φιλότιμος, σημείωσε, ὁ νέος.
Αν ἔχ' εἰς τὸν Ταρτοῦφόν του μανίαν ὁ πατήρ σου,
ἂν ἀθετῇ τὸν λόγον του, τί πταίει ὁ μνηστήρ σου;

ΕΛΕΝΗ.

Πλὴν θέλεις πάλιν, φίλη μου, νὰ ἐπαναστατήσω,
κ' οἱ βλέποντες με ἔπειτα νὰ λέγουν ἐξοπίσω,

ὅτι παρέβην δι' αὐτὸν τὰ υἱϊκά μου χρέη,
καὶ ὅτι ἐκ παρακοῆς ὁ γάμος μᾶς συνδέει;
Τοιαῦτα θέλεις σχόλια οἰκτρὰ νὰ ὑποφέρω;

ΔΡΟΣΗ.

Οχι, δὲν θέλω τίποτε· τίποτε· — σὲ συγχαίρω.
Τὸν κὺρ Ταρτοῦφον, φίλη μου, τὸν θέλεις, καθὼς βλέπω,
καὶ εἶχα μέγα ἄδικον ἐγὼ νὰ σ' ἀποτρέπω.
Τί λόγος! ἡ καρδία σου πρὸ πάντων τί σὲ λέγει;
Εἶναι γαμβρὸς τρικούβερτος, καὶ ἡ ματιά του φλέγει.
Αρχων Ταρτοῦφος εἶν' αὐτός· δὲν εἶναι παῖξε, γέλα. —
Κράτει τὸν νοῦν σου δυνατά, ὡραία μου κοπέλλα,
διότι ἑνὸς ἄρχοντος Ταρτούφου κ' ἡ γυναῖκα
πρέπει νὰ 'ξεύρῃ νὰ μετρᾷ παράνω ἀπὸ δέκα.
Δὲν ἀξιόνετ' εὔκολα ἡ κάθε κουρεμμένη,
μαδὰμ Ταρτοὺφ νὰ λέγεται 'ς τὴν γῆ τὴν οἰκουμένη.
Ω! νὰ τὸν 'πάρῃς· 'πάρε τον· κἀνεὶς δὲν σ' ἐμποδίζει·
εἶν' εὐγενής, εἶναι γλυκύς, Βού, Γά, ὅταν γαρίζῃ,
εἶν' ἑρπετός, εὐκίνητος ὡς μία σαλαμάνδρα, —
θὰ ζήσῃς εὐτυχέστατα μ' ἕνα τοιοῦτον ἄνδρα.

ΕΛΕΝΗ.

Θεέ μου!

ΔΡΟΣΗ.

Πόσην ἄνεσιν θὰ αἰσθανθῇς σιμά του,
ὅταν ἰδῇς πῶς ἔγινες πλέον ἀρχόντισσά του!

ΕΛΕΝΗ.

Ω! παῦσε, σὲ παρακαλῶ,· αὐτὴν τὴν εἰρωνείαν.
Κατὰ τοιαύτης συμφορᾶς εὑρίσκεις θεραπείαν;
Εἰπέ με, καὶ τὴν δέχομαι· ἀρκεῖ νὰ μὴ προσκρούῃ
εἰς τὴν τιμὴν τοῦ οἴκου μας.

ΔΡΟΣΗ.

Οχι· νὰ ὑπακούῃ
ἡ κόρ' εἰς τὸν πατέρα της ὀφείλει τοὐναντίον,
καὶ ἂν ἀκόμη πίθηκον τὴν δίδει ὡς νυμφίον.
Εἶναι λαμπρὰ ἡ τύχη σου· εἰς τί παραπονεῖσαι;
'Σ τὸ κατσιβελοχῶρί του βασίλισσα θὰ ἦσαι.
Αὐτὸς εἰς τὴν πατρίδα του ἀφεύχτως θὰ σὲ 'πάρῃ.
'Σ τὸν τόπον ὅπου ἔκοπτε τὸ ἴσο τὸ πρινάρι,
καὶ μόνος ἔγδερνε τ' ἀρνὶ, διὰ νὰ τὸ σουβλίσῃ,
ἐκεῖ ἀπαύστως εὔχεται τὰ κόκκαλα ν' ἀφήσῃ.
Κ' ἰδοὺ λοιπὸν, κυρία μου, θὰ σὲ συμπαραλάβῃ,
εἰς ἓν 'Αγιορίτικο νὰ ἔμβετε καράβι,
νὰ πᾶτε κατευόδιον. 'Εκεῖ, 'ς τὰ κοχλιδάκια,
θὰ σὲ δεχθῇ ἡ πηθηρός σ' μὲ τὰ γυμνὰ πατζάκια.
Θὰ τρέχῃς ἐξοπίσω του, νὰ διῇς τοὺς συγγενεῖς του·
τὸν ἕνα, τὸν κεραμιδᾶ, υἱὸν τῆς ἀδελφῆς του,
τὸν ἄλλον δὰ... τὸν ἀμπατζῆ, τὸν ἄλλον, τὸν μπακάλη·
— ἀπὸ τὴν μία τὴν χαρὰ, θὰ μεταβαίνῃς 'ς ἄλλη. —
Συγγενολόγι ὅσον θές· ἀνήψια τῶν γαμβρῶν του,
κουμπάροι τῶν κουμπάρων τοὺ καὶ τῶν βαπτισιμιῶν του,
μὲ τὸ κοντὸ τσιμποῦχί των θὰ σὲ περικυκλώσουν,
τὴν νύμφη τὴν Πολίτισσα νὰ καταχαμαρώσουν! —
Πόσα ῥακιά! Τί γεύματα, ὅπου, κοινὴ ποτίστρα,
ἡ πλώσκα περιφέρεται! — 'Εκεῖ καὶ ἡ ὀρχήστρα,
ἡ λύρα μὲ τὸν ταμπουρᾶ καὶ μὲ τὴν κολοκύθα·
καὶ δέχου καβαλιέρο σου τὸν καπετὰν 'Ρεβίθα! 9)
Αλλ' ὅμως, ἂν ὁ ἄνδρας σου...

ΕΛΕΝΗ.

Τί ἄσπλαγχνα παιδεύεις!
Εἰπέ με μᾶλλον, ἀδελφὴ, σὺ τί μὲ συμβουλεύεις;

ΔΡΟΣΗ.

Εγὼ, σᾶς προσκυνῶ.

ΕΛΕΝΗ.

Δροσή! ποῦ φεύγεις; Ἄκουσέ με.

ΔΡΟΣΗ.

Πρὸς τιμωρίαν σου αὐτὸ νὰ γίνῃ. — Ἄφησέ με.

ΕΛΕΝΗ.

Ω, ἀδελφή!

ΔΡΟΣΗ.

Α!

ΕΛΕΝΗ.

Τώρ' αὐτὸ, καὶ ὁ τυφλὸς τὸ βλέπει.

ΔΡΟΣΗ.

Τελείως· ὁ Ταρτοῦφός μας πολὺ καλὰ σὲ πρέπει.

ΕΛΕΝΗ.

Δὲν σὲ ἠνοίχθη πάντοτε ἡ ὅλη μου καρδία;
Καὶ τώρα;...

ΔΡΟΣΗ.

Νὰ ταρτουφωθῇς, νὰ μάθῃς!

ΕΛΕΝΗ.

Δυστυχία!
Αν οἶκτον δὲν αἰσθάνεσαι λοιπὸν πρὸ τῶν δεινῶν μου,
ἀδιαφόρει· ἄφες με εἰς τὸν ἀπελπισμόν μου.
Αὐτὸν ἂν λάβω σύμβουλον, μὲ λέγει ποῖον εἶναι
τὸ μόνον, μόνον φάρμακον — καὶ παύουν αἱ ὀδύναι.

Κινεῖται πρὸς ἀναχώρησιν.

ΔΡΟΣΗ.

Ποῦ τρέχεις;... Ἔλα· γύρισε, καὶ ὁ θυμός μ' ἀφίνει. —
Ανάγκη νὰ σὲ σπλαγχνισθῶ. Λυποῦμαι· τί νὰ γίνῃ!

ΕΛΕΝΗ.

Αὐτ' ὅμως τὸ μαρτύριον, ἂν ἐξακολουθήσῃ,
ὤ! θ' ἀποθάνω, γνώρισε, Δροσή.

ΔΡΟΣΗ.

Τὸ πᾶν θὰ ζήσῃ.

Ἡσύχασε· θὰ εὑρεθῇ, καὶ ἴσως ἄνευ κόπου,
ὁ τρόπος τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ κακοτρόπου. —
Ἰδού, ἰδοὺ κι' ὁ Στέφανος.

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ΕΛΕΝΗ, ΔΡΟΣΗ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Τί φήμη τρέχει ἔξω,
διόλου ἀπροσδόκητος; Ἆρά γε νὰ προσέξω;

ΕΛΕΝΗ.

Τί;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Τὸν Ταρτοῦφον, ἤκουσα, νυμφεύεσαι, Ἑλένη;

ΕΛΕΝΗ.

Τφόντ', εἰς τοῦ πατρὸς τὸν νοῦν τοιοῦτό τι συμβαίνει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Πῶς! ὁ πατήρ σου...

ΕΛΕΝΗ.

Ἤλλαξεν ἰδέαν αἰφνιδίως,
καὶ μέχρι τοῦδε φαίνεται ἀκλόνητος.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Τιμίως; —
Ἀλλὰ σπουδαίως δηλαδή;

ΕΛΕΝΗ.

Σπουδαίως· κατ' ἰδίαν
μ' ἐπῆρε, καὶ μ' ἐπρότεινε τὴν νέαν συζυγίαν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Καὶ σὺ τί λέγεις, εἰς αὐτὴν τὴν πρότασιν, φιλτάτη;

ΕΛΕΝΗ.

Τί 'ξεύρω!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Η ἀπόκρισις αὐτ' εἶναι λαμπροτάτη!
Δὲν 'ξεύρεις;

ΕΝΕΝΗ.

Οχι.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Οχι; — ὤ!

ΕΛΕΝΗ.

Σὺ τί με συμβουλεύεις;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Αν μ' ἐρωτᾷς, νυμφεύσου τον.

ΕΛΕΝΗ.

Λοιπὸν συγκατανεύεις;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Ναί.

ΕΛΕΝΗ.

Αληθῶς;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Καὶ βέβαια· τοιαύτη εὐκαιρία
δὲν ἀποβάλλετ' εὔκολα.

ΕΛΕΝΗ.

Ω! κύριε!...

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Κυρία!...

ΕΛΕΝΗ.

Η συμβουλή σας νὰ πραχθῇ λοιπὸν τοιουτοτρόπως;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Νομίζω, νὰ τὴν πράξετε δὲν θὰ σᾶς ᾗναι κόπος.

ΕΛΕΝΗ.

Κ' εἰς σᾶς νὰ μὲ τὴν δίδετε, ἐπίσης· ἐννοεῖται.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Τὴν δίδω, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ δυσαρεστηθῆτε.

ΕΛΕΝΗ.

Λοιπὸν, κ' ἐγὼ τὴν ἐκτελῶ, νὰ σᾶς εὐαρεστήσω.

ΔΡΟΣΗ.

Αποχωροῦσα πρὸς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου.

Περίεργον τί θ' ἀποβῇ. Ἄς τραβιχθῶ ὀπίσω.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Τοιουτοτρόπως ἀγαποῦν λοιπόν· καὶ μετὰ τόσας
ὁρκωμοσίας ἔρωτος φρικτὰς...

ΕΛΕΝΗ.

Παρακαλῶ σας·—
ἀνενδοιάστως, ἄλλο τι δὲν εἴπετε νὰ πράξω,
εἰμὴ τὸν προτεινόμενον αὐτὸν γαμβρὸν νὰ δράξω·
λοιπὸν, νὰ ἦσθε βέβαιος καὶ ὅτι, ἐν τῷ ἅμα,
ἡ φρόνιμός σας συμβουλὴ θὰ γίνῃ κατὰ γράμμα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Ἀλλὰ, παρεξηγοῦσά με, δὲν δικαιολογεῖσθε.
Τοιαύτης διαθέσεως ἐκ τοῦ προτέρου ἦσθε,
πλὴν δράττεσθε προφάσεως κενῆς καὶ παραλόγου,—
διὰ νὰ δικαιώσετε τὴν ἄρνησιν τοῦ λόγου.

ΕΛΕΝΗ.

Εστω· καλὰ τὸ εἴπετε.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Ως φαίνετ', ἐνδομύχως,
ἠσθάνεσθέ τι πρὸς ἐμὲ ὑπολανθάνον ψῦχος.

ΕΛΕΝΗ.

Α! ἂς γελάσω· φρόνημα διόλου ἐσφαλμένον,
συγχωρημένον πλὴν εἰς σᾶς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Ναὶ, ναί· συγχωρημένον. —
Αλλὰ, καὶ ἂν μᾶς παραιτοῦν, ὁ κόσμος δὲν ἐχάθη.
Εἰς τῶν ἐρήμων, βέβαια, δὲν εἴμεθα τὰ βάθη.
Θὰ εὑρεθῇ καὶ δι' ἡμᾶς ὑμέναιος καὶ ἔρως,
καὶ ἴσως πρὸ τῶν γάμων σας θ' ἀκούσετε τὸ μέρος.

ΕΛΕΝΗ.

Δὲν ἀμφιβάλλω. Βέβαια, τὰ προτερήματά σας...

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Δὲν λέγω προτερήματα· — μετὰ τὸ κίνημά σας,
προκύπτει μάλιστα εἰς φῶς ὅτι οὐδόλως ἔχω· —
ἀλλ' εἰς καλήν τινα ψυχὴν τοὐλάχιστον προστρέχω,
κ' ὑπάρχει δὲ τοιαύτη τις μὲ ἕτοιμον τὸ πνεῦμα,
ἥτις τοῦ πρόσφυγος ἐμοῦ ὅταν ἰδῇ ἓν νεῦμα,
θὰ κλίνῃ ὅ,τι ἔχασα σχεδὸν ν' ἀναπληρώσῃ,
ἀμεριμνῶσα ἂν αὐτὸ πολὺ τὴν ταπεινώσῃ.

ΕΛΕΝΗ.

Αλλὰ δὲν χάνετε πολὺ, κ' εὐκόλως εἰμπορεῖτε
διὰ τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν νὰ παρηγορηθῆτε.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Θὰ προσπαθήσω. Βέβαια, ὁπόταν ἐρασμία
καρδία τις μᾶς κλείεται, φιλοτιμίας χρεία.
Πρέπει αὐτὴν ἐξάπαντος κ' ἡμεῖς νὰ λησμονῶμεν·
ἢ, ἂν αὐτὸ δὲν γίνεται, νὰ τὸ προσποιηθῶμεν.
Θὰ ἐφαινόμεθ' ἄνανδροι καὶ ἀληθῶς γελοῖοι,
ἐπιδιώκοντες ψυχὴν ἥτις μᾶς ἀπολύει.

ΕΛΕΝΗ.

Αἴσθημα ὄντως εὐγενὲς, ἐξαίρετον.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Ελπίζω·
καὶ τὸ ἐγκρίνει ἄριστα πᾶς ἄνθρωπος, νομίζω.
Η πῶς! νὰ τρέφω, θέλετε, καθ' ὅλην τὴν ζωήν μου,
τὸν μέχρι τοῦδε ἔρωτα, τὴν ἀφοσίωσίν μου,
καὶ νὰ σᾶς βλέπω χαίρουσαν εἰς ἄλλου τὴν ἀγκάλην,
χωρὶς κ' ἐγὼ μετάστασιν ψυχῆς νὰ κάμω ἄλλην, —
μία καρδία ἄχρηστος πρὸς σᾶς;

ΕΛΕΝΗ.

Εξ ἐναντίας,
τὸ θέλω· τὸ ἐπιθυμῶ ἐξ ὅλης μου καρδίας
νὰ γίνῃ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Ναί; — Τὸ κάμνω.

ΕΛΕΝΗ.

Πά! καὶ βλέπετε ὀπίσω;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Εσκλήρυνες τὴν προσβολὴν, καὶ θὰ σ' εὐχαριστήσω.
Εὐθὺς ἐκεῖ θὰ μεταβῶ.

Κινεῖται ὡς ἀναχωρῶν.

ΕΛΕΝΗ.

Καλά.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, *ἐπανερχόμενος.*

Νὰ ἐνθυμῆσαι,
αὐτοῦ μου τοῦ κινήματος αἰτία σὺ ὅτ' εἶσαι.
Σὺ, θέλοντα, μὴ θέλοντα, εἰς τοῦτο μὲ βιάζεις.

ΕΛΕΝΗ.

Ναί.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, πάλιν ἐρχόμενος.

Ο,τι κάμω, ἔπειτα μή με καταδικάζῃς.
Μὲ δίδεις τὸ παράδειγμα, κ' ἔχω τὸ θέλημά σου.

ΕΛΕΝΗ.

Τὸ θέλημά μου, ναί.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ἐξερχόμενος.

Λοιπὸν, κατὰ τὰς προσταγάς σου.

ΕΛΕΝΗ.

Σωστόν!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, πάλιν ἐρχόμενος.

Μὲ βλέπεις;... ἡ φορὰ αὐτ' εἶν' ἡ τελευταία.

ΕΛΕΝΗ.

Εστω.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ἀπὸ τοῦ κατωφλίου.

Αἶ;

ΕΛΕΝΗ.

Τ' εἶναι;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Μ' ἔκραξες;

ΕΛΕΝΗ.

Εγώ; — Λαμπρὰ ἰδέα!
Θὰ ὠνειρεύθητε.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Λοιπὸν, νὰ ἐξακολουθήσω
τὸν δρόμον μου... Σᾶς προσκυνῶ.

Αναχωρεῖ βραδέως.

ΕΛΕΝΗ.

Σᾶς προσκυνῶ.

ΔΡΟΣΗ, πρὸς τὴν Ἑλένην.

Ν' ἀφήσω
ἠθέλησα τοὺς δύο σας, νὰ τὰ εἰπῆτε μόνοι·
βλέπ' ὅμως ὅτ' ἡ ἔρις σας ἀνάπτει καὶ κορόνει.
Τὴν ἰδιοτροπίαν σου δὲν ἐννοῶ. Τρελ' εἶσαι;

Διὰ τὰ ἐπακόλουθα λοιπὸν σὺ δὲν φοβεῖσαι; —
Κύριε Στέφανε!

Εμποδίζει τὸν Στέφανον, λαβοῦσα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, προσποιούμενος ἀντίστασιν.

Δροσή, τί θέλεις; Ἄφησέ με.

ΔΡΟΣΗ.

Ελᾶτ' ἐδῶ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Τί θέλεις;... Τί;... Νὰ ζῇς! παραίτησέ με.
Παγαίνω, εἰς τὸ πεῖσμά της, νὰ κάμω καθὼς θέλει.

ΔΡΟΣΗ, συλλαμβάνουσα τὸν Στέφανον.

Σταθῆτε.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Οχι, ἄφες με· ἄφες με· μή σε μέλῃ.

ΔΡΟΣΗ, εἰρωνικῶς.

Ω!

ΕΛΕΝΗ, καθ' ἑαυτὴν, ἀναχωροῦσα.

Μένουσα, τὸν ἐνοχλῶ. Ἂν ἀνεχώρουν πάλιν...
Ας φύγω, ν' ἀπολυτρωθῇ.

ΔΡΟΣΗ, τρέχουσα πρὸς τὴν Ἑλένην.

Πά! τώρα καὶ τὴν ἄλλην.
Αχουσ', Ἑλέγκω! ποῦ μοῦ πᾶ'ς;

ΕΛΕΝΗ.

Αφες.

ΔΡΟΣΗ, συλλαβοῦσα αὐτήν.

Εδῶ θὰ μείνῃς.

ΕΛΕΝΗ, ἀνθισταμένη.

Οχι, Δροσή, ἀδύνατον· ματαίως δὲν μ' ἀφίνεις.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, καθ' ἑαυτὸν, ἀναχωρῶν.

Τὸ πρᾶγμα καθὼς ἔγινεν, ἴσως καλὰ θὰ πράξω,
ἀπὸ τῆς παρουσίας μου ἐὰν τὴν ἀπαλλάξω.

ΔΡΟΣΗ, τρέχουσα πρὸς τὸν Στέφανον.

Ο ἄλλος. — Σατανάδες! ὤ! σᾶς δέρνω, σᾶς ὀμνύω.
Αφήσ'τε τοὺς ἀστεϊσμούς. Ἐλᾶτ' ἐδῶ κ' οἱ δύο.

Λαμβάνει ἑκάτερον ἐξ ἑτέρας χειρὸς, καὶ τοὺς ἐπαναφέρει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, πρὸς τὴν Δροσήν.

Αἶ, ἦλθα· τί;

ΕΛΕΝΗ, πρὸς τὴν Δροσήν.

Αἶ, ἔπειτα;

ΔΡΟΣΗ.

Νὰ συμφιλιωθῆτε,
καὶ διὰ τ' ἄλλα, βλέπομεν ἂν κἄτ' οἰκονομῆται.

Πρὸς τὸν Στέφανον.

Συγχίζεσθε μὲ τὸ μηδέν; Δὲν μᾶς ἀρκοῦν αἱ λύπαι;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Δὲν εἶδες πῶς μὲ ὁμιλεῖ; Δὲν ἤκουσες τί εἶπε;

ΔΡΟΣΗ, πρὸς τὴν Ἑλένην.

Τρελή, νὰ συνερίζεσαι καὶ σύ!

ΕΛΕΝΗ.

Αλλὰ δὲν εἶδες
πῶς προσηνέχθη εἰς ἐμέ;

ΔΡΟΣΗ.

Εἶσθε κ' οἱ δυὸ τσιχνίδαις.

Πρὸς τὸν Στέφανον.

Αὐτή, — ἐμὲ πιστεύσετε, — διατελεῖ πιστή σας,
καὶ μόνον ἔχει μέλημα νὰ ἑνωθῇ μαζῆ σας.

Πρὸς τὴν Ἑλένην.

Αὐτός; — αὐτὸς σὲ ἀγαπᾷ ὑπὲρ τὸν ἑαυτόν του,
καὶ σ' ἐγγυῶμ', Ἑλέγκω μου, εἶσαι τὸ εἴδωλόν του.

ΕΛΕΝΗ.

Η συμβουλή του τί λοιπὸν ἐσήμαινεν ἐκείνη;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, πρὸς τὴν Δροσήν.

Αφοῦ μ' ἐζήτει συμβουλήν! — Ἦτο ποτὲ νὰ γίνῃ;

ΔΡΟΣΗ.

Εἶσθε κ' οἱ δυὸ θεότρελοι.

Ζητοῦσα νὰ συνάψῃ τὰς χεῖράς των.

Τὰ χέρια σας· — ἐλᾶτε.

Κύριε!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, *δίδων τὴν χεῖρα ὡς ἄκων.*

Τί;... τὸ χέρι, τί; — Αἶ, τί;

ΔΡΟΣΗ, *νεύουσα πρὸς τὴν Ἑλένην.*

...Ἂν ἀγαπᾶτε.

ΕΛΕΝΗ, *δίδουσα ὡσαύτως τὴν χεῖρα.*

Τί χρησιμεύουν ὅλ' αὐτά;

ΔΡΟΣΗ, *ἀγωνιζομένη νὰ τοὺς συνάψῃ.*

Ω! κάμετε! σταθῆτε! —

Κ' οἱ δύο σεῖς λατρεύεσθε πλέον παρ' ὡς φρονεῖτε.

Ο Στέφανος καὶ ἡ Ἑλένη ἵστανται πρὸς στιγμὴν ἐν σιωπῇ, κρατούμενοι μὲν διὰ χειρὸς, ἀλλ' ἔτι μὴ βλέποντες πρὸς ἀλλήλους.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, *στρεφόμενος πρὸς τὴν Ἑλένην.*

Αλλ' ἂς μὴ γίνωνται λοιπὸν τὰ πράγματα μὲ βίαν.
Ιδῆτέ μας τοὐλάχιστον χωρὶς μνησικακίαν.

Η Ἑλένη στρέφεται μειδιῶσα πρὸς τὸν Στέφανον.

ΔΡΟΣΗ.

Τφόντ' εἶναι θεότρελον τῶν ἐραστῶν τὸ γένος!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, *πρὸς τὴν Ἑλένην.*

Αδικον εἶχα νὰ φανῶ πρὸς σὲ ἐκπικραμένος;
Εἰπέ με τὴν ἀλήθειαν, καὶ σὺ κακὴ δὲν εἶσαι,
νὰ λέγῃς ὅ,τι ἔλεγες, χωρὶς νὰ μὲ λυπῆσαι;

ΕΛΕΝΗ.

Δὲν εἶσαι πλὴν ἀχάριστος καὶ σὺ ὑπὲρ τὸ δέον;

ΔΡΟΣΗ.

Αὐτὰ, δι' ἄλλην ἐποχὴν ἀφήσετέ τα πλέον.
Τὰ ἄλλα νὰ προλάβωμεν τώρ' ἂς ἀσχοληθῶμεν.

ΕΛΕΝΗ.

Λοιπὸν, τί μέσα σὺ φρονεῖς νὰ μεταχειρισθῶμεν;

ΔΡΟΣΗ.

Μέσα πολλά.

Δεικνύουσα τὸ μέτωπόν της.

Η 'Αθηνᾶ ἐδῶθεν ἐγεννήθη.

Πρὸς τὴν 'Ελένην.

Σὺ, ἄφες τὸν πατέρα σου νὰ λέγῃ. —

Πρὸς τὸν Στέφανον.

Παραμῦθι.

Πρὸς τὴν 'Ελένην.

Συμφέρον εἶναι νὰ φανῇς πῶς θὰ τὸν ὑπακούσῃς.
Μὴ τὴν οἰκτρὰν ἰδέαν του ἀμέσως ἀντικρούσῃς·
μόνον, ὁσάκις ἔρχεται ὁ κόμβος εἰς τὸ κτένι,
ὁ γάμος ὁ προκείμενος εἰς μάκρος νὰ 'παγαίνῃ.
Καιρὸν ἐὰν κερδίζῃ τις, μεγάλα κατορθόνει.
Πότε κρυφὴ ἀσθένεια ἢ πόνος σὲ ζαρόνει,
καὶ πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ὁ γάμος· ἐννοεῖται·
πότ' ἔξαφνός τις οἰωνὸς κακὸς παρατηρεῖται· —
ἕνας καθρέπτης ἔσπασε· 'ς τὸν δρόμον, αἰφνιδίως,
εἶδες νεκρὸν ἀσκέπαστον, καὶ σ' ἦλθε φόβος κρύος·
ἔπεσε τὸ παποῦτσί σου, κ' εὑρέθη ἄνω, κάτω·
ὁ πετεινὸς ἐφώναξε 'σὰν ἄλογο βαρβάτο· —
τὸ οὐσιῶδες εἶν' αὐτό· — καθόλου νὰ μὴ σπεύσουν,
μ' ἐκεῖνον τὸν ὀλέθριον γαμβρὸν νὰ σὲ νυμφεύσουν.
Πλὴν, πρὸς ἐπιτυχίαν μας ἀκόμη καλλιτέραν,

Πρὸς τὸν Στέφανον.

Σεῖς φύγετε· — ἂν μείνετε ἐδῶ περισσοτέραν
ὥραν, θὰ ἔλθουν νὰ ἰδοῦν ὁμοῦ πῶς ὁμιλεῖτε,
καὶ δὲν συμφέρει. Τρέξετε, τοὺς φίλους σας ἰδῆτε,

νὰ εὕρουν τὸν πατέρα της καὶ νὰ τὸν μεταπείσουν.
Σᾶς ἔδωσε τὸν λόγον του· ἂς τὸν φιλοτιμήσουν.
Μὲ τὸν Ἀλέκο δὲ ἡμεῖς, καὶ ἴσως... Ἂς ἰδοῦμεν
εὐθὺς καὶ τὴν μητέρα της, καὶ κἄτι σκευωροῦμεν.
Παγαίνετε.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, πρὸς τὴν Ἑλένην.

Εἰλικρινῶς· — θ' ἀγωνισθῶμεν, — τρέχω,
ἀλλ' ὅμως τὴν ἐλπίδα μου εἰς σὲ τὴν πλείστην ἔχω.

ΕΛΕΝΗ.

Γίνωσκε, — ὅ,τι ὁ πατὴρ καὶ ἂν ἀποφασίσῃ,
τὴν δεξιάν μου, ἐκτὸς σοῦ, κἀνεὶς δὲν θ' ἀποκτήσῃ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Ναί; — Πόσης μὲ πληροῖς χαρᾶς! Μεθ' ὅσα σκευωροῦνται...

ΔΡΟΣΗ.

Οἱ ἐρασταὶ νὰ ὁμιλοῦν αἰῶνας δὲν βαρηοῦνται.
Σᾶς λέγω, φύγετε!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ἐπιστρέφων.

Εγὼ...

ΔΡΟΣΗ, πρὸς τὸν Στέφανον.

Μὲ βίαν θὰ σᾶς 'βγάλω. —
Σύρετ' ἀπὸ τὸ μέρος σας!

Πρὸς τὴν Ἑλένην.

Καὶ σὺ ἀπὸ τὸ ἄλλο!

Η Δροσὴ ἀπωθεῖ ἑκάτερον ἀπὸ τοῦ ὤμου, καὶ οὕτω τοὺς ἀναγκάζει νὰ χωρισθῶσι.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Νὰ πέσῃ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ νὰ μ' ἐξαφανίσῃ·
νὰ μὲ εἰποῦν ἀνδράποδον· ὁ κόσμος νὰ μὲ πτύσῃ,
ἂν κἀνενὸς ἐπιταγὴ ἢ σέβας, τὴν ὁρμήν μου
κρατήσῃ τοῦ νὰ κάμω τι κατὰ τὴν κεφαλήν μου!

ΔΡΟΣΗ.

Αλέκο! μὴ παραφορὰς ἀνθρώπων παραλόγων.
Ακόμη ὁ πατέρας σου ἁπλῶς εἶπ' ἕνα λόγον.
Πολλὰ μὲν σχεδιάζονται καὶ λέγονται, ἀλλ' ὅμως
ἕως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν εἶναι πολὺς ὁ δρόμος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Ο θεομπαίκτης! Εἶδες σὺ τί σχέδια χαλκεύει!
Νὰ μὴν ἀρκῆτ' ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ γυρεύῃ...
Ω! πρέπει, πρέπ' εἰς τὸ αὐτὶ νὰ τὸν εἰπῶ δυὸ λέξεις.

ΔΡΟΣΗ.

Οχι, 'Αλέκο· πρόσεξε, νὰ μὴ τὰ περιπλέξῃς.
Σὺ τίποτε· ἡσύχασε, καὶ οὔτε εἰς ἐκεῖνον,

οὐδὲ εἰς τὸν πατέρα σου μὴν ὁμιλεῖς, ἀφίνων
νὰ κάμῃ μόν' ἡ μήτηρ σου, κ' ἐκείνη κἄτι 'ξεύρει· —
ἐλπίζω τοῦ Ταρτούφου σου τὰ ἀσθενῆ νὰ εὕρῃ.
Αὐτὸς τὴν βλέπει 'ςὰν καλά· 'ςὰν κἄτι νὰ τὸν φλέγῃ.
Μὲ φαίνεται ἡ μαύρη του καρδοῦλα νὰ τὸ λέγῃ·
κι' ἂν ἦν' αὐτό, 'Αλέκο μου, 'ς τὸν σάκκον σοῦ τὸν ἔχω. —
Νὰ τὸν φωνάξω μ' ἔστειλε, κ' ἐδῶ τὸν ἀπαντέχω,
διότι, καθὼς ἔμαθα ἀπὸ τὸν παραϋιόν του,
τώρα αὐτὸς προσεύχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του.
Εχει σκοπὸν ἡ μήτηρ σου νὰ τὸν ἐξερευνήσῃ·
νὰ μάθῃ τὰς ἰδέας του, καὶ νὰ τὸν παραστήσῃ,
διὰ τὸ συνοικέσιον αὐτὸ ποῦ τὸν προτείνουν,
— μὲ τὴν 'Ελέγκω δηλαδή, — ὅτι αὐτὰ νὰ γίνουν
δὲν εἶναι πρᾶγμα δυνατόν, καὶ νὰ τραβίξῃ χέρι,
διότι ἐπακόλουθα δυσάρεστα θὰ φέρῃ. —
Θὰ καταβῇ πλὴν γρήγορα, ὁ δοῦλός του ὡς μ' εἶπε,
καὶ φῦγε, σὲ παρακαλῶ. Καλλίτερα σὺ λεῖπε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Ας εὑρεθῶ κ' ἐγὼ παρὼν εἰς τὴν συνομιλίαν.

ΔΡΟΣΗ.

Οχι· νὰ ἦναι μόνοι των· μὴ πράγματα μὲ βίαν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Διόλου δὲν τὸν ὁμιλῶ· θὰ κάθημαι 'ς τὴν κώχη.

ΔΡΟΣΗ.

Θχι· σ' ἐπαίρνει ὁ θυμός· ὄχι, σὲ λέγω, ὄχι.
Φῦγε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Δὲν φεύγω· θὰ κρυφθῶ, ν' ἀκούω ἀοράτως.

ΔΡΟΣΗ.

Εὐλογημένε! — Ἔρχεται. Φῦγε, σὲ λέγω! — Νά τος.

Ο Ἀλέξανδρος κρύπτεται εἰς δωμάτιον, πρὸς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου.

ΣΚΗΝΗ Β′

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Κράζων, ἅμα ὡς εἶδε τὴν Δροσὴν, πρὸς τὸν ὑπηρέτην του, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς οἰκίας.

Εἰς τὴν κανδῆλα, Ἰακουμῆ, τὸ ᾿λάδι μὴ ξεχάσῃς·
καὶ βάλε μοσχολίβανον, καλὰ νὰ θυμιάσῃς.
Αν μὲ ζητήσουν, ᾿πάγησα εἰς τὰ φυλακωμένα,
νὰ δώσω ὅσα ψυχικὰ τοὺς ἔχω συναγμένα. [10])

ΔΡΟΣΗ, καθ' ἑαυτήν.

Τῆς κομποῤῥημοσύνης σου καὶ τῆς ὑποκρισίας!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Μ' ἐζήτησες;

ΔΡΟΣΗ.

Νὰ σᾶς εἰπῶ...

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Εξάγων τὸ μανδύλιόν του καὶ ἀποστρέφων τὸ πρόσωπον.

Οὐαὶ, τῆς ἁμαρτίας!
Παρακαλῶ... νὰ μὴν ἰδῶ! Ἔπαρε τὸ μανδῦλι.

ΔΡΟΣΗ.

Πῶς! τί;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Τὰ στήθη... σκέπασε, καὶ ἔπειτα ὁμίλει.
Εκ τῶν τοιούτων αἱ ψυχαὶ ἀσθένειαν παθαίνουν,
καὶ εἰς τὸ πνεῦμα στοχασμοὶ σατανικοὶ ἐμβαίνουν.

ΔΡΟΣΗ.

Ας σταυρωθῶ! — Τόσον λοιπὸν τὸν πειρασμὸν φοβεῖσθε;
Πολὺ σᾶς βλέπω εὐπαθῆ· πυρῖτις ὅλος εἶσθε.
Αλλ' ὅμως ἡσυχάσετε· μ' αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα,
ἀδύνατον νὰ εὕρετε ἐκ μέρους μου σπινθῆρα.
Εγὼ, καὶ ἂν σᾶς ἔβλεπα — δὲν 'ξεύρω μὲ τί τρόπον,
θὰ ἤμην ὁ ψυχρότατος τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων. [11])

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Κύτταξε, μὲ σεμνότητα καὶ μὲ αἰδῶ εἰπέ με
ὅ,τ' ἤθελες νὰ μὲ εἰπῇς· εἰ δ' ἄλλως, ἄφησέ με.

ΔΡΟΣΗ.

Οχι, ἐγὼ δὲν πρόκειται ποσῶς νὰ σᾶς βαρύνω·
ἔχω αὐτὸ νὰ σᾶς εἰπῶ ἁπλῶς, καὶ σᾶς ἀφίνω. —
Επιθυμεῖ νὰ σᾶς ἰδῇ ἡ οἰκοδέσποινά σας,
καὶ νὰ τὴν περιμείνετε, ἂν ᾖναι θέλημά σας.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αὐτὸ ἂν ᾖναι, μάλιστα· καλά.

ΔΡΟΣΗ, καθ' ἑαυτήν.

Ο καϋμένος,
πῶς ἐγλυκάνθη 'πάραυτα! Δὲν εἶναι λανθασμένος,
νομίζ', ὁ ἰδικός μου νοῦς.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αρά γε θὰ βραδύνῃ;

ΔΡΟΣΗ.

Α, ὄχι. — Νά την, ἔρχεται. — Τῳόντι, εἶν' ἐκείνη.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Η χάρις τοῦ Κυρίου μας νὰ σᾶς διαφυλάττῃ
σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, καὶ νὰ σᾶς ἀπαλλάττῃ
ἀπὸ παντοίων θλίψεων, κατὰ τὰς παρακλήσεις
τοῦ ταπεινοῦ εὐχέτου σας, καὶ τὰς θερμὰς δεήσεις.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Σᾶς εἶμαι διὰ τὰς εὐχὰς καθυποχρεωμένη.
Καθήσετε, νὰ ἦμεθα συνάμ' ἀναπαυμένοι.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, καθήμενος.

Καὶ πῶς δὰ ἐπεράσετε μὲ τὴν κεφαλαλγίαν;

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, καθημένη.

Εὐχαριστῶ· αἰσθάνομαι ἀνάῤῥωσιν τελείαν.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Δὲν ἔχουν αἱ δεήσεις μου παράστασιν τοσαύτην,
ὥςτε τὴν χάριν ἄνωθεν νὰ ἐπισύρουν ταύτην,
πλὴν δὲν ἀνέπεμψα εὐχὴν, χωρὶς τὴν ἴασίν σας
θερμῶς νὰ ἐπικαλεσθῶ, καὶ τὴν ἀνάῤῥωσίν σας.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ο ζῆλός σας ὑπὲρ ἐμοῦ εἶναι πολύς.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Φιλτάτη,
τί λόγος! ἡ ὑγεία σας αὐτ' ἡ τιμαλφεστάτη! —
Τὴν ἰδικήν μου ἀντ' αὐτῆς θὰ ἔδιδα ἀσμένως.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Πῶς! ἡ φιλανθρωπία σας τοσοῦτον ἔχει σθένος;
Διὰ τὴν καλωσύνην σας εὐγνωμονῶ μεγάλως.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αξίζετε πλειότερον, κοκόνα, πλὴν, — πῶς ἄλλως!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Λοιπὸν, ἂς ἦναι. — Πρόκειται κρυφή τις ὁμιλία,
καὶ χαίρω ὅτι εἴμεθα ἐδῶ ἐν ἀσφαλείᾳ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Εἶναι χαρὰ ἀμύθητος καὶ εἰς ἐμὲ συγχρόνως,
ὅτι μὲ σᾶς, κυρία μου, βλέπω νὰ ἦμαι μόνος·
ἐγὼ, ζητῶν ἐξ οὐρανοῦ τοιαύτην εὐκαιρίαν,
διεκαιόμην πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τὴν προσδοκίαν.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐπιθυμῶ ἓν πρᾶγμα νὰ μ' εἰπῆτε
εἰλικρινῶς. Εἶσθε καλὸς ἐκ βάθους ν' ἀνοιχθῆτε;

Ο 'Αλέξανδρος ὑπανοίγει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ὅπου ἐκρύβη, καὶ φαίνεται δίδων ἀκρόασιν.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Εγώ; — ἐγὼ δὲ μάλιστα θὰ σᾶς παρακαλέσω,
νὰ στέρξετε τὴν ὅλην μου ψυχὴν νὰ σᾶς ἐκθέσω·
καὶ ἐνταῦτῷ νὰ σᾶς εἰπῶ ἐν βάρει συνειδότος, —
ἂν βλέπετε νὰ φέρωμαι πολλάκις ἀλλοκότως
δι' ὅσους ἐδῶ ἔρχονται νὰ τοὺς δεξιωθῆτε,
δὲν εἶν' ἀπὸ κακίαν μου πρὸς σᾶς, βεβαιωθῆτε·
ἀλλ' ἀγνοῶ πῶς μ' ἔρχεται καὶ οὕτω δυσχεραίνω,
ἔκ τινος ζήλου καθαροῦ...

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Αὐτὸ καὶ συμπεραίνω.
Φοβεῖσθε μήπως κολασθῶ, μὲ τὰς πολλάς μας σχέσεις.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς Καλλιόπης, καὶ σφίγγων τοὺς δακτύλους της.

Ναὶ, βέβαια, κοκόνα μου· καὶ ἡ πολλή μου ζέσις...

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ω! ὤ! πολὺ μὲ σφίγγετε.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ως ἐκ τοῦ ἄκρου ζήλου.
Τὸ θάῤῥος συγχωρήσετε ἑνὸς θερμοῦ σας φίλου.
Τῳόντι, ἐπονέσετε; Μυρία μᾶλλον βέλη,
θὰ τὰ ὑπέμενα...

Θέτει χεῖρα ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς Καλλιόπης.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Εκεῖ, τὸ χέρι σας τί θέλει;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Τὸ ὕφασμα παρατηρῶ. Τί μαλακόν! ἰδῆτε...

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Μὴ, μὴ, καὶ γαργαλίζομαι. Ἀφήσετε, νὰ ζῆτε!

Η Καλλιόπη ὀπισθοχωρεῖ μετὰ τῆς καθέδρας, ὁ δὲ Ταρτοῦφος πάλιν πλησιάζει πρὸς αὐτήν.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, *ἀπτόμενος τοῦ περιστηθίου της.*

Τί θαυμαστὰ κεντήματα! Εἶν' ἔργον τῶν χειρῶν σας
αὐτὸ, ἂν δὲν λανθάνωμαι, τὸ περιστήθιόν σας;
Τὸ πᾶν εἰς τὴν ἐντέλειαν κατώρθωσαν νὰ φέρουν.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Αλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον, καὶ ὅλ' αὐτὰ ἂς χαίρουν.—
Ο σύζυγός μου, φήμη τις καθ' ἃ μᾶς παραστήνει,
πραγματικῶς τὴν κόρην του εἰς γάμον σᾶς προτείνει,
καὶ νὰ χαλάσ' εἶν' ἕτοιμος τὸν πρῶτον ἀῤῥαβῶνα.
Εχουν αὐτὰ τὸν τόπον των; Εἰπῆτέ με.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Κοχόνα, —
μὲ εἶπέ τι παρόμοιον, τῳόντι, πλὴν διστάζω...
Δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν δι' ὃ ἐγὼ στενάζω.
Τὸ τῆς ψυχῆς μου μέλημα, πρὸς ὃ καὶ καταβάλλω
τοὺς θερμοτάτους πόθους μου, ὑπάρχει ἄλλο, ἄλλο.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Γνωρίζω· σεῖς ἀπέχετε τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων,
ποθῶν τὸν ἐπουράνιον χορὸν τῶν ἀσωμάτων.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Δὲν εἶμαι καὶ εἰς τὰ τῆς γῆς, βεβαιωθῆτε, λίθος.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Σᾶς θλίβει τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ δυστυχῶν τὸ πλῆθος·
ἀλλ' ὅμως, τὴν καρδίαν σας ἑλκύουν μόν' ἐκεῖναι
τοῦ οὐρανοῦ αἱ καλλοναί.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ναί, ἀλλ' ἰδοὺ τί εἶναι. —
Ο ἔρως πρὸς τὰς καλλονὰς τοῦ οὐρανοῦ ἐκείνας,
δὲν ἐξαλείφει ἐν ἡμῖν καὶ τὸν πρὸς τὰς γηΐνας.
Λαμπρόν τι δημιούργημα τοῦ Πλάστου ὅταν βλέπουν,
εὐκόλως αἱ αἰσθήσεις μας θελγόμεν' ἐπιῤῥέπουν.
Λαμπρὰ τοιαῦτα πλάσματα πολλάκις ἀπαντῶνται
εἰς τὸ ὡραῖον φῦλόν σας, ἐν ᾧ ἀνταναχλῶνται,
τῳόντι, τ' ἀπαυγάσματα τῶν θείων του χαρίτων,
καὶ εἶσθε σεῖς ἓν ἐξ αὐτῶν· — τί λέγω; — κορυφή των!
Εἰς σᾶς ἐπεδαψίλευσε τὴν καλλονὴν τελείαν,
μαγεύουσαν τὴν ὅρασιν, πτοοῦσαν τὴν καρδίαν.
Εγώ, τὰς ἐντελείας σας ὁπόταν ἐξετάζω,
τὸν Πλάστην εἰς τὸ πλάσμα του, ἀληθινά, θαυμάζω,

καὶ ἔρως, ἔρως ἄπλετος μοῦ πυρπολεῖ τὸ στῆθος,
ὡς πρὸς τὸ ὡραιότατον αὐτοῦ ἐκείνου ἦθος.
Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐτρόμαξα, μὴ αὔτη μου ἡ ζέσις
σατανικὰς ὑπέκρυπτε τοῦ πονηροῦ προθέσεις,
κ' εἶπα νὰ φύγω μάλιστα ἐντεῦθεν τὰς προάλλας,
πέτραν σκανδάλου τῆς ψυχῆς φρονῶν ὑμᾶς, ὁ τάλας.
Ἀλλ' ἀκολούθως σύνοιδα, ὅτ' εἶχα μέγα λάθος·
ὅτ' εἰμπορεῖ νὰ κρατηθῇ ἁγνὸν αὐτὸ τὸ πάθος·
ὅτ' εἰμπορεῖ ἀνόσιον τελείως νὰ μὴν ἦναι,
καὶ τὴν ψυχὴν παρέδωσα, εἰπών, — ψυχή μου, κλῖνε!
Γινώσκω ὅτ' ἡ προσφορὰ μιᾶς πτωχῆς καρδίας,
ὡς ἡ ἐμή, εἰν' εὐτελής· ὅτ' εἶμαι τολμητίας·
ἀλλ' εἶν' ἡ ἀγαθότης σας, ἐξ ἧς τὸ πᾶν ἐλπίζω,
διότ' εἰς τὰς δυνάμεις μου οὐδὲν σχεδὸν στηρίζω.
Εἰς σᾶς ἐναπετέθησαν ζωή, χαρά, ἐλπίς μου.
Ὁ θάνατός μου ἐξ ὑμῶν, κ' ἡ νεκρανάστασίς μου.
Θελήσετε, κοκόνα μου, κ' ἰδοὺ ἐγὼ εὐδαίμων·
καὶ πάλιν, σεῖς προστάξετε, καὶ — περιμένω τρέμων.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τῳόντι, ἡ ἐξήγησις αὐτ' εἶν' ἐμπαθεστάτη·
ἀλλ' ἐνταὐτῷ παράδοξος μὲ φαίνεται κατά τι.
Σᾶς βλέπω κἄμποσον τρωτόν, καὶ νὰ θωρακισθῆτε.
Νομίζω ὅτι ἔπρεπεν ὀλίγον νὰ σκεφθῆτε· —
πῶς, σεῖς, ὁ τόσον εὐλαβής, αἱ τοῦ ὁποίου φῆμαι...

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Μήπως διότ' εἶμ' εὐλαβής, καὶ ἄνθρωπος δὲν εἶμαι;
Α! ὅταν τὰ ὑπέρλαμπρα ἰδῇ τις θέλγητρά σας,
δὲν σκέπτεται, δουλοῦτ' εὐθύς· ἀσπαίρ' εἰς τὰ δεσμά σας.
Παράδοξ' αὐτὰ φαίνονται, ὡς ἐξ ἐμοῦ· — ἀγγέλους

σεῖς θέλετε· ἀλλ' ἄγγελος δὲν εἶμαι ἐπὶ τέλους.
Ὥςτε, ἐὰν οἱ λόγοι μου σᾶς φαίνωνται μεμπτέοι,
τὸ κάλλος σας ἐλέγξετε, αὐτὸ διότι πταίει.
Ἀφ' ἧς στιγμῆς τὴν ἔκλαμψιν αὐτοῦ τοῦ κάλλους εἶδα,
εὐθὺς καὶ τῆς καρδίας μου σᾶς εἶδα βασιλίδα.
Τῶν ἱλαρῶν ὀμμάτων σας ἡ ἄῤῥητος γλυκύτης
τὴν πᾶσαν κατεπόνεσεν ἰσχύν μου ἀντικρύ της.
Τὰ πάντα ἐματαίωσε· νηστείας, παρακλήσεις,
δάκρυα ὄντως πύρινα, ἐνίκησεν ἐπίσης.
Πολλάκις, ἐκ βλεμμάτων μου κ' ἐξ ἀναστεναγμῶν μου,
σχεδὸν θὰ ἐμαντεύσετε τί τὸ μυστήριόν μου·
πλὴν, θὰ δεχθῆτε ἆρά γε μὲ συμπαθῆ καρδίαν
τοῦ ἀναξίου δούλου σας τὴν ἐκτενῆ λατρείαν;
Μὲ πόσην ἀφοσίωσιν, ἂν συγκατατεθῆτε
μέχρις ἐμοῦ, τ' οὐτιδανοῦ ἐμοῦ, νὰ καταβῆτε,
μαγεία τῆς ὁράσεως καὶ χάρμα τῆς ψυχῆς μου,
θὰ σᾶς λατρεύ', ὁ ἄθλιος, ἐφ' ὅρου τῆς ζωῆς μου!
Μ' ἐμὲ, δὲν τρέχει κίνδυνον κἀνένα ἡ τιμή σας.
Πρός με, ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ εἶν' ἡ ὑπόληψίς σας.
Ὅλοι αὐτοὶ οἱ μάταιοι καὶ κοῦφοι νεανίσκοι,
εἰς τοὺς ὁποίους χάριτας τὸ φῦλόν σας εὑρίσκει,
καυχηματίαι, ἕτοιμοι νὰ διακωδωνίσουν
τὴν ἐλαχίστην εὔνοιαν, καὶ μόνον ἂν ἐλπίσουν,
τὴν γλῶσσάν των τὴν φλύαρον ἀδιακρίτως λύουν,
καὶ ἀτιμάζουν τὸν βωμὸν εἰς τὸν ὁποῖον θύουν.
Ἀλλ' ἄνθρωποι ὁποῖ' ἡμεῖς, τοιαῦτα μυστικά των
τὰ θάπτουν, κ' εἶσθε ἥσυχος διὰ παντὸς σιμά των.
Παρέχει πᾶν ἐχέγγυον ἡ ἄκρα προσοχή μας,
μὴ πάθῃ τι ἡ φήμη μας· κ' εὑρίσκει τις μαζῆ μας,
— τὸ σπάνιον ἐντός τινος φυλῆς ἀθυροστόμου, —
ἄνευ σκανδάλου ἔρωτα, καὶ τέρψιν ἄνευ τρόμου.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Σᾶς ἀκροῶμαι λέγοντα, καὶ ἡ ῥητορική σας
ἐκφαίνει ζωηρότατα τὴν φλόγα τῆς ψυχῆς σας·
πλὴν δὲν μὲ ὑποπτεύεσθε ὡς ἱκανὴν ἐπίσης
νὰ εἴπω εἰς τὸν ἄνδρα μου αὐτάς σας τὰς προκλήσεις,
καί, ὅσον ἐπιστήθιος τὸν εἶσθε καὶ οἰκεῖος,
νὰ τρέψω τὴν φιλίαν του εἰς μῖσος αἰφνιδίως;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Γνωρίζω ὅτι ἔχετε πολλὴν ἀγαθωσύνην,
καὶ τὴν ἀδυναμίαν μου αὐτήν, τὴν ἀνθρωπίνην,
τὴν τόλμην δι' ἣν φαίνεσθε ὡς δυσηρεστημένη,
θὰ συγχωρήσετε, ἀφοῦ, — ἰδού, χαριτωμένη,
καθρέπτας ἐδῶ ἔχετε· τὰ κάλλη σας ἰδῆτε,
καὶ ἂν ἀντέχῃ τις θνητός, σάρκα φορῶν, εἰπῆτε.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Θὰ ἐφερόμην ἄλλως πως, ἴσως, ἂν ἤμην ἄλλη,
ἀλλ' ἡ ἐχεμυθία μου θὰ σᾶς φανῇ μεγάλη.
Δὲν λέγω εἰς τὸν ἄνδρα μου τίποτ' ἐξ ὅλων τούτων·
ἀλλ' ὅμως ἀπαιτῶ κ' ἐγώ, ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ των,
ἓν πρᾶγμα· — νὰ συντείνετε, χωρὶς ῥᾳδιουργίαν,
εἰλικρινῶς καὶ πάραυτα, πρὸς ἕνωσιν ταχεῖαν
τῆς κόρης τοῦ συζύγου μου μὲ τὸν μελλόνυμφόν της.
Αφήσετε· δὲν εἶσθε σεῖς ἀνὴρ τῶν ἰδεῶν της.
Προσέτι δέ, νὰ παύσετε καὶ τὴν ἐπίδρασίν σας
τὴν ἄλλην . . .

ΣΚΗΝΗ Δ′

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, *φανερούμενος.*

Οχι, μῆτέρ μου. Χωρὶς τὴν εἴδησίν σας
ἤμην ἐκεῖ, καὶ ἤκουσα τὰ πάντα καλῇ τύχῃ·
ὥςτ' ἐπληρώθη τὸ ῥητόν, — « ἔχουν αὐτιὰ κ' οἱ τοῖχοι. »
Οἱ ὅροι τῶν συμφωνιῶν ἂς μείνουν κατὰ μέρος.
Πρέπει νὰ μάθῃ ὁ πατὴρ τὰ πράγματα ἐγκαίρως·
νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς ψυχῆς ἑνὸς ἐπονειδίστου
ὑποκριτοῦ· ἑνὸς ἐχθροῦ τοιούτου τῆς τιμῆς του.
— 'Αχρεῖον ὑποκείμενον! — 'Ιδὲ ἀναισχυντίαν!
Τοῦ παμπονήρου ἤκουσες τὴν ἐρωτομανίαν; —
Εστέναζα, — ἐκδίκησιν! τὴν ἔχω τελευταῖον.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Οχι, 'Αλέκο μου· ἀρκεῖ νὰ βάλῃ γνῶσιν πλέον.
Εἰς τὸ ἑξῆς θὰ τὸν ἰδῇς· θὰ τὸν φιλοτιμήσω.
Τὸν ἔδωσα ὑπόσχεσιν· ἄφες νὰ τὴν κρατήσω.
Δὲν εἶμαι τοῦ συστήματος νὰ κάμνω ὁμιλίας
διὰ τοιαύτης φύσεως ἐγὼ ἀνοησίας.
Γελῶσα στρέφει πρὸς αὐτὰς πᾶσα γυνὴ τὰ νῶτα,
καὶ τοῦ συζύγου της ποτὲ δὲν ἐνοχλεῖ τὰ ὦτα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Αν ἔχετε τοὺς λόγους σας νὰ φέρεσθε σεῖς οὕτω,
ἔχω κ' ἐγὼ λόγους πολλοὺς νὰ μὴ τὸ θέλω τοῦτο.
Τοιούτου ὄντος νὰ φεισθῶ; Καὶ δὲν θὰ ἤμην γέλως,
καθὼς αὐτὴν περίστασιν νὰ ἐπιτύχω, τέλος,
καὶ νὰ μὴ θραύσω τὴν ὀφρὺν ἑνὸς ἀσυνειδήτου,

καταταράξαντος ἡμᾶς ἐδῶ, μὲ τ' ἀναιδῆ του
πρὸς τὸν πατέρα σκάνδαλα; Νὰ τὸν ἐξουσιάσῃ,
τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὕπουλος, μέχρι τοῦ νὰ χαλάσῃ
ἕν' ἀῤῥαβῶνα τέλειον, μὲ τὸν ὁποῖον μένει
καὶ ἡ τοῦ ἀῤῥαβῶνός μου ἐλπὶς συνδεδεμένη;
Μεγάλην, ἂν τὸν ἄφηνα, μωρίαν θὰ τὴν εἶχα.

Πρὸς τὸν Ταρτοῦφον μυκτηριστικῶς.

Η χάρις τοῦ Κυρίου μας... Ἄ! σ' ἔκοψα τὸν βῆχα.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Αλέκο...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Εἶν' ἀδύνατον. — Ἀλλ' ἄφετε, νὰ ζῆτε!
Ο τῆς χαρᾶς μου χείμαῤῥος εἰς ὅρους δὲν κρατεῖται.
Δὲν δίδετ' ἐκδικήσεως ὁρμὴ δικαιοτέρα,
κ' ἰδού, ἰδοὺ καὶ ὁ πατὴρ ἐγκαίρως. —

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Α! πατέρα·
θὰ σᾶς φιλοδωρήσωμεν μὲ πρόσφατόν τι νέον,
ἀνήκουστον, ἀπίστευτον, καὶ ὄντως ἐνιαῖον.
Ιδού· — ἡ εὐγενία του μεγάλως ηὐγνωμόνει
δι' ὅλας τὰς θωπείας σας, καὶ τὰς ἀντιπληρόνει.
Ο μέγας ζῆλός του πρὸς σᾶς, πατέρα, εἶχε φθάσει,
ὡς θὰ ἰδῆτε, εἰς βαθμὸν τοῦ νὰ σᾶς ἀτιμάσῃ.
Συνέλαβα τὸν κύριον νὰ ἐξομολογῆται
πρὸς τὴν μητέρα ἔρωτα φρικτόν. Θὰ ἐκπλαγῆτε· —

φλόγας, καμίνους, λάβας, — οὔ!!! ὡςὰν ἀπὸ κρατῆρος. —
Η μήτηρ εἶν' ἐκ φύσεως ἠπίου χαρακτῆρος,
καὶ ἤθελεν ἐξάπαντος νὰ σᾶς τὰ σιωπήσῃ· —
νὰ μοῦ φεισθῇ τῆς μούρης του! 'Αλλ' ἄς μὲ συγχωρήσῃ,
κ' ἕνα τοιοῦτον ὑβριστὴν δὲν σέβομαι τελείως·
σιγῶν, θὰ σᾶς προσέβαλλα οὐχ ἧττον ἀνοικείως.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ναί· εἶμαι γνώμης πάντοτε, ὅτ' ἡ γυνὴ δὲν πρέπει
ν' ἀνησυχῇ τὸν ἄνδρα της δι' ὅ,τι κοῦφον βλέπει·
ὅτ' ἡ γνησία ἡ τιμὴ δὲν ἐξαρτᾶτ' ἐκ τούτου·
ἀρκεῖ καλὸς νὰ ἦναί τις φρουρὸς τοῦ ἑαυτοῦ του.
Τοιοῦτο ἔχω φρόνημα, καὶ θὰ ἐσιωποῦσες,
Αλέκο, ἂν τοὺς λόγους μου ὀλίγον ἐμετροῦσες.

ΣΚΗΝΗ Ϛ'

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ τὰ πιστεύσῃ τις αὐτά; Νὰ ἔχωντ' ἀληθείας;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ναί, ἀδελφέ, εἶμ' ἔνοχος· ναί, εἶμ' ἐγκληματίας·
ὁ ἐναγὴς καὶ μοχθηρός· ὁ χείριστος τοῦ κόσμου·
οὔτε ὑπάρχει ἄνθρωπος ἁμαρτωλότερός μου.
Ο βίος μου εἶν' ἔμπλεως ἀνομιῶν καὶ ῥύπων.
Ναί, νὰ πιστεύσῃς, ἀδελφέ, εἰς ὅ,τι ἂν σὲ εἶπον.
Η θεία δίκη, βέβαια, νὰ μὲ παιδεύσῃ θέλει,
κ' ἰδοὺ εἰς τί περίστασιν τὴν μάστιγά της στέλλει.
Τὰ τραύματα δεχόμενος τῶν βαρυτάτων ψόγων,

ἀπέχω τῆς ἐπάρσεως τοῦ ν' ἀντιτάξω λόγον.
Ναὶ, νὰ πιστεύσῃς, ἀδελφέ. 'Οργίσου, ἔλεγξέ με·
μὲ φρίκην ἐκ τοῦ οἴκου σου εὐθὺς ἀπόβαλέ με·
ἂν μ' ἔλεγες τὰ χείριστα, τὰ αἴσχιστα ὀνείδη,
θὰ ἦσαν μετριώτερα τῶν ἔργων μου.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὸν 'Αλέξανδρον.

Α! 'φίδι·
τολμᾷς τὴν καθαρότητα λοιπὸν τῆς ἀρετῆς του
καὶ ν' ἀμαυρώσῃς δι' αὐτοῦ τοῦ ψεύδους, τοῦ αἰσχίστου!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πῶς! ἔχουν ἄρα τὴν ἰσχὺν αἱ πεπονηρευμέναι
ἐκφράσεις τοῦ ὑποκριτοῦ!...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σιώπ', ἀφωρισμένε!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αλλ' ἄφες τον νὰ σὲ εἰπῇ. 'Ατόπως τὸν κακίζεις.
Ας σὲ εἰπῇ, καὶ πίστευσε· διότι, — τί γνωρίζεις;
Δὲν πρόκειται περὶ ψιλῶν πραγμάτων· ἑπομένως,
ὡς εἶσαι εὔνους πρὸς ἐμὲ καὶ προκατειλημμένος,
τὸ μέλαν εἰς τὸ πνεῦμά σου λευκὸν τὸ παραστήνεις·
μὲ βλέπεις, καὶ — ἀλλοίμονον! — ἐκ τῶν ἐκτὸς μὲ κρίνεις.
Ναὶ μὲν, ὡς ἄνθρωπον ἁγνὸν ὁ κόσμος μ' ἐκλαμβάνει,
τὸν κόσμον ὅμως, ἀδελφὲ, πολλάκις ἄγ' ἡ πλάνη. —

Πρὸς τὸν 'Αλέξανδρον.

Ναὶ, τέκνον μου, ὁμίλησε· εἰπέ με ἐφθαρμένον,
λῃστὴν, φονέα, ἄτιμον, ἐκδεδιῃτημένον,
καὶ τούτων στυγερώτερα ἐπίθετ' ἂν μὲ δώσῃς,
τ' ἀξίζω· ὤ! ναὶ, δύνασαι νὰ μὲ ἐξουδενώσῃς.
Εγὼ ἀναπολόγητος, τὸ γόνυ μου θὰ κλίνω,

ν' ἀκούω, φεῦ! τὰ αἴσχη μου, καὶ νὰ τὰ καταπίνω.
Λέγε, παιδί μου. —

Κλίνει τὸ γόνυ καὶ τὴν κεφαλήν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὸν Ταρτοῦφον.

Αδελφέ, τί κάμνεις!

Πρὸς τὸν υἱόν.

Α! θηρίον
ἀνήμερον· τί σπλάγχνα σὺ τὰ ἔχεις;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Διὰ ποῖον; —
Πατέρα μου, οἱ λόγοι του αὐτοί, πιστεύσατέ μου...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σιώπα, ἐπονείδιστε!

Εγείρων τὸν Ταρτοῦφον.

Εγείρου, ἀδελφέ μου.
Παρακαλῶ σε.

Πρὸς τὸν υἱόν.

Εκτρωμα!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Σᾶς λέγω, προσποιεῖται.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Βουβάσου, βρέ!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Α! θὰ πνιγῶ. — Πατέρα μου, φρονεῖτε...;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ μὴν ἀκούσω λέξιν σου, τὰ κόκκαλα σοῦ σπάνω.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Μή, πρὸς Θεοῦ, ὀργίζεσαι.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὸν υἱόν.

Εγώ, ἐγὼ σὲ φθιάνω. —

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Νὰ πάθω τὰ ἀνίατα καλλίτερον τὸ εἶχα,
καὶ ὄχι ἐξ αἰτίας μου νὰ τοῦ πονέσῃ τρίχα.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὸν υἱόν.

Αχάριστε!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Μή· — ἄφες τον· ἄφες, συγχώρησέ τον.
Γονυκλινῶς σὲ τὸ ζητῶ...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Γονυπετῶν ὡσαύτως κ' ἐναγκαλιζόμενος τὸν Ταρτοῦφον.

Παίζεις, καλέ! —

Πρὸς τὸν υἱόν.

Ιδέ τον.

Ιδὲ τὴν καλωσύνην του, παγκάκιστε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πατέρα...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σούτ!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Λοιπὸν ὅλα...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σιωπή! Κρημνίσου! Σύρε πέρα!
Γνωρίζω τί πασχίζετε μ' αἰσχρὰ τοιαῦτα μέσα.
Σεῖς ὅλ' εἰς τὸ στομάχι σας τὸν ἔχετ' ἐδῶ μέσα.
Τὸ βλέπω· βλέπω σήμερον, τῳόντι, ὅτι ὅλοι, —
γυναῖκα, τέκνα, δοῦλοί μου, ἕνας σωρὸς διαβόλοι,
τὸν ἅγιόν μου ἄνθρωπον συμφώνως σεῖς μισεῖτε,
καὶ νὰ τὸν ἀποβάλετε τοῦ οἴκου μου ζητεῖτε.
Αλλ' ὅσον σεῖς, κακότροποι, ἐβάλθητε πρὸς τοῦτο,
ἐγὼ θὰ τὸν περιπτυχθῶ· καὶ τρέχω ἐντοσούτῳ,
εὐθὺς τὴν θυγατέρα μου εἰς γάμον νὰ τὸν δώσω,
τετυφωμένοι, ὅλους σας νὰ σᾶς ἀποστομώσω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Μὲ τὰ σωστά σας κάμνετε τοιαύτας ἀποφάσεις;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ναί, καὶ ἀπόψε ἐνταῦτῷ· εἰς πεῖσμά σου, νὰ σκάσῃς.
Τί εἶσθε, μωρέ, σεῖς ἐδῶ; Τί 'βγαίνεις 'ςὰν λεβέντης;
Εδῶ, νὰ καταλάβετε ὅτ' εἶμ' ἐγὼ αὐθέντης.
Καθένας τὴν σημαίαν του μοῦ στήνουν, τὰ ζιζάνια!
Γρήγορα, 'πέ τον ἥμαρτον! Βάλ' τον καὶ μιὰ μετάνοια!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Αὐτὸν τὸν ἀναιδέστατον; Ποῖος; ἐγώ;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ακόμη;
Καὶ νέας ὕβρεις ἐνταῦτῷ; — Διεστραμμένη γνώμη...
Ενα ῥαβδί!... ἕνα ῥαβδί!...

Πρὸς τὸν Ταρτοῦφον.

Αφες, μὴ μ' ἐμποδίζεις. —

Πρὸς τὸν υἱόν.

Εξω ἀπὸ τὸ 'σπῆτί μου, νὰ μάθῃς νὰ γαυγίζῃς.
Εξω, καὶ πλέον κύτταξε, ποτέ σου μὴ τολμήσῃς,
κρεμάλα, τὸ κατῶφλί μου νὰ τὸ μεταπατήσῃς,
σὲ κάμνω ποῦ νὰ σύρεσαι!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πολὺ καλά· θὰ φύγω,
πλὴν...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εξω γρήγορα, σκυλί! Σὲ πιάνω, καὶ σὲ πνίγω.
Δὲν σὲ γνωρίζω ὡς υἱόν. 'Απόκληρος μακράν μου,
ἀφωρισμένος, ἄτιμος, νὰ ἔχῃς τὴν ἀράν μου!

ΣΚΗΝΗ Ζʹ

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τοιοῦτον ἕνα ἄνθρωπον, νὰ τὸν ὑβρίζουν οὕτω!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Θεέ, καθὼς τὸν συγχωρῶ, ἄφες αὐτῷ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καὶ τοῦτο
μὲ ἦτον ἀπὸ τ' ἄγραφα.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αν ἤξευρες ὁποίαν
πληγὴν εἰς τὰ ἐνδόμυχα αἰσθάνομαι καιρίαν!
Νὰ βλέπω ὅτι προσπαθοῦν καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου
νὰ μ' ἀμαυρώσουν οὕτω πως...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αχ! ἐξ ἁμαρτιῶν μου.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Καὶ μόνον ἂν τὴν φαντασθῶ, ἀχαριστία τόση,
μυρίους εἶναι ἱκανὴ θανάτους νὰ μὲ δώσῃ.
Ω, τὸ εὐλογημένον μου παιδί! Ἄ! θ' ἀῤῥωστήσω.
Αἰσθάνομαι... Δὲν εἰμπορῶ σχεδὸν νὰ ὁμιλήσω...
Εκπνέω...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τρέχων ἔνδακρυς πρὸς τὴν θύραν, δι' ἧς ἐξῆλθεν ὁ υἱός.

Σκύλε ἄπιστε! ὄνειδος τῶν ἀνθρώπων!
Λυποῦμαι ποῦ, κακότροπε, δὲν σ' ἄφησα 'ς τὸν τόπον.

Πρὸς τὸν Ταρτοῦφον.
Μὴ, ἀδελφέ μου, θλίβεσαι· ἡσύχει· μή σε μέλῃ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Πρέπει νὰ φύγω ἀπ' ἐδῶ· τετέλεσται· τὸ θέλει
ἡ ἡσυχία, φίλε μου, τοῦ οἴκου σου. Νὰ ζήσῃς!
Νὰ παύσουν αἱ δυσάρεστοι αὐταὶ παρενοχλήσεις.
Βλέπεις, ἐνόσῳ εἶμ' ἐδῶ, τί ταραχὰς σὲ φέρω.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τί λέγεις! Παίζεις, ἀδελφέ;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Νὰ μείνω περαιτέρω,
ὡς ὅλοι τους μ' ἐχθρεύονται, ὁμοῦ θὰ προσπαθήσουν,
τὴν ἀγωγήν μου ὕποπτον εἰς σὲ νὰ παραστήσουν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καὶ τί πρὸς σὲ, καλότυχε; Εἶδες ἐγὼ νὰ δίδω
παραμικρὰν ἀκρόασιν;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Καὶ τοῦτο ἴσως ἴδω.
Ανθρωποι εἶμεθ', ἀδελφέ· χωρὶς ἀμφιβολίαν,
αὐτὰ θὰ ἐπαναληφθοῦν. Αὐτοὶ ζητοῦν αἰτίαν.
Σήμερον δὲν ἐπίστευσες, ἀλλ' αὔριον, τὸ μῖσος
ἂν τοὺς ἐμπνεύσῃ νέον τι, θὰ δώσῃς πίστιν ἴσως.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εγώ; ποτέ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ω! ἔχομεν παραδειγμάτων πλήθη,
ὅτ' ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα της εὐκόλως μεταπείθει.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ποτέ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Νὰ φύγω ἄφες με, καὶ, σφάλλουν ἢ δὲν σφάλλουν,
ἄς τοὺς κοπῇ πᾶσ' ἀφορμὴ τοῦ νὰ μὲ διαβάλλουν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Οχι, θὰ μείνῃς. Γίνωσκε, ἂν φύγῃς, ἀποθαίνω.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Πρέπει λοιπὸν ν' ἀνέχωμαι τοιαῦτα, καὶ νὰ μένω;
Αν ἤθελες τοὐλάχιστον...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Α!...

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Εστω λοιπὸν πλέον.
Τοῦτ' ὅμως σὲ παρακαλῶ, κ' εἶναι πολὺ σπουδαῖον.—
Γνωρίζεις ὅτι τὴν τιμὴν μικρόν τι ἀμαυρόνει,
καὶ τὴν κηλίδα ἔπειτα δὲν ἐξαλείφουν χρόνοι.
Τὰς λάλους ὑπονοίας των λοιπὸν ἀποστομόνων,
θὰ φεύγω τὴν γυναῖκά σου, καὶ θὰ μὲ βλέπῃ μόνον...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Οχ', εἰς τὸ πεῖσμα ὅλων των, θέλω νὰ τὴν συχνάζῃς.
Αφοῦ μ' αὐτὸ τὰ 'μάτια τους, ὡς φαίνεται, τοὺς 'βγάζεις,
μάλιστα ὥρα καὶ στιγμὴ δὲν θέλω νὰ περάσῃ,
χωρὶς ὁ κόσμος μὲ αὐτὴν νὰ σὲ ἰδῇ, νὰ σκάσῃ.
Καὶ τοῦτο μόνον δὲν ἀρκεῖ, ἀλλ' ὅπως μείνουν ὅλοι
οἱ φθονεροὶ ἐμβρόντητοι ἐν Κωνσταντινουπόλει,
σὲ καταστήνω τέλειον καὶ μόνον κληρονόμον·
καὶ τρέχω τώρα, πάραυτα, νὰ γράψω κατὰ νόμον,
σουρούϊλαν, μουρούϊλαν, [12]) ἐπάνω 'ς τ' ὄνομά σου,
ἀκίνητά μου κτήματα, καὶ κινητά μου.—Στάσου!
Εἷς φίλος ἐπιστήθιος, ποῦ ἔκαμα γαμβρόν μου,

μὲ εἶναι προσφιλέστερος συζύγου καὶ παιδιῶν μου. —
Τὸ στέργεις κ' εἰς τὸν Μεχχεμὲ, [13]) ἂν οὕτως ἀπαιτεῖτο;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Τὸ τοῦ Κυρίου θέλημα ἐν πᾶσι γενηθήτω.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ο καϋμένος! — Ἄγωμεν τὰ ἔγγραφα νὰ γίνουν·
'ςὰν τοὺς κωφοὺς τοὺς ἀστακοὺς οἱ φθονεροὶ νὰ μείνουν.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α΄

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ναί, ἄλλο δὲν ἀκούεται παντοῦ, πλὴν τούτου μόνου·
κ' ἐν γένει ὅλοι, πίστευσε, σὲ μέμφοντ' ἐκ συμφώνου.
Εγκαίρως λοιπὸν σ' ἔτυχα, κ' εἰς δύο μόνον λέξεις,
σὲ λέγω τὴν ἰδέαν μου, καὶ ἂν τὴν περιπαίξῃς.
Δὲν θέλω εἰς τ' ᾀδόμενα ποσῶς νὰ ἐμβαθύνω· —
κλείω τὰ ὦτα εἰς αὐτά, κ' ἐκ τῶν πραγμάτων κρίνω.
Δεδόσθω, ὁ 'Αλέξανδρος κακῶς ὅτ' ἠπατήθη.
— Ὁ χαρακτήρ σου ὑπ' αὐτοῦ ἀδίκως διεβλήθη. —
Σύ, ὡς καλὸς χριστιανός, μὴ θέλων ἐκδικήσεις,
τὴν ὕβριν ταύτην ἔπρεπε, φρονῶ, νὰ συγχωρήσῃς·
καὶ ὄχι ἐξ αἰτίας σου νὰ ἀπολήξ' ἡ ἔρις
εἰς διωγμὸν ἑνὸς υἱοῦ, καὶ νὰ τὸ ὑποφέρῃς.
Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, φίλε μου, δὲν ἔχει τ' ὅμοιόν του.
Ακούει ἔξω ἕκαστος καὶ κάμνει τὸν σταυρόν του.
Εγὼ σὲ λέγω, φρόντισε τὸ πᾶν νὰ εἰρηνεύσῃς,
καὶ μὴ ὠθῇς τὰ πράγματα. Θὰ τὰ χειροτερεύσῃς.
Ας γίνῃ εἰς τὸν Ὕψιστον θυσία ἡ ὀργή σου,
κ' εἰς τὸν πατέρα τὸν υἱὸν νὰ ἐπιστρέψῃς πείσου.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Εγώ; ἐγὼ, — τί μοῦ περνᾷ; Τὸ θέλω, κατὰ βάθος,
διότι, μάρτυς ὁ Θεὸς, δὲν τὸν φυλάττω πάθος.
Τὸν συγχωρῶ ἀπὸ ψυχῆς, καὶ ἤθελα, ἐντίμως,
νὰ μεσιτεύσω μάλιστα ὑπὲρ αὐτοῦ προθύμως.
Πλὴν τὸ συμφέρον τοῦ Θεοῦ δὲν μὲ τὸ ἐπιτρέπει.
Αὐτὸς ἂν ἐπανήρχετο, ἐγὼ νὰ φύγω πρέπει.
Ηγουν μετὰ τὸ ἆθλόν του ἐκεῖνο τὸ φρικῶδες,
ἂν πάλιν συνηρχόμεθα, θὰ ἦτο σκανδαλῶδες.
Καταλαμβάνεις ἕκαστος τί μέλλει νὰ εἰκάσῃ· —
θὰ τὸ εἰπῇ πολιτικὴν, καὶ θὰ τὸ σχολιάσῃ,
ὅτ' ἤγουν, αἰσθανόμενος ἐγὼ τὸ ἄδικόν μου,
ἐφάνην ἀνεξίκακος πρὸς τὸν κατήγορόν μου·
καὶ προσποιοῦμ' ἐπιεικὲς αἴσθημ' ἀπέναντί του,
διὰ νὰ βάλω φυλακὴν ἤγουν τῷ στόματί του.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Τί ἤγουν, ἤγουν περιττά! Εἶν' ὅλ' αὐτὰ προφάσεις,
καὶ βιασμένης, φίλε μου, ἀπολογίας φράσεις.
Συμφέρον, λέγεις, τοῦ Θεοῦ· — ἐκεῖνο μή σε μέλῃ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Πῶς!!!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Οταν ὁ Θεός τινα νὰ τιμωρήσῃ θέλῃ,
ἀνάγκην ἔχει ἀπὸ σὲ, καλότυχε, πρὸς τοῦτο,
ὡς ἡ ὀργή του ἄλλως πως νὰ μὴ ἐξεδηλοῦτο;
Αφες ἐκεῖνον τιμωρὸν, ἡμεῖς δὲ ἂς σκεφθῶμεν,
ὅτι ῥητῶς παρήγγειλε παντοῦ νὰ συγχωρῶμεν. —
Πλὴν, τί θὰ λέγουν; — Βράσε τας, τὰς κρίσεις τῶν ἀνθρώπων,
ποθῶν κατὰ θεάρεστον σὺ νὰ διάξῃς τρόπον.
Ο φόβος τοῦ τί δύναται ὁ κόσμος νὰ νομίσῃ,
τὴν δόξαν μιᾶς πράξεως καλῆς θὰ ἐμποδίσῃ;

Τί λέγ' ἡ θεία ἐντολή; αὐτὸ σὺ παρατήρει·
τὰ δ' ἄλλα ὅλα μάταια, καὶ τοῦ ἀνέμου γῦροι.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Σὲ εἶπα, ναί· τὸν συγχωρῶ, καὶ μῖσος δὲν φυλάττω.
Αὐτὸ προστάζει ὁ Θεός, αὐτὸ λοιπὸν καὶ πράττω·
πλὴν δὲν προστάζει ὁ Θεὸς νὰ ζήσω καὶ μαζῇ του,
μετὰ τὸ μέγα σκάνδαλον, καὶ τ' ἄλλα τ' ἀπρεπῆ του.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Καὶ σὲ προστάζει ὁ Θεός, — εἰλικρινῶς ὁμίλει, —
εὐθὺς νὰ δέσῃς, κύριε, εἰς τὸ ψιλὸν μανδῦλι,
ἑνὸς πατρὸς μιᾶς στιγμῆς φαντασιοπληξίαν,
καὶ τοῦ υἱοῦ του νὰ δεχθῇς σὺ τὴν κληρονομίαν;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Εδέχθην ἀφιλοκερδῶς· καὶ ὅσοι θὰ γνωρίσουν
ὁποίαν χρῆσιν ἔκαμα αὐτῆς, θὰ μ' εὐλογήσουν.
Οὐδέποτ' ἐπεθύμησα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου.
Δὲν μὲ θαμβόν' ἡ λάμψις των, καθὸ ψευδὴς ἐμπρός μου·
ἀλλ' ὅσα ὁ πατὴρ αὐτός, οἰκείᾳ του θελήσει,
εἰς τ' ὄνομά μου ἔκρινε συμφέρον νὰ γυρίσῃ,
πολὺ καλὰ τὰ ἔλαβα, λυπούμενος νὰ πέσουν
εἰς χεῖρας, αἵτινες, — σαφὲς σχεδόν, — θὰ τ' ἀπολέσουν.
Εσκέφθην ὅτι ἔμελλαν κακὴν κακῶς νὰ 'πάγουν,
οἱ ἄδικοι καὶ ἄσωτοι νὰ τὰ χαραμοφάγουν,
καὶ εἶπα, ὅτι κάλλιον, κὺρ Νίκανδρέ μου, φῶς μου,
νὰ χρησιμεύσουν ἀσφαλῶς, ὡς εἶναι ὁ σκοπός μου,
εἰς ἐνδεῶν περίθαλψιν καὶ δόξαν τοῦ Ὑψίστου.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ναί, φῶς μου· τῆς προνοίας σου αὐτῆς, τῆς ἀνελπίστου,
εἶν' ὁ σκοπὸς ἐξαίρετος. Ὁ φόβος σου, τῳόντι,
εἶν' ἕνας φόβος ἅγιος. — 'Αλλὰ κτυπᾷ 'ς τὸ 'δόντι

τοῦ κληρονόμου, δυστυχῶς, καὶ πλέον, τί νὰ γίνῃ!
τὸ ἰδικόν του εἰς αὐτὸν, καλὸν, κακὸν, ἂς μείνῃ.
Σκέψου ὅτ' εἶναι κάλλιον καὶ νὰ τὸ σπαταλήσῃ,
ἢ σὺ νὰ κατηγορηθῇς ἐπὶ καταβροχθίσει.
Τὸ κατ' ἐμὲ, βρὲ ἀδελφὲ, ἐξίσταμαι συγχρόνως,
πῶς ἠδυνήθης κ' ἔδραξες τὴν πρότασιν ἀπόνως!
Ο θεῖος ζῆλος, ἆρά γε ἔχει κἀνένα νόμον,
ν' ἀπογυμνοῖ τις νόμιμον υἱὸν καὶ κληρονόμον;
Ἀλλ' ἂν ἐναντιόνωνται οὐράνιαι θελήσεις,
μὲ τὸν 'Αλέκον τοῦ λοιποῦ ἐδῶ νὰ κατοικήσῃς,
ὡς ἄνθρωπος διάκρισις γινώσκων τί σημαίνει,
ἂς ἀνεχώρεις μᾶλλον σὺ, καὶ ὁ υἱὸς νὰ μένῃ.
Πῶς εἶναι τρόπος ν' ἀνεχθῇς, ἄδικα τῶν ἀδίκων,
νὰ χάσῃ ἐξ αἰτίας σου τὸν πατρικόν του οἶκον!
Αὐτή σου ἡ ἀξίωσις, — καταλαμβάνεις τώρα, —
προδίδει . . .

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Εἶναι, κύριε, ὀκτὼ 'μισυ ἡ ὥρα. [14])
Μὲ προσκαλεῖ νὰ ἀναβῶ πνευματικόν τι χρέος,
καὶ σὲ ζητῶ συγχώρησιν ἀφίνων σε ταχέως.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αχ! —

ΣΚΗΝΗ Β'

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΕΛΕΝΗ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΔΡΟΣΗ.

Αχ! κύριε Νίκανδρε, μαζῇ μας ἐνωθῆτε,
νὰ σώσωμεν τὴν δυστυχῆ, ποῦ δὲν παρηγορεῖται.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τί μοῖρα, τὸ ταλαίπωρον, ὑπῆγε νὰ τὸ εὕρῃ!

ΔΡΟΣΗ.

Καὶ ὁ πατήρ της, καὶ καλὰ δὲν θέλει νὰ εἰξεύρῃ·
ἀλλὰ τὸ προικοσύμφωνον ζητεῖ νὰ ὑπογράψῃ,
σκοπεύων εὐθὺς αὔριον τὸν γάμον νὰ συνάψῃ.
Τώρα θὰ ἔλθῃ· — ὅλοι μας, εὐθὺς εἰς τὸν λαιμόν του
νὰ πέσωμεν, νὰ ῥίψωμεν αὐτὸ τὸ σχέδιόν του·
αὐτὸ τὸ μαῦρον σχέδιον... Προσέξετε· ἐμβαίνει.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΕΛΕΝΗ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Α! χαίρω ποῦ εὑρίσκεσθε ἐδ' ὅλοι συνηγμένοι.

Πρὸς τὴν Ἑλένην.

Ιδού· — αὐτὸ τὸ ἔγγραφον τί εἶναι, θὰ μαντεύσῃς.
Αχούσ', Ἐλέγκω, κόρη μου, διὰ νὰ θριαμβεύσῃς.

ΕΛΕΝΗ, γονυπετοῦσα.

Πατέρα, διὰ τὸν Θεόν, ὅςτις γινώσκει πόση
ἀκόμη λύπη ἐξαρκεῖ ὥςτε νὰ μὲ σκοτώσῃ·
λυπήσου με, πατέρα μου, καί, εἰς τὸ ἔλεός σου,
μὴ τὴν τυφλὴν ὑποταγὴν ζητῇς τῆς θυγατρός σου.
Μή με βιάσῃς γοερὰν εἰς τὸν Θεὸν νὰ στείλω
ἀδημονίας οἰμωγὴν δι' ὅ,τι σὲ ὀφείλω.
Μή, τὴν ὁποίαν μ' ἔδωσες ζωὴν αὐτήν, θελήσῃς
ζωὴν δακρύων, στεναγμῶν ζωὴν νὰ καταστήσῃς.

Τοὐλάχιστον, ἂν σήμερον μ' ἀπαγορεύῃς ὅ,τι
σὺ πρῶτος ηὗρες ὡς καλὸν, καὶ ὄχι ἐγὼ πρώτη,
μή, — μὴ μὲ δώσῃς ἄκουσαν εἰς ὅ,τι ἀπεστράφην,
καὶ βλέπῃς ὅτι ζωντανή, ἡ κόρη σου, ἐτάφην.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ἐλεῶν τὴν θυγατέρα.

Ανδρίζου, ὦ καρδία μου, καὶ μὴ ἀδυναμίας.

ΕΛΕΝΗ.

Ολιγωρῶ δι' ὅλας σου τὰς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας.
Ας τὸν δοθοῦν καὶ χρήματα, καὶ σκεύη σου, καὶ οἶκοι.
Αν δὲν ἀρκοῦν, ἂς προστεθῇ καὶ ὅ,τι μὲ ἀνήκει.
Αλύπως τὸν παραχωρῶ πᾶν ὅ,τι ἰδικόν μου·
μὴ ὅμως κ' ἕως εἰς αὐτὸν προβῇς τὸν ἑαυτόν μου.
Εἰς μίαν μονὴν στεῖλέ με, ἐκεῖ νὰ δώσω πέρας,
ἐν προσευχῇ, εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ βίου μου ἡμέρας.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νά, κ' ἡ συνήθης πρότασις τῶν νέων Μυροφόρων,
ὁσάκις ἀποτρέπωνται ἐρώτων ἀσυμφόρων.
Σήκω ἐπάνω, καὶ κάνεὶς ἀγανακτεῖ νὰ βλέπῃ!
Αφοῦ τὸν ἀποστρέφεσαι, αὐτὸς λοιπὸν σὲ πρέπει.
Αὐτὸν θὰ λάβῃς ἄνδρα σου, καὶ ἄλλο μὴν ἐλπίζῃς.
Δαμάζεις τὰς ὀρέξεις σου μ' αὐτόν. — Μὴ μ' ἐρεθίζῃς.

ΔΡΟΣΗ.

Πλὴν πῶς, χωρὶς νὰ θέλῃ, πῶς!...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σὺ βλέπε τὴν δουλειά σου.
Σὲ εἶναι συμφερώτερον νὰ σιωπᾷς. Βουβάσου!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αν εἶχέ τινα πέρασιν εἰς λόγος ἰδικός μου...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Οἱ λόγοι σου μὲ φαίνονται οἱ κάλλιστοι τοῦ κόσμου·
σπουδαῖοι λόγοι, εὔμορφοι, καὶ τοὺς τιμῶ μεγάλως,
ἀλλ' ἂς τοὺς πράττῃ, φίλτατε, ἐκτὸς ἐμοῦ, πᾶς ἄλλος.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Αλλ' ἡ τυφλὴ ἀπάτη σας, ἀληθινά, μ' ἐκπλήττει.
Εγὼ ἐσίγων ἄλλοτε· σήμερον ὅμως φρίττει
ὁ νοῦς μου. Τόση πρόληψις ὑπὲρ τῶν ἀρετῶν του! —
Ολοι λοιπὸν ψευδόμεθα κ' εἰς τὸ σημερινόν του;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Μὲ τὸν υἱόν μου σύμφωνος σὺ πάντοτε ἐφάνης.
Γνωρίζω, τὸν παγκάκιστον, πρὸς τί τὸν καλοπιάνεις. —
Τὸν θέλεις φίλον, βέβαια, καὶ πῶς ν' ἀποτολμήσῃς,
νὰ ψεύσῃς ὅ,τι ἔλεγεν ἐκεῖ, καὶ νὰ τὸν πτύσῃς;
Οταν σᾶς ηὗρα καὶ τοὺς τρεῖς, ἂν ἦσο θυμωμένη,
σὺ θὰ ὡμίλεις ἄλλως πως, φρονῶ, ἐρεθισμένη.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Πρέπ' ἡ τιμή μας τὰς φωνὰς λοιπὸν εὐθὺς νὰ βάλλῃ,
ἐάν τις κούφους ἔρωτας θελήσῃ νὰ μᾶς ψάλῃ;
Δὲν δίδει τις ἀπόκρισιν, φρονεῖτε, ἀποχρῶσαν,
εἰμὴ μὲ ὄμμα ἄγριον καὶ λοιδοροῦσαν γλῶσσαν;
Τὸ κατ' ἐμέ, ἁπλῶς γελῶ, τοιοῦτ' ὁσάκις τύχῃ.
Δὲν μὲ ἀρέσκει εἰς αὐτὰ ὁ θόρυβος. — Ἡσύχει·
τὴν φρόνησίν της ἡ γυνὴ ἐξαίρετα δεικνύει,
καὶ δίχως νὰ ἐξάπτεται, τὰς ὕβρεις ν' ἀπολύῃ,
καὶ ν' ἀντιτάττ' εἰς τοὺς νυγμοὺς τῶν αὐθαδῶν ἀνθρώπων
τὰ 'δόντια καὶ τὰ 'νύχια της. Τί χρεία τόσων κόπων!
Τοιαύτην ἐγὼ φρόνησιν δὲν τὴν τιμῶ διόλου.
Δὲν ἀγαπῶ τὴν ἀρετὴν εἰς σχῆμα διαβόλου.
Ψυχρός τις τρόπος εὐγενής, καὶ μᾶλλον τὴν ὑψόνει,
κ' ἐπίσης ἔχει δύναμιν αὐτοὺς ν' ἀποστομώνῃ!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Μ' αὐτὰ ἐγὼ δὲν πείθομαι.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ἰδὲ ἀδυναμίαν!
Ἀλλ' ἂν σᾶς βάλω ἔξαφνα εἰς θέσιν ἁρμοδίαν,
κ' ἰδῆτε καὶ ὁ ἴδιος αὐτὰ ὅτ' εἶν' ἀλήθεια,
τί θὰ εἰπῆτε;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ ἰδῶ;

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Βεβαίως.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Κολοκύθια.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τί ἄνθρωπος! τί ἄνθρωπος! Διότι δυσπιστεῖτε,
σᾶς λέγω, μὲ τὰ ὦτά σας τὰ ἴδια πεισθῆτε.
Σταθῆτ' ἐδῶ· κρυφθῆτ' ἐδῶ, εἰς ἀφανές τι μέρος,
ὥςτε νὰ καταλάβετε ἂν ἦναι τοῦ ἀέρος
ὅσα σᾶς λέγομεν. Ἀλλ' ἂν ἰδῆτε ἐπὶ τέλους
τὸν φίλον οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν μὲ τοὺς ἀγγέλους,
τί θὰ εἰπῆτε;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τίποτε δὲν θὰ εἰπῶ, διότι —
διότι εἶν' ἀδύνατον αὐτό.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Εἶσθ' ἐν τῷ σκότει·
ἀλλ' ὅμως, ἀφοῦ ἔφθασα τὰ χείλη μου ν' ἀνοίξω,
οὐδὲ τὸ καταδέχομαι νὰ μὴ τὸ ἀποδείξω,
καὶ θὰ σᾶς κάμω μάρτυρα αὐτόπτην τῶν πραγμάτων.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ελα λοιπὸν, καὶ νὰ ἰδῶ τὸ θαῦμα τῶν θαυμάτων
αὐτό σου.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, πρὸς τὴν Δροσήν.

Φώναξέ μέ τον.

ΔΡΟΣΗ, πρὸς τὴν Καλλιόπην.

Παμπόνηρος εἶν' ὅλος,
καὶ ἴσως, ὁ κατάρατος, δὲν θὰ πιασθῇ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Εὐκόλως
ἐξαπατᾶται ὁ ἐρῶν ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου.
Η φιλαυτία βοηθεῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου.
Εἰπέ τον σὺ νὰ καταβῇ.

Πρὸς τὸν Νίκανδρον καὶ τὴν Ἑλένην.

Καὶ σεῖς ἀναχωρεῖτε.

ΣΚΗΝΗ Δ′

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Εδῶ αὐτὴν τὴν τράπεζαν, καὶ ὑπ' αὐτὴν ἐμβῆτε.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πῶς!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Νὰ κρυφθῆτε, βέβαια· πῶς!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Υπὸ τὸ τραπέζι;

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Διὰ νὰ μὴ σᾶς στοχασθῇ. Τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ δὲν παίζει.
Ελᾶτ', ἐλᾶτε. Κάμετε καθὼς σᾶς λέγω τώρα,
χριστιανέ!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τί διάβολον! — Ἔστω, χυρὰ Μαριώρα·
ἂς γίνῃ ὅπως ἀγαπᾷς· πλὴν, βλέπεις; κύτταξέ με· —
ἂν ὕστερον ἀπ' ὅλ' αὐτὰ...

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Καλά· κρεμάσετέ με.

Πρὸς τὸν Λεσβίκην, ὄντα ὑπὸ τὴν τράπεζαν.

Μόνον αὐτὸ παρακαλῶ· νὰ μὴ σκανδαλισθῆτε
εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τὸν εἰπῶ. Καθὼς παρατηρεῖτε,
τὸ ἀπαιτ' ἡ περίστασις. Θ' ἀνοίξω ὁμιλίαν
παράδοξον, καὶ εἰς ἐμὲ ὄχι ποσῶς ἰδίαν··
ἀλλ' ἔχω τὴν συγγνώμην σας· τὸ κάμνω, νὰ σᾶς πείσω.
Λοιπὸν, μὲ λόγους γλυκεροὺς ἀφοῦ τὸν ὁμιλήσω,
θ' ἀκροασθῶ τοὺς πόθους του μὲ συμπαθούσης τρόπον,
καὶ εἰς τὰς αὐθαδείας του θὰ δώσω τινὰ τόπον,
εἰς τὴν αἰσχρὰν του ἕως οὗ νὰ θαῤῥυνθῇ ἐλπίδα,
καὶ ῥίψῃ, ὁ ὑποκριτὴς, χαμαὶ τὴν προσωπίδα.
Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τέχνασμα αὐτὸ ἁπλῶς θὰ γίνῃ,
πρὸς σᾶς ἀναπολόγητος ὁ φίλος ὅπως μείνῃ,
τὰς τόλμας του ν' ἀνέχωμαι θὰ ἐξακολουθήσω,
ἐνόσῳ πῶς ἐπείσθητε καλὰ δὲν ἐννοήσω.
Εἰς σᾶς ἀπόκειται λοιπὸν, ὅταν ἰδῆτε πλέον,
ὅτι τὸ πρᾶγμα εἰς βαθμὸν κατήντησε σπουδαῖον,
κ' ἕως ἐκεῖ εἶν' ἀρκετὸν, καὶ οὔτε διφορεῖται,
τῆς γυναικός σας, τῆς πτωχῆς, ἀμέσως νὰ φεισθῆτε.
Ἰδῆτε, μὴ μ' ἐκθέσετε πλέον παρ' ὅσον φθάνει,
ὥςτε νὰ πέσῃ πρόῤῥιζος ἡ ἔμμονός σας πλάνη. —
Ἄλλως τε, εἶσθε κύριος εἰς τὰ συμφέροντά σας,
καὶ... Ἔρχεται· — μαζεύσετε καλὰ τὸ φόρεμά σας.

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ο Λεσβίκης κεκρυμμένος ὑπὸ τὴν τράπεζαν.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Μὲ εἶπαν ὅτι ἔχετε ἐδῶ νὰ μὲ εἰπῆτε.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ναὶ, κἄτι μυστικώτατον· ἀλλὰ προτοῦ, ἰδῆτε
μὴ τὸ αὐτί του πουθενὰ ἦναι κἀνεὶς νὰ στήσῃ·
κ' ἐκείνην ἐκεῖ σύρετε τὴν θύραν νὰ 'σφαλίσῃ.

Ο Ταρτοῦφος κλείει τὴν θύραν, καὶ ἐπανέρχεται.

Δὲν ἤθελα νὰ μᾶς συμβῇ καὶ ἄλλη ἱστορία,
καθὼς ἐκείν' ἡ πρωϊνή· θὰ ἦτον ὀλεθρία.
Εγὼ κυρίως διὰ σᾶς ἐτρόμαξα· ἀφίνω
τὸν ἑαυτόν μου. Τί κακὸν ἦτο, καλὲ, ἐκεῖνο;
Φρικτὸς 'Αλέκος! Πῶς κἀνεὶς νὰ τὸν κατασιγάσῃ!
Τὸν νοῦν μου, σᾶς ὁμολογῶ, τόσον τὸν εἶχα χάσει,
ὥςτε, ἐντὸς τῆς ζάλης μου εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην,
κἂν οὔτε τοῦ ἀνήρεσα τοὺς λόγους. Τὴν εὐθύνην
ἐν τούτοις τὸ παιδάριον μόνον αὐτὸ πληρόνει,
καὶ τώρα μᾶλλον εἴμεθα καὶ ἀσφαλεῖς, καὶ μόνοι.
Σᾶς ἔχει εἰς ὑπόληψιν ὁ ἄνδρας μου μεγάλην·
τῶν ἀδυνάτων διὰ σᾶς νὰ λάβ' ἰδέαν ἄλλην.
Αφοῦ σᾶς κρίνουν μάλιστα καὶ τόσον ἀναξίως,
θέλει νὰ ἤμεθα ὁμοῦ, ὡς εἶπεν, αἰωνίως.
Αφόβως λοιπὸν δύναμαι, μὲ σᾶς ἐδῶ κλεισμένη,
ν' ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου...

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ω κεχαριτωμένη!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Καρδίαν ἴσως σπεύδουσαν λίαν πολὺ, νὰ δώσῃ
ἀκρόασιν εἰς ὅ,τι πρὶν μὲ εἴχετε δηλώσει.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ναὶ, ἀλλ' ὁ νοῦς μου δὲν τολμᾷ καλῶς νὰ ἐννοήσῃ...
Κατ' ἄλλον τρόπον τὸ πρωῒ μὲ εἴχετε λαλήσει.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Καὶ θὰ δυσηρεστήθητε. — Ὦ, πόσον τὴν καρδίαν,
ὡς φαίνεται, γνωρίζετε κακῶς τὴν γυναικείαν!
Καὶ πόσον ὀλιγώτατα μαντεύετε ποῦ κλίνει,
ὁπόταν τόσον ἀσθενῶς ἐμπρός σας ἀντιτείνῃ!
Νὰ ἐνθυμῆσθε, — εἰς αὐτὰς τὰς ὥρας, ἡ αἰδώς μας
πάντοτε ἐξεγείρεται κατὰ τῆς κλίσεώς μας,
καὶ, μ' ὅσην περιπάθειαν ἐάν τις ἀγαπήσῃ,
αἰσθάνεταί πως συστολὴν νὰ τὸ ὁμολογήσῃ.
Εναντιοῦται κατ' ἀρχάς· πλὴν μ' ἕνα τινὰ τρόπον,
ὡς νὰ προσμένῃ, ν' ἀπαιτῇ μικρὸν ἀκόμη κόπον.
Τὸ ὄχι μας μαντεύεται, ὅτ' εἶναι ὄχι νόθον,
καὶ ὅτι ἀντιφάσκουσι τὰ χείλη πρὸς τὸν πόθον,
ἂν καὶ εἰς ὅλα ἕτοιμον. — Σᾶς ἐξομολογοῦμαι
μ' ἐλευθερίαν ἀληθῶς πολλήν· δὲν τὸ ἀρνοῦμαι· —
ἀλλ' ἅπαξ ἀφοῦ ἔτρεξεν ἕως ἐδῶ ἡ γλῶσσα,
θὰ βάλω σᾶς αὐτὸν κριτήν· — ἤθελα κάμει τόσα;
ἤθελα τὴν προσπάθειαν ἐκείνην καταβάλει,
νὰ πείσω τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ σᾶς διαβάλῃ;
Ηθελα μὲ πρᾳότητα, παρακαλῶ, τοσαύτην
ἀκροασθῇ ἐκ μέρους σας φανέρωσιν τοιαύτην;
Ακούουσα νὰ λέγετε, ὠργίσθην; ἐξηγέρθην;

Καὶ, τέλος πάντων, ἤθελα φερθῇ καθὼς ἐφέρθην,
τὸ ἔνθερμόν σας αἴσθημα ἂν δὲν μὲ ηὐχαρίστει;
Ιδοὺ καὶ ἄλλη, κύριε, ἀπόδειξις μεγίστη· —
Αμα μαθοῦσα πρότασιν ὅτι σᾶς κάμνουν γάμου,
μὲ ὅλα σᾶς ἀπέτρεψα εὐθὺς τὰ δυνατά μου.
Τί ἄλλο ἄρα ἔπρεπεν ἐκ τούτου νὰ σκεφθῆτε,
ἢ ὅτ' ὑπάρχει τις ψυχὴ, ὡς τώρα ἐννοεῖτε,
παντάπασι μὴ στέργουσα καὶ ἄλλος νὰ μετέχῃ
καρδίας, ἣν ἀκέραιον θέλει αὐτὴ νὰ ἔχῃ;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Τῇ ἀληθείᾳ, χάνεται εἰς ἡδονῆς ἐκστάσεις,
ὡςὰν αὐτὰς, κυρία μου, ν' ἀκούῃ τις ἐκφράσεις
ἀπὸ τοιοῦτο γλυκερὸν, πεφιλημένον στόμα.
Ως νέκταρ τι εἰς ὅλον μου κυκλοφορεῖ τὸ σῶμα.
Η ὑπερτάτη, μάθετε, σπουδή μου εἶναι τοῦτο· —
πῶς νὰ φανῶ ἐράσμιος πρὸς σᾶς. 'Αλλ' ἐν τοσούτῳ,
ἐνῷ εἰς τὸν παράδεισον οἱ λόγοι σας μὲ φέρουν,
κ' οἱ οὐρανοὶ διαγελοῦν, ὡςὰν νὰ μὲ συγχαίρουν,
συγγνώμην, φῶς μου, σᾶς ζητῶ, ἂν πάλιν θὰ τολμήσω
διὰ τὴν εὐτυχίαν μου αὐτὴν νὰ δυσπιστήσω.
Φοβοῦμαι μήπως θέλετε, μὲ λέξεις γλυκυτάτας,
νὰ μὲ ἀποκοιμίσετε εἰς τὰς χρυσᾶς ἀπάτας,
χωρὶς διόλου τίποτε πραγματικὸν νὰ δρέψω,
τὸν γάμον τὸν προκείμενον διὰ νὰ ἀνατρέψω.
Ιδοὺ τί ὑποπτεύομαι. Σᾶς λέγω ἐλευθέρως,
δὲν θὰ πεισθῶ ἐκ μέρους σας ὅτι ὑπάρχει ἔρως,
ἂν πρῶτον δὲν βεβαιωθῶ δι' ἔργων, ὅτι ὄντως
πᾶν πόθημα τοῦ δούλου σας πληροῦτε ἀποχρώντως,
καὶ ἂν δὲν βάλω στερεὰν εἰς τὴν ψυχήν μου πίστιν,
ὅτι μὲ καταδέχεσθε τῶν καλλονῶν σας μύστην.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, βήξασα ἵνα ἀκούῃ ὁ σύζυγος.

Εὐθὺς λοιπὸν καὶ θέλετε τὰ πάντα; — Μὴ ζητεῖτε,
μὴ, τῆς καρδίας τὴν τρυφὴν εὐθὺς νὰ ἐξαντλῆτε.
Ως ἐξεφράσθην σήμερον ὑπέφερα... ὢ! τόμοι
θὰ ἐπληροῦντο δισταγμῶν· καὶ δὲν ἀρκεῖ ἀκόμη,
ἀλλ' εἶναι χρεία νὰ ἀρθοῦν κ' οἱ τελευταῖοι ὅροι;
Δὲν ἔλεγα ὁ ἔρως σας ἐκεῖ νὰ ἐπροχώρει.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αλλ' ὅσον τις, κυρία μου, καλόν τι δὲν ἀξίζει,
τόσον καὶ δὲν ἀποτολμᾷ οὐδὲ νὰ τὸ ἐλπίζῃ.
Εἰς λόγους μόνον, δύσκολα ἐφησυχοῦν οἱ πόθοι.
Οσάκις διὰ πράγματα χρηστὴ ἐλπὶς μ' ἐδόθη,
συνήθως ἐπεθύμησα, προτοῦ νὰ τὴν πιστεύσω,
νὰ τὰ ἰδῶ, νὰ τὰ χαρῶ, καὶ νὰ τὰ κατασπεύσω.
Ως ἔχω περὶ ἐμαυτοῦ μετριωτάτην γνώμην,
καὶ δόξα πρόκειται πολλὴ, — πολλὴν ζητῶ συγγνώμην,
νὰ μὴ πιστεύσω τίποτε, ἐὰν διὰ πραγμάτων
τὴν φλόγα τῶν βαθέων μου δὲν σβέσετε τραυμάτων.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Καλὲ, τί ἔρως τύραννος αὐτὸς ὁ ἰδικός σας!
Εσκότισε τὰς φρένας μου, τὸ πᾶν ἀναστατώσας.
Καὶ ποίαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς λαμβάνει ἐξουσίαν,
προστακτικὴν, ἀκράδαντον, ἀφεύκτως ὀλεθρίαν!
Λοιπὸν ὡς θέλει, θέλει· — πῶς; Κ' εὐθὺς, ἰδοὺ κ' οἱ βρόχοι;
Καὶ οὔτε ν' ἀνασάνω κἂν καιρὸν μὲ δίδει; — ὄχι;
Ω! εἶναι ὅμως καὶ σκληρὸν, εὐθὺς κάνεις νὰ θέλῃ
τὰ τῶν ἐλπίδων πράγματα, τὰ τῶν πραγμάτων τέλη·
νὰ καταχρᾶται οὕτω πως, βιάζων τὴν ὁποίαν
βλέπει νὰ ἔχουν πρὸς αὐτὸν φρικτὴν ἀδυναμίαν.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αλλ' ἂν τὴν φλόγα μου καὶ σὺ αἰσθάνεσαι νὰ ἔχῃς,
πρὸς ἄμεσον ἀπόδειξιν λοιπὸν αὐτῆς...

Λαμβάνει τὴν χεῖρα τῆς Καλλιόπης.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ἀποσπῶσα τὴν χεῖρα.

Μὴ τρέχῃς.
Πῶς εἰς αὐτὸν τὸν πειρασμὸν ζητεῖς νὰ ὑποπέσω,
ἀναποφεύκτως μέλλουσα εἰς τὸν Θεὸν νὰ πταίσω, —
σὺ ὅςτις τόσον μάλιστα συχνὰ τὸν ἀναφέρεις;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αν μόνον ὡς ἐμπόδιον τὸ τοῦ Θεοῦ μὲ φέρῃς,
ὤ! δι' αὐτὸ μὴ θλίβεσαι· ἐγὼ σὲ ἀπαλλάττω.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

'Ξεύρω κ' ἐγὼ... μᾶς παριστοῦν κολάσεις, ἄνω, κάτω!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Χά! χά! γελοῖα φόβητρα καὶ νήπιοι προλήψεις.
Εγὼ λοιπὸν νὰ σὲ εἰπῶ, καὶ νὰ τὰ ἐξαλείψῃς,
ἂν τὰς ὀρέξεις σου αὐτὰ τὰ πράγματα δεσμεύουν.
Τινὰς τῶν ἀπολαύσεων, ναὶ μέν, ἀπαγορεύουν
ῥητῶς αἱ θεῖαι ἐντολαί, ὡς ἁμαρτίας· — ὅμως
ἐνδέχεται συμβιβασμοὺς καὶ τοῦ Θεοῦ ὁ νόμος. [15])
Ω, ναί· κατὰ τὰς χρείας του καθεὶς τὰς διαφόρους,
τοῦ συνειδότος δύναται ν' ἀποκινῇ τοὺς ὅρους,
ἁγνίζων τὸ ἀνόσιον τοῦ ἁμαρτήματός του
διὰ τῆς ὁσιότητος τῆς προαιρέσεώς του.
Αὐτὴ εἶναι ἡ μέθοδος. Πολλὰ θὰ σὲ διδάξω
ὡςὰν αὐτὰ ἀπόῤῥητα, ἀλλ' ἄφες με νὰ πράξω,

καὶ τὴν εὐθύνην δέχομαι. Τόσον δειλὴ μὴν εἶσαι·
ἐγὼ τὴν ἁμαρτίαν σου ἂς ἔχω, ἂν φοβῆσαι.

Η Καλλιόπη βήχει δυνατώτερον.

Πολὺ μοῦ βήχεις, φῶς μου.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ναὶ, φρικτά.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Δὲν δοκιμάζεις
αὐτό; — Εἶναι γλυκόῤῥιζα, μαλακτική· τὴν βάζεις...

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Εὐχαριστῶ· ἐφώλευσε τὸ χρύωμα ἐντός μου,
καὶ ὅλα τὰ μαλακτικὰ δὲν ὠφελοῦν τοῦ κόσμου.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Αὐτὸ εἶναι δυσάρεστον.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ω, δὲν εἰξεύρεις πόσον!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Λοιπὸν, τὰ νομιζόμενα μὴ σε τρομάζουν τόσον,
ἀφοῦ θὰ μείν' ἡ σχέσις μας διὰ παντὸς κρυφία.
Μόνον ὁπόταν κηρυχθῇ κολάζ' ἡ ἁμαρτία.
Τὸ πᾶν εἶναι τὸ σκάνδαλον, τὰ δ' ἄλλα ὅλα πλάνη.
Δὲν ἁμαρτάνει τις, ἐὰν κρυφίως ἁμαρτάνῃ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Πάλιν βήξασα καὶ ἐπικρούσασα τὴν τράπεζαν.

Δὲν ἁμαρτάνει; ἀληθῶς; — Λοιπὸν, ν' ἀποφασίσω
τὰ πάντα πλέον, δύσπιστε, νὰ σὲ παραχωρήσω,
ἀφοῦ κακῶς ἐνόμιζα ὅτι, καὶ ἄνευ τούτου,
ἠδύνατό τις νὰ πληροῖ τοὺς πόθους τοῦ πιστοῦ του.
Εἶναι τωόντι λυπηρὸν ἕως ἐκεῖ νὰ φθάσω,

καὶ εὐτυχεῖς θὰ ἤμεθα, ἂν σὺ δὲν κατεχρᾶσο·
ἀλλ' εἶσαι τόσον θετικὸς, καὶ τόσον κατεπείγων!
Τῶν λόγων ἡ βεβαίωσις σὲ φαίνεται ὀλίγον·
ζητεῖς καὶ ἀποδείξεις μου ἀξιοχρεωτέρας· —
ἔστω λοιπὸν, ὁ πόθος σου ἂς ἔλθῃ εἰς τὸ πέρας,
καὶ ἂν προστρίβῃ ὄνειδος κἀνὲν ἡ πλήρωσίς του,
εἰς σὲ τὸν ἐκβιάσαντα ἐξ ἔρωτος ἀπλήστου,
εἰς τὸν λαιμόν σου ὅλον μου τὸ κρῖμα. —

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Μή σε μέλῃ·
ὤ! ναὶ, τὸ ἀναδέχομαι ὅλον· αὐτὸ δὲν θέλει...

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ολίγον, σὲ παρακαλῶ, ἄνοιξ' ἐκεῖ τὴν θύραν,
κ' ἰδὲ μὴν εἶν' ὁ ἄνδρας μου.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ναὶ, εἶδες! μ' ἐξεπῆραν
αἱ προφυλάξεις δι' αὐτόν. 'Εδ' ὅπου ὁμιλοῦμεν,
'ξεύρεις ὅτ' εἶναι ἄνθρωπος — νὰ τὸν περιπατοῦμεν
ἀπὸ τὴν μύτην· δηλαδὴ, τὸν ἔκαμα νὰ βλέπῃ
τὸ πᾶν, καὶ, ὁ καλότυχος, νὰ μὴ πιστεύῃ λέπι.
Ησύχασε, ἡσύχασε καὶ 'ξεύρω νὰ τὸν παίξω.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ας ἦναι· παρατήρησε, μίαν στιγμὴν, καὶ ἔξω.

ΣΚΗΝΗ ς′

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ἐξερχόμενος ἀπὸ τῆς τραπέζης.

Ω, τὸν ἀχρεῖον ἄνθρωπον! Αὐτὸς δὰ εἶναι φρίκη!
Τὸν εἶδες, τὸν οὐτιδανόν!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Πῶς, τσελεπῆ Λεσβίκη!
εὐθὺς καὶ φανερόνεσθε; Ἀκόμη δὰ, σταθῆτε
νὰ τελεσθοῦν τὰ πράγματα, καὶ νὰ βεβαιωθῆτε.
Μὴ δίδετε τὴν πίστιν σας εἰς μόνας εἰκασίας.
Προσμείνετε, νὰ λάβετε σωστὰς πληροφορίας.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τοιοῦτο τέρας, μὰ τὸ ναὶ, ἡ κόλασις δὲν ἔχει!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τέρας! καλὲ, δαγκάσετε τὴν γλῶσσάν σας· προτρέχει.
Αφήσετε καλήτερα τὸ τέλος νὰ ἰδῆτε,
μὴ πρόωρα δικάσετε, καὶ μεταμεληθῆτε.

Κρύπτει τὸν Λεσβίκην ὀπίσω της.

ΣΚΗΝΗ Ζ′

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, μὴ βλέπων τὸν Λεσβίκην.

Ολα, θαῤῥεῖς, συνώμοσαν ὑπὲρ τῆς τέρψεώς μου.
Εξέτασα τὰ δώματα παντοῦ· — ἡσύχει, φῶς μου·

κἄνεἰς δὲν εἶναι ποῦ ποτε, καὶ ἔνθους ἡ ψυχή μου...

Ενῷ ὁ Ταρτοῦφος ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας πρὸς τὴν Καλλιόπην, αὔτη ἀποχωρεῖ, καὶ παρουσιάζεται ὁ Λεσβίκης.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αγάλια! — κἄπως φλογερὸς μοῦ τρέχεις, ἐραστή μου.
Ω, νὰ κουρεύεσαι! Χά! χά! ἡ τύφλα μου ἡ τόση!
Τί ὁ καλός μου ἄνθρωπος εἶχε νὰ μὲ φορτώσῃ! —
Μωρὲ θεοκατάρατε! μωρὲ, μὲ καταπλήττεις!
Ελάμβανες τὴν κόρην μου, καὶ ἐνταὐτῷ ἐζήτεις
τῆς γυναικός μου τὴν τιμήν! Ἀκούων σου τὰ πρῶτα
κουδούνια, δὲν ἐπίστευα τὰ ἴδιά μου ὦτα.
Ωραν πολλὴν ἐδίστασα, ἀγωνιῶν, ἱδρώνων·
ἔλεγα μήπως ἔπαιζες, μήπως θ' ἀλλάξῃς τόνον· —
τὸ πρᾶγμα πλὴν κατήντησε σαφὲς ὡς ἡ ἡμέρα,
καὶ οὔτε μὲ χρειάζεται ἡμέρα πληρεστέρα.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, πρὸς τὸν Ταρτοῦφον.

Ποσῶς τοῦ χαρακτῆρός μου ὅλον αὐτὸ δὲν ἦτο,
πλὴν ἄλλως ἡ περίστασις δὲν ἐξοικονομεῖτο.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Κ' ἐπίστευσες...;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τί ἔχαμε; Μὴ σὲ εἰπῶ — κρημνίσου,
εὐσχήμως, χωρὶς θόρυβον, σὲ λέγω — ξεκουμπίσου.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Η πρόθεσίς μου...

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εννοῶ· ἀμέσως μάζευέ τα,
καὶ τρέξε εἰς τὸν κλείδωνα, κ' ἐκεῖ παράστησέ τα.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Πόθεν μὲ διώχνεις; Ὁμιλεῖς ἐδῶ, ὡς νὰ ὁρίζῃς,
ἐνῷ τὸ σπῆτι εἰς ἐμὲ ἀνήκει, ὡς γνωρίζεις.
Καταλαμβάνεις, κύριε; κ' εἰς μάτην μὲ προσβάλλεις,
φρονῶν πῶς κἄτι δύνασαι μ' αὐτὰ νὰ μεταβάλῃς.
Εἶναι προφάσεις ποταπαί, καὶ θὰ σὲ ἀποδείξω,
τὰ δίκαιά μου ἓν πρὸς ἓν ἀφοῦ ὑποστηρίξω,
ὅτι, ἂν θέλω, τιμωρῶ, καὶ εἰς τὸν νῦν αἰῶνα,
καὶ εἰς αὐτὸν τὸν μέλλοντα, ὡς σὲ ἀπατεῶνα,
ὅςτις τὰ ἱερώτατα συκοφαντῶν ὑβρίζει,
καὶ νὰ μ' ἐκβάλῃ ἀπ' ἐδῶ τολμᾷ νὰ φοβερίζῃ.

ΣΚΗΝΗ Η'

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τί λέγει; τί δηλοῦν αὐτά;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Γελᾷς, κ' εἶμαι νὰ σκάσω.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Πῶς!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αφες, κ' ἔσφαλα φρικτά. Ἔπιασα νὰ περάσω
εἰς τ' ὄνομά του ὅλα μου τὰ κτήματα.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Καὶ τώρα;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καὶ τώρα, — ἐτελείωσε. Ἀνάθεμα τὴν ὥρα!

ἀνάθεμα τὸν διάβολον! — Ἓν ἄλλο μὲ ταράττει·
αὐτὸ θὰ ἦτο χείριστον.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τί πρᾶγμα;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Α, φιλτάτη! —
Σὲ λέγω. Πρῶτον, ἂς ἰδῶ, χωρὶς καιρὸν νὰ χάνω,
ἂν κἄποιον κιβώτιον ἀκόμη εἶν' ἐπάνω.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Τώρα, ποῦ τρέχεις;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αδελφέ, 'ξεύρω κ' ἐγὼ ποῦ τρέχω;
Μή γαρ εἰς τὸ κεφάλι μου τὸν νοῦν μου πλέον ἔχω!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Νομίζω ὡς ἐπάναγκες, ἐν πρώτοις νὰ σκεφθῶμεν,
τί ἔχομεν νὰ πράξωμεν, ἢ ποῦ ν' ἀναφερθῶμεν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πρὸ πάντων, τὸ κιβώτιον μὲ φέρει ἄνω, κάτω.
Εὰν, ὁ τρισκατάρατος, κ' εἰς τοῦτο κατεχρᾶτο!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Καὶ τ' εἶναι τὸ κιβώτιον αὐτό;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Στενός μου φίλος,
λάθρα φυγὼν, — πολιτικὸς δραπέτης, — ὁ Μυρτίλος,
νὰ τὸ προσλάβῃ μετ' αὐτοῦ ἀφοῦ ἐδυσκολεύθη,

ὡς πρᾶγμα σπουδαιότατον μὲ τὸ ἐνεπιστεύθη.
Ησαν, μὲ εἶπεν, ἔγγραφα, ἐξ ὧν ἐπαπειλεῖτο
καὶ ἡ περιουσία του, καὶ ἡ ζωή του.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Φρίττω!
Καὶ πῶς ἀπὸ τὰς χεῖράς σου τὸ ἄφησες;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Μωρία! —
Κατετρωγόμην καὶ αὐτὸ μὴν ἦτον ἁμαρτία,
κ' ὑπῆγα 'ς τὸν προδότην μου νὰ τὸ διακοινώσω.
Τί θέλεις; μὲ κατέπεισε νὰ τοῦ τὸ παραδώσω,
εἰπὼν ὅτι μ' ἐσύμφερεν αὐτὸς νὰ τὸ φυλάξῃ,
ὥστε, ἂν τύχῃ ἡ ἀρχὴ τοῦ τόπου νὰ μὲ κράξῃ
καὶ ἐρωτήσῃ δι' αὐτὸ, νὰ ἀρνηθῶ μεθ' ὅρκου,
χωρὶς νὰ πράξω τὸ βαρὺ ἁμάρτημα ψευδόρκου.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Κακὰ σὲ βλέπω, ἀδελφὲ, κακὰ περιπλεγμένον
μὲ τὸν παμπόνηρον αὐτὸν καὶ κακοήθη ξένον. —
Νὰ κάμῃς μίαν πώλησιν ἐπάνω του ἐν τάξει,
καὶ νὰ τὸν δώσῃς κ' ἔγγραφα τοιαῦτα νὰ φυλάξῃ!
Τί πλάνη σ' ἐκυρίευσε πραγματικῶς ἐσχάτη!
Αφοῦ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος οὕτω λοιπὸν σ' ἐκράτει,
οὐδόλως ἦτο φρόνιμον καὶ νὰ τὸν ἐρεθίσῃς·
ἀλλ' ἔπρεπε πρᾳότερον ἓν μέσον νὰ ζητήσῃς.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εἶδες τί ὕπουλον ψυχὴν, τί μοχθηρὰν καρδίαν
ὑπὸ τὴν θρῆσκον ἔκρυπτε σεμνήν του θεωρίαν;
Νὰ τὸν δεχθῶ, ὁ δυστυχὴς, γυμνὸν καὶ πειναλέον...!
Τετέλεσται· εἰς τὸ ἑξῆς, νὰ μὴν ἀκούσω πλέον

ὅτι ὑπάρχει ἀρετή. Ἐπῆρεν ἡ κατάρα.
Θὰ βλέπω τὸν ἐνάρετον μ' ἑπτὰ λογιῶν τρομάρα.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αἴ, νά το! νά το! ὁ θυμὸς σ' ἐπαίρνει ἐν τῷ ἅμα.
Σὲ λέγουν ὑπερβολικὸν, ἀλλ' εἶσαι κατὰ γράμμα.
Δὲν βλέπεις ποία ἡ ὁδὸς ἡ μέση καὶ εὐθεῖα·
τὰ δύο ἄκρα πάντοτε ζητεῖς τὰ ἐναντία.
Εγνώρισες, τοῦ φίλου σου ὁ θεῖος ζῆλος ὅλος
ὅτ' ἦτο, παρ' ἐλπίδα σου, ὑπόκρισις καὶ δόλος·
ἀλλ' ἐπειδὴ διέκρινες τὴν πλάνην σου, ὀφείλεις
εἰς ἄλλην τώρα χείρονα λοιπὸν νὰ ἐξοκείλῃς;
Καὶ βάλλεις τὴν συνείδησιν παντὸς ἀνδρὸς τιμίου
ὁμοῦ μὲ τὴν συνείδησιν ἑνὸς ἀλιτηρίου;
Διότι εἷς ὑποκριτὴς εὑρέθη νὰ τολμήσῃ,
μὲ τοὺς σεμνούς του μορφασμοὺς, νὰ σὲ ἐξαπατήσῃ,
ἐξάγεις ὅτι φέρεται πᾶς ἄνθρωπος ὁμοίως,
καὶ οὐδ' ὑπάρχουν εὐλαβεῖς ἀληθινοὶ τελείως;
Τοῦτο φρονοῦν οἱ ἄθρησκοι, ὡς τέκνα τῆς ἀπάτης. —
Διάκρινε τὴν ἀρετὴν παρὰ τὸ πρόσχημά της.
Εὐθὺς πρὸς ἕνα ἕκαστον τὸ σέβας σου μὴ δίδῃς,
ἀλλὰ καὶ δίδων, πρόσεχε τὸ μέτρον μὴ παρίδῃς.
Μὴ πλέον πρόσφερε τιμὴν εἰς τὴν ὑποκρισίαν,
ἀλλὰ καὶ τὴν εὐλάβειαν μὴ μέμφου τὴν γνησίαν.
Αν μάλιστα σ' ἐβίαζαν ἓν ἄκρον νὰ προκρίνῃς,
τὴν πρώτην μᾶλλον τίμησε, παρ' ἄδικος νὰ γίνῃς.

ΣΚΗΝΗ Β'

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Τί ἤκουσα, πατέρα μου; τί ὅτι φοβερίζει
ἐκεῖνος ὁ παμμίαρος, χωρὶς κἂν νὰ φροντίζῃ
διὰ τὰς εὐποιΐας σας; Τῳόντι, ὁ ἀχρεῖος,
εἰς ὅπλα ἐναντίον σας τὰς ἔστρεψ' αἰφνιδίως;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Παιδί μου, εἶναι ἀληθὲς, καὶ εἶμ' ἕως θανάτου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Αφήσετέ με σύῤῥιζα, πατέρα μου, τ' αὐτιά του
νὰ τοῦ τὰ κόψω καὶ τὰ δυό. Τώρα νὰ τὸν λαλήσω.
Εγὼ, τὸν ἐξωλέστατον, θὰ σᾶς τὸν σωφρονίσω.
Μιὰ, νὰ τοῦ πιάσω τὸν λαιμό!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Αλλ' ὁμιλεῖς ὡς νέος.
Τὰ πράγματα δὲν γίνονται, καθὼς φρονεῖς, βιαίως.
Τὰς τόσον καταστρεπτικὰς μετρίασε ὁρμάς σου,
νὰ μὴ χειροτερεύσωμεν τὴν θέσιν μας. Στοχάσου,
ὅτι μ' αὐτὰ θὰ ἔκαμνες εἰς τὸ νερὸν μιὰν τρύπαν.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΕΛΕΝΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Καλέ, τί τρέχει; τί φρικτὰ μυστήρια μὲ εἶπαν;

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ελα, ν' ἀκούσῃς πράγματα. — Καθὼς ἐβεβαιώθην,
διὰ τὰς καλωσύνας μου ὡραῖα ἐπληρώθην.
Εὑρίσκω ἕνα ἄνθρωπον, πτωχὸν καὶ ἄγνωστόν μου·
τὸν φέρω εἰς τὸ σπῆτί μου, τὸν κάμνω ἀδελφόν μου·
παντοίως τὸν εὐεργετῶ, τὸν θάλπω, τὸν συντρέχω·
τὸν δίδω καὶ τὴν κόρην μου, καὶ ὅλα ὅσα ἔχω·—
καὶ ταὐτοχρόνως δὲ αὐτός, ὁ ἄτιμος, ὁ σκύλος,
τῆς γυναικός μου τρυφερὸς ζητεῖ νὰ γίνῃ φίλος.
Οὔτε ἀρκοῦν αἱ βδελυραὶ αὐταὶ ἀπόπειραί του·
ἀλλὰ διψῶν τὴν παντελῆ φθορὰν τοῦ εὐεργέτου,
πᾶν ὅ,τι τὸν ἀπένειμε μωρά μου καλωσύνη,
ὡς ὅπλον ἐναντίον μου ἀνάνδρως κατευθύνει.
Γυμνὸν ἀπὸ τοῦ οἴκου μου ζητεῖ νὰ μὲ ἐξώσῃ,
ἐνῷ αὐτὸν ἐγὼ γυμνὸν ἐδῶ τὸν εἶχα σώσει.

ΔΡΟΣΗ.

Ο καϋμένος!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Πά! πά! πά! Δὲν θὰ πεισθῶ ποτέ μου,
αὐτὸς τοιοῦτος ἄνθρωπος ὅτ' εἶναι. Μή, υἱέ μου!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πῶς;

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Πάντοτε οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἀγαθοὶ, φθονοῦνται.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Κ' οἱ λόγοι σου, μητέρα μου, αὐτοὶ πῶς ἐξηγοῦνται;

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Πῶς βλέπουν ἐξανάστροφα 'ς τὸ σπῆτί σου, παιδί μου.
Γνωρίζω καὶ τὸ μῖσός των καὶ ὅλα των, ψυχή μου!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καλά! τί ἔχει μὲ αὐτὰ τὸ μῖσός των νὰ κάμῃ;

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ναὶ, ναί· ἐγὼ σὲ βεβαιῶ, νὰ μὴ πιστεύσῃς δράμι.
Σὲ εἶπα ἄπειραις φοραὶς, μικράκι ὅταν ἦσουν· —
δὲν γίνεται ἐνάρετον ποτὲ νὰ μὴ φθονήσουν.
Οἱ φθονεροὶ καὶ ἂν ψοφοῦν, ὁ φθόνος πάντα μένει.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αλλὰ μὲ τὰ σημερινὰ αὐτὰ, εὐλογημένη,
Τί σχέσιν ἔχουν ὅσα λές;

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Θὰ σ' ἔπλασαν χιλίους,
τίς οἶδε, μύθους.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αἴ, καλά! ἀφοῦ μὲ τοὺς ἰδίους
τοὺς ὀφθαλμούς μου...

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Τῶν κακῶν ἡ πονηρία ὅμως,
καὶ μάλιστα τὴν σήμερον, εἶναι, παιδί μου, τρόμος.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Μητέρα, 'ξεύρεις πῶς μὲ σκᾷς; Σὲ λέγω, μὲ τ' αὐτιά μου
τὰ ἴδια τὸν συνέλαβα, καὶ μὲ τὰ ὄμματά μου.

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Αἱ γλῶσσαι πάντοτ' αἱ κακαὶ τὸ φαρμακάκι χύνουν.
Δὲν εἶναι πρᾶγμα εἰς τὴν γῆν, νὰ μὴ τὸ κατακρίνουν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Πλὴν δὲν συνεννοούμεθα, ἄ τοῦ Θεοῦ γυναῖκα!
Τὸν εἶδα μὲ τὰ 'μάτια μου· κατάλαβε ῥωμαῖκα. [16])
Τὸν εἶδα, — νά!... ὁ ἴδιος τὸν εἶδα. Νὰ ζητήσω
τρομπέττα θέλεις, φαίνεται, καὶ νὰ σὲ τὸ σαλπίσω!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Τὰ 'μάτια ἀπατοῦν συχνά. Ποτέ του νὰ μὴ κρίνῃ
ἀπὸ τὸ ὅ,τι βλέπει τις.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ἰδοὺ δικαιοσύνη.
Σκᾷς, ἢ δὲν σκᾷς;

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ὁ νοῦς πολὺ κλίν' εἰς τὴν ὑποψίαν.
Πολλαῖς φοραῖς καὶ τὸ καλὸν τὸ 'παίρνει ὡς κακίαν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Α! βέβαια, ἠθέλησε νὰ μὲ εὐεργετήσῃ
ὁ φίλος, τὴν γυναῖκά μου ποθήσας νὰ φιλήσῃ·
ὁρίστε;

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ἕναν ἄνθρωπον διὰ νὰ κατακρίνῃ,
πρέπει κἀνεὶς προτήτερα, παιδί μου, νὰ προσμείνῃ
τὸ πρᾶγμα νὰ βεβαιωθῇ καλά.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εὐχαριστῶ σας.
Τὸ πρᾶγμα νὰ βεβαιωθῇ 'ὡς ποῦ, παρακαλῶ σας;
Ἢ νὰ προσμείνω ἤθελες ἐμπρός μου... Μὲ βιάζεις
καὶ ἀπρεπές τι νὰ εἰπῶ. —

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ελα, καὶ μὴ φωνάζεις!
Μ' αὐτὰ ποῦ τώρα ἔβγαλαν, ἐμένα δὲν θὰ πείσουν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Δὲν 'ξεύρω τί θὰ σ' ἔλεγα, ἂν μήτηρ μου δὲν ἦσουν·
τόσον αὐτοὶ οἱ λόγοι σου, οἱ κοῦφοι, μ' ἐρεθίζουν.

ΔΡΟΣΗ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Ιδῆτε τὰ ἀνθρώπινα, 'ὡς τόσον, πῶς γυρίζουν!
Ημᾶς δὲν ἐπιστεύετε, σᾶς τώρα δὲν πιστεύουν.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Μὴ χάνωμεν τὴν ὥραν μας· αὐτὰ δὲν χρησιμεύουν.
Ανάγκη μέτρα σύντονα νὰ λάβωμεν, πρὶν δράξῃ
ὁ ἀλιτήριος καιρὸν, κ' ἐν ἀληθείᾳ πράξῃ
πᾶν ὅ,τι μᾶς ἠπείλησε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Λέγεις ἐκεῖ νὰ φθάσῃ;

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Α! δὲν πιστεύω παντελῶς, ὁ κόσμος ἂν χαλάσῃ,
ὅτ' εἰς τὰ δικαστήρια θὰ κατορθώσῃ κἄτι.
Η ἄκρ' ἀχαριστία του βοᾷ προφανεστάτη.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Πίστευσε ὅτι δύναται τὸ πᾶν ν' ἀνακατώσῃ
αὐτὸς, τὰς ἀπαιτήσεις του διὰ νὰ δικαιώσῃ.
Μ' ἐνδόσιμα μικρότερα ἀπέβη ὀλεθρία
πολλάκις ἡ ἐπιβουλὴ καὶ ἡ ῥᾳδιουργία·
ὄχι μὲ ὅσα ἔπιασες μωρῶς νὰ τὸν ὁπλίσῃς.
Τοὐλάχιστον, δὲν ἔπρεπε τότε νὰ τὸν ὠθήσῃς...
Αχ! —

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Εχεις δίκαιον· ἀλλὰ — δὲν ἐκρατήθην πλέον,
ὅταν τὸν εἶδα ἔξαφνα τοιοῦτον Φαρισαῖον.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Μὲ φαίνετ' εὐχῆς ἄξιον νὰ συνδιαλλαχθῆτε,
κ' ἰδὲ νὰ τὸν πολιτευθῆς, ἂν ἔλθῃ.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Φαντασθῆτε!
Τοιαῦτα ὅπλ' ἂν ἤξευρα ὅτ' εἶχεν ἀποκτήσει,
δὲν θὰ τὸν ἔδιδ' ἀφορμὴν αὐτὰ ν' ἀποτολμήσῃ
τώρα, ὁ φαῦλος.

Εἰσέρχεται ὁ κὺρ Καλόγνωμος.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὴν Δροσήν.

Τ' εἶν' αὐτός; 'Πέ τον, καιρὸν δὲν ἔχω.
Ιδοὺ στιγμὴ κατάλληλος κ' εἰς ξένα νὰ προσέχω!

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ, ΔΡΟΣΗ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΕΛΕΝΗ,
ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ, πρὸς τὴν Δροσὴν, εἰς τὸ βάθος.

Εἰπὲ, νὰ ζῇς, τὸν τσελεπῆ, πῶς, δι' ὀλίγην ὥρα,
νὰ τὸν λαλήσω ἤθελα.

ΔΡΟΣΗ.

Εχει ἀνθρώπους τώρα,
καὶ δὲν θαῤῥῶ νὰ εἰμπορῇ.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Τοῦ λόγου σου εἰπέ τον. —
Τὸν θέλω δι' ὑπόθεσιν, ἐσὺ παράστησέ τον,
ὁποῦ, καθὼς στοχάζομαι, θὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

ΔΡΟΣΗ.

Τὸ ὄνομά σου;

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Τί τὸ θές; Τὸν λὲς, ἂν σ' ἐρωτήσῃ,
ὁ κὺρ Ταρτοῦφος μ' ἔστειλεν ἐδῶ, διὰ καλόν του.

ΔΡΟΣΗ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Εἶν' ἕνας, ὅςτις φαίνεται ἀπὸ τὸ φέρσιμόν του
νὰ ἔχῃ τι εὐχάριστον νὰ σᾶς εἰπῇ, ἐκ μέρους
τοῦ κὺρ Ταρτούφου.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Δέξου τον, καὶ μὴ θυμοὺς ἀκαίρους.
Ακουσε τί θὰ σὲ εἰπῇ. Γλυκεῖς ἂν ἦν' οἱ λόγοι,
ἐκεῖνα, καθὼς ἔγιναν, βλασφήμει τα, κ' εὐλόγει.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Σᾶς εἶμαι δοῦλος, ἄρχοντα μὲ τὸ ἀρχοντικό σας,
καὶ προκοπὴ νὰ μὴν ἰδῇ ποῦ θέλει τὸ κακό σας.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Νίκανδρον.

Κάπως καλὰ προοίμια· συμβιβασμὸς μυρίζει.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Θαῤῥῶ, ἡ εὐγενία σας οὔτε θὰ μὲ γνωρίζῃ.
Ὑπῆρξα δοῦλος παλαιὸς τοῦ ἄρχοντος πατρός σας.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τῳόντι; — 'Ονομάζεσαι;

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Εἰς τὸ μνημονικό σας
θὰ ἦν' ἕνας Καλόγνωμος, ἀπὸ τὸ Κοντοσκάλι.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Μικρὸς θὰ ἤμουν· δι' αὐτὸ ὁ νοῦς μου δὲν σὲ βάλλει.
Χαίρω. Τί θές;

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Μ' ἐπρόσταξαν νὰ ἔλθω ἀταράχως,
νὰ σᾶς εἰπῶ ν' ἀδειάσετε τὸ σπῆτι ὅσον τάχος.
Καινούργιος διωρίσθηκα τῆς γειτονιᾶς μουχτάρης,
κ' ἐγὼ θὰ 'πάρω τὰ κλειδιά.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ποῖα κλειδιὰ θὰ 'πάρῃς;

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Τοῦ — οἴκου σας.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Τοῦ οἴκου μου;

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Ως 'ξεύρετε, ἀνήκει
εἰς κάποιον ἄλλον 'ς τὸ ἑξῆς.

ΔΡΟΣΗ.

Ιδῆτε καταδίκη!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, πρὸς τὸν Καλόγνωμον.

Τί λέγεις; ὀνειρεύεσαι; Χαμένα θὰ τὰ ἔχῃς.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Μὲ συγχωρεῖς, βεϊζαδέ· παρακαλῶ, μὴν τρέχῃς.
Ερώτα τὸν πατέρα σου, ἂν ὄνειρα σᾶς λέγω.
Αν ἔχαμε τὴν πούλησι φθηνά, ἐγὼ τί φταίγω; —
μίαν ψυχὴν ἔχει κἀνείς· αὐτὴν διὰ νὰ σώσῃ,
ἠθέλησε καὶ μπετχαβὰ τὸ ἔχει του νὰ δώσῃ.
Ερώτα τον· — εἰς τὸν καλὸν τὸν κὺρ Ταρτοῦφον ὅλα
καταλεπτῶς δὲν τἄγραψε; — Εἶδα, κρατοῦν μιὰ κόλλα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πάγαινε γρήγορ' ἀπ' ἐδῶ, μὴ κάποιος σὲ κρημνίσῃ.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Η τὸν υἱόν σου, ἄρχοντα, εἰπὲ νὰ σιωπήσῃ,
ἢ δέξου ἕνα κεχαγιᾶ ἀπ' τὰ πατριαρχεῖα.
Μ' ἐφαίνουνταν καλλίτερο νὰ μὴ σᾶς γίνῃ βία.
Εἶσαι μὲ γνῶσιν ἄνθρωπος· — θέλεις νὰ μείνῃς; μεῖνε.

ΔΡΟΣΗ, καθ' ἑαυτήν.

Αὐτὸς ὁ κὺρ Καλόγνωμος κακόγνωμος ποῦ εἶναι!

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Εγὼ, ὡς φίλος τῶν καλῶν, 'κατάλαβες, ἀνθρώπων,
προθύμως ἀνεδέχθηκα ὅλον αὐτὸν τὸν κόπον,
καὶ ἄφησα τὴν σκλάβα σας, τὴν Φρόσω μου, 'ς τὸ σπῆτι,
μὲ πόνους, ὅπου τὴν κρατοῦν ἀπὸ προχθὲς, τὴν τρίτη..
— Θαῤῥῶ, θὰ κάμῃ δίδυμα· μοῦ ἔχει ἄλλα δύο,
κ' εἶν' καὶ τὰ δύο θηλυκά· — τὰ στέλλ' εἰς τὸ σχολεῖο. —
Θὰ σᾶς εἰπῶ· — ἐθάῤῥεψα θὰ σᾶς ὑποχρεώσω,
κ' ἦλθ', ἀπὸ τὰ χειρότερα διὰ νὰ σᾶς γλυττώσω.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Καὶ γίνεται χειρότερον ἀπὸ τὸ νὰ μὲ λέγῃς,
νὰ φύγω ἐκ τοῦ οἴκου μου, ἐκ τῆς καλῆς μου στέγης;

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Αλλ' ἔχετ', εὐγενέστατε, καιρὸν, καὶ εἰμπορεῖτε
ἀκόμη ἕως αὔριον νὰ 'μπῆτε καὶ νὰ 'βγῆτε.
Αὐτὴ τὴν νύκτα, — 'ξέχασα, — τὴν ἔχετε 'δική σας·
ποῦ μόλις θὰ φροντίσετε πρὸς μετακόμισί σας
αὔριο τὸ πρωΐ, πρωΐ. Ῥουφᾶτε τὸν καφέ σας,
τραβᾶτε τὸ τσιμπούκί σας, καὶ μὲ τὸν σελελέ σας [17])
κάμνετε γκιότσι. [18])

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Νίκανδρον.

Μ' ἔρχεται, μέσα 'ς τὰ δυό του 'μάτια
νὰ καταιβάσω μιὰ γροθιὰ, κ' ἂς μ' ἔκαμναν κομμάτια!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Αφες, νὰ μὴ δεινώσωμεν τὸ πρᾶγμα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πῶς μὲ τρώγει
τὸ χέρι μου! Ὁ προπετής! εἶδες ἐκεῖ τί λόγοι;

ΔΡΟΣΗ.

Μὲ τέτοιαις, κὺρ Καλόγνωμε, πλάταις 'γιεραὶς ποῦ ἔχεις,
στοχάζομαι, καλότυχε, ἀθάνατα θ' ἀντέχῃς
εἰς κἄμποσαις καλαὶς ῥαβδιαίς.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Κόπιασε, ἂν ὁρίζῃς.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, πρὸς τὸν Καλόγνωμον.

Αὐτὰ εἶν' ὅλα περιττά. Πολὺ καλὰ γνωρίζεις,
ὅτι δὲν εἴμεθ' ἄνθρωποι διὰ τοιαύτας πράξεις.
Πάγαινε, καὶ θὰ κάμωμεν ὡς ἀπαιτεῖ ἡ τάξις.

ΚΥΡ ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ.

Νά· εἶδες; 'γειὰ 'ς τὸ στόμα σου. Τώρα καλὰ τὸ εἶπες.
Αμὴ τὰ λόγια τὰ βαρυὰ μᾶς φέρουν μόνον λύπαις. —
Λοιπὸν, καλὸ 'ξημέρωμα, καὶ ὕπνο 'ςἂν τὸ μέλι.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Νὰ μὴ 'ξημερωθῇς· καὶ σὺ, κ' ἐκεῖνος ποῦ σὲ στέλλει!

ΣΚΗΝΗ Ε΄

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΕΛΕΝΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Λέγε λοιπόν, μητέρα μου· τὸν εἶδες τὸν προδότην;
Η ἐπιμένεις καὶ μ' αὐτὰ 'ς τὴν γνώμην σου τὴν πρώτην;
Εκ τούτου πλέον μόνη σου καὶ διὰ τ' ἄλλα κρίνε. —

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Α! μνήσθητί μου, Κύριε, αὐτὸς ὁ κόσμος τ' εἶναι!

ΔΡΟΣΗ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Δὲν πρέπει νὰ τὸν μέμφεσθε καὶ νὰ παραπονῆσθε.
Κάμνει καθὼς ἐδίδασκε. Αὐτόν, ἂν ἐνθυμῆσθε,
ἀγάπη τὸν κατέφλεγε θερμὴ πρὸς τὸν πλησίον.
Ελεγεν, ὅτι γίνονται παραίτια μυρίων
σκανδάλων εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ πλούτη, τὰ ἀχρεῖα·
ἁπλῆ τὸν παρεκίνησε λοιπὸν φιλανθρωπία
νὰ τ' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ σᾶς, κ' ἰδοὺ σᾶς ἀναγγέλλει,
ὅτ' ἴσα 'ς τὸν παράδεισον ἀπὸ τοῦ νῦν σᾶς στέλλει.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σιώπα, καὶ τὰς ὥρας σὺ τὰς ἔχεις ὅλας ἕνα.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Ας τρέξωμεν, καταφυγῆς νὰ εὕρωμεν λιμένα.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τὰ ἆθλα ἂν ἐκθέσετε τοῦ ἀχαρακτηρίστου,
καὶ προφανῶς ἀποδειχθῇ ἐκ τῆς διαγωγῆς του

ὅτ' εἶναι δυσωδέστερος ἀνεωγμένου τάφου,
ἐγὼ φρονῶ ὅτ' ἡ ἰσχὺς θὰ πέσῃ τοῦ ἐγγράφου.

ΣΚΗΝΗ ϛ'

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΕΛΕΝΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Μὲ ἄκραν λύπην, κύριε, παρίσταμαι ἐμπρός σας,
ἀλλ' εἰς αὐτὸ μ' ἐβίασεν ὁ μέγας κίνδυνός σας.
Φίλος μου τίς στενώτατος, καλῶς γινώσκων ποίας
πρὸς σᾶς καὶ πρὸς τὸν οἶκόν σας ἐκτρέφω συμπαθείας,
τὴν αὐστηρὰν πολιτικὴν ἐχεμυθίαν λύων,
κ' ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμὲ πολλὴν ἀποδεικνύων,
κρυφίως μὲ εἰδοποιεῖ, ὅτι εἰς τὸ παλάτι
κατηγορία καθ' ὑμῶν ἐδόθη βαρυτάτη.
Εκεῖνος ὁ ἐπίβουλος, ὁ κατὰ δυστυχίαν
λαβὼν ἐν τῇ οἰκίᾳ σας τὴν τόσην ἐξουσίαν,
ὑπῆγε καὶ κατέθεσεν, ὁ ἄξιος θανάτου,
κιβώτιόν τι μ' ἔγγραφα ἑνὸς ἐπαναστάτου,
εἰπὼν ὅτι τὸ εἴχετε πλησίον σας κρυμμένον,
ὡς συνωμότης μετ' αὐτοῦ, παρόμοια τεκταίνων.
Δὲν ἔμαθα τὸ ἔγκλημα αὐτὸ ἂν ἐπιστώθη·
ἀλλ' εἶναι βεβαιότατον ὅτι ῥητὴ ἐδόθη
κ' ἐντονωτάτη προσταγή, εὐθὺς νὰ προσκληθῆτε,
συνωδευμένος ὑπ' αὐτοῦ, διὰ ν' ἀνακριθῆτε. —
Εντὸς ὀλίγου θὰ φανοῦν.

NIKANΔΡΟΣ.

Ιδὲ, πρὸς τὸν σκοπόν του,
— πρὸς μείζονα ἐνίσχυσιν τῶν ἀπαιτήσεών του, —
τί μέσον, ὁ παγκάκιστος, ἐπινοεῖ ἀχρεῖον!

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Σὲ βεβαιῶ, ὁ ἄνθρωπος εἶναι κακὸν θηρίον!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Μ' ἕνα κλητῆρα ἔρχεται ὀθωμανὸν, ἐν βίᾳ,
πλὴν, καθ' ὁδὸν, ἀνέβησαν εἰς τὰ πατριαρχεῖα.
Μὴ χάνετε οὐδὲ στιγμὴν, κ' ἡ θύρα θὰ κτυπήσῃ.
Εἶν' ἕτοιμον ἓν πλοῖόν μας ὅπως ἀναχωρήσῃ.
Εκ μέρους τοῦ αἰγιαλοῦ ἀμέσως καταβῆτε
μ' ἐμὲ, εἰς τὸ καΐκι μου, καὶ ἄλλο μὴ σκεφθῆτε.
Αὐτήν μου τὴν ἐπιστολὴν, ἐκβὰς εἰς Μασσαλίαν,
δίδετ' εὐθὺς, ἂν λάβετε χρημάτων ἐκεῖ χρείαν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Υἱέ μου, σὲ εὐχαριστῶ· — ἀλλ' ἔπρεπε, παιδί μου,
ν' ἀπαλλαχθῶ τῆς θέσεως αὐτῆς μου, τῆς κρισίμου,
ὥςτε κ' ἐγὼ νὰ δυνηθῶ, νὰ σ' ἀποδείξω πόσον
αὐτὴν τὴν γενναιότητα, δι' ἧς ὑψοῦσαι τόσον,
ἀπὸ καρδίας ἐκτιμῶ, διὰ παντὸς εὐγνώμων! —
Αναχωρῶ λοιπόν. — Εἰς σᾶς συστήνω...

NIKANΔΡΟΣ.

Δρόμον, δρόμον!
Ημεῖς, ἡμεῖς φροντίζομεν· ἡσύχει.

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, ΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ, ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΕΛΕΝΗ, ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, συλλαμβάνων τὸν Λεσβίκην.

Συγχωρεῖτε. —
Παρὰ πολὺ βιάζεσθε. Θέλετε νὰ κρυφθῆτε;
Σᾶς ἑτοιμάσθη ἄσυλον εἰς ἄλλην συνοικίαν· —
ἕνας ὀνδᾶς ἐξαίρετος εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Προδότα! ἔλειπεν αὐτὴ ἡ μοχθηρία πλέον,
ἰδοὺ τὴν πράττεις καὶ αὐτήν. Μὲ σβύνεις τελευταῖον.
Εὖγε, Ἰούδα ἄνομε! Εἰς πλήρωμα τῆς τόσης
ἐπιβουλῆς σου, ἔμελλες καὶ νὰ μὲ παραδώσῃς!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Πάλιν τὰς ὕβρεις. — Ὕβριζε, καὶ οὔτε χαλεπαίνω.
Τὸ πᾶν διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην ὑπομένω.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Τί ἄνθρωπος μακρόθυμος! Πρᾳότης εἶσαι ὅλος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πῶς τὸν Θεὸν, ὁ μιαρὸς, ἐμπαίζει ἀσυστόλως!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Δὲν ἔχω λογαριασμὸν κἀνένα νὰ σᾶς δώσω.
Τὸ χρέος μου ἐφρόντισα ἁπλῶς νὰ ἐκπληρώσω.

ΕΛΕΝΗ.

Ωραῖον χρέος, μὰ τὸ ναί! Λαμπρὰ ὑπερεσία!
ἐντιμοτάτη!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ, κατ' ἰδίαν.

Κάθαρμα!

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, πρὸς τὴν Ἑλένην.

Ναί, μάλιστα, κυρία,
εἶναι λαμπρὰ καὶ ἔνδοξος, καθὸ ἐπιτραπεῖσα
ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἥτις ἐδῶ μὲ στέλλει φωτισθεῖσα.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Αχάριστ', ἐλησμόνησες ὅτι, εὐσπλαγχνισθείς σε,
ἀπὸ τὸν δρόμον σ' ἔσωσα· αἴ; δὲν τὸ ἐνθυμεῖσαι;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ναί, ὅτι μ' εὐηργέτησες ὁμολογῶ, γνωρίζω·
ἀλλ' ἔχω χρέος ἱερόν, πρὸ πάντων νὰ φροντίζω
ὑπὲρ τοῦ βασιλέως μου. Εἶναι εὐγνωμοσύνη,
ἥτις εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν πᾶσαν ἄλλην σβύνει,
κ' εἰς ἣν θὰ ἐθυσίαζα, ὡς ἀπαιτοῦν οἱ νόμοι,
καὶ ἀδελφόν, καὶ τέκνον μου, καὶ ἐμαυτὸν ἀκόμη.

ΔΡΟΣΗ.

Φρικτὸς ἀπατεών!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Ἰδὲ τὰς χεῖράς του πῶς νίπτει!
Μὲ τί μανδύαν εὔσχημον τὰ ἕλκη του καλύπτει!

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ.

Ἀλλ' ἂν ἡ ἀφοσίωσις αὐτή σου ἦτο τόση,
— τῶν ὅσα κατεμήνυσες ἦσο καὶ πρὶν ἐν γνώσει, —
πρὸς τί λοιπὸν ἐβράδυνες τὸν ζῆλόν σου νὰ δείξῃς;
Πῶς ἕως τώρ' ἀπέφυγες τὸ στόμα σου ν' ἀνοίξῃς,
καὶ μόνον ἀφοῦ σ' ἔπιασε, καλότυχε, ἐμπρός του

νὰ τὸν ἐπιβουλεύεσαι ἐπὶ τῆς γυναικός του,
καὶ σ' εἶπε τὴν οἰκίαν του ἀμέσως νὰ κενώσῃς,
τότε σὲ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ τρέξῃς, νὰ προδώσῃς;
Δὲν θέλω τι νὰ σὲ εἰπῶ καὶ διὰ τὰ ὁποῖα
ὑπῆγε καὶ σ' ἐχάρισεν· — εἶν' ἄλλη θεωρία· —
ἀλλ' ἂν ἐσκόπεις σήμερον νὰ τὸν καταμηνύσῃς,
πῶς ἔστερξες νὰ τὰ δεχθῇς; καὶ πῶς νὰ τὰ κρατήσῃς;

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ, πρὸς τὸν Γραμματέα.

Νὰ ζήσῃς! μ' ἐξεκούφαναν· θὰ μὲ ὑποχρεώσῃς,
τὸ πρόσταγμά σου ἐκπληρῶν, νὰ μὲ ἀπολυτρώσῃς.

Παρουσιάζων τὸν Γραμματέα.

Τσελεπῆ Ἰάγκος, γραμματεὺς τῆς πρωτοσυγκελίας,
κ' ἔξω προσμένει καὶ κλητὴρ ἐκ τῆς ἀστυνομίας.

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ, πρὸς τὸν Ταρτοῦφον.

Πολὺ, τιμόντι, ἤργησα· αὐτὸ διανοοῦμαι,
ἀλλ' ἀπὸ σὲ τὸν ἴδιον ἐγκαίρως προσκαλοῦμαι· —
καὶ, ἀκριβῶς τὸ πρόσταγμα διὰ νὰ ἐκπληρώσω,
τὴν φυλακὴν κατάλυμα ὁρίστε νὰ σὲ δώσω.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Ποῖος! — ἐγώ;

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ.

Ναὶ, σύ.

ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ.

Καὶ πῶς ἐμὲ θὰ φυλακίσῃς;

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ.

Ὡς πρὸς αὐτὸ, δὲν χρεωστῶ εἰς σὲ τὰς ἐξηγήσεις.

Πρὸς τὸν Λεαβίκην.

Ναὶ, κύριε, συνέλθετε ἐκ τῆς ἀνησυχίας.
Μᾶς κυβερνᾷ κυρίαρχος ἐχθρὸς τῆς ἀδικίας.
Ο κύριος ἐξέλαβεν, ὅτ' ἦσαν ἔτ' οἱ ἄλλοι

καιροί, καθ' οὓς ἠδύνατο καθεὶς νὰ διαβάλλῃ
πρὸς εὐτελές τι ἴδιον συμφέρον τὸν ἐχθρόν του,
ὥςτ' ἀνεξέταστον αὐτὸν νὰ στείλῃ ἐκποδόν του·
καί, δῆθεν, ὡς πιστὸς ῥαγιᾶς, εὑρὼν τὸν ἀστυνόμον,
— αὐτὸς ὁ τέκτων πράξεων μυρίων παρανόμων,
δι' ἃς ἐπέστη ἡ στιγμὴ τὰς δίκας νὰ ὀφλήσῃ, —
ὡς ἀποστάτην ἔτρεξε νὰ σᾶς καταμηνύσῃ.
Τὸν ἔδειξ' ἔγγραφά τινα, ὀλέθρια μὲν ὄντως,
ἀλλ' ὅλα εἰς τὸ ὄνομα ἄλλου τινός, φυγόντος,
καὶ τοῦ ὁποίου πρὸ πολλοῦ ἐδήμευσε τὸν πλοῦτον
τὸ Κράτος, εὑρὸν ἔνοχον αὐτὸν καὶ ἄνευ τούτων. —
Εξέταζε τὰ ἔγγραφα ὁ ἀστυνόμος ἔτι,
καὶ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τὰ διηυθέτει,
ὅτ' ἔπαρχός τις νέηλυς, ὡς ἐκ Θεοῦ σταλμένος,
ἦλθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ. Παρατηρεῖ ὁ ξένος
ἐκεῖ τὴν εὐγενίαν του, τὸ πρῶτον ἀπορήσας.
Ακούει, βλέπει, — τέλος δὲ αὐτὸν ἀναγνωρίσας,
ὡς ἕνα ὅςτις, πρὸ καιροῦ, μὲ σχῆμα καλογήρου,
διῆλθε λυμαινόμενος τὰς κώμας τῆς Ἠπείρου,
τὸν ἀστυνόμον μυστικῶς πληροφορεῖ. — Ἐκεῖθεν
λοιπὸν ἐστάλη εἰς ἡμᾶς μ' ἕνα κλητῆρα, δῆθεν
λαβόντα πρόσταγμα ῥητὸν νὰ σᾶς προφυλακίσῃ,
ἀφοῦ περάσῃ ἐξ ἡμῶν καὶ μᾶς εἰδοποιήσῃ·
ἀλλὰ κρυφίως, ὁ κλητὴρ ὑπῆρχ' ἐντεταλμένος
νὰ μάθ' ἡ ἐντιμότης του ἂν ἦν' ἱερωμένος·
καὶ ἂν δὲν ἦναι, ὡς ποτὲ δὲν ἦτο, ν' ἀπαγάγῃ
αὐτὸν ἀπόψε, ἀνθ' ὑμῶν, 'ς τὸν Ζαπτιὲ [19]) νὰ φάγῃ. —
Λάβετε τώρα, κύριε, αὐτὰ τὰ ἔγγραφά σας,
δι' ὧν ἀπεξενόνεσθε ἀπὸ τὰ κτήματά σας·
ἡ πρᾶξις μένει ἄκυρος, ἀφοῦ διετρανώθη
εἰς ποῖον καταχθόνιον τὸ δῶρόν σας ἐδόθη.

Ιδῆτε ὅλ' ἂν ἦν' ἐκεῖ. Τὰ εἴχομεν κρατήσει,
μὴ τύχῃ κ' εἰς τὴν λύσσαν του σᾶς τὰ ἐξαφανίσῃ.

ΔΡΟΣΗ.

Ας ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός!

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ.

Ηβοῖ, πῶς ἀνασαίνω!

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Τί ἔκβασις χαρμόσυνος!

ΕΛΕΝΗ.

Εκθαμβος ἔτι μένω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Πρὸς τὸν Ταρτοῦφον, ὃν ἀπάγει ἐκ τοῦ τραχήλου ὁ Γραμματεύς.

Τσελεπῆ Ἰάγκος, γραμματεὺς τῆς πρωτοσυγκελίας.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

Κ' ἔξω προσμένει καὶ κλητὴρ ἐκ τῆς ἀστυνομίας.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ, πρὸς τὸν Ταρτοῦφον, ἀπαγόμενον.

Τὰ βλέπεις τώρα, μιαρὲ προδότα;...

ΣΚΗΝΗ Η'

ΚΟΚΟΝΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΩ, ΛΕΣΒΙΚΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΕΛΕΝΗ,
ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΔΡΟΣΗ.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ, πρὸς τὸν Λεσβίκην.

Μὴ θελήσῃς
νὰ καταβῇς εἰς ταπεινὰς τοιαύτας ἐκδικήσεις·
τὸν φθάνει, τὸν τρισάθλιον, ἡ θλιβερά του τύχη,
κ' ἡ τύψις, ἥτις ἐνταὐτῷ θὰ σοῦ τὸν κατατρύχῃ.

Εὐχόμενος, τὸ πάθημα αὐτὸ νὰ τὸν διδάξῃ
τὴν ἀρετὴν νὰ ἀσπασθῇ, ἀπὸ τοῦ νῦν ν' ἀλλάξῃ,
νὰ κλίνῃς τώρα ὕπαγε τὸ γόνυ πρὸς 'Εκεῖνον,
ὅςτις ἐφ' ὅλων ἐφορᾷ, τὰς δίκας παρατείνων.

ΛΕΣΒΙΚΗΣ.

Ναί· καὶ ἀφοῦ ἐκπληρωθῇ τὸ πρῶτον τοῦτο χρέος,
τί μένει νὰ φροντίσωμεν, μαντεύετε βεβαίως. —
Γενναῖον τέκνον Στέφανε! — 'Ελένη μου, παιδί μου!
νὰ σᾶς φιλήσω... Ἔχετε, παιδιά μου, τὴν εὐχή μου.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΑΡΤΟΥΦΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ἐν τῇ

ΚΩΜΩΔΙᾼ ΤΟΥ ΤΑΡΤΟΥΦΟΥ

---

[1]) — Σελὶς 122.

Περὶ τῆς ἐνδυμασίας τοῦ Ταρτούφου πολλάκις ἠρωτήθημεν, τίς ἡ καταλληλοτέρα. Νομίζομεν ὅτι ἁρμόζει εἰς αὐτὸν τὸ τουρκικὸν ἐντερί, ὁ τσουμπὲς, ζώνη πλατεῖα καὶ φέσι· τοῦτο, ὄχι ὡς τὸ τοῦ συρμοῦ, ἀλλ' ὑψηλότερον, βαθυτέρου δὲ χρώματος. Τὰ λοιπὰ πρόσωπα εἶναι ἐνδεδυμένα φραγκιστί· ἀλλ' ὁ Λεσβίκης φορεῖ τὸ σύνηθες τουρκικὸν φέσι, ἡ δὲ κοκόνα Σουλτανιὼ, τὸ παλαιὸν φακιόλι.

[2]) — Σελὶς 125.

Μανίκας, ὁ πλατείας ἔχων τὰς χειρίδας, ὡς οἱ ἱερεῖς· ἐξ οὗ καὶ παροιμία, «Καλὰ τὰ φαρδομάνικα, ἀλλὰ τὰ φοροῦν οἱ δεσποτάδες» (ἀρχιερεῖς).

[3]) — Σελὶς 136.

Πέρα, τὸ ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου τμῆμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔνθα συνοικίαι, ὁ θορυβώδης Γαλατᾶς καὶ τὸ φραγκίζον Σταυροδρόμιον.

[4]) — Ἡ αὐτὴ σελίς.

Νησὶ λέγοντες οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐννοοῦσι μίαν τῶν τεσσάρων νησίδων τῆς Προποντίδος, ὅπου πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μετοικοῦσιν ἐν ὥρᾳ θέρους.

[5]) — Σελὶς 138.

Σώζεται καὶ μέχρι σήμερον τὸ τουρκικὸν προσαγόρευμα τσελεπῆ μεταξὺ πολλῶν ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς καὶ τὰ ἀγᾶ, ἐφέντη, βέη καὶ βεϊζαδέ. Σημειωτέον διὰ τὴν ἱστορίαν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι πολλοί, ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀρεσκόμενοι εἰς ταῦτα ἔτι καὶ σήμερον.

[6]) — Σελὶς 149.

Προληπτικά τινα γυναικάρια παρ' ἡμῖν, τρέφοντα μεταξοσκώληκας, πιστεύουν ὅτι ἡ συγκομιδὴ τῶν βομβύκων πάντως εὐδοκιμεῖ, ἐὰν διαδώσωσι ψευδῆ τινα φήμην.

[7]) — Σελὶς 151.

Εν τῷ κειμένῳ, οἱ στίχοι οὗτοι ἔχουσιν ὡς ἑπομένως·

Sachez que d'une fille on risque la vertu,
Lorsque dans son hymen son goût est combattu;
Que le dessin d'y vivre en honnête personne
Dépend des qualités du mari qu'on lui donne;
Et que ceux dont partout on montre au doigt le front
Font leurs femmes souvent ce qu'on voit qu'elles sont.
Il est bien difficile enfin d'être fidèle
A de certains maris faits d'un certain modèle.

[8]) — Σελὶς 153.

Αντὶ τῶν ὀλίγων τούτων λέξεων, ἐν τῷ κειμένῳ λέγει τι πλέον ἡ Δροσὴ πρὸς τὸν Λεσβίκην·

...... Je dis qu'il en a l'encolure,
Et que son ascendant, monsieur, l'emportera
Sur toute la vertu que votre fille aura.

Αγαθῇ τύχῃ, παρ' ἡμῖν δὲν ἐξηυγενίσθησαν (ταὐτὸ εἰπεῖν δὲν ἐξελύθησαν) οὕτω τὰ ἤθη ὥςτε ν' ἀπαγγέλλωνται ἀκατακρίτως ἐπὶ σκηνῆς τοιαῦτα ἔπη.

[9]) — Σελὶς 161.

Τὰ ἀστεῖα διὰ τὴν ἁπλοϊκότητά των ἤθη ταῦτα, μετὰ καὶ ἄλλων ἀποβαλόντες ὅσοι τῶν ἡμετέρων εἶδον ἢ ἤκουσαν τὰ τῶν μεγαλοπόλεων τῆς βορειοδυτικῆς Εὐρώπης, ἔπεσον σήμερον εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ἀσόφως καὶ ἀδιακρίτως παραδεχόμενοι ἅπαντα τὰ ἀλλότρια, ὡς εὐγενικώτερα. Εθαμβώθησαν ἐξ ἀμαθείας καὶ ἀκρισίας. Εἶχον μέν τι σκαιὸν πολλὰ τῶν ἡμετέρων πατρῴων, — καὶ τοῦτο διὰ τὴν πολυχρόνιον δουλείαν· πῶς ἄλλως! ἀφοῦ ἐπ' αἰῶνας ἐμείναμεν ἄξεστοι· — ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ διακρίνωμεν τὰ σκαιὰ τοῦ φραγκικοῦ πολιτισμοῦ, περιφρονοῦντες ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἡμέτερα, δηλοῖ ὡσαύτως παράτασιν τῆς πρώτης ἐκείνης ἀμαθείας ἡμῶν καὶ ἀκρισίας.

Αληθῶς, καὶ ἡ ἐκλεκτικὴ εἶναι ἐπιστήμη, ὄχι εἰς τὸν τυχόντα προσιτή. Ὁ πλοῦτος ἠδύνατο νὰ πράττῃ αὐτήν· ἀλλ' ὁ παρ' ἡμῖν πλοῦτος δὲν τὴν κατέχει. Ὁ παρ' ἡμῖν πλοῦτος, ἂν σὲ ἤκουε λαλοῦντα αὐτῷ περὶ τοιούτων πραγμάτων, θὰ ὑπεμειδία ἀνοήτως, ἔχων ἐν τῇ ἰδέᾳ πᾶσαν πεποίθησιν ὅτι ὑπομειδιᾷ νοημόνως.

[10]) — Σελὶς 176.

Οἱ τέσσαρες οὗτοι στίχοι ἔχουσιν οὕτως ἐν τῷ κειμένῳ·

Laurent, serrez ma haire avec ma discipline,
Et priez que toujours le ciel vous illumine.
Si l'on vient pour me voir, je vais aux prisonniers
Des aumônes que j'ai partager les deniers.

Καὶ ἰδοὺ ἡ μετάφρασις αὐτῶν ὑπὸ Κοκκινάκη·

Τὸ κιλίκιόν μου τοῦτο καὶ φραγγέλιον ὁμοῦ
φύλαξε, Λαυρέντιέ μου, καὶ προσεύχου μετ' ἐμοῦ
πρὸς τὸν εὔσπλαγχνον Θεόν μας μετὰ στεναγμῶν πολλῶν
πάντοτε νὰ σὲ φωτίζῃ, νὰ σ' ἐμπνέῃ τὸ καλόν.
Ἐὰν δὲ καὶ μὲ ζητήσουν, 'πέ τους ὅτι παρευθὺς
ἔτρεξα νὰ βοηθήσω τοὺς πτωχοὺς πολυπαθεῖς·
μετ' αὐτῶν καὶ νὰ μοιράσω, ὅσα οἱ Χριστιανοὶ
μὲ ἐλέησαν ἀφθόνως, καὶ μὲ ζῆλον προφανῆ.

Αντὶ τεσσάρων, ὀκτὼ στίχοι· καὶ ὅμως πάλιν οὗτοι χατίζουσιν, ὄχι μόνον τοῦ πνεύματος καὶ τῆς χάριτος τοῦ κειμένου, ἀλλὰ καὶ σαφηνείας. Ας μεταφράζῃ λοιπὸν ὅστις ἂν θέλῃ ἀκολουθῶν δουλικῶς τὸν συγγραφέα, ἐν τῷ φρονήματι ὅτι οὕτω ποιεῖ πιστὴν μετάφρασιν.

[11]) — Σελὶς 177.

Et je vous verrois nu, du haut jusques en bas,
Que toute votre peau ne me tenteroit pas.

[12]) — Σελὶς 194.

Η πρώτη τῶν δύο τούτων λέξεων εἶναι τουρκική· σημαίνει δὲ σωρηδὸν, ἢ ἀθρόα· ἡ δευτέρα προσετέθη ἐπὶ τὸ κωμικώτερον, ὡς τουρκοφανὴς καὶ αὕτη.

[13]) — Σελὶς 195.

Μεχκεμὲς λέγεται ἐν Τουρκίᾳ τὸ δικαστήριον ἔνθα προεδρεύει ὁ Καδὴς, ἑρμηνευτὴς τοῦ ἱεροῦ νόμου τῶν Μωαμεθανῶν. Αὐτόθι λαμβάνουσι κῦρος καὶ αἱ πωλήσεις καὶ ἀγοραὶ τῶν ἀκινήτων κτημάτων, ἀνομολογούμεναι καὶ ἀναγραφόμεναι.

[14]) — Σελὶς 199.

Οκτὼ ὧραι καὶ ἡμίσεια τουρκιστὶ, ἤτοι τρεῖς ὧραι καὶ ἡμίσεια πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

[15]) — Σελὶς 210.

Le ciel défend, de vrai, certains contentemens;
Mais on trouve avec lui des accommodemens.

Ο Μολιέρος ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ὑποσημειώσῃ ἐνταῦθα, ὅτι ὁ λαλῶν εἶναι φαῦλος ἀνήρ· (c'est un scélérat qui parle).

[16]) — Σελὶς 223.

...... κατάλαβε ρωμαῖκα.

Τὸ ρωμαῖκα τοῦτο δὲν ἔχει σήμερον χρείαν ἐπεξηγήσεως· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπερχομένους σημειωτέον, ὅτι ρωμαϊκὴ ἐκαλεῖτο ἡ ἑλληνικὴ

γλῶσσα, καὶ Ῥωμαῖοι οἱ Ἕλληνες μέχρι χθές. Καὶ οἱ μὲν Δᾶκες διατηροῦσιν ἔτι τὸ ἐθνικὸν ὄνομα τῶν ξένων κατακτητῶν αὐτῶν, οἱ δ' Ἕλληνες, μόλις ἐλλαμφθέντες ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἱστορίας, τὸ ἀπέβαλον φιλοτίμως. Ἐνθυμούμεθα ὅτι ἐν Σμύρνῃ, μέχρι πρὸ δέκα ἐτῶν, ἀνεγινώσκομεν ἄνωθεν τῆς θύρας τῆς Δημογεροντίας, ἤτοι τῆς Κοινότητος τῶν ἑλλήνων τῆς πόλεως ἐκείνης κατοίκων, κεφαλαίοις γράμμασιν, ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ· καὶ ἐνθυμούμεθα ὅτι, ὅτε ἱδρύθη τὸ νῦν Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἔλεγον, ὅτι ἰδοὺ ἔγινε τὸ ῥωμαίικο. Μόλις ἀπὸ τῆς δευτέρας δεκαετηρίδος τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἤρξατο νὰ μανθάνῃ τὴν καταγωγὴν καὶ τὸ γνήσιον ἐθνικὸν ὄνομα αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ Ὀθωμανοὶ ἐξακολουθοῦν ν' ἀποκαλῶσι Ῥωμαίους (Ῥοὺμ) τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους των.

17) — Σελὶς 228.

Καὶ μὲ τὸν σελελέ σας (τουρκ.), ἤτοι μὲ τὴν ἄνεσίν σας.

18) — Ἡ αὐτὴ σελίς.

Γκιότσι (τουρκ.), μετοικεσία.

19) — Σελὶς 236.

Ζαπτιὲ (τουρκ.), ἀστυνόμος.

Πολλαὶ καὶ ἄλλαι λέξεις τουρκικαί, ἔστι δ' ὅπου καὶ ἰταλικαί, ἀπαντῶνται ἐν τῷ Ταρτούφῳ, ὡς καὶ ἐν τῷ Φιλαργύρῳ· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι συνηθέστεραι, θ' ἀπέβαινε περιττὴ τούτων ἡ ἐξήγησις.

ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πατὴρ Θεοδώρου καὶ Ἐλπινίκης.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, υἱὸς τοῦ Ἑξηνταβελόνου, ἐραστὴς δὲ τῆς Ζωῆς.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, θυγάτηρ τοῦ Ἑξηνταβελόνου.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, υἱὸς Ἀνέστου, ἐραστὴς τῆς Ἐλπινίκης.

ΖΩΗ, ἐρωμένη τοῦ Θεοδώρου, ποθουμένη ὑπὸ τοῦ Ἑξηνταβελόνου.

ΑΝΕΣΤΗΣ, πατὴρ τῆς Ζωῆς καὶ θεῖος τοῦ Τηλεμάχου.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, προξενήτρια.

ΠΑΡΑΣΟΣ, μεσίτης.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, μάγειρος τοῦ Ἑξηνταβελόνου.

ΕΡΩΤΑΣ, ὑπηρέτης τοῦ αὐτοῦ.

ΚΥΡΑ ΚΑΚΟΥΛΗ, θεράπαινα τοῦ αὐτοῦ.

ΤΡΑΚΑΣ, κηπουρὸς τοῦ αὐτοῦ.

ΕΛΛΗΝ ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Η σκηνὴ ὑποτίθεται ἐν Σμύρνῃ, περὶ τὸ ἔτος 1850,
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἑξηνταβελόνου.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Παρατηρῶ, γλυκειά μου Ἐλπινίκη, ὅτι ἐμελαγχόλησες ἀφότου μ' ἔδωσες τὴν ὑπόσχεσίν σου, νὰ καταστήσῃς ἐμὲ, καὶ ὄχι ἄλλον, σύντροφον ὅλης σου τῆς ζωῆς. Σὲ βλέπω νὰ στενάζῃς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγαλλιάσεώς μου. Εἰπέ με· λυπεῖσαι ὅτι μὲ κατέστησες εὐδαίμονα; Ἢ μεταμελεῖσαι διὰ τὸν ἀῤῥαβῶνα τὸν ὁποῖον μ' ἔδωσες, πεισθεῖσα εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ διαπύρου ἔρωτος μου;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι, Τηλέμαχε· δι' αὐτὸ ποτὲ δὲν θὰ μεταμεληθῶ. Αἰσθάνομαι ὅτι εἰς αὐτὸ μὲ καθέλκει γλυκύ τι θέλγητρον· ὥςτε οὔτε δύναμιν ἔχω νὰ ἐπιθυμήσω ὅπως μὴ ἐγίνετο ὅ,τι ἔγινε. Μόνον ἡ ἔκβασις αὐτοῦ τοῦ πράγματος μὲ ἀνησυχεῖ. Σὲ λέγω τὴν ἀλήθειαν· ὁσάκις συλλογισθῶ, αὐτὸ πῶς θὰ γίνῃ, φοβοῦμαι μήπως δὲν ἦτο φρόνιμον νὰ σὲ ἀγαπήσω, καθὼς σὲ ἠγάπησα.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αλλὰ τί φοβεῖσαι, Ἐλπινίκη μου;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Πολλά· — φαντάζομαι τὴν ὀργὴν τοῦ πατρός μου, τοὺς ἐλέγχους τῶν συγγενῶν, τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ πρὸ πάντων, Τηλέμαχε, φοβοῦμαι... εἰξεύρεις τί φοβοῦμαι πρὸ παντὸς ἄλλου; — μεταβολὴν τῆς καρδίας σου. Φοβοῦμαι τὴν ἀσύγγνωστον ἐκείνην ψυχρότητα, μὲ τὴν ὁποίαν σεῖς οἱ ἄνδρες ἀνταμείβετε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὰς παραχωρήσεις καὶ τοῦ ἁγνοτάτου αὐτοῦ ἔρωτος.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Σὲ παρακαλῶ· μή με ἀδικεῖς κρίνουσα κ' ἐμὲ ἐκ τῶν ἄλλων. Μὴ, Ελπινίκη μου· πᾶσαν ἄλλην ὑποψίαν, ἀλλ' ὄχι τὴν τοῦ νὰ παραβῶ ποτὲ

τὸν πρὸς σὲ λόγον τῆς τιμῆς μου. Πῶς γίνεται, ἀφοῦ ἡμεῖς ἀντηλλάξαμεν καὶ ἀῤῥαβῶνα! Ἐγὼ διακαῶς σὲ ἀγαπῶ, καὶ τοῦτο εἰς ἐμὲ θὰ διαρκέσῃ ἐφ' ὅρου ζωῆς.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ἀλλ' αὐτὰ λέγουν ὅλοι, Τηλέμαχε. Εἰς τοὺς λόγους, ὅλοι οἱ ἄνδρες εἶναι ὅμοιοι· εἰς τὰ ἔργα των βλέπει τις ἔπειτα ὅτι διαφέρουν.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ἀφοῦ λοιπὸν διαφέρουν εἰς τὰ ἔργα τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἄφες τοὐλάχιστον νὰ κρίνῃς κ' ἐμὲ ἐκ τῶν ἔργων, καὶ μὴ μ' ἐνοχοποιεῖς διὰ πταίσματα, τὰ ὁποῖα δὲν μὲ εἶδες μὲν νὰ πράξω, ἤκουσες δὲ ὅτι ἄλλοι ἔπραξαν. Μὲ προκαταδικάζεις, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδικώτατον. Δός με καιρὸν νὰ σὲ ἀποδείξω ἐκ παντὸς τεκμηρίου τὴν τιμιότητα τοῦ πρὸς σὲ ἔρωτός μου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ω! μὲ πόσην εὐκολίαν καταπείθεταί τις ἀπὸ ψυχὴν τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ! Ἐγὼ, Τηλέμαχε, πιστεύω ὅτι εἰς τὴν καρδίαν τὴν ἰδικήν σου ἀπάτη δὲν χωρεῖ· πιστεύω ὅτι σὺ μὲ ἀγαπᾷς ἐνδομύχως, πιστότατα. Δὲν θέλω ν' ἀμφιβάλλω ποσῶς περὶ τούτου, καὶ τοῦ λοιποῦ εἰς μόνον ἕνα συλλογισμὸν περιορίζω τὴν ἀνησυχίαν μου· — τί μέλλει νὰ εἰπῇ ὁ κόσμος!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ἀλλ' αὐτὸς ὁ κόσμος, τί ἔχει, τέλος πάντων, νὰ εἰπῇ; Δὲν ἐννοῶ αὐτὴν τὴν ἀνησυχίαν σου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Αν σ' ἔβλεπαν οἱ ἄνθρωποι ὅλοι μὲ τοὺς ἰδικούς μου ὀφθαλμοὺς, δὲν θὰ μ' ἔμελε τίποτε. Ἐγὼ εὑρίσκω εἰς σὲ προτερήματα, τὰ ὁποῖα δικαιοῦν κατὰ πάντα τὴν πρὸς σὲ κλίσιν μου. Ἡ καρδία μου ἔχει πρὸς ἀπολογίαν της τὰς ἀρετάς σου· ἔχει δὲ προσέτι καὶ τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην, τὴν ὁποίαν θεόθεν συνέλαβε πρὸς σὲ, ὡς σωτῆρά μου. Μοῦ ἔσωσες τὴν ζωήν. Εἶναι δυνατὸν νὰ λησμονήσω ποτὲ τὸν κίνδυνόν μου ἐκεῖνον, μετὰ τὸν ὁποῖον ἤρχισαν νὰ συναπαντῶνται τὰ βλέμματά μας; Ἐξέθεσες τὴν ζωήν σου, διὰ νὰ σώσῃς τὴν ἰδικήν μου ἀπὸ τὴν μανίαν τῶν κυμάτων. Ἐκεῖναι αἱ φιλόστοργοι φροντίδες, τὰς ὁποίας ἔπειτα ἔλαβες, ὅπως συνέλθω ἐντελῶς, καὶ ἡ ἀδιάλειπτος πρὸς ἐμὲ λατρεία σου, τὴν ὁποίαν οὔτε χρόνος, οὔτε δυσκολίαι ἀπήλπισαν, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἠμέλησες γονεῖς καὶ πατρίδα, καὶ μένεις ἐδῶ, εἰς Σμύρνην, ἄσημος ἐξ αἰτίας μου, σὺ, υἱὸς διακεκριμένης οἰκογενείας, μεταμορφωμένος εἰς γραμματέα, σχεδὸν ὑπηρέτην τοῦ πατρός μου, διὰ νὰ μὲ βλέπῃς εὐκολώτερον, — αὐτὰ ὅλα πολὺ μὲ συγκινοῦν· ὅλα δικαιόνουν τὸν ἀῤῥαβῶνα διὰ τοῦ ὁποίου μυστικῶς συνεδέθημεν· ναὶ, τὸν δικαιόνουν ἐνώπιόν μου· ὄχι ὅμως καὶ ἐνώπιον τῶν ἄλλων. Ἀμφιβάλλω ἂν οἱ ἄλλοι κατανοοῦν τὸ ὅρμημα αὐτὸ τῆς ψυχῆς μου πρὸς σέ.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αν ἦμαι ἐνώπιόν σου ἄξιος ὑπολήψεώς τινος, εἶμαι μόνον διὰ τὴν καθαρότητα τοῦ πρὸς σὲ ἔρωτος. Καὶ περὶ τούτου μὲν ἔσο ἥσυχος· περὶ δὲ τῶν ἄλλων φόβων σου, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ πατήρ σου, σὲ δικαιόνει ἐνώπιον τοῦ κόσμου ἐκ παντὸς τρόπου του. Ἡ ὑπέρμετρος φιλαργυρία του, καὶ ἡ πρὸς τὰ τέκνα του σκληρότης, ἕνεκεν αὐτῆς τῆς φιλαργυρίας, ἠδύναντο νὰ τ' ἀναγκάσουν εἰς τὰ ἀπρεπέστατα τῶν πραγμάτων. Μὲ συγχωρεῖς, Ελπινίκη μου, ὅτι ἐνώπιόν σου ὁμιλῶ τοιουτοτρόπως περὶ τοῦ πατρός σου. Γινώσκεις ὅτι, κατὰ τοῦτο, δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ἔπαινον. Ἂν ὅμως κατορθώσω ν' ἀνακαλύψω τὸν πατέρα μου, καθὼς ἐλπίζω, πέπεισο ὅτι εὐκόλως τότε θὰ ἐξευμενίσωμεν καὶ τὸν ἰδικόν σου. Καθεκάστην περιμένω εἰδήσεις του, καί, ἂν αὐταὶ ἀκόμη βραδύνουν, ἔχω σκοπὸν νὰ ὑπάγω πρὸς ἀναζήτησίν του ἐγὼ αὐτός.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι, Τηλέμαχε· ἀπ' ἐδῶ νὰ μὴ φύγῃς, σὲ παρακαλῶ. Προσπάθει μόνον ν' ἀποκτήσῃς τὴν εὔνοιαν τοῦ πατρός μου.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Βλέπεις ὅτι αὐτὸ προσπαθῶ. Εἶδες ὁποίους τρόπους μετεχειρίσθην ἐπιτηδείους, ἀρεσκευτικοὺς τρόπους, ὅπως εἰσαχθῶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του· ὁποῖον πρόσχημα συμπαθείας καὶ ὁμογνωμοσύνης μετ' αὐτοῦ ἔλαβα, ὅπως τὸν ἑλκύσω. Παρατηρεῖς πόσα ἐπινοῶ, ὅπως ἀποκτήσω ὅλην τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του. Προοδεύω δὲ εἰς τοῦτο θαυμασίως, μανθάνων ἐκ πείρας, ὅτι ὁ ἄριστος τρόπος τοῦ ν' ἀποκτᾷ τις τὴν εὔνοιαν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι τὸ νὰ φαίνεται ἔμπροσθέν των ὡς ἔχων τὰς ὀρέξεις των, ὡς ἀσπαζόμενος τὰς ἀρχάς των, ὡς θυμιάζων τὰ ἐλαττώματά των, ὡς ἐπαινῶν πᾶσαν πρᾶξίν των. Οὔτε ἔχει ποσῶς νὰ φοβηθῇ μήποτε διακριθῇ ἡ ἐπιτήδευσίς του· διότι, ὅσον καὶ ἂν ἦναι προφανὴς ἡ κολακεία, δελεαζόμενοι ὑπ' αὐτῆς, ἀπατῶνται καὶ οἱ πανουργότατοι. Τῳόντι, δὲν ὑπάρχει τι, ὅσον παράβολον ἢ γελοῖον καὶ ἂν τὸ ὑποθέσῃς, μὴ καταπινόμενον, ὅταν τὸ ἀρτύῃ τις δι' ἐπαίνων. Καί, ναὶ μὲν ἡ εἰλικρίνεια πάσχει ἐκ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς, ἀλλ' ὅταν ἔχῃ τις χρείαν τῶν ἀνθρώπων, ἀνάγκη νὰ συμμορφώνεται μετ' αὐτῶν· ἀφοῦ δὲ ἄλλην λαβὴν παρ' αὐτὴν δὲν σὲ δίδουν, ὥστε νὰ τοὺς ἑλκύσῃς, δὲν πταίουν πλέον οἱ κολακεύοντες, ἀλλ' οἱ θέλοντες νὰ κολακεύωνται.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Πῶς ὅμως δὲν ζητεῖς ν' ἀποκτήσῃς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου τὴν φιλίαν, ὥστε νὰ τὸν ἔχῃς ὑπὲρ σοῦ, ἐάν ποτε συμβῇ νὰ φανερώσῃ τι ἡ ὑπηρέτρια;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Καὶ τὰ δύο νὰ συμβιβάσω εἶναι ἀδύνατον. Τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ἀντίκειται ἐκ διαμέτρου πρὸς τὸ τοῦ υἱοῦ. Πῶς νὰ ἔχω τὰ πιστὰ καὶ τῶν δύο! Σὺ ὅμως δύνασαι νὰ ἐπενεργήσῃς εἰς τὸν ἀδελφόν σου, μεταχειριζομένη τὴν μεταξύ σας ἀγάπην πρὸς τὰ τέλη μας. — Ἔρχεται. Ἐγὼ

ἀναχωρῶ. Ἰδέ, τώρα νὰ τὸν ὁμιλήσῃς· ἀλλὰ μόνα νὰ τὸν φανερώσῃς ὅσα κρίνῃς ἁρμόδια.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Συστέλλομαι τόσον νὰ τὸν ὁμιλήσω περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος!

ΣΚΗΝΗ Β′

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καλὰ σ' εὑρίσκω ἐδῶ μόνην. Ἔχω, Ἐλπινίκη ἀδελφή, μυστικόν τι νὰ σὲ φανερώσω, τὸ ὁποῖον μὲ κατέκαιε, διότι ἕως τώρα σὲ τὸ ἔκρυπτα.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Μυστικόν, Θεόδωρε; Νὰ ἴδοῦμεν· τί ἔχεις νὰ μὲ εἰπῇς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Απειρα πράγματα, ἀδελφή μου· ἄπειρα πράγματα, εἰς μίαν καὶ μόνην λέξιν συμπεριειλημμένα. — Ἀγαπῶ!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Αγαπᾷς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ναί, ἀγαπῶ. Πρὶν ὅμως προβῶ περαιτέρω, σὲ λέγω τοῦτο· γινώσκω ὅτι ἐξαρτῶμαι ἀπὸ πατέρα, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ θελήματα ὑπόκειμαι, ὡς υἱός· γινώσκω ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν ὑπόσχεσιν ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν γονέων· ὅτι αὐτοὶ εἶναι θεόθεν οἱ κύριοι τῶν ἐπιθυμιῶν μας, τὰς ὁποίας χρεωστοῦμεν νὰ διευθύνωμεν κατὰ τὴν ὁδηγίαν αὐτῶν· ὅτι οἱ γονεῖς, ὡς οὐδόλως προκατειλημμένοι ὑπὸ πάθους τινός, ἀπεγνωσμένου πολλάκις, δὲν ὑπόκεινται, καθὼς ἡμεῖς, εἰς ἀπάτην· καὶ οὕτω βλέπουν πολὺ κάλλιον τί μᾶς συμφέρει, καὶ τί δὲν μᾶς συμφέρει· ὅτι πρέπει νὰ πιστεύωμεν εἰς τὴν πεφωτισμένην πεῖραν αὐτῶν, μᾶλλον ἢ εἰς τὰς τυφλὰς ἡμῶν ὁρμάς, καὶ ὅτι ἡ νεότης μᾶς παρασύρει, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἰς κακὰ βάραθρα. Ὅλα αὐτά, Ἐλπινίκη, σὲ τὰ λέγω, διὰ νὰ σὲ ἀπαλλάξω τοῦ κόπου νὰ μὲ τὰ εἰπῇς. Ἑνὶ λόγῳ, ὁ ἔρως μου δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ νουθεσίαν κάμμίαν, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ μ' ἐπιφέρῃς διόλου ἀντιστάσεις.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Εδωσες λόγον εἰς αὐτήν, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷς, ὅτι θὰ τὴν νυμφευθῇς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οχι· ἀλλ' ἔχω τὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐπαναλαμβάνω ἐξορκίζων σε, νὰ μὴ μὲ ἀντικόψῃς.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Καὶ τόσον παράδοξον, Θεόδωρε, μὲ φρονεῖς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οχι, ἀδελφὴ Ἐλπινίκη· ἀλλὰ σὺ δὲν ἠγάπησες· ἐπομένως, ἀγνοεῖς ὁποίαν γλυκυτάτην βίαν ἔχει ὁ ἔρως ἐπὶ τῆς καρδίας, ὅταν τὴν κατακυριεύσῃ, καὶ δι' αὐτὸ φοβοῦμαι ἐκ τῆς φρονήσεώς σου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Εκ τῆς φρονήσεώς μου! Ἀλλοίμονον! καὶ ποῖος δὲν ἀπέβαλε τὴν φρόνησιν, ἅπαξ τοὐλάχιστον ἐπὶ ζωῆς! Ἂν σὲ ἤνοιγα τὴν ψυχήν μου, ἴσως θὰ μ' ἔβλεπες ἀφρονεστέραν σου, Θεόδωρε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τί μὲ λέγεις! Ἀλλ' εἴθε καὶ ἡ ψυχή σου, καθὼς ἡ ἰδική μου...

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ας τελειώσωμεν πρῶτον τὴν ἰδικήν σου ὁμιλίαν. Ποίαν ἀγαπᾷς; Εἰπέ με.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Μίαν νέαν, ἥτις ἦλθε κ' ἐκατοίκησε πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐδῶ πλησίον· μίαν χαριτόβρυτον νέαν. Σὲ βεβαιῶ, Ἐλπινίκη, ὅτι ἡ φύσις δὲν ἔπλασέ τι ἐρασμιώτερον. Τὴν εἶδα, καὶ ἀμέσως ἐτρώθην. Ὀνομάζεται Ζωή. Ἔχει τὴν μητέρα της, μίαν καλὴν γυναῖκα, φιλάσθενον, τὴν ὁποίαν περιποιεῖται μὲ ἀπερίγραπτον φιλοστοργίαν. Τί δὲν κάμνει, διὰ νὰ τῆς ἀνακουφίσῃ τοὺς πόνους! Τί λέξεις παρηγορίας τρυφερωτάτας! Νὰ τὴν ἔβλεπες, θὰ τὴν ἠγάπας καὶ σύ. Ὅ,τι κάμῃ, μὲ τόσην χάριν τὸ κάμνει, μὲ τόσην ἀγαθότητα, μὲ τόσην σεμνότητα ἀγγελικήν, μὲ τόσην... Ἤθελα, ἤθελα, Ἐλπινίκη μου, νὰ τὴν ἔβλεπες!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Τὴν βλέπω ἐκ τῆς περιγραφῆς σου· πολὺ μάλιστα. Φαντάζομαι δὲ καὶ τὰ προτερήματά της, ἀφοῦ τὴν ἠγάπησες σύ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εἰμπόρεσα ν' ἀνακαλύψω, ὅτι δὲν ἔχουν ἐπαρκῆ τὰ μέσα· ὅτι, ἂν καὶ ζοῦν μὲ οἰκονομίαν, οἱ μετριώτατοι πόροι των μόλις τὰς ἐξαρκοῦν εἰς τὰ ἀναγκαῖα. Φαντάσου λοιπὸν ὁποία χαρά, ἂν ἠδύνατό τις νὰ παρέξῃ τὰς ἀνέσεις τῆς ζωῆς εἰς μίαν ψυχὴν τόσον πεφιλημένην! Ἢ τοὐλάχιστον, ἂν ἠμπόρει κρυφίως νὰ χορηγῇ μικρά τινα βοηθήματα, πρὸς ἐλάττωσιν τῶν στερήσεων τοιαύτης ἐναρέτου οἰκογενείας. Καὶ συμπέρανε ἐπομένως πόσον θλίβομαι, βλέπων ὅτι, διὰ τὴν φιλαργυρίαν τοῦ πατρός, δὲν δύναμαι ν' ἀπολαύσω ταύτης τῆς εὐφροσύνης· νὰ διαδηλώσω πρὸς

τὴν ὡραίαν κόρην διὰ πραγμάτων οὐδ' ἐλάχιστον τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτός μου τεκμήριον.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Κατανοῶ τῳόντι τὴν λύπην σου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Α! ἀδελφή, εἶναι μεγίστη· διότι δίδεταί τι σκληρότερον τῆς ἄκρας αὐτῆς φειδωλίας τοῦ πατρὸς πρὸς ἡμᾶς; τῆς ἀφορήτου αὐτῆς ξηρασίας, ὅπου τήκεται ἡ νεότης μας! Ἔχε ὅσα ἂν θέλῃς· εἰς τί χρησιμεύουν, ἀφοῦ δὲν χρησιμεύουν; Εἰς τὸ νὰ γίνωνται περισσότερα· καὶ πάλιν τὰ περισσότερα δὲν χρησιμεύουν, καθὼς καὶ ὅταν ἦσαν ὀλίγα. Καὶ παρέρχεται ἡ ζωή. Καὶ νὰ ἐπέστρεφεν ἡ νεότης! — Ἐγώ, διὰ νὰ ζῶ ὁπωσοῦν εὐπρεπῶς, καθεκάστην χώνομαι εἰς τὸ χρέος. Καὶ σὺ χρεωστεῖς ὁμοίως εἰς τὰς ῥαπτρίας. Δὲν λέγω ἀσωτείαν, ἀλλὰ δὲν δύναταί τις καὶ νὰ φαίνεται ὡς γύφτος πλησίον τῶν ὁμοίων του. Ὁ κόσμος σήμερον ἀπαιτεῖ κοσμιότητα. Τώρα, ἀδελφή, — δι' αὐτὸ ἦλθα νὰ σὲ ὁμιλήσω· — σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ βοηθήσῃς, νὰ ψαρεύσωμεν τοῦ πατρὸς τὴν γνώμην περὶ τῆς συμπαθείας μου. Ἂν τὸν ἰδῶ ἀκατάπειστον, ἐγὼ ἔχω τὴν ἀπόφασιν νὰ νυμφευθῶ αὐτὴν τὴν νέαν, καὶ ν' ἀναχωρήσω μετ' αὐτῆς εἰς τόπον, ὅπου δύναμαι νὰ εὕρω πόρον τινὰ ζωῆς. Θὰ ζητήσω ὅπου εἰμπορέσω ὀλίγα δάνεια, — μάλιστα ἔβαλα πρὸς αὐτὸ ἕνα μεσίτην, — καὶ ἄν, Ἐλπινίκη ἀδελφή μου, εὑρίσκεσαι καὶ σὺ εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις μ' ἐμέ, ἄν, δηλαδή, στοχάζεσαι ὅτι καὶ σὺ θ' ἀπαντήσῃς ἐκ τοῦ πατρὸς ἀντιστάσεις εἰς τοὺς πόθους σου, ἔρχεσαι μαζῇ μου, καὶ ἀπαλλαττόμεθα οὕτω καὶ οἱ δύο τῆς τυραννίας ἣν ὑπομένομεν τόσα ἔτη, ἕνεκα τῆς ἀφορήτου φιλαργυρίας τοῦ πατρός.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι καθ' ἑκάστην, ὁ εὐλογημένος, μᾶς δίδει ἀφορμὰς νὰ στενάζωμεν διὰ τὸν θάνατον τῆς μακαρίτιδος μητρός· ἀλλὰ πάλιν...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ακούω τὴν φωνήν του. Μεταβαίνωμεν εἰς ἄλλο δωμάτιον· ἐκεῖ ἐξακολουθοῦμεν τὴν ὁμιλίαν μας, καὶ ἀκολούθως ἑνόνομεν καὶ οἱ δύο τὰς δυνάμεις, ἴσως τὸν δυσωπήσωμεν.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΡΩΤΑΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νὰ κρημνισθῇς, νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ σπῆτί μου. Ἀμέσως! Καὶ πλέον, κρεμάλα, νὰ μὴ μεταπατήσῃς ἐδῶ, — σοῦ σπῶ τὰ κόκκαλα.

ΕΡΩΤΑΣ, καθ' ἑαυτόν.

Ηγουν χειρότερον ἄνθρωπον ἀπ' αὐτὸν τὸν κακόγερο δὲν μ' ἔτυχε νὰ ἰδῶ! Ὁ Θεὸς νὰ μοῦ συχωρέσῃ, θαῤῥεῖς κ' ἔχει τὸν διάβολο μέσα του.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί, μωρὲ, μουρμουρίζεις μέσα 'ς τὰ 'δόντια σου;

ΕΡΩΤΑΣ.

Λέγω, τάχατε, τί σοῦ ἔκαμα καὶ μὲ διώχνεις;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί μοῦ ἔκαμες; Λογαριασμὸ θὰ σοῦ δώσω τί μοῦ ἔκαμες; Νὰ χρημνισθῇς ἀπ' ἐδῶ! Εὐθὺς νὰ χρημνισθῇς! Εἰς τὸ ἑξῆς, δὲν σὲ θέλω εἰς τὴν ὑπηρεσία μου.

ΕΡΩΤΑΣ.

Καὶ τί σοῦ ἔφταιξα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ο,τι μοῦ ἔφταιξες· θέλω νὰ χρημνισθῇς.

ΕΡΩΤΑΣ.

Ο κὺρ Θοδωράκης, ὁ υἱός σου, μοῦ παράγγειλε νὰ σταθῶ νὰ τὸν περιμείνω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

'Πάγαινε ἔξω, εἰς τὸν δρόμο, καὶ περίμενέ τον. Δὲν σὲ θέλω, μωρὲ, ἐδῶ μέσα, νὰ στέκῃς καὶ νὰ παρατηρῇς ὅ,τι καὶ ἂν γίνεται, μὲ τὸ 'μάτι σου τὸ περίεργο. Δὲν θέλω ἀδιάκοπα νὰ ἔχω ἐμπρός μου ἕνα κατάσκοπο, ὅπου προσέχει εἰς ὅ,τι καὶ ἂν κάμω, καὶ βλέπει μὴν τύχῃ πουθενὰ τίποτε, διὰ νὰ τὸ κλέψῃ.

ΕΡΩΤΑΣ.

Καὶ κλέπτης νὰ ἦταν κἀνεὶς, ἐδῶ μέσα τί ἠμποροῦσε νὰ κλέψῃ; Ἀφοῦ ἡ ἀφεντειά σου ὅλα τὰ κρατεῖς κλειδωμένα, καὶ, ἡμέρα, νύκτα, τὰ παραφυλάγεις ἀδιάκοπα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ο,τι θέλω κλειδόνω, καὶ ὅπως θέλω τὰ παραφυλάγω· ὁρίστε! Δὲν εἶμαι 'νοικοκύρης ἐδῶ μέσα; Κύτταξε, τί ἀνθρώπους ἔχω εἰς τὸ σπῆτί μου· νὰ παρατηροῦν τί κάμνω! (Καθ' ἑαυτόν.) Νὰ ἰδῇς καὶ ἂν ὑπωπτεύθη τι δι' ἐκεῖνα ποῦ ἔχω κρυμμένα. (Πρὸς τὸν Ἔρωτα.) Νὰ, ἡ ὥρα καὶ νὰ 'βγῇς ἔξω νὰ κηρύττῃς, ὅτι ἔχω κρυμμένα χρήματα εἰς τὸ σπῆτί μου!

ΕΡΩΤΑΣ.

Εδῶ, εἰς τὸ σπῆτί σου, ἔχεις χρήματα κρυμμένα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί λὲς, μωρὲ ἀχρεῖε; Ἐγὼ σὲ εἶπα ὅτι ἔχω κρυμμένα ἐδῶ χρήματα; (Καθ' ἑαυτόν.) Δαιμονίζομαι! (Πρὸς τὸν Ἔρωτα.) Μωρ' ἐγὼ

σ' ἐρώτησα ἁπλῶς· σὲ εἶπα, μὴν τύχῃ καὶ διαδίδῃς ἔξω ὅτι ἔχω, χωρὶς νὰ ἔχω;

ΕΡΩΤΑΣ.

Καὶ τί μὲ μέλει ἂν ἔχῃς, ἢ ἂν δὲν ἔχῃς, ἀφοῦ, δι' ἐμένα, εἶν' ἕνα καὶ τὸ αὐτό;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, κινούμενος νὰ τὸν ῥαπίσῃ.

Εχεις καὶ λόγους! — Τώρα σοῦ 'στράφτω... Ἔξω, σὲ εἶπα· ἔξω ἀπ' ἐδῶ 'γρήγορα!

ΕΡΩΤΑΣ.

Πολύ καλά! Θέλεις νὰ φύγω, φεύγω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Στάσου· μή μου 'πῆρες τίποτε;

ΕΡΩΤΑΣ.

Τί νὰ σοῦ 'πάρω;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελα νὰ ἰδῶ. Δεῖξέ μου τὰ χέρια σου.

ΕΡΩΤΑΣ.

Νά τα, τὰ χέρια μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τὰ ἄλλα.

ΕΡΩΤΑΣ.

Τὰ ἄλλα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΕΡΩΤΑΣ.

Νά τα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ψηλαφῶν τὰ βραχία τοῦ Ἔρωτα.

Εδῶ μέσα, μὴν ἔχεις χωμένο τίποτε;

ΕΡΩΤΑΣ.

Κύτταξε καὶ μοναχός σου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ψηλαφῶν εἰς τὰ βρακοπόδια.

Εἰς αὐταὶς μέσα ταὶς βράκαις χωροῦν ἄπειρα πράγματα. Ἤθελα ὅλους ὅσοι φοροῦν ἀκόμη φορέματα ὡςὰν αὐτά, νὰ τοὺς ἐκρέμαζαν.

ΕΡΩΤΑΣ, καθ' ἑαυτόν.

Α! πῶς τοῦ 'πρεπε, ἑνὸς ἀνθρώπου 'ςὰν αὐτὸν, νὰ 'πάθαινε ἐκεῖνο ποῦ φοβᾶται! Αὐτὸν, ἂν τὸν ἔκλεπτα...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἴ;

ΕΡΩΤΑΣ.

Τί;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί εἶπες, ἂν ἔκλεπτες;

ΕΡΩΤΑΣ.

Λέγω, νὰ ψάξῃς παντοῦ, διὰ νὰ ἴδῃς ἂν σοῦ ἔκλεψα τίποτε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Βέβαια, καὶ θὰ ψάξω· παντοῦ θὰ ψάξω.

Ο Ἑξηνταβελόνης ἐρευνᾷ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἔρωτα.

ΕΡΩΤΑΣ, καθ' ἑαυτόν.

Ο διάβολος νὰ 'πάρῃ τὴν φιλαργυρία, μὲ ὅλους μαζῇ τοὺς φιλάργυρους.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί; τί εἶπες;

ΕΡΩΤΑΣ.

Τί εἶπα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί· τί εἶπες διὰ τὴν φιλαργυρία καὶ τοὺς φιλάργυρους;

ΕΡΩΤΑΣ.

Εἶπα, ὁ διάβολος νὰ τὴν πάρῃ, καὶ τὴν φιλαργυρία, καὶ τοὺς φιλάργυρους ὅλους μαζῇ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ποῖον ἐννοεῖς μὲ τοῦτο;

ΕΡΩΤΑΣ.

Τοὺς φιλάργυρους ἐννοῶ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ποῖοι εἶναι αὐτοὶ οἱ φιλάργυροι;

ΕΡΩΤΑΣ.

Ανθρωποι κατεργάρηδες, ὅλοι τους, καὶ πομπιωμένοι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ μὲ τοῦτο, ποῖον ἤγουν ἐννοεῖς;

ΕΡΩΤΑΣ.

Τί σε μέλει, τὴν ἀφεντειά σου;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μὲ μέλει ὅ,τι πρέπει νὰ μὲ μέλῃ.

ΕΡΩΤΑΣ.

Εθάῤῥεψες πῶς τὸ εἶπα διὰ τὴν ἀφεντειά σου;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εθάῤῥεψα ὅ,τι 'θάῤῥεψα· θέλω νὰ μοῦ εἰπῇς, ὅταν λὲς αὐτὸ ποῦ εἶπες, διὰ ποῖον τὸ λές;

ΕΡΩΤΑΣ.

Τὸ λέγω... ἔχω νὰ κάμω μὲ τὸν σκοῦφό μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κύτταξε καλὰ, σοῦ χώνω τὸν σκοῦφό σου ἕως τ' αὐτιά σου.

ΕΡΩΤΑΣ.

Καὶ θὰ μ' ἐμποδίσῃς ἡ ἀφεντειά σου νὰ βλασφημῶ, ἂν θέλω, τοὺς φιλάργυρους;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι, ἀλλὰ θὰ σ' ἐμποδίσω νὰ φλυαρῇς καὶ ν' αὐθαδιάζῃς. Σιώπα!

ΕΡΩΤΑΣ.

Εγὼ δὲν λέγω κάνενὸς ὄνομα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Θὰ σὲ ξυλοφορτώσω, ἂν ὁμιλήσῃς.

ΕΡΩΤΑΣ.

Οποῦ 'χει τὴν μυία 'ς τὸ σκιάδι, ἂς σκιάζεται.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μωρὲ, θὰ σιωπήσῃς;

ΕΡΩΤΑΣ.

Στανειό μου, θὰ σιωπήσω· ἀμ' τί θὰ κάμω!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἶ, κακόμοιρε, κακόμοιρε!

ΕΡΩΤΑΣ, δεικνύων καὶ ἄλλο θυλάκιον.

Νὰ, ἄφησες ἀκόμη αὐτὴ τὴν τσέπη. Κύτταξε καὶ αὐτὴ, νὰ εὐχαριστηθῇς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελα· τώρα δός μου το, χωρὶς νὰ σὲ ψάξω.

ΕΡΩΤΑΣ.

Τί νὰ σοῦ δώσω;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αὐτὸ ποῦ 'πῆρες.

ΕΡΩΤΑΣ.

Τί 'πῆρα; Δὲν σοῦ 'πῆρα τίποτες.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αλήθεια, δὲν μοῦ 'πῆρες τίποτε;

ΕΡΩΤΑΣ.

Αλήθεια, τίποτες δὲν σοῦ 'πῆρα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τίποτε, τίποτε;

ΕΡΩΤΑΣ.

Αμ' τίποτες.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Φῦγε λοιπόν! Ἄμε, εἰς τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ 'πήγαινε, καὶ νὰ τὄχῃς βάρος, κακόμοιρε, εἰς τὴν συνείδησί σου, ἂν τύχῃ κ' ἐπῆρες τίποτε.

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, *μόνος*.

Αὐτὸς ὁ δοῦλος εἶναι ἀχρεῖος, καὶ μὲ ἀνησυχεῖ πολύ. Διόλου δὲν μὲ ἀρέσει νὰ τὸν βλέπω τριγύρω μου. Εἶναι καὶ τῳόντι δύσκολον νὰ φυλάγῃ τις πολλὰ χρήματα μέσα εἰς τὸ σπῆτί του. Μακάριος ὅποιος ἔχει τὸ ἰδικό του τοποθετημένον εἰς ἀσφαλῆ χρεώγραφα δημόσια, καὶ μόνον ὀλίγα κρατεῖ ἐπάνω του, διὰ τὰ καθημερινὰ ἔξοδά του! Ποῦ νὰ κρύψῃς ὅ,τι καὶ ἂν ἔχῃς, καὶ νὰ κοιμᾶσαι ἥσυχος ἀπὸ φωτιὰ καὶ ἀπὸ κλέφταις! Εἶναι τὰ κιβώτια τὰ σιδηρᾶ, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἔχουν τὸ κακό τους. Ὅποιος τὰ βλέπει, 'ξεύρει ὅτι ἐκεῖ μέσα ἔχεις ὅ,τι καὶ ἂν ἔχῃς πολύτιμο· ὥςτε καταντοῦν ὡς ἕνας κράκτης διὰ τοὺς κλέφταις. Εἶναι ὡςὰν νὰ τοὺς δείχνῃς, — Ἐκεῖνο, ἐκεῖνο κυττάξετε νὰ 'πάρετε.

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Η Ἐλπινίκη καὶ ὁ Θεόδωρος συνομιλοῦν εἰς τὸ βάθος κατ' ἰδίαν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, *νομίζων ὅτ' εἶναι ἔτι μόνος*.

Εκεῖνα ὅπου μοῦ ἔφεραν χθές, καὶ τὰ παρέχωσα εἰς ἕνα λάκκο, μέσα εἰς τὸ περιβόλι, χίλιαις λίραις, δὲν εἰξεύρω ἂν ἔκαμα καλὰ νὰ τὰ βάλω ἐκεῖ ὅπου τὰ ἔβαλα. Ὅλο μὲ τρώγει ἡ ἀνησυχία... (Ἰδὼν τὴν Ἐλπινίκην καὶ τὸν Θεόδωρον, καθ' ἑαυτόν.) Ἄ! μὴν τύχῃ κ' ἐπροδόθηκα μόνος μου; Καθὼς εἶχα βυθισθῆ εἰς τοὺς συλλογισμούς μου, νὰ ἰδῇς καὶ ἂν δὲν ὡμίλησα δυνατά, καὶ μὲ ἤκουσαν! (Πρὸς τὰ τέκνα του.) Τί εἶναι;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τίποτε, πατέρα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πρὸ πολλῆς ὥρας εἴσθε αὐτοῦ;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι, πατέρα· τώρα ἤλθαμεν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ἠκούσετε;...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τί, πατέρα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εκεῖ, ὅπου ἐστέκεσθε...

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Τί;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί ἔλεγα μόνος μου;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οχι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, ναί, ἠκούσετε.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι, πατέρα· ἔχετε λάθος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καταλαβαίνω ὅτι κἄτι πρέπει νὰ ἠκούσετε· τοὐλάχιστον κἄποιαις λέξεις. Ἔλεγα, πόσος κόπος χρειάζεται νὰ εὕρῃ τις χρήματα τὴν σήμερον ἡμέρα, καὶ πόσον θὰ ἦναι εὐτυχὴς ὅποιος εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ εἰς τὸ σπῆτί του κἄμμία χιλιάδα λίραις.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Δὲν ἐτολμούσαμεν νὰ σᾶς πλησιάσωμεν, φοβούμενοι μήπως σᾶς διακόψωμεν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ηγουν αὐτὸ σᾶς τὸ λέγω, διὰ νὰ μὴν ἐκλάβετε ἄλλο ἀντ' ἄλλου, καὶ νομίσετε ὅτι ὡμιλοῦσα μὲ τὸν ἑαυτό μου, ὡς νὰ ταὶς ἔχω τάχα ταὶς χίλιαις λίραις.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ημεῖς, πατέρα, εἰς τὰς ὑποθέσεις σας δὲν ἐπεμβαίνομεν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Χίλιαις λίραις! Ἄμποτε νὰ ταὶς εἶχα, κακόμοιρα παιδιά!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγὼ στοχάζομαι, ὅτι...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί καλὰ θὰ ἦτον!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αὐτά, πατέρα, εἶναι πράγματα...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καψοπαίδια, νὰ ἠξεύρετε πόσον ἀναγκαῖαι μὲ ἦταν!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Νομίζω ὅτι...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Θὰ διώρθωνα ὅλαις μου ταὶς ὑποθέσεις.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Σεῖς, πατέρα, εἶσθε...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ θ' ἀπεῖχα σήμερον τοῦ νὰ παραπονοῦμαι διὰ ταὶς περιστάσεις, ὅτι εἶναι δυστυχεῖς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αλλά, πατέρα, δὲν ἔχετε δὰ καὶ τόσον δίκαιον νὰ παραπονῆσθε. Ο κόσμος πολὺ καλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶσθε ἀρκετὰ πλούσιος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εγὼ πλούσιος; Ψεύδονται, οἱ ἀναίσχυντοι, ὅσοι τὸ λέγουν. Δὲν ὑπάρχει μεγαλήτερον ψεῦδος ἀπ' αὐτό. Ἐγὼ πλούσιος!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Δι' αὐτό, πατέρα, δὲν πρέπει νὰ δυσαρεστῆσθε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς νὰ μὴ δυσαρεστοῦμαι! Ἀκούεις, νὰ μὲ προδίδουν τὰ ἴδιά μου τὰ παιδιά, καὶ νὰ συμφωνοῦν καὶ αὐτὰ μὲ τοὺς ἐχθρούς μου!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καὶ ἐχθρός σας εἶναι, ὅςτις λέγῃ ὅτ' εἶσθε πλούσιος;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εχθρός μου εἶναι, μάλιστα. Μὲ αὐτούς σας τοὺς λόγους, καὶ μὲ τὰ ἔξοδα ὅπου κάμνετε, θὰ γίνετε αἰτία νὰ ἔλθουν κάμμίαν ἡμέρα καὶ νὰ μὲ σφάξουν, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτ' εἶμαι παραγεμισμένος ἀπὸ φλουρί.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγώ, τί μεγάλα ἔξοδα κάμνω;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί μεγάλα ἔξοδα κάμνεις; Ἔχεις ἄλογο καὶ τρέφεις. Αὐτὸ δὲν εἶναι σκανδαλῶδες πρᾶγμα; — νὰ σὲ βλέπουν καβάλα εἰς τοὺς δρόμους τῆς πόλεως; Χθὲς τὰ ἔψαλα καὶ τῆς ἀδελφῆς σου· τὰ ἰδικά σου ὅμως πράγματα εἶναι τρὶς χειρότερα. Εἶναι νὰ φρίξῃ κανείς. Ὅλων αὐτῶν τῶν

πραγμάτων όπου φορεῖς ἐπάνω σου, ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἂν ἦταν τὰ χρήματα εἰς τὸν τόκον, σὺ δὲν λογαριάζεις τί θὰ ἔδιδαν τὸν χρόνον. Χιλιάκις σὲ εἶπα, πῶς δὲν μ' ἀρέσουν αὐτά σου. Τί εἶσαι; κἀνένας κόντες εἶσαι σύ; Ποῦ τὰ 'βρίσκεις; Πρέπει νὰ ὑποθέσω, ὅτι τὰ 'παίρνεις ἀπὸ 'δικά μου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πῶς τὰ 'παίρνω ἀπὸ 'δικά σας;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

'Ξεύρω κ' ἐγὼ πῶς τὰ 'παίρνεις; 'Απὸ ποῦ λοιπὸν προμηθεύεσαι αὐτὰ ὅλα τὰ χρήματα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ενίοτε παίζω, καὶ ἐπειδὴ εἶμαι τυχηρὸς πολὺ εἰς τὸ παιγνίδι, ὅσα κερδίζω, τὰ φορῶ ἐπάνω μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καχὸ καὶ ψυχρό. Ὅσοι παίζουν, ἂν σήμερον κερδίζουν, ἔστω καὶ κατὰ συνέχειαν, αὔριον θὰ χάσουν. Κἀνένας χαρτοπαίκτης δὲν ἔμεινεν ἕως τέλους τῆς ζωῆς του ἀζημίωτος, ἐκτὸς ἂν χαρτοκλεπτῇ. Καὶ τέλος, ἂν ἦσαι τυχηρὸς πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὸ παιγνίδι, τοὐλάχιστον ὠφελοῦ ἀπὸ τὰ κέρδη, ἕως νὰ σ' ἔλθῃ ἡ φορὰ τῆς ζημίας, ἥτις, ὅσον καὶ ἂν ἀργήσῃ, θὰ ἐπέλθῃ ἄφευκτα. Βάλλε εἰς τόκον τὰ κέρδη σου, ἕνα τόκον νόμιμον, νὰ σοῦ γεννοβολοῦν. Ἤγουν τί χρειάζονται αὐτὰ ὅλα τὰ κουδούνια, ὅπου κρεμάζεις ἐπάνω σου; Αὐταὶς ἡ χαρφίδες, ἡ διαμαντένιαις, αὐταὶς ἡ χρυσαὶς ἀλυσίδες! Κάθεσαι καὶ βάλλεις εἰς τὸ κεφάλι σου πομμάδαις! Καὶ αὐτὸ ἕνα ἔξοδο. Ἔχεις τὸ νεράκι, τὸ καθαρό. Βρέχε τὸ κεφάλι σου, νὰ σοῦ κάμνῃ καὶ καλὸν ἡ ψυχρολουσία, καὶ νὰ μὴν ἐξοδεύῃς οὔτε λεπτό. Στοιχηματίζω, πῶς εἰς πομμάδαις, εἰς κουρεῖα καὶ εἰς μανδύλια, θὰ ἐξοδεύῃς κατ' ἔτος ὑπὲρ ταὶς δέκα λίραις, καὶ δέκα λίραις, πρὸς μόνον δώδεκα τὰ ἑκατὸ τὸν χρόνο, θὰ σοῦ ἔδιδαν μίαν λίρα καὶ εἴκοσι γρόσα 'γιερά. Εἶναι κἄτι τι. 'Βγαίνει ἕνα στραβὸ ἔξοδο· καταλαβαίνεις, κύριε;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εχετε δίκαιον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, ἀλλὰ δὲν τὸ κάμνεις. Τώρα, κἄτι ἄλλο ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ. (Παρατηρήσας ὅτι ὁ Θεόδωρος ἀντήλλαξε νεῦμά τι μετὰ τῆς Ἐλπινίκης.) Τί εἶναι; (Καθ' ἑαυτόν.) Κάποιον νεῦμα ἔκαμαν, θαῤῥῶ, αὐτοὶ μεταξύ των· ἴσως διὰ νὰ μοῦ βάλουν κἄτι τι εἰς τὸ χέρι. (Πρὸς τὰ τέκνα του.) Τί νεύματα ἐκάμετε;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Εχομεν, κ' ἐγὼ καὶ ὁ Θεόδωρος, πατέρα, κἄτι νὰ σᾶς ὁμιλήσωμεν, καὶ πρόκειται ποῖος πρῶτος νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ισα, κ' ἐγὼ ἔχω κἄτι νὰ εἰπῶ εἰς τοὺς δύο σας.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πρόκειται, πατέρα, νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν περὶ γάμου.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κ' ἐγὼ περὶ γάμου ἔχω νὰ σᾶς ἀναφέρω.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ω! πατέρα.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς! τί σημαίνει αὐτή σου ἡ φωνή; Ἡ λέξις σ' ἐτρόμαξε, δηλαδὴ, ἢ τὸ πρᾶγμα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ἠξεύρετε, πατέρα· ἡ ὑπανδρεία εἶναι πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἰμπορεῖ καὶ τοὺς δύο νὰ μᾶς τρομάξῃ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν δίδετε εἰς αὐτό. Φυσικῷ τῷ λόγῳ, φοβούμεθα μήποτε δὲν συμφωνοῦν τὰ αἰσθήματά μας μὲ τὴν ἐκλογήν σας.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Λοιπὸν, λάβετε τὴν ὑπομονὴ πρῶτα ν' ἀκούσετε. Γνωρίζω τί χρειάζεται καὶ εἰς τοὺς δύο σας, καὶ οὔτε ὁ ἕνας, οὔτε ὁ ἄλλος δὲν θὰ ἔχετε νὰ παραπονεθῆτε ἀπὸ ὅ,τι θὰ κάμω. Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα, (Πρὸς τὸν Θεόδωρον.) λέγε μου σὺ, γνωρίζεις μίαν κάποια νέα, ἥτις ὀνομάζεται Ζωὴ, καὶ κατοικεῖ ἐδῶ κοντά μας;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ναὶ, πατέρα.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὴν Ἐλπινίκην.

Καὶ σύ;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ηκουσα περὶ αὐτῆς.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς σοῦ φαίνεται, Θεόδωρε, αὐτὴ ἡ νέα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Χαριεστάτη, πατέρα μου.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Η φυσιογνωμία της, αἴ;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πολὺ σεμνὴ, καὶ εὐφυεστάτη ἐνταυτῷ.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τὸ ἦθος, οἱ τρόποι της;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εξαίρετα, ἀναμφιβόλως.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν σοῦ φαίνεται πῶς μία τέτοια κόρη ἀξίζει νὰ προσέξῃ τις εἰς αὐτήν;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τῳόντι, πατέρα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ πῶς ἡ περίστασις εἶναι κατάλληλη;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καταλληλοτάτη.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ πῶς ἔχει ὅλην τὴν ἐπίδειξι μιᾶς καλῆς οἰκονόμου, μιᾶς καλῆς 'νοικοκυρᾶς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Βεβαιότατα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ πῶς ὁ ἄνδρας ὅςτις τὴν 'πάρῃ, θὰ μείνῃ πολὺ εὐχαριστημένος;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶμαι κ' ἐγώ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μόνον μία μικρὴ δυσκολία ὑπάρχει· πολὺ φοβοῦμαι μήπως αὐτὴ δὲν θὰ ἔχῃ προῖκα, ὅση ἐχρειάζετο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Α! πατέρα μου, ἡ προῖκα δὲν σημαίνει, ὅταν βλέπῃ τις ὅτι μία νέα εἶναι καθ' ὅλα τ' ἄλλα ἀξία του.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Α, μὲ συγχωρεῖς, μὲ συγχωρεῖς! — Τοῦτο μόνον ἠμποροῦσες νὰ μοῦ εἰπῇς· ὅτι, καὶ ἂν τῆς λείπῃ ἡ προῖκα, εἰμπορεῖ κἀνεὶς νὰ ἔχῃ μὲ αὐτὴν ὄφελος ἀπὸ ἄλλα πράγματα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εννοεῖται.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Χαίρω, τέλος πάντων, ὅπου σὲ βλέπω σύμφωνον μὲ τὴν γνώμη μου, ἐπειδὴ ὁ γλυκὺς τρόπος αὐτῆς τῆς νέας, καὶ ἡ χρηστοήθειά της, ἔχουν ἑλκύσει τὴν συμπάθειά μου, καί, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, ἀποφάσισα νὰ τὴν νυμφευθῶ, ἂν ἰδῶ καὶ πῶς ἔχει κἄποιαν προῖκα, ὁπωςδήποτε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ω!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εἴπετε ὅτι ἀπεφασίσετε...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, νὰ νυμφευθῶ τὴν Ζωή· αὐτὴ τὴν νέα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σεῖς, καλὲ πατέρα, νὰ τὴν νυμφευθῆτε; Σεῖς;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εγὼ, βέβαια· ἐγὼ, ἐγώ. Τί θὰ εἰποῦν αὐτά; — Τί ἔπαθες;...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ωςὰν ζάλη μ' ἔρχεται... 'Πάγω ἔξω μίαν στιγμήν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν εἶναι τίποτε. 'Πάγαινε εἰς τὸ μαγειρειὸ, νὰ πιῇς ἕνα ποτῆρι νερὸ κρύο, καὶ θὰ σοῦ περάσῃ.

ΣΚΗΝΗ Ϛ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ορίστε τὰ ἀρχοντόπουλά μας, τὰ καλομαθημένα! τὰ ἀβροδίαιτα! Μηδ' ἂν ἦσαν γυναικάκια! — Διατί λὲς, κόρη μου. Αὐτὸ πλέον ἀπεφάσισα διὰ τὸν ἑαυτό μου. Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἀδελφό σου, θὰ τοῦ δώσω μία κἄποια χήρα, ὁποῦ ἦλθαν καὶ μοῦ ἐπροξένησαν σήμερα τὸ πρωΐ. 'Εφρόντισα ὅμως καὶ διὰ σένα, καὶ θὰ σοῦ δώσω τὸν κὺρ 'Ανέστη, ἕνα πλούσιον Ανατολίτη.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Τὸν κὺρ 'Ανέστη;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί· ἕναν ἄνθρωπον ὁπωσοῦν ἡλικιωμένον· — πεντηκοντούτης θὰ ἦναι. — Φρόνιμον ὅμως ἄνθρωπον.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ὑποκλίνουσα.

Αν ἦναι ὁρισμός σας, πατέρα μου, ἐγὼ δὲν θέλω νὰ ὑπανδρευθῶ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μιμούμενος τὴν αὐτὴν ὑπόκλισιν.

Κ' ἐγὼ, ἂν ἦναι ὁρισμός σας, κόρη μου, κοκόνα μου, θέλω νὰ 'πανδρευθῇς.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, πάλιν ὑποκλίνουσα.

Πατέρα μου, σᾶς ζητῶ συγγνώμην.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πάλιν ἀπομιμούμενος.

Κόρη μου, σᾶς ζητῶ συγγνώμην.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Εἶμαι ταπεινοτάτη δούλη τοῦ κὺρ 'Ανέστη, ὅμως (Πάλιν ὑποκλίνουσα.) μὲ τὴν ἄδειάν σας, δὲν θὰ τὸν 'πάρω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἶμαι ταπεινότατος δοῦλός σας, ὅμως ('Απομιμούμενος τὴν 'Ελπινίκην.) μὲ τὴν ἄδειάν σας, θὰ τὸν 'πάρετε, καὶ ἀπόψε θὰ γίνουν καὶ οἱ ἀῤῥαβῶνές σας.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Απόψε;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Απόψε.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, πάλιν ὑποκλίνουσα.

Αὐτὸ, πατέρα μου, δὲν γίνεται.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ὡσαύτως.

Αὐτὸ, κόρη μου, γίνεται.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι, σᾶς λέγω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναὶ, ἐγὼ λέγω.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Εἶναι πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν θὰ μὲ ἀναγκάσετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἶναι πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ἀναγκάσω.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Κάλλιον θανατόνομαι, παρὰ τοιοῦτον ἄνδρα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν θανατόνεσαι, καὶ θὰ τὸν 'πάρῃς. Εἶδες ἐκεῖ κόρη, νὰ ὁμιλῇ τοιουτοτρόπως πρὸς τὸν πατέρα της!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι, βέβαια· ἀλλὰ καὶ ποῖος πατέρας ὑπανδρεύει τοιουτοτρόπως τὴν κόρην του;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Η εὐκαιρία εἶναι πολλὰ καλή. Τί ἔχει κάνεὶς νὰ εἰπῇ; Στοίχημα βάλλω, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος θὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὴν ἐκλογή μου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Οχι, δὲν θὰ τὴν ἐπιδοκιμάσῃ κάνεὶς φρόνιμος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ἰδὼν μακρόθεν τὸν Τηλέμαχον.

Νὰ καὶ ὁ Τηλέμαχος. Θέλεις νὰ τὸν βάλωμεν μεταξύ μας κριτὴν εἰς τὴν ὑπόθεσι;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Μάλιστα, δέχομαι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ κλίνεις τὸν αὐχένα εἰς τὴν κρίσι του;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Μάλιστα, στέργω ὅ,τι καὶ ἂν ἀποφασίσῃ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ετελείωσε.

ΣΚΗΝΗ Ζ′

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελα ἐδῶ, Τηλέμαχε. Σ' ἐκλέξαμεν νὰ κρίνῃς ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο μας ἔχει δίκαιον· ἡ κόρη μου ἢ ἐγώ;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Σεῖς, κύριε, ἀναμφιβόλως.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

'Ξεύρεις περί τινος εἶναι ὁ λόγος;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Οχι· ἀλλὰ δὲν γίνεται νὰ ἔχετε σεῖς ἄδικον ποτέ, ἐπειδὴ εἶσθε αὐτόχρημα ὁ ὀρθὸς λόγος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εγὼ ζητῶ νὰ τὴν ἀῤῥαβωνίσω ἀπόψε μ' ἕνα φρόνιμον καὶ ἐνταυτῷ πλούσιον ἄνδρα, καὶ αὐτὴ ἡ ἀνόητη, καὶ καλὰ δὲν τὸν 'παίρνει. Μοῦ τὸ εἶπε ὀρθοκαταίβατα. Σὺ τί λὲς εἰς αὐτό;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εγὼ τί λέγω εἰς αὐτό;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ε! ἔ!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εγὼ λέγω ὅτι, κατὰ βάθος, εἶμαι τῆς γνώμης σας. Δὲν γίνεται νὰ μὴν ἔχετε δίκαιον. Καὶ ἡ δεσποσύνη Ἐλπινίκη ὅμως δὲν ἔχει ἄδικον ὁλωςδιόλου, ἐπειδὴ...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς; Ὁ κὺρ Ἀνέστης εἶναι σπάνιος γαμβρός. Κατάγεται ἀπὸ σπῆτι παλαιὸ, εἶναι ἄνθρωπος γλυκὺς, χρηστότατος, φρόνιμος, εὐκατάστατος, καὶ δὲν ἔχει καὶ κανένα παιδὶ ἀπὸ τὸν πρῶτό του γάμο. Ἠμπορούσαμεν νὰ εὕρωμεν ἀπ' αὐτὴν καλλίτερη εὐκαιρία;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αὐτὸ εἶναι ἀληθέστατον. Ἀλλ' ἡ δεσποσύνη πάλιν εἰμπορεῖ νὰ σᾶς εἰπῇ, ὅτι τὰ πράγματα κάπως θὰ ἐγίνοντο μὲ βίαν, καὶ ὅτι πρέπει τοὐλάχιστον νὰ τῆς δώσετε ὀλίγον καιρὸν, διὰ νὰ ἰδῇ ἂν δύναται ἡ κλίσις της νὰ συμβιβασθῇ μὲ...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἶναι αὐτὴ μία εὐκαιρία, ὅπου κανεὶς πρέπει νὰ δράξῃ μὲ τὰ δύο του χέρια. Ἐδῶ, ἐγὼ εὑρίσκω ἕνα πλεονέκτημα ὅπου βέβαια δὲν θὰ 'ξαναεύρω ποτέ. Ὁ ἄνθρωπος τὴν 'παίρνει χωρὶς προῖκα.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Χωρὶς προῖκα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Α! δὲν ἔχω πλέον νὰ εἰπῶ τίποτε. Αὐτὸς εἶναι ἕνας λόγος καταπειστικώτατος· λόγος, ὅςτις δὲν ἐπιδέχεται ἀντίῤῥησιν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καταλαβαίνεις; Εἶναι μία οἰκονομία δι' ἐμὲ σημαντική.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αναντιῤῥήτως. Κανεὶς δὲν λέγει τὸ ἐναντίον. Εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι ἡ δεσποσύνη εἰμπορεῖ νὰ σᾶς ὑποβάλῃ, ὅτι ὁ γάμος εἶναι πρᾶγμα πολὺ σπουδαιότερον παρ' ὅσον νομίζει τις ἁπλῶς· ὅτι πρόκειται νὰ γίνῃ τις ἐκ τούτου εὐτυχὴς ἢ δυστυχὴς εἰς ὅλην του τὴν ζωήν· καὶ ὅτι

συνυποχρέωσις ἥτις μέλλει νὰ διαρκέσῃ μέχρι θανάτου, πρέπει πάντοτε νὰ γίνεται μὲ πολλὰς καὶ μεγάλας προφυλάξεις.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Χωρὶς προῖκα!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εχετε δίκαιον· αὐτὸ τὰ κόπτει ὅλα. Ἐννοεῖται. Ἴσως τινὲς θὰ σᾶς ἔλεγαν ὅτι, εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις, πρέπει βέβαια καὶ ἡ κλίσις τῆς νέας νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν· καὶ ὅτι ἡ μεγάλη διαφορὰ τῆς ἡλικίας, τῆς διαθέσεως καὶ τῶν φρονημάτων, φέρει εἰς τὸ συνοικέσιον ἐπακόλουθα λίαν δυσάρεστα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Χωρὶς προῖκα!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Α! εἰς αὐτὸ, κανεὶς δὲν λέγει τὸ ἐναντίον· εἶναι προφανέστατον. Ναὶ μὲν, ὑπάρχουν πολλοὶ γονεῖς, οἵτινες ἀποβλέπουν μᾶλλον εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τῶν χορῶν των, παρὰ εἰς τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ δώσουν· οἵτινες δὲν θέλουν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ θυσιάσουν εἰς τὸ ἴδιον συμφέρον τὰ τέκνα των, καὶ, πρὸ παντὸς ἄλλου πράγματος, προσπαθοῦν νὰ θεμελιώσουν τὸ συνοικέσιον ἐπὶ τῆς καλῆς ἐκείνης ἁρμονίας, ἐξ ἧς διατηρεῖται ἀδιαλείπτως ἡ τιμὴ, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χαρά· πράγματα...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Χωρὶς προῖκα!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ναὶ, τῳόντι· τοῦτο κλείει τὸ στόμα καθενός. Χωρὶς προῖκα! Πῶς κανεὶς ν' ἀντισταθῇ εἰς τοιοῦτο ἐπιχείρημα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καθ' ἑαυτὸν, παρατηρῶν πρὸς τὸν κῆπον.

Μωρέ! Σκύλος μὲ φαίνεται νὰ γαυγίζῃ. Μὴν ἦλθε κανεὶς ἐκεῖ ὅπου ἔβαλα τὰ χρήματά μου; (Πρὸς τὸν Τηλέμαχον.) Στάσου ἐδῶ· μὴ φύγῃς, καὶ τώρα ἐπιστρέφω.

ΣΚΗΝΗ Η'

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Καλὲ, παίζεις, Τηλέμαχε; Πῶς τὸν ὁμιλεῖς τοιουτοτρόπως;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Δὲν ἐννοεῖς, ἄγγελε; διὰ νὰ μὴ τὸν παροξύνω, καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τὸν σκοπόν μας εὐκολώτερα. Ἂν ἀπ' εὐθείας ἀντέτεινα εἰς τὸ φρόνημά

του, θὰ κατέστρεφα τὸ πᾶν. Ἀνθρώπους τινὰς πρέπει νὰ πολιτευώμεθα οἱονεὶ λοξοδρομοῦντες. Ἡ ἰδιοσυγκρασία των δὲν ἀνέχεται ἀντίστασιν· φύσει δυσήνιοι, καθὼς τ' ἄλογα, σκιάζονται ὑπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ πάντοτε ἐνώπιον τῆς εὐθείας ὁδοῦ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ὀπισθοχωροῦν. Τοὺς τοιούτους, διὰ νὰ φέρῃ τις ἐκεῖ ὅπου θέλει, πρέπει νὰ λαμβάνῃ δρόμον τινὰ πλάγιον. Προσποιήσου ὅτι συναινεῖς εἰς τὸ θέλημά των, καὶ οὕτω φθάνεις κάλλιον εἰς τὰ τέλη σου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ναί, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀῤῥαβὼν, Τηλέμαχε, ὁ ἐπικείμενος!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Επινοοῦμεν κἀμμίαν πρόφασιν καὶ τὸν ἀνατρέπομεν.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ποίαν πρόφασιν, ἀφοῦ πρέπει νὰ γίνῃ ἀπόψε;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Νὰ ζητήσῃς ἀναβολὴν, προσποιουμένη ὅτι ἠσθένησες.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Αλλ' ἂν ὁ πατέρας φέρῃ ἰατρὸν, καὶ ἡ προσποίησις ἀνακαλυφθῇ;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αστεΐζεσαι, Ἐλπινίκη μου; Τί καταλαμβάνουν οἱ ἰατροί; Μή σε μέλῃ· μὲ τοὺς ἰατροὺς δύνασαι νὰ ἔχῃς ὁποιανδήποτε θελήσῃς ἀσθένειαν. Πάντοτε οἱ ἐξοχώτατοι εὑρίσκουν λόγους, ὅπως ἀποδείξουν πόθεν αὐτὴ σὲ προῆλθε.

ΣΚΗΝΗ Θ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καθ' ἑαυτὸν, εἰς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου

Δόξα σοι ὁ Θεὸς, δὲν εἶναι τίποτε!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, μὴ ἰδὼν τὸν Ἐξηνταβελόνην.

Καὶ τέλος πάντων, ἔχομεν τὸ ἔσχατον καταφύγιον, τὴν φυγὴν, καὶ οὕτω σωζόμεθα. Ἂν ὁ πρὸς ἐμὲ ἔρως σου, καλή μου Ἐλπινίκη, ἦναι σταθερὸς μέχρι... (Ἰδὼν τὸν Ἐξηνταβελόνην.) Ναί, ἡ κόρη πρέπει νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν πατέρα. Εἶναι ἀνοίκειον νὰ παρατηρῇ τὸν ἄνδρα πῶς

εἶναι καμωμένος· ὅταν μάλιστα ὁ ἰσχυρότατος λόγος, χωρὶς προῖκα, εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον, χρεωστεῖ νὰ νυμφεύεται προθύμως ὁποιονδήποτε καὶ ἂν τὴν δίδουν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καλά· αὐτὴ εἶναι σωστὴ ὁμιλία.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ὅτι ὑπερβαίνω κατά τι τοὺς ὅρους, καὶ τολμῶ νὰ τὴν ὁμιλῶ καθὼς τὴν ὁμιλῶ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί λόγος! ἐγὼ μάλιστα χαίρω δι' αὐτό. Θέλω νὰ λάβῃς κάθε ἐξουσίαν ἐπάνω της. (Πρὸς τὴν Ἐλπινίκην ἀναχωροῦσαν.) Φεῦγε ὅσον θέλῃς. Τοῦ δίδω τὴν ἐξουσίαν ὅπου ἔχω ἐγὼ ἐπάνω σου, καὶ ἐννοῶ νὰ κάμῃς ὅ,τι καὶ ἂν σοῦ λέγῃ ὁ Τηλέμαχος.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, πρὸς τὴν Ἐλπινίκην.

Βλέπετε; Ἀνάγκη λοιπὸν, δεσποσύνη, νὰ μὴν ἀντιτείνετε πλέον εἰς τὰς συμβουλάς μου.

ΣΚΗΝΗ Ι΄

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ὑπάγω κατόπιν της, διὰ νὰ ἐξακολουθήσω νὰ τὴν νουθετῶ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, ναί· θὰ μὲ ὑποχρεώσῃς.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εἶναι καλὸν νὰ τῆς κρατηθῇ ὀλίγον ὁ χαλινὸς, ἐννοεῖτε;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εννοῶ. Πρέπει, βέβαια, νὰ . . .

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μή σας μέλῃ. Ἐλπίζω νὰ τὸ κατορθώσω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κάμε, κάμε τοῦ λόγου σου ὅπως ᾿ξεύρεις. Ἐγὼ ᾿πάγω, μία στιγμὴ, νὰ κάμω ἕνα γύρον ἕως ἔξω, καὶ ἐπιστρέφω.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αποτεινόμενος πρὸς τὴν Ἐλπινίκην, καὶ κατευθυνόμενος ὅπου καὶ αὐτή.

Αναμφιβόλως, τὰ χρήματα εἶναι τὸ πολυτιμότατον τῶν πραγμάτων, καὶ πρέπει νὰ δοξάζετε τὸν Θεὸν, ὅτι σᾶς ἔδωσε τοιοῦτον καλὸν πατέρα, ὅςτις γνωρίζει πῶς πρέπει καθεὶς νὰ πορεύεται. Ὅταν παρουσιάζεται γαμβρὸς, ὅςτις 'παίρνει μίαν κόρην χωρὶς προῖκα, τίποτε ἄλλο δὲν πρέπει κἀνεὶς νὰ βλέπῃ. Τὰ πάντα περιέχονται εἰς τοῦτο. Εἰς τὸ χωρὶς προῖκα ἀπόκειται καὶ κάλλος, καὶ νεότης, καὶ γένος, καὶ τιμὴ, καὶ φρόνησις καὶ χρηστοήθεια.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί καλὸ παιδὶ αὐτὸς ὁ νέος! Ὁμιλεῖ 'σὰν ἄγγελος. Τῇ ἀληθείᾳ, μακάριος ὁποῦ είμπορεῖ καὶ ἔχει παρόμοιον ἕνα ὑπηρέτην.[1])

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α΄

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΕΡΩΤΑΣ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Μωρὲ παλῃάνθρωπε, ποῦ ὑπῆγες κ' ἐχάθηκες; Δὲν σὲ εἶχα παραγγείλει...;

ΕΡΩΤΑΣ.

Αὐτὸ ποῦ μοῦ εἶχες παραγγείλει. Ἤμουν ἐδῶ, καὶ σ' ἀπάντεχα. Εγὼ δὲν ἤθελα νὰ τὸ κουνήσω ἀπ' ἐδῶ, ὅμως ὁ πατέρας σου, — 'ξεύρεις τὸν αὐθέντη τὸν πατέρα σου, ὄντας τοῦ καταβοῦν τὰ διαβόλια, — μ' ἔδιωξεν ἔξω, χωρὶς νὰ θέλω, καὶ 'λίγο ἔλειψε καὶ νὰ μὲ δείρῃ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εκείνη ἡ ὑπόθεσις πῶς ἀπέγινε; Τὰ πράγματα ὅλον ἕνα βιάζουν. Αφότου μάλιστα δὲν σὲ εἶδα, ἐξεσκέπασα καὶ ἄλλο τι· ὅτι ὁ πατέρας μου εἶναι ἀντεραστής μου.

ΕΡΩΤΑΣ.

Τώρα πλειὸ ἀγάπαις ὁ πατέρας σου;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ναί, καὶ μὴν ἐρωτᾷς, μωρὲ Ἔρωτα, τί εἶδα κ' ἔπαθα νὰ τοῦ κρύψω τὴν ταραχὴ τῆς ψυχῆς μου, ὅταν ἤκουσα αὐτὸ τὸ νέον.

ΕΡΩΤΑΣ.

Κ' εἶναι αὐτὰ τὰ πράμματα δι' ἐκεῖνον; Πῶς τοῦ κατέβηκε; 'Αμ' δ' ἐντρέπεται τὸν κόσμο; Εἶναι ποτὲ ὁ ἔρωτας δι' ἀνθρώπους πελεκημένους 'σὰν αὐτόν;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καὶ τοῦτο ἐξ ἁμαρτιῶν μου.

ΕΡΩΤΑΣ.

Επρεπε εὐθὺς νὰ τοῦ εἰπῇς, νὰ τοῦ φανερώσῃς τὴν ἀγάπη σου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εσιώπησα, διὰ νὰ μὴ τὸν βάλω εἰς τὰς ὑποψίας, καὶ, χρείας τυχούσης, νὰ ἔχω κάποιον δρόμον ἀνοικτὸν, ὥςτε ν' ἀντενεργήσω κατὰ τοῦ σκοποῦ του. Σὺ, τί ἀπόκρισιν ἔλαβες διὰ τὴν ἄλλην ἐκείνην ὑπόθεσιν;

ΕΡΩΤΑΣ.

Καθὼς τώρα ἐκατάλαβα, ὅσοι ἔχουν χρεία νὰ δανεισθοῦν, εἶναι πολὺ δυστυχησμένοι ἄνθρωποι. Χονδρὸ κόκκαλο πρέπει νὰ καταπιῇ ὅποιος εἶναι βιασμένος νὰ περάσῃ, καθὼς τώρα ἡ αὐθεντειά σου, ἀπὸ τὰ χέρια τῶν τοκογλύφων, καθὼς τοὺς λές.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τί ἤγουν! δὲν εὑρέθη κἀνείς;

ΕΡΩΤΑΣ.

Οχι πῶς δὲν εὑρέθη. Μὰ τὴν ἀλήθεια, αὐτὸς ὁ σιὸρ Παρασὸς, ὁ μεσίτης ὅπου μᾶς ἐπρομήθευσαν, εἶναι πολὺ ἄξιος, ὁ κακομοίρης, καὶ τρέχει. Δὲν ἄφησε τρύπα· ἐπειδὴς, καθὼς λέγει, σὲ ἔλαβε εἰς μεγάλη συμπάθεια.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Θὰ μοῦ εὕρῃ ταὶς τριακόσιαις λίραις, ὅπου μοῦ χρειάζονται;

ΕΡΩΤΑΣ.

Ναί, ἀλλὰ μὲ κάποιαις, ἀκού'ς, συμφωνίαις, ὅπου εἶναι ἀνάγκη νὰ δεχθῇς, ἂν θὲς νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσίς σου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σ' ἐπῆρε μαζῇ του, νὰ ὁμιλήσῃς μ' ἐκεῖνον ὅςτις θὰ μᾶς δανείσῃ;

ΕΡΩΤΑΣ.

Α! ποῦ νὰ μὲ 'πάρῃ μαζῇ του! Αὐτὸς ὅπου θὰ δανείσῃ κυττάζει, ἀκού'ς, νὰ μὴν τὸν μάθουν, καθὼς καὶ ἡ αὐθεντειά σου φυλάγεσαι διὰ τὸν ἑαυτό σου. Εἶναι ἤγουν αὐτοῦ μέσα μυστήρια, καθὼς τώρα ἐκατάλαβα, βαθύτερα παρ' ὅ,τι στοχάζεσαι. Ὁ μεσίτης δὲν θέλει καθόλου νὰ εἰπῇ τ' ὄνομά του· μόνο σήμερα θὰ σᾶς φέρῃ καὶ τοὺς δύο σας ν' ἀνταμωθῆτε εἰς ἕνα ἀγνώριστο σπῆτι, διὰ νὰ πληροφορηθῇ ἀπὸ τὸ στόμα σου τὸ ἴδιο, τί ἤγουν ἔχεις, καί τινος υἱὸς εἶσαι. Ἐγὼ τὸ λοιπὸν πιστεύω, ὅτι πῶς ν' ἀκούσῃ τ' ὄνομα τοῦ πατέρα σου, ἡ δουλειὰ θὰ εὐκολυνθῇ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αφοῦ μάλιστα μάθῃ ὅτι ἔχομεν ἀκόμη νὰ λάβωμεν καὶ τὴν περιουσίαν τῆς μητρός μας, τῆς μακαρίτιδος.

ΕΡΩΤΑΣ.

Νὰ, ἐδῶ εἶναι γραμμέναις μερικαὶς συμφωνίαις. Αὐταὶς, ταὶς ὑπαγόρευσε εἰς τὸν μεσίτη, διὰ νὰ σοῦ ταὶς δείξῃ, προτοῦ νὰ γίνῃ τίποτες.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀναγινώσκων.

«Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὁ δανειστὴς εὑρίσκει πᾶσαν ἀσφάλειαν, » καὶ ὅτι ὁ δανειζόμενος εἶναι ἐνῆλιξ, καὶ υἱὸς ἐγνωσμένου κτη- » ματίου, τοῦ ὁποίου ὅλαι αἱ ἰδιοκτησίαι εἶναι ἀδιαφιλονείκητοι, » στερεαί, ἀσφαλεῖς καὶ προσοδοφόροι, ὁ δανειζόμενος θὰ ὑπογράψῃ » μίαν ὁμολογίαν, συντεταγμένην καθ' ὅλους τοὺς ἀπαιτουμένους » τύπους.

Αὐτὸ ἐννοεῖται. (Ἐξακολουθεῖ ἀναγινώσκων.)

»Ὁ δανειστής, ἐπιθυμῶν νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησίν του ἀνα- » παυμένην, δὲν θέλει διὰ τόκον περισσότερα τῶν δεκαοκτὼ τοῖς » ἑκατόν.

Δεκαοκτὼ τοῖς ἑκατόν; Ὡραία ἀνάπαυσις συνειδήσεως! Δὲν ἔχει κἀνεὶς νὰ παραπονηθῇ.

ΕΡΩΤΑΣ.

Ακόμη· ἀκόμη παρακάτω νὰ ἰδῇς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀναγινώσκων.

»Ἐπειδὴ ὅμως ὁ εἰρημένος δανειστὴς δὲν ἔχει διαθέσιμα τὰ » ἀπαιτούμενα χρήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς θὰ τὰ δανεισθῇ παρ' ἄλ- » λου, χάριν τοῦ δανειζομένου, καὶ νὰ πληρώσῃ δέκα τοῖς ἑκατόν, » διὰ τοῦτο ὁ εἰρημένος πρῶτος δανειζόμενος ὀφείλει νὰ πληρώσῃ » καὶ τὸν πρόσθετον τόκον τοῦτον, ἐκτὸς τοῦ συμπεφωνημένου.

Φοβερὸς τοκογλύφος! Αὐτὸς ὑπερέβη καὶ τοὺς Ἑβραίους. Αὐτό- χρημα λῃστής. Ζητεῖ εἰκοσιοκτὼ τοῖς ἑκατόν.

ΕΡΩΤΑΣ.

Κ' ἐγὼ αὐτὸ εἶπα εἰς τὸν σιὸρ Παρασό. Πρέπει κἄμποσο νὰ τὸ συλλογισθῇς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τί θέλεις νὰ συλλογισθῶ; Ἀνάγκην ἔχω χρημάτων· πρέπει νὰ στέρξω ὅλας τοῦ δανειστοῦ τὰς ἀπαιτήσεις.

ΕΡΩΤΑΣ.

Αὐτὸ κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα. Ἀκόμη διάβασε, νὰ ἰδῇς τὸ τέλος.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀναγινώσκων.

»Ἐκ τῶν ζητουμένων τριακοσίων λιρῶν, ὁ δανειστὴς ἔχει » νὰ δώσῃ εἰς μετρητὰ μόνον τὰς διακοσίας πενῆντα, ἀντὶ δὲ τῶν » λοιπῶν πενῆντα, ὁ δανειζόμενος θὰ λάβῃ διάφορα εἴδη, ὡς φορέ- » ματα, ἔπιπλα καὶ κοσμήματα, κατὰ τὴν ἐπισυνημμένην καταγρα- » φήν, τὰ ὁποῖα ὁ εἰρημένος δανειστὴς ἐξετίμησε κατὰ συνείδησιν, » εἰς ὅσον οἷόν τε μετριωτέραν τιμήν. Θὰ ἀφαιρεθοῦν δὲ ἐκ τῶν » τριακοσίων λιρῶν καὶ οἱ τόκοι ὁλοκλήρου τοῦ ἔτους.»

Κύριε ἐλέησον! καταντᾷ νὰ μὲ δώσῃ ὀλιγωτέρας τῶν ἑκατὸν ἑβδομήντα λιρῶν, ὡς τριακοσίας· διότι τί εἶναι αὐτὰ τῆς καταγραφῆς τὰ πράγματα; Ποῦ εἶναι αὐτὴ ἡ καταγραφή;

ΕΡΩΤΑΣ.

Εἶναι αὐτὸ τὸ ἄλλο χαρτί.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀναγινώσκων.

« Πρῶτον, ἓν κρεββάτι καρυδένιον μὲ τέσσαρα ποδάρια, στρω-
» μένον μὲ ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα· ἐπάπλωμα μεταξωτὸν, χρῶμα
» ταχινί, σενδόνια λινὰ μισότριβα· ὁμοῦ δὲ καὶ ἓξ καρέγλαι, κα-
» ρυδένιαι ὡσαύτως, καὶ μὲ βελοῦδον ἐπάνω ταχινί.

»Ἔτι μία κωνωπιέρα κλαδωτὴ, μὲ πλατὺν φαλπαλᾶ μετα-
» ξωτὸν, καὶ αὐτὸν χρῶμα ταχινί.

Καὶ τί θὰ τὰ κάμω ἐγὼ αὐτά;

ΕΡΩΤΑΣ.

Εἶναι καὶ ἄλλα. Διάβασε, διάβασε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀναγινώσκων.

»Ἔτι, ἕνας τάπης διὰ τραπέζι, κεντητὸς ἀπὸ βαμμένα μαλ-
» λία, εἰκονίζων τοὺς ἔρωτας τοῦ Δογκιχώτου μὲ τὴν Γλυκέρω.

»Ἔτι, μία μεγάλη τράπεζα ἀπὸ καρυδιὰ, μὲ ἓξ ποδάρια
» ἑλικοειδῆ, μακρυνομένη χρείας τυχούσης διὰ δεκαοκτὼ ἀνθρώπους.

Αλλὰ τί θὰ τὰ κάμω αὐτὰ, μωρὲ Ἔρωτα;

ΕΡΩΤΑΣ.

Εχει ἀκόμη καὶ ἄλλα. Στάσου νὰ ἰδῇς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀναγινώσκων.

»Ἔτι, τρία τουφέκια τουρκικὰ, πλουμισμένα μὲ σινδέφια καὶ
» μὲ κοράλια, ὁμοῦ καὶ τὰ τριπόδιά των, διὰ νὰ τὰ στήνουν ἐπάνω,
» καὶ νὰ σημαδεύουν.

»Ἔτι, μία σιδηρᾶ φουβοῦ, μὲ δύο ὑαλίνους σωλῆνας καὶ
» τρεῖς φιάλας κερατοειδεῖς, χρησιμωτάτη διὰ χημικὰς ἐργασίας,
» πρὸς διαστάλαξιν διαφόρων ὑγρῶν.

Νὰ σκάσω μ' ἔρχεται.

ΕΡΩΤΑΣ.

Ακόμη ὀλίγη ὑπομονή.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀναγινώσκων.

»Ἔτι, μία κιθάρα μὲ τὰς χορδάς της. Κάμμία ἢ δύο της
» λείπουν.

»Ἔτι, ἓν τάβλι καὶ ἓν σκάκκι, πρὸς διασκέδασιν, καθὼς καὶ
» ἓν κινεζικὸν παιγνίδι ἀπὸ κόκκαλα, τὰ ὁποῖα κάθηταί τις καὶ
» συναρμόζει εἰς διάφορα σχήματα, καὶ περνᾷ ὡραῖα ἡ ὥρα.

»"Ετι, ἓν δέρμα κροκοδείλου, ὅλον παραγεμισμένον μὲ ἄχυρα·
» πρᾶγμα ἀξιοπερίεργον, διὰ νὰ τὸ ἔχῃ τις κρεμαστὸν εἰς δωμάτιον.
»"Ολα τὰ ἄνω εἰρημένα ἤδη καὶ ἔπιπλα, τῶν ὁποίων ἡ
» πραγματικὴ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς 150 λίρας, ὁ δανειστὴς τὰ παρα-
» χωρεῖ διὰ μόνον 50 λίρας· τιμὴν συγκαταβατικωτάτην.»

Συγκαταβατικωτάτην! Ὤ, νὰ τὸν συγκαταβῇ κεραυνὸς, τὸν ἀλιτήριον! τὸν δήμιον! Ἠκούσθη ἄλλοτε παρόμοιος τοκογλύφος! Δὲν τὸν ἀρκεῖ ὁ ὑπέρογκος τόκος, τὸν ὁποῖον ζητεῖ, ἀλλὰ θέλει καὶ νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ νὰ δεχθῶ καὶ τὰ κουρελόπανά του διὰ πενῆντα λίρας. Ἀμφιβάλλω ἂν ἀξίζουν πέντε, ὅλα ὁμοῦ. Καὶ ὅμως ἀνάγκην ἔχω νὰ στέρξω ὅ,τι καὶ ἂν ζητῇ. Κρατεῖ τὸ μαχαῖρι εἰς τὸν λαιμό μου.

ΕΡΩΤΑΣ.

Κύτταξε καλὰ, κὺρ Θοδωράκη, νὰ μὴ τὴν πάθωμε 'ςὰν κάποιο συντοπίτη μου, ὅπου ἔπεσε εἰς τὴν ξέρα μὲ τὸ νὰ 'δανείζουνταν μὲ βαρὺ διάφορο· ἠγόραζε ἀκριβὰ, 'πουλοῦσε φθηνὰ, κ' ἔτρωγε τὸ σιτάρι του ὄντας ἀκόμη χορτάρι.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πῶς ἄλλως νὰ κάμω; Ἰδοὺ ποῦ καταντοῦν οἱ νέοι, διὰ τὴν κατηραμένην φιλαργυρίαν τινῶν γονέων. Κ' ἔπειτα ἀποροῦν διατί εὔχονται τὸν θάνατόν των!

ΕΡΩΤΑΣ.

Νὰ σοῦ εἰπῶ πῶς δὲν ἔχεις δίκηο; Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι πῶς ὁ πατέρας σου κάμνει καὶ τὸν στοχαστικώτερο ἄνθρωπο τοῦ κόσμου ν' ἀδημονῇ ἐναντίο του. Ἐγὼ, δόξα σοι ὁ Θεὸς, νὰ εἰπῇς πῶς εἶμαι ἄνθρωπος ἀπ' ἐκείνους, δὲν εἶμαι· ὅμως, καθὼς φέρεται ὁ πατέρας σου, καὶ χωρὶς νὰ θέλω, μοῦ δίδει ὄρεξι νὰ τοῦ 'πάρω κἄτι τι. Ἔτσι μοῦ φαίνεται, πῶς νὰ τοῦ ἔκλεπτε κἀνεὶς κἄτι τι, θὰ 'πήγαινε ἴσα εἰς τὸν παράδεισο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Δός μου αὐτὴν τὴν καταγραφὴν, νὰ τὴν ἐξαναϊδῶ.

ΣΚΗΝΗ Β'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΠΑΡΑΣΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΕΡΩΤΑΣ.

Οἱ δύο τελευταῖοι εἰς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου.

ΠΑΡΑΣΟΣ.

Μάλιστα· αὐτὸς εἶν' ἕνας νέος, ὅστις ἔχει χρείαν τοῦ παρᾶ, καταλαβαίνετε, καὶ καθὼς εὑρίσκεται στενοχωρημένος, θὰ στρέξῃ ὅ,τι συμφωνίαις καὶ ἂν θέλετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πολὺ καλά· ἀλλὰ δὲν στοχάζεσαι, σιὸρ Παρασὸ, νὰ ὑπάρχῃ αὐτοῦ κἀνένας κίνδυνος; Γνωρίζεις τοῦ λόγου σου τὸ ὄνομά του, τίνος οἰκογενείας παιδὶ εἶναι, καὶ ἂν ἔχῃ τῳόντι ὁ πατέρας του;

ΠΑΡΑΣΟΣ.

Οχι, τ' ὄνομά του ἀκόμη δὲν τῶμαθα, ἐπειδὴς δὲν θέλει, καταλαβαίνετε, νὰ φανερωθῇ, πριχοῦ νὰ ἰδῇ ἂν θὰ γίνῃ ἡ δουλειά του· ὅμως, καθὼς μοῦ εἶπεν ὁ ἄνθρωπός του, μέλει νὰ εὐχαριστηθῆτε πολὺ, ἀφοῦ τὸν μάθετε, καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο θὰ λάβετε κάθε πληροφορία, καὶ θὰ ἰδῆτε πῶς εἰμπορεῖτε νὰ ἦσθε καθ' ὅλα ἥσυχος. Τοῦτο μόνον εἰξεύρω νὰ σᾶς εἰπῶ, πῶς εἶναι υἱὸς πλουσιώτατου ἀνθρώπου, πῶς ἡ μητέρα του εἶναι ἀποθαμμένη, καὶ πῶς, ἂν ἀγαπᾶτε, εἰμπορεῖ νὰ σᾶς ὑποσχεθῇ ἀκόμη καὶ τοῦτο· ὅτι δηλαδὴ καὶ ὁ πατέρας του δὲν εἶναι νὰ ζήσῃ περισσότερο ἀπὸ ὀκτὼ μῆναις.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἶ, τότε λοιπὸν τελείωσε τὴν δουλειά. Τί νὰ κάμῃ τις, ἀδελφὲ σιὸρ Παρασό μου! Ὅταν περνᾷ ἕνα καλὸ ἀπὸ τὸ χέρι του, πρέπει νὰ τὸ κάμνῃ κάθε ἄνθρωπος.

ΠΑΡΑΣΟΣ.

Αὐτὸ εἶναι βέβαιο.

ΕΡΩΤΑΣ.

Κρυφίως πρὸς τὸν Θεόδωρον, ἀναγνωρίσας τὸν Παρασόν.

Πά! αὐτὸ πῶς γίνεται; Ὁ σιὸρ Παρασὸς 'μιλεῖ μὲ τὸν πατέρα σου!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Ἔρωτα.

Μήπως ἔμαθεν ὅτ' εἶμ' ἐγώ; Μωρὲ, μήπως ὑπῆγες καὶ μ' ἐπρόδωσες;

ΠΑΡΑΣΟΣ, πρὸς τὸν Ἔρωτα.

Α, εὐλογημένοι καὶ σεῖς! Πῶς ἐβιασθήκετε καὶ ἤλθετε; Ποῖος σᾶς εἶπε πῶς εἶν' ἐδῶ; (Πρὸς τὸν Ἑξηνταβελόνην.) Σᾶς κάμνω ὅρκο εἰς τὰ παιδιά μου, πῶς ἐγὼ, οὔτε τ' ὄνομά σας τοὺς εἶχα 'πεῖ, οὔτε τὸ σπῆτί σας ποῦ εὑρίσκουνταν. Ὅμως, ἀφοῦ κ' ἔγινε πλέον καθὼς ἔγινε, δὲν πειράζει· εἶναι χρήσιμοι ἄνθρωποι, καὶ εἰμπορεῖτε καὶ μαζῇ τους νὰ συναγροικηθῆτε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς!

ΠΑΡΑΣΟΣ, δεικνύων τὸν Θεόδωρον.

Ναῖσχε, ἡ εὐγενία του εἶναι ὅπου θὰ τοῦ δανείσετε ταῖς τρακόσαις λίραις, καθὼς ὡμιλήσαμεν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὸν Θεόδωρον.

Βρὲ πρωτοπαραλυμένε! βρὲ σὺ εἶσαι ὅπου κατήντησες εἰς αὐτὴ τὴν ἐσχάτην ἀπελπισία! Νὰ ζητῇς τέτοια δάνεια!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καὶ σεῖς, πατέρα! σεῖς προτείνετε τοιαύτας συμφωνίας, ὅταν δανείζετε! Αὐταὶ εἶναι αἰσχραί, πατέρα μου.

Ο Παρασὸς καὶ ὁ Ἔρωτας ἀναχωροῦν.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Βρέ, δὲν καταλαβαίνεις πῶς καταστρέφεσαι, νὰ στέργῃς τέτοιαις συμφωνίαις, διὰ νὰ προμηθεύεσαι χρήματα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ναί, πατέρα μου· ἀλλὰ δὲν ἐπίστευα ὅτι καὶ σεῖς καταδέχεσθε νὰ ὠφελῆσθε ἀπὸ τοιαύτην ἐπονείδιστον τοκογλυφίαν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ τολμᾷς ἀκόμη νὰ παρουσιάζεσαι ἐμπρός μου;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σεῖς, πῶς παρουσιάζεσθε εἰς τὸν κόσμον, καθὼς κάμνετε;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν ἐντρέπεσαι, βρέ, νὰ κατακυλιέσαι μέσα εἰς τόσην ἀσωτεία, νὰ κάμνῃς αὐτὰ τὰ φοβερὰ ἔξοδα, νὰ κατασκορπίζῃς τὴν περιουσία τῶν γονέων σου, ἐνῷ αὐτοὶ τὴν ἔκαμαν μὲ τόσους κόπους καὶ ἱδρῶτας;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ἀλλ'οὐχ ἧττον, πατέρα μου, καταστρέφεται ἡ ὑπόληψίς σας δι'αὐτοῦ τοῦ ἐμπορίου. Παρατηρήσετε ὅτι θυσιάζετε τὴν τιμήν σας εἰς τὸν ἄπληστον πόθον τοῦ νὰ συσσωρεύσετε ἕνα, ἕνα παρᾶ, καὶ ἔπειτα, ὅταν ἔλθετε εἰς τοὺς τόκους, νὰ ἐπινοῆτε τὰς μικροπρεπεῖς λεπτολογίας τῶν ἐσχάτων τοκογλύφων.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κρημνίσου ἀπ' ἐδῶ, νὰ μὴ σὲ ἰδοῦν πλέον τὰ 'μάτια μου!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Δηλαδή, ποῖος πταίει περισσότερον, πατέρα μου; ἐκεῖνος ὅστις δανείζεται ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἐκεῖνος ὅστις ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν δανειζόμενον μέρος ἀργυρίου, τὸ ὁποῖον οὔτε μεταχειρίζεται εἰς τίποτε καλόν;

ΞΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κρημνίσου, σὲ λέγω, καὶ μή μου ζαλίζῃς τ' αὐτιά. (Καθ' ἑαυτόν.) Ομως δὲν μὲ δυσαρεστεῖ καὶ τόσον αὐτὴ ἡ περίστασις. Ἔμαθα τώρα νὰ ἔχω εἰς τὸ ἑξῆς τὰ 'μάτια μου τέσσαρα εἰς ὅλα του τὰ κινήματα.

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, ΞΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Προσκυνῶ σας...

ΞΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Βρὲ, καλὸ 'ς τὴν κοκόνα Στασοῦλα! Στάσου μία στιγμὴ, καὶ ἔρχομαι νὰ ὁμιλήσωμεν. (Καθ' ἑαυτόν.) Εἶναι ὥρα νὰ κάμω καὶ κἀνένα μικρὸν γύρο ἕως εἰς ταῖς λίραις μου.

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΕΡΩΤΑΣ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΕΡΩΤΑΣ, μὴ ἰδὼν τὴν Στασοῦλαν.

Παράξενο πρᾶμμα, πῶς ἀκολούθησε αὐτὸ ποῦ ἀκολούθησε! Αὐτὸς πρέπει νάχῃ κἀνένα παλῃομάγαζο, ποιὸς εἰξεύρει ποῦ, κ' ἐκεῖ μέσα κλειδόνει ὅσα κουρέλια καὶ ἂν τοῦ 'βρίσκουνται· ἐπειδὴς, τίποτε ἀπ' ὅσα διαλαβαίνει ἡ καταγραφή του δὲν ἦταν γνωστὸ, οὔτε εἰς ἐμένα, οὔτε εἰς τὸν Θοδωράκη.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καλὲ, σ' εἶσαι, Ἔρωτα; 'Εδῶ τώρα 'βρίσκεσαι;

ΕΡΩΤΑΣ.

Εδῶ. 'Αμ' τοῦ λόγου σου, πῶς ἔτυχε νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ σπῆτί μας; Τί δουλειὰ ἔχεις ἐδῶ πέρα;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Αἴ, 'ξεύρεις... ὅ,τι δουλειὰ ἔχω παντοῦ. Ὅ,τι εἰμπορεῖ καθένας κάμνει, κοψὸ Ἔρωτα, διὰ νὰ 'βγάλῃ τὸ καθημερινό του. Ἔχω τὸν τρόπο νὰ μεσιτεύω εἰς κάποιαις καλαῖς δουλειαῖς, — 'πανδρειαῖς, καταλαβαίνεις; — Προξενεύω, καὶ μ' αὐτὸ εἰμπορῶ κ' ἐγὼ καὶ ζῶ.

ΕΡΩΤΑΣ.

Κ' ἔχεις κάμμιὰ τέτοια δουλειὰ κ' ἐδῶ, μὲ τὸ αὐθεντικό μας;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ναί, εἶναι κἄτι τέτοιο· κ' ἐλπίζω κἄμποσο νὰ ὠφεληθῶ.

ΕΡΩΤΑΣ.

Απ' αὐτὸν νὰ ὠφεληθῇς; 'Επρόκοψες! Ηὗρες, ἀπὸ σπανὸ νὰ 'βγάλῃς τρίχα. 'Απ' αὐτὸν ἂν εἰμπορέσῃς νὰ 'πάρῃς, θὰ ἦσαι πρωτομαστόρισσα;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Λές; — Ὅμως εἶναι κἄποιαις δούλεψαις, ὅπου κι' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς τέτοιους, τοὺς κάμνουν καὶ ἀνοίγουν μετὰ χαρᾶς τὸ χέρι τους.

ΕΡΩΤΑΣ.

Δὲν εἰξεύρεις τίποτε. 'Ακόμη δὲν ἐγνώρισες τὸν ἐδικό μας, τὸν κὺρ 'Εξηνταβελόνη. 'Ο 'δικός μας ὁ κὺρ 'Εξηνταβελόνης, νὰ σοῦ δώσω νὰ καταλάβῃς, δὲν ἔχει τὸ 'ταῖρί του. Φιλανθρωπία ἂν 'πῇς, εἶναι ὁ πλειὸ ἀφιλάνθρωπος· εὐσπλαχνία ἂν 'πῇς, εἶναι ὁ πλειὸ ἄσπλαχνος· σφικτοσύνη ἂν 'πῇς, εἶναι ὁ πλειὸ σφικτὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Αὐτὸς θ' ἀνοίξῃ χέρι νὰ σοῦ πληρώσῃ ποτὲ μία δούλεψι, ἂς ἦναι καὶ τῆς αὐθεντιᾶς σου, ὅπου κάμνεις τέτοιαις δουλειαίς; Χάδια, ἂν θέλῃς, καὶ σπολλάτηα, καὶ 'παινέματα, τέτοια πολλά! Μ' αὐτὰ ὅμως, — εἶδες τί εἶπες; — δὲν γεμίζει ἡ κοιλιά. Ἕνα λόγο θὰ σοῦ εἰπῶ, νὰ καταλάβῃς. Δίνω· — τί ἔχει νὰ εἰπῇ δίνω; εἶν' ἕνας λόγος ὅπου τόσο τὸν ἐχθρεύεται αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅπου ποτὲ δὲν σοῦ λέγει, — Σοῦ δίνω τὴν καλημέρα μου· μόνον σοῦ λέγει, — Σοῦ δανείζω τὴν καλημέρα μου.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καθὼς μοῦ τὸν περιγράφεις, εἶναι φοβερός· ὅμως τὸ κάθε τι ἔχει καὶ τὴν τέχνη του. Ἔχω κ' ἐγὼ κἄποιο μυστικὸ ν' ἀνοίγω ταὶς καρδιαίς, καὶ νὰ 'βρίσκω εἰς ποιὸ μέρος εἶναι ὅπου ἐγγίζουνται περισσότερο.

ΕΡΩΤΑΣ.

Τουτουνοῦ τὴν καρδιά! 'Απὸ τὸ μέρος τοῦ παρᾶ νὰ τὴν ἐγγίξῃς, αἴ; Ὅλη θὰ τὴν εὕρῃς ἀπὸ, τί νὰ σοῦ 'πῶ; ἀπὸ γλαστρί. Νὰ σκάσῃς, — εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ σκάσῃς; — τ' αὐτί του δὲν ἱδρόνει, καλότυχη. Αφοῦ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τοὺς παράδαις πλειότερο καὶ ἀπὸ τὴν ὑπόληψι, πλειότερο καὶ ἀπὸ τὴν τιμή. Νὰ τοῦ ζητήσῃς, τοὔρχουνται σκάσματα. Εἶναι 'σὰν νὰ τοῦ 'μπήγῃς τὸ μαχαῖρι 'ςτὴν καρδιά· 'σὰν νὰ τοῦ ξεῤῥιζώνῃς τὰ 'σωθικά· 'σὰν νὰ τοῦ.... Νάτος, ἔρχεται. Καλὰ 'ξετελέματα!

ΣΚΗΝΗ Ϛʹ

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Ολα πᾶν καλά. (Πρὸς τὴν Στασοῦλαν.) Αἴ, κοκόνα Στασοῦλα, τί χαμπάρια; [2])

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Τί καλὰ ποῦ εἶσθε! Βλέπω τὴν ὄψι σας, καὶ εἶσθε μιὰ χαρά. Σὰν τὸ μῆλο δροσερὸς καὶ κόκκινος!...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ποῖος; ἐγώ;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ποτέ μου δὲν σᾶς εἶδα τόσο ὤμορφο.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νὰ σὲ χαρῶ;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Νὰ χαρῶ τὰ 'μάτια μου! Ποτὲ δὲν σᾶς εἶδα τόσο νέο 'σὰν τώρα· ἐνῷ βλέπει κάνεὶς εἰκοσιπέντε χρονῶν νέους, καὶ φαίνουνται γεροντότεροι ἀπὸ σᾶς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ὅμως, κακὰ ν' τὰ ψεύματα, κοκόνα Στασοῦλά μου· ἔχω 'ς τὴ ῥάχι μου τοὺς ἑξῆντα.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Αἴ! καὶ τ' εἶναι τάχατες κ' οἱ ἑξῆντα; Μεγάλο πρᾶγμα! Ἀκόμα ἑξῆντα χρονῶν ἕνας ἄνδρας εἶναι εἰς τὸ ἄνθη τῆς ἡλικίας του. Τώρα 'μπαίνετε 'ς τὴν ἄνοιξι ἑνοῦς ἀνδροῦς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ισως· ὅμως δὲν θὰ ἦτον κακὸ, ἂν εἶχα εἴκοσι χρόνους ὀλιγώτερο.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καλὲ, τί λέτε! Σεῖς δὲν ἔχετε ἀνάγκη· ἡ κρᾶσί σας εἶναι νὰ φθάσετε καὶ εἰς τοὺς ἑκατό.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Στοχάζεσαι;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καὶ βέβαια. Αὐτὸ, τὸ βλέπω φῶς φανερὸ ἀπ' ὅλα τὰ σημάδια ὅπου ἔχετε. Σταθῆτε μία στιγμὴ νὰ ἰδῶ... Νά το, ἀνάμεσα 'ς τὰ 'μάτια σας, ἕνα σημάδι τῆς μακροζωΐας.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ γνωρίζεις ἀπ'αὐτά;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ναῖσκε. — Νὰ ἰδῶ τὸ χέρι σας... Νά! νὰ καὶ ἄλλο σημάδι. Αὐτὸ τὸ χάραγμα... βλέπετε;

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἴ, καὶ τί σημαίνει;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Δὲν βλέπετ' ἕως ποῦ 'πάγει;

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Εἶπα πῶς θὰ πᾶτε 'ς τοὶς ἑκατὸ, ὅμως, καθὼς βλέπω, θὰ περάσετε καὶ τοὶς ἑκατὸν εἴκοσι.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς γίνεται!

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Εκεῖνο ποῦ σᾶς λέγω ἐγώ. Ὅλοι θὰ τοὶς θάψετε, ὅλοι· καὶ παιδιά σας, καὶ ἀκόμη κ' ἐγγόνια σας.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καλὸ καὶ τοῦτο. Καὶ πῶς 'πάγ' ἡ ὑπόθεσίς μας;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καὶ θέλει ἐρώτημα; Καταπιάνομαι ἐγὼ ποτὲ μία δουλειὰ, χωρὶς νὰ τὴν φέρω εἰς τὸ τέλος της; Ὅσο διὰ 'πανδρειαὶς, χωρὶς νὰ τὸ καυχηθῶ, ἔχω μία ξεχωριστὴ ἐπιτηδειότητα. Ποῦ λέγει δὰ ὁ λόγος, καὶ τὸν λῦκο, νὰ θελήσω, εἰμπορῶ νὰ τὸν 'πανδρεύσω μὲ τὴν προβατίνα. Εἰς αὐτὴ μάλιστα τὴν δουλειὰ δὲν εἶχα καὶ μεγάλαις δυσκολίαις. Ἐπειδὴς καὶ ἔχω τὴν σχέσι τους, ηὗρα καιρὸ καὶ ταῖς ὡμίλησα κατὰ πλάτος διὰ λόγου σας. Εἶπα εἰς τὴν μητέρα τὸν σκοπό σας διὰ τὴν κόρη της τὴν Ζωήτσα, πῶς τὴν ἔχετε ἰδῆ εἰς τὸ παράθυρο, καὶ σᾶς ἤρεσε πολύ.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ τί ἀπεκρίθηκε;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Τὸ ἄκουσε μὲ πολλή της χαρά. Τῆς εἶπα καὶ πῶς ἐπιθυμεῖτε νὰ εὑρεθῇ ἀπόψε καὶ ἡ κόρη της εἰς τὸν ἀῤῥαβῶνα τῆς κοκόνα Ἐλπινίκης, καὶ τὸ 'δέχθηκε χωρὶς κόπο. Εἶπε πῶς τὴν ἐμπιστεύεται εἰς ἐμένα νὰ τὴν φέρω, ἐπειδὴς ἐκείνη εἶναι ἄῤῥωστη.

ΞΕΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

'Ξεύρεις τί, κοκόνα Στασοῦλα; Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ δώσω καὶ δεῖπνο εἰς τὸν κὺρ Ἀνέστη, καὶ θὰ μοῦ ἦτον εὐχάριστον ἂν ἔμενε κ' ἐκείνη εἰς τὸ τραπέζι.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καὶ αὐτὸ γίνεται. Πρέπει τὸ λοιπὸν μετὰ τὸ μεσημέρι νὰ ἔλθῃ νὰ χαιρετίσῃ τὴν κοκόνα Ἐλπινίκη, ἔπειτα θὰ 'πάγῃ εἰς τὸν Φραγκομαχαλᾶ, ὅπου ἔχει κἄτι νὰ ψουνίσῃ, καὶ τὸ βράδυ θὰ 'ξαναελθῇ διὰ τὸ δεῖπνο.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ἡ κόρη μου ἔχει κἄτι νὰ ψουνίσῃ· τότε λοιπὸν εἰμποροῦν ἀπ' ἐδῶ νὰ πᾶν μαζῇ κ' αἱ δύο τους.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Πολὺ καλά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰπέ μου, κοκόνα Στασοῦλα, ὡμίλησες καθόλου εἰς τὴν μητέρα περὶ προικὸς, τί ἔχει νὰ δώσῃ εἰς τὴν κόρη της; Τῆς εἶπες ἔτσι δὰ, νὰ κάμῃ καρδιὰ κομματάκι, νὰ βάλῃ τὰ δυνατά της, κἄπως καὶ αὐτὴ νὰ θυσιάσῃ ὅ,τι εἰμπορεῖ, διὰ μία τέτοια τύχη τοῦ κοριτσιοῦ της; Ἐπειδὴ, ὅσο καὶ νὰ ἦναι, κανεὶς δὲν 'παίρνει γυναῖκα, χωρὶς νὰ τοῦ φέρῃ καὶ αὐτὴ κἄτι τι.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Εννοεῖται· βέβαια. Θὰ σᾶς φέρῃ. Αὐτὴ εἶναι μία κόρη ὅπου ἔχει νὰ σᾶς φέρῃ ἕνα εἰσόδημα ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδαις γρόσα τὸν χρόνο. Ἀμ' ἔτσι μοναχά;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἴκοσι χιλιάδαις γρόσα τὸν χρόνο!

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καὶ ἐννοεῖται. Αὐτὴ, ψυχή μου, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, εἶναι μαθημένη εἰς μεγάλη ὀλιγοφαγία. Αὐτὴ ζῇ, — 'ξεύρετε μὲ τί ζῇ; — 'λίγο τυρὶ ἢ ἐληαὶς, 'λίγαις πατάταις, 'λίγο γάλα, κἀνένα πιάτο σαλάτα, αὐτὸ εἶναι τὸ φαγί της τὸ καθημερινό. Μήτε σούπαις θέλει, μήτε σάλσαις, μήτε διάνους παραγεμιστοὺς, μήτε ἀστακοὺς, μήτε πέρδικκαις, καθὼς θὰ σᾶς ἐγύρευε καθημερινῶς, ἂν ἦταν ἄλλη. Καὶ 'ξεύρετε πῶς αὐτὸ δὲν χορατεύει. Θὰ ἠθέλετε, τὸ ἐλάχιστο, τέσσαραις χιλιάδαις γρόσα τὸν χρόνο. Ὕστερ' ἀπὸ τοῦτο, ἡ κοπέλλα ἀγαπᾷ νὰ ἦναι παστρικούτσικα ἐντυμένη, δὲν θέλει ὅμως μήτε πλούσια φορέματα, μήτε διαμαντικὰ, μήτε ἔπιπλα πολυέξοδα, καθὼς τώρα ὅλαις τὰ συνειθίζουν, καὶ οἱ ἄντρες των δὲν 'μποροῦν νὰ κάμουν καὶ ἀλλειῶς. Βάλετε καὶ ἀπ' αὐτὰ ἄλλαις ὀκτὼ χιλιάδαις τὸν χρόνο, τὸ ὀλιγώτερο· ἤγουν πάλι πτωχικά. Γίνουνται δώδεκα. Παραμάνα δὲν θὰ σᾶς γυρέψῃ ποτέ. Ἔχει, ἀλήθεια, κἄτι στήθια! Εἰς χοροὺς δὲν τὴν μέλει νὰ 'παγαίνῃ. Χωριὰ, πανηγύρια, ἀπ' αὐτὰ δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ τίποτα. Δὲν πρέπει νὰ λογαριάσετε καὶ ἀπ' αὐτὰ ἀκόμη ὀκτὼ χιλιάδαις; Καὶ δώδεκα; Νά ταις· — σωσταὶς εἴκοσι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καλὰ ὅλ' αὐτὰ, ὅμως μετρητὰ δὲν βλέπω τίποτε.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Πῶς μετρητά! Καὶ δὲν εἶναι μετρητὰ αὐτὰ ὅλα; Ἀίγο φαγί· φορέματα, ἐπάνω κάτω τίποτα· χοροί, καθόλου· παραμάναις, τόσα ἄλλα πράμματα, αὐτὰ δὲν τὰ λογαριάζετε ὡς μετρητά;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Χωρατεύεις; Αὐτὸ θὰ εἶναι ὅπου λέγει ἕνας λόγος «κωλοφωτιαῖς διὰ φανάρια.» Ὅσα δὲν θὰ ἐξοδεύῃ, νὰ τὰ λογαριάσωμεν ἤγουν ὡς προῖκα πραγματική! Ἐγὼ, κοκόνα Στασοῦλά μου, ποτὲ δὲν 'πάγω νὰ δώσω ἐξοφλητικὸ διὰ πρᾶγμα ὅπου δὲν ἔλαβα. Πρέπει, πρέπει καὶ εἰς τὸ χέρι κἄτι'τι.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ομως θὰ ἦναι καὶ αὐτό. Ἔχουν, καθὼς μοῦ εἶπαν, δὲν εἰξεύρω ποῦ, κἄποια σπήτια, ὅπου θὰ σᾶς δώσουν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ἰδοῦμεν. Ἀλλὰ, Στασοῦλά μου, ἀκόμη ἓν ἄλλο πρᾶγμα μὲ ἀνησυχεῖ. Ἡ κόρη, καθὼς βλέπεις, εἶναι νέα, καὶ οἱ νέοι συνήθως ἀγαποῦν πάλιν νέους, καὶ μόνον αὐτῶν τὴν συναναστροφὴ ζητοῦν· φοβοῦμαι λοιπὸν, μὴν τύχῃ καὶ ἡ νέα δὲν νοστιμεύεται ἕναν ἄνδρα τῆς ἰδικῆς μου ἡλικίας, καὶ συμβῇ ἔπειτα νὰ ἔχω εἰς τὸ σπῆτί μου κἄποιους πειρασμοὺς, καταλαβαίνεις, ὅπου δὲν θὰ μοῦ ἦταν εὐχάριστοι.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Α! δὲν τὴν ἐγνωρίσετε αὐτὴ τὴν νέα. Ἀκόμη δὲν σᾶς εἶπα δι' αὐτὸ τὸ ἰδίωμά της. Ἔχει μία παράξενη, μία φοβερὴ ἀποστροφὴ διὰ τοὺς νέοι. Νὰ μὴν τοὺς ἰδοῦν τὰ 'μάτια της. Μόνο γέρους ἀγαπᾷ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αν ἀγαπᾷς τὸ Θεό!

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Νὰ χαρῶ τὰ 'ματάκια μου! Ἤθελα νὰ τὴν ἠκούετε νὰ σᾶς ὁμιλῇ ἐπάνω εἰς αὐτό. Καθόλου δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ αὐτοὺς τοὺς ὠμορφονιούς. Λωλαίνεται μονάχα 'σὰν ἰδῇ κἀνένα ὡραιότατο γέροντα, μὲ μία γενεάδα μεγαλοπρεπέστατη. Καὶ ὅσο γεροντότερος, τόσο περισσότερη χάρι εὑρίσκει πῶς ἔχει. Διὰ τοῦτο σᾶς λέγω νὰ γνωρίζετε, μὴν τύχῃ καὶ ζητήσετε νὰ φκιασθῆτε, διὰ νὰ τῆς φανῆτε νεώτερος. Ἑξηντάρης τὸ ὀλιγώτερο θέλει νὰ ἦναι ὁ ἄντρας της. Δὲν εἶναι ἀκόμη τέσσαρες μῆνες, ὅπου ἦταν νὰ 'παντρευθῇ μ' ἕναν ἄλλο, καὶ δὲν τὸν ἠθέλησε, ἐπειδὴς καὶ εἶδε πῶς ἦταν μόνο πενηνταέξη χρονῶν, καὶ πῶς δὲν ἦβαλε 'ματοϋάλια διὰ νὰ ὑπογράψῃ τὸ προικοσύμφωνο.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δι' αὐτὸ καὶ μόνο;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ναΐσκε, ναΐσκε, δι' αὐτό. Δὲν τὴν εὐχαριστεῖ, λέγει, ἕνας ἄνδρας ὁποῦ δὲν ἔχει παραπάνω ἀπὸ τὰ πενηνταέξη. Μάλιστα τὰ 'ματοῦάλια, εἰς τὴν μύτη ἐπάνω, πολὺ τοῦ ἀρέσουν αὐτουνοῦ τοῦ κοριτσιοῦ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ηγουν αὐτὸ, πρώτη φορὰ ὅπου τὸ ἀκούω.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καὶ νὰ τὸ πιστέψετε. 'Ακόμη δὲν σᾶς εἶπα τίποτα. Αὐτὴ καὶ ζγουραφίζει ἡ ἴδια. Νὰ ἰδῆτε ταῖς ζγουραφιαίς της, — ὅλο γέροι. Τοῦ παληοῦ καιροῦ γέροι. Ποιὸς εἶν' αὐτός; 'Ο Νέστορας. Ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος; ὁ Κόρνος, ποῦ 'τρωγε τὰ παιδιά του. Ἕνα σωρὸ ἱστορίαις. Δὲν εἰξεύρω πῶς τὸν εἶπε... 'Ο Πρίαμος. Κἄτι γενεάδες, τόσαις!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Παράξενο! Τοῦτο δὰ ποτὲ δὲν τὄβαζεν ὁ νοῦς μου. Πολὺ μ' εὐχαριστεῖ αὐτή της ἡ διάθεσι. Τῳόντι, κ' ἐγὼ ἂν ἤμουν γυναῖκα, ποτὲ δὲν θ' ἀγαποῦσα νέους.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Σᾶς πιστεύω. Ὤμορφα πράμματα, νὰ τοὺς ἀγαπᾷ κἀνείς! Παληόπαιδα, ἄνοστοι κι' ἀνάλατοι! Ἔχουν μίαν ἰδέα διὰ τὸ πετσὶ τῆς μούρης τους! Ἤθελα νά 'ξευρα τί τοῖς εὑρίσκουν καὶ τοῖς ὀρέγουνται!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κ' ἐγὼ ἀπορῶ, ἀδελφή. Δὲν καταλαβαίνω πῶς εὑρίσκουνται γυναῖκες νὰ τοὺς ἀγαποῦν τόσο!

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Πρέπει νὰ ἦναι μία γυναῖκα λωλὴ, θεόλωλη! 'Αμ' γνῶσι ἔχει, νὰ 'βρίσκῃ κἄποια χάρι εἰς τὴν νεότητα; Ἄνδρες εἶναι καὶ αὐτὰ τὰ ξόανα, ὅπου νὰ αἰσθανθῇ κἀνένας δι' αὐτὰ κἄποια κλίσι;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κ' ἐγὼ αὐτὸ λέγω. Τάχα, μὲ τὴν ὄψι τους τὴν χτικιάρικη, μὲ ὀλίγο χνοῦδι ὅπου ἔχουν κάτω ἀπὸ τὴν μύτη τους, μὲ τὰ τσακίσματά τους τὰ 'ξυπασμένα, κἄτι θαῤῥοῦν πῶς εἶναι!

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Νὰ εἰπῶ, νὰ εἰπῶ ἄνδρα, ἕναν ἄνθρωπο, — νὰ, 'ςὰν καὶ λόγου σας! Βλέπει κἀνεὶς ἄνδρα, καὶ χορταίνει τὸ 'μάτι του. 'Σὰν ἐσᾶς πρέπει νὰ ἦναι κἀνεὶς καμωμένος κ' ἐντυμένος, ὅπου νὰ τὸν ἰδῇ μία γυναῖκα, καὶ νὰ τὸν ὀρεχθῇ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τῳόντι, εὔμορφο μ' εὑρίσκεις, Στασοῦλα;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καὶ ἀπ' ἐμένα θὰ τὸ μάθετε; Νὰ χαρῶ τὰ μάτια μου, εἶσθε μία ζγουραφιά. Γυρίστε 'λίγο τὸ λαιμό σας. Ὡραιότατος! Προπατήσετε καὶ κομμάτι νὰ σᾶς 'δῶ. Ὁρίστε σῶμα, 'σὰν τὴ λαμπάδα! Ἴσιο, ὤμορφο· οὗλα του τὰ κινήματα χωρὶς κανένα ἐμπόδιο.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ω! ἀπὸ τέτοια, ἀκόμη δὲν ἔχω, δόξα σοι ὁ Θεός! Μόνο ὁ στηθοκατάῤῥους μου πῶς κάπου, κάπου μ' ἐνοχλεῖ.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα. Μάλιστα εἰμπορῶ νὰ 'πῶ καὶ πῶς δὲν σᾶς στέκει ἄσχημα, κομματάκι νὰ βήχετε. (Ὁ Ἐξηνταβελόνης βήχει.) Ὡραία! (Πάλιν βήχει.) Ἀρχοντικὸς βήχας· ἐξαίρετα!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νὰ χαρῇς τὴν ζωή σου, κοκόνα Στασοῦλα, μὲ εἶδε καθόλου ἡ Ζωήτσα; Ὅταν περνῶ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ σπῆτί τους, εἰς τὸν δρόμο, ἔτυχε νὰ μὲ στοχασθῇ;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ακόμα δὲν σᾶς εἶδε, ὅμως ὡμιλήσαμε πολὺ διὰ λόγου σας. Τῆς εἶπα πολλὰ διὰ ταῖς χάραις σας. Τῆς ἐπαράστησα ἀπάνω, κάτω πῶς εἶσθε, καὶ πόσο θὰ ᾖναι καλότυχη μ' ἕναν ἄνδρα 'σὰν τὴν εὐγενία σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καλὰ ἔκαμες· σ' εὐχαριστῶ.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Μία μικρὴ χάρι θὰ σᾶς παρακαλέσω, κύριε. Ἔχω μία κρισολογία, καὶ κοντεύω νὰ τὴν χάσω, ἐπειδὴς μοῦ γυρεύουν νὰ ταγίσω κάποιον, καὶ τῆς καϋμένης δὲν μοῦ 'βρίσκουνται 'λίγα χρήματα. (Ὁ Ἐξηνταβελόνης σκυθρωπάζει.) Ἂν εἴχετε τὴν καλωσύνη νὰ μ' εὐκολύνετε, θὰ 'κέρδιζα τὴν κρίσι μου, καὶ θὰ τὸ χρεωστοῦσα εἰς ἐσᾶς... Διατί λέτε· δὲν φανταζοῦσθε πόση χαρὰ θὰ λάβῃ νὰ σᾶς ἰδῇ. (Ὁ Ἐξηνταβελόνης ἱλαρύνεται.) Πολὺ θὰ τῆς ἀρέσετε· θὰ λωλαθῇ νὰ ἰδῇ αὐτά σας τὰ μαλλιά, καθὼς τἄχετε, κ' ἐκειδὰ τὴν καρφίτσα σας μὲ τὴν κόκκινη πέτρα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἶν' αἱματοστάτης. Πολὺ μ' εὐχαριστεῖς, κοκόνα Στασοῦλα, μ' αὐτὰ ὅπου μοῦ λές.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Απ' αὐτή μου τὴν κρισολογία κρέμεται, ποῦ λέγει ὁ λόγος, ὅλη μου ἡ ὕπαρξι. (Ὁ Ἐξηνταβελόνης πάλιν σκυθρωπάζει.) Ἂν τὴν χάσω, θ' ἀφανισθῶ, ἡ φτωχή· θὰ μὲ 'βγάλουν ἀπὸ τὸ σπητάκι μου. Δι' αὐτὸ θὰ σᾶς παρακαλέσω, μὲ τὸ ἀζημίωτό σας... Ἤθελα νὰ ᾖσθε ἀπὸ μία μεριά,

νὰ 'βλέπετε μὲ τί λαχτάρα μ' ἄκουε νὰ τῆς ὁμιλῶ διὰ σᾶς. (Ὁ Ἐξηνταβελόνης ἱλαρύνεται.) Τὰ 'ματάκια της ἄστραφταν 'ςὰν τῆς ἔλεγα ταῖς χάραις σας. Τώρα τὴν ἔκαμα νὰ μὴ βλέπῃ τὴν ὥρα ὅσο νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ 'παντρειά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ετσι, αἴ; Καψὸ Στασοῦλα, πολὺ θὰ σοῦ χρεωστῶ, ἂν τὸ καταφέρῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Αν ἦταν τρόπος νὰ κάμετε αὐτὸ ποῦ σᾶς ἐπαρακάλεσα· νὰ μὲ βοηθήσετε εἰς αὐτή μου τὴν περίστασι. Δὲν εἶναι μεγάλα πράμματα. (Ὁ Εξηνταβελόνης ἀναλαμβάνει τὴν κατήφειαν.) Καὶ θὰ σᾶς τὸ γνωρίζω εἰς ὅλη μου τὴ ζωή.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἴ, ἔχε ὑγειά, κατὰ τὸ παρὸν, κοκόνα Στασοῦλα. 'Πάγω νὰ τελειώσω ταῖς παραγγελιαίς μου.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Σᾶς βεβαιόνω, πῶς μεγαλήτερο καλὸ δὲν ἠμπορούσετε νὰ κάμετε, ἀπ' αὐτὸ ὅπου θὰ ἐκάμνετε εἰς ἐμένα τὴν ἀναγκαιμένη.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Θὰ μηνύσω εἰς τὸ χωριὸ τοῦ περιβολάρη, νὰ ἔλθῃ μὲ τὴν γυναῖκά του, διὰ νὰ παρασταθοῦν καὶ αὐτοὶ ἀπόψε.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Αν δὲν ἤμουν ἀναγκαιμένη, δὲν θὰ σᾶς ἔδινα αὐτὴ τὴν πείραξι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Θὰ εἰπῶ καὶ νὰ ἑτοιμάσουν ἐνωρὶς τὸ τραπέζι, διὰ νὰ ἔχουν καιρὸ νὰ χωνεύσουν τὰ φαγητὰ, καὶ νὰ μὴν κακοστομαχιάσετε.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Μή μου τὴν ἀρνηθῆτε αὐτὴ δὰ τὴ χάρι, καὶ νὰ ἦσθε βέβαιος, πῶς ὅ,τι περάσῃ καὶ ἀπὸ τὸ 'δικό μου τὸ χέρι . . .

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἴ, 'πάγω δὰ ὅπου μὲ φωνάζουν, καὶ μετ' ὀλίγο 'ξαναβλεπόμεθα.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, μόνη.

Ω, ἀνάθεμά σε, κακόγερε! Κακὸς φιλάργυρος! Βρὲ, τὸ σκυλὶ, νὰ μοῦ φύγῃ ἀπὸ παντοῦ! — Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, ἐγὼ θὰ βαλθῶ νὰ τελειώσω αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι. Ἂν δὲν βρέξῃ τίποτα ἀπὸ μέρους τοῦ γαμπροῦ, εἶναι τὸ μέρος τῆς νύφης. 'Απ' ἐκεῖ, πάντα κἄτι θὰ 'βγάλω διὰ τοὺς κόποι μου.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΚΥΡΑ ΚΑΚΟΥΛΗ (*σάρωθρον φέρουσα καὶ ἀποσκονίστραν*), **ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, ΕΡΩΤΑΣ, ΤΡΑΚΑΣ.**

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἶ, παιδιὰ, δουλειά! Ἐλᾶτ' ἐδῶ ὅλοι σας, νὰ σᾶς εἰπῶ, διὰ νὰ 'ξεύρῃ ὁ καθένας σας πῶς ἔχει νὰ κάμῃ. Πέρασε ἀπ' ἐδῶ, κερὰ Κακουλή! Ἂς ἀρχίσω πρῶτ' ἀπὸ σένα. Εὖγέ σου! μὲ τὰ σύνεργά σου εἰς τὸ χέρι. Νὰ κυττάξῃς παντοῦ νὰ ξεσκονίσῃς καλὰ καὶ νὰ φροκαλήσῃς. Πρόσεχε ὅμως, νὰ μὴν τρίβῃς τὰ πράμματα μὲ πολλὴ δύναμι, καὶ τὰ χαλᾷς. Εἰς τὸ τραπέζι, νὰ ἔχῃς ἐσὺ τὴν ἔννοια διὰ τὰ ὑαλικά. Κύτταξε νὰ μὴ σπάσῃ τίποτε, διατὶ, κακομοίρα, ἐσὺ θὰ τὰ πληρώσῃς ὕστερα.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, *καθ' ἑαυτόν.*

Ωμορφο, 'ςπολλάτη!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, *πρὸς τὴν κυρὰ Κακουλή.*

Αἶ, ἄμε δά· 'πάγαινε.

ΣΚΗΝΗ Β'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, ΤΡΑΚΑΣ, ΕΡΩΤΑΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελα 'δῶ σὺ, Τράκα, καὶ σὺ, Ἔρωτα. Σεῖς, νὰ κυττάζετε τὰ πιάτα καὶ τὰ ποτήρια νὰ ἦναι παστρικά. Τὰ χρασιὰ δὲν χρειάζεται νὰ μένουν

ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι· ἐσεῖς θὰ κερνᾶτε. Καὶ προσέξετε καλά· δὲν πρέπει νὰ μεθύσωμε τοὺς φίλους μας. Μὴ γυρεύετε νὰ γεμίζετε εὐθὺς τὰ ποτήρια, 'ςὰν βλέπετε πῶς ἄδειασαν, καὶ κάμνετε τὸν κόσμο νὰ πίνῃ καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ. Μήτε χρειάζεται νὰ ἦναι ἄδολο τὸ κρασί. Ἔρχομαι ἐγὼ καὶ σᾶς δείχνω πόσο νερὸ πρέπει νὰ βάλετε.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, κατ' ἰδίαν.

Ναί, διὰ νὰ μὴ χτυπᾷ εἰς τὴν κεφαλή. Σωστό.

ΕΡΩΤΑΣ.

Καὶ μ' αὐτὰ τὰ φορέματα, αὐθέντη;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι, πρέπει ν' ἀλλάξετε τὴν ὥραν ὅπου θὰ ἔλθουν οἱ ξένοι, καὶ ἰδῆτε νὰ μὴ χαλᾶτε τὰ ῥοῦχά σας.

ΤΡΑΚΑΣ.

Κρῖμα! δὲν τὄξευρα ν' ἀλλάξω, ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ χωριό, κ' ἔχει αὐτὴ τὴν λαδιὰ τὸ κοντό μου.

ΕΡΩΤΑΣ.

Κ' ἐμένα, αὐθέντη, τὸ βρακί μου τὸ ἄλλο εἶναι ὅλο φαγωμένο ἀπ' ὀπίσω, καί, κομμάτι ν' ἀνοίξῃ, εἰμπορεῖ νὰ φανῇ, μὲ συχώρεσι...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καθὼς εἶσαι δὰ καὶ Ἔρωτας! Ἄκουσε· τὴν ὥρα ὅπου θὰ γυρίζῃς, παγαίνεις ὀπίσ', ὀπίσω. Πρόσεχε, πάντα νὰ φαίνεσαι ἀπ' ἐμπρός. (Πρὸς τὸν Τράκαν, δεικνύων αὐτῷ πῶς νὰ σκεπάζῃ τὴν κηλίδα τοῦ ἐλαίου.) Καὶ σύ, νὰ ἔχῃς πάντα τὴν φοῦντα τοῦ φεσιοῦ σου ἔτσι δά, νὰ σκεπάζεται αὐτὸ τὸ μέρος. Κομμάτι ἂν ἀπομένῃ ἀσκέπαστο, δὲν πειράζει· θὰ φαίνεται 'ςὰν ὁ ἴσκιος τῆς φούντας.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Σύ, κόρη μου, νὰ προσέχῃς εἰς ὅ,τι θὰ φέρουν εἰς τὸ τραπέζι, διὰ νὰ μὴ γίνεται κἀμμία φθορά. Εἶν' εὔμορφο πρᾶγμα νὰ φαίνωνται αἱ κόραις πῶς ἀγαποῦν τὸ 'νοικοκυριό. Καὶ ἑτοιμάσου γρήγορα νὰ ὑποδεχθῇς τὴν ἀῤῥαβωνιστική μου, ὅπου θὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ· καὶ ἐπειδὴ

ἔχει κ' ἐκείνη κἄτι ν' ἀγοράσῃ ἀπὸ τὸν Φραγκομαχαλᾶ, 'παγαίνετε μαζῆ καὶ αἱ δύο σας. Ἤκουσες καλὰ τί σὲ εἶπα;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Μάλιστα, πατέρα.

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ σὺ, προκομμένε μου υἱὲ, κύτταξε δά· ἔχω τὴν καλωσύνη νὰ σὲ συγχωρέσω διὰ τὰ προτητερινά σου· ἀλλὰ νὰ σὲ ἰδῶ πῶς θὰ τὴν ὑποδεχθῇς. Πρόσεξε, νὰ μὴν τῆς κρεμάσῃς τὰ μοῦτρά σου!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγὼ νὰ τῆς κρεμάσω τὰ μοῦτρά μου; Καὶ διατί;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

'Ξεύρω κ' ἐγώ! Δὲν καταλαβαίνω διατί τὰ παιδιὰ συνειθίζουν νὰ κακοβλέπουν ταὶς μητρυιαίς των. Ὅμως, ἂν θέλῃς νὰ λησμονήσω τὴν ὑστερινή σου τὴν ἀνδραγαθία, σοῦ συστήνω νὰ ὑποδεχθῇς τὴν νέαν μὲ τρόπον εὐγενικὸ, δηλαδὴ μὲ πρόσωπο χαρούμενο, καὶ ὅσον εἰμπορῇς εὐπροσήγορα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αν θέλετε, πατέρα μου, νὰ σᾶς ὁμιλήσω εἰλικρινῶς, δὲν εἰμπορῶ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι μὲ εἶναι πολὺ εὐάρεστον τὸ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ νέα μητρυιά μου. Θὰ ἐψευδόμην, ἂν σᾶς τὸ ἔλεγα. Ὅσον ὅμως διὰ νὰ τὴν ὑποδεχθῶ φιλοφρόνως, τοῦτο σᾶς τὸ ὑπόσχομαι ἐξ ὅλης μου ψυχῆς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κύτταξε καλά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Θὰ ἰδῆτε, ὅτι δὲν θὰ σᾶς δώσω κἀμμίαν ἀφορμὴν νὰ παραπονηθῆτε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελπίζω νὰ ἔχῃς τοὐλάχιστον αὐτὴ τὴν φρόνησι.

ΣΚΗΝΗ Ε΄

ΞΕΣΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΞΕΣΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελα τώρα, Τηλέμαχε, νὰ μοῦ δώσῃς ἐδῶ ἕνα χέρι. Αἴ, κὺρ Χριστοφῆ, πλησίασε· σὲ ἄφησα τὸν ὑστερινὸ ἀπ' ὅλους.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εἰς τὸ γαϊδουριάρη σου θὲς, αὐθέντη, νὰ 'μιλήσῃς, ἢ εἰς τὸ μάγειρά σου; ἐπειδὴς ἐγὼ τιμαρεύω καὶ τὸ γαϊδοῦρι ποῦ σὲ πάει 'στὸ χωριὸ, ἐγὼ καὶ σοῦ μαγειρεύω, 'ςὰν ποῦ τὰ 'ξεύρομε.

ΞΕΣΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ τάχα τί ἐννοεῖς μὲ τοῦτο; Καὶ εἰς τοὺς δύο θέλω νὰ ὁμιλήσω· ὁρίστε.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ναὶ, μὰ εἰς ποιὸν ἀπὸ τοὺς δυὸ θὲς νὰ 'μιλήσῃς προτήτερα;

ΞΕΣΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰς τὸν μάγειρά μου. Καὶ τοῦτο νόστιμο!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Στάσου τὸ λοιπόν.

Ο Χριστοφῆς ἐκβάλλει ἀπὸ τοῦ κόλπου του λευκὴν ποδίαν καὶ τὴν περιζώννυται.

ΞΕΣΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἴ, καὶ τώρα αὐτὸ τί εἶναι;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τώρα, αὐθέντη, εἰμπορεῖς νὰ μὲ προστάξῃς.

ΞΕΣΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Απόψε, Χριστοφῆ, θὰ δώσω ἕνα τραπέζι.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Αὐτὸ πῶς τὸ 'πάθαμε!

ΞΕΣΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰπέ μου λοιπὸν, τί καλὰ φαγιὰ θὰ μᾶς κάμῃς;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Καλὰ φαγιὰ γίνουνται, φθάνει νὰ θὲς νὰ 'ξοδέψῃς γρόσα πολλά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Γρόσα πολλά! γρόσα πολλά! Ἄλλο δὲν εἰξεύρουν νὰ λέν, παρὰ γρόσα, γρόσα, γρόσα! Σὰν νὰ τὰ 'βρίσκῃ κανεὶς εἰς τὸν δρόμο, τὰ γρόσα! Ἄλλο δὲν ἔχουν, παρ' αὐτὸ εἰς τὸ στόμα τους. Γρόσα! Νὰ 'πάρ' ὁ διάβολος!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εχει δίκαιο ὁ αὐθέντης σου νὰ θυμώνῃ, μὲ αὐτὴν τὴν ἀπόκρισιν ὅπου τοῦ ἔδωσες. Ἤγουν μέγα θαῦμα εἶναι νὰ κάμνῃ κανεὶς καλὰ φαγητὰ μὲ πολλὰ γρόσα! Μ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰμπορῶ νὰ τὰ κάμω κ' ἐγώ, καὶ ὁ καθένας. Ἂν ἦσαι τῳόντι ἄξιος εἰς τὴν μαγειρικὴ σου, σὲ θέλω νὰ κάμῃς μὲ ὀλίγο ἔξοδο καλὰ φαγιά.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Μὲ 'λίγο ἔξοδο καλὰ φαγιά;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ναί.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Αὐτὴ τὴ χάρι ἐγὼ δὲν τὴν ἔχω. Ἂν τὴν ἔχῃς ἡ αὐθεντειά σου, εἰμπορεῖς νὰ φορέσῃς τὴν ποδιά μου, καὶ νὰ μὲ μάθῃς αὐτὸ τὸ μυστικό, ἀφοῦ καὶ ἀνακατώνεσαι ἐδῶ μέσα 'ς οὗλα τὰ πράμματα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελα, ἔλα, σιώπαινε. Λέγε μου, τί θὰ μᾶς χρειασθῇ;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τὴν αὐθεντειά του 'ρώτησε, τὸν κὺρ γραμματικό σου· ὅπου θὰ σοῦ κάμῃ καλὰ φαγιὰ μὲ 'λίγα γρόσα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μωρ', ἐγὼ σένα ἐρωτῶ, νὰ μοῦ ἀποκριθῇς.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Πόσοι θὰ νἆσθε εἰς τὸ τραπέζι;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Θὰ νἄμασθε ὀκτὼ ἢ δέκα· πρέπει ὅμως νὰ κάμῃς τὸν λογαριασμό σου διὰ ὀκτώ. Ὅταν ἔχῃ νὰ φάγουν ὀκτώ, εἰμποροῦν νὰ φάγουν καὶ δέκα.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αὐτὸ ἐννοεῖται.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Καλό. Βάλε τέσσαραις ὀκκάδαις κρέας βωδινὸ διὰ βραστό... Ἕνα ψάρι ὡς τριῶν ὀκκαδῶν... Ἀρνὶ διὰ καπαμάδαις...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί διάβολο! ὅλη τὴ Σμύρνη θὰ τὴν καλέσωμε;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Νὰ κυττάξω ναῦρω διὰ 'ψητὸ κἄμποσαις πέρδικκαις...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Φράττων τὸ στόμα τοῦ Χριστοφῆ διὰ τῆς χειρός του.

Απάνθρωπε! ἐσὺ θὰ μοῦ φᾷς τὸ ἔχει μου.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Κἀνέναν ἀσταχὸ ... χοιρομέρι ... χαβιάρι ...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πάλιν φράττων τὸ στόμα τοῦ Χριστοφῆ.

Ακόμη;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, *πρὸς τὸν Χριστοφήν.*

Ηγουν, τοῦ λόγου σου πάλι θέλεις νὰ κάμῃς τὸν κόσμο νὰ σκάσῃ ἀπὸ τὸ φαγί; Ἢ μήπως ἐνόμισες ὅτι ὁ κύριος ἔχει κατὰ νοῦν νὰ σκοτώσῃ ἐκείνους ὅπου θὰ προσκαλέσῃ, μπουκόνωντάς τους ἀλύπητα; Δὲν πιάνεις νὰ διαβάσῃς ὀλίγον τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα; Ἀγκαλὰ, ποῦ 'ξεύρεις σὺ ἀπ' αὐτά! Ἐρώτησε τοὐλάχιστον τοὺς ἰατροὺς, ν' ἀκούσῃς ὅτι δὲν εἶναι ἄλλο βλαβερώτερον εἰς τὸν ἄνθρωπον, παρὰ τὸ νὰ πολυτρώγῃ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καλὰ σοῦ λέγει.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Πρέπει νὰ 'ξεύρῃς, κὺρ Χριστοφῆ, καὶ σὺ καὶ οἱ συντεχνῖταί σου, ὅτι τράπεζα γεμάτη ἀπὸ κρέατα εἶναι θάνατος, εἶναι ἀνθρωποσφαγεῖον· εἰξεύρεις τί θὰ εἰπῇ ἀνθρωποσφαγεῖον; Καὶ ὅτι ὅποιος θέλει νὰ φανῇ τῳόντι φίλος εἰς ἐκείνους ὅπου προσκαλεῖ νὰ φάγουν, πρέπει νὰ τοὺς δίδῃ τροφὴν λιτὴν, ἤγουν ἁπλῆν. Ἕνας ἀπὸ τοὺς παλαιούς μας φιλοσόφους ἔλεγεν, ὅτι «πρέπει ἕκαστος νὰ τρώγῃ διὰ νὰ ζῇ, καὶ ὄχι νὰ ζῇ διὰ νὰ τρώγῃ.»

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ω, τί καλὰ τὸ εἶπε αὐτὸς ὁ φιλόσοφος! Ἔλα ἐδῶ νὰ σὲ φιλήσω δι' αὐτόν σου τὸν λόγο. Δὲν ἤκουσα ἐπὶ ζωῆς μου τέτοιο ὡραῖο γνωμικό. «Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ζῇ διὰ νὰ τρώγῃ, καὶ ὄχι νὰ τρώγῃ διὰ νά...» Οχι, δὲν 'πάγει ἔτσι. Πῶς τὸ εἶπες, Τηλέμαχε;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

«Πρέπει ἕκαστος νὰ τρώγῃ διὰ νὰ ζῇ, καὶ ὄχι νὰ ζῇ διὰ νὰ τρώγῃ.»

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, *πρὸς τὸν Χριστοφήν.*

«Καὶ ὄχι νὰ ζῇ διὰ νὰ τρώγῃ.» Ἀκού'ς ἀγράμματε; (Πρὸς τὸν Τηλέμαχον.) Καὶ πῶς ὠνομάζετο ὁ μέγας ἄνθρωπος ὅςτις εἶπεν αὐτὸν τὸν λόγο;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι αὐτὴν τὴν στιγμὴν τ' ὄνομά του.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νὰ ἐνθυμηθῇς νὰ μοῦ γράψῃς αὐταὶς ταὶς λέξαις. Θέλω, ἂν μοῦ ἔλθουν ἀπὸ πουθενὰ ἀνέλπιστα χρήματα, νὰ ταὶς χαράξω μὲ χρυσᾶ γράμματα εἰς τὸ ἔμβασμα τῆς σάλας, ὅπου ἔχομεν τὸ τραπέζι.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μετὰ χαρᾶς. Καὶ ὅσον διὰ τὸ δεῖπνόν σας, ἀφήσετε εἰς ἐμὲ τὴν φροντίδα· ἐγὼ τὰ οἰκονομῶ ὅλα, καθὼς χρειάζεται.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, ναί, κάμε καθὼς ’ξεύρεις τοῦ λόγου σου.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Κάμε τὸ λοιπὸν ἡ αὐθεντειά σου, κ’ ἐγὼ τὄχω κάλλιο. Λιγώτερος κόπος διὰ ’μένα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κύτταξε, Τηλέμαχε, τίποτε πράγματα ἀπ’ ἐκεῖνα ὅπου χορταίνουν εὐθύς. ’Εμπρὸς, ἐμπρὸς, μία καλὴ πιλαφιὰ μὲ ῥεβίθια, ἔπειτα ἕνα κρέας μὲ τὰ κάστανα· πολλὰ, πολλὰ κάστανα ἂς ᾖναι. ’Ξεύρεις πλέον.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μείνετε ἥσυχος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὸν Χριστοφήν.

Εσὺ, ἐτιμάρευσες σήμερα τὸ γαϊδοῦρι;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Αφαιρῶν τὴν μαγειρικὴν ποδίαν του.

Στάσου· τώρ’ αὐτὸ ποῦ μ’ ἐρωτᾷς, δὲν εἶναι διὰ τὸν μάγειρα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, εἶναι διὰ τὸν γαϊδουριάρη. ’Ετιμάρευσες τὸ γαϊδοῦρι σήμερα;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Η ξύστρα... ἐφαγώθηκαν τὰ ’δόντια της, καὶ δὲν πιάνει καθόλου· πρέπει ν’ ἀγοράσῃς μία καινούργια, ἐπειδὴς εἶναι καὶ διὰ τὸ ἄλογο. Εκεῖνα, καθὼς τώρα ’γίνηκαν, γαϊδοῦρι καὶ ἄλογο, δὲν εἶναι νὰ τὰ βάλῃς νὰ προπατήσουν. ’Απόμειναν ἴσκιος μοναχός.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ τί κάμνουν; Ὅλην τὴν ἡμέραν κάθουνται.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Κάθουνται, ἀλλὰ τὸ ζῶ’ θέλει καὶ νὰ τοῦ δίνῃς νὰ τρώγῃ. Κάλλιο νὰ ’δούλευε πολὺ καὶ νἄτρωγε, παρὰ νὰ κάθεται καὶ νὰ μὴν ἔχῃ νὰ φάγῃ. ’Εμένα, ἕνας Θεὸς τὸ γνωρίζει, τὰ πονεῖ ἡ καρδιά μου, νὰ τὰ βλέπω· καὶ τόσο μώρχεται νὰ ’βγάλω τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὸ στόμα μου, καὶ νὰ τοὺς τὸ δώσω, νὰ τὸ φᾶν αὐτά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νὰ 'πάρῃς τὸ γαϊδοῦρι, καὶ νὰ πᾷς ἕως εἰς τὸ χωριὸ, ν' ἀγοράσῃς κἄμποσα αὐγὰ, ὅπου θὰ μᾶς χρειασθοῦν ἀπόψε διὰ τὸ τραπέζι. 'Εδῶ εἶναι ἀκριβὰ τ' αὐγὰ, φωτιά.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Προτιμῶ νὰ 'πάγω μὲ τὰ πόδια μου. 'Εκεῖνο τὸ ζῶ' μονάχο του δὲν εἰμπορεῖ νὰ προπατήσῃ· νὰ καθήσω κ' ἐγὼ ἐπάνω του;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μή σας μέλῃ, κύριε, κ' ἐγὼ στέλλω τὸν περιβολάρη, τὸν Τράκα, μὲ τὸ γαϊδοῦρι εἰς τὸ χωριὸ, καὶ φέρει αὐγά. Βέβαια, ἐκεῖ εἶναι εὐθηνότερα· διατί νὰ ζημιωθῆτε, ἀφοῦ εἰμπορεῖτε νὰ τὸ ἀποφύγετε;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ας 'πάγῃ ὁ Τράκας· κάλλιο ἔχω νὰ ψοφήσῃ τὸ γαϊδοῦρ' εἰς ἀλλουνοῦ τὰ χέρια, παρὰ 'ς τὰ 'δικά μου.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ο κὺρ Χριστοφῆς ἔγινε τώρα εὐαίσθητος διὰ τὸ γαϊδοῦρι.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Οχι, ἡ αὐθεντειά σου, ὅπου μοῦ κάμνεις τὸν 'νοικοκύρη ἐδῶ μέσα!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἶ, σιωπή!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εγὼ, αὐθέντη, δὲν εἰμπορῶ ταῖς κολακείαις. 'Εγὼ 'γεννήθηκα 'ς ἀξεσκέπαστο σπῆτι, καὶ λέγω πάντοτες τὴν ἀλήθεια. Αὐτοὶ οἱ ψιλοὶ λογαριασμοὶ διὰ τὸ ἅλας καὶ τὸ πιππέρι γίνουνται ὅλο διὰ νὰ σὲ χαδεύῃ, καὶ νὰ τὸν ἔχῃς εἰς ὑπόληψι. 'Εγὼ, ὁ Θεὸς τὸ 'ξεύρει πῶς πειράζομαι ν' ἀκούω ἀπ' ἔξω τὸν κόσμο, νὰ λέγῃ τοῦτο κ' ἐκεῖνο διὰ τὴν αὐθεντειά σου· ἐπειδὴς τρώγω, ὅσο καὶ νἆναι, τὸ ψωμί σου, καὶ πονῶ. Καθὼς πονῶ καὶ διὰ τὰ ζᾶ, ἔτσι πονῶ καὶ διὰ τὴν αὐθεντειά σου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί τοῦτο κ' ἐκεῖνο λέγουν ἔξω δι' ἐμέ;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Λὲν, — πολλὰ λέν. Δὲν σοῦ τὰ λέγω, ἐπειδὴς φοβοῦμαι μὴν πειραχθῇς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι, ἐγὼ δὲν πειράζομαι. Τί λέγουν τάχατες;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Θὰ πειραχθῇς, καὶ θὰ θυμώσῃς. 'Ξεύρω πῶς θὰ σοῦ κακοφανῇ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι, σὲ λέγω. Ἐξ ἐναντίας, θὰ εὐχαριστηθῶ ν' ἀκούσω τί λέγουν δι' ἐμὲ ἀπ' ἔξω οἱ ἄνθρωποι.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Απ' ἔξω οἱ ἄνθρωποι, ἀφοῦ θὲς τὸ λοιπὸν νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, ὅλοι σὲ περιγελοῦν, κ' ἔχουν εἰς τὸ στόμα τους κάθε στιγμή, μὲ συχώρεσι, τὴν φιλαργυρία σου· καὶ δι' αὐτὴ κάμνουν κάθε λογῆς ἱστορίαις, ἀληθιναῖς καὶ ψεύτικαις. Ἄλλος λέγει πῶς διορθόνεις μὲ τὸ χέρι σου τὴν Σύνοψι, γράφωντας πῶς εἶναι νηστεία εἰς κἄποιαις ἡμέραις ὅπου δὲν χωρεῖ νηστεία, διὰ νὰ μὴν τρώγουν εἰς τὸ σπητικό σου, καὶ νὰ κερδίζῃς· ἄλλος, πῶς ὄντας θὰ φύγῃ ἀπὸ κοντά σου κἀνένας ὑπηρέτης, εὑρίσκεις χίλιαις, μύριαις πρόφασαις, διὰ νὰ κόψῃς ὅ,τ' εἰμπορέσῃς ἀπὸ τὸν μισθὸ ὅπου θὰ τοῦ δώσῃς, ἢ καὶ νὰ μὴν τοῦ δώσῃς τίποτες. Κἄποιος ἔλεγε, πῶς ἐτράβιξες μία φορὰ εἰς τὸν Μεχχεμὲ τὸν γείτονά σου, ἐπειδὴς ἡ γάττα του εἶχε φάγει ἕνα κομμάτι γλῶσσα, ὅπου εἶχες εἰς τὴν κάμερή σου. Ενας ἄλλος, πῶς μία νύκτα, ὁ μάγειρας ὅπου εἶχες προτήτερ' ἀπὸ 'μένα, σ' ἔπιασε μέσα εἰς τὸν σταῦλο ὅπου ἔχομεν τὰ ζῶα, νὰ κλέφτῃς ἀπ' ἀτός σου τὸ κριθάρι τους, καὶ πῶς δὲν σ' ἐγνώρισεν εἰς τὰ σκοτεινά, καὶ σοῦ ἔδωσε παρὰ μία τεσσαράκοντα. Ἡ αὐθεντειά σου ὅμως δὲν εἶπες τίποτες, διὰ νὰ μὴ φανερωθῇς. Νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, παντοῦ ὅπου σταθῇ κἀνείς, ἀκούει νὰ λὲν διὰ τὴν αὐθεντειά σου ὅσα σύρ' ἡ φροκαλιά. — Ὁ φιλάργυρος, ὁ ἅρπαγας, ὁ γύφτος, ὁ δὲν εἰξεύρω ποιός.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, δέρων τὸν Χριστοφήν.

Εἶσ' ἕνας χαμάλης, ἕνας αὐθάδης, ἕνα γομάρι 'ξέστρωτο. Ὅρισε ποιὸς εἶναι ὁ γύφτος! Νὰ ποιὸς εἶν' ὁ ἅρπαγας!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τὸ εἶπα αὐτό. Ἐγὼ τὸ εἶπα. Ἀμ' ἐγὼ αὐτὸ τὸ εἶπα, καὶ ἡ αὐθεντειά σου δὲν ἤθελες νὰ μὲ πιστεύσῃς. Δὲν σοῦ εἶπα, πῶς θὰ σοῦ κακοφανῇ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μάθε εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μετρᾷς τὰ λόγια σου.

ΣΚΗΝΗ Ϛ'

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, γελῶν.

Τί ἔπαθες, Χριστοφῆ; Εἶδες τί καλὰ ἐπληρώθηκες διὰ τὴν εἰλικρίνειά σου; Βάλε γνῶσιν εἰς τὸ ἑξῆς.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τοῦ λόγου σου νὰ γυρεύῃς τὴν δουλειά σου· ἤκουσες; ποῦ ἦλθες ἐδῶ μέσα διὰ νὰ καθήσῃς ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι μας. Γελᾷς! Νὰ γελᾷς ὄντας θὰ ταῖς βρέξουν τῆς αὐθεντειᾶς σου, καὶ ὄχι ὄντας ταῖς βλέπῃς νὰ καταιβαίνουν εἰς τὴν ῥάχι τῶν ἀλλωνῶν.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Α, πτωχὲ Χριστοφῆ! Πολὺ μοῦ κακοφαίνεται. Ἐπειράχθηκες δι' αὐτὸ ὅπου σοῦ εἶπα;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Βλέπω, καὶ τὰ περιμαζεύει. Ἂς τοῦ δείξω τώρα κ' ἐγὼ ὀλίγο τὰ 'δόντια μου, καὶ ἂν ἰδῶ πῶς φοβᾶται, ξεθυμαίνω ἐπάνω του. (Πρὸς τὸν Τηλέμαχον.) Τοῦ λόγου σου ὅλο γελᾷς, κύριε· ἐγὼ ὅμως δὲν γελῶ, ἐγώ· ὄχι· καὶ μὴ μὲ σκοτίζῃς πολὺ, νὰ μὴν τύχῃ καὶ σὲ κάμω νὰ γελᾷς ἀλλοιώτικα.

Ο Χριστοφῆς προσωθεῖ τὸν Τηλέμαχον ἀπειλητικῶς πρὸς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αἴ! σιγά.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τί σιγά! τί ἔχει νὰ εἰπῇ σιγά! Μὲ βλέπεις, ἐμένανε;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μωρ' ἐλωλάθηκες;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εἶσαι ἕνας αὐθάδιος!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μωρὲ Χριστοφῆ!...

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ναὶ, ὁ Χριστοφῆς, ὁ Χριστοφῆς εἶναι ὅπου θὰ σοῦ ταῖς πασαλείψῃ. Επρεπε νἄχω ἐδῶ ἕνα ῥαβδὶ, καὶ νἄβλεπες!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ραβδί! Ἐσὺ ῥαβδί;

Ο Τηλέμαχος προσωθεῖ τώρα τὸν Χριστοφήν.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Οχι, αὐτὸ ἐγὼ δὲν σοῦ λέγω· ἐγὼ εἶπα τάχατες...

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Κύτταξε καλὰ, ταλαίπωρε, τώρα σὲ κάμνω νὰ σύρεσαι.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Μὲ κάμνεις, τὸ 'ξεύρω πῶς μὲ κάμνεις.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ἠξεύρεις πῶς σὲ βλέπω ἐμπρός μου; Ὡςὰν μία βοῦχα, μὲ ὅλη σου τὴν κουτάλα τὴν μαγειρικὴ.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τὸ 'ξεύρω, τὸ 'ξεύρω.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ως φαίνεται, ἀκόμη δὲν μ' ἐγνώρισες.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Νὰ μοῦ συμπαθᾷς. 'Εγὼ...

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εἶπες πῶς θὰ μὲ κτυπήσῃς;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τί ἔχει νὰ εἰπῇ! 'Εγὼ ἐχωράτευσα.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εγὼ ὅμως, διὰ νὰ καταλάβῃς ὅτι τέτοια χωρατὰ δὲν τὰ σηκόνω, λάβε αὐτήν! (Τὸν ῥαπίζει.) Καὶ λάβε καὶ αὐτήν! Καὶ λάβε καὶ τούτην! Οὐτιδανέ!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, μόνος.

Κύτταξε κάμμιὰ φορὰ, τί εἶναι καὶ τὸ νὰ λέγῃ κανεὶς τὴν ἀλήθεια! 'Ανάθεμα καὶ ἂν τὴν μεταπῶ! Καὶ νὰ ἦταν κἂν νὰ μ' ἔδερνε ὁ αὐθέντης, ὑπομονή· ἀμ' αὐτὸ τὸ σκυλὶ τῆς σκύλας, ὁ γραμματικός! Ἄχ! δὲν θὰ τύχῃ μία περίστασι, νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ χέρι μου!...

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΖΩΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Χριστοφῆ, 'ξεύρεις ἂν ἦναι μέσα ὁ ἀφέντης σου;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Μέσα εἶναι, διατί... 'Εγὼ τὸ 'ξεύρω τὸ διατί.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Δὲν πᾷς νὰ τοῦ εἰπῇς, σὲ παρακαλῶ, πῶς εἴμεθα ἐδῶ;

ΣΚΗΝΗ Η'

ΖΩΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΖΩΗ.

Α! κυρία Στασοῦλα, νὰ ἠξεύρετε πόσον δυσάρεστος μὲ φαίνεται ἡ θέσις μου! Πῶς τώρα θὰ παρουσιασθῶ εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον!

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Τί λὲς, παιδί μου; Δὲν πρέπει δι' αὐτὸ ν' ἀνησυχῇς.

ΖΩΗ.

Πῶς νὰ μὴν ἀνησυχῶ, ἐνῷ γνωρίζετε ὅτι, δι' ἐμὲ, αὐτὸ εἶναι μία φρικτὴ καταδίκη! Ἄ! τί νὰ εἰπῇ τις, ὅταν αἱ περιστάσεις!...

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καταλαβαίνω, παιδί μου, πῶς διὰ μία νέα ὁποῦ ἐπιθυμεῖ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ χαρῇ, ὁ σιὸρ Ἑξηνταβελόνης εἶναι μία καταδίκη· ἐμπρὸς μάλιστα εἰς τὸν νέον ὅπου μοῦ εἶπες...

ΖΩΗ.

Ναὶ, σᾶς ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ γνωρίσω αὐτὸν τὸν νέον. Τὸν εἶδα νὰ φέρεται μὲ τόσον σέβας πρὸς ἡμᾶς, ὁσάκις ἦλθε καὶ μᾶς ἐπεσκέφθη, ὥςτε ἐσχημάτισα περὶ αὐτοῦ ἐξαίρετον ἰδέαν· σχεδὸν συνέλαβα συμπάθειαν.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Καὶ δὲν ἔμαθες ἀκόμη αὐτὸς ποιὸς εἶναι;

ΖΩΗ.

Οχι, περὶ τούτου δὲν γνωρίζω τίποτε. Τὸν βλέπω ὅμως νέον ἀξιαγάπητον, καὶ ἂν ἀπέκειτο εἰς ἐμὲ νὰ ἐκλέξω, θὰ τὸν ἐπροτιμοῦσα παρὰ πάντ' ἄλλον. Αὐτὸς μὲ τὸν ὁποῖον θέλει ἡ μητέρα νὰ ἀῤῥαβωνισθῶ εἶναι καὶ ἄνθρωπος ἡλικιωμένος, καθὼς λέγετε. Αὐτὸ μὲ φαίνεται πικρότατον.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Εχεις δίκηο. Ἀλλὰ πάλι, παιδί μου, ὅλοι αὐτοὶ οἱ νέοι, εἰς τὴν ἀρχὴ, εἶναι καλοὶ καὶ εὐχάριστοι· οἱ περισσότεροι ὅμως εἶναι πτωχοί. Τοῦ λόγου σου εἶσαι μία κόρη φρόνιμη. Μ' ἕνα γεροντοποιὸ ἄνθρωπο θὰ ἔχῃς ὅλαις σου ταῖς ἀνάπαυσαις. Θὰ ἦσαι μία κερά. Ναὶ, δὲν σοῦ λέγω, ἕνας γέρως, κοντὰ εἰς μία νέα γυναῖκα, εἶναι πάντα ἕνα πρᾶγμα ἀταίριαστο, καὶ ἔχει τι ἀνυπόφορο· ὅμως αὐτὸ δὲν θὰ 'πάγῃ εἰς μάκρος. Θ' ἀποθάνῃ γρήγορα, καὶ τότε θὰ εἰμπορῇς νὰ διαλέξῃς ἕνα νέο καθὼς τὸν θέλεις, καὶ θὰ ἦσαι κατὰ πάντα εὐτυχησμένη.

ΖΩΗ.

Ναί, κυρία Στασοῦλα, ἀλλ' εἶναι πάντοτε δυσάρεστον τὸ νὰ εὔχεταί τις τὸν θάνατον ἑνὸς ἀνθρώπου, διὰ νὰ εὐτυχήσῃ αὐτός. Καὶ σημειώσετε ὅτι ὁ θάνατος δὲν κάμνει καθὼς μελετᾷ ὁ καθείς· ἀλλὰ πολλάκις τὸ ἐναντίον.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Εἰς αὐτὴν ὅμως τὴν περίστασι εἰμπορεῖς νὰ ἦσαι καὶ κατὰ τοῦτο ἥσυχη. Τοῦ λόγου σου θὰ τὸν 'πάρῃς, μὲ συμφωνία νὰ σὲ ἀφήσῃ γρήγορα χήρα. Θὰ ἦταν δὰ πολλή του ἡ ἀδιακρισία, ἂν δὲν ἀπέθαινε μετὰ τρεῖς μῆναις! Νά τον, εἶναί αὐτός.

ΖΩΗ.

Ω, Θεέ μου! τί μορφὴ εἶναι αὐτή!

ΣΚΗΝΗ Θ′

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΖΩΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Κοκονίτσα μου, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ δυσαρεστηθῆτε ἂν ἔρχωμαι εἰς ἐσᾶς μὲ τὰ 'ματοϋάλια μου. 'Ξεύρω πῶς ἡ ἰδική σας ἡ εὐμορφιὰ κτυπᾷ εἰς κάθε εἶδους 'μάτια· πῶς λάμπει αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ πῶς, διὰ νὰ τὴν διακρίνῃ ὁ καθείς, δὲν ἔχει χρείαν ἀπὸ 'ματοϋάλια· ὅμως καὶ τὰ ἄστρα, καθὼς 'ξεύρετε, μὲ 'ματοϋάλια τὰ παρατηροῦν, καί, τῇ ἀληθείᾳ σᾶς λέγω, ὅτι τῳόντι εἶσθε καὶ σεῖς ἕνα ἄστρον, ἀλλ' ἕνα ἄστρον ... τὸ ὡραιότερον καὶ λαμπρότερον ὅπου εὑρίσκεται εἰς τὴν χώραν τῶν ἄστρων. — Στασοῦλα, κἄτι, βλέπω, σιωπᾷ, 'ςὰν νὰ μὴν τῆς προξενῇ κἀμμία εὐχαρίστησις ἡ παρουσία μου;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, κατ' ἰδίαν πρὸς αὐτόν.

Καταλαβαίνετε ... σᾶς εἶδε ἔξαφνα, καὶ δι' αὐτό. Ἔπειτα, 'ξεύρετε, τὰ κορίτσια ἐντρέπουνται πάντοτε νὰ δείξουν ἐκεῖνο ποῦ αἰσθάνουνται μέσα τους.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὴν Στασοῦλαν.

Καλὰ λές. (Πρὸς τὴν Ζωήν.) Τώρα, πουλάκι μου, νὰ καὶ ἡ κόρη μου, ὅπου ἔρχεται νὰ σὲ ὑποδεχθῇ.

ΣΚΗΝΗ Ι΄

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΖΩΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΖΩΗ.

Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, δεσποσύνη, ὅτι ἤργησα τόσον νὰ πληρώσω τὸ πρὸς σᾶς χρέος μου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Τοὐναντίον, ἐχρεώστουν ἐγὼ πρώτη νὰ ἔλθω πρὸς ἐπίσκεψίν σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Βλέπεις τί μεγάλην κόρην ἔχω; Τὰ λωλόδενδρα μεγαλόνουν γρήγορα.

ΖΩΗ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὴν Στασοῦλαν.

Ω, τί δυσάρεστος ἄνθρωπος!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὴν Στασοῦλα.

Τί σοῦ εἶπε τὸ ψυχάκι μου;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Πολὺ τῆς ἀρέσετε, καὶ σᾶς θαυμάζει.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Σ' εὐχαριστῶ, πουλάκι μου χρυσό, δι' αὐτὴν τὴν τιμὴν ὅπου μοῦ κάμνεις.

ΖΩΗ, καθ' ἑαυτήν.

Θεέ μου, τί ἀηδία!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Σοῦ εἶμαι ὑπόχρεως διὰ τὰ εὐγενικά σου αἰσθήματα.

ΖΩΗ, καθ' ἑαυτήν.

Ω δυστυχία μου!

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΖΩΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νὰ καὶ υἱός μου, ἦλθε νὰ σοῦ προσφέρῃ τὸ σέβας του.

ΖΩΗ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὴν Στασοῦλαν.

Α! κυρία Στασοῦλα, τί σύμπτωσις! Αὐτὸς εἶναι ὁ νέος διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς ἔλεγα.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, πρὸς τὴν Ζωὴν, κατ' ἰδίαν.

Αὐτός! Πῶς γίνεται! Παράξενο πρᾶγμα!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Απορεῖς βέβαια, ὅπου βλέπεις κ' ἔχω τόσον μεγάλα παιδιά· ὅμως γρήγορα θὰ τοὺς ξεφορτωθῶ καὶ τοὺς δύο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Σᾶς ὁμολογῶ, δεσποσύνη, ὅτι συμβαίνει τι ὅλως ἀπροσδόκητον εἰς ἐμέ. Πιστεύσετε ὅτι πολὺ ἐξεπλάγην, ὅτε ἤκουσα πρὸ ὀλίγου παρὰ τοῦ πατρός μου τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἔχει διὰ σᾶς.

ΖΩΗ.

Αλλὰ κ' ἐγὼ ἐπίσης, κύριε, ἀπεῖχα τοῦ νὰ περιμένω τοιαύτην συναπάντησιν, καὶ ἡ ἀπορία μου εἶναι μεγίστη αὐτὴν τὴν στιγμήν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ πατήρ μου ἔκαμε τὴν ἀρίστην ἐκλογὴν, καὶ ὅτι αἰσθάνομαι ἄκραν, ἀνέκφραστον χαρὰν ἐκ τῆς παρουσίας σας· ἀλλὰ καὶ εἰλικρινῶς σᾶς προσθέτω, ὅτι οὐδόλως μ' εὐαρεστεῖ ἡ ἰδέα τοῦ νὰ σᾶς ἰδῶ μητρυιάν μου. Τοὐναντίον, εὔχομαι νὰ μὴ σᾶς ἀποκαλέσω ποτὲ τοιαύτην. Ἴσως αὐτός μου ὁ λόγος φανῇ ἀπρεπὴς καὶ ἄτοπος εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ εὐγενία σας ἐμβαθύνετε εἰς τὴν ἔννοιαν· καταλαμβάνετε δηλαδὴ, ὅτι μία τοιαύτη συζυγία δὲν πρέπει νὰ μ' εὐαρεστῇ κατ' οὐδένα τρόπον, ἀφοῦ ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἴδιόν μου συμφέρον. Ωσαύτως θὰ ἐννοήσετε καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς ὁμολογήσω, μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ πατρός μου, ὅτι, ἂν τὰ πράγματα ἐξαρτῶντο ἐξ ἐμοῦ, ὁ γάμος περὶ οὗ πρόκειται ποτὲ δὲν θὰ ἐγίνετο.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νά τα! Ὤμορφο κομπλιμέντο! Ἐδῶ δὰ 'ταιριάζει, «'πάρε με 'ς τὸν γάμο σου, νὰ σοῦ 'πῶ, — καὶ τοῦ χρόνου.» Ὡραίαν ἐξομολόγησι τὴν ἔκαμες!

ΖΩΗ, πρὸς τὸν Θεόδωρον.

Πιστεύσετε, κύριε, τὸ αὐτὸ καὶ ἐκ μέρους μου· ὅτι δηλαδὴ, ὅσην δυσαρέσκειαν θὰ ᾐσθάνεσθε, ἂν μ' ἐβλέπετε μητρυιάν σας, τόσην κ' ἐγὼ, ἂν σᾶς ἔβλεπα προγονόν μου. Ἀλλὰ δὲν προέρχεται ποσῶς ἐξ ἐμοῦ ἡ παροῦσα θλίψις σας. Πολὺ θὰ ἐλυπούμην ἂν ἐγινόμην αἰτία αὐτῆς τῆς θλίψεως· καὶ, ἐκτὸς ἀναποφεύκτου ἀνάγκης, σᾶς δίδω λόγον τιμῆς, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ συγκατανεύσω εἰς τὸ συνοικέσιον τὸ ὁποῖον τόσον ἀποστρέφεσθε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καλὰ σὲ λέγει. Καθὼς ἦτον ἀνόητο τὸ κομπλιμέντο σου, ἔλαβες τὴν ἀπάντησιν ὅπου τοῦ ἔπρεπε. — Νὰ μὲ συγχωρῇς, κοκονάκι μου, διὰ τὴν αὐθάδειαν αὐτὴν τοῦ υἱοῦ μου. Αὐτουνοῦ τὸ κεφάλι εἶναι γεμάτο ἀπὸ καπνό. Ποτὲ ἕνας λόγος σωστὸς δὲν ἐβγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα του.

ΖΩΗ.

Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι διόλου δὲν μ᾽ ἐπείραξε μὲ τὴν ὁμιλίαν του· μάλιστα μ᾽ ἐχαροποίησε πολὺ, ἐξηγήσας με τοιουτοτρόπως τὰ ἀληθῆ αἰσθήματά του. Ἡ τοιαύτη ἐξομολογησίς του μὲ ἀνεκούφισε, καὶ, ἂν ὁ κύριος υἱός σας μὲ ὡμίλει ἄλλως πως, θὰ ἠλαττόνετο ἡ πρὸς αὐτὸν ὑπόληψίς μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Απὸ τὴν πολλὴ τὴν καλωσύνη σου θέλεις νὰ δικαιολογήσῃς τὰ σφάλματά του. Ὁ καιρὸς θὰ τὸν καταστήσῃ φρονιμώτερο, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι θ᾽ ἀλλάξῃ γνώμην.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οχι, πατέρα μου· αὐτὴν τὴν γνώμην δὲν θὰ μεταβάλω ποτὲ, καὶ παρακαλῶ τὴν δεσποσύνην νὰ πιστεύσῃ τοῦτο ὡς βέβαιον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ιδὲ, ἰδὲ παράξενα λόγια! Τὰ ἴδια καὶ χειρότερα!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Θέλετε ν᾽ ἀρνηθῶ ὅ,τι αἰσθάνομαι ἐνδομύχως;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ακόμη! Θ᾽ ἀλλάξῃς ὁμιλίαν; Ὕπαγε ὀπίσω μου...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καλά· ἀφοῦ θέλετε ν᾽ ἀλλάξω ὁμιλίαν, — συγχωρήσετε, λοιπὸν, δεσποσύνη, νὰ ἔμβω εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατρός μου, καὶ νὰ σᾶς ὁμολογήσω, ὅτι ἐπὶ ζωῆς μου δὲν εἶδα πλάσμα ὡραιότερον ἀπὸ σᾶς· ὅτι οὐδὲν φαντάζομαι γλυκύτερον τοῦ νὰ σᾶς φανῇ τις εὐάρεστος· καὶ ὅτι τὸ νὰ ὀνομασθῇ τις σύζυγός σας εἶναι δόξα, εὐδαιμονία, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπροτίμων τῆς τύχης τῶν μεγίστων βασιλέων τῆς γῆς. Ναὶ, τὸ νὰ συναφθῇ τις διὰ βίου μὲ σᾶς, εἶναι, πρὸς ἐμὲ, ἡ λαμπροτάτη τῶν τυχῶν, καὶ εἰς τοῦτο θὰ κατέβαλλα πᾶσαν φιλοτιμίαν μου. Τὰ πάντα θὰ ἐπεχείρουν πρὸς τοιαύτην πολύτιμον ἀπόκτησιν· τὰ δυσχερέστατα τῶν ἐμποδίων...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πολὺ τρέχεις· στάσου ἕως ἐδῶ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Απὸ μέρους σας ὁμιλῶ πρὸς τὴν δεσποσύνην, διὰ νὰ τὴν δώσω νὰ καταλάβῃ...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κ' ἐγὼ ἔχω γλῶσσα, καὶ εἰμπορῶ νὰ τῆς δώσω μόνος μου νὰ καταλάβῃ. Ἡσύχασε· δὲν ἔχω χρείαν διερμηνέως ὡςὰν ἐσέ. Ἔλα! φέρετε καθίσματα.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ογεσκε· ἐγὼ λέγω νὰ μὴν καθήσωμε, ἀλλὰ νὰ πᾶν πρῶτα ἐκεῖ ὅπου θὰ πᾶν, καὶ 'ςὰν γυρίσωμε, τότε καθούμαστε, καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ ὁμιλία.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Νὰ μὲ συγχωρέσῃς, ψυχάκι μου, ὅπου δὲν ἐσκέφθηκα νὰ ἔχω τίποτε, διὰ νὰ σᾶς φιλεύσω, τώρα, πρὶν ἐβγῆτε ἔξω.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγὼ ἐφρόντισα, πατέρα. Παρήγγειλα ἐκ μέρους σας, καὶ μᾶς ἔφεραν ζαχαρικὰ καὶ παγωτά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, κρυφίως πρὸς τὸν Τηλέμαχον.

Τηλέμαχε!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, πρὸς τὸν Ἐξηνταβελόνην.

Εχασε τὰ μυαλά του.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καταλαμβάνω ὅτι ἠθέλετε, πατέρα, τίποτε καλλίτερον, ἀλλ' ἡ δεσποσύνη θὰ ἔχῃ τὴν καλωσύνην νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἐλλείψεις μας, διότι δὲν ἐλάβαμεν καιρόν.

ΖΩΗ.

Καὶ αὐτὰ μάλιστα ἦσαν περιττά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σᾶς ἔτυχε νὰ ἰδῆτε, δεσποσύνη, λαμπρότερον ἀδάμαντα παρ' αὐτὸν, τὸν ὁποῖον φορεῖ ὁ πατήρ μου εἰς τὸν δάκτυλόν του;

ΖΩΗ.

Τῳόντι, εἶναι λαμπρότατος.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αφαιρῶν τὸν ἀδάμαντα ἀπὸ τοῦ δακτύλου τοῦ πατρός του, καὶ δίδων αὐτὸν εἰς τὴν Ζωήν.

Εκ τοῦ πλησίον πρέπει νὰ τὸν ἰδῆτε.

ΖΩΗ.

Ωραιότατος τῳόντι λίθος!

Θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν δακτύλιον εἰς τὸν Ἐξηνταβελόνην, ἀλλ' ὁ Θεόδωρος ἐμβαίνει μεταξὺ αὐτῶν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οχι, δεσποσύνη· εἰς καλὰς χεῖρας εὑρίσκεται. Ὁ πατήρ μου σᾶς τὸ προσφέρει.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εγώ;...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Δὲν εἶναι ἀληθὲς, πατέρα, ὅτι θέλετε νὰ τὸν κρατήσῃ ἡ δεσποσύνη, ὡς δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης σας;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, κρυφίως πρὸς τὸν υἱόν του.

Τί λές;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Ναὶ, μὲ λέγει νὰ σᾶς παρακαλέσω ὅπως τὸ δεχθῆτε.

ΖΩΗ.

Οχι, σᾶς παρακαλῶ...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Σᾶς λέγω, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ 'πάρῃ ὀπίσω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Δαιμονίζομαι!

ΖΩΗ.

Αὐτὸ θὰ ἦτον ἐκ μέρους μου...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἐμποδίζων τὴν Ζωήν.

Οχι, σᾶς λέγω, θὰ τὸν προσεβάλλετε, ἂν δὲν τὸ ἐδέχεσθε.

ΖΩΗ.

Κάμετέ με τὴν χάριν...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οχι, ποτέ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Αχ, διάβολε! ἄχ, σκυλί!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Βλέπετε ὅτι δυσαρεστεῖται, ἐπειδὴ θέλετε νὰ τὸ ἐπιστρέψετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν υἱόν του.

Αχ, προδότη!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Παρατηρεῖτε πόσον ἀδημονεῖ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν υἱὸν, ἀπειλῶν αὐτόν.

Αχ, ἀπάνθρωπε! ἄχ!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγὼ τί πταίω, πατέρα; Βλέπετε ὅτι ἐγὼ προσπαθῶ παντὶ τρόπῳ νὰ τὴν καταπείσω ὅπως τὸ κρατήσῃ· ἀλλὰ δὲν στέργει.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, κρυφίως, καὶ ἀπειλῶν.

Κρεμάλα!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Γίνεσθε αἰτία, δεσποσύνη, νὰ μ' ἐπιπλήττῃ ὁ πατήρ μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ὁμοίως πρὸς τὸν υἱόν.

Αχ, θεοκατάρατε!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Θὰ τὸν κάμετε νὰ πάθῃ. Σᾶς παρακαλῶ, μὴ πλέον ἀντιτείνετε.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Αν ἀγαπᾶς τὸ Θεό! 'πάρε το πλέον, παιδί μου, ἀφοῦ βλέπεις καὶ θέλει νὰ σοῦ τὸ δώσῃ ὁ κύριος. Μὴν κάμνεις τόσαις δυσκολίαις.

ΖΩΗ, πρὸς τὸν Ἐξηνταβελόνην.

Εγὼ τὸ κρατῶ, διὰ νὰ μὴ συμβῇ δυσαρέσκεια, ἀλλὰ τὸ κρατῶ, διὰ νὰ σᾶς τὸ ἐπιστρέψω εἰς ἄλλην περίστασιν.

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΖΩΗ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ, ΕΡΩΤΑΣ.

ΕΡΩΤΑΣ.

Αὐθέντη, εἶν' ἔξω ἕνας, καὶ θέλει νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰπέ του πῶς ἔχω δουλειά, καὶ νὰ περάσῃ μίαν ἄλλην ὥρα.

ΕΡΩΤΑΣ.

Λέγει πῶς ἔφερε χρήματα νὰ σᾶς δώσῃ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὴν Ζωήν.

Νὰ μὲ συγχωρέσῃς, ψυχάκι μου. Μία στιγμή, καὶ ἐπιστρέφω.

Τρέχων πρὸς τὴν θύραν, πίπτει.

ΕΡΩΤΑΣ.

Σιγά, αὐθέντη! 'Εκτυπήσετε;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ω! τὸ χέρι μου!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πολὺ ἐκτυπήθητε, πατέρα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν εἶναι τίποτε. Ἔτρεξα, μήπως προλάβῃ αὐτὸς ὁ κλέπτης, καὶ κολλήσῃ τίποτε εἰς τὸ χέρι του. Εἰπὲ τοῦ ἀνθρώπου νὰ σταθῇ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ημεῖς, πατέρα, θὰ περάσωμεν ἔξω, εἰς τὸ περιβόλι, καὶ ἐκεῖ καλλίτερα ἂς μᾶς φέρουν τὰ γλυκίσματα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καλὰ, καλὰ, εἰς τὸ περιβόλι. Περάσετε λοιπὸν, καὶ τώρα ἔρχομαι.

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τηλέμαχε, τὰ 'μάτια σου τέσσαρα. Ἔχε τὴν ἔννοια σου, νὰ γλυττώσῃς ὅσα περισσότερα εἰμπορέσῃς, διὰ νὰ τὰ στείλωμεν ὀπίσω, εἰς τὸν ζαχαροπώλη.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μείνετε ἥσυχος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, μόνος.

Αχ, υἱὲ θεοκατάρατε! Ἔβαλες εἰς τὸν νοῦ σου νὰ μὲ σβύσῃς! (Κύπτει κατὰ γῆς.) Νὰ, ἕνα βελόνι. Ἂς τὸ 'πάρω. — Ὁ δυστυχής! μὲ τὸ βελόνι τὰ μαζεύω, καὶ μὲ τὸ φτυάρι μοῦ τὰ σκορπίζουνε! [3])

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΖΩΗ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Κάλλιον ἐδῶ νὰ ἐπιστρέψωμεν. Ἐδῶ εἴμεθα ἀσφαλέστεροι. Δὲν εἶναι κἀνεὶς ὕποπτος περὶ ἡμᾶς, καὶ εἰμπορούμεν νὰ ὁμιλήσωμεν ἐλευθέρως.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Τῳόντι, δεσποσύνη, ὁ ἀδελφός μου μ' ἐξεμυστηρεύθη τὴν θερμὴν συμπάθειάν του πρὸς σᾶς· καὶ ἐπειδὴ γνωρίζω πόσας λύπας καὶ δυσαρεσκείας προξενοῦν εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα αἱ ἐναντιώσεις, πιστεύσετε ὅτι πολὺ σᾶς συμπονῶ καὶ τοὺς δύο.

ΖΩΗ.

Μὲ εἶναι πολὺ παρήγορον τὸ νὰ βλέπω μίαν νέαν ὡς τὴν εὐγενίαν σας νὰ μὲ συμπαθῇ, καὶ σᾶς παρακαλῶ θερμότατα, μὴ παύσετε οὐδ' εἰς τὸ ἑξῆς τὴν αὐτὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν, βεβαία ὅτι αὐτὸ πολὺ μετριάζει τὰς πικρίας τῆς τύχης μου.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Μὲ πόσην χάριν ὁμιλεῖτε τὴν γλῶσσάν μας!

ΖΩΗ.

Εγώ; Ἄλλὰ σᾶς μάλιστα ἔπρεπεν ἐγὼ νὰ συγχαρῶ δι' αὐτὸ τοῦτο. Σᾶς ὁμολογῶ, ὅτι εἰς τὴν Σμύρνην εἶναι πρᾶγμα σπάνιον. Παρετήρησα ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν ἀκούει τις τὴν καλλίστην ἑλληνικὴν προφορὰν, καὶ τὴν κακίστην ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Αληθὲς εἶναι, ὅτι ἐν Σμύρνῃ ἀμελεῖται ἡ γλῶσσα ὑπὸ τῶν γυναικῶν, ἕνεκα τῆς συνεχοῦς ἐπιμιξίας μὲ ξένους πολυγλώσσους, καὶ δυστυχῶς ἀμαθεῖς. Αὐτοὶ φθείρουν τὰς λέξεις μας. Καὶ τοῦτο μὲν δὲν

εἶναι παράδοξον· ἀλλὰ τὸ παράδοξον εἶναι, ὅτι ἡμεῖς ἔπειτα τὰς ἀκούομεν ἐφθαρμένας, τὰς παραδεχόμεθα τοιαύτας, καὶ παραιτοῦμεν τὰς ὀρθάς. Εἰς κανένα ἄλλον τόπον κατοικούμενον ὑπὸ Ἑλλήνων δὲν θὰ ἠκούσετε βέβαια λέξεις ὡςὰν αὐτὰς ἀηδεῖς· — τσῆ τὄπηκα, ἀντὶ τῆς τὸ εἶπα· — ἠρχούδανε, ἀντὶ ἤρχετο ἢ ἤρχοντο· — κορκόντειλας, ἀντὶ κροκόδειλος. — Ἀφίνω πλέον τὸ πλῆθος τῶν παρενειρομένων ξένων λέξεων, καὶ τούτων ἀκόμη διαφθειρομένων.

ΖΩΗ.

Ἀλλ' ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης ἀμελείας; — ἐνῷ ἔχουν τόσην φιλοκαλίαν αἱ Σμυρναῖαι, ὅσον καὶ κάλλος;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Δὲν θὰ μὲ πιστεύσετε ἂν σᾶς εἰπῶ τὴν αἰτίαν. Φοβοῦνται μήπως κατηγορηθοῦν ὅτι ἑλληνίζουν, ἂν ὁμιλήσουν ὀρθῶς, καὶ λοιπὸν ὁμιλοῦν μίαν γλῶσσαν, ἥτις τῳόντι εἶναι ἀξία νὰ ἐμπαίζεται εἰς τὰς κωμῳδίας.

ΖΩΗ.

Φοβοῦνται νὰ ἑλληνίζουν, εἴπετε; Ἀλλ' ἂν δὲν πρέπῃ νὰ ἑλληνίζουν αἱ Ἑλληνίδες, τί πρέπει λοιπόν; Νὰ γαλλίζουν; Ἄς γαλλίζουν οἱ Γάλλοι. — Νὰ τουρκίζουν; Ἄς τουρκίζουν οἱ Τοῦρκοι. Νὰ ἰταλίζουν; Ας ἰταλίζουν οἱ Ἰταλοί.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Αναμφιβόλως, ἕκαστον ἔθνος πρέπει νὰ ἔχῃ ἰδίαν γλῶσσαν, καθὼς ἔχει καὶ ἰδίαν σημαίαν, τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἐγκαταλείπει. Οὔτε νὰ χυδαΐζουν ὅμως πρέπει. Χυδαΐζουν αἱ ὑπηρέτριαι, ὡς ἀγράμματοι καὶ ἀμαθεῖς· πρέπει λοιπὸν νὰ χυδαΐζουν καὶ αἱ κυρίαι, ἐνῷ θέλουν νὰ διακρίνωνται ὡς κυρίαι;

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Γειὰ 'ς τὸ στόμα σας! Καὶ τί ἔχει νὰ 'πῇ χυδαΐζουν, κοκόνα Ἐλπινίκη;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Νά, — αὐτὸ τὸ κοκόνα, εἶναι μία λέξις χυδαϊκή. Ὅποιος τὴν λέγῃ, χυδαΐζει.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Αν ἀγαπᾷς τὸ Θεό σου! Τόσω χρονῶ θὰ εἶμαι, καὶ δὲν ἤξερα πῶς καὶ τὸ κοκόνα, ποῦ λέμε, εἶναι χαλδαϊκό.

ΖΩΗ, γελῶσα.

Τὸ κοκόνα εἶναι βλαχικό. Εἰς τὴν Βλαχίαν λέγουν καὶ τὸν ἄνδρα κόκονον.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Αμ' εἴπετε χαλδαϊκό· 'ξέρω κ' ἐγὼ ἡ καϋμένη!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τοῦ λόγου σου, κοκόνα Στασοῦλα, αὐτὰ δὲν τὰ 'ξεύρεις· 'ξεύρεις ὅμως πολλὰ ἄλλα, ἐπειδὴ ἔχεις δεξιώτατον νοῦν, καὶ εἶσαι ἀξία γυναῖκα. Κύτταξε μόνον τώρα, τί περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι σου νὰ κάμῃς δι' ἡμᾶς, τοὺς δυστυχεῖς.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Εγὼ πολὺ σᾶς λυποῦμαι, 'σὰν ποῦ τὸ 'ξέρει ὁ Θεός. Μὰ τί νὰ σᾶς κάμω! Διατί νὰ μὴν ἔχω εἴδησι προτήτερα, νὰ προλάβω τὰ πράγματα, καὶ νὰ μὴν ἔλθουν ἕως ἐδῶ ὅπου ἦλθαν!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Η κακή μας τύχη, κοκόνα Στασοῦλά μου, ἡ κακή μας τύχη! — Εν τούτοις, δεσποσύνη (πρὸς τὴν Ζωὴν), δύναμαι νὰ ἐρωτήσω, σεῖς ποίαν ἀπόφασιν ἔχετε;

ΖΩΗ.

Δυστυχῶς, δὲν ἐξαρτῶνται ἀπ' ἐμὲ αἱ ἀποφάσεις. Ὑπόκειμαι εἰς τὴν θέλησιν τῆς μητρός μου, ἂν καὶ αἱ εὐχαί μου διαφωνοῦν πρὸς αὐτήν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Μόνον εὐχὰς λοιπὸν δύναμαι ἐκ μέρους σας νὰ περιμένω; Κανὲν ἄλλο βοήθημα; Κανένα οἶκτον; Καμμίαν ἀγαθότητα ἐνεργόν; Καμμίαν σύμπραξιν τελεσφόρον; Τίποτε, τίποτε;

ΖΩΗ.

Πῶς νὰ γίνῃ! 'Εμβῆτε εἰς τὴν θέσιν μου, καὶ εἰπῆτέ με τί θέλετε ἐγὼ νὰ κάμω; Σκεφθῆτε καὶ συμβουλεύσετέ με, καὶ ὑπόσχομαι νὰ πράξω κατὰ τὴν συμβουλήν σας, βεβαία ὅτι δὲν θὰ μὲ ζητήσετε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἥρμοζεν εἰς πᾶσαν κόρην ἥτις σέβεται τὸν ἑαυτόν της καὶ τὸν οἶκόν της.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αλλ' ἂν ἐννοῆτε αὐστηρότατα νὰ περιορισθῆτε εἰς τὸν κύκλον τῶν καθηκόντων πρὸς τοὺς γονεῖς....

ΖΩΗ.

Πῶς ἄλλως, κύριε; Σέβομαι τὴν μητέρα μου. Μὲ ἀνέθρεψε μὲ πολλὴν φιλοστοργίαν, καὶ ποτὲ δὲν θ' ἀποφασίσω νὰ τὴν γίνω πρόξενος δυσαρεσκείας. Πρὸς ἐκείνην δύνασθε σεῖς ν' ἀποταθῆτε. 'Εκείνην προσπαθήσετε παντὶ τρόπῳ νὰ πείσετε. 'Εγὼ σᾶς δίδω τὴν ἐξουσίαν νὰ πράξετε καὶ νὰ εἰπῆτε ὅ,τι θέλετε εἰς αὐτήν· καὶ ἂν μόνον ἀπελείπετο τὸ νὰ ἐκφράσω τὴν συγκατάθεσίν μου, ἀπὸ τοῦδε δύνασθε νὰ ἦσθε περὶ αὐτῆς βέβαιος.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Κοκόνα Στασοῦλα! ψυχή μου κοκόνα Στασοῦλα! Σὺ θὰ μᾶς σώσῃς εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ιδὲ τί λέγει! Καὶ ἀμὲ κ' ἐγὼ, δὲν ἐπιθυμῶ καλλίτερα ἔτσι νὰ 'γίνουνταν; 'Εγὼ, ψυχή μου, εἶμαι πονόψυχη γυναῖκα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εὖγέ σου! εὖγέ σου!

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Εγὼ ἔχω πᾶσα προθυμία νὰ βοηθῶ, ὅσον εἰμπορῶ, τοὺς ἀνθρῶποι ὅπου βλέπω πῶς ἀνταγαπιοῦνται τιμημένα καὶ φρόνιμα. Ὅμως εἰς αὐτὴ τὴν περίστασι, τί εἰμπορεῖ κάνεὶς νὰ κάμη;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Συλλογίσου ὀλίγον, σὲ παρακαλῶ.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Κύτταξε, κοκόνα Στασοῦλα· τοῦ λόγου σου ἔφερες τὰ πράγματα ἕως ἐδῶ, τοῦ λόγου σου θὰ εὕρῃς καὶ τὸν τρόπον, ὥστε ν' ἀλλάξῃ ὁ δρόμος των.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Τὸ βλέπω πολὺ δύσκολο. (Πρὸς τὴν Ζωήν.) Ὅσον διὰ τὴν μητέρα σου, εἶναι γυναῖκα μὲ στόχασι, καὶ θὰ καταλάβῃ πῶς διὰ τὴν κόρη της συμφερώτερο εἶναι, βέβαια, νὰ τὴν πάρῃ ὁ υἱὸς ἀντὶ τοῦ πατέρα. (Πρὸς τὸν Θεόδωρον.) Τὸ μόνο κακὸ ὅπου βλέπω, εἶναι πῶς ὁ πατέρας σας εἶναι — ὁ πατέρας σας.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αὐτὸ ἐννοεῖται.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Θὰ εἰπῇ πῶς, ἂν ἰδῇ πῶς αὐτὸς μένει 'ς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ, θὰ τὸ πατήσῃ 'ς τὸ πεῖσμα, καὶ τότε δὲν θὰ ἦναι βολετὸ νὰ στρέξῃ μήτε διὰ λόγου σας. Τὸ καλλίτερο θὰ ἦταν νὰ ἔλθῃ τὸ χάλασμα ἀπ' αὐτόν· νὰ εὑρεθῇ τάχατες κάνένας τρόπος, ὅπου νὰ τὴν συχαθῇ, τὴν εὐγενία της. (Δεικνύουσα τὴν Ζωήν.)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ωραία ἔκφρασις! Νὰ τὴν συχαθῇ. Ναὶ, ναὶ, κοκόνα Στασοῦλα· ἔτσι νὰ γίνῃ.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Ετσι νὰ γίνῃ, ἀλλὰ πῶς θὰ τὸ κάμωμε; 'Εδῶ σᾶς θέλω... Νὰ εἴχαμε κάμμία γυναῖκα κομματάκι ἡλικιωμένη, ἔτσι δὰ ἐπιτήδεια, ὅπου νὰ ὑποκριθῇ πῶς εἶναι κάμμία ἀρχόντισσα νεοφερμένη ἀπὸ τὴν Βλαχιὰ, ἠμποροῦσα ἐγὼ τότε νὰ καταπείσω τὸν πατέρα σας, πῶς αὐτὴ εἶναι μία χήρα, ἐκαταλάβετε, μὲ μεγάλη προῖκα· 'ξεύρω κ' ἐγώ; Πῶς ἔχει ὑποστατικὰ ὅπου τῆς δίδουν εἰσόδημα, δέκα, εἴκοσι χιλιάδες φλουρὶ τὸν χρόνο. Καὶ νὰ τοῦ παραστήσω πῶς τὸν εἶδε κάπου, καὶ πῶς ἦλαβε κλίσι εἰς αὐτὸν, καὶ πῶς μοῦ εἶπε πῶς, ἂν τὴν ἔπαιρνε, θὰ τοῦ ἔγραφε

εἰς τ' ὄνομά του ὅλα της τὰ πράγματα... Ἐγὼ εἶμαι βέβαιη πῶς, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ τὸν ἐπιάναμε. Θὰ τὸν ἐπιάναμε, ἐπειδὴς, ναὶ μὲν ἀγαπᾷ πολὺ καὶ τὴ Ζωήτσα, ὅμως ἀγαπᾷ περισσότερο τὰ χρήματα. Μία φορὰ νὰ θαμπωθῇ ἀπὸ τὴν πλούσια χήρα, καὶ νὰ στρέξῃ εἰς τὸν γάμο τὸν ἐδικό σας, καὶ ἂν καταλάβῃ ὕστερα πῶς ἦταν ἀπάτη ὅλα τὰ πλούτη τῆς ἀρχόντισσας τῆς Βλαχιᾶς, δὲν μᾶς κόφτει τίποτες.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τῳόντι, τὸ σχέδιον δὲν εἶναι κακόν.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

Σᾶς λέγω, ἐμένα ἀφήσετε, νὰ ἰδῆτε τί δουλειαὶς εἰμπορῶ καὶ κατορθόνω, 'ςὰν βαλθῶ. Ἴσα, ἴσα, ἔχω μία φιλενάδα μου, ὅπου εἰμπορεῖ ἐξαίρετα εἰς αὐτὸ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Νὰ ἦσαι βεβαία, κοκόνα Στασοῦλά μου, ὅτι, ἂν κατορθώσῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, θὰ σὲ ἀποδείξω κατὰ πάντα τρόπον τὴν εὐγνωμοσύνην μου. (Πρὸς τὴν Ζωήν.) Δεσποσύνη, ἀπὸ τὴν μητέρα σας πρέπει εὐθὺς ν' ἀρχίσωμεν. Τοὐλάχιστον, νὰ λάβωμεν ἐκείνην ἐκ τοῦ μέρους μας, διότι τοῦτο σημαίνει πολύ. Σᾶς καθικετεύω νὰ καταβάλετε ὅλας σας τὰς προσπαθείας. Ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπᾷ πολὺ, μεταχειρισθῆτε πλησίον της ὅλην τὴν πειθὼ τὴν ὁποίαν ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς αὐτούς σας τοὺς ὡραίους ὀφθαλμοὺς, καὶ εἰς αὐτά σας τὰ γλυκύτατα χείλη. Τίποτε μὴ παραλείψετε· λόγους στοργῆς, τρυφερὰς παρακλήσεις, θωπείας, ὅ,τι δύνασθε, ὥστε νὰ τὴν κάμψετε. Ἔχετε, ἔχετε μέσα, ἀπέναντι τῶν ὁποίων τίποτε δὲν δύναταί τις νὰ σᾶς ἀρνηθῇ.

ΖΩΗ.

Θὰ κάμω πλέον κ' ἐγὼ ὅ,τι εἰμπορέσω.

ΣΚΗΝΗ Β'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΖΩΗ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, *καθ' ἑαυτὸν, μὴ παρατηρούμενος.*

Ὦ! ὁ υἱός μου φιλεῖ τὸ χέρι τῆς μέλλουσας μητρυιᾶς του· καὶ αὐτὴ, δὲν βλέπω νὰ ἀντιστέκεται πολύ. Μὴν τύχῃ καὶ εἶναι αὐτοῦ ὑποκεκρυμμένο τίποτε μυστήριο;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ο πατέρας!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἶ, 'Ελπινίκη, ἔκοψες ἀπὸ τὸ περιβόλι λουλουδάκια νὰ δώσῃς εἰς τὴν κοκονίτσα; . . . Ναί, βλέπω. Δὲν εἶχε κἀνένα μυρωδάτο τριαντάφυλλο; Θαῤῥεῖς ὅτι φροντίζει κἀνεὶς καὶ διὰ τὰ φυτά; Τόσους ἔχομεν ἐδῶ, καὶ τρῶν τὸ ψωμὶ ἄδικα τῶν ἀδίκων! — Αἶ, θὰ πᾶτε τώρα ἔξω νὰ ψουνίσετε;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ναί, πατέρα, καὶ θὰ ὑπάγω κ' ἐγὼ μαζῇ των, νὰ τὰς συνοδεύσω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι· σὺ νὰ μείνῃς ἐδῶ. "Ας πᾶν μὲ τὴν κοκόνα Στασοῦλα, ἐπειδὴ εἶναι χρεία νὰ σοῦ ὁμιλήσω.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αἶ, Θεόδωρε· τώρα, κατὰ μέρος ἂς βάλωμεν τὴν ἰδέα τῆς μητρυιᾶς· — πῶς σοῦ φαίνεται αὐτὴ ἡ νέα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πῶς μὲ φαίνεται;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, τί λὲς διὰ τὸν τρόπο της, διὰ τὴν εὐμορφιά της, διὰ τὸ πνεῦμά της, γενικῶς διὰ τὸ ὅλο της;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ετσι κ' ἔτσι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ηγουν πῶς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Δηλαδή, ἂν θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν μ' ἐφάνη καθὼς τὴν ὑπέθετα. 'Ο τρόπος της εἶναι, ὄχι τόσον, τόσον σεμνός· ἡ ὡραιότης μετρία πολύ· τὸ πνεῦμά της, ἀπὸ τὰ κοινότατα· τὸ ὅλον ἐν γένει, χωρὶς μίαν κάποιαν χάριν. Μὴ νομίσετε ὅτι αὐτὰ σᾶς τὰ λέγω, πατέρα, διὰ νὰ σᾶς ἀποτρέψω. 'Αφοῦ πρόκειται νὰ ἔχω μητρυιάν, θὰ ἐπροτίμων πάλιν αὐτὴν παρὰ πᾶσαν ἄλλην.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ὅμως, προτήτερα τῆς ἔλεγες . . .

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τὴν εἶπα ὀλίγους γλυκεῖς λόγους ὡς ἐκ μέρους σας, ἁπλῶς ὅμως διὰ νὰ εὐαρεστήσω εἰς σᾶς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ωστε δὲν θὰ ἐλάβαινες ἐσὺ κἀμμία κλίσι πρὸς αὐτὴν τὴν νέα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγώ; Οὐδόλως, οὐδόλως.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μοῦ κακοφαίνεται, ἐπειδὴ τοῦτο μοῦ χαλᾷ ἕνα στοχασμὸν, ὅπου τώρα εἶχα κάμει. Ἠξεύρεις, παιδί μου, ἐνῷ τώρα τὴν ἔβλεπα, ἐσυλλογίσθηκα τὴν ἡλικία μου, καὶ ἐστοχάσθηκα δηλαδὴ, ὅτι, μία τόσο νέα... νὰ τὴν νυφευθῶ ἐγὼ σήμερα, ὁ κόσμος θὰ ἔχῃ νὰ λέγῃ. Τοῦτο, νὰ σοῦ εἰπῶ, μ' ἔκαμε ν' ἀλλάξω γνώμη. Ἐπειδὴ ὅμως τὴν ἐζήτησα, καὶ πλέον ἐδέθηκα μὲ τὸν λόγο μου, ἔλεγα νὰ τὴν δώσω εἰς ἐσένα, ἂν δὲν ἔβλεπα αὐτήν σου τὴν ἀποστροφή.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εἰς ἐμένα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, εἰς ἐσένα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ως γυναῖκά μου;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ως γυναῖκά σου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ακούσετε, πατέρα. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι δὲν τὴν εὑρίσκω τόσον τῆς ἀρεσκείας μου· ἀλλὰ, ἂν τὸ θέλετε σεῖς, ἀποφασίζω καὶ τὴν νυμφεύομαι, διὰ νὰ σᾶς εὐαρεστήσω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι· ἐγὼ, — μὴ στοχασθῇς ποτὲ ὅτι θέλω ἤγουν νὰ σὲ βιάσω. Δὲν εἶμαι τοιοῦτος, καθὼς νομίζεις.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Συγχωρήσετέ με, πατέρα· ἐγὼ... ἐγὼ στέργω αὐτὴν τὴν βίαν, διὰ τὴν ἀγάπην σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι, ὄχι. Ποτὲ δὲν εὐτυχεῖ ἕνα συνοικέσιον, ὅταν λείπῃ ἀπ' αὐτὸ κλίσις καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Η κλίσις, πατέρα μου, εἰμπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἀκολούθως. Καθὼς λέγουν, ὁ ἔρως πολλάκις εἶναι τοῦ γάμου καρπός.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Οχι. 'Από μέρους τοῦ ἀνδρὸς, αὐτὸ εἶναι πρᾶγμα ἐπικίνδυνο. Δὲν ἤθελα νὰ μὲ τύπτῃ ἔπειτα ἡ συνείδησις διὰ τὰ δυσάρεστα ἐπακόλουθα. Αν εἶχες πρὸς αὐτὴν τὴν νέα κάποια κλίσι, μὲ ταὶς χαραίς σου· θὰ σ' ἔβαλλα ἀμέσως εἰς τὸν τόπο μου· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἔχεις, ἐπανέρχομαι εἰς τὸν πρῶτο σκοπό μου, καὶ τὴν νυμφεύομαι ἐγώ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Λοιπὸν, πατέρα μου, ἀφοῦ ἔρχεται τὸ πρᾶγμα τοιουτοτρόπως, πρέπει νὰ σᾶς φανερώσω ὅλην τὴν καρδίαν μου· νὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ τὰ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ αὐτῆς τῆς νέας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι τὴν ἀγαπῶ, ἀφ' ἧς ἡμέρας τὴν εἶδα εἰς τὸν περίπατον· ὅτι εἶχα σκοπὸν νὰ σᾶς τὴν ζητήσω ὡς σύζυγον, καὶ μόνον ἐκρατήθην ὅταν εἶδα ὅτι ἠθέλετε νὰ τὴν καταστήσετε μητρυιάν μου, καὶ ἐκρατήθην μὴ ἐπιθυμῶν νὰ σᾶς δυσαρεστήσω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Υπῆγες ποτὲ, τῆς ἔκαμες ἐπίσκεψι;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ναὶ, πατέρα μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πολλάκις ὑπῆγες;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ως πρὸς τὸν καιρὸν ὅστις διέτρεξεν ἀφοῦ τὴν εἶδα, ἀρκετὰς φορὰς, μάλιστα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ σὲ ὑπεδέχουνταν καλά;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πολὺ καλά· χωρὶς ὅμως νὰ γνωρίζῃ ποῖος ἤμην· διὰ τοῦτο καὶ πρὸ ὀλίγου ἐξαφνίσθη, ὅταν μὲ εἶδεν ἐδῶ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τῆς ἐξέφρασες τοὺς πόθους σου, καὶ ὅτι εἶχες σκοπὸ νὰ τὴν νυμφευθῇς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αναμφιβόλως· μάλιστα ἠνοίχθην κατά τι καὶ εἰς τὴν μητέρα της.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ἡ μητέρα της, πῶς ἤκουσεν αὐτή σου τὴν πρότασι;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πολὺ εὐγενικά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ἡ κόρη συμμερίζεται τὸ αἴσθημά σου;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Κατὰ τὰ φαινόμενα, πιστεύω, πατέρα μου, ὅτι καὶ αὐτὴ αἰσθάνεται πρὸς ἐμέ τινα συμπάθειαν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Καλὰ ἔκαμα νὰ τ' ἀνακαλύψω αὐτὰ ὅλα. Ἴσα τοῦτο κ' ἐγὼ ἤθελα. (Πρὸς τὸν Θεόδωρον.) Αἶ, παιδί μου! Ἠξεύρεις τώρα τί τρέχει; Εἶναι χρεία ν' ἀποβάλῃς ἀπὸ τὸν νοῦ σου ὅλον αὐτόν σου τὸν ἔρωτα, νὰ παύσῃς ἀπὸ τὸ νὰ κυνηγῇς μίαν νέα ὅπου ἐγὼ θέλω διὰ τὸν ἑαυτό μου, καὶ ἀκολούθως νὰ 'πάρῃς καὶ σὺ ἐκείνην ὅπου ἐγὼ ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οὕτω λοιπὸν, πατέρα, μ' ἐνεπαίξετε; Καλά· ἀφοῦ κατήντησεν ἐκεῖ τὸ πρᾶγμα, κ' ἐγὼ λοιπὸν σᾶς λέγω, ὅτι· ἀγαπῶ τὴν νέαν αὐτήν· ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον δὲν παραχωρῶ εἰς τὸν πατέρα μου μίαν κόρην τὴν ὁποίαν ἠγάπων ἤδη ἐγὼ, καὶ ἂν σεῖς ἔχετε τὴν συγκατάθεσιν τῆς μητρὸς αὐτῆς τῆς κόρης, ἔχω κ' ἐγὼ, ἴσως, ἄλλας συμμαχίας ὑπὲρ ἐμοῦ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί λὲς, βρὲ ἀχρεῖε! Τολμᾷς νὰ πατήσῃς ἐπάνω εἰς τὰ ἴχνη τὰ ἰδικά μου;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σεῖς ἤλθετε εἰς τὰ ἴχνη μου. Ἐγὼ εἶμαι ἀρχαιότερος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν εἶμαι, βρὲ, πατέρας σου; Δὲν χρεωστεῖς νὰ μὲ σέβεσαι;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων εἰς τὰ ὁποῖα τὰ τέκνα χρεωστοῦν νὰ ὑποχωροῦν εἰς τοὺς γονεῖς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Σὲ κάμνω ἐγὼ καὶ ὑποχωρεῖς μὲ τὸ ξύλο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ὅλοι σας οἱ φοβερισμοὶ δὲν ἀποβαίνουν εἰς τίποτε. Ὑποβάλετε τὸ ζήτημα εἰς ὅλους τοὺς γονεῖς τοῦ κόσμου. Κανεὶς δὲν θὰ σᾶς δώσῃ δίκαιον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Θὰ τραβίξῃς χέρι ἀπ' αὐτὴ τὴν νέα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Κατ' οὐδένα τρόπον, πατέρα μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δότε μου, γρήγορα, ἕνα ῥαβδί!

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ε! ἔ! ἔ! αὐθεντάδες, τί εἶν' αὐτά; Διατί!...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πατέρα, ἐμὲ τώρα πλέον θὰ δείρετε;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Κὺρ Θοδωράκη! ὄχι δὰ, ὄχι δά!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἶδες ἐκεῖ ἀναισχυντία, τὸ σκυλί!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Α! αὐθέντη, παρακαλῶ σε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καὶ στοχάζεσθε ὅτι μ' αὐτὸ θὰ ἐνδώσω;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τί λὲς, κὺρ Θοδωράκη! Εἰς τὸν πατέρα σου!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αφησέ με νὰ τοῦ δείξω!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τί λὲς, καλέ μ' αὐθέντη! τὸ παιδί σου! Ἐμένα νὰ 'πῇς νὰ δείρῃς, ἐγὼ εἶμ' ἐγώ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὸν Χριστοφήν.

Θέλω νὰ σὲ βάλω κριτὴν εἰς αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι, διὰ νὰ ἰδῇς ἂν ἔχω δίκαιο.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ας ἦναι. Ἐγὼ νὰ γίνω κριτής. (Πρὸς τὸν Θεόδωρον.) Στάσου παρὰ πέρα, κὺρ Θοδωράκη, ἔτσι νὰ χαρῇς τὴ ζωή σου!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μωρὲ Χριστοφῆ! μωρ' ἐγὼ ἀγαπῶ κάποια κόρη, καὶ θέλω νὰ τὴν 'πάρω γυναῖκά μου, καὶ αὐτὸς ὁ κρεμάλας ἔχει τὴν ἀδιαντροπιὰ νὰ τὴν ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸς, καὶ θέλει καὶ καλὰ νὰ τὴν 'πάρῃ ἡ μούρη του, καὶ ὄχι ἐγώ.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Α! ἄδικο ἔχει.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ηκουσες ἐσὺ φρικτότερο ἀπ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; ἕνας υἱὸς νὰ γίνεται τοῦ πατέρα του ἀντεραστής; Δὲν ἔπρεπε νὰ στοχασθῇ, νὰ σεβασθῇ τοῦ πατέρα του τὴν κλίσι, καὶ νὰ ἀπέχῃ;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Δίκηο ἔχεις. Ἄφησέ με ἐγὼ νὰ τοῦ δμιλήσω, καὶ ἡ αὐθεντειά σου στάσου παρὰ πέρα, νὰ χαρῇς τὰ 'μάτια σου!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρὸς τὸν Χριστοφὴν, πλησιάσαντα.

Εσένα λοιπὸν ἐδιάλεξε κριτήν;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Αμ' 'ξεύρω κ' ἐγώ! 'Σὰν πολλὴ τιμὴ διὰ λόγου μου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ας ἦναι· ὅποιος καὶ ἂν θέλῃ ἂς ἦναι· ἀδιάφορον. Ἄκουσε, Χριστοφῆ. 'Αγαπῶ μίαν νέαν, καὶ αὐτὴ μὲ ἀνταγαπᾷ. Τώρα, ὁ πατέρας θέλει αὐτὴν τὴν νέαν νὰ τὴν νυμφευθῇ, νὰ μοῦ τὴν 'πάρῃ, νὰ τὴν κάμῃ γυναῖκά του.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εἰς αὐτὸ ἔχει ἄδικο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Δὲν εἶναι ἐντροπὴ, ἕνας ἄνθρωπος τῆς ἡλικίας του, νὰ θέλῃ δεύτερον γάμον; 'Ταιριάζει καθόλου εἰς τὸν πατέρα μου νὰ ἦναι ἐρωτευμένος μὲ μίαν κόρην τῆς ἡλικίας μου; Καὶ δὲν ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ πλέον αὐτὰ τὰ πράγματα εἰς τοὺς νέους;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εἰς αὐτὸ ἔχεις δίκηο. Ἄφησέ μ' ἐμένα νὰ τοῦ εἰπῶ δύο λόγια. Εγελάσθηκε 'σὰν ἄνθρωπος καὶ αὐτός. (Πρὸς τὸν Ἑξηνταβελόνην.) Δὲν εἶναι δὰ ὁ υἱός σου, αὐθέντη, τόσο παράξενος καθὼς τὸν λές. 'Παίρνει ἀπὸ λόγια. Λέγει πῶς καταλαβαίνει τὸ σέβας τὸ πατρικό του· μόνο τὸν ἐπῆρε ὁ θυμὸς, καὶ ὡμίλησε καθὼς ὡμίλησε ἐπάνω εἰς τὴ βράσι του. Αλλειῶς, ἐκεῖνος εἶναι πρόθυμος νὰ ὑπακούσῃ εἰς ὅ,τι τὸν προστάξῃς ἡ αὐθεντειά σου· φθάνει μόνο νὰ τὸν μεταχειρισθῇς κομμάτι γλυκύτερα, καὶ νὰ τὸν 'πανδρέψῃς μὲ κάμμία ὅπου νὰ τοῦ καψαρέσῃ κ' ἐκεινοῦ τοῦ κακομοίρη.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Α! ἔτσι ὅταν φέρεται, εἰμπορεῖς νὰ τοῦ εἰπῇς, Χριστοφῆ, πῶς τὰ πάντα ἔχει νὰ ἐλπίζῃ ἀπ' ἐμένα, καὶ πῶς, — δός του καλὰ νὰ καταλάβῃ, — ἐκτὸς τῆς κόρης ἐκείνης, τοῦ δίδω τὸ ἐλεύθερο νὰ ἐκλέξῃ ὅποιαν ἄλλην θελήσῃ.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Αφησ' ἐπάνω μου τὴν δουλειά. (Πρὸς τὸν Θεόδωρον.) Αἴ! ὁ πατέρας σου δὲν εἶναι δά, κὺρ Θοδωράκη, τόσο ἀστόχαστος, καθὼς τὸν ἐστοχάσθηκες. Μοῦ λέγει, πῶς ὁ θυμός σου τὸν ἔκαμε κ' ἐκεῖνον νὰ ὀργισθῇ· πῶς εἶναι κακοφανισμένος μόνο διὰ τὸν τρόπο ποῦ 'φέρθηκες, καὶ πῶς ἔχει ὅλη τὴν καλὴ διάθεσι νὰ σοῦ δώσῃ ὅ,τι ἀγαπᾷς, φθάνει μόνο νὰ φέρνεσαι γλυκύτερα, μὲ σέβας τάχατες, καὶ μὲ ὑπακουή, καθὼς ἕνας καλὸς υἱὸς πρέπει νὰ φέρνεται εἰς τὸν πατέρα του.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αλλ' εἰμπορεῖς λοιπὸν νὰ τοῦ εἰπῇς, καὶ νὰ τὸν βεβαιώσῃς, ὅτι, ἂν μοῦ δίδῃ αὐτὴν τὴν νέαν, τὴν Ζωήν, — αὐτὸ δός του νὰ τὸ καταλάβῃ, — θὰ μὲ βλέπῃ πάντοτε τὸν εὐπειθέστατον τῶν υἱῶν, καὶ ποτὲ δὲν θὰ κάμω τι παρὰ τὰς θελήσεις του.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, πρὸς τὸν 'Εξηνταβελόνην.

Ετελείωσε. Στρέγει εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τοῦ εἶπες.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ας ἔχῃ δόξαν ὁ Θεός!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, πρὸς τὸν Θεόδωρον.

Διωρθώθηκε ἡ δουλειά. Εὐχαριστήθηκε ἀπ' ὅσα τοῦ ὑπόσχεσαι.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Χαίρω.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τώρα ποῦ εἶσθε καὶ οἱ δύο εἰς ὅλα σύμφωνοι, εἰμπορεῖτε νὰ 'μιλήσετε καὶ μεταξύ σας. Κύτταξε· ἐκοντέψετε νὰ μαλώσετε, ἐπειδὴς δὲν εἴχετε συναγροικηθῇ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Θὰ σὲ εἶμαι, πτωχὲ Χριστοφῆ, ὑπόχρεως εἰς ὅλην μου τὴν ζωή.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Α!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μεγάλη χάρι μοῦ ἔκαμες, Χριστοφῆ, καὶ αὐτὸ ἀξίζει ἀνταμοιβή, μὰ τὴν ἀλήθεια! (Ζητεῖ νὰ εὕρῃ τι ἐν τῷ κόλπῳ του· ὁ Χριστοφῆς ἁπλόνει τὴν χεῖρα, ἀλλ' ὁ 'Εξηνταβελόνης ἐξάγει τὸ μανδύλιόν του.) Αμε δὰ τώρα, καὶ θὰ σ' ἐνθυμηθῶ μίαν ἄλλη φορά· νὰ ἦσαι βέβαιος.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

'Σπολλάτη· προσκυνῶ τὸν αὐθέντη.

ΣΚΗΝΗ Ε′

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σᾶς ζητῶ, πατέρα μου, συγγνώμην, ὅτι μὲ εἶχε παραφέρει ὁ θυμός.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τώρα πλέον ἐπέρασαν ὅλα.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι λυποῦμαι τὰ μέγιστα δι' αὐτό.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κ' ἐγὼ χαίρω ἀπὸ καρδίας, νὰ σὲ βλέπω τώρα φρόνιμο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ομολογῶ τὴν ἀγαθότητά σας, πατέρα, ὅτι ἐσυγχωρήσετε τόσον ταχέως τὸ παῖσμά μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εὔκολα συγχωροῦν οἱ πατέρες τὰ παίσματα τῶν παιδιῶν των, ὅταν τὰ βλέπουν πῶς ἐπανῆλθαν εἰς τὰ χρέη των.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ελπίζω νὰ μὴ φυλάξετε μνησικακίαν διὰ τὰς παρεκτροπάς μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰς τοῦτο μὲ ὑποχρεόνει τὸ σέβας καὶ ἡ ὑπακοὴ, ὅπου μοῦ ἔδειξες.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σᾶς ὑπόσχομαι, πατέρα μου, ὅτι ἐφ' ὅρου ζωῆς θὰ διατηρῶ ἐντὸς τῆς ψυχῆς μου τὴν μνήμην τῆς ἀγαθότητός σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κ' ἐγὼ ὁμοίως σοῦ ὑπόσχομαι, πῶς τώρα δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ὅπου νὰ μοῦ ζητήσῃς, καὶ νὰ μὴ σοῦ τὸ παραχωρήσω.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγὼ δὲν θὰ σᾶς ζητήσω πλέον τίποτε· μ' ἐδόσετε τὸ πᾶν, ἀφήσας μου αὐτὴν τὴν νέαν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ποίαν νέαν;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τὴν Ζωήν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Λέγω, πατέρα, ὅτι σᾶς εἶμαι τὰ μέγιστα εὐγνώμων, καὶ ὅτι τὰ πάντα ἀναπληροῖ ἡ ἀγαθότης σας, ἐξ ἧς ἀφήσετε εἰς ἐμὲ αὐτὴν τὴν νέαν, τὴν Ζωήν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ποία Ζωὴ σοῦ ἄφησα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αὐτὴ ἡ νέα, Ζωὴ δὲν ὀνομάζεται;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ποῖος σοῦ εἶπε πῶς σοῦ τὴν ἄφησα αὐτήν;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Σεῖς, πατέρα, δὲν τὸ εἴπετε;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εγώ;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Βέβαια.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς! σὺ ὑπεσχέθηκες νὰ τὴν ἀφήσῃς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εγὼ, νὰ τὴν ἀφήσω;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οὐδέποτε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν ἐπαρατήθηκες ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀπαίτησί σου;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εξ ἐναντίας, ἐπιμένω εἰς αὐτὴν ὑπέρ ποτε ἄλλοτε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Λοιπὸν, « τ' εἶχες Γιάννη; τ' εἶχα πάντα! »

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ως πρὸς τοῦτο, δὲν θὰ μεταβάλω γνώμην ποτέ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μή σε μέλῃ λοιπὸν, γαΐδαρε, καὶ βλέπεις!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ο,τι ἀγαπᾶτε, κάμετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εὐθὺς νὰ ξεκουμπισθῇς ἀπ' ἐδῶ, καὶ πλέον ποτὲ νὰ μὴ σὲ 'ξαναϊδοῦν τὰ 'μάτια μου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Σὲ διώχνω ἀπὸ τὸ σπῆτί μου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Διώξετέ με.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν σὲ γνωρίζω ὡς παιδί μου εἰς τὸ ἑξῆς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Εστω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Σὲ κηρύττω ἀπόκληρο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ο,τι ὁρίζετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ νὰ ἔχῃς τὴν κατάρα μου!

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Αν σᾶς ἔπταια!

ΣΚΗΝΗ Ϛ'

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΕΡΩΤΑΣ.

ΕΡΩΤΑΣ.

Ερχόμενος ἐκ τοῦ κήπου, καὶ φέρων μικρόν τι κιβώτιον.

Κὺρ Θοδωράκη! κὺρ Θοδωράκη! Καλὰ καὶ σ' ἔτυχα ἐπάνω εἰς τὴν στιγμή! Ἔρχου ἐξοπίσω μου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τί εἶναι, μωρ' Ἔρωτα;

ΕΡΩΤΑΣ.

Σοῦ λέγω· ἔρχου ἐξοπίσω μου. Καλὰ τὴν ἔχομε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τί;

ΕΡΩΤΑΣ.

Νά, αὐτό. Εἰμπόρεσα καὶ τὄβαλα 'ς τὸ χέρι.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Τί εἶν' αὐτό;

ΕΡΩΤΑΣ.

Χρήματα τοῦ πατέρα σου· τὰ εἶχε χωσμένα εἰς ἕνα μέρος τοῦ περιβολιοῦ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Πῶς τ' ἀνεκάλυψες;

ΕΡΩΤΑΣ.

Ὕστερα σοῦ λέγω. Τώρα τρέχα, ἀκούω φωναίς.

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ἀνακράζων ἔτι ἀπὸ τοῦ κήπου.

Κλέφταις! κλέφταις! λῃστάδες! φονιάδες! Διὰ τὸν Θεό! διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ! Ἐχάθηκα, ἀφανίσθηκα, ἐσκοτώθηκα! Μοῦ 'πῆραν ὅ,τι εἶχα. Ποιὸς νὰ ἦν' αὐτὸς ὁ φονιᾶς; Τί νὰ 'γίνηκε; Ποῦ νὰ ἦναι; Ποῦ νὰ 'κρύφθηκε; Τί νὰ κάμω, διὰ νὰ τὸν εὕρω; Ποῦ τώρα νὰ τρέξω; Ποῦ νὰ μὴν τρέξω; Μήπως καὶ εἶν' ἐκεῖ; Ἐδῶ μήπως καὶ εἶναι;... Ποιὸς εἶν' ἐδῶ; Στάσου, σκυλί! (Πρὸς ἑαυτὸν, συλλαβὼν τὸν ἴδιόν του βραχίονα.) Δός μου εὐθὺς τὰ γρόσα μου, ἄτιμε!... Ἆ! εἶμ' ἐγώ! Ὁ νοῦς μου εἶναι τόσο σκοτισμένος! Μηδὲ ποῦ εἶμαι 'ξεύρω, μηδὲ ποιὸς εἶμαι, μηδὲ τί κάμνω. Ἄχ! λιρίτσαις μου! λυρίτσαις μου! ἀκριβαίς μου λιρίτσαις! ποιὸς, ποιὸς μ' ἐχώρισε ἀπὸ σᾶς; Κ' ἐγὼ ὁ δυστυχὴς, ἀφοῦ ἐστερήθηκα σᾶς, ἔχασα τὰ πάντα· ἔχασα τὸ στήριγμά μου, ἔχασα τὴν παρηγοριά μου, ἔχασα τὴν χαρά μου· ὅλα δι' ἐμένα ἐτελείωσαν· ἐξέκαμα ἀπὸ τὸν κόσμο. Χωρὶς ἐσᾶς, μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσω. Τετέλεσται· δὲν εἰμπορῶ· ἐγὼ ἀποθαίνω· ἐγὼ ἀπέθανα· ἀπέθανα καὶ ἐτάφηκα, καὶ ἐτελείωσα. Δὲν εἶν' ἐδῶ κἀνένας Χριστιανὸς νὰ μὲ ἀναστήσῃ, νὰ μοῦ ἀποδώσῃ τὰ χρηματάκια μου, ἢ νὰ μοῦ εἰπῇ ποιὸς μοῦ τὰ 'πῆρε; Ἔ; σὺ, θὰ μοῦ 'πῇς; Κανεὶς δὲν εἶναι. Αὐτὸς ὅπου τὸ ἔκαμε, πρέπει νὰ ἐπαραμόνευσε μὲ προσοχὴ τὴν ὥρα καὶ τὴν στιγμή. Ἐδιάλεξε ἴσα τὴν στιγμὴ ποῦ ὡμιλοῦσα μ' ἐκεῖνο τὸν ἀπάνθρωπο, τὸν υἱό μου. Ἄς 'πάγω ὡς ἔξω. Νὰ τρέξω νὰ δώσω εἴδησι εἰς τὸν ἀστυνόμο, νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος, νὰ ἐξετάσῃ ὅλους τοῦ σπητιοῦ μου, ὅλους· δούλαις, δούλους μου, υἱό μου, κόρη μου, ἐμένα, ἐμένα τὸν ἴδιο. Εἶν' ἕνα πλῆθος ἐδῶ συναγμένοι. Ὅπου ρίψω τὸ 'μάτι μου, βλέπω ἀνθρώπους ὑπόπτους, καὶ καθένας μοῦ φαίνεται πῶς αὐτὸς εἶν' ὁ κλέφτης. — Διὰ ποιὸν, διὰ ποιὸν ἐκεῖ ὁμιλοῦν; Δι' αὐτὸν

πού μ' ἔκλεψε; — Ἐπάνω, τί θόρυβος γίνεται; Μήπως ἐπέρασε ὁ κλέφτης μου ἐπάνω; Διὰ τὸν Θεό! ὅποιος ἔμαθε τίποτε διὰ τὸν κλέφτη μου, νὰ μοῦ τὸ 'πῇ. — Ἐκεῖ, ἐκεῖ, μεταξύ σας μήπως ἐπῆγε κ' ἐχώθηκε; — Ὅλοι μὲ βλέπουν καὶ γελοῦν! Ἀμφιβολία δὲν εἶναι πῶς καὶ αὐτοὶ θὰ ἔβαλαν εἰς τὴν κλοπὴ τὸ χέρι τους. Γρήγορα, τὸν ἀστυνόμο, χαβάσηδαις, τὴν χωροφυλακὴ εἰς τὸ ποδάρι, τὸ προξενεῖο, τὸν διοικητή, σίδερα, κρεμάλα, παλούκωμα! Ὅλος ὁ κόσμος νὰ κρεμασθῇ, ὅλος ὁ κόσμος, καί, ἂν δὲν εὑρεθοῦν τὰ χρήματά μου, ὕστερα κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α′

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝ.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Ησυχάσετε, κύριε Ἑξηνταβελόνη· ἀφήσετε ἐγὼ νὰ ἐξετάσω, διὰ νὰ γίνουν ἐν τάξει τὰ πράγματα, καὶ ἀκολούθως εἰδοποιοῦμεν τὴν ἀστυνομίαν. Μοῦ ἔτυχαν πολλαὶ τοιαῦται περιστάσεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐχρημάτισα καὶ ὑπάλληλος ἀστυνομικὸς, πρὶν διορισθῶ εἰς τὴν Σμύρνην ὑπὸπρόξενος. Ἀνεκάλυψα ἄπειρα ἐκεῖ τοιαῦτα κακουργήματα, καὶ εἴθε νὰ εἶχα τόσας χιλιάδας δραχμὰς, ὅσας κεφαλὰς ἔστειλα εἰς τὴν λαιμητόμον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ολαι αἱ ἀρχαὶ τοῦ τόπου πρέπει νὰ λάβουν μέρος εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, κύριε Ὑποπρόξενε· καὶ, ἂν δὲν ἀνακαλυφθοῦν τὰ χρήματά μου, θὰ ἐνάξω ὅλας τὰς ἀρχάς.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Εἶναι χρεία νὰ γίνῃ ἐδῶ μία προκαταρκτικὴ ἀνάκρισις. Εἴπετε ὅτι εἴχετε μέσα εἰς τὸ κασελάκι περὶ οὗ ὁ λόγος;...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εκατὸν χιλιάδαις γρόσα.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Εκατὸν χιλιάδαις γρόσα!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ὑιερὰ, μάλιστα.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Η κλοπὴ εἶναι σημαντικωτάτη!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Βέβαια! Σᾶς λέγω, κύριέ μου, δὲν ὑπάρχει τιμωρία ἀνάλογη μὲ τοιοῦτο μέγα ἔγκλημα· καὶ ἂν αὐτὸ μείνῃ ἀτιμώρητο, κἀνένα ἱερὸν πρᾶγμα δὲν θὰ ἦναι πλέον εἰς ἀσφάλειαν.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Καὶ εἰς τί νόμισμα ἦσαν αὐτὰ τὰ χρήματα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰς λίραις, κύριε Ὑποπρόξενε· εἰς λίραις, χίλιαις, σωστόταταις.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Καὶ εἰς ποῖον ἔχετε ὑποψίαν;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰς ὅλους· ἂν μ' ἐρωτήσετε, πρέπει νὰ φυλακισθῇ ὅλη ἡ πόλις, καὶ ἀκόμη καὶ τὰ χωριά.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Σιγά· δὲν συμφέρει ὁ θόρυβος· ἀκούσετε τὴν συμβουλήν μου. Πρῶτον, μὲ τὴν ἡσυχίαν πρέπει νὰ βάλωμεν εἰς τὸ χέρι τινὰς ἀποδείξεις, καὶ ἀκολούθως νὰ προβῶμεν εἰς εὕρεσιν τῶν χρημάτων μετὰ πάσης αὐστηρότητος.

ΣΚΗΝΗ Β'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Λαλῶν πρὸς τὰ παρασκήνια, ἀφ' ὧν ἐξῆλθεν εἰς τὴν σκηνήν.

Κάμετε καθὼς σᾶς εἶπα, καὶ τώρα ἔρχομαι. Σφάξτε μοῦ τον ἀμέσως· ζεματίστε τον, μαδῆστέ τον, καὶ κρεμάστε μοῦ τον ἀπὸ τὰ ποδάρια.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, *πρὸς τὸν Χριστοφήν.*

Ποιόν; Αὐτὸν ποῦ μ' ἔκλεψε;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ενα διάνο μοῦ 'στειλε ὁ κὺρ γραμματικός σου, καὶ θέλω νὰ σοῦ τὸν φκιάσω καθὼς 'ξέρω. Θὰ ἰδῇς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί διάνους κάθεσαι τώρα καὶ μοῦ λές! τί διάνους! Πέρασ' ἐδῶ, νὰ ἰδῇς τί ἔχει νὰ σ' ἐρωτήσῃ ὁ κύριος Ὑποπρόξενος.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ, πρὸς τὸν Χριστοφήν.

Μὴ φοβεῖσαι· κόπιασ' ἐδῶ τοῦ λόγου σου. Ἥσυχα θὰ γίνουν τὰ πράγματα. Θὰ ἐξετάσωμεν, καὶ εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ μὴν ἔλθῃ εἰς φῶς τοῦ καθενὸς ἡ ἐνοχή.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Θὰ ᾖναι καὶ ἡ αὐθεντειά του εἰς τὸ τραπέζι;

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Πρῶτον ἀπ' ὅλα σὲ λέγω, φίλε μου, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρύψῃς τίποτε τοῦ αὐθεντός σου.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εγὼ, αὐθέντη μου, νὰ τοῦ κρύψω; Ἐγὼ, ὅ,τι εἶν' ἡ τέχνη μου, σήμερα θὰ τὴν ἰδῇ. Ὅ,τι μοῦ εἶναι δυνατὸ νὰ κάμω, θὰ τὸ κάμω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ημεῖς τί σοῦ λέμε, καὶ σὺ τί λές;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Καλὰ νὰ γίνουν τὰ φαγιά· τί ἄλλο; Ἂν ἔχουν κάμμιαν ἔλλειψι, θὰ φταίῃ ὁ κὺρ γραμματικός σου, ὅπου εἰς ὅλα ἠθέλησε νὰ βάλῃ τὴν οἰκονομία του.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μωρὲ θεομπαίκτη, τί φαγιὰ κάθεσαι καὶ κοπανίζεις; τί φαγιά; Γρήγορα, ἐδῶ νὰ φανερώσῃς ὅ,τι 'ξεύρεις διὰ τὰ χρήματα ποῦ μοὔκλεψαν.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Χρήματα σοὔκλεψαν;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μοὔκλεψαν, ναὶ, μοὔκλεψες σύ· καὶ ἂν δὲν τὰ φέρῃς ἐδῶ ἀμέσως, θὰ σὲ στείλω εἰς τὴν κρεμάλα, πρωτοκλέφτη!

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Αφήσετε, κύριε, μὴ τὸν ὑβρίζετε. Δὲν φαίνεται ἄτιμος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος· καὶ χωρὶς νὰ τὸν στείλετε εἰς τὴν φυλακὴν, θὰ σᾶς φανερώσῃ ὅλην τὴν ἀλήθειαν. — Ἄκουσε... πῶς ὀνομάζεσαι;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Χριστοφής, δοῦλός σας.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Φίλε μου κὺρ Χριστοφῆ, ἂν ὁμολογήσῃς τὸ πρᾶγμα, πῶς ἔγινε, δὲν θὰ σοῦ γίνῃ κανένα κακό· μάλιστα ὁ αὐθέντης σου θὰ σὲ ἀνταμείψῃ. Ἠξεύρεις ὅτι τοῦ ἔκλεψαν σήμερον τὰ χρήματά του. Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ γνωρίζῃς τίποτε περὶ τούτου, ἐνῷ καὶ σὺ εὑρίσκεσαι ἐδῶ μέσα.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Α! νὰ περίσταση νὰ ἐκδικηθῶ κ' ἐγὼ τὸν γραμματικό. Αὐτὸς θὰ τὴν ἔκαμε τὴν βρωμοδουλειά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί στέκεις καὶ μουρμουρίζεις ἐκεῖ;

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ, πρὸς τὸν Ἑξηνταβελόνην.

Αφήσετέ τον. Ἑτοιμάζεται νὰ μᾶς εὐχαριστήσῃ. Ἐγὼ ἐξ ἀρχῆς σᾶς εἶπα, ὅτι δὲν εἶναι ἄτιμος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Αν θὲς, αὐθέντη, νὰ σοῦ εἰπῶ τὰ πράγματα πῶς 'γίνηκαν, θαῤῥῶ πῶς ὁ ἀγαπημένος σου ὁ κὺρ γραμματικὸς τὴν ἔφκιασε τὴ δουλειά.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ο Τηλέμαχος;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ναῖσκε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ο Τηλέμαχος! ἐνῷ τὸν ἐθεωροῦσα ὡς ἕνα πιστότατον νέον!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εκεῖνος, ἐκεῖνος, μοῦ φαίνεται πῶς νὰ σοῦ τἄκλεψε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ ἀπὸ ποῦ τὸ καταλαβαίνεις;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Απὸ ποῦ;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τὸ καταλαβαίνω . . . ἀπ' ἐκεῖ ὅπου τὸ καταλαβαίνω.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Οχι δά, κὺρ Χριστοφῆ, δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· πρέπει νὰ εἰπῇς καὶ ποίας ἀποδείξεις ἔχεις ὅτι εἶναι αὐτός;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τὸν εἶδες ἤγουν νὰ τριγυρίζῃ καθόλου ἐκεῖ, ὅπου ἦταν τὰ χρήματα;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τὸν εἶδα· βέβαια καὶ τὸν εἶδα. Ποῦ τὰ εἶχες τὰ χρήματα;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰς τὸ περιβόλι.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Αἵ, ναί· εἰς τὸ περιβόλι κ' ἐγὼ τὸν εἶδα ἴσα, ἴσα. Καὶ ποῦ μέσα τὰ εἶχες;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μέσα εἰς ἕνα κασελάκι.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εἶδες ποῦ τὸ εἶπες; Ἕνα κασελάκι τὸν εἶδα κ'ἐγὼ κ'ἐβάσταγε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ πῶς ἦταν χαμωμένο αὐτὸ τὸ κασελάκι; Νὰ ἰδῶ ἂν ἦταν τὸ ἰδικό μου.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Πῶς ἦταν χαμωμένο;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Ηταν χαμωμένο... 'Απαράλλακτο 'ςὰν ἕνα κασελάκι ἦταν χαμωμένο.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Αὐτὸ ἐννοεῖται. 'Αλλὰ παράστησέ μας ὀλίγον τὸ ἐξωτερικό του, νὰ ἰδοῦμεν ἂν ἦταν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τὸ ἐξωτερικό του... ἦταν μεγάλο.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εκεῖνο ὅπου μοὔκλεψαν ἦταν μικρό.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Αἵ! σοῦ εἶπα μεγάλο... Καὶ μικρὸ ἠμποροῦσα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ. Εγὼ, τάχατες, τὸ λέγω μεγάλο, ἐπειδὴς καὶ ἠμποροῦσε μέσα νὰ χωρῇ πολλά.

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Καὶ τί χρῶμα εἶχε;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Τί χρῶμα;

Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

Ναί.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Χρῶμα εἶχε... Στᾶ νὰ ἰδῇς πῶς ἦταν τὸ χρῶμά του. (Παρατηρεῖ πέριξ αὐτοῦ.) Εἶχε ἕνα χρῶμα... πῶς τὸ λέν; 'Πέ μου το, αὐθέντη, πῶς τὸ λέν;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ε;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Δὲν ἦταν 'ςὰν κόκκινο;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μωρὲ, ἦταν πάφιλας· τενεκές.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Α! ναὶ, τενεκές· τί σοῦ λέγω; — κ' ἐμισοκοκκίνιζε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αὐτὸ ἦταν· δὲν μένει ἀμφιβολία. Γράψετε, κύριε ὑποπρόξενε, γράψετε αὐτὴν τὴν κατάθεσιν. Κυττάξετε, αὐτὸς ὁ κόσμος ποῦ κατήντησε! Δὲν εἰμπορεῖ τις πλέον νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς κἀνένα. 'Από τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, θὰ νομίζω πῶς κ' ἐγὼ ἀκόμη εἰμπορῶ νὰ κλέψω τὸν ἴδιόν μου τὸν ἑαυτόν. Τόσον ἐφοβήθηκε τὸ 'μάτι μου!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, πρὸς τὸν Ἐξηνταβελόνην.

Νά τον, ὁ φίλος· ἔρχεται. Μόνο, αὐθέντη, νὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάρι, νὰ μὴν τοῦ εἰπῇς πῶς τὰ ἔμαθες ἀπ' ἐμένα, αὐτὰ ποῦ ἔμαθες.

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελα ἐδῶ κοντά· ἔλα νὰ ὁμολογήσῃς αὐτὸ ποῦ ἔκαμες· ποῦ δὲν γίνεται πλέον ἐντροπιασμένη, οὔτε φοβερώτερη παρανομία ἀπ' αὐτήν.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Τί ἀγαπᾶτε, κύριε;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Προδότη! καὶ ἀκόμη ἔχεις καὶ μούρη, καὶ δὲν ἐρυθριᾷς;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Τί ἔκαμα; Δὲν σᾶς ἐννοῶ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί ἔκαμες, ἀχαρακτήριστε; Ὑποκρίνεσαι καὶ πῶς δὲν καταλαβαίνεις τί σοῦ λέγω! Ὅλ' αὐτὰ τώρα πλέον δὲν σὲ ὠφελοῦν, ἀφοῦ ἀνεκαλύφθησαν, καὶ μοῦ ἔγιναν γνωστὰ τὰ πάντα. Μὲ τί συνείδησιν, μωρὲ, εἰμπόρεσες νὰ καταχρασθῇς τὴν καλωσύνη μου κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο; Νὰ εἰσχωρέσῃς ἐδῶ μέσα, ἐπίτηδες διὰ νὰ μ' ἐπιβουλευθῇς, καὶ νὰ μοῦ παίξῃς ἕνα τοιοῦτο παιγνίδι;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Νὰ σᾶς εἰπῶ λοιπὸν, κύριε, τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν, ἀφοῦ σᾶς ἐφανερώθη τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ καταφύγω εἰς ψευδεῖς ἀρνήσεις.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Πὼ, πώ! Ἐπροφήτευσα ἐγὼ τὸ λοιπὸ, χωρὶς νὰ 'ξεύρω τίποτας;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εγὼ, καὶ ἄνευ τούτου, εἶχα σκοπὸν νὰ σᾶς ὁμιλήσω, καὶ ἐπερίμενα ἁρμοδίαν τινὰ περίστασιν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἦλθε τὸ πρᾶγμα τοιουτοτρόπως, σᾶς καθικετεύω νὰ μὴν ὀργισθῆτε, ἂν πρῶτον δὲν ἀκούσετε τοὺς λόγους μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τοὺς λόγους σου! Καὶ τί λόγους εἰμπορεῖς νὰ ἔχῃς διὰ μίαν πρᾶξιν ὡςὰν αὐτὴν, κλέφτη, ἄτιμε;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Α! κύριε, τοιαῦτα ἐπίθετα δὲν ἁρμόζουν εἰς ἐμέ. Ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι ἔπταισα ἐνώπιόν σας, ἀλλὰ τὸ πταῖσμά μου εἶναι πταῖσμα συγγνωστόν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Πῶς συγγνωστόν! τί θὰ εἰπῇ συγγνωστόν;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αξιοσυγχώρητον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αξιοσυγχώρητη εἶναι μία τέτοια δολιότης, μία τέτοια κακοήθεια!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Παρακαλῶ, μὴν ἀγανακτῆτε. Ὅταν μὲ ἀκούσετε, θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ κακὸν δὲν εἶναι μέγα, ὅσον τὸ ἐκλαμβάνετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν εἶναι μέγα ὅσον τὸ ἐκλαμβάνω! Τὸ αἷμά μου ἐκεῖ, τὰ σπλάγχνα μου, κακοῦργε!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Τὸ αἷμά σας, κύριε, ναί· ἀλλὰ δὲν περιέπεσεν εἰς ἀναξίας χεῖρας. Κ' ἐγὼ εἶμαι υἱὸς γονέων, ὄχι τῆς ἐσχάτης τάξεως. Εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, τὰ πάντα ἐπιδέχονται διόρθωσιν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αὐτὸ λοιπὸν κύτταξε νὰ κάμῃς ἀμέσως· νὰ μοῦ ἀποδώσῃς ὅ,τι μοῦ ἅρπαξες.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Δὲν σᾶς ἥρπασα, οὔτε ἀφήρεσά τι. Ἡ τιμή σας, κύριε, θὰ ἱκανοποιηθῇ πληρέστατα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν πρόκειται ἐδῶ περὶ τιμῆς μου. Ἀλλὰ δὲν μοῦ λὲς, τί διάβολος σ' ἐπαρακίνησε νὰ κάμῃς αὐτὸ ὅπου ἔκαμες;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μ' ἐρωτᾶτε περὶ πράγματος...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναί, σ' ἐρωτῶ νὰ μοῦ εἰπῇς, τί διάβολος σὲ ἔσπρωξε εἰς αὐτό;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Θεός τις, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπολογεῖται δι' ὅσα γίνονται ἐξ αἰτίας του· ὁ Ἔρως.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ο Ἔρως!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ναί.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νόστιμος ἔρως καὶ αὐτός! Ὡραῖος ἔρως, μὰ τὸ ναί, ὁ ἔρως σου, ὁ πρὸς ταὶς χρυσαίς μου ταὶς λίραις!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Οχι, κύριε· διόλου δὲν μὲ παρεκίνησαν εἰς αὐτὸ τὰ πλούτη σας· καὶ μαρτύρομαι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, νὰ μὴν ἀποβλέψω εἰς κἀνὲν ἀπὸ τ' ἄλλα ἀγαθά σας, ἂν μὲ ἀφήσετε, μὲ τὴν εὐχήν σας, μόνον αὐτό σας τὸ κειμήλιον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ελωλάθηκες, μωρέ; Νὰ σοῦ τ' ἀφήσω! Κύτταξ' ἐκεῖ ἀναισχυντία, νὰ ζητῇ νὰ τοῦ ἀφήσω ὅ,τι μοῦ ἔκλεψε!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Κλοπὴν τὸ ὀνομάζετε αὐτό;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ δὲν εἶναι κλοπή; Ἀμὴ τί εἶναι, τὸ νὰ πᾷς νὰ μοῦ 'πάρῃς κρυφίως ἕνα τέτοιον θησαυρόν;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εἶναι μὲν θησαυρὸς, καὶ ἀναμφιβόλως ὁ πολυτιμότατος τῶν ὅσους ἔχετε· ἀλλὰ δὲν τὸν χάνετε, ἂν τὸν ἀφήσετε εἰς ἐμέ. Σᾶς τὸν ζητῶ γονυκλινῶς, τὸν ὄντως παμπόθητον θησαυρόν σας τοῦτον. Μεγάλην εὐεργεσίαν θὰ κάμετε, κύριέ μου, εἰς ἐμὲ, ἂν μὲ τὸν δώσετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί θὰ εἰποῦν αὐτά; — Κύτταξε, κύτταξε! Δὲν δίδω τίποτε.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Υπεσχέθημεν ἀμοιβαίαν πίστιν, καὶ ὡρκίσθημεν ποτὲ νὰ μὴ χωρισθῇ ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἄλλου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Γελᾷς ἢ δὲν γελᾷς μὲ ταὶς ὑπόσχεσαις καὶ μὲ τοὺς ὅρκους αὐτοὺς, τοῦ νὰ μὴ χωρισθοῦν!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Μάλιστα· ὑπεσχέθημεν καὶ οἱ δύο νὰ συζήσωμεν διὰ παντὸς ἀχώριστοι.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Μάθε λοιπὸν ἀπ' ἐμὲ, ὅτι πολὺ καλὰ θὰ σᾶς χωρίσω.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Τοῦτο δύναται μόνος ὁ θάνατος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ηγουν ὁ διάβολος ἐμβῆκε μέσα του, νὰ 'πάρῃ καὶ καλὰ ταὶς λίραις μου!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Σᾶς εἶπα ἤδη, κύριε, ὅτι διόλου δὲν ἔκαμα ἐκ φιλοκερδείας αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔκαμα. Ἡ καρδία μου δὲν ἐκινήθη ὑπὸ τοῦ ἐλατηρίου τὸ ὁποῖον ὑποθέτετε, ἀλλ' ὡρμήθην ὑπὸ εὐγενεστέρου αἰσθήματος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ακουσε! ἄκουσε! Νὰ ἰδῇς ὅτι αὐτὸ ποῦ μοῦ 'πῆρε, τὸ 'πῆρε χριστιανικὰ, ἀπὸ ἀγάπην ἤγουν πρὸς τὸν πλησίον! Τώρα σὲ δείχνω ἐγὼ, κρεμάλα, νὰ πᾷς αὐτὰ νὰ τὰ λὲς ἐκεῖ ποῦ θὰ σὲ ρίψουν, εἰς τὰ σίδερα.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Κάμετε ὅ,τι θελήσετε. Πᾶσαν τυραννίαν εἶμ' ἕτοιμος νὰ ὑπομείνω· μόνον σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστεύσετε τοὐλάχιστον, ὅτι, ἂν βλέπετέ τι κακὸν εἰς τοῦτο, μόνος ἐγὼ εἶμαι ἔνοχος, καὶ ὄχι ποσῶς ἡ θυγάτηρ σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Νὰ ἡ ὥρα νὰ ἦναι ἔνοχο εἰς ἕνα τοιοῦτο ἔγκλημα καὶ τὸ παιδί μου! Βέβαια, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐτρελάθηκε. Γρήγορα, νὰ μοῦ εἰπῇς, ποῦ τὴν ἐπῆγες, ποῦ τὴν ἔκρυψες;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εγώ; Δὲν τὴν ἐπῆγα πουθενά. Εὑρίσκεται πάντοτε εἰς τὸ σπῆτί σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Η χρυσῆ μου ἡ κασελίτσα ἐδῶ ἀκόμη 'βρίσκεται! (Πρὸς τὸν Τηλέμαχον.) Δὲν τὴν ἔβγαλες καθόλου ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτί μου;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Οχι, κύριε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ — εἰπέ μου· δὲν ἔβαλες χέρι, δὲν τὴν ἤγγισες διόλου;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εγώ, νὰ τὴν ἐγγίσω! Μεγάλως ἀδικεῖτε, κύριε, καὶ ἐμὲ, καὶ. ἐκείνην. Ἐγὼ διεκαιόμην πάντοτε ὑπὸ ἁγνοτάτου πρὸς αὐτὴν αἰσθήματος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Διεκαίουνταν ὑπὸ ἁγνοτάτου αἰσθήματος πρὸς τὴν κασελίτσα μου!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Θὰ ἐπροτίμων τὸν θάνατόν μου, παρὰ νὰ τὴν δώσω ἀφορμὴν νὰ ὑποθέσῃ ἐξ ἐμοῦ ὑβριστικήν τινα πρόθεσιν. Ὦ! ἔχει φρόνησιν ἐκείνη. Εἶναι τόσον φιλότιμος!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Φιλότιμος! ἡ κασέλα μου!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ολοι μου οἱ πόθοι, αἱ ἀγαλλιάσεις μου ὅλαι περιωρίσθησαν εἰς τὸ νὰ τὴν βλέπω· καὶ οὐδέποτε στοχασμός τις μοχθηρὸς δὲν ἐμόλυνε τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον συνέλαβα ἐκ τῶν ὡραίων της ὀφθαλμῶν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Η κασελίτσα μου ἔχει καὶ ὡραίους ὀφθαλμούς! Χά! χά! νὰ ξεψυχᾷ κάνεις ἀπὸ τὰ γέλοια, μέσα εἰς τὴν σκάσι του. Ὁμιλεῖ δι' αὐτὴν, ὡς νὰ ἦταν κάμμία του ἀγαπητική!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εἱμπορεῖτε νὰ ἐρωτήσετε τὴν κυρὰ Κακουλὴ, ἥτις ἐγνώριζε τὰ πάντα. Ἐξ αὐτῆς θὰ μάθετε ἐὰν ποτὲ...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί! εἶναι καὶ ἡ δούλα ἀνακατωμένη εἰς αὐτὴ τὴν δουλειά;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Εὑρέθη παροῦσα εἰς τὸν ἀῤῥαβῶνά μας. Ὅταν ἐγνώρισε τὴν τιμιότητα τοῦ σκοποῦ μου, μ' ἐβοήθησε καὶ αὐτὴ νὰ πείσω τὴν θυγατέρα σας ὅπως δεχθῇ ἓν δακτυλίδι μου, καὶ μὲ δώσῃ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἰδικόν της.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Τί λέγει αὐτός; Παραλαλεῖ ἀπὸ τὸν φόβο του, μήπως καὶ τὸν ῥίψω εἰς τὰ σίδερα; (Πρὸς τὸν Τηλέμαχον.) Δὲν μὲ λὲς, τί ἔχει ἐδῶ νὰ κάμῃ ἡ κόρη μου;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Σᾶς λέγω, κύριε, ὅτι κατέβαλα κόπους ἀπείρους, ὅπως κλίνῃ ἡ σεμνότης τῆς κόρης εἰς αὐτὴν τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἔρωτός μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τί σεμνότης; ποίας κόρης ἡ σεμνότης;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Τῆς θυγατρός σας· καὶ μόλις χθὲς μ' ἔδωσε τὸν λόγον της, καὶ αὐτὸ ἐδῶ. (Δεικνύει τὸ δακτυλίδιον.)

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Η κόρη μου σοῦ ἔδωσε τὸν λόγον της; Ἡ κόρη μου σοῦ ἔδωσεν αὐτό;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ναί, καθὼς ἔλαβε καὶ ἐξ ἐμοῦ ἓν ἄλλο.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ

Καὶ τὸ φορεῖ;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αγνοῶ, ἀλλὰ τὸ ἐφόρεσε· τόσον ἀρκεῖ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κύτταξε δυστυχίαις! Κύτταξε καὶ ἄλλαις συμφοραῖς!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, πρὸς τὸν Ὑποπρόξενον.

Η αὐθεντειά σου, αὐτὰ ὅλα πέρνα τα τώρα εἰς τὸ χαρτί.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Απὸ τὸ κακὸ εἰς τὸ χειρότερο! (Πρὸς τὸν Ὑποπρόξενον.) Τώρα, πρέπει νὰ γράψετε, κύριε Ὑποπρόξενε, καὶ νὰ τὸν χαρακτηρίσετε ὡς ὄχι μόνον κλέφτη, ἀλλὰ καὶ ἀπατεῶνα.

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Εμ κλέφτης, ἐμ πλάνος. Μωρὲ, τὸ σκυλί!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αὐτὰ τὰ ἐπίθετα πρὸς ἐμὲ εἶναι διόλου ἀνοίκεια· καὶ ὅταν γίνῃ γνωστὸν ποίων γονέων υἱὸς εἶμαι...

ΣΚΗΝΗ Δ′

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΖΩΗ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αρπάζει τὴν χεῖρα τῆς Ἐλπινίκης, βλέπει τὸ δακτυλίδιον, τὸ ἀποσπᾷ βιαίως, τὸ παρατηρεῖ καλῶς, καθαρίζει τὸ πετράδιον, καὶ βάλλει αὐτὸ ἐν τῷ βαλαντίῳ του.

Α! κόρη ἀχρεία! κόρη ἀναξία νὰ ἔχῃς πατέρα ὡςὰν ἐμὲ ἕναν ἄνθρωπο. Τέτοια μαθήματα ἐγὼ σ' ἐδίδαξα; Ἠαγαίνεις κ' ἐρωτεύεσαι μ' ἕνα πρωτοκλέφτη, μ' ἕναν ἄτιμον ἄνθρωπο, καὶ τοῦ δίδεις ἐνταὐτῷ καὶ ἀῤῥαβῶνα, χωρὶς νὰ ἔχω εἴδησι! Κακὰ ὅμως ἀπατηθήκετε καὶ οἱ δύο. Διὰ παντὸς θὰ σὲ κλείσω μέσα εἰς τέσσαρας τοίχους. Μή σε μέλῃ, καὶ θὰ ἰδῇς! (Πρὸς τὸν Τηλέμαχον.) Καὶ σένα, μωρέ, εἰς τὴν κρεμάλα θὰ σὲ στείλω, νὰ λάβῃς τὰ ἐπίχειρα τῆς αὐθαδείας σου.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Τὸ θέλημα τὸ ἰδικόν σας δὲν εἶναι νόμος, κατ' εὐτυχίαν. Πρὶν μὲ καταδικάσουν, τοὐλάχιστον θ' ἀκούσουν κ' ἐγὼ τί λέγω.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἰς τὴν κρεμάλα εἶπα; Μὲ τὸ πριόνι θὰ σὲ κατακόψουν, ὁλοζώντανο!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, προσπίπτουσα εἰς τὸν πατέρα.

Πατέρα μου! πατέρα! μὴ σκληρύνεσθε τόσον. Φανῆτε εὐσπλαγχνικώτερος. Μὴν ἀφίσετε νὰ σᾶς παρασύρῃ ἡ πρώτη ὁρμὴ τοῦ θυμοῦ σας. Λάβετε καιρὸν νὰ σκεφθῆτε τί θέλετε νὰ κάμετε. Αὐτόν, ὁ ὁποῖος νομίζετε ὅτι σᾶς προσέβαλε, γνωρίσετέ τον καλλίτερα, σᾶς παρακαλῶ. Δὲν εἶναι τοιοῦτος, καθὼς τὸν κρίνουν οἱ ὀφθαλμοί σας. Δὲν θὰ σᾶς φανῇ τόσον παράδοξος ἡ πρὸς αὐτὸν συμπάθειά μου, ὅταν ἐνθυμηθῆτε ὅτι, ἂν δὲν ἦτον αὐτός, πρὸ πολλοῦ δὲν θὰ μὲ εἴχετε. Ναί, πατέρα· αὐτὸς μὲ εἶχε σώσει ἐνῷ ἐπνιγόμην, τὴν ἡμέραν ὅτε εἴχαμεν ὑπάγει εἰς τὴν Πέρα Μεριά,[4]) καὶ εἰς αὐτὸν χρεωστεῖτε τὴν ζωὴν αὐτῆς τῆς κόρης σας, τῆς ὁποίας...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν θέλω νὰ 'ξεύρω. Δι' ἐμέ, καλλίτερα θὰ ἦταν ἂν σὲ ἄφηνε νὰ πνιγῇς, παρὰ νὰ κάμῃ αὐτὸ ποῦ ἔκαμε.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Μή, πατέρα μου! διὰ τὰ σπλάγχνα σας τὰ πατρικὰ κάμετέ το· μὴ μὲ...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Δὲν ἀκούω τίποτε. Εἰς τὰ σίδερα εὐθὺς τὸν κατεργάρη! Κύριε Ὑποπρόξενε, εἰς τὰ σίδερα!

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, καθ' ἑαυτόν.

Ἔτσι δά! Ἦλθ' ἡ ὥρα νὰ μοῦ τῆς πληρώσῃς τῆς ξυλιαίς.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, καθ' ἑαυτήν.

Πῶς θ' ἀπογίνῃ τώρα αὐτὴ ἡ δουλειά!

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΑΝΕΣΤΗΣ, ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΖΩΗ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Τί τρέχει, κύριε Ἑξηνταβελόνη; Σὲ βλέπω πολὺ τεταραγμένον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Α! κὺρ Ἀνέστη, ἀδελφέ, εἶμαι ὁ πλέον δυστυχὴς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Κινδυνεύει ἀκόμη καὶ τὸ συμπεθερειό μας. Ποῦ νὰ σοῦ τὰ λέγω! Καὶ εἰς τὸ ἔχει μου μὲ κατηφάνισαν, τὰ σκυλιά, καὶ εἰς τὴν τιμή μου. Νά, αὐτὸς ὁ κατεργάρης! Αὐτὸς ὁ κακοῦργος, ὁ προδότης, ὁ ἄτιμος, ἐπαραβίασε τὰ ἱερώτερα δικαιώματά μου· εἰσεχώρησεν εἰς τὸ σπῆτί μου ὡς γραμματικός, διὰ νὰ μοῦ κλέψῃ ὅ,τι ἔχω, καὶ διὰ νὰ πλανήσῃ τὴν κόρη μου.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ποῖος φροντίζει δι' ὅσα καὶ ἂν ἔχετε; Ποίαν σχέσιν ἔχουν τὰ χρήματά σας, καὶ τ' ἀνακατώνετε εἰς τὴν ὑπόθεσιν;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ἤκουσες τοῦ λόγου σου, ν' ἀλλάξουν ἀῤῥαβῶνα μεταξύ τους, χωρὶς νὰ ἔχω κάμμίαν εἴδησι! Αὐτὸ εἶναι μία ὕβρις, κὺρ Ἀνέστη μου, καὶ μάλιστα πρὸς ἐσένα· μία ὕβρις ὅπου πρέπει, ἀδελφέ, νὰ 'ξοδεύσῃς ὅ,τι καὶ ἂν ἦναι, διὰ νὰ τὸν καταδιώξῃς εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ νὰ τὸν ἐκδικηθῇς διὰ τὴν ἀναισχυντία του.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ἐγώ, ἀδελφέ, δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ λάβω γυναῖκα διὰ τῆς βίας. Ὄχι, ὄχι· καρδία ἥτις ἐδόθη εἰς ἄλλον εἶναι καλὰ δοσμένη. Ἂν σοῦ ἔγινεν ὅμως κλοπή, τοῦτο εἶναι ἄλλη ὑπόθεσις, καὶ δι' αὐτὴν εἶμαι ἕτοιμος νὰ σὲ γίνω εἰς ὅ,τι εἰμπορῶ χρήσιμος.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εδῶ ἔχομεν καὶ τὸν κύριον Ὑποπρόξενον, διὰ νὰ κάμῃ τὰ πράγματα ἐν τάξει. (Πρὸς τὸν Ὑποπρόξενον, δεικνύων αὐτῷ τὸν Τηλέμαχον.) Επιβαρύνετε, κύριε, τὰ ἐγκλήματά του, καθὼς χρειάζεται, καὶ γράψετε ταῖς παρανομίαις του μὲ τὸ αἷμα.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Δὲν βλέπω ποίας παρανομίας ἔκαμα, ἐπειδὴ ἠράσθην τιμίως τῆς θυγατρός σας· θὰ πεισθῆτε δὲ καὶ ὅτι οὔτε ἀνάρμοστόν τι θὰ ὑπῆρχεν εἰς τὸ τοιοῦτο συνοικέσιον, ἀφοῦ μάθετε ποίων γονέων εἶμαι υἱός...

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αὐτὰ, νὰ πᾷς νὰ τὰ λὲς εἰς τὸν κλεῖδωνα. Ποίων γονέων εἶσαι υἱός!... Ὅλοι οἱ τυχοδιώκταις ὅσων ἡ φύτρα χάνεις δὲν 'ξεύρει ἀπὸ ποῦ βαστᾷ, αὐτὸ λὲν, αὐτὸ κοπανίζουν. — Ποίων γονέων εἶμαι υἱός! Αν ἦσουν, θὰ ἐφαίνουσουν. Ἀπὸ τὰ ἔργα σου ἀπέδειξες ποίων γονέων εἶσαι υἱός.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Οχι, κύριε, δὲν εἶμαι τοιοῦτος, καθὼς φαντάζεσθε. Ἡ ψυχή μου εἶναι ἄλλως πως μορφωμένη. Δὲν καταδέχομαι νὰ σᾶς λέγω πράγματα ἀνύπαρκτα. Ὅλη ἡ Μεσσήνη γινώσκει τὸ ἐπώνυμόν μου καὶ τὴν καταγωγήν μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ποία Μεσσήνη; (Πρὸς τόν Ἀνέστην.) Ποῦ εἶν' αὐτὴ ἡ Μεσσήνη;

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Εἰς τὴν Σικελίαν. Ἄφες, ἐγὼ τώρα νὰ ἐξετάσω. (Πρὸς τὸν Τηλέμαχον.) Εἰς τὴν Μεσσήνην εἶπες; Ἀλλ' εἰξεύρεις ὅτι μὲ τὸν λόγον σου τοῦτον περιῆλθες εἰς κίνδυνον μεγαλήτερον παρ' ὅσον ἐφαντάζεσο; Εἰξεύρεις ὅτι ὁμιλεῖς ἐνώπιον ἀνθρώπου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι ὅλη ἡ Μεσσήνη γνωστὴ, καὶ ὅστις εὐκόλως εἰμπορεῖ νὰ διευκρινίσῃ τὸν μῦθον τὸν ὁποῖον ζητεῖς νὰ ἐπινοήσῃς;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Φορέσας ὑπερηφάνως τὸν πῖλόν του.

Κύριε, δὲν εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἵτινες φοβοῦνται τὰ τοιαῦτα· καὶ ἂν σᾶς ἦναι γνωστὴ ἡ Μεσσήνη, γινώσκετε βεβαίως καὶ τίς ἦτον ὁ Ἀθανάσιος Παραπινάκης.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Γινώσκω, βεβαιότατα· καὶ ὀλίγιστοι μάλιστα ἐγνώρισαν πλέον παρ' ὅσον ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Παραπινάκης ἢ Γλυψοπινάκης, μοῦ εἶναι ἀδιάφορο.

Ἰδὼν ὁ Ἐξηνταβελόνης ὅτι ἐκαίοντο δύο κηρία, σβύνει τὸ ἕν.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Παρακαλῶ, ἄφησέ τον νὰ ὁμιλήσῃ· νὰ ἴδοῦμεν τί θέλει νὰ μᾶς εἰπῇ.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Θέλω νὰ εἰπῶ, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ πατήρ μου.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Αὐτὸς ἦτον ὁ πατήρ σου;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Αὐτὸς, μάλιστα.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ποῖον ἐμπαίζεις; Ἄλλον κανένα μῦθον ἐπινόησε, ἴσως ἐπιτύχῃς κάλλιον, διότι αὐτὸς τὸν ὁποῖον λέγεις, σ' ἐξελέγχει, φίλε μου, ὡς αὐτόχρημα ἀπατεῶνα.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Κύριε, μάθετε νὰ ὁμιλῆτε. Ἐγὼ κανένα δὲν ἀπατῶ, ἀλλ' ὅσα καὶ ἂν λέγω, δύναμαι νὰ τ' ἀποδείξω καὶ διὰ μαρτυριῶν.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Τί θ' ἀποδείξῃς; Τολμᾷς νὰ λέγῃς ὅτ' εἶσαι υἱὸς τοῦ Ἀθανασίου Παραπινάκη;

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Τολμῶ, μάλιστα· λέγω μίαν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν εἶμαι ἕτοιμος νὰ ὑποστηρίξω ἐναντίον ὁποιουδήποτε.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Πολλή σου, παιδί μου, ἡ αὐθάδεια! Ἀλλὰ θὰ μείνῃς ἀναπολόγητος ἀφοῦ σὲ εἰπῶ, ὅτι πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πρὸ δεκαὲξ ἐτῶν τοὐλάχιστον, ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ἐνέφερες τὸ ὄνομα ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν· αὐτὸς μὲ τὴν γυναῖκά του, μ' ἓν θυγάτριον, τὸ ὁποῖον εἶχαν, καὶ μ' ἕνα θετὸν υἱόν του, παιδὶ ἑπταετὲς σχεδὸν, τέκνον τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ του, ὀρφανὸν πατρὸς καὶ μητρός. Ἡ οἰκογένεια Παραπινάκη ἦτον ἑλληνικὴ, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι, ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων εἶχον ἀποικήσει εἰς τὴν Καλαβρίαν καὶ εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ἐξ ὧν ὀλίγαι μόνον διαφυλάττουν τὸ ἀνατολικὸν δόγμα μέχρι σήμερον. Επειδὴ δὲ εἶχεν ἀνακαλυφθῇ εἰς τὴν Μεσσήνην συνωμοσία, καὶ ὁ Ἀθανάσιος Παραπινάκης, ἄνθρωπος ἐλευθέρου φρονήματος, ἐνείχετο εἰς αὐτὴν, βέβαιος ὢν ὅτι ἔμελλε καὶ αὐτὸς νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, κατώρθωσε νὰ φύγῃ λαθραίως μετὰ τῆς οἰκογενείας του, αὐτὸς καὶ αἱ τρεῖς ψυχαὶ, τὰς ὁποίας προεῖπα, ἐπὶ πλοίου ἑλληνικοῦ, ναυαγήσαντος δυστυχῶς μεταξὺ Ἰταλίας καὶ τῶν Ἰονίων Νήσων.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ναὶ, αὐτὰ ὅλα εἶναι ἀληθῆ. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ ἑπταετὴς υἱὸς ἐκεῖνος, ὀνομαζόμενος Τηλέμαχος, καθὼς ἐγὼ, ἐσώθη

ἀπὸ τοῦ ναυαγίου μεθ' ἑνὸς γέροντος ὑπηρέτου των, Μπάρμπα Γεώργη ὀνομαζομένου· καὶ ἰδοὺ πῶς, μετὰ πολλὰς ἔκτοτε περιπετείας, τὰς ὁποίας δύναμαι ὅλας νὰ διηγηθῶ, ἂν θέλετε, εὑρίσκεται σήμερον ἐδῶ, εἰς Σμύρνην, ἀναζητῶν τὸν θετὸν πατέρα του, περὶ τοῦ ὁποίου ἔμαθεν ὅτι εἶχε σωθῇ ὡσαύτως ἐκ τοῦ τότε ναυαγίου, καὶ ὅτι ζῇ εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Αὐτὰ σὺ λέγεις· ἀλλὰ διὰ τίνων πειστηρίων θὰ μᾶς βεβαιώσῃς, ὅτι δὲν ἔπλασες ἕνα μῦθον ἐπάνω εἰς μίαν ἀλήθειαν;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εδῶ σὲ θέλω, Καλαβρέζο κλέφτη!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ὡς πειστήρια, ἔχω μίαν σφραγῖδα τοῦ γνησίου πατρός μου, Δημητρίου, ἐπάνω εἰς σμαράγδιον. Ἔχω ἕνα σταυρὸν ἀδαμαντοκόλλητον, τὸν ὁποῖον ἡ μήτηρ μου εἶχε κρεμάσει περὶ τὸν λαιμόν μου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ μεσαία πέτρα εἶναι ἡ τοῦ δακτυλιδίου τοῦ ἀῤῥαβῶνός μου μετὰ τῆς δεσποσύνης. (Δεικνύει τὴν Ἐλπινίκην.) — (Πρὸς τὸν Ἑξηνταβελόνην.) Τὸ ἐπήρετε καὶ τὸ κρατεῖτε, κύριε. — Ἔχω τὸν Μπάρμπα Γεώργην, τὸν ὑπηρέτην ὅστις εἶχε σωθῇ μετ' ἐμοῦ, καὶ τὸν ὁποῖον ἔστειλα πρό τινων μηνῶν εἰς τὴν Ἀνατολήν, πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ θετοῦ πατρός μου, εὑρισκομένου ἐκεῖ, ὡς ἀνεκάλυψα.

ΖΩΗ.

Τί ἀκούω! Κύριοι, ἐγὼ τώρα σᾶς ἐγγυῶμαι, ὅτι αὐτὸς ὁ νέος δὲν εἶναι ἀπατεών. Τηλέμαχε! ἐγὼ εἶμαι ἡ θυγάτηρ τοῦ θείου σου καὶ θετοῦ πατρός σου. Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀδελφή σου!

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, λαμβάνων τῆς χεῖρα τῆς Ζωῆς.

Σύ! ἡ μικρὰ ἐκείνη Ζωή!

ΖΩΗ.

Ναί· ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤνοιξες τὰ χείλη σου, ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ κτυπᾷ. Ἀπειράκις μὲ διηγήθη τὰς συμφορὰς ἐκείνας ὅλας τῆς οἰκογενείας μας ἡ μητέρα, ἥτις εἶν' ἐδῶ, καὶ φαντάσου τὴν χαράν της τώρα, ὅταν θὰ σὲ ἰδῇ! — Δύο ναυάγια μᾶς εἶχαν τότε συμβῇ ἀλλεπάλληλα· τὸ πρῶτον, ὅπου εἶχε πνιγῇ ὁ πατέρας, καὶ ἡμεῖς ἐσώθημεν εἰς ἄλλο πλοῖον· τὸ δεύτερον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὡσαύτως πάλιν ἡ μήτηρ κ' ἐγὼ ἐσώθημεν ὡς ἐκ θαύματος, νομίζουσαι μέχρι σήμερον ὅτι σὺ μὲ τὸν Μπάρμπα Γεώργη ἐπνίγητε. Πῶς κατηντήσαμεν πρὸ δύο ἐτῶν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ πῶς ζῶμεν ἔκτοτε ἐξ ὀλίγων τινῶν βοηθημάτων, τὰ ὁποῖα φίλοι τινὲς παλαιοὶ τῆς οἰκογενείας μᾶς στέλλουν ἐκ Μεσσήνης ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, εἶναι πολυδιήγητα. Τώρα λοιπὸν, λέγεις ὅτι ἀνεκάλυψες, ὅτι εἶχε σωθῇ τότε ὁ πατέρας, καὶ ἀκόμη ζῇ; Ὤ, ἂν ἦτον ἀληθές!

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Μέγας εἶσαι, Θεέ μου, καὶ ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματά σου! Μόνη ἡ παντοδυναμία σου, Κύριέ μου, δύναται νὰ ἐνεργῇ τοιαῦτα θαυμάσια! — Ζωή μου, κόρη μου, εἶμαι ὁ πατήρ σου! Τηλέμαχε, υἱέ μου, εἶμαι ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατρός σου, ὁ ἄλλος πατήρ σου! (Κατασπάζεται ἀμφοτέρους.)

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Σεῖς!

ΖΩΗ.

Ο πατήρ μου! Ὦ, πόσα δάκρυα ἔχυσε διὰ σὲ ἡ μητέρα, καὶ ἀκόμη χύνει, πατέρα μου!

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ναί, τέκνα μου· ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀθανάσιος Παραπινάκης. Ἐσώθην τότε κ' ἐγὼ ὡς ἐκ θαύματος ἐκ τοῦ ναυαγίου, καὶ μέχρι τοῦδε ἐνόμιζα ὅτι βεβαίως σεῖς ὅλοι εἴχετε ἐνταφιασθῇ εἰς τὰ κύματα. Δὲν ἐπέστρεψα ἔκτοτε εἰς τὴν Μεσσήνην, ἐπειδὴ εἶχα μάθει ὅτι ἤμην καταδικασμένος εἰς θάνατον, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἐκεῖ ὑπάρχοντά μου εἶχαν δημευθῇ. Ἐσύμφερε λοιπὸν νὰ μείνω ἄγνωστος. Ἔλαβα ἄλλο ἐπώνυμον· μετωνομάσθην Ἀνέστης, καὶ ἀπηλπισμένος, σχεδὸν ἀπεγνωσμένος, μετέβην εἰς τὸ ἐνδόδερον τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου διὰ πολλῶν μόχθων κατώρθωσα νὰ σχηματίσω νέαν περιουσίαν. Μόλις δὲ πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἦλθα εἰς Σμύρνην, ὅπου ἀποκατεστάθην, καὶ ἰδού, μετὰ δεκαὲξ ἔτη ἀπὸ τῆς ὀδυνηρᾶς συμφορᾶς μου ἐκείνης, ἐζήτησα νὰ συνάψω νέον γάμον μὲ φρόνιμόν τινα γυναῖκα. Ενόμισα ὅτι οὕτω θὰ εὕρισκα τὴν παραμυθίαν νέας οἰκογενείας, ἐνῷ, ἐξ ἐναντίας, οὕτω θὰ ἐγινόμην δυστυχέστερος, ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμνε τὴν ἀποκάλυψίν του σήμερον.

ΖΩΗ.

Αὐτὰ ὅλα εἶναι μία νεκρανάστασις! Ἀληθῶς, πατέρα μου, σὺ ἀ ν έ σ τ η ς.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ανέστην, ὡς καὶ ἀνέστητε δι' ἐμέ.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ.

Ανέστης ἐν καιρῷ, δι' ἡμᾶς ὅλους.

ΣΤΑΣΟΥΛΑ, ποιοῦσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Αλήθεια!

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, πρὸς τὸν Ἀνέστην.

Καὶ λοιπόν, τώρα ἡ εὐγενία του εἶναι υἱός σου;

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ναί, υἱὸς τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ μου, υἱός μου· μάλιστα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αφοῦ εἶν' ἔτσι, ἀπὸ λόγου σου λοιπὸν ἀπαιτῶ χίλιαις λίραις ὅπου μοῦ ἔκλεψε. — Ὀρθόν, κύριε Ὑποπρόξενε;

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ποῖος σοῦ ἔκλεψε χίλιαις λίραις;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αὐτὸς, αὐτός.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Ποῖος σᾶς εἶπε τοῦτο;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ο Χριστοφής. Ἐρώτα τον.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, πρὸς τὸν Χριστοφήν.

Σὺ εἶπες...;

ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ.

Καὶ βλέπεις, ἡ αὐθεντειά σου, ἐγὼ νὰ λέγω τίποτες;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ναὶ, ναὶ, τὸ ἐμαρτύρησες. Νὰ, ἐδῶ ὁ κύριος Ὑποπρόξενος, ὅπου ἔγραψε ὅσα εἶχες καταθέσει.

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ.

Καὶ μ' ἐπιστεύσετε ποτὲ ἱκανὸν νὰ πράξω τοιαύτην ἐπονείδιστον πρᾶξιν;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ικανὸν, ἀνίκανον, ἐγὼ δὲν εἰξεύρω. Ἐγὼ ἀπαιτῶ τὰ γρόσα μου.

ΣΚΗΝΗ Ϛ'

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ, ΑΝΕΣΤΗΣ, ΕΛΠΙΝΙΚΗ, ΖΩΗ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, ΣΤΑΣΟΥΛΑ, Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ, ΕΡΩΤΑΣ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Ησυχεῖτε, πατέρα, καὶ μὴν ἐνοχοποιεῖτε κἀνένα ἀδίκως. Ἔμαθα περὶ τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἐχάσετε, ποῦ εὑρίσκονται, καὶ ἦλθα νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι, ἂν συγκατανεύσετε νὰ λάβω σύζυγον τὴν δεσποσύνην Ζωὴν, θὰ σᾶς δοθοῦν ἀνέπαφα τὰ χρήματά σας.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Ποῦ εἶναί τα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Περὶ τούτου μὴ σᾶς μέλῃ. Ἐγὼ σᾶς ἐγγυῶμαι ὅτι εὑρίσκονται εἰς μέρος ἀσφαλὲς, καὶ ὅτι τὸ πᾶν εἰς ἐμὲ ἀπόκειται. Ἀπὸ σᾶς δὲ

ἐξαρτᾶται, πρῶτον, νὰ μὲ δώσετε τὴν εὐχήν σας, ἐπειδὴ ἡ κατάρα σας μὲ τρομάζει.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εχε τὴν εὐχή μου! ἔχε τὴν εὐχή μου! Τώρα εἰπέ μου, ποῦ εἶναι τὰ χρήματα;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Καὶ δεύτερον, ἓν ἐκ τῶν δύο νὰ ἐκλέξετε· ἢ νὰ μὲ ἀφήσετε νὰ νυμφευθῶ τὴν δεσποσύνην Ζωὴν, καὶ νὰ σᾶς δοθοῦν ἀμέσως τὰ χρήματά σας, ἢ νὰ μὴ τὴν νυμφευθῶ, καὶ νὰ τὰ χάσετε.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Εἶναι ὅλα σωστά; Δὲν ἐπῆραν ἀπὸ μέσα τίποτε;

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Οὔτε ὀβολόν· σᾶς εἶπα ὅτι μένουν ἀνέπαφα. Κυττάξετε· ἡ μητέρα της συγκατένευσε νὰ τὴν ἀφήσῃ ἐλευθέραν νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν δύο μας ὅποιον θέλει. Ὥστε δὲν λείπει, εἰμὴ ἡ ἰδική σας συγκατάθεσις.

ΖΩΗ, πρὸς τὸν Θεόδωρον.

Αλλὰ τώρα πρέπει νὰ μάθετε, ὅτι δὲν θὰ ἤρκει οὔτε αὐτή· διότι ὁ Θεὸς μοῦ ἐξαπέστειλε σήμερον, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου, (Δεικνύει τὸν Τηλέμαχον,) τὸν πατέρα μου, (Δεικνύει τὸν Ἀνέστην,) ἀπὸ τοῦ ὁποίου, πρὸ παντὸς ἄλλου, ἐξαρτῶμαι.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Παιδιά μου! ἂν ὁ Θεὸς ηὐδόκησε νὰ μὲ χαρίσῃ πάλιν εἰς σᾶς, δὲν τὸ ἔκαμε βέβαια διὰ νὰ σᾶς πικράνω ἐναντιούμενος εἰς τοὺς ἐντίμους πόθους σας. — Κύριε Ἑξηνταβελόνη, καταλαμβάνεις ὅτι πᾶσα νέα πάντοτε θὰ προτιμήσῃ τὸν υἱὸν παρὰ τὸν πατέρα. Πίστευσέ με· μὴ θελήσῃς τώρα ν' ἀκούσῃς λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν ἔχεις χρείαν ν' ἀκούσῃς· μόνον συγκατάνευσε πλέον, ἀδελφὲ, καὶ ἡ εὐγενία σου εἰς αὐτὸν τὸν γάμον τοῦ υἱοῦ σου, καθὼς κ' ἐγὼ μὲ ἄκραν μου εὐφροσύνην βλέπω τὸν ἀνεψιὸν καὶ υἱόν μου εἰς τὸν τόπον μου.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αὐτὸ διὰ νὰ τὸ ἀποφασίσω, πρέπει προτήτερα νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ἐκεῖνο τὸ κασελάκι μὲ τὰ χρήματά μου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ.

Θὰ ἔλθῃ, πατέρα μου, σῶον καὶ ἀκέραιον.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Επειτα, χρήματα δὲν ἔχω νὰ δώσω εἰς προῖκα τῆς κόρης μου, οὔτε τοῦ υἱοῦ μου.

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ας ἦναι· ἔχω ἐγὼ δι' αὐτούς. Περὶ τούτου παντάπασι μὴν ἀνησυχῇς.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Αναδέχεσαι λοιπὸν ἡ εὐγενία σου νὰ κάμῃς ὅλα τὰ ἔξοδα καὶ τῶν δύο γάμων;

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Ναί, ναί, ὅλα τὰ ἀναδέχομαι. Εἶσαι εὐχαριστημένος;

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Καὶ τὰ φορέματα;

ΑΝΕΣΤΗΣ.

Καὶ τὰ φορέματα, καὶ τοὺς παπάδαις, καὶ τὰ κεριά, καὶ ὅλα, ὅλα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Σιγά, νὰ μὴ μοῦ κάμῃς κ' ἐμένα κἀνένα σουρτοῦκο καινούργιο, μέσα εἰς τὴν πολλή σου γενναιότητα... χί! χί! ποῦ τὸ 'δικό μου ἐπάληωσε. (Πρὸς τὸν Χριστοφήν.) 'Αμὴ σύ, συκοφάντη;... Ἔλα 'δῶ, Ἔρωτα! Πάρε τον καὶ κρέμασέ μού τον.

Ο Ἔρωτας συλλαμβάνει τὸν Χριστοφὴν ἀπὸ τοῦ ὠτίου, καὶ τὸν σύρει ἔξω.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ, πρὸς τὸν Ἑξηνταβελόνην.

Τὸ δακτυλίδι μου, πατέρα.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Τὸ δακτυλίδι σου;... Ἄ, ναί. (Ἐξάγει αὐτὸ ἐκ τοῦ βαλαντίου του, τὸ βλέπει ἐποφθαλμίζων, ἔπειτα τὸ βάλλει εἰς τὸν δάκτυλον τῆς Ελπινίκης.) Νὰ τὸ φυλάγῃς καλά. Εἶν' ἕνα διαμάντι ὤμορφο! [5])

ΑΝΕΣΤΗΣ, πρὸς τὸν Τηλέμαχον καὶ τὴν Ζωήν.

'Παγαίνωμεν, 'παγαίνωμεν, παιδιά μου, εἰς τὴν μητέρα σας, νὰ τὴν χαροποιήσωμεν.

ΕΞΗΝΤΑΒΕΛΟΝΗΣ.

Κ' ἐγώ, νὰ ἰδῶ τὴν χρυσῆ τὴν κασελίτσα μου!

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΥ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ἐν τῇ

ΚΩΜΩΔΙᾼ ΤΟΥ ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΥ

[1]) — Σελὶς 270.

Εν τῇ πρώτῃ μεταφράσει τοῦ Φιλαργύρου προστίθενται ἐνταῦθα τὰ ἑπόμενα, μὴ ἀπαντώμενα ἐν τῷ κειμένῳ·

«Τώρα δὰ ἔχω καιρὸν νὰ κουρέψω ἐκεῖνα τὰ πρόσβαρα φλωριά, κ' ὕστερα δίδω μιὰν ματιὰν κ' εἰς τὸ περιβόλι.» (Ἐκβάλλει ἀπὸ τὴν σακκοῦλάν του ὀλίγους ῥουπιέδες, καὶ ἓν ψαλίδιον ἐκ τοῦ κόλπου του, καὶ τοὺς κουρεύει.)

[2]) — Σελὶς 280.

Καὶ τὸ προσηγορικὸν κοκόνα, ἀντὶ τοῦ κυρία, εἶναι ἔτι ἐν Σμύρνῃ συνηθέστατον, καὶ ἡ ἐρώτησις «τί χαμπάρια» ἀντὶ τοῦ «τί νέον;»

Κοκόνα! Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ φαίνεται τοῦτο ἀηδὲς καὶ ταπεινωτικὸν πρὸς πᾶσαν γυναῖκα ἀνεπτυγμένου φρονήματος.

Τί χαμπάρια! Ἐξ ἀναλγησίας ἣν ἐπιφέρει ἡ ἕξις, πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν εὐπαιδεύτων ἀνδρῶν, ἐν Σμύρνῃ, σὲ πλησιάζουν διὰ τοῦ τουρκικοῦ, τί χαμπάρια, καὶ σὲ παραιτοῦν διὰ τοῦ ἰταλικοῦ, addio. Γινώσκουν, ὡς σὺ καὶ ὡς ἐγώ, τί ἀντὶ τούτων νὰ λέγωσι, καὶ ὅμως ἀμελοῦν. Ἀλλ' ὅταν τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται;

Η γλῶσσα εἶναι σημαία· ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ ὑψώσωμεν ἄλλην, ἂς ἀνυψῶμεν τοὐλάχιστον τὸ μανδῆλί μας — — ὄχι παρδαλόν.

[3]) Σελὶς 306.

«Μὲ τὸ βελόνι τὰ μαζεύω, καὶ μὲ τὸ φτυάρι μοῦ τὰ σκορπίζουνε!»

Οὐδ' αὕτη ἡ περίοδος ἀπαντᾶται ἐν τῷ κειμένῳ, ἀλλ' εἶναι προσθήκη τοῦ πρώτου μεταφραστοῦ, ἣν διατηροῦμεν ὡς εὐφυᾶ, καί πως ἐξηγοῦσαν τὴν παραγωγὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἑξηνταβελόνου. Εἶναι πιθανόν, ὅτι τ' ὄνομα τοῦτο ἐδόθη κατ'

ἀρχὰς εἰς φιλάργυρόν τινα, εἴτε ζήσαντα ἀληθῶς, εἴτε μυθώδη, ὅστις συνῆγε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὅσας εὕρισκε βελόνας, ὅπως πωλῇ αὐτάς, ὅταν συνεποσοῦντο εἰς ἑξήκοντα, ἀντὶ ὡρισμένης ἴσως τιμῆς. Ἄλλως, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν παραγωγὴν τοῦ ὀνόματος, πλασθέντος ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸ τῆς πρώτης μεταφράσεως τοῦ Φιλαργύρου.

[4]) Σελὶς 335.

Πέρα Μεριά· ἀγροκήπια παράλια, ἀπέναντι τῆς Σμύρνης.

[5]) Σελὶς 343.

Οσα ἀναφέρονται περὶ τοῦ δακτυλιδίου τούτου εἶναι ἐπείσακτα· ἐν τῷ κειμένῳ, ἀντὶ τούτων γίνεται λόγος περὶ γαμικοῦ συμβολαίου. Ἀλλ' ἂν ἡ προσθήκη ἡμῶν δὲν εὐαρεστήσῃ, δύναται καὶ ν' ἀποκοπῇ. Ὡσαύτως καὶ ὅσα εἰσήχθησαν περὶ τῆς διαλέκτου τῶν Σμυρναΐδων ἐν τῇ πρώτῃ σκηνῇ τῆς τετάρτης πράξεως δύνανται οἱ ἠθοποιοὶ ν' ἀποκόπτωσιν, ἐὰν μάλιστα ἡ παράστασις δὲν δίδεται ἐν Σμύρνῃ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Διόρθου,	ἐν σελίδι	54,	στίχῳ	19,	αἱ σχέσεις σας αὐταὶ
»	»	56,	»	8,	ἐζήτουν
»	»	92,	»	19,	κατηγανακτημένοι,
»	»	117,	»	12,	εἰρωνεία

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

Εκ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενῶν ἐζητήθησαν ἀντίτυπα 303, ἐξ ὧν κατὰ χάριν ἰδίαν πρὸς τὸν ἐκδότην, οἱ ΚΚ.

Ιωάννης Αντωνιάδης	50	Σατζιλῆς, Δ.	3
Ιωάννης Δημητρίου	30	Αθανασιάδης, Ν. Γ.	2
Νικολόπουλος, Ἀντ.	25	Αναστασιάδης, Β. Ι.	2
Ράλλης, Θ. Μ.	25	Διλβέρογλους, Σ. Α.	2
Βαλεντῆς, Μ. Γ.	20	Κανέλλης	2
Γεωργαλᾶς, Β.	20	Καραβίας, Ε. Δ.	2
Συναδινὸς, Κ. Ι.	20	Καρυδιᾶς, Ν. Α.	2
Βοῦρος, Ζ. Δ.	5	Κρῖνος, Δ.	2
Γεωργαλᾶς, Σωτ.	5	Λουτράρης, Π. Α.	2
Δημητριάδης, Ν.	5	Μαυρογορδάτος, Α. Δ.	2
Ζερβουδάκης, Κ. Γ.	5	Νικολόπουλος, Γ.	2
Νεγροπόντης, Μ.	5	Νοταρᾶς, Ν. Γ.	2
Αναστασιάδης, Α.	3	Ράλλης, Ζ. Α.	2
Γαλάτης, Γ. Κ.	3	Σχαναβῆς, Α. Α.	2
Κωνσταντινίδης, Φ.	3	Τζαγκαρόλος, Γ.	2
Μάγκος, Κ.	3	Τζοῦκος, Ξ. Δ.	2

Ετερα 16 ἀντίτυπα ἐζητήθησαν διὰ τοῦ κ. Κ. Α. Τριανταφυλλίδου, φαρμακοποιοῦ.

Εκ τῶν ἐν Βάρνῃ, διὰ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Γιακουμουπούλου, ἀντίτυπα 27.

Εκ τῶν ἐν Βιέννῃ, ἀντίτυπα 50, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Σίνας, (βαρὼν Σ.)	20	Υψηλάντης, Γρηγ.	10

Εκ τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, ἀντίτυπα 31, ἐξ ὧν ὁ κ. Κ. Δερούσης 5.

Ἐκ τῶν ἐν Γαλαζίῳ, διὰ τοῦ κ. Παρ. Σκαραμαγκᾶ ἐζητήθησαν ἀντίτυπα 176, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Θεοφιλάτος, Α. Ν.	10	Δελβινιώτης, Θ.	2
Λαμπρυνίδης, Ε. Α.	10	Κουμπάρης, Ι. Χ.	2
Νεγροπόντης, Ὀδ.	10	Λεβίδης, Π. Σ.	2
Κωνσταντινίδης, Ν.	6	Ξένος, Ε.	2
Θεοφιλάτος, Π. Ν.	5	Οἰκονομάκης, Ἀρ.	2
Μπῆτζος, Δ. Χ.	5	Πεταλᾶς, Δ.	2
Ροδοκανάκης, Δ. Γ.	5	Ποταμιανὸς, Κ. Π.	2
Κλήμης, Δ.	3	Ράλλης, Α. Π.	2
Μομφεῤῥάτος, Φρ.	3	Ροδοκανάκης, Φ. Ε.	2
Paremble, M.	3	Σακελλάριος, Φ. Α.	2
Σακουμάνος, Κ.	3	Σαχαρόπουλος, Ν. Ι.	2
Τοπάλης, Ι.	3	Σολομὸς, Θεμ.	2
Τσελεπιδάκης, Ἀρ.	3	Σολομὸς, Μιλτ.	2
Vacas, E.	3	Φωκᾶς, Α. Κ.	2
Αβράμοβιτς, Μιχ.	2	Φώσκολος, Π. Γ.	2
Ακατος, Περικλ.	2	Χαρίλαος, Π.	2
Αλεξάκης, Γ.	2		

Ἐκ τῶν ἐν Γιουργέβῳ, διὰ τοῦ κ. Ἰω. Μαλκότζη, ἀντίτυπα 22.

Ἐκ τῶν ἐν Ἰβραΐλᾳ, διὰ τῶν κκ. Κ. Νικολαΐδου, Ν. Βάμβα καὶ Τιμ. Ῥουμπίνη, ἀντίτυπα 134, ἐξ ὧν, οἱ ΚΚ.

Α. Μελᾶς, διὰ τὸ ἐν Ἰωαννίνοις ἑλλ. Γυμνάσιον	20	Βάμβας, Ν.	3
		Γεωργαντόπουλος, Φρ.	2

Ἐκ τῶν ἐν Καΐρῳ, διὰ τοῦ κ. Δ. Ι. Οἰκονομοπούλου, ἀντίτυπα 34, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Μερκούρης, Θ. Α.	2	Ρόστοβιτς, Α.	2

Ἐκ τῶν ἐν Κραϊόβᾳ, διὰ τοῦ κ. Ἀλεξ. Κανέτζου, ἀντίτυπα 14.

Ἐκ τῶν ἐν Κυδωνίαις, διὰ τοῦ κ. Μ. Σχουρτέλη, ἀντίτυπα 10.

Εκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, διὰ τοῦ κ. Περικλ. Βούρου, 11, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Βοῦρος, Περικλ. 2	Ράλλης, Σ. 2

Οἱ λοιποὶ κατάλογοι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδρομητῶν δὲν ἐστάλησαν ἡμῖν εἰσέτι.

Εκ τῶν ἐν Μιτυλήνῃ, διὰ τοῦ κ. Μ. Σκουρτέλη, ἀντίτυπα 16.

Εκ τῶν ἐν Ὀλτενίτσῃ, ἀντίτυπα 47, ἐξ ὧν ὁ κ. Εὐστάθιος Α. Μαράτος 2.

Εκ τῶν ἐν Παρισίοις, διὰ τοῦ κ. Ι. Λ. Βάρδα 6, ἐξ ὧν ὁ κ. marquis de Queux de St. Hilaire, 2.

Εκ τῶν ἐν Πλοεστίῳ, διὰ τοῦ κ. Ἰω. Δημητρίου, 20.

Εκ τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ, διὰ τοῦ κ. Ἰω. Ἐμ. Σκαραμαγκᾶ, 160, ἐξ ὧν

ἐκ Βερδιάνσκας 64	ἐξ Οδησσοῦ 17
ἐκ Ροστοβίου 40	ἐκ Ταγαῤῥόγου 11
ἐκ Πετρουπόλεως 28	

Εκ τῶν ἐν Σμύρνῃ, ἀντίτυπα 81, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Χ. Π. Μισθοῦ υἱοὶ 3	Πιτταχὸς, Ι. 2
Μάγνης, Κίμων 2	Ράλλης, Ῥιχάρδος 2
Παρασκευόπουλος, Α. . . . 2	

Εκ τῶν ἐν Τεργέστῃ, ἀντίτυπα 98, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Κυριακὸς Χριστοδούλου . . 20	Ρώμας, Π. 10
Οἰκονόμος, Δ. Α. 10	Λούντζης, Δημ. 5
Ράλλης, Α. Σ. 10	Σκαραμαγκᾶς, Ἰω. 5

Γεωργαλᾶς, Μ.	3	Μανούσης, Ἀλέξ.	2
Αφεντούλης, Γ.	2	Μέγαρης, Σ. Α.	2
Βαρδάκας, Α.	2	Ροδοκανάκης, Ι. Θ.	2
Βολανάκης, Ἰάκωβος	2	Τοπάλης, Κ. Δ.	2
Καροῦσος, Δ.	2		

Ἐκ τῶν ἐν Τούρνῳ Μογουρελίῳ, διὰ τοῦ κ. Χαραλ. Γαρμπῆ, ἀντίτυπα 50, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Σταματόπουλος, Κ. Θ.	2	Φραγκόπουλος, Ἠλίας	2

Ἐκ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ, ἀντίτυπα 54, ἐξ ὧν οἱ ΚΚ.

Βαλλιάνος, Α.	5	Βλαστὸς, Στέφ. Α.	2
Ζαρίφης, Π. Γ.	5	Δρομοκαΐτης, Ν. Μ.	2
Μελᾶς, Μ.	5	Μεταξᾶς, ἰατρὸς	2
Νεγροπόντης, Μεν.	5	Μιλιώτης	2
Ράλλης, Αὐγ.	5	Ράλλης, Σ.	2
Ροδοκανάκης, Θ.	5	Σεκιάρης, Θεόδ.	2

Ἐξ ἄλλων πόλεων ἐλλείπουσιν εἰσέτι οἱ κατάλογοι.

Τιμὴ, φράγκα **10.**